

דוח תקופתי לשנת 2009

תוכן העניינים

3	תקנה 9, 10ג'
4	תקנה 11
8	תקנה 12, 13
9	תקנה 14, 20, 21, 22
10	תקנה 24
11	תקנה 24א'
12	תקנה 26
18	תקנה 26א'
23	תקנה 26ב', 27, 28, 29
23	חתימות

לכבוד
רשות ניירות ערך
רח' כנפי נשרים 22
ירושלים 95464

א.ג.נ.,

הנדון : דוח תקופתי לשנת 2009

בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970 מוגש בזאת הדוח התקופתי של הבנק לשנת 2009.

פרטים על התאגיד

שם התאגיד:	בנק מזרחי טפחות בע"מ.
מס' חברה ברשם:	520000522
מען התאגיד הרשום:	רח' ז'בוטינסקי 7, רמת-גן
טלפון התאגיד:	03-7559211 פקסימיליה: 03-7559913
תאריך המאזן:	31 בדצמבר 2009, יד' בטבת תש"ע
תאריך הדוח:	21 במרץ 2010
תקופת הדוח:	שנת 2009

תקנה 9 - דוחות כספיים

דוח תקופתי זה כולל את דוח הדירקטוריון ותיאור עסקי קבוצת הבנק, את הדוחות הכספיים ואת חוות דעת רואי החשבון של הבנק מיום 21 במרץ 2010.

תקנה 10ג' - שימוש בתמורת ניירות ערך על פי תשקיף

התמורה מהנפקת שטרי ההון בסך 1,644 מיליוני שקלים חדשים (103 מיליוני שקלים חדשים ביוני 2009, 37 מיליוני שקלים חדשים במאי 2009, 400 מיליוני שקלים חדשים בפברואר 2009, 43 מיליוני שקלים חדשים בספטמבר 2008, 120 מיליוני שקלים חדשים ביוני 2008, 490 מיליוני שקלים חדשים ביוני 2007, 451 מיליוני שקלים חדשים בנובמבר 2006), על פי תשקיף שפורסם ביום 21 במאי 2007, שימשה כמקור צמוד למדד לצורך פעילותו העיסוקית השוטפת של הבנק במגזר הצמדה זה, תוך עמידה ביחס הלימות הון מינימאלי של 12.0%, בהתאם להחלטת הדירקטוריון בנושא. לפרטים, ראה ביאור 11 א' ו-14 ב' לדוחות הכספיים.

תקנה 11 - רשימת השקעות בחברות בת ובחברות קשורות ליום 31 בדצמבר 2009

מספר מניה בבורסה		המניות המוחזקות על ידי הבנק	
סוג המניות	מספר מניות	ערך נקוב כולל (בש"ח/מט"ח)	
לא נסחר	12,194,973	121,949	בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ
רגילות 0.01 ש"ח	1	(4) -	יסוד 0.01 ש"ח ע.נ.
רגילות א' 0.01 ש"ח ע.נ.	1	(4) -	
לא נסחר	500,000	50	מזרחי טפחות אחזקות פיננסיות בע"מ
רגילות \$ 50 (1)	1,409,040	\$ 70,452,000	יוניטד מזרחי חברה לאחזקות בינלאומיות בע"מ ב.ו. (הולנד)
רגילות 0.01 ש"ח	2,500,000	25,000	מזרחי טפחות חיתום והנפקות (1980) בע"מ
רגילות 0.0001 ש"ח	1,000	(4) -	מזרחי טפחות חברה לנאמנות בע"מ
רגילות 0.001 ש"ח	250,000,000	250,000	מזרחי טפחות פקטורינג בע"מ
רגילות 1 ש"ח	850,012	850,012	אתגר חברה לניהול תיקי השקעות מקבוצת מזרחי טפחות בע"מ
רגילות 1 ש"ח	231,976	231,996	נתיבות פיננסים בע"מ
רגילות 1 ש"ח	110,000,004	1,100,000	מזרחי טפחות ניהול בע"מ
רגילות \$ 1,000	100	\$ 100,000	יוניטד מזרחי אינטרנשיונל אינווסטמנט נ.ו.
יסוד 0.0001 ש"ח	10	(4) -	חברת המזרחי לפיתוח קרקעות בע"מ
רגילות 0.0001 ש"ח	987	(4) -	
רגילות 0.001 ש"ח	1,000,100	1,000	מזרחי טפחות שרותי אבטחה בע"מ
רגילות 0.0001 ש"ח	50,000	5	מחיש שירותי מחשב בע"מ
רגילות 0.0001 ש"ח	1,134,365,618	113,436	נציבים נכסים וצידוד בע"מ
רגילות 1 ליש"ט	50,000	50,000	יוניטד מזרחי פיננשל קורפ. (בריטניה)
רגילות 0.1 ש"ח	1,000	100	אדנים השקעות ושרותים (1985) בע"מ

- (1) כולל מניות Class A \$ 50 בעלות אותן זכויות.
- (2) עלות נומינלית.
- (3) ההלוואות שניתנו לחברת הבת בשוויץ הינן במט"ח לתקופות של עד שנה ובריביות משתנות בהתאם למטבע ההלוואה.
- (4) פחות מ-1 אלף ש"ח.
- (5) פחות מ-1 מיליון ש"ח.
- (6) הלוואות צמודות למדד ניתנו לתקופה של עד 4 שנים ובריבית של בין 6%-ל-9%. הלוואות לא צמודות ניתנו לתקופה של עד 4 שנים ובריבית של בין 6%-ל-8%.
- (7) שטרי הון לא צמודים אינם נושאים ריבית ולפירעון לא לפני 1 בינואר 2013.
- (8) הלוואה צמודה לפריים + 1% לפירעון עד 2014.
- (9) שטרי הון צמודי דולר בריבית 6% ולפירעון עד 2012.
- (10) שטרי הון צמודים למדד ניתנו ב-2009 לתקופה של 10 שנים ונושאים ריבית של בין 4.3%-ל-4.9%.
- (11) שטר ההון אינו נושא ריבית והצמדה.

		השקעות הוניות, והשקעות אחרות (כתב"י התחייבות /אגרות חוב)			יתרת הלוואות	ערך מאזני מותאם	עלות הרכישה של המניות
בסמכות למנות דירקטורים	בהצבעה ב-%	שיעורי החזקה בהון			במיליוני שקלים חדשים	באלפי ש"ח / מט"ח	
50.0	50.0	50.0	(10) 356	-	430	419,184	
100.0	100.0	100.0	-	-	8	2,360	
100.0	100.0	100.0	-	(3) 93	278	(2) \$ 46,884	
100.0	100.0	100.0	-	-	32	38,151	
100.0	100.0	100.0	-	-	8	7	
100.0	100.0	100.0	-	(6) 3	57	42,795	
100.0	100.0	100.0	-	-	14	1,785	
60.0	60.0	60.0	-	-	1	1,076	
100.0	100.0	100.0	-	-	27	24,723	
100.0	100.0	100.0	-	-	2	(2) \$ 100	
						(4) -	
100.0	100.0	100.0	-	-	-	(4) -	
100.0	100.0	100.0	-	-	7	590	
100.0	100.0	100.0	(7) 370	-	78	3,255	
100.0	100.0	100.0	(7) 150	-	410	150,176	
100.0	100.0	100.0	-	-	(5) -	(2) £ 231	
100.0	100.0	100.0	(11) 6	-	21	(4) -	

תקנה 11 - רשימת השקעות בחברות בת ובחברות קשורות ליום 31 בדצמבר 2009

מספר מניה בבורסה		המניות המוחזקות על ידי הבנק		
סוג המניות	מספר מניות	ערך נקוב כולל (בש"ח/מט"ח)		
לא נסחר	1,000	- ⁽⁴⁾	רגילות 0.0001 ש"ח	מזרחי טפחות חברה לרישומים בע"מ
לא נסחר	35,000,000	3,500	רגילות 0.0001 ש"ח	ח.מ.ב. בע"מ (בפירוק מרצון)
לא נסחר	5	5	הנהלה 1 ש"ח	פסגות ירושלים בע"מ
לא נסחר	250	250	רגילות 1 ש"ח	
לא נסחר	200	200	ניהול א' 1 ש"ח	מיזם ניהול קרנות הון (ישראל) בע"מ
לא נסחר	200	200	רגילות 1 ש"ח	
לא נסחר	200	200	רגילות 1 ש"ח	פלנוס טכנולוגיות בע"מ
לא נסחר	300,000	3,000	רגילות 0.01 ש"ח	פרגרין ניהול קרנות בע"מ
לא נסחר	10	- ⁽⁴⁾	רגילות 0.0001 ש"ח	טע"מ מערכות מידע בע"מ
לא נסחר	3,503,000	3,503,000	רגילות 1 ש"ח	מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ
לא נסחר	200	200	רגילות 1 ש"ח	טפחות סוכנות ביטוח (1989) בע"מ
לא נסחר	10	- ⁽⁴⁾	רגילות 0.001 ש"ח	חב' לנאמנות של טפחות בע"מ
לא נסחר	750,000	750,000	רגילות 1 ש"ח	טפחות פיננסים בע"מ
לא נסחר	5	5	רגילות 1 ש"ח	קליה להשקעות לפיתוח צפון ים המלח בע"מ
לא נסחר	50	50	רגילות 1 ש"ח	מזרחי חברה לשרותי עזר בע"מ
לא נסחר	100	100	רגילות 1\$	יוניטד מזרחי גלובל (קיימן) בע"מ
לא נסחר	1,000,000	1,000,000	רגילות 1\$	י.א.מ.טי.בי. אינשורנס בע"מ
לא נסחר	10	10	רגילות 0.01\$	י.א.מ.טי.בי. סקיריטיס בע"מ
לא נסחר	-	-	שותפות	קרן אגטק

- (1) כולל מניות Class A \$ 50 בעלות אותן זכויות.
- (2) עלות נומינלית.
- (3) ההלוואות שניתנו לחברת הבת בשוויץ הינן במט"ח לתקופות של עד שנה ובריביות משתנות בהתאם למטבע ההלוואה.
- (4) פחות מ-1 אלף ש"ח.
- (5) פחות מ-1 מיליון ש"ח.
- (6) הלוואות צמודות למדד ניתנו לתקופה של עד 4 שנים ובריבית של בין 6%-ל-9%. הלוואות לא צמודות ניתנו לתקופה של עד 4 שנים ובריבית של בין 6%-ל-8%.
- (7) שטרי הון לא צמודים אינם נושאים ריבית ולפירעון לא לפני 1 בינואר 2013.
- (8) הלוואה צמודה לפריים + 1% לפירעון עד 2014.
- (9) שטרי הון צמודי דולר בריבית 6% ולפירעון עד 2012.
- (10) שטרי הון צמודים למדד ניתנו ב-2009 לתקופה של 10 שנים ונושאים ריבית של בין 4.3%-ל-4.9%.
- (11) שטר ההון אינו נושא ריבית והצמדה.

		השקעות הוניות, והשקעות אחרות (כתבי התחייבות /אגרות חוב)			יתרת הלוואות	ערך מאזני מותאם	עלות הרכישה של המניות
בסמכות למנות דירקטורים	בהצבעה ב-%	שיעורי החזקה בהון			במיליוני שקלים חדשים	ש"ח / מט"ח	באלפי ש"ח / מט"ח
100.0	100.0	100.0	-	-	(5) -	(4) -	-
100.0	100.0	100.0	-	-	-	11,139	-
20.0	20.0	20.0	28	(8) 25	(15)	1	-
20.0	20.0	20.0	-	-	(5) -	1	-
20.0	20.0	20.0	-	-	(5) -	1	-
20.0	20.0	20.0	-	-	(1)	1	-
100.0	100.0	100.0	-	-	-	12	-
100.0	100.0	100.0	-	-	34	3,968	-
100.0	100.0	100.0	-	-	404	1	-
100.0	100.0	100.0	-	-	-	3	-
100.0	100.0	100.0	-	-	2	934	-
16.67	16.67	16.67	-	-	-	5	-
100.0	100.0	100.0	-	-	(5) -	-	-
100.0	100.0	100.0	-	-	(5) -	0.1\$	-
100.0	100.0	100.0	-	-	11	1,000\$	-
100.0	100.0	100.0	(9) 12	-	(5) -	500\$	-
20.0	20.0	20.0	-	-	-	4	-

תקנה 12 - שינויים בהשקעות בחברות מוחזקות בתקופת הדוח

ביום 24 בנובמבר 2008 החליט דירקטוריון הבנק לאשר מיזוג של בנק אדנים אל ולתוך הבנק. ביום 23 בפברואר 2009 התקבל אישור רשם החברות למיזוג, ובכך נתמלאו כל התנאים המתלים למיזוג. לפרטים נוספים ראה ביאור 6 ה. 1(ד) לדוחות הכספיים.

ביום 1 ביולי 2009 מוזגה חברת אדני עד סוכנות לביטוח (1993) בע"מ (שהיתה חברה בת של בנק אדנים עד למועד מיזוג עם הבנק), אל ולתוך חברת טפחות סוכנות לביטוח (1989) בע"מ (חברת בת של הבנק). ביום 20 ביולי 2009 נתקבל אישור מרשם החברות למיזוג.

חברת אדנים השקעות ושרותים (1985) בע"מ שהיתה חברה בת של בנק אדנים, הפכה להיות חברה בת של הבנק החל ממועד מיזוגו של בנק אדנים אל ולתוך הבנק.

תקנה 13 - הכנסות של חברות בנות וקשורות והכנסות הבנק מהן (1)

במיליוני שקלים חדשים

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009					שם החברה
רווח נקי ⁽³⁾⁽²⁾	רווח לפני מס ⁽²⁾	ריבית	דמי ניהול	דיבידנד	
29	43	6	3	-	בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ
13	16	1	-	-	יוניטד מזרחי חברה לאחזקות בינלאומיות בע"מ ב.ו.(הולנד)
3	5	-	⁽⁴⁾ -	-	אתגר חברה לניהול תיקי השקעות מקבוצת מזרחי טפחות בע"מ
45	61	-	2	-	טפחות סוכנות ביטוח (1989) בע"מ
8	12	⁽⁴⁾ -	-	-	מחיש שרותי מחשב בע"מ
13	16	-	2	-	נציבים נכסים וצידוד בע"מ
1	1	-	-	-	מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ

(1) מוצגות תוצאות של חברות בנות וקשורות להן היו נתונים משמעותיים בלבד.

(2) כפי שדווח על ידי החברות.

(3) רווח (הפסד) לפני פעולות בלתי רגילות.

(4) פחות מ-1 מיליון שקלים חדשים.

בחודש יוני 2009 טרם המיזוג של חברת אדני עד סוכנות לביטוח (1993) בע"מ אל ולתוך חברת טפחות סוכנות לביטוח (1989) בע"מ, חולק דיבידנד על ידי חברת אדני עד סוכנות לביטוח לבנק בגובה של 15 מיליון שקלים חדשים.

תקנה 14 - רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך המאזן

ראה ביאור 4 ו' לדוחות הכספיים.

תקנה 20 - מסחר בבורסה - ני"ע שנרשמו למסחר מועדי וסיבות הפסקת מסחר

בתקופת הדוח נרשמו למסחר 2,270,120 מניות רגילות בנות 0.1 שקל חדש, בעקבות מימוש אופציות של עובדים בהתאם לתכנית אופציות. לפרטים ראה ביאור 16א' לדוחות הכספיים. בתקופת הדוח לא חלה הפסקת מסחר בבורסה.

תקנה 21 - תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה

לפרטים בדבר תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה לשנת 2009, ראה פרק "פרוט תגמולים לנושאי משרה בכירה" בדוח הדירקטוריון.

בקביעת השכר והמענקים, התבסס הדירקטוריון בין היתר, על הרווחיות, על התשואה על ההון, ועל תרומתם של חברי ההנהלה לפעילות הבנק ורווחיותו.

תשלומים ששולמו לחברי הדירקטוריון של הבנק כולל מע"מ (חוץ מיושב ראש הדירקטוריון) הסתכמו בשנת 2009 בסך של כ-5 מיליון שקלים חדשים. שכר יושב ראש הדירקטוריון והמנהל הכללי, כולל הוצאות נלוות לשכרם, הסתכמו בסך של כ-21 מיליון שקלים חדשים (פרטים נוספים ביאור 16 ה' וביאור 21 ג' לדוחות הכספיים).

תקנה 22 - עסקאות עם בעל שליטה

לפרטים בדבר עסקאות עם בעלי שליטה לשנת 2009, ראה פרק "עסקאות עם בעלי שליטה" בדוח הדירקטוריון.

תקנה 24 - מניות וני"ע המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין בתאגיד

ליום 17 במרץ 2010

מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח ע.ג. של הבנק המוחזקות על ידי בעלי עניין (מס' הנייר בבורסה 0695437):

שם בעל העניין	מספר חברה ברשם/ מס' זיהוי	כמות מניות	שיעור האחזקה ב-% (1)
כ.א.ב.מ. בע"מ ⁽²⁾	51-2008103	7,066,264	3.17
ל.א.ב.מ. (אחזקות) בע"מ ⁽²⁾	51-2008442	12,862,041	5.78
ע.א.ב.מ. בע"מ ⁽²⁾	51-2008137	15,175,631	6.81
אחים עופר נכסים (1957) בע"מ ⁽²⁾	51-0160781	14,591,953	6.55
אחים עופר השקעות בע"מ ⁽²⁾	52-0034307	7,477,642	3.36
F & W שותפות רשומה ⁽³⁾	54-0183118	29,275,441	13.15
M.W.Z. אחזקות בע"מ ⁽³⁾	51-2024225	15,643,785	7.02
אליעזר יונס ⁽⁴⁾	050934637	1,441,138	0.65
ציבור		119,159,671	53.51
סך הכל		222,693,566 ⁽⁵⁾	100.00

(1) על פי הסכם מיום 25 בנובמבר 1994 (להלן - "הסכם הרכישה"), רכשו קבוצת פיינברג-ורטהיים וקבוצת עופר (להלן: "הקונות"), ממדינת ישראל את מניות הבנק המוחזקות על-ידן, ואשר מקנות להן, ביחד 26% מהון המניות בבנק. ביום 24 ביולי 1997 השלימו הקונות את הסכם הרכישה ורכשו 25% נוספים ממניות הבנק. לקונות זכויות של 51% בהצבעה. תאור תמציתי של הסכם הרכישה וזכויותיהן של הקונות מכח הסכם זה נמצא במשרדי הבנק ברח' ז'בוטינסקי 7 ברמת-גן ועומד לעיון כל דורש.

ביום 29 באוגוסט 2002 הושלמה העסקה למכירת מניות הבנק המוחזקות במישרין או בעקיפין, על ידי חברת F.A.M.I. הולדינג בע"מ (בשליטתו של מר אברהם פיינברג ז"ל) לחברת M.W.Z. אחזקות בע"מ.

בעלי השליטה בקונות קשורים ביניהם בהסכמי הצבעה על פיהם התחייבו לשתף פעולה בהפעלת הזכויות המלוות למניות הבנק המוחזקות על-ידם באמצעות הקונות. תאור תמציתי של הוראות הסכמים אלה והצדדים להם נמצא במשרדי הבנק ברח' ז'בוטינסקי 7, רמת-גן ועומד לעיון כל דורש.

(2) חברה בקבוצת עופר.

(3) חברה בקבוצת ורטהיים.

(4) מר אליעזר יונס מכהן כמנהלו הכללי של הבנק, ולפיכך הינו בעל עניין בשל כהונתו.

(5) לא כולל 2,500,000 מניות רדומות שנרכשו על ידי הבנק ברכישה עצמית במהלך שנת 2009, לפרטים נוספים ראה ביאור 13 ד'.

המידע אינו כולל דילול אפשרי בגין תוכנית אופציות שאושרה למנהל הכללי ולעובדים נוספים כמפורט בביאור 16א' לדוחות הכספיים. במידה וכתבי האופציה הללו ימומשו במלואם למניות, ידוללו שיעורי האחזקות בשיעור מרבי של 10.7%.

תקנה 24 א' - הון רשום, הון מונפק וניירות ערך המירים

בהתאם לסעיף 24 א' לתקנות ניירות ערך להלן פרטים על הון רשום, הון מונפק וניירות ערך זמינים (בשקלים חדשים):

מונפק ונפרע		רשום		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2008	2009	2008	2009	
22,286,936	22,513,948	40,000,000	40,000,000	מניות רגילות בנות 0.1 שקל חדש

בתקופת הדוח גדל ההון המונפק והנפרע ב-227,012 שקלים חדשים כתוצאה ממימוש אופציות למניות של מנהלים בבנק.

כל המניות בעלות זכויות הצבעה שוות.

כולל 2,500,000 מניות רדומות, שנרכשו ומוחזקות על ידי הבנק.

ביום 27 במאי 2009 קיבל הבנק את אישור המפקח, לפיו המפקח התיר לבנק, באופן חד פעמי, רכישה עצמית של 2,500,000 מניות בנות 0.1 ע.ג. מהונו המונפק של הבנק, וזאת בכפוף לכל דין ובכפוף לתנאים שנקבעו באישור המפקח. ביום 20 ביולי 2009 אישר דירקטוריון הבנק תכנית לרכישה עצמית על ידי הבנק של עד 2,500,000 מניות בנות 0.1 ע.ג. כל אחת, בכפוף לתנאים שנקבעו באישור המפקח. ביום 24 בספטמבר 2009 השלים הבנק את הרכישה העצמית, ובסך הכל נרכשו 2,500,000 מניות, בעלות של כ-76 מיליון שקלים חדשים.

המניות שבידי הבנק מיועדות להימסר כתמורה למימוש האופציות במסגרת התכנית לסמנכ"לים, לפרטים ראה ביאור 16א. על פי התנאי שנקבע לעניין זה באישור המפקח, הבנק ימכור את כל המניות העודפות (אם יהיו כאלה) מיד לאחר תום תקופת המימוש של כל כתבי האופציה שהוקצו על פי תכנית האופציות, דהיינו מיד לאחר תום שבע שנים מיום הקצאת כתבי האופציה על פי תכנית האופציות. לפי אישור מקדמי שהתקבל מרשות המיסים, ברכישת המניות כאמור לעיל, לא תיווצר לבנק חבות מס. הדירקטוריון הגיע לכלל מסקנה, כי רכישות עצמיות של מניות הבנק על פי תכנית הרכישה כמפורט לעיל, עומדות במבחני החלוקה הקבועים בחוק החברות, וכן מקיימות את התנאים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 331. הדירקטוריון שב ובחן את עמידת הבנק במבחני החלוקה שנקבעו בחוק החברות וכן את התקיימותם של התנאים שנקבעו בהוראה 331, ערב הרכישות.

תקנה 26 - רשימת הדירקטורים של הבנק

להלן פרטים בגין חברי הדירקטוריון של הבנק. פירוט התאגידים בהם מכהנים הדירקטורים בבנק כדירקטורים - ראה עמודים 168-173 בדוח הדירקטוריון לאסיפה הכללית של בעלי המניות.

יעקב פרי – יושב ראש	
03232428	מספר ת"ז
1944	שנת לידה
רומינלי 11, דירה 3, תל אביב	מען
ישראלית	נתינות
ניהול סיכונים אשראי, תגמול	חברות בוועדות הדירקטוריון
2003	השנה שבה החל כהונתו
אקדמאית, בוגר (B.A.) בלימודי מזרחנות והיסטוריה של עם ישראל - אוניברסיטת תל-אביב, קורס מתקדם בניהול תקציב, שיווק וכלכלה - בית ספר לעסקים – אוניברסיטת הרוורד	השכלה
יו"ר חב' "מגל" בע"מ, דירקטור בחב' "פטל" החזקות בע"מ (חברה פרטית), דירקטור בחב' "תמארינד"- "אלול" בע"מ, דירקטור בחב' "ניו קופל" החזקות בע"מ, , חבר בוועדת ADVIOSORY BOARD של קרן מרקסטון, דירקטור בחברת שלמה סיקסט	עיסוק נוכחי ובמהלך חמש השנים האחרונות
יו"ר דירקטוריון ליפמן הנדסה אלקטרונית בע"מ, יו"ר ALLO TELECOM, יו"ר PINPOINT ADVANCE CORP, דירקטור בחב' אמד בע"מ, יו"ר בי קונטקט בע"מ, דירקטור בחב' LEADCOM, יו"ר MID בע"מ.	
לא	דירקטור חיצוני
לא	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
כן	בעל כשירות מקצועית
יושב ראש דירקטוריון בנק מזרחי טפחות	עובד של התאגיד, של חברה בת קשורה או של בעל עניין בתאגיד
לא	בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
לא	דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון

צבי אפרת	
07189434	מספר ת"ז
טאגור 44, תל אביב	מען
ישראלית	נתינות
אשראי, תגמול	חברות בוועדות הדירקטוריון
1995	השנה שבה החל כהונתו
אקדמאית, בוגר (LL.B.) במשפטים ועו"ד - האוניברסיטה העברית בירושלים שותף בכיר במשרד עורכי דין - י. גורניצקי ושות', דירקטור באפרת סמית חברה לנאמנות	השכלה
לא	עיסוק נוכחי ובמהלך חמש השנים האחרונות
לא	דירקטור חיצוני
לא	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
כן	בעל כשירות מקצועית
לא	עובד של התאגיד, של חברה בת קשורה, או של בעל עניין בתאגיד
לא	בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
לא	דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון

תקנה 26 - רשימת הדירקטורים של הבנק (המשך)

רון גזית	
050688605	מספר ת"ז
1951	שנת לידה
הרצל רוזנבלום 8, תל אביב	מען
ישראלית	נתינות
אשראי	חברות בוועדות הדירקטוריון
2003	השנה שבה החל כהונתו
אקדמאית, בוגר (LL.B.) במשפטים ועו"ד - אוניברסיטת תל-אביב	השכלה
רון גזית רוטנברג ושות' – משרד עו"ד, דירקטור – גזית רוטנברג נאמנות, דירקטור – גובר רדיו בע"מ, דירקטור – ר. גזית עו"ד (2002)	עיסוק נוכחי ובמהלך חמש השנים האחרונות
לא	דירקטור חיצוני
לא	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
כן	בעל כשירות מקצועית
לא	עובד של התאגיד, של חברה בת קשורה, או של בעל עניין בתאגיד
לא	בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
לא	דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון

משה (מוזי) ורטהיים	
002585578	מספר ת"ז
1930	שנת לידה
הרצל רוזנבלום 10, תל אביב	מען
ישראלית	נתינות
ניהול סיכונים, תגמול	חברות בוועדות הדירקטוריון
1995	השנה שבה החל כהונתו
אקדמאית, מוסמך במשפטים ועורך דין, בעל תעודה במינהל עסקים - האוניברסיטה העברית בירושלים	השכלה
יו"ר: החברה המרכזית לייצור משקאות קלים בע"מ, שידורי קשת בע"מ, קשת קבוצת שירותי תקשורת בע"מ	עיסוק נוכחי ובמהלך חמש השנים האחרונות
דירקטור: אלון חץ בע"מ – ציבורית, אילנים פיתוח והשקעות בע"מ, MWZ HOLDING LTD, אינפו-פרוד (מחקרי המזרח התיכון) בע"מ, F&W (שותפות רשומה), אי.אם.פי.ג'י ניהול בע"מ, שירותי תחבורה ושיווק ת.ת. (1987) בע"מ, טי.אס.אר.אן ניהול בע"מ, מדעים שימושיים (2000) בע"מ, ו.ח.מ. נכסים בע"מ, רמקון בע"מ, אלקורפ בע"מ	
לא	דירקטור חיצוני
כן	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
כן	בעל כשירות מקצועית
יו"ר החברה המרכזית לייצור משקאות קלים בע"מ	עובד של התאגיד, של חברה בת קשורה, או של בעל עניין בתאגיד
לא	בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
כן	דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון

תקנה 26 – רשימת הדירקטורים של הבנק (המשך)

אבי זיגלמן	
054082581	מספר ת"ז
1956	שנת לידה
אורי קיסרי 8, תל אביב	מען
ישראלית	נתינות
ביקורת, מאזן, ניהול סיכונים, תגמול	חברות בוועדות הדירקטוריון
2007	השנה שבה החל כהונתו
בוגר (B.A.) חשבונאות וכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב, מוסמך (M.A.) כלכלת עסקים (עם התמחות במימון) - אוניברסיטת תל-אביב, רואה חשבון מוסמך	השכלה
ייעוץ פיננסי וחברות בדירקטוריונים	עיסוק נוכחי ובמהלך חמש השנים האחרונות
דירקטור: תפרון בע"מ, גינדי השקעות 1 בע"מ, אפקון אלקטרו מכניקה בע"מ (דח"צ), פנגאיה נדלן בע"מ, קינג בע"מ (דח"צ), שמחה אוריאלי ובניו חברה להנדסה ולקבלנות בע"מ, אילקס מדיקל בע"מ (דח"צ), עורב טכנולוגיות 1977 בע"מ (דח"צ), סיאלו טכנולוגיה ישראל בע"מ (דח"צ), כלל תעשיות ביוטכנולוגיה בע"מ (דח"צ), אופיר אופטרוניקה בע"מ, די.ג'י.סי גרופ בע"מ	
שותף בכיר - ראש המח' המקצועית במשרד רו"ח סומך חייקין - KPMG, חברות בדירקטוריונים וייעוץ פיננסי.	
כן	דירקטור חיצוני
כן	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
כן	בעל כשירות מקצועית
לא	עובד של התאגיד, של חברה בת קשורה, או של בעל עניין בתאגיד
לא	בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
	דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון

מרדכי מאיר	
050087006	מספר ת"ז
1950	שנת לידה
השופטים 42, תל אביב	מען
ישראלית	נתינות
ניהול סיכונים	חברות בוועדות הדירקטוריון
2008	השנה שבה החל כהונתו
בוגר חשבונאות וכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב, רואה חשבון. מנכ"ל מירב מנהלים בע"מ, דירקטור בחב' אחים עופר נכסים (1957) בע"מ ובחב' מליסרון בע"מ.	עיסוק נוכחי ובמהלך חמש השנים האחרונות
חברות בדירקטוריונים: עופר מרכזי מסחר ניהול מעוף בע"מ, כ.א.ב.מ. בע"מ, עופר מרכזים בע"מ, אחים עופר הנדסה ופיתוח בע"מ, אחים עופר (תעשיות אשקלון) בע"מ, אחים עופר (חיפה תשל"ד), בע"מ אחים עופר (ירושלים) בע"מ, אחים עופר השקעות חוץ בע"מ, חוטי חשמל (נכסים) בע"מ, מליסה בע"מ, נכסי מי-דל בע"מ, MISTLETOE HOLDINGS B.V., בני משה קרסו בע"מ	
לא	דירקטור חיצוני
כן	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
כן	בעל כשירות מקצועית
לא	עובד של התאגיד, של חברה בת קשורה, או של בעל עניין בתאגיד
לא	בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
	דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון

תקנה 26 – רשימת הדירקטורים של הבנק (המשך)

דב מישור	
001354240	מספר ת"ז
1943	שנת לידה
השלום 43, מבשרת ציון	מען
ישראלית	נתינות
ביקורת, אשראי, מאזן, ניהול סיכונים	חברות בוועדות הדירקטוריון
2007	השנה שבה החל כהונתו
אקדמאית, בוגר (B.A.) כלכלה ומדעי המדינה, מוסמך (M.A.) בכלכלה - האוניברסיטה העברית בירושלים	השכלה
יועץ כלכלי, דירקטור בחב' גיא יזום בע"מ, חבר ועד מנהל במרכז שזר להיסטוריה יהודית	עיסוק נוכחי ובמהלך חמש השנים האחרונות
חבר דירקטוריון בנק לאומי, דירקטור בעשות אשקלון תעשיות בע"מ, מרצה במחלקה לכלכלה באוניברסיטת בן גוריון	דירקטור חיצוני
כן (על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 301)	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
כן	בעל כשירות מקצועית
כן	עובד של התאגיד, של חברה בת קשורה, או של בעל עניין בתאגיד
לא	בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
לא	דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
לא	לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון

גדעון סיטרמן	
068260546	מספר ת"ז
1953	שנת לידה
בירנית 6, כוכב יאיר	מען
ישראלית	נתינות
אשראי, ביקורת, מאזן, תגמול, ניהול סיכונים	חברות בוועדות הדירקטוריון
2009	השנה שבה החל כהונתו
בוגר חשבונאות וכלכלה אוניברסיטת ת"א, רואה חשבון	השכלה
פיתוח עסקים – החברה המרכזית לייצור משקאות קלים בע"מ (2001-2006), מנכ"ל משרד התחבורה והבטיחות בדרכים (2006-2009)	עיסוק נוכחי ובמהלך חמש השנים האחרונות
כן	דירקטור חיצוני
כן	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
כן	בעל כשירות מקצועית
לא	עובד של התאגיד, של חברה בת קשורה, או של בעל עניין בתאגיד
לא	בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
כן	דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
כן	לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון

תקנה 26 – רשימת הדירקטורים של הבנק (המשך)

ליאורה עופר	
051983401	מספר ת"ז
1953	שנת לידה
מושב בני ציון	מען
ישראלית	נתינות
אשראי	חברות בוועדות הדירקטוריון
2006	השנה שבה החלה כהונתה
תיכונת – בית הספר הריאלי העברי בחיפה	השכלה
דירקטורית: מליסרון בע"מ, אורו השקעות בע"מ, אורו השקעות חוץ (1999), הלידור יזמים בע"מ, אחים עופר נכסים (1957) בע"מ מנכ"לית חברת חוף אלמוג (אילת) בע"מ.	עיסוק נוכחי ובמהלך חמש השנים האחרונות
לא	דירקטור חיצוני
לא	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
כן	בעל כשירות מקצועית
דירקטורית באחים עופר נכסים (1957) בע"מ	עובד של התאגיד, של חברה בת קשורה, או של בעל עניין בתאגיד
בתו של מר יולי עופר	בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
לא	דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון
אברהם (בייגה) שוחט	
7613086	מספר ת"ז
1936	שנת הלידה
האוזנר 22, תל אביב	מען
ישראלית	נתינות
ביקורת, אשראי, מאזן, תגמול, ניהול סיכונים	חברות בוועדות הדירקטוריון
2006	השנה שבה החל כהונתו
אקדמאית, בוגר הנדסה אזרחית (BS.C.) בטכניון בחיפה	השכלה
דירקטור: כ"ל כימיקלים לישראל, ALON U.S.A ENERGY INC, קלי שוקי הון בע"מ, ביטוח ישיר והשקעות פיננסיות בע"מ, רותם אמפרט נגב, מפעלי ים המלח בע"מ, תרכובות ברום בע"מ, ברום ים המלח בע"מ.	עיסוק נוכחי ובמהלך חמש השנים האחרונות
יו"ר ועדת השקעות - קרן תשתיות לישראל אי.די.אי טכנולוגיות בע"מ	
חבר כנסת, יועץ ליו"ר ברן בע"מ, דירקטור בהנדסת התפלה I.D.B.	
לא	דירקטור חיצוני
כן	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
כן	בעל כשירות מקצועית
לא	עובד של התאגיד, של חברה בת קשורה, או של בעל עניין בתאגיד
לא	בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
לא	דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון

השינויים בהרכב הדירקטוריון במהלך שנת 2009 ועד ליום הגשת הדוח:

1. בתאריך 16 בפברואר 2009 מונתה הגב' ליאורה עופר כחברה בוועדת הנהלה, במקום מר יולי עופר.
2. בתאריך 30 באפריל 2009 סיים מר אברהם נתן לכהן כדירקטור.
3. בתאריך 19 במאי 2009 מונה מר דב מישור ליושב ראש ועדת הביקורת במקום מר אברהם נתן.
4. בתאריך 25 ביוני 2009 מונה מר גדעון סיטרמן כדירקטור חיצוני. המועד בו החל לכהן- 7 ביולי 2009.
5. בתאריך 29 ביוני 2009 סיים מר יוסי רוזן לכהן כדירקטור.
6. בתאריך 13 בדצמבר 2009 סיים מר יוסף בהט לכהן כדירקטור.

תקנה 26 א' - רשימת נושאי משרה בכירה של הבנק⁽¹⁾

אליעזר יונס⁽²⁾	
03232428	מספר ת"ז
1951	שנת לידה
מנהל כללי	תפקיד
מנהל כללי	תואר
1.4.2004	תאריך תחילת המינוי
תואר ראשון (B.A.) בכלכלה וסוציולוגיה – האוניברסיטה העברית בירושלים, תואר שני (M.A.) במנהל עסקים - האוניברסיטה העברית בירושלים	השכלה
מנהל כללי של בנק מזרחי טפחות בע"מ	ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)

מנחם אביב	
012390175	מספר ת"ז
1959	שנת לידה
מנהל מערך חשבונאות ודיווח כספי, חשבונאי ראשי	תפקיד
סגן מנהל כללי	תואר
13.4.2005	תאריך תחילת המינוי
תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב, תואר שני במינהל עסקים (M.B.A.) - אוניברסיטת תל-אביב, רואה חשבון	השכלה
מנהל אגף חשבונאות ודוחות כספיים - בנק מזרחי טפחות בע"מ	ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)

ישראל אנגל	
50402866	מספר ת"ז
1950	שנת לידה
1.1.2005	תאריך תחילת המינוי
מנהל החטיבה הקמעונאית	תפקיד
סגן מנהל כללי	תואר
תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות - אוניברסיטת בר אילן, תואר שני במנהל עסקים (מימון) - אוניברסיטת בר אילן, רואה חשבון	השכלה
מנהל החטיבה הקמעונאית – בנק מזרחי טפחות בע"מ	ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)

(1) בין נושאי המשרה הבכירה אין בני משפחה של נושא משרה בכיר או בעל עניין.

(2) מר אליעזר יונס הינו בעל עניין מתוקף כהונתו כמנהל הכללי של הבנק.

תקנה 26 א' - רשימת נושאי משרה בכירה של הבנק ⁽¹⁾ (המשך)

חיים גיט	
08804759	מספר ת"ז
1945	שנת לידה
מבקר פנימי ראשי מנהל מערך הביקורת הפנימית	תפקיד
1.2.1999	תאריך תחילת המינוי
תואר ראשון בחשבונאות - אוניברסיטת תל-אביב, תעודה בראיית חשבון - האוניברסיטה העברית בירושלים, רואה חשבון מבקר פנימי ראשי בבנק מזרחי טפחות בע"מ	השכלה
	ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)

נעמה גת	
058401522	מספר ת"ז
1963	שנת לידה
מנהלת מערך שיווק, פרסום ופיתוח עסקים סגן מנהל כללי	תפקיד
10.10.2004	תאריך תחילת המינוי
תואר ראשון בפסיכולוגיה וספרות אנגלית - אוניברסיטת חיפה, תואר שני בפרסום ושיווק - אוניברסיטת Marquette Milwaukee USA מנהלת מערך שיווק, פרסום ופיתוח עסקים בבנק מזרחי טפחות בע"מ	השכלה
	ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)

עוזיאל דנינו	
054887591	מספר ת"ז
1957	שנת לידה
מנהל החטיבה לנכסי לקוחות סגן מנהל כללי	תפקיד
18.1.2010	תאריך תחילת כהונה
תואר ראשון במנהל עסקים- המכללה לישראל תואר שני במנהל עסקים- שלוחת דרבי	השכלה
מנהל מרחב מרכז בבנק מזרחי טפחות בע"מ, סגן מנהל החטיבה העסקית בבנק מזרחי טפחות בע"מ	ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)

(1) בין נושאי המשרה הבכירה אין בני משפחה של נושא משרה בכיר או בעל עניין.

תקנה 26 א'- רשימת נושאי משרה בכירה של הבנק⁽¹⁾ (המשך)

שמעון וייס	
064297914	מספר ת"ז
1947	שנת לידה
יועץ משפטי ראשי	תפקיד
2.10.1999	תאריך תחילת המינוי
LL.B - האוניברסיטה העברית בירושלים,	השכלה
LL.M - האוניברסיטה העברית בירושלים,	
DR.JUR. - האוניברסיטה העברית בירושלים	
M.B.A - אוניברסיטת תל אביב	
יועץ משפטי ראשי, בנק מזרחי טפחות בע"מ	ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)

משה לארי	
28405934	מספר ת"ז
1971	שנת לידה
8.11.2009	תאריך תחילת כהונה
מנהל החטיבה לחשבונות, תכנון ותפעול, Chief Risk Officer (CRO)	תפקיד
סגן מנהל כללי	תואר
תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות – האוניברסיטה העברית בירושלים,	השכלה
תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב	
מנהל אגף תכנון וכלכלה בבנק מזרחי טפחות בע"מ	ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)

(1) בין נושאי המשרה הבכירה אין בני משפחה של נושא משרה בכיר או בעל עניין.

תקנה 26 א' - רשימת נושאי משרה בכירה של הבנק⁽¹⁾ (המשך)

דב פוגל	
מספר ת"ז	43637941
שנת לידה	1950
תפקיד	מנהל אגף לוגיסטיקה, מינהל והתייעלות
תואר	סגן מנהל כללי
תאריך תחילת המינוי	18.5.1997
השכלה	תואר ראשון (B.A.) במנהל עסקים - אוניברסיטת New England College, תואר שני (M.B.A.) במנהל עסקים, התמחות בניהול אסטרטגי - האוניברסיטה העברית בירושלים
ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)	מנהל אגף לוגיסטיקה, מינהל והתייעלות בבנק מזרחי טפחות בע"מ

מאיה פלר	
מספר ת"ז	52346327
שנת לידה	1954
תפקיד	מזכיר הבנק
תאריך תחילת המינוי	20.4.1997
השכלה	תואר ראשון (B.A.) מדעי הרוח - אוניברסיטת תל אביב
ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)	מזכיר בנק מזרחי טפחות בע"מ

אלדד פרשר	
מספר ת"ז	058368333
שנת לידה	1963
תואר	סגן מנהל כללי
תאריך תחילת המינוי	3.11.2004
תפקיד	מנהל החטיבה הפיננסית, Chief Financial Officer (CFO)
השכלה	תואר ראשון במנהל עסקים - האוניברסיטה העברית בירושלים, תואר שני במינהל עסקים - האוניברסיטה העברית בירושלים
ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)	מנהל החטיבה הפיננסית - CFO

(1) בין נושאי המשרה הבכירה אין בני משפחה של נושא משרה בכיר או בעל עניין.

תקנה 26 א' - רשימת נושאי משרה בכירה של הבנק⁽¹⁾ (המשך)

סמי קינן	
52598281	מספר ת"ז
1954	שנת לידה
מנהל טכנולוגית מידע	תפקיד
סגן מנהל כללי	תואר
1.11.2007	תאריך תחילת המינוי
תואר ראשון בהנדסת תעשייה וניהול – הטכניון, לימודי חובה בתואר ראשון במחשבים – בר אילן	השכלה
מנהל IT בפרטנר, מנכ"ל מחיש שירותי מחשב בע"מ, מנהל החטיבה לנכסי לקוחות ויעוץ בבנק מזרחי טפחות בע"מ	ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)

דורון קלאוזנר	
051277556	מספר ת"ז
1952	שנת לידה
מנהל החטיבה לבנקאות עסקית	תפקיד
סגן מנהל כללי	תואר
8.11.2009	תאריך תחילת המינוי
תואר ראשון בכלכלה ומינהל עסקים, אוניברסיטת בר אילן	השכלה
מנהל החטיבה למשאבי אנוש, לוגיסטיקה ורכש בבנק הפועלים בע"מ, מנהל החטיבה לסיכונים ואסטרטגיה בבנק הפועלים בע"מ, מנהל המרכז לניהול אסטרטגי בבנק הפועלים בע"מ.	ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)

ריטה רובינשטיין	
64668619	מספר ת"ז
1950	שנת לידה
מנהלת מערך משאבי אנוש ומינהל	תפקיד
סגן מנהל כללי	תואר
1.1.2007	תאריך תחילת כהונה
תואר ראשון (B.A) במדעי החברה והרוח – האוניברסיטה העברית ירושלים, תואר שני (M.A) במדעי החברה והרוח – אוניברסיטת בר אילן	השכלה
מנהלת מערך משאבי אנוש ומנהל בבנק מזרחי טפחות בע"מ, סמנכ"ל בכיר בחברת PARADIGM	ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות

(1) בין נושאי המשרה הבכירה אין בני משפחה של נושא משרה בכיר או בעל עניין.

תקנה 26ב'- מורשה חתימה של הבנק

אין לבנק מורשי חתימה עצמאיים.

תקנה 27 - רואה החשבון של הבנק

בריטמן אלמגור זהר ושות' רואי חשבון, מרכז עזריאלי 1, תל-אביב

תקנה 28 - שינוי בתזכיר או בתקנות

במהלך שנת 2009, לא נעשו שינויים בתזכיר ובתקנות של הבנק.

תקנה 29 - המלצות והחלטות הדירקטורים

א. המלצות הדירקטורים בפני האסיפה הכללית והחלטות שאינן טעונות אישור האסיפה הכללית בדבר נושאים המפורטים בתקנות:
אין

ב. בהחלטות האסיפה הכללית שנתקבלו שלא בהתאם להמלצות הדירקטורים בעניינים המפורטים בתקנת משנה (א).
אין

ג. החלטות אסיפה כללית שלא מן המניין והחלטותיהם שלפי כל דין יש לשלוח מהן העתק לרשם.
1. ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה- ביום 25 במרץ 2009 אישרה האסיפה הכללית של הבנק את התקשרות הבנק בפוליסה לביטוח אחריות הדירקטורים ונושאי המשרה בבנק ובחברות באשכול הבנק, ובכלל זה נושאי משרה שהינם בעלי שליטה בבנק.

2. ביום 11 בפברואר 2009 אישרה האסיפה הכללית את מיזוגו של בנק אדנים לתוך בנק מזרחי טפחות בע"מ.

רמת-גן, 21 במרץ 2010
ו' בניסן, התש"ע

תפקידם:

שמות החותמים:

סגן מנהל כללי, חשבונאי ראשי
מזכיר הבנק

(1) מנחם אביב
(2) מאיה פלר

דין וחשבון לשנת 2009

תוכן העניינים

3	דוח הדירקטוריון לאסיפה הכללית של בעלי המניות ותיאור עסקי קבוצת הבנק
183	סקירת ההנהלה על מצבה העיסקי של הקבוצה ותוצאות פעילותה
209	הצהרות
211	דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי
213	דוחות כספיים

דוח הדירקטוריון מוגש לאסיפה הכללית של בעלי המניות

תוכן העניינים

5	הסביבה הכללית והשפעת גורמים חיצוניים על קבוצת הבנק
9	פעילות קבוצת הבנק ותיאור התפתחות עסקיה
10	מבנה אחזקות - חברות עיקריות
11	השליטה בקבוצת הבנק
12	השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו
14	רווח ורווחיות: התוצאות העסקיות
34	הפעילות הבינלאומית
38	רכוש קבוע ומתקנים
42	פעילות חוץ מאזנית
43	תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות
76	הון אנושי
85	מדיניות התגמול של הבנק
86	המבנה הארגוני של הבנק
89	דיני המס החלים על קבוצת הבנק
91	חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק
97	הסכמים מהותיים
98	הליכים משפטיים
101	אירועים החורגים מעסקיה הרגילים של קבוצת הבנק
104	אסטרטגיה עסקית
105	תחזיות והערכות לגבי עסקי קבוצת הבנק
105	צפי להתפתחויות
107	פעילות שיווקית
111	מקורות ומימון
115	ניהול סיכונים – באזל III: הנדבך השלישי
146	מעורבות חברתית ותרומות
148	גילוי על המבקר הפנימי
152	מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים
156	הליך אישור הדוחות הכספיים
157	דוח רואי החשבון המבקרים
157	בקורות ונהלים
158	הקוד האתי
159	חברי הנהלת הבנק
160	נושאי משרה בכירה
171	עסקאות עם בעלי שליטה
175	שכר רואי החשבון המבקרים
176	הדירקטוריון

דוח הדירקטוריון מוגש לאסיפה הכללית של בעלי המניות

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 21 במרץ 2010, ו' בניסן התש"ע, הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים המאוחדים של בנק מזרחי טפחות בע"מ והחברות המוחזקות שלו ליום 31 בדצמבר 2009.

הדוחות ערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

הסביבה הכללית והשפעת גורמים חיצוניים על קבוצת הבנק

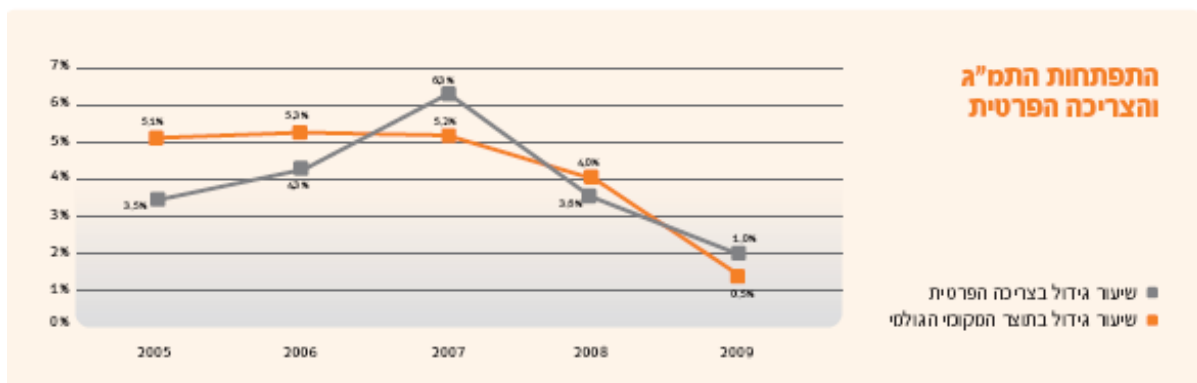
התפתחויות במשק בישראל בשנת 2009

התפתחויות ריאליות

אומדני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לשנת 2009 מצביעים על ירידה חדה בשיעור הצמיחה בתוצר המקומי הגולמי, שגדל בשנת 2009 ב-0.7%, לעומת גידול של 4.0% בשנת 2008.

עם זאת, נתונים רבעוניים מנוכי עונתיות מצביעים על היחלצות הדרגתית של המשק, במהלך שנת 2009, מהמיתון אליו נקלע בעקבות המיתון העולמי והמשבר הפיננסי הבינלאומי. קצב הצמיחה הלך וגדל מרבעון לרבעון, מצמיחה שלילית בקצב שנתי שלילי של -2.7% בתוצר ברבעון הראשון של השנה, לצמיחה חיובית של 1.3% ברבעון השני, של 3.6% ברבעון השלישי ושל 4.9% ברבעון האחרון של שנת 2009.

ביבוא הסחורות והשימושים במשק נרשמה בשנת 2009 ירידה חדה בשיעור של 14.0%, לעומת גידול של 2.4% בשנת 2008. סך השימושים במשק התכווצו בשנת 2009 בשיעור של 3.6%, בהשוואה לגידול של 3.5% אשתקד. הצריכה הפרטית, אחד משני קטרי הצמיחה העיקריים של המשק בשנים האחרונות, גדלה בשנת 2009 בשיעור של 1.5% (ירידה של 0.3% בצריכה לנפש), לאחר גידול של 3.6% בשנת 2008. האטה זו נבעה בעיקר מירידה חדה בהוצאה לצריכת מוצרים בני קיימא. יצוא הסחורות והשירותים, הקטר השני, הצטמצם בשיעור חד של 12.5%, לעומת עלייה של 5.2% בשנת 2008. ההשקעה בנכסים קבועים קטנה בשנת 2009 בשיעור של 6.0%, לעומת גידול של 4.4% בשנת 2008, וההוצאה לצריכה ציבורית עלתה ב-2.1%, בדומה לשנת 2008. במהלך חודש ינואר 2010 עדכן בנק ישראל את תחזית הצמיחה במשק לשנת 2010 לשיעור של 3.5%.

שיעור האבטלה עלה בשנת 2009 ועמד בממוצע על 7.6%, לעומת 6.1% בשנת 2008. בחודש מאי הגיע שיעור האבטלה לשיאו - 7.9%. החל מחודש יוני השתנתה המגמה, ושיעור האבטלה הלך ופחת בהדרגה עד לרמה של 7.4% בחודש נובמבר.

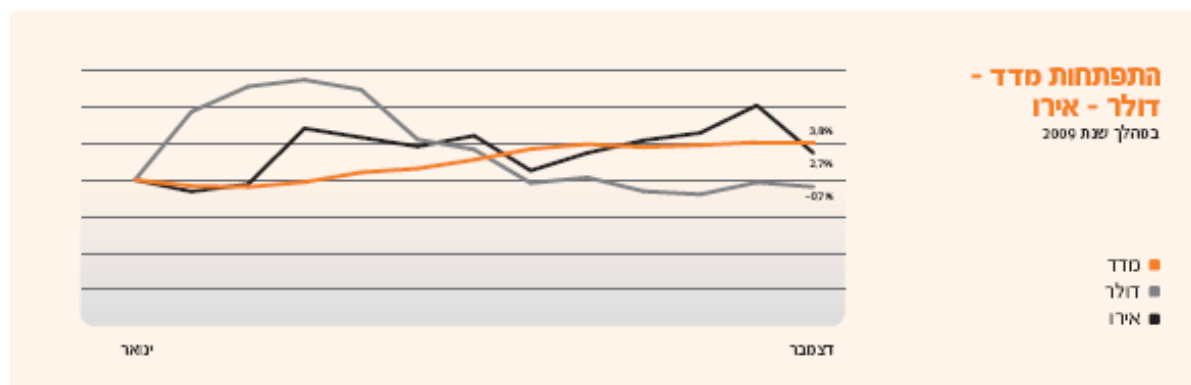
אינפלציה ושערי חליפין

בשנת 2009 עלה מדד המחירים לצרכן בשיעור של 3.9%, לאחר עלייה של 3.8% בשנת 2008, ועלייה של 3.4% בשנת 2007. במהלך 2009 הושפע המדד מהעלאות מיסים (מע"מ, סיגריות, דלק והיטל בצורת) בשיעור הנאמד על ידי בנק ישראל בכ-1.2%, כך שבניכוי השפעה זו, עלה המדד ב-2.7%. הסעיפים העיקריים שתרמו לעלייה במדד הינם דיור, תחבורה ותקשורת ואחזקת הדירה.

במהלך שנת 2009 יוסף שער החליפין של השקל מול הדולר בשיעור של 0.7%, כך שעמד בסוף 2009 על 3.775 שקלים חדשים לדולר, לעומת 3.802 שקלים חדשים לדולר בסוף שנת 2008. שער החליפין של השקל מול האירו פוחת בתקופה זו בשיעור של 2.7%, כך שעמד בסוף שנת 2009 על 5.442 שקלים חדשים לאירו, לעומת 5.297 שקלים חדשים לאירו בסוף שנת 2008.

על מנת לתמוך בשער החליפין מול הדולר, רכש בנק ישראל במהלך שנת 2009 מטבע חוץ בהיקף של 20 מיליארד דולר, בהמשך למדיניות הרכישות שהחלה בשנת 2008. במהלך הרבעון השלישי חדל בנק ישראל מרכישות מטבע חוץ באופן קבוע, והצהיר על כוונתו להתערב מכאן ולהבא באופן נקודתי בלבד. בפועל, בחודשיים האחרונים של השנה, קטן היקף ההתערבות של בנק ישראל בשוק מטבע החוץ באופן משמעותי.

ביום 28.2.2010 עמד שער החליפין של השקל מול הדולר על 3.796.

מדיניות מוניטרית ופסקלית

במגמה לעודד את הצמיחה במשק, שמר בנק ישראל על ריבית נמוכה במשך השנה. במהלך החודשים הראשונים של השנה הופחתה ריבית בנק ישראל מ-1.75% ל-0.5%. לאחר מכן, במשך חמישה חודשים, נותרה הריבית ללא שינוי. בחודש ספטמבר הועלתה הריבית ל-0.75%, ולקראת סוף השנה הועלתה פעם נוספת ל-1.00%. הריבית לחודש ינואר 2010 הועלתה פעם נוספת לרמה של 1.25%, ונותרה ללא שינוי גם בחודשים פברואר ומרץ. במהלך השנה רכש בנק ישראל איגרות חוב ממשלתיות בשוק הפתוח.

בשנת 2009 נרשם גירעון של 33.9 מיליארד שקלים חדשים בתקציב הממשלה, 5.2 אחוזי תוצר, לעומת גירעון מתוכנן של 6.0 אחוזי תוצר, ובהשוואה לגירעון של 2.1 אחוזי תוצר, 15.2 מיליארד שקלים חדשים, בשנת 2008. העלייה בגירעון לעומת שנת 2008 נבעה הן מירידה בהכנסות והן מגידול בהוצאות. הגירעון הנמוך מהמתוכנן נבע מהכנסות גבוהות ב-3.3 מיליארד שקלים חדשים מהמתוכנן, והוצאות ריבית נמוכות ב- 1.8 מיליארד שקלים חדשים מהמתוכנן.

בנייה למגורים ושוק המשכנתאות

על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, גדל בשנת 2009 הביקוש לדירות חדשות (דירות שנמכרו ודירות שנבנו שלא למטרת מכירה) ב-9.5%, והסתכם ב-33,440 יחידות דיור. רמה זו היא הגבוהה ביותר מאז שנת 2002. היקף העסקאות הכולל בדירות יד ראשונה ושנייה גדל בשנת 2009 ב-7%. רמת הביקוש לא הייתה אחידה על פני השנה. אינדיקציה לכך ניתן לראות ברמת המכירות החודשית של דירות חדשות מיוזמה פרטית, אשר הלכה וגדלה עד לשיא בחודש יוני, ומאז חלה ירידה הדרגתית עד סוף השנה.

על אף גידול בשיעור של 4.0% בהשקעה בבנייה למגורים בשנת 2009, נרשמה ירידה קלה במספר יחידות הדיור שהחלה בנייתן. הירידה בהתחלות הבנייה, בשילוב עם העלייה בביקוש לדיור, הביאה לקיטון במספר הדירות למכירה, כך שבסוף 2009 עמד מספר זה על 8,075 יחידות, בהשוואה ל-11,074 בסוף 2008, ירידה של 27%.

הגידול בביקוש לדיור גרם לעלייה משמעותית במחירי הדירות. עלייה זו השתקפה גם בגידול של 14% בסכום ההלוואה הממוצע בשוק המשכנתאות, כך שעל אף ירידה קלה במספר המשכנתאות המבוצעות, חלה עלייה של כ-12% בהיקף ההלוואות לדיור. סך ביצוע ההלוואות לדיור עמד בשנת 2009 על 35.4 מיליארד שקלים חדשים לעומת 31.6 מיליארד שקלים חדשים בשנת 2008. הביקוש הושפע גם משיעורי הריבית הנמוכים ששררו בשוק המשכנתאות, כאשר לשם השוואה, הריבית הממוצעת על המשכנתאות (לצורך חישוב עמלת פירעון מוקדם) בשנת 2009 הייתה 3.19%, בהשוואה לריבית ממוצעת של 3.81% בשנת 2008.

שוק ההון

החל בחודש מרץ 2009 נרשמו עליות מהירות בשוקי ההון בעולם, כאשר החשש מהאטה כלכלית גלובלית נמוג על רקע סימני ההתאוששות בעולם. שוקי המניות בארץ, בדומה לשווקים בחוץ לארץ, הגיבו בעליות חדות.

שוק המניות - מדד תל אביב 25 ומדד תל אביב 100 עלו בשנת 2009 בכ-75% וכ-89%, בהתאמה. את העליות הובילו המניות הקטנות: מדד תל אביב 75 עלה בכ-150% ומדד יתר המניות עלה בכ-115%. כמו כן, חלו עליות משמעותיות במניות הפיננסיים והנדל"ן. מדד פיננסיים 15 ומדד הבנקים עלו בשנת 2009 בכ-127% וכ-114% בהתאמה, ואילו מדד נדל"ן 15 עלה בכ-125%.

מחזור המסחר היומי הממוצע במניות ובניירות ערך המירים הסתכם בשנת 2009 בכ-1.7 מיליארד שקלים חדשים לעומת 1.96 מיליארד שקלים חדשים בשנת 2008. ברבעון האחרון של 2009 הסתכם מחזור המסחר היומי הממוצע במניות ובניירות ערך המירים בכ-1.85 מיליארד שקלים חדשים, לעומת כ-1.83 מיליארד שקלים חדשים ברבעון האחרון של 2008. עד לסוף 2009 עדיין נמשכה ההאטה בהיקף ההנפקות של מניות (ללא גיוס הון בחוץ לארץ), אשר הסתכם בכ-4.6 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת כ-6.2 מיליארדי שקלים חדשים בשנת 2008. עיקר גיוסי ההון ב-2009 התבצע באיגרות חוב קונצרניות (ראה פירוט להלן).

שוק איגרות החוב - מדד איגרות החוב הכללי ומדד איגרות החוב הצמודות למדד עלו בשנת 2009 בכ-15.5% ו-10.3%, בהתאמה. מדד איגרות החוב הלא צמודות עלה בשנת 2009 בכ-2.5%. מדד תל בונד 20 עלה בשנת 2009 בכ-21.6% ומדד תל בונד 40, הכולל גם חברות נדל"ן, עלה בכ-44%.

הירידה בחשש מפני משבר אשראי והריבית הנמוכה במשק, הביאו לצמצום מרווחי תשואות איגרות החוב הקונצרניות מעל איגרות החוב הממשלתיות: איגרות החוב הקונצרניות בדירוג AA נסחרו בסוף 2009 במרווח של 1.3 נקודות אחוז, לעומת 4.3 נקודות אחוז מעל איגרות החוב הממשלתיות בסוף 2008. איגרות החוב הקונצרניות בדירוג A נסחרו בסוף 2009 במרווח של 3.3 נקודות אחוז, לעומת 24.7 נקודות אחוז מעל איגרות החוב הממשלתיות בסוף 2008. הורדות הדירוג של הבנקים הביאו לכך, שנכון לסוף 2009 לא נסחרות איגרות חוב קונצרניות בדירוג AAA. בסך הכול גייס הסקטור העסקי מהציבור וממשקיעים מוסדיים באמצעות איגרות חוב בשנת 2009 סך של כ- 32.6 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת כ- 23.3 מיליארדי שקלים חדשים בשנת 2008. מחזור המסחר היומי הממוצע באיגרות החוב הממשלתיות עמד ברבעון הרביעי של 2009 על כ- 3.7 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת כ- 4.6 מיליארדי שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, קיטון של כ- 20%, הנובע מכך שהירידות החדות ברבעון המקביל בשנת 2008, לוו בעלייה במחזורי המסחר. בסיכום שנת 2009 עמד מחזור המסחר היומי הממוצע באיגרות החוב הממשלתיות על כ- 4 מיליארד שקלים חדשים, בדומה לשנת 2008.

כלכלה עולמית

על פי אומדני קרן המטבע הבינלאומית, התכווץ התוצר העולמי הגולמי (לראשונה מאז מלחמת העולם השנייה) בשנת 2009 בשיעור של 0.8%, לאחר עלייה של 3.0% בשנת 2008. המדינות המפותחות נפגעו במידה רבה יותר, כאשר התוצר בארה"ב, בגוש האירו וביפן קטן בשיעורים של 2.4%, 4.0% ו- 5.0% בהתאמה. כמו כן, שיעורי האבטלה בארה"ב וגוש האירו הגיעו עד לכדי 10% מכוח העבודה, ובספרד אף עד כדי 20%. המדינות המתפתחות, ובעיקר סין והודו, נפגעו אף הן, אם כי קצב צמיחת התוצר אצלן נותר חיובי.

במהלך התקופה, יושומו תוכניות חילוץ נרחבות ברחבי העולם, כאשר הבולטות בהן בארה"ב ובסין. שילוב של הוצאות גדולות מאד במסגרת תוכניות החילוץ וירידה בהכנסות המדינות ממיסים, הביא לגידול משמעותי בגירעונות התקציביים ובחובות הממשלתיים. מספר מדינות אף עמדו בסכנת פשיטת רגל ונזקקו לסיוע חיצוני.

במהלך שנת 2009 ננקטה מדיניות מוניטרית מרחיבה ברחבי העולם במטרה לבלום את המשבר הכלכלי ולהניע את הצמיחה. מדיניות זו כללה שיעורי ריבית מוניטארית נמוכים מאוד (0.25% ו- 1.00% בארה"ב ובגוש האירו, בהתאמה, במרבית השנה), ובמספר מדינות גם רכישת איגרות חוב על ידי בנקים מרכזיים, במטרה להפחית את שיעורי הריבית ארוכי הטווח. על רקע המדיניות הפיסקאלית והמוניטרית המרחיבה, נראו במהלך המחצית השנייה של 2009 סימני התאוששות בכלכלה העולמית. קצבי הצמיחה הפכו לחיוביים במרבית המדינות המפותחות, בעיקר בארה"ב, והואצו במדינות המתפתחות. עם זאת שיעורי האבטלה בסוף השנה נותרו גבוהים.

על רקע המיתון, ועל אף המדיניות המוניטרית המרחיבה, שיעורי האינפלציה בשנת 2009 היו נמוכים באופן יחסי במדינות המפותחות. בגוש האירו עלה מדד המחירים לצרכן בשנת 2009 בשיעור של 0.9%, וביפן ירד המדד בשיעור של 1.7%. בארה"ב עלה המדד בשנת 2009 בשיעור של 2.8%. יצוין, כי מחיר הנפט שירד בשנת 2008 באופן חד והגיע ל- 45 דולר לחבית בסוף אותה שנה, עלה בשנת 2009 בשיעור של כ- 75%, ל- 79 דולר לחבית בסוף השנה.

התפוגגות החששות מהידרדרות המשבר הגלובאלי והעלייה באמון המשקיעים, הביאה לעליות במדדים המובילים בחוץ לארץ. מדדי דאו ג'ונס, נאסד"ק ו-S&P 500 עלו במהלך שנת 2009 בכ- 18.8%, 43.9% ו- 23.5% בהתאמה. מדדי FTSE 100 ו-DAX עלו באותה תקופה בשיעורים של כ- 22.1% ו- 23.8% בהתאמה. מדדי CAC הצרפתי ו-Nikkei היפני, עלו במהלך התקופה הנסקרת בשיעורים של 22.3% ו- 19% בהתאמה, ומדד Dj EuroSTOXX, עלה בכ- 25%.

פעילות קבוצת הבנק ותיאור התפתחות עסקיה

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח - 1968 (להלן: "החוק").

תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד או מהמשתמע ממנו. מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתכננים", "מתעתד", "עשוי להשתנות" וביטויים דומים להם, בנוסף, לשמות עצם כגון: "תכנית", "יעדים", "רצון", "צריך", "יכול", "יהיה". מידע וביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר כוללים מספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה מההתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד המצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מקרו כלכליים וגיאופוליטיים; משינויים והתפתחויות בשוק המטבע ובשוק ההון, מגורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים פיננסיים, משינויים באיתנות הפיננסית של לווים, מהעדפות הציבור, מחקיקה, מהוראות גורמי פיקוח, מהתנהגות המתחרים, מהיבטים הקשורים בתדמית הבנק, מהתפתחויות טכנולוגיות ומנושאי כח אדם.

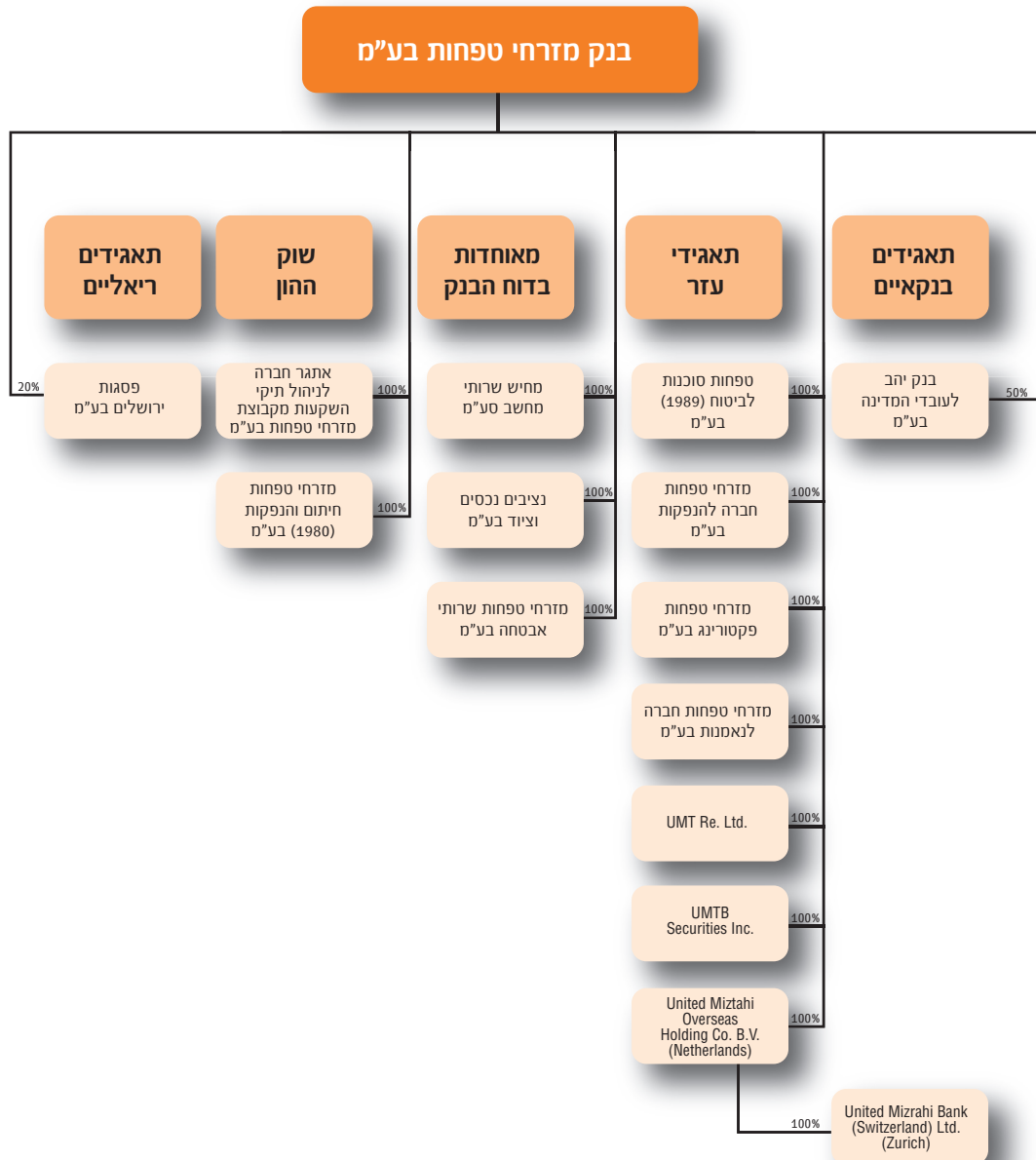
קבוצת הבנק

בנק מזרחי טפחות בע"מ (להלן: "הבנק") נמנה עם הבנקים הראשונים שנסדו בארץ ישראל. הבנק התאגד כחברה ציבורית ביום 6 ביוני 1923, בשם בנק המזרחי בע"מ, והרישיון להתחיל בעסקים ניתן לו ביום 13 במאי 1924. הבנק הוקם ביוזמת המרכז העולמי של הסתדרות המזרחי, במטרה לסייע במימון פעולות התיישבות, בניה, חרושת, מלאכה ומסחר של המתיישבים החדשים בארץ-ישראל. בשנת 1969, עם מיזוג עסקי הבנק עם עסקי בנק הפועל המזרחי בע"מ, שונה שמו של הבנק ל"בנק המזרחי המאוחד בע"מ". בשנת 1983, במסגרת הסדר שגובש בין ממשלת ישראל לבין הבנקים, הועברו מניות הבנק לשליטת המדינה באמצעות חברת בטוחות שהוקמה לשם כך. בשנים 1995 ו-1997 הופרט הבנק בשני שלבים, ועבר לשליטת בעלי השליטה הנוכחיים. בעקבות המיזוג בין בנק המזרחי המאוחד בע"מ לבין "טפחות" בנק משכנתאות לישראל בע"מ (להלן: "טפחות"), שונה ביום 7 בנובמבר 2005 שמו של הבנק הממוזג לשמו הנוכחי, בנק מזרחי טפחות בע"מ.

קבוצת הבנק פועלת בארץ ובחוץ לארץ. הקבוצה עוסקת בפעילות בנקאית מסחרית - עסקית וקמעונאית, ובפעילות משכנתאות בישראל, באמצעות רשת הכוללת 158 סניפים ומרכזי עסקים בפריסה כלל ארצית. בנוסף, פעילות הלקוחות העסקיים נתמכת על ידי מוקדים עסקיים ועל ידי יחידות מטה מקצועיות בעלות התמחות ענפית. פעילות הבנקאית של הבנק בחוץ לארץ מתבצעת באמצעות מספר חברות בנות, 4 סניפים (מהם אחד של חברה בת) ו-4 נציגויות באירופה, בארצות הברית ובדרום אמריקה. בנוסף לפעילות הבנקאית, עוסקת קבוצת הבנק בפעילויות שונות הקשורות בשוק ההון, לרבות: ייעוץ לפעילות בשוק ההון, ניהול תיקי ניירות ערך עבור לקוחות, ייעוץ פנסיוני, שירותי נאמנות, הפצת קרנות נאמנות ותפעול קופות גמל.

מיזוג בנק אדנים - ביום 24 בנובמבר 2008 החליט דירקטוריון הבנק, בהמשך להחלטת ועדת הביקורת של הבנק, וכן ועדת הביקורת ודירקטוריון בנק אדנים למשכנתאות בע"מ (להלן: "בנק אדנים"), חברה בת בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק, לאשר מיזוג של בנק אדנים אל ולתוך הבנק. ביום 23 בפברואר 2009 התקבל אישור רשם החברות למיזוג, וממועד זה ואילך חדל בנק אדנים להתקיים כחברה נפרדת ונכסיו והתחייבויותיו מוזגו לתוך הבנק. לפרטים, ראה ביאור 1.6.ה.1 לדוחות הכספיים.

מבנה אחזקות - חברות עיקריות⁽⁴⁾:

לפרטים נוספים בדבר שינויים מבניים בקבוצה, ראה בביאור 6 לדוחות הכספיים.

⁽⁴⁾ לבנק אחזקות בחברות נוספות אשר אינן מהותיות לפעילות הבנק

השליטה בקבוצת הבנק

למיטב ידיעתם של הבנק והדירקטורים, החזקות בעלי השליטה במניות הבנק ליום 31 בדצמבר 2009, הינן כדלקמן:

שיעור מההון ומכוח ההצבעה	מספר המניות	המחזיק
7.03%	15,643,785	קבוצת ורטהיים M.W.Z. (Holdings) Ltd. ⁽¹⁾
13.15%	29,275,441	F & W (שותפות רשומה) ⁽²⁾
20.18%	44,919,226	סה"כ קבוצת ורטהיים
3.17%	7,066,264	קבוצת עופר כ.א.ב.מ. בע"מ ⁽³⁾
5.78%	12,862,041	ל.א.ב.מ. (אחזקות) בע"מ ⁽⁴⁾
6.82%	15,175,631	ע.א.ב.מ. בע"מ ⁽⁵⁾
6.55%	14,591,953	אחים עופר נכסים (1957) בע"מ ⁽⁶⁾
3.36%	7,477,642	אחים עופר השקעות בע"מ ⁽⁷⁾
25.68%	57,173,531	סה"כ קבוצת עופר
45.86%	102,092,757	סה"כ אחזקות בעלי שליטה
100.00%	222,639,475 ⁽⁸⁾	סה"כ מניות מונפקות של הבנק

- (1) חברה פרטית, אשר מניותיה מוחזקות על ידי מר משה ורטהיים (99.2%) ובנאמנות עבור מר משה ורטהיים על ידי עו"ד בנימין רוטנברג (0.8%).
(2) שותפות רשומה, אשר מוחזקת על ידי מר משה ורטהיים (1%) ועל ידי M.W.Z. (Holdings) Ltd. (99%).
(3) חברה פרטית בבעלות ובשליטה מלאים של עופר פיתוח והשקעות בע"מ, שהינה חברה פרטית, אשר מניותיה מוחזקות על ידי אחים עופר השקעות בע"מ (89.1%) ועל ידי נכסי תעשייה נצרת בע"מ (10.9%). נכסי תעשייה נצרת בע"מ הינה חברה פרטית בבעלות ובשליטה מלאים של עופר פיתוח והשקעות בע"מ שהינה חברה פרטית בבעלות ובשליטה מלאים של אחים עופר נכסים (1957) בע"מ.
(4) חברה פרטית בבעלות ובשליטה מלאים של ל.י.ן. (אחזקות) בע"מ, שהינה חברה פרטית בבעלות ובשליטה של מר איל עופר (95%) וחברה תושבת חוץ (5%).
(5) חברה פרטית בבעלות ובשליטה מלאים של אחים עופר אחזקות נכסים בע"מ, שהינה חברה פרטית בבעלות ובשליטה מלאים של אחים עופר נכסים (1957) בע"מ.
(6) חברה פרטית אשר מניותיה מוחזקות על ידי ה"ה ליאורה עופר (15%), דורון עופר (15%), יהודה (יולי) עופר (36.67%), ול.י.ן. (אחזקות) בע"מ (33.33%), שהינה, כאמור, חברה פרטית בבעלות ובשליטה של מר איל עופר (95%) וחברה תושבת חוץ (5%).
(7) חברה פרטית בבעלות ובשליטה מלאים של אחים עופר נכסים (1957) בע"מ.
(8) לא כולל 2,500,000 מניות רדומות שנרכשו על ידי הבנק ברכישה עצמית במהלך שנת 2009. לפרטים נוספים ראה ביאור 13 ד'.

הסכמים בין בעלי המניות

בין ע.א.ב.מ. בע"מ, כ.א.ב.מ. בע"מ ול.א.ב.מ. (אחזקות) בע"מ מצד אחד (להלן: "תאגידי קבוצת עופר") לבין פיינברג - ורטהיים (שותפות רשומה) (1) מצד שני (להלן: "תאגידי קבוצת ורטהיים"), נחתם ביום 6 באוקטובר 1994 הסכם לשיתוף פעולה בהפעלת הזכויות הנלוות למניות הבנק (להלן: "הסכם ההצבעה"). בהסכם ההצבעה נקבעו, בין היתר, כללים ביחס להצבעה משותפת של בעלי השליטה באסיפות כלליות, לזכות סירוב של כל אחד מהצדדים במכירת מניות על ידי הצד האחר, לזכות למינוי דירקטורים ולזכות למינוי יושב ראש הדירקטוריון.

במקביל לחתימת הסכם ההצבעה ובאותו מועד נחתם הסכם לשיתוף פעולה בין התאגידיים שהינם בעלי השליטה בחברות המרכיבות את קבוצת עופר, כלומר בין ע.א.ב.מ. בע"מ, כ.א.ב.מ. בע"מ, אחים עופר נכסים (1957) בע"מ ואחים עופר השקעות בע"מ (להלן: "עופר נכסים") מצד אחד לבין ל.א.ב.מ. (אחזקות) בע"מ. כאמור בבעלות מלאה של ל.י.ן. (אחזקות) בע"מ (להלן: "ל.א.ב.מ.") מצד שני, לפיו בכל הנוגע להחזקות במניות הבנק בשליטה ובזכויות ניהולו יחלקו הצדדים באופן שווה, לפיכך מכסת הדירקטורים של תאגידי קבוצת עופר (כמובנה לעיל) תחלק באופן שווה בין עופר נכסים לבין ל.א.ב.מ. לפי תנאי ההסכם לא יתקבלו החלטות בתאגידי קבוצת עופר, בכל נושא ועניין הקשורים לבנק, לרבות בהצבעה באסיפות הכלליות של הבנק, אלא אם עופר נכסים ול.א.ב.מ. נתנו לכך את הסכמתם.

השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו

- ביום 1 בפברואר 2009 הקצה הבנק על שם הנאמן, עבור מר אליעזר יונס, 5,571,381 כתבי אופציה, לא רשומים למסחר בבורסה, בהתאם לתנאי התכנית להקצאת כתבי אופציה על פי הצעה פרטית, שאושרה על ידי דירקטוריון הבנק ביום 30 בנובמבר 2008, ומהווה חלק מתנאי העסקתו של המנכ"ל. המניות הרגילות, בנות 0.1 שקל חדש ערך נקוב, אשר יוקצו במימוש כתבי האופציה, יירשמו למסחר בבורסה. כתבי אופציה אלה נוספים לניירות הערך של הבנק שמחזיק המנכ"ל בעצמו ובאמצעות הנאמן, כאמור בפרק השליטה בבנק לעיל.
- לפרטים נוספים, ראה ביאור א.16.1. לדוחות הכספיים.
- במהלך הרבעון השלישי של שנת 2009 ביצע הבנק רכישה עצמית של 2,500,000 ממניותיו, תמורת 76 מיליון שקלים חדשים, בהתאם לאישור בנק ישראל. לפרטים, ראה ביאור 13 ד' לדוחות הכספיים.

החלטת דירקטוריון באשר ליחס הלימות הון

- ביום 25 בפברואר 2008 החליט דירקטוריון הבנק להנחות את הנהלת הבנק לפעול כך, כי עד סוף שנת 2009 יחס הלימות ההון (כולל הון משני עליון), לא יפחת משיעור של 12%. החלטות אלה הינן בהמשך להחלטת דירקטוריון הבנק מחודש אפריל 2006, כי יחס הלימות ההון, לא כולל הון משני עליון, לא יפחת משיעור של 10%.
- ביום 29 ביוני 2009 החליט הדירקטוריון להנחות את הנהלת הבנק לפעול לכך, כי ביום 31 בדצמבר 2009, יחס הלימות ההון הראשוני המקורי של הבנק, לא יפחת משיעור של 6.7%.
- במכתב מיום 30 באוגוסט 2009, הנחה בנק ישראל את הבנקים כי עד לסיום תהליך הסקירה וההערכה הפיקוחי של בנק ישראל על יישום הנדבך השני של הוראות השעה ליישום באזל II (תהליך SREP), נדרש הבנק להמשיך ולעמוד ביעדי ההון כפי שהוגדרו על ידו במונחי באזל I (הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311, לפני עדכונה על פי כללי באזל II).
- לפרטים בדבר יחס ההון לרכיבי סיכון, ראה ביאור 14 לדוחות הכספיים.

גיוס מקורות הוניים

- במסגרת תכנית העבודה של הבנק, הנקבעת על ידי הדירקטוריון וכוללת יעדים לגידול בתחומי הפעילות השונים, מתבצעת הערכה של השפעת העמידה ביעדים על היקף נכסי הסיכון של הבנק, וכתוצאה מכך על יחס הלימות ההון. בהתאם לכך, נקבעת, במקביל ליעדים העסקיים וליעדי הרווחיות, תכנית לגיוס מקורות הוניים לצורך שמירה על הלימות ההון, בהתאם להנחיות שקבע הדירקטוריון בנושא, כאמור לעיל.
- לפרטים בדבר גיוס מקורות באמצעות כתבי התחייבות ואיגרות חוב, ראה פרק מקורות ומימון להלן, וביאור 11 לדוחות הכספיים.

חלוקת דיבידנדים

מדיניות חלוקת דיבידנד

ביום 3 באפריל 2006 התקבלה החלטה בדירקטוריון הבנק על מדיניות חלוקת דיבידנד, לפיה בכפוף לכך שיחס ההון הכולל לרכיבי סיכון של הבנק לא יפחת מ-10%, יחולק בכל שנה דיבידנד בשיעור של 40% מהרווח הנקי מפעולות רגילות ו-80% מהרווח הנקי מפעולות בלתי רגילות. מדיניות חלוקת הדיבידנד חלה משנת 2006. ביום 24 בדצמבר 2007 קבע דירקטוריון הבנק, במסגרת אישור תכנית החומש האסטרטגית, כי בתקופת התכנית תישמר מדיניות חלוקת הדיבידנד שאימץ לעצמו הבנק. בנוסף על האמור, חלוקת דיבידנד על ידי הבנק כפופה להוראות הדין ולמגבלות כמפורט בביאור 13 לדוחות הכספיים. לאור המשבר הפיננסי העולמי והשלכותיו על שוק ההון בישראל, נמנע הבנק לאחרינה מלחלק דיבידנדים.

דיבידנד שחולק

להלן פירוט הדיבידנדים שחולקו על ידי הבנק החל משנת 2007 ועד למועד פרסום דוחות כספיים אלה (בסכומים מדווחים):

תאריך תשלום	דיבידנד למניה (באגורות)	סך הכל דיבידנד ששולם (מליוני שקלים חדשים)
13 ביוני 2007	90.49	200
19 בספטמבר 2007	56.46	125
19 בדצמבר 2007	33.82	75
19 בפברואר 2008	33.80	75
11 ביוני 2008	33.78	75

רווח ורווחיות

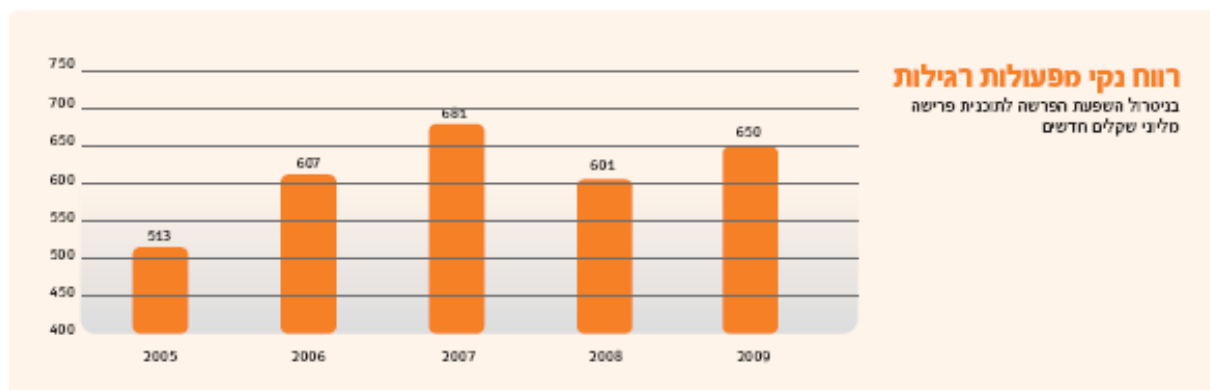
שנת 2009 התאפיינה בהתפתחויות חיוביות בפעילות הבנק, אשר תרמו לרווחיות ולהיקפי העסקים, בהתאם לתוואי התכנית האסטרטגית שקבע הדירקטוריון:

חלק הבנק במערכת בביצועי הלוואות לדיור בשנת 2009 הגיע לכ- 36%, בהשוואה לכ- 34% בשנת 2008; היקף האשראי לציבור עלה ב-7.1%, גידול שהובל על ידי התרחבות באשראי הקמעונאי: 17.0% גידול במשכנתאות ו- 12.1% באשראי ליתר משקי הבית; היקפי פעילות הלקוחות בשוק ההון גדלו, והביאו לעליה של כ- 13% בהכנסות מפעילות בניירות ערך (בניטרול האיחוד לראשונה של בנק יהב במחצית השניה של שנת 2008).

הריבית הנמוכה ששררה במשך בשנת 2009 - ריבית קרובה לשיעור אפס - גרמה לשחיקה משמעותית במרווח על הפיקדונות, ובכך פגעה ברווחים מפעילות מימון. בשנה זו המשיך הבנק לנקוט במדיניות של התייעלות, במסגרתה חתם על הסכם עבודה חדש המבטיח שקט תעשייתי עד וכולל שנת 2015, ותכנית פרישה לעובדים, תוך רישום הפרשה חד-פעמית בגין ההסכם בסך 170 מיליון שקלים חדשים במחצית השנייה של השנה (118 מיליון שקלים חדשים לאחר מס) אשר פירוטה ישפיעו על ריסון ההוצאות ושיפור הרווחיות בשנים הבאות.

הרווח הנקי של הקבוצה מפעולות רגילות, בניטרול הפרשה חד-פעמית בסך 100 מיליוני שקלים חדשים בגין תכנית לפרישה מרצון, במסגרת תהליך ההתייעלות המתמשך של הבנק, **הגיע ברבעון הרביעי של שנת 2009 ל- 188 מיליון שקלים חדשים**, לעומת 96 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, **גידול של 95.8%**. רווח זה מבטא תשואה על ההון בשיעור של 12.1% במונחים שנתיים, לעומת 6.7% בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח הנקי של הקבוצה מפעולות רגילות, כפי שדווח ברבעון הרביעי של שנת 2009 (כולל ההוצאות החד-פעמיות), הסתכם ב-116 מיליוני שקלים חדשים, רווח המבטא תשואה על ההון בשיעור של 7.3% במונחים שנתיים.

הרווח הנקי של הקבוצה מפעולות רגילות, בניטרול הפרשה חד-פעמית בסך 170 מיליוני שקלים חדשים בגין תכנית לפרישה מרצון, במסגרת תהליך ההתייעלות המתמשך של הבנק, **הגיע בשנת 2009 ל- 650 מיליון שקלים חדשים**, לעומת 601 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, **גידול של 8.2%**. רווח זה מבטא תשואה על ההון בשיעור של 10.4% במונחים שנתיים, בדומה לשנת 2008. הרווח הנקי של הקבוצה מפעולות רגילות, כפי שדווח בשנת 2009 (כולל ההוצאות החד-פעמיות), הסתכם ב-532 מיליוני שקלים חדשים, רווח המבטא תשואה על ההון בשיעור של 8.5% במונחים שנתיים.

הרווח הנקי של הקבוצה, בניטרול הפרשה בסך 100 מיליוני שקלים חדשים בגין תכנית לפרישה מרצון, במסגרת תהליך ההתייעלות המתמשך של הבנק, הגיע ברבעון הרביעי של שנת 2009 ל-186 מיליון שקלים חדשים, לעומת 96 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 93.8%. רווח זה מבטא תשואה על ההון בשיעור של 11.9% במונחים שנתיים, לעומת 6.7% בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח הנקי של הקבוצה, כפי שדווח ברבעון הרביעי של שנת 2009 (כולל ההוצאות החד-פעמיות), הסתכם ב-114 מיליוני שקלים חדשים, רווח המבטא תשואה על ההון בשיעור של 7.2% במונחים שנתיים.

הרווח הנקי של הקבוצה, בניטרול הפרשה בסך 170 מיליוני שקלים חדשים בגין תכנית לפרישה מרצון, במסגרת תהליך ההתייעלות המתמשך של הבנק, הגיע בשנת 2009 ל-648 מיליון שקלים חדשים, לעומת 602 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 7.6%. רווח זה מבטא תשואה על ההון בשיעור של 10.4% במונחים שנתיים, בדומה לשנת 2008. הרווח הנקי של הקבוצה, כפי שדווח בשנת 2009 (כולל ההוצאות החד-פעמיות), הסתכם ב-530 מיליוני שקלים חדשים, רווח המבטא תשואה על ההון בשיעור של 8.5% במונחים שנתיים.

להלן הגורמים המרכזיים שהשפיעו על רווחי הקבוצה בשנת 2009 בהשוואה לשנת 2008:

- הרווח מפעילות מימון הגיע בשנת 2009 ל-2,385 מיליון שקלים חדשים בהשוואה ל-2,289 מיליון שקלים חדשים בשנת 2008, גידול של 4.2%.
- ההכנסות מעמלות תפעוליות גדלו בשנת 2009 ב-146 מיליוני שקלים חדשים, כ-12.6%, בהשוואה לשנת 2008. בניטרול השפעת האיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב במחצית השניה של שנת 2008, גדלו ההכנסות מעמלות תפעוליות ב-70 מיליוני שקלים חדשים, כ-6.4%.
- הרווחים מהשקעה במניות, נטו, הסתכמו בשנת 2009 ב-114 מיליון שקלים חדשים בהשוואה ל-46 מיליון שקלים חדשים בשנת 2008. הגידול נובע בעיקר ממימוש מניות שהתקבלו כביטחון בגין חוב לקוח.
- ההפרשה לחובות מסופקים קטנה בשנת 2009 ב-20 מיליוני שקלים חדשים בהשוואה לשנת 2008, קיטון של 5.1%. הקיטון בהפרשות נובע בעיקר מירידה בהפרשות הספציפיות בגין לווים בעייתיים ובהפרשה לפי עומק הפיגור בגין משכנתאות.
- הוצאות השכר בשנת 2009, ללא השפעת תכניות האופציות לעובדים, ובנטרול השפעות חריגות, כמפורט להלן בניתוח הוצאות השכר, גדלו בכ-57 מיליוני שקלים חדשים, כ-4.8%, בהשוואה לשנת 2008. סך הוצאות השכר של הקבוצה בשנת 2009, לרבות השפעת תכנית האופציות לעובדים והשפעות חריגות, הסתכמו ב-1,630 מיליון שקלים חדשים, בהשוואה ל-1,273 מיליון שקלים חדשים בשנת 2008.
- ההוצאות התפעוליות והאחרות, מלבד הוצאות שכר, בנטרול השפעת האיחוד של הדוחות הכספיים של בנק יהב, גדלו בכ-31 מיליון שקלים חדשים, כ-3.9%, בהשוואה לשנת 2008, בעיקר עקב גידול בהוצאות הפחתת מחשב, בניינים וציוד. האיחוד לראשונה הדוחות הכספיים של בנק יהב במחצית השניה של שנת 2008 הביא את סך ההוצאות התפעוליות והאחרות, ללא הוצאות שכר, ל-1,010 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2009, בהשוואה ל-880 מיליון שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

התפתחות ההכנסות וההוצאות

הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים של הקבוצה הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2009 ב-655 מיליון שקלים חדשים, לעומת 588 מיליון שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של כ-11.4%. בכל שנת 2009 הסתכם הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים ב-2,385 מיליון שקלים חדשים, לעומת 2,289 מיליון שקלים חדשים בשנת 2009, גידול של כ-4.2%.

להלן ניתוח ההתפתחות ברכיבים העיקריים של הרווח מפעילות מימון (במיליון שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר			
2009	2008	שיעור השינוי 2009	2008	שיעור השינוי	
2,030	2,183	(7.1%)	552	(4.5%)	פעילות שוטפת כולל השפעות חד-פעמיות⁽¹⁾
155	155		51		הכנסות מגביית ריבית בגין חובות בעייתיים
25	(197)	5	(111)		רווחים (הפסדים) ממימוש ומירידת ערך של
(23) ⁽²⁾	7	21	24		איגרות חוב זמינות למכירה ואיגרות חוב למסחר, נטו
198	141 ⁽⁴⁾	49	72		השפעת רישום חשבונאי של נגזרים לפי שווי הוגן ואחרות ⁽²⁾
					איחוד דוחות כספיים של בנק יב ⁽³⁾
2,385	2,289	4.2%	588	11.4%	סך הכל

- (1) ירידת הריבית במשק, אשר גרמה לשחיקה משמעותית במרווח על הפיקדונות, הביאה לירידה ברווח המימוני מפעילות שוטפת.
 (2) השפעת הרישום החשבונאי של נגזרים לפי שווי הוגן נובעת מההבדל בין הטיפול החשבונאי במכשירים מאזניים, הנרשמים בדוח רווח והפסד על בסיס צבירה (ריבית), הפרשי הצמדה והפרשי שער בלבד, לעומת נגזרים הנמדדים לפי שוויים ההוגן.
 (3) למעט רווחים ממימוש של איגרות חוב זמינות למכירה.
 (4) בגין המחצית השנייה של שנת 2008 בלבד, שממנה והלאה נכללים הדוחות הכספיים של בנק יב בדוח המאוחד של הבנק.

להלן פירוט הרווח המימוני לפי מגזרי פעילות עיקריים בקבוצה (במיליון שקלים חדשים):

מגזר פעילות	2009 ⁽¹⁾	2008	שיעור השינוי
בנקאות קמעונאית:			
משכנתאות	427	422	1.2%
משקי בית	695	771	(9.9%)
עסקים קטנים	297	329	(9.7%)
סך הכל	1,419	1,522	(6.8%)
בנקאות פרטית	42	61 ⁽²⁾	(31.1%)
בנקאות מסחרית	138	148	(6.8%)
בנקאות עסקית	579	541	7.0%
ניהול פיננסי	207	17 ⁽²⁾	-
סך הכל	2,385	2,289	4.2%

- (1) ירידת הריבית במשק, אשר גרמה לשחיקה משמעותית במרווח על הפיקדונות, הביאה לירידה ברווח המימוני מפעילות שוטפת.
 (2) סווג מחדש.

להלן היתרות הממוצעות של הנכסים הפיננסיים לפי בסיסי ההצמדה השונים (כולל השפעת נגזרים):

שיעור השינוי	2008	2009	מגזר הצמדה - נכסים פיננסיים
22.1%	79,528	98,105	מטבע ישראלי לא צמוד
(1.0%)	40,851	40,442	מטבע ישראלי צמוד למדד
1.98%	63,955	65,223	מטבע חוץ ⁽¹⁾
10.0%	184,334	203,770	סך הכל

(1) פעילות מקומית ושלוחות חו"ל (כולל מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ).

העלייה ביתרה הממוצעת של הנכסים הפיננסיים במגזר הלא צמוד נובעת מגידול באשראי הלא צמוד, מהסטת הפקדות מבנקים בחוץ לארץ להפקדות בישראל, ומגידול של 9 מיליארד שקלים חדשים ביתרה הממוצעת של הנכסים הלא צמודים בגין איחוד לראשונה של בנק יהב בדוחות הכספיים של הקבוצה.

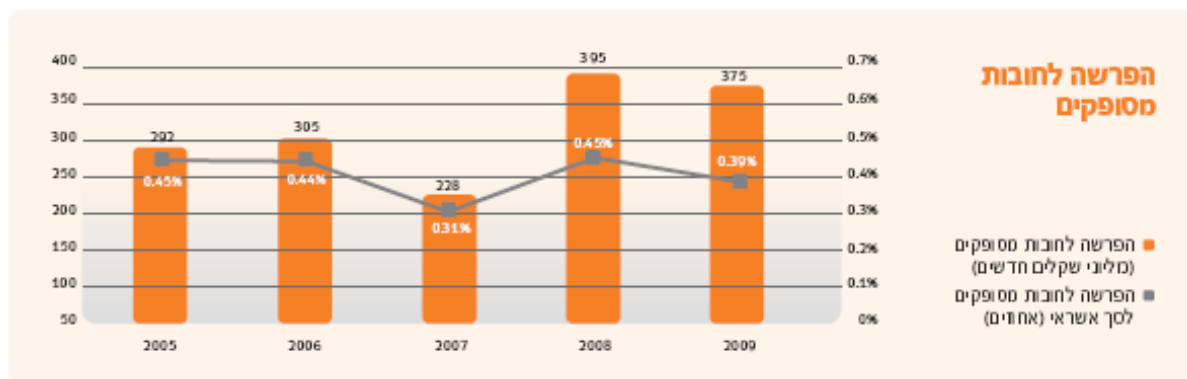
להלן פערי הריבית (ההפרש בין שיעור ההכנסה על הנכסים ובין שיעור ההוצאה על ההתחייבויות) במגזרי ההצמדה השונים (כולל השפעת נגזרים, באחוזים):

2008	2009	מגזר הצמדה
1.36	1.09	מטבע ישראלי לא צמוד
0.73	0.52	מטבע ישראלי צמוד למדד
0.55	0.95	מטבע חוץ ⁽¹⁾
0.96	0.91	סך הכל כולל השפעת נגזרים
2.50	1.63	סך הכל ללא השפעת נגזרים

(2) פעילות מקומית ושלוחות חו"ל (כולל מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ).

הירידה בפערי הריבית נובעת מירידת הריבית במשק, אשר גרמה לשחיקה משמעותית במרווח על הפיקדונות.

ההפרשה לחובות מסופקים בקבוצה הסתכמה בשנת 2009 ב-375 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 395 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2008, קיטון בשיעור של כ-5.1%. ברבעון הרביעי של שנת 2009 הסתכמה ההפרשה לחובות מסופקים ב-107 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 182 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, קיטון בשיעור של כ-41.2%. הקיטון בהפרשות נובע בעיקר מירידה בהפרשות הספציפיות בגין לווים בעייתיים ובהפרשה לפי עומק הפיגור בגין משכנתאות.

להלן פירוט התפתחות ההפרשה לחובות מסופקים (מיליוני שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2008	2009
הפרשה ספציפית :		
לפי עומק הפיגור	34	20
אחרת	345	336
סך הכל הפרשה ספציפית	379	356
הפרשה כללית ונוספת	16	19
סך הכל	395	375
שיעור ההפרשה לחובות מסופקים מסך האשראי לציבור (במונחים שנתיים)	0.44%	0.39%

להלן פירוט ההפרשה לחובות מסופקים לפי מגזרי פעילות עיקריים בקבוצה (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי	2008	2009	מגזר פעילות
			בנקאות קמעונאית:
(42.9%)	42	24	משכנתאות
27.3%	⁽²⁾ 55	70	משקי בית ⁽¹⁾
(8.9%)	⁽²⁾ 79	72	עסקים קטנים
(5.7%)	176	166	סך הכל
	1	1	בנקאות פרטית
(44.0%)	25	14	בנקאות מסחרית
7.8%	180	194	בנקאות עסקית
-	13	-	ניהול פיננסי
(5.1%)	395	375	סך הכל

(1) כולל איחוד לראשונה של ההפרשה לחובות מסופקים בבנק יהב בסך של 12 מיליון שקלים חדשים בשנת 2009 ו-6 מיליון שקלים חדשים במחצית השניה של שנת 2008.

(2) סווג מחדש.

היתרה המאזנית של ההפרשה הכללית והנוספת לחובות מסופקים בקבוצה הסתכמה ליום 31 בדצמבר 2009 ב- 213 מיליוני שקלים חדשים, בהשוואה ל- 194 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2008.

סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות בקבוצה, ללא השפעת האיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב, הסתכמו בשנת 2009 ל- 1,318 מיליוני שקלים חדשים לעומת 1,170 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2008, גידול של כ-12.6%. בתוספת הכנסות בסך 146 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2009 ו-59 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2008, בגין האיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב החל מ-1 ביולי 2008, הגיע סך ההכנסות התפעוליות והאחרות בשנת 2009 ל- 1,464 מיליון שקלים חדשים לעומת 1,229 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 19.1%. ברבעון הרביעי של שנת 2009 הסתכמו ההכנסות התפעוליות והאחרות בקבוצה בכ- 417 מיליוני שקלים חדשים לעומת 331 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 26.0%.

ההכנסות מעמלות תפעוליות בקבוצה, ללא השפעת האיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב במחצית השניה של שנת 2008, הסתכמו בשנת 2009 ב- 1,172 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,102 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2008, גידול של כ- 6.4%. בתוספת הכנסות בסך 135 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2009 ו- 59 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2008 בגין איחוד הדוחות הכספיים של בנק יהב, הגיע סך ההכנסות תפעוליות בשנת 2009 ל- 1,307 מיליון שקלים חדשים לעומת 1,161 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 12.6%

ברבעון הרביעי של שנת 2009 הסתכמו ההכנסות התפעוליות בקבוצה בכ- 353 מיליוני שקלים חדשים לעומת 310 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 13.9%.

הרווחים מהשקעות במניות, נטו, הסתכמו בשנת 2009 ב- 114 מיליוני שקלים חדשים, לעומת רווחים בסך של 46 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2008. ברבעון הרביעי של שנת 2009 הסתכמו הרווחים מהשקעה במניות, נטו, ב- 55 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 16 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד. העלייה ברווחים נובעת בעיקר ממימוש מניות שהתקבלו כביטחון בגין חוב לקוח במהלך המחצית השניה של שנת 2009.

ההכנסות האחרות בקבוצה, בנטרול השפעת האיחוד לראשונה של בנק יהב במחצית השניה של שנת 2008, הסתכמו בשנת 2009 ב- 32 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 22 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2008, גידול של כ- 45.5%. בתוספת הכנסות בסך 11 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2009 (בשנת 2008 לא היו הכנסות אחרות בבנק יהב) בגין האיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב, הגיע סך ההכנסות האחרות בשנת 2009 ל- 43 מיליון שקלים חדשים לעומת 22 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2008.

ברבעון הרביעי של שנת 2009 הסתכמו ההכנסות האחרות בקבוצה בכ- 9 מיליוני שקלים חדשים לעומת 5 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של כ- 80%.

ההוצאות התפעוליות והאחרות בקבוצה, ללא השפעת האיחוד של הדוחות הכספיים של בנק יהב ובנטרול השפעות חריגות בהוצאות השכר כמפורט להלן, הסתכמו בשנת 2009 ב- 2,056 מיליון שקלים חדשים, בהשוואה ל- 1,982 מיליון שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 3.7%. בתוספת הוצאות בגין האיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב, וכן השפעות חריגות בהוצאות השכר כמפורט להלן, הגיע סך ההוצאות התפעוליות והאחרות בשנת 2009 ל- 2,640 מיליון שקלים חדשים לעומת 2,153 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2008.

ההוצאות התפעוליות והאחרות בקבוצה הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2009 ב- 785 מיליון שקלים חדשים, לעומת 588 מיליון שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של כ- 33.5%.

המשכורות וההוצאות הנלוות בקבוצה ללא השפעת תכנית האופציות לעובדים, ובנטרול הגידול הממוצע בהיקף המשרות והשפעות חריגות, הסתכמו בשנת 2009 ב- 1,220 מיליון שקלים חדשים, בהשוואה ל- 1,177 מיליון שקלים חדשים בשנת 2008, גידול של 3.7%.

להלן ניתוח התפתחות המשכורות וההוצאות הנלוות:

שיעור השינוי	2008	2009	
4.8%	1,177	1,234	סך משכורות והוצאות נלוות בנטרול חריגים
	15	59	תכניות אופציות לעובדי הבנק ⁽¹⁾
	-	13	השפעת הארכת תקופת המימוש של אופציות לעובדים
	-	170	הפרשה בגין תכנית פרישה מרצון ⁽²⁾
	81 ⁽³⁾	154	השפעת איחוד הדוחות הכספיים של בנק יהב
28.0%	1,273	1,630	משכורות והוצאות נלוות – כפי שדווח

- (1) ההוצאות בגין תכניות האופציות נפרשות על פני תקופת התכניות באופן לא ליניארי: בשנים הראשונות היקף ההוצאה הוא הגדול ביותר, ובשנים שלאחר מכן, ככל שמבשילות מנות נוספות מתוך התכניות, קטן היקף ההוצאה.
- (2) תכנית הפרישה במסגרת הסכם עבודה שנחתם ברבעון השלישי של שנת 2009 מהווה חלק מתהליך ההתייעלות המתמשך המתקיים בבנק.
- (3) בגין המחצית השנייה של שנת 2008 בלבד, שממנה והלאה נכללים הדוחות הכספיים של בנק יהב בדוח המאוחד של הבנק.

המשכורות וההוצאות הנלוות בקבוצה הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2009 ב-504 מיליוני שקלים חדשים לעומת 327 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד בקבוצה ללא השפעת האיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב במחצית השניה של שנת 2008, הסתכמו בשנת 2009 ב-492 מיליון שקלים חדשים לעומת 445 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2008, עלייה של כ-10.6% בעיקר בגין גידול בהוצאות והפחתת מחשבים וציוד ובהוצאות אחזקת תכונה, עקב הפעלת מערכות מחשב חדשות. בתוספת הוצאות בסך 65 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2009 ו-28 מיליוני שקלים חדשים במחצית השניה של שנת 2008 בגין האיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב, הגיע סך הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2009 ל-557 מיליוני שקלים חדשים לעומת 473 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-17.8%.

הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד בקבוצה הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2009 ב-141 מיליוני שקלים חדשים לעומת 132 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של כ-6.8%.

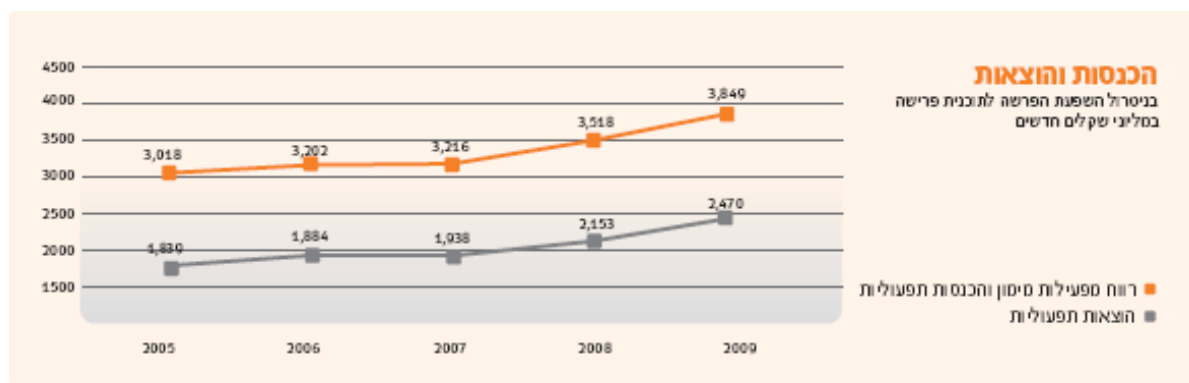
ההוצאות התפעוליות האחרות בקבוצה ללא השפעת האיחוד של הדוחות הכספיים של בנק יהב הסתכמו בשנת 2009 ב-344 מיליון שקלים חדשים לעומת 360 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2008, קיטון של כ-4.4%. בתוספת הוצאות בסך 109 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2009 ו-47 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2008 בגין האיחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב, הגיע סך ההוצאות התפעוליות האחרות בשנת 2009 ל-453 מיליוני שקלים חדשים לעומת 407 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2008. ההוצאות התפעוליות האחרות בקבוצה הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2009 ב-140 מיליוני שקלים חדשים לעומת 129 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של כ-8.5%.

כתוצאה מההתפתחויות בהכנסות ובהוצאות חלו שינויים ביחסים הפיננסיים הבאים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2008	2009	
57.1%	55.5%	יחס הכיסוי התפעולי ⁽¹⁾
61.2%	68.6%	Cost-Income Ratio ⁽²⁾
בנטרול השפעת איחוד לראשונה של הדוחות הכספיים של בנק יהב והפרשה להסכם פרישה:		
58.6%	61.5%	יחס הכיסוי התפעולי ⁽¹⁾
60.2%	61.8%	Cost-Income Ratio ⁽²⁾

(1) סך ההכנסות התפעוליות והאחרות לסך ההוצאות התפעוליות והאחרות.

(2) סך ההוצאות התפעוליות והאחרות לסך כלל ההכנסות התפעוליות והמימוניות לפני הפרשה לחובות מסופקים.

הרווח בקבוצה מפעולות רגילות לפני מיסים הסתכם בשנת 2009 ב- 834 מיליון שקלים חדשים לעומת 970 מיליון שקלים חדשים בשנת 2008, קיטון של כ- 14.0%.

הרווח מפעולות רגילות לפני מיסים בקבוצה הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2009 ב- 180 מיליון שקלים חדשים לעומת 149 מיליון שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של כ- 20.8%.

ההפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות הסתכמה בשנת 2009 ב- 286 מיליון שקלים חדשים לעומת 356 מיליון שקלים חדשים בשנת 2008, קיטון של כ- 19.7%.

ברבעון הרביעי של שנת 2009 הסתכמה ההפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות ב- 61 מיליון שקלים חדשים, לעומת 47 מיליון שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של כ- 29.8%.

הרווח הנקי מפעולות רגילות בניטרול ההפרשה בגין תכנית לפרישה מרצון הגיע בשנת 2009 ל- 650 מיליון שקלים חדשים לעומת 601 מיליון שקלים חדשים בשנת 2008, גידול של כ- 8.2% לעומת שנת 2008. הרווח הנקי מפעולות רגילות כולל ההפרשה בגין תכנית לפרישה מרצון הסתכם בשנת 2009 ב- 532 מיליון שקלים חדשים.

הרווח הנקי מפעולות רגילות בנטרול הפרשה בגין תכנית לפרישה מראון הגיע ברבעון הרביעי של שנת 2009 ל- 188 מיליוני שקלים חדשים לעומת 96 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של כ- 95.8%. הרווח הנקי מפעולות רגילות כולל ההפרשה בגין תכנית לפרישה מראון הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2009 ב- 116 מיליוני שקלים חדשים.

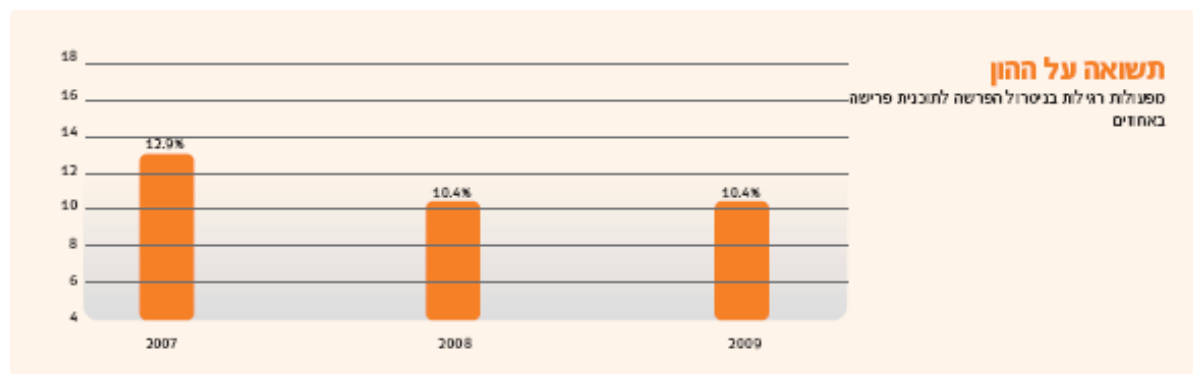
להלן תשואות⁽¹⁾ רווחי הקבוצה והתפתחותם ביחס להון העצמי⁽²⁾ (באחוזים):

2007	2008	2009	
12.9	10.4	8.5	רווח נקי מפעולות רגילות
17.2	10.4	8.5	רווח נקי
12.9	10.4	10.4	רווח נקי מפעולות רגילות ללא תכנית פרישה

2008		2009		
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
13.5%	13.8%	10.0%	6.7%	רווח נקי מפעולות רגילות
13.5%	13.8%	10.0%	6.7%	רווח נקי
13.5%	13.8%	10.0%	6.7%	רווח נקי מפעולות רגילות ללא תכנית פרישה

(1) תשואה בחישוב שנתי.

(2) התשואה ביחס להון העצמי הממוצע, הכוללת את "סך כל האמצעים ההוניים", כמוצג בדיווח על שיעורי הכנסה והוצאה, בניכוי יתרה ממוצעת של זכויות בעלי מניות חיצוניים ובניכוי/ובתוספת היתרה הממוצעת של הפסדים/רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב למסחר ושל איגרות חוב זמינות למכירה.

הרווח למניה

להלן נתוני הרווח למניה (מניה רגילה בסך 0.1 ש"ח ערך נקוב) (בשקלים חדשים):

2007	2008	2009	
			רווח בסיסי למניה:
3.08	2.70	2.39	מפעולות רגילות
4.11	2.71	2.38	מהרווח הנקי
			רווח מדולל למניה:
3.03	2.68	2.38	מפעולות רגילות
4.04	2.69	2.37	מהרווח הנקי

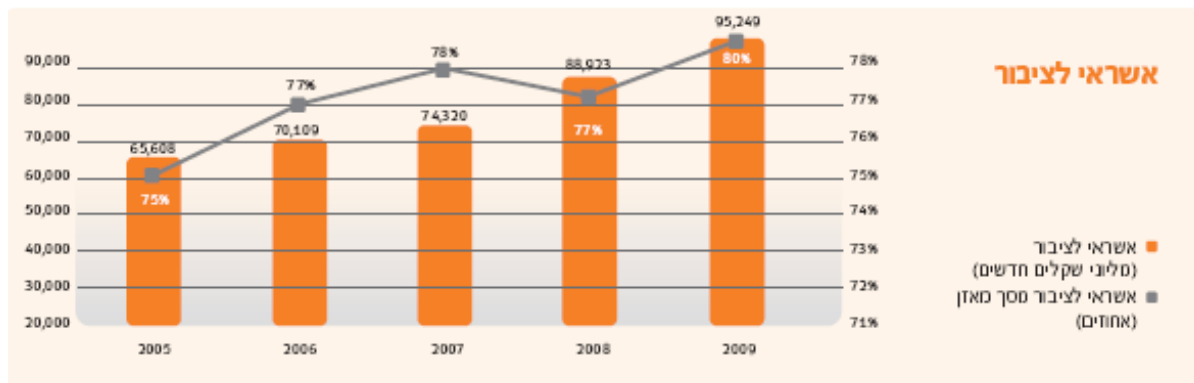
התפתחות סעיפי המאזן

להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

		31 בדצמבר		
		2008	2009	
שיעור השינוי באחוזים				
	3.1	114,886	118,439	סך כל המאזן
	7.1	⁽¹⁾ 88,923	95,249	אשראי לציבור
	3.5	91,779	95,021	פיקדונות הציבור
	(17.5)	9,259	7,643	ניירות ערך
	9.7	5,952	6,532	הון עצמי

(1) סווג מחדש, לפרטים ראה ביאור 4 א. 4).

אשראי לציבור - משקלו של האשראי לציבור במאזן המאוחד מסך כל הנכסים הגיע ב-31 בדצמבר 2009 לכ-80%, לעומת כ-77% בסוף שנת 2008. האשראי לציבור בקבוצה גדל במהלך שנת 2009 בכ-6 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של כ-7.1%. בניטרול השפעת הפיחות בשער החליפין של השקל, גדל היקף האשראי בשנת 2009 בכ-7.0%.

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור לפי בסיסי הצמדה (במיליוני שקלים חדשים):

השיעור מסך האשראי לציבור			יתרה ליום 31 בדצמבר		
ליום 31 בדצמבר			ליום 31 בדצמבר		
שיעור השינוי באחוזים					
2008	2009		2008	2009	
					מטבע ישראלי
45.9%	50.2%	17.3	⁽¹⁾ 40,787	47,841	לא צמוד
38.5%	36.4%	1.4	34,211	34,678	צמוד מדד
15.7%	13.4%	(8.6)	13,925	12,730	מט"ח כולל צמוד מט"ח
100%	100%	7.1	⁽¹⁾ 88,923	95,249	סך הכל

(1) סווג מחדש, לפרטים ראה ביאור 4 א. 4).

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור לפי מגזרי פעילות (במיליוני שקלים חדשים):

מגזר פעילות	2009	2008	שיעור השינוי
בנקאות קמעונאית:			
משכנתאות	48,648	41,593	17.0%
משקי בית	15,446	(1) 13,781	12.1%
עסקים קטנים	4,928	4,955	(0.5%)
סך הכל	69,022	60,329	14.4%
בנקאות פרטית	1,368	1,350	1.3%
בנקאות מסחרית	4,198	4,545	(7.6%)
בנקאות עסקית	20,661	22,699	(9.0%)
סך הכל עסקי ואחר	26,227	28,594	(8.3%)
סך הכל	95,249	88,923	7.1%

(1) סווג מחדש, לפרטים ראה ביאור 4 א. 4.

להלן התפתחות התפלגות סיכון האשראי בקבוצה לפי גודל לווה:

סיכון אשראי ללווה (באלפי שקלים חדשים)	2009	2008	שיעור מסיכון אשראי כולל בקבוצה	שיעור מספר הלווים כולל בקבוצה
עד 150	16.7%	16.8%	80.0%	80.6%
150-600	24.8%	25.4%	16.0%	16.4%
600-2,000	16.6%	12.2%	3.5%	2.5%
מעל 2,000	41.9%	45.6%	0.5%	0.5%

להלן סיכון האשראי בענפי משק עיקריים בגין פעילות לווים בארץ (במיליוני שקלים חדשים):

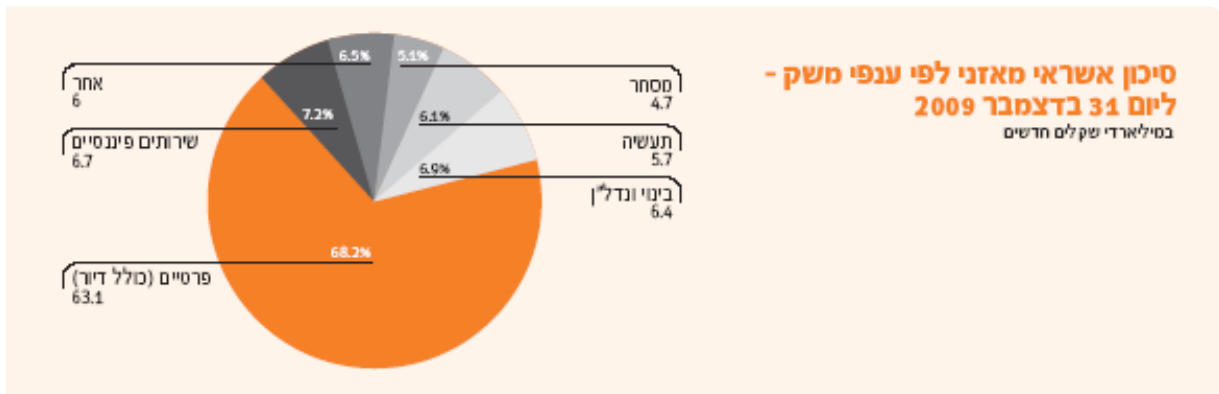
ענף משק	2009		2008	
	סיכון אשראי מאזני	% מסך סיכון	סיכון אשראי מאזני	% מסך סיכון
אנשים פרטיים (כולל הלוואות לדיור)	63,141	68.2%	(2) 54,765	63.2% (2)
בינוי ונדל"ן	6,369	6.9%	7,411	8.6%
שירותים פיננסיים	6,699	7.2%	7,000	8.1%
תעשייה	5,655	6.1%	6,826	7.9%
מסחר	4,701	5.1%	4,842	5.6%
אחר	6,034	6.5%	5,787	6.7%
סך הכל	92,599	100.0%	86,631	100.0%

(1) כולל אשראי והשקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים של הציבור.

(2) סווג מחדש, לפרטים ראה ביאור 4 א. 4.

סיכון האשראי של האשראי לציבור מורכב מסיכון אשראי מאזני ומסיכון אשראי חוץ מאזני, אשר מרכיביהם משוקללים בהתאם לאופי הלווה וסוג האשראי בהתאם להוראות בנק ישראל. הסיכון המאזני כולל את יתרות האשראי לציבור, מכשירים נגזרים שנרכשו על ידי הציבור והשקעות של הקבוצה באיגרות חוב של הציבור. סיכון האשראי החוץ מאזני כולל ערבויות ועסקאות במכשירים חוץ מאזניים, התחייבויות למתן אשראי ומסגרות אשראי שטרם נוצלו.

סיכון האשראי הכולל בקבוצת הבנק הסתכם ביום 31 בדצמבר 2009 לסך של 139.4 מיליארדי שקלים חדשים לעומת 132.7 מיליארדי שקלים חדשים בשנת 2008, גידול בשיעור של 5.1% הנובע בעיקרו מגידול בהלוואות לדיור.

להלן פירוט סיכון האשראי הכולל בגין חובות בעייתיים בקבוצה ליום 31 בדצמבר (במיליוני שקלים חדשים):

2008	2009	
1,145	908	חובות שאינם נושאים הכנסה
194	1,079	חובות שאורגנו מחדש
307	126	חובות המיועדים לארגון מחדש ⁽¹⁾
1,034	746	חובות בפיגור זמני
537	461	מזה: בגין הלוואות לדיור
3,275	1,766	חובות בהשגחה מיוחדת ⁽¹⁾
682	50	מזה: חובות בגינם קיימת הפרשה ספציפית ⁽¹⁾
615	539	מזה: אשראי לדיור שבגינם קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור
5,955	4,625	סך אשראי מאזני ללווים בעייתיים
941	688	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין לוויים בעייתיים
112	30	איגרות חוב של לוויים בעייתיים
12	12	חובות בעייתיים של מוסדות פיננסיים
7,020	5,355	סיכון אשראי כולל בגין לוויים בעייתיים

(1) חובות אשר לגביהם התקיימו תהליכים לקראת הסדר חוב סווגו מחדש בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008 כחובות המיועדים לארגון מחדש. בחודש נובמבר 2009 גובשו עקרונות ביחס להסדר חובות אלה.

ניירות ערך - יתרת ההשקעה בניירות ערך צומצמה במהלך שנת 2009 בכ-1.6 מיליארדי שקלים חדשים, קיטון של כ-17.5%. הצמצום ביתרת ההשקעה בניירות ערך היה במסגרת ניהול הנכסים וההתחייבויות. להלן התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי מגזרי הצמדה (במיליוני שקלים חדשים):

מגזר הצמדה	יתרה ליום 31 בדצמבר		שיעור שינוי באחוזים
	2009	2008	
מטבעי ישראל	1,339	1,953	(31.4)
צמוד מדד	2,650	2,755	(3.8)
לא צמוד	3,568	4,171	(14.5)
מטבע חוץ (כולל צמוד מטבע חוץ) ⁽²⁾	86	380	(77.4)
פריטים לא כספיים	7,643	9,259	(17.5)
סך הכל			

להלן התפלגות יתרת השקעות הקבוצה בניירות ערך לפי סוגי המנפיקים (במיליוני שקלים חדשים):

עלות מופחתת	ליום 31 בדצמבר 2009			שווי הוגן (סכום במאזן)
	עלויות מופחתת	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	
ניירות ערך זמינים למכירה:				
5,898	25	51	5,872	איגרות חוב של ממשלת ישראל
121	-	-	121	איגרות חוב של ממשלות זרות
1,079	13	7	1,084	איגרות חוב של בנקים
164	2	9	158	איגרות חוב של חברות
78	5	18	65	איגרות חוב מגובות נכסים
84	2	-	86	מניות של אחרים
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה	47	85	7,386	
ניירות ערך למסחר:				
256	-	5	251	איגרות חוב של ממשלת ישראל
6	-	-	6	איגרות חוב של חברות
סך הכל ניירות ערך למסחר	-	5	257	
סך הכל ניירות ערך	47	90	7,643	

ליום 31 בדצמבר 2008				
עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן (סכום במאזן)	
ניירות ערך זמינים למכירה:				
6,237	57	110	6,184	איגרות חוב של ממשלת ישראל
513	2	-	515	איגרות חוב של ממשלות זרות
1,572	4	61	1,515	איגרות חוב של בנקים
158	1	17	142	איגרות חוב של חברות
110	-	27	83	איגרות חוב מגובות נכסים
332	55	7	380	מניות של אחרים
8,922	119	222	8,819	סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה
ניירות ערך למסחר:				
424	13	-	437	איגרות חוב של ממשלת ישראל
3	-	-	3	איגרות חוב של חברות
427	13	-	440	סך הכל ניירות ערך למסחר
9,349	132	222	9,259	סך הכל ניירות ערך

להלן מידע נוסף לגבי ירידת ערך בעלת אופי זמני של ניירות ערך זמינים למכירה המפרט את משך הזמן בו קיימת הירידה ושיעורה מהעלות המופחתת (במיליוני שקלים חדשים) ליום 31 בדצמבר 2009:

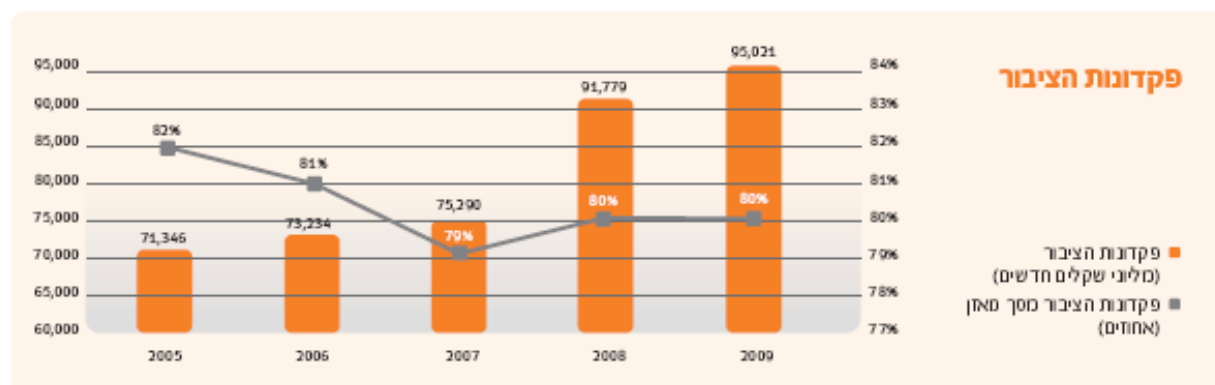
משך הזמן בו נמוך השווי ההוגן מהעלות המופחתת					שיעור הירידה מהעלות המופחתת
עד 6 חודשים	9-6 חודשים	12-9 חודשים	מעל 12 חודשים	סך הכל	
איגרות חוב מגובות נכסים זמינות למכירה					
-	-	-	-	-	20%
-	-	-	18	18	20%-40%
-	-	-	-	-	מעל 40%
-	-	-	18	18	סך הכל
איגרות חוב זמינות למכירה אחרות					
23	2	-	32	57	20%
2	-	-	8	10	20%-40%
-	-	-	-	-	מעל 40%
25	2	-	40	67	סך הכל

לפרטים נוספים ראה ביאור 3 לדוחות הכספיים.

פיקדונות הציבור - משקלם של פיקדונות הציבור מסך המאזן המאוחד הגיע ביום 31 בדצמבר 2009 לכ- 80%, בדומה למשקלם בסוף שנת 2008. בשנת 2009 גדל היקף פיקדונות הציבור בקבוצת הבנק, בסך של כ- 3.2 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של כ- 3.5%.

להלן התפלגות פיקדונות הציבור לפי בסיסי הצמדה (במיליוני שקלים חדשים):

מגזר הצמדה	השיעור מסך פיקדונות הציבור		שיעור השינוי (%)	יתרה ליום 31 בדצמבר	
	2008	ליום 31 בדצמבר 2009		2008	2009
מטבע ישראלי	53.7%	54.6%	5.2	49,273	51,851
לא צמוד	25.0%	23.3%	(3.8)	22,999	22,117
צמוד מדד	21.3%	22.1%	7.9	19,507	21,053
מט"ח כולל צמוד מט"ח					
סך הכל	100.0%	100.0%	3.5	91,779	95,021

להלן נתונים על התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות (במיליוני שקלים חדשים):

מגזר פעילות	2008	2009	שיעור השינוי
בנקאות קמעונאית:			
משקי בית	46,170 ⁽¹⁾	45,964	(0.4%)
עסקים קטנים	6,591	6,412	(2.7%)
סך הכל	52,761	52,376	(0.7%)
בנקאות פרטית	6,809	6,256	(8.1%)
בנקאות מסחרית	2,510	3,355	33.7%
בנקאות עסקית	13,655	16,055	17.6%
ניהול פיננסי	16,044 ⁽¹⁾	16,979	5.8%
סך הכל	91,779	95,021	3.5%

(1) סווג מחדש

לפרטים נוספים על מרכיבי פיקדונות הציבור ומרכיבי הפיקדונות מבנקים, ראה ביאורים 9 ו-10 לדוחות הכספיים.

הון עצמי

על פי כללי המדידה שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים ביחס לניירות ערך זמינים למכירה, נזקפת ההתאמה של ניירות ערך אלה לשווים ההוגן, במישרין להון העצמי. בשנת 2009 קטנה קרן ההון השלילית, בניכוי המס המתייחס, כ-60 מיליוני שקלים חדשים. קרן ההון השלילית מהתאמת ניירות ערך זמינים למכירה לשווים ההוגן, לאחר המס המתייחס, כפי שנכללת בהון העצמי ליום 31 בדצמבר 2009, מסתכמת ב-32 מיליוני שקלים חדשים.

במהלך הרבעון השלישי של שנת 2009 ביצע הבנק רכישה עצמית של 2,500,000 מניות, בעלות של כ-76 מיליוני שקלים חדשים. לפרטים נוספים ראה ביאור 13 ד'.

יחס ההון העצמי לסך המאזן בקבוצה ביום 31 בדצמבר 2009 הגיע ל-5.52% לעומת 5.18% בסוף שנת 2008.

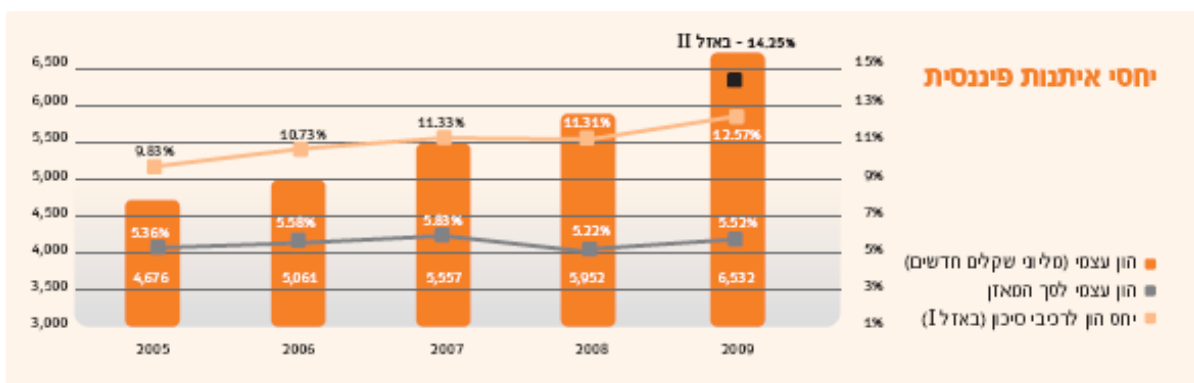
יחס הון לרכיבי סיכון

בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים מחוייב תאגיד בנקאי לשמור על יחס הון מזערי כולל, שלא יפחת משיעור של 9% מהסיכום המשוקלל של רכיבי הסיכון בנכסיו המאזניים ובסעיפים החוץ מאזניים, כאשר אופן החישוב של סך ההון ושל סך רכיבי הסיכון מפורט בהוראות המפקח.

החל מיום 31 בדצמבר 2009 מחושב יחס ההון לרכיבי סיכון על פי כללי באזל II.

להלן התפתחות יחס ההון לרכיבי סיכון בקבוצה:

31 בדצמבר 2008		31 בדצמבר 2009		
באזל I	באזל I	באזל II		
6.64%	7.07%	8.01%		יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
11.31%	12.57%	14.25%		יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.00%	9.00%	9.00%		יחס ההון המזערי הנדרש על פי הוראות המפקח על הבנקים

להלן ההבדלים העיקריים בין יחס ההון על פי הוראות ניהול בנקאי תקין 311 ו-341 לבין יחס ההון על פי באזל או, בקבוצת הבנק ובחברה בת משמעותית:

ההון הפיקוחי

היקף ההון הפיקוחי של הבנק במונחי באזל או קטן ביחס להיקפו על פי הוראת ניהול בנקאי תקין 311, בעיקר בגין ניכוי התאמות שליליות לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה בבאזל או מהון רובד 1, בשונה מאשר בהוראה 311. כמו כן, לצורך באזל או נוכח מההון (50% מרובד 1 ו- 50% מרובד 2) השקעות ברכיבי הון פיקוחי של תאגידי בנקאיים והשקעות המדורגות בדירוג B+ ומטה.

סיכון אשראי

הגורמים העיקריים שבעטיים קטן היקף היתרות המשוקללות של סיכון האשראי הם כדלהלן:

- האשראי לדיור, המשוקלל לרוב לצורך באזל או במשקלות של 35% (הלוואות בשיעור מימון שאינו עולה על 75%) או 75% (הלוואות בשיעור מימון הגבוה מ- 75%); זאת, לעומת משקלות של 50% (הלוואות בשיעור מימון שאינו עולה על 60%) או 100% (הלוואות בשיעור מימון הגבוה מ- 60%).
- מקדמי התוספת של סיכון אשראי של צד נגדי, החלים על סכומי נכס הבסיס של נגזרים על פי כללי באזל או, הם בשיעורים נמוכים משמעותית מאשר מקדם ההמרה לאשראי של נגזרים (10%) על פי הוראה 311.
- על פי כללי באזל או, נוספו בטחונות נוספים כשירים לקיזוז, בעיקר ניירות ערך.

מנגד, מותנה הירידה ביתרות המשוקללות של סיכון האשראי, בעיקר עקב הגורמים הבאים:

- מחויבויות שמועד הפירעון המקורי שלהן הוא עד שנה משוקללות על פי באזל או במקדם המרה לאשראי של 20%, לעומת 0% על פי הוראה 311.
- יתרות אשראי בעייתי ששיעורי ההפרשה בגין נמוכים, משוקללות על פי באזל או במקדם של 150%, לעומת 100% על פי הוראה 311.

סיכון שוק

במועד המעבר לכללי המדידה החדשים, בחן הבנק מחדש את הגדרת התיק הסחיר, וערך בה התאמות על מנת שתשקף את ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק. כתוצאה מכך, הצטמצמה דרישת ההון של הבנק בגין סיכון השוק במדידה על פי באזל או, לעומת החישובה על פי הוראת ניהול בנקאי תקין 341.

סיכון תפעולי

דרישת הון בגין סיכון תפעולי נכללה לראשונה בהוראות הפיקוח ליישום כללי באזל או, בעוד שבכללי באזל 1 לא התקיימה דרישה כזו.

חברות מוחזקות עיקריות

תרומת החברות המוחזקות לרווח הנקי מפעולות רגילות (ללא הפחתת מוניטין) הגיעה בשנת 2009 לכ- 82 מיליוני שקלים חדשים, לעומת כ- 103 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ (להלן: בנק יהב)

בנק יהב הינו חברה פרטית. ביום 10 ביולי 2008 הושלמה העסקה לרכישתם על-ידי הבנק של 50% מההון המונפק של בנק יהב על הזכויות הנלוות לו, ובכך הפך בנק יהב לחברה בת של הבנק, ודוחותיו הכספיים אוחדו לראשונה, במסגרת הדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק ליום 30 בספטמבר 2008. עלות ההשקעה הכוללת הסתכמה בסך של 419 מיליון שקלים חדשים, ועודף עלות הרכישה על חלקו של הבנק בהונו העצמי של בנק יהב ליום 30 ביוני 2008 הסתכם ב-91 מיליון שקלים חדשים, המייצגים מוניטין, המופחת על פני תקופה של 10 שנים.

בנק יהב הינו תאגיד בנקאי הפועל בהתאם לרשיון 'בנק' לפי הוראות חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981. ביום 28 בינואר 2009 נתקבל רישיון המחליף את רשיונו הקודם של הבנק מיום 11 בינואר 2005, אשר התיר לבנק פעילות עם עובדי המדינה והמגזר הציבורי. על פי הרישיון החדש, בנק יהב רשאי לעסוק בפעילויות חדשות ולהרחיב את קהל לקוחותיו, הכל בהשוואה למצב ערב קבלת הרישיון ובכפוף להיתר מראש של המפקח על הבנקים.

בד בבד עם רישיון זה, נתקבל בבנק יהב אישור המפקח על הבנקים להעניק שירותים ללקוחות יחידים (כגון שכירים, עצמאים ומשקי בית) ולתאגידים, ובלבד שהתאגידים לא יקבלו אשראי בסכום העולה על המגבלה שנקבעה. בנק יהב סיים את היערכותו לפעילות על פי הרישיון החדש, בכפוף ובהתאם למדיניות דירקטוריון הבנק בנושא.

לאחר רכישתו על ידי הבנק, באמצע שנת 2008, החל בנק יהב ביישום תכנית עבודה שנועדה להרחיב את היקף פעילותו, תוך הגברת זמינות השירותים הניתנים על ידו לאזורים נוספים ברחבי הארץ, והרחבת מגוון המוצרים המוצעים בסניפיו, תוך ניצול סינרגיה עם בנק מזרחי-טפחות. בין השאר, פעל בנק יהב להרחיב את הרשת הסניפית שלו לכדי 35 סניפים בתום שנת 2009, בהשוואה ל-33 סניפים ב-31 בדצמבר 2008. כמו כן הקים בנק יהב מוקד טלפוני ארצי בירושלים וחמישה מוקדי יעוץ. בסניפי יהב נפתחו במהלך שנת 2009 - 9 דלפקי משכנתאות, בהם מוצעות ללקוחות יהב משכנתאות של בנק מזרחי-טפחות. 2 דלפקים נוספים נפתחו ברבעון הראשון של 2010.

במהלך שנת 2009 העמיד הבנק לרשות יהב הון בסך 350 מיליון שקלים חדשים, בתמורה לכתבי התחייבות שהנפיק יהב לבנק. תרומת בנק יהב לרווח הנקי של הקבוצה בשנת 2009, לרבות הפחתת מוניטין, הסתכמה בכ- 3 מיליוני שקלים חדשים, בהשוואה ל-8 מיליון שקלים חדשים בשנת 2008 (אוחד לראשונה ברבעון השלישי של שנת 2008). תשואת הרווח הנקי על ההון של בנק יהב (הון ממוצע, כהגדרתו בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים) הגיעה בשנת 2009 ל-4.4% ותשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות על ההון הממוצע עמדה על 4.3%, בהשוואה ל-21.2% ו-6.0% בהתאמה, בשנת 2008. סך המאזן של בנק יהב ליום 31 בדצמבר 2009 הסתכם ל-14,155 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 12,697 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2008. יתרת האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2009 הסתכמה לכ-5,195 מיליוני שקלים חדשים, לעומת כ-4,698 מיליוני שקלים חדשים בסוף שנת 2008. יתרות חוב של הציבור הנובעות מעסקאות פתוחות בכרטיסי אשראי בבנק יהב, בסך 937 מיליון שקלים חדשים ו-874 מיליון שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2009 ו-2008, בהתאמה, שסוגו בעבר בבנק יהב כיתרות חוץ-מאזניות, סווגו מחדש לאשראי לציבור, כנגד ההתחייבויות האחרות. לפרטים נוספים, ראה ביאור 3.ה.6) לדוחות הכספיים.

טפחות סוכנות לביטוח (1989) בע"מ (להלן: טפחות ביטוח)

טפחות ביטוח היא סוכנות ביטוח בבעלות מלאה של הבנק, העוסקת בניהול פוליסות ביטוחי החיים ופוליסות ביטוחי הנכסים של לקוחות המבצעים משכנתאות בבנק. תרומתה של טפחות ביטוח לרווח הנקי של הקבוצה בשנת 2009 הסתכמה בכ- 45 מיליוני שקלים חדשים, בהשוואה ל-42 מיליון שקלים חדשים בשנת 2008. תשואת הרווח הנקי על ההון העצמי הגיעה בשנת 2009 לכ- 12.6%, לעומת תשואה של כ- 14.2% בשנת 2008.

חברות מוחזקות אחרות הפועלות בישראל

חברות מוחזקות אחרות הפועלות בישראל, הנמצאות בשליטתו המלאה של הבנק ונשענות על תשתיותיו, תרמו לרווחי הבנק בשנת 2009 כ- 10 מיליוני שקלים חדשים, נטו, לעומת כ- 5 מיליוני שקלים חדשים, נטו, בשנת 2008. בשנת 2008 תרם בנק אדנים כ-28 מיליוני שקלים חדשים לרווח הנקי של הקבוצה. ממועד מיזוגו, בתחילת שנת 2009, נכללה התרומה ברווחי הבנק.

יונייטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד

יונייטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד ("להלן: "בנק המזרחי שוויץ") מתמחה בשירותי בנקאות פרטית בינלאומית. הבנק בשוויץ מוחזק באמצעות חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, UMOHC B.V., הרשומה בהולנד.

הרווח הנקי של בנק המזרחי שוויץ הסתכם בשנת 2009 בכ- 2.4 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת כ- 3.0 מיליוני פרנקים שוויצרים בשנת 2008.

סך המאזן של בנק המזרחי שוויץ ליום 31 בדצמבר 2009 הסתכם בכ- 220 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת כ-129 מיליוני פרנקים שוויצרים בסוף שנת 2008.

יתרת האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2009 הסתכמה לכ- 77 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת כ- 72 מיליוני פרנקים שוויצרים בסוף שנת 2008, בעוד שיתרת הפיקדונות בבנקים ליום 31 בדצמבר 2009 הסתכמה לכ-110 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת כ-46 מיליוני פרנקים שוויצרים בסוף שנת 2008. יתרת פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2009 הסתכמה לכ-144 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת כ-52 מיליוני פרנקים שוויצרים בסוף שנת 2008, בעוד שיתרת הפיקדונות מבנקים ליום 31 בדצמבר 2009 הסתכמה לכ-24 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת כ-26 מיליוני פרנקים שוויצרים בסוף שנת 2008.

נתונים אלה אינם כוללים סעיפים חוץ מאזניים, כגון פיקדונות בנאמנות (FIDUCIARY) ותיקי ניירות ערך של לקוחות, המהווים מרכיבים עיקריים בפעילותו העסקית של הבנק בשוויץ.

תרומת מזרחי להחזקות בינלאומיות בע"מ (ב.ו.הולנד), המחזיקה בבנק המזרחי שוויץ, לרווח הנקי של הקבוצה בשנת 2009, הסתכמה ברווח של כ- 13 מיליוני שקלים חדשים, לעומת רווח בסך של כ-19 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2008.

ללא השפעת השינויים בשערי החליפין הסתכמה תרומת החברה לרווח הנקי של הקבוצה בשנת 2009 ברווח של כ-8 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 13 מיליוני שקלים בשנת 2008.

השקעות בתאגידים ריאליים

בבנק יחידה העוקבת אחר השקעות נוסטרו בתאגידים ריאליים, ובין היתר בוחנת את ערך ההשקעות באופן שוטף. השקעות הבנק במניות במסגרת השקעות נוסטרו בתאגידים ריאליים נרכשו למטרת השגת רווחי הון ומוצגות בתיק ניירות הערך הזמין

למכירה לפי שווי הוגן. כ-12% מההשקעות הן סחירות, ומוצגות בהתאם לערכי השוק שלהן או בהתאם להערכות שווי חיצוניות. יתר ההשקעות מוצגות בהתאם לעלותן או בהתאם לשוויין המאזני. במקרים של ירידת ערך שעל פי הערכת ההנהלה אינה בעלת אופי זמני, נרשמת הפרשה לירידת ערך ההשקעה כהפסד בספרי הבנק. השקעות הבנק בתאגידים ריאליים הסתכמו ליום 31 בדצמבר 2009 לסך של 63 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 352 מיליוני שקלים חדשים בסוף שנת 2008, כמפורט להלן:

א. 7 מיליוני שקלים חדשים (281 מיליוני שקלים חדשים לסוף שנת 2008), הינם בגין השקעות סחירות המוצגות בתיק הזמין למכירה. בשנת 2008 סך של 276 מיליוני שקלים חדשים היוו את שווי השוק של מניות ששועבדו בגין חבות של לקוח מסויים, אשר בהתאם למכתב הפיקוח על הבנקים סווגו לסעיף ניירות ערך. השקעות אלו מומשו במהלך שנת 2009.

ב. 33 מיליוני שקלים חדשים הינם בגין יחידות השתתפות בקרנות השקעה שונות (36 מיליוני שקלים חדשים לסוף שנת 2008).

ג. 12 מיליוני שקלים חדשים (11 מיליוני שקלים חדשים לסוף שנת 2008), המהווים את יתרת ההשקעה של הבנק בפסגות ירושלים בע"מ, חברה פרטית שרכשה מקרקעין באזור ירושלים לצורך פיתוחם לבניה למגורים, הכוללים השקעה בשטרי הון שהסתכמו ליום 31 בדצמבר 2009 לסך של כ-28 מיליוני שקלים חדשים (26 מיליוני שקלים חדשים בסוף 2008). בנוסף, העמיד הבנק אשראי לפסגות ירושלים בע"מ, שהסתכמו ליום 31 בדצמבר 2009 בסך של כ-25 מיליוני שקלים חדשים (בסוף שנת 2008 - 30 מיליוני שקלים חדשים).

ד. השקעות במספר תאגידים שונים, אחרים, המוצגות לפי שיטת העלות, אשר יתרת ההשקעה בהם הסתכמה ליום 31 בדצמבר 2009 בסך של 11 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 24 מיליוני שקלים חדשים לסוף שנת 2008.

הכנסות הבנק נטו מדיבידנד ומרווחי מימוש של השקעות בתאגידים ריאליים, לאחר הפרשה לירידת ערך, הסתכמו בשנת 2009 בסך של כ-114 מיליוני שקלים חדשים, לעומת כ-46 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2008.

הפעילות הבינלאומית

מידע כללי על הפעילות הבינלאומית

הפעילות הבינלאומית בקבוצת הבנק כוללת פעילות עסקית ושירותי בנקאות פרטית באמצעות חברות בנות וסניפים, בארץ ובעולם. הפעילות הבינלאומית של הקבוצה מתמקדת בעיקר בבנקאות פרטית, במתן שירותים פיננסיים ללקוחות ישראלים המקיימים פעילות בחוץ לארץ, במימון סחר חוץ, באשראי מקומי ובהשתתפות באשראים סינדיקטיביים. לבנק שלוחות במספר מדינות, כמפורט בהמשך.

הפעילות הבינלאומית בארץ ובחוץ לארץ כפופה לסקטור פעילות בינלאומית ובנקאות פרטית בחטיבה הפיננסית של הבנק. בנוסף, מתבצעת בקרה על הפעילות בשלוחות על ידי האגף לבקרת סיכונים בחטיבה לחשבות, תכנון ותפעול.

הפריסה הבינלאומית - שלוחות, מוצרים ולקוחות

להלן פירוט השלוחות השונות, עיסוקיהן ונושאי חקיקה ופיקוח הייחודיים לכל שלוחה:

חברה בת בשוויץ – UMB (Switzerland) Ltd – מתמחה בשירותי בנקאות פרטית, בעלת סניף אחד, מוחזקת על ידי חברת החזקות של הבנק בבעלותו המלאה הרשומה בהולנד – **UMOHC B.V.** (להלן: "חברת החזקות"). החברה הבת בשוויץ כפופה בפעילותה לדיני הפיקוח בשוויץ.

חברה בת בארצות הברית - חברת **UMTB Securities Inc.**, חברה בבעלות מלאה של הבנק הרשומה במדינת דלאוור בארצות הברית. החברה מספקת ללקוחות הבנק שירותי ברוקר דילר לביצוע פעולות בניירות ערך הנסחרים בשוקי ההון בארצות הברית. לחברה רישיון של ה-**SEC Securities and Exchange Commission** לביצוע פעולות בניירות ערך הנסחרים בשוקי ההון בארצות הברית, והיא חברה ב-**NASD National Association of Securities Dealers**.

סניפי הבנק בחוץ לארץ - הסניפים בחוץ לארץ מציעים ללקוחותיהם שירותים בנקאיים מלאים בהתאם לחוקים ולדינים המקומיים. הסניפים כפופים לפיקוח מקומי וישראלי כאחד.

- **סניף לוס אנג'לס:** הסניף עוסק בעיקר בתחומי הבנקאות המסחרית, הבנקאות הפרטית וסחר חוץ. הפיקדונות המופקדים בסניף מבטוחים על ידי **FDIC (Federal Deposit Insurance Corporation)**. על לקוחות הסניף נמנים לקוחות מקומיים, ישראלים ובינלאומיים.

- **סניף לונדון:** הסניף פועל בעיקר בתחומי הבנקאות העסקית, השתתפות בהלוואות סינדיקטיביות, סחר חוץ, אשראי, קבלת פיקדונות, מסחר במטבע חוץ ומתן שירותים בתחום הבנקאות הפרטית. על לקוחות הסניף נמנים לקוחות מקומיים, ישראלים ובינלאומיים.

- **סניף קיימן:** הסניף מעניק שירותים בתחום הבנקאות הפרטית, והוא מופעל באמצעות ייצוג הבנק על ידי **Butterfield Bank** – בנק מקומי באיי קיימן, על פי הסכם ניהול בינו לבין הבנק.

סניפי בנקאות פרטית בינלאומית בישראל: הבנק מפעיל שלושה סניפים מיוחדים, הממוקמים בירושלים, בתל אביב ובאשדוד, ומשרתים לקוחות תושבי חוץ. הסניפים מציעים ללקוחותיהם שירותים בנקאיים מלאים, בדגש על בנקאות פרטית. הסניפים נתונים לפיקוח ישראלי, וכפופים לסקטור הפעילות הבינלאומית.

נציגויות: פעילותן העיקרית של הנציגויות היא שיווק שירותי הבנק וייצוג הבנק בחוץ לארץ. הבנק מפעיל משרדי נציגויות במכסיקו, באורוגוואי, בפנמה ובגרמניה.

חקיקה ופיקוח

השלוחות בחוץ לארץ כפופות, בין היתר, לדיני המדינה בה הן פועלות ולפיקוח הרשויות המוסמכות באותה מדינה, כמפורט להלן:

חברת הבת בשוויץ - רשות הפיקוח הפדראלי של שוויץ (EBK – Eidgenossische Bankenkommision).

חברת הבת UMTB Securities Ltd. - רשות ניירות הערך האמריקאית - Securities and Exchange Commission (SEC) וה- National Association of Securities Dealers (NASD).

סניף לוס אנג'לס - מחלקת מוסדות פיננסיים של מדינת קליפורניה, התאגיד הפדראלי לביטוח פיקדונות (FDIC), וה- Federal Reserve. בהתאם לתקנות התאגיד הפדראלי לביטוח פיקדונות (FDIC), מחויב סניף לוס-אנג'לס להחזיק "נכסים ראויים" ("eligible assets") כהגדרתם בתקנות, בשיעור של 106% מסך התחייבויותיו. על פי תקנות אלו, הפקדה בבנק שלא ויתר על הסכם קיזוז מול המפקיד, אינה בגדר "נכסים ראויים", ולכן מוגבלת האפשרות של סניף לוס אנג'לס להפקיד בבנק בישראל. כמו כן, על פעילות הסניף מוטלות מגבלות מתוקף הוראות US Bank Holding Company Act 1956.

לפרטים בדבר ביקורת של ה-FDIC שנערכה בסניף בסוף שנת 2007, ובאשר לצו מוסכם לתיקון ליקויים ("צו הסכמה" – Cease and Desist Order), שנחתם על ידי הסניף ועל ידי הרגולטורים בארצות הברית בעקבות ממצאי הביקורת, ראה פרק הליכים משפטיים.

סניף לונדון - רשות השירותים הפיננסיים - Financial Services Authority – FSA.

סניף קיימן - הרשות המוניטארית - CIMA – Cayman Islands Monetary Authority.

נציגות מכסיקו - הפיקוח על הבנקים - Comision Nacional Bancaria Y De Valores.

נציגות אורוגוואי - הפיקוח על הבנקים - Banco Central Del Uruguay.

נציגות פנמה - הפיקוח על הבנקים - Superintendencia de Bancos.

לאור המשבר בשווקים הפיננסיים בעולם, שלוחות הבנק בחוץ לארץ הגבירו את אמצעי הבדיקה והדיווח למשרד הראשי על החשיפות, לרבות סריקה מקיפה של כלל החשבונות והלקוחות, במטרה להדק את הפיקוח והבקרה על תיק האשראי. בפרט, מופו והוערכו חשיפות הבנק לגופים החשופים במישרין ובעקיפין למשבר הפיננסי בעולם. כמו כן, הבנק עוקב באופן שוטף אחר חשיפותיו למוסדות פיננסיים זרים, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים.

לפרטים נוספים בדבר ניהול הסיכונים בבנק, ראה פרק ניהול סיכונים.

התמודדות השלוחות בשוק תחרותי

שלוחות הבנק בחוץ לארץ מתחרות בבנקים המקומיים במדינותיהם, בבנקים הבינלאומיים, ובשלוחות הבנקים הישראליים בחוץ לארץ. התחרות מתמקדת ברמת השירות והשירותים הניתנים ללקוחות.

לכל שלוחה של הפעילות הבינלאומית קהל יעד ייחודי.

גורמי ההצלחה הקריטיים מבוססים על מתן שירות גלובלי ברמה בינלאומית. השירות הניתן ללקוחות מבוסס על הבנת הצרכים האישיים ומתן מענה פרטני המבוסס על הכרה מעמיקה של השווקים המקומיים, ומציאת סל מוצרים מתאים.

על מנת להתמודד עם התחרות הקיימת במגזר זה משקיע הבנק משאבים רבים בגיוס כוח אדם איכותי, עובדים בעלי ניסיון רב בשוק הגלובלי, בהכשרה מקצועית של עובדיו, ובמכירת סל מוצרים איכותי ביחס למקובל בעולם. כמו כן מתמקד הבנק במתן שירות איכותי ובשמירה על קשר הדוק עם הלקוחות, בארגון כנסים מקצועיים ללקוחות הנבחרים, בהשקעה אינטנסיבית של מוצרים ייעודיים ללקוחות המגזר ובמאמצים לאיתור ולגיוס לקוחות חדשים באופן שוטף.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

הבנק פועל לפיתוח הפעילות ברחבי העולם, כולל הרחבת הפעילות בשלוחות הקיימות ובחינת רכישתם של גופים פיננסיים בארצות יעד שנקבעו.

הבנק פועל ליצירת קשרים אסטרטגיים עם גופים פיננסיים מרכזיים בבנקאות הבינלאומית ולעבודה משותפת עמם. כמו כן, נבחנות אפשרויות לבניית מוצרים ייחודיים המתאימים לכל אחת מהשלוחות ועונים על הצרכים המתחדשים עם השינויים הטכנולוגיים, העסקיים והרגולאטורים, בכל שוק ושוק.

מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, והוא מתבסס על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני הנהלת הבנק, כמפורט להלן. המידע עשוי שלא להתממש, במידה שהנהלת הבנק תמצא כי אין כדאיות בביצוע התכנית כאמור, או בשל שינויים העשויים לחול בגורמים משפיעים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, כולל השפעת תנאים מקרו כלכליים וגיאופוליטיים, לשוקי המטבע ושוקי ההון בעולם, לגורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים פיננסיים, לאיתנותם הפיננסית של לקוחות, לחקיקה ולהוראות גורמי פיקוח בארץ ובעולם, להתנהגות המתחרים, להעדפות הציבור, להיבטים הקשורים בתדמית הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כוח אדם.

תוצאות הפעילות הבינלאומית פוצלו החל משנת 2008 בין המגזרים השונים. ניתוח התוצאות של המגזרים השונים להלן מתייחס בין היתר גם להשפעת שיוך הפעילות הבינלאומית למגזרים השונים, במקומות בהם השפעה זו מהותית.

להלן פירוט השפעת הפעילות הבינלאומית על תוצאות מגזרי הפעילות השונים בקבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

שנת 2009					
סך הכל	ניהול פיננסי	בנקאות עסקית	בנקאות פרטית	משקי בית	
סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)					
					רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות
149	24	73	36	16	מסופקים
64	14	7	42	1	הכנסות תפעוליות ואחרות
213	38	80	78	17	סך הכנסות
8	-	5	1	2	הפרשה לחובות מסופקים
119	10	45	53	11	סך הכל הוצאות תפעוליות אחרות
86	28	30	24	4	רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
28	9	10	8	1	הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
58	19	20	16	3	רווח נקי

שנת 2008					
סך הכל	ניהול פיננסי	בנקאות עסקית	בנקאות פרטית	משקי בית	
סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)					
					רווח (הפסד) מפעילות מימון לפני
(10)	(132)	53	53	16	הפרשה לחובות מסופקים
63	8	7	47	1	הכנסות תפעוליות ואחרות
53	(124)	60	100	17	סך הכנסות
3	-	2	1	-	הפרשה לחובות מסופקים
108	9	42	46	11	סך הכל הוצאות תפעוליות אחרות
(58)	(133)	16	53	6	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים
(23)	(51)	6	20	2	הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
(35)	(82)	10	33	4	רווח נקי (הפסד)

רכוש קבוע ומתקנים

נתונים בדבר הרכוש הקבוע של הבנק מובאים בביאור 7 – "בניינים וציוד" בדוחות הכספיים. לפרטים נוספים בדבר ציוד המחשוב ראה בסעיף מערכות מידע ומחשוב להלן.

נכסי מקרקעין

השטח הכולל של המקרקעין בבעלות הבנק, או ששוכר הבנק לשימוש, מסתכם ליום 31 בדצמבר 2009 בכ- 103 אלפי מ"ר, כמפורט בטבלה שלהלן:

אלפי מ"ר ברוטו, ליום 31 בדצמבר 2009			סוג הנכס ⁽¹⁾
שטח כולל	בשכירות	בבעלות	
59.7	26.2	33.5	סניפים ברחבי הארץ
37.8	10.4	27.4	משרדים ומחסנים
3.6	1.6	2.0	נכסים שאינם בשימוש אך מהווים פוטנציאל לשימוש בעתיד ⁽²⁾
1.9	1.2	0.7	נכסים שאינם בשימוש ומיועדים למכירה או לפינוי ⁽³⁾
103.0	39.4	63.6	סה"כ

(1) בבעלות הבנק 2 מגרשים אשר אינם כלולים בטבלה לעיל: מגרש בהרצליה בשטח של כ- 1.3 אלפי מ"ר ברוטו המיועד למכירה, ומגרש בלוד בשטח של כ- 4.7 אלפי מ"ר ברוטו המיועד לשימוש עתידי (כמפורט להלן). בנוסף, בבעלות הבנק כ- 6.1 אלפי מ"ר של חניות מקורות ולא מקורות, אשר אינם כלולים בטבלה לעיל.

(2) כ- 0.5 אלפי מ"ר מהנכסים שאינם בשימוש אך מהווים פוטנציאל לשימוש בעתיד, מושכרים לאחרים, וכ- 2.3 אלפי מ"ר מהם בתהליך שיפוץ.

(3) כ- 1.2 אלפי מ"ר מהנכסים המיועדים למכירה או לפינוי, מושכרים לאחרים.

מדיניות הבנק הינה להחזיק אך ורק נכסי מקרקעין הדרושים לו בפועל, או שצפוי שידרשו לו בעתיד. הבנק בוחן באופן שוטף את היקפם, מאפייניהם ומיקומם של השטחים הנחוצים לו, על בסיס תכניתו העסקית והתכנית לפריסה הארצית של הסניפים, ועורך את ההתאמות הנדרשות.

ביום 3 בנובמבר 2008 רכש הבנק קרקע בשטח של כ- 4.7 אלפי מ"ר באזור התעשייה הצפוני של העיר לוד. בכונת הבנק להקים על המגרש מבנה מרכזי ששטחו כ- 17,000 מ"ר ברוטו וחניון מקורה בשטח של כ- 12,000 מ"ר ברוטו. המבנה עתיד לשמש את הבנק, בין היתר, כקריית שירותים, אליה יועברו, בהתאם לתכנית, בעיקר תשתיות ושירותי המחשוב המרכזיים של הבנק, פעילויות הדרכה, מוקדים טלפונים ושירותי תפעול עורפי.

נכון למועד פרסום הדוחות הכספיים התקבל היתר הבניה, נבחר קבלן ראשי והחלו העבודות להקמת שלד המבנה. הקמת המבנה צפויה להמשך כ- 3 שנים.

מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, והוא מתבסס על הנחות ועל תחזיות שונות, בין היתר, באשר למצב הכלכלי במשק, לחקיקה, להוראות גורמי פיקוח, להתפתחויות טכנולוגיות, להתפתחויות בשוק הנדל"ן והבנייה ולנושאי כוח אדם. המידע עשוי שלא להתממש, או להתממש בחלקו, בהיקפים ובמועדים כפי שייקבעו על ידי הנהלת הבנק, או בשל שינויים העשויים לחול בגורמים משפיעים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

העלות המופחתת של הבניינים והמקרקעין בקבוצת הבנק (לרבות התקנות ושיפורים במושכר) בניכוי הפרשה לירידת ערך, נכון ליום 31 בדצמבר 2009 הינה כ-843 מיליוני שקלים חדשים, לעומת כ-830 מיליוני שקלים חדשים בסוף שנת 2008. הגידול נובע, רובו ככולו, מההשקעה במגרש בלוד כמתואר לעיל.

נכסים לא מוחשיים

לקבוצת הבנק מאגרי מידע רשומים של לקוחות ושל עובדים. הבנק הוא בעל הזכויות בסימנים "מזרחי-טפחות", לרבות במשולב עם סמל האינסוף (Infinity), "טפחות מס' 1 במשכנתאות" ו-"תיק פנסיוני על בסיס מודל זוכה פרס נובל", ובוריאציות שונות של סימנים אלה. הבנק הוא בעל זכויות בסימנים הקשורים בשם הבנק גם בארצות הברית, בשוויץ ובאיחוד האירופי. כמו כן, הוגשו בקשות נוספות לרישום סימני מסחר הקשורים בשם הבנק בארצות-הברית.

מערכות מידע ומיחשוב

שרותי המחשוב של בנק מזרחי טפחות ניתנים על ידי חברה בת בבעלות מלאה של הבנק – מחיש שרותי מחשב בע"מ (להלן: "מחיש"). מחיש פועלת לפיתוח מערכות טכנולוגיות מתקדמות ולשיפור מתמיד ברמת הציוד הטכנולוגי בבנק.

האתר המרכזי המשמש את מערכות המחשב של קבוצת הבנק כולל מחשבים מרכזיים (להלן: "מיינפריים"), שרתים, מערכות אחסון נתונים, ציוד תקשורת וציוד קצה, המשמשים כולם כתשתית הפיתוח והתפעול של המערכות במחיש (ראה סעיף "תשתיות ותפעול" להלן).

אתר ההתאוששות ממקרה אסון (DRP) הממוקם בנפרד כולל מחשב מרכזי, שרתים, אמצעי אחסון, ציוד תקשורת וציוד קצה (ראה סעיף "גיבוי והתאוששות מאסון" להלן).

בסניפי הבנק הפרושים ברחבי הארץ נמצא ציוד המשמש כתשתית התפעולית של הסניפים: שרת סניפי, עמדות קצה, ציוד תקשורת, מדפסות וציוד ייעודי נוסף, כגון: עמדות מידע ללקוחות, סורקים וקוראי שיקים.

שירותי מחשוב לבנק יהב

בנק מזרחי טפחות רכש את השליטה בבנק יהב (50% מהמניות) מבנק הפועלים.

מאז רכישת בנק יהב על ידי הבנק, פועלת מחיש לתת לבנק יהב את שירותי המחשוב, במקום השירותים אותם מקבל בנק יהב מבנק הפועלים. שלב ראשון שבוצע, הינו מתן שירותי עו"ש בסניפי בנק מזרחי-טפחות ללקוחות בנק יהב.

על פי הסכם הרכישה תוכנן להעביר את שירותי המיחשוב מבנק הפועלים לבנק מזרחי-טפחות עד מחצית שנת 2011. בחודש אוקטובר 2009 ביצע הבנק בחינה מחדשת של פרויקט שילוב מערכות בנק הפועלים, ובעקבותיה הוצע כי בנק יהב ימשיך לקבל את שירותי המיחשוב הניתנים כיום על ידי בנק הפועלים לתקופה נוספת מעבר לזו שהוגדרה בחוזה הרכישה, וכי לקוחות בנק יהב ימשיכו לקבל שירותי עובר ושב בסניפי בנק מזרחי-טפחות. ב-29 בנובמבר 2009 אושר המתווה המוצע על ידי בנק ישראל, כך שבנק יהב ימשיך לקבל שירותי מיחשוב מבנק הפועלים עד ל-31 בדצמבר 2015. במסגרת הבחינה מחדש הוחלט כי בשלב הראשון יפעל הבנק להסבת מערכות המחשב של יהב לתשתית של מחיש.

תשתיות ותפעול

מערכות הליבה הבנקאיות (Core Banking) מבוססות על פלטפורמת מחשב מרכזי (מיינפריים) מתוצרת IBM. רוב הפרוייקטים החדשים מפותחים כיום בסביבה הפתוחה על פלטפורמות Windows ו-Linux. בין הסביבה הפתוחה לסביבת המיינפריים קיימים ממשקים הדוקים המיועדים להעברת נתונים בין שתי הסביבות. המערכות פועלות על גבי שלושה מחשבי מיינפריים וכמה מאות שרתים. עיקר העדכון של מערכות הליבה מתבצע בתהליך לילי המעדכן את בסיס הנתונים בפעילות השוטפת שארעה במהלך היום ואת הספר הראשי של הבנק, במטרה לספק נתונים מעודכנים לקראת פתיחה של היום הבא.

גיבוי והתאוששות מאסון

מדיניות הבנק להתאוששות מאסון מתבססת על הקמה של המערכות העיקריות באתר הגיבוי תוך פרק זמן שלא יעלה על 8 שעות. לצורך כך נבנתה תכנית (Disaster Recovery Plan) DRP, המתבססת על הסכם עם חברת IBM לקבלת שירותי מתקן גיבוי באתר IBM, בשילוב ציוד שבבעלות הבנק המותקן באתר הגיבוי. הפתרון כולל מחשב מרכזי, אמצעי אחסון מידע, שרתים וכ- 150 עמדות עבודה. הנתונים באתר ה- DRP מעודכנים בזמן אמיתי בשיטת "הגיבוי החם". קיימות מספר מערכות פתוחות, שהוגדרו בדרגת קריטיות נמוכה, שלא נכללות בשלב זה באתר הגיבוי. מערכות אלה מגובות באמצעות "גיבוי קר". בשנת 2010 תימשך הרחבת האתר, ותתווספה אליו מערכות על פי סדר עדיפויות שיקבע על ידי הבנק. במטרה להבטיח את אמינות הגיבוי באמצעות אתר ה- DRP ואת יכולת ההתאוששות מאסון, מבוצעים תרגולים פעמיים בשנה. בנוסף על מערכת הגיבוי ישנם מספר אמצעים המספקים הגנה פיזית לציוד, הן באתר המרכזי והן באתר הגיבוי: איתור דליפות, איתור הצפות, מניעת זעזועים חשמליים וכו'.

העברה של ה- Data Center ללוד

בנק מזרחי-טפחות החליט לרכז את שירותי ה-Data Center של מחיש באתר חדש בלוד. מרכז זה יכלול את תשתיות המיחשוב והטלפוניה הנמצאים כיום באתר המרכזי בתל אביב. עם המעבר ללוד ישמש האתר בתל אביב כאתר DRP עצמאי של הבנק. לפרטים, ראה להלן בפרק הרכוש הקבוע והמתקנים.

אבטחת מידע

בקבוצת הבנק קיימת פונקציה הנושאת בתפקידי ניהול אבטחת יישומים ורשת, האחראית לנושאים של אבטחת מידע בהתאם לנוהל בנקאי תקין 357, כדלקמן:

- מימוש מדיניות הבנק בנושאים של אבטחת מידע בהיבט הטכנולוגי, לרבות בשלוחות חוץ לארץ.
- מימוש דרישות הרגולציה בהיבט של אבטחת מידע.
- מענה מידי לארועי אבטחת מידע.
- אישור העברה והוצאה של מידע על פי מדיניות הבנק.
- מעורבות בתכנון וביישום של פרויקטים ובמתן אישור לפרוייקטים מהיבט של אבטחת מידע.
- פיתוח תשתיות וניהול פרויקטים בנושא אבטחת מידע.
- מדיניות אבטחת מידע בשלוחות חוץ לארץ.

הבנק מוסמך ISO בנושא אבטחת מידע לבנקאות ישירה. למדיניות הבנק בנושא אבטחת מידע, ראה להלן בפרק ניהול סיכונים.

ספקים

למחיש מספר ספקים משמעותיים בתחומי תשתיות החומרה והתוכנה:

- IBM - חומרה ותוכנה למיינפריים לסביבת השרתים ולתשתית Storage כולל שירותי תחזוקה. IBM מספקת את התשתית המרכזית בחומרה ובתוכנה למערכות הליבה הבנקאיות. IBM הינה חברה בינלאומית גדולה המספקת שירותים דומים, באופן כמעט בלעדי, לכל הבנקים הגדולים בישראל ולמרבית הבנקים הגדולים בעולם.
- מייקרוסופט - מערכות הפעלה ותשתית לשרתים, משרד ממוחשב ותחנות קצה.
- CA - תוכנות מיינפריים.

פרויקטים

קבוצת הבנק, באמצעות מחיש, מקדמת מספר פרויקטים המחייבים השקעות גדולות במיחשוב, ומצויים בשלבים שונים של פיתוח והטמעה. פרויקטים אלה ניתנים לסיווג למספר קבוצות כמפורט להלן:

א. פרויקטים במהלך פיתוח:

- מערכת לניהול חובות פגומים – מערכת שמטרתה לתת מענה להוראות בנק ישראל בנושא. פיתוח המערכת הסתיים, והיא תופעל במהלך 2010 לצורך ריצה במקביל ולהפקת אומדנים, במטרה להכניסה לייצור שוטף מתחילת שנת 2011, בהתאם להוראות בנק ישראל.
- מערכת ניהול קשרי לקוחות בסניפי משכנתאות - התאמת מערכת ניהול קשרי לקוחות לעבודה בסניפי משכנתאות. מתן דגש לתהליכי מיצוי הפעילות מול לקוחות.
- העברה של ניהול המשכנתאות מהמערכת הישנה (טנדו) למערכת המשכנתאות החדשה (שהם) – משכנתאות שניתנו במסגרת המערכת הישנה מועברות לניהול במערכת שהם. המהלך מתבצע בשלבים החל משנת 2009, ומתוכנן להסתיים במהלך 2010.
- מערכת לתפעול חדר עסקאות – הבנק מתכנן להחליף את המערכת הקיימת המתפעלת את חדר העסקאות כדי להתאים את המערכת הממוחשבת למגוון העסקאות ולהיקף הפעילות. במהלך 2010 מתוכננת בדיקה ובחירה של המערכת וגיבוש השיטה ליישומה.

ב. פרויקטים שהופעלו בשנים האחרונות, ומטופלים במסגרת תכנית העבודה השוטפת:

- באזל II – מערכת לחישוב הלימות הון על פי כללי באזל II, המבוססת על מערכת ניהול הסיכונים ALGORITHMIC. המערכת הופעלה בתחילת 2009 לצורך דיווח לפיקוח על הבנקים, והחל מ-31 בדצמבר 2009 מופקים ממנה נתוני הלימות ההון בדוחות הכספיים.
- מערכת סניפית חדשה - המערכת הסניפית אשר פותחה בטכנולוגיה "NET". נפרשה ומופעלת בכל סניפי הבנק.
- תפעול קופות גמל לעמיתים - הסתיים הפיתוח של המערכת החדשה בטכנולוגיה "NET". המאפשרת שידרוג מהותי בתפעול של קופות הגמל. הפעלת המערכת מתבצעת בצורה מבוקרת אצל הגופים המנהלים במהלך תחילת 2010.
- יעוץ פנסיוני – מערכת המבוססת על מערכת ה-CRM, ומהווה חלק מהיערכות הבנק למתן יעוץ פנסיוני, הן לשכירים והן לעצמאים.

ג. פיתוח תשתיות מיחשוב - ההשקעה בפיתוח תשתיות הינה בסיס חשוב, המאפשר לבנק לעמוד, הן בהרחבת עסקיו, והן בפיתוח מערכות חדשות ומובילות בתחום הבנקאות. במסגרת זו נכללים, בין היתר, שדרוג המחשב המרכזי, הרחבה ושדרוג של חוות השרתים, התאמת מערכות האחסון, הרחבת מערכת התקשורת והחלפת תחנות עבודה בסניפים.

היקף ההשקעה בתוכנה ובחומרה (לרבות עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב שהווננו) הסתכם בשנת 2009 בכ- 174 מיליוני שקלים חדשים, ובשנת 2008 בכ- 172 מיליוני שקלים חדשים.

פעילות חוץ מאזנית

קופות גמל - הקבוצה מספקת שרותי תפעול לקופות גמל. שווי הנכסים של הקופות, שהקבוצה מספקת להן שרותי תפעול, הסתכם ביום 31 בדצמבר 2009 בכ- 53.7 מיליארדי שקלים חדשים (מהם כ- 20.8 מיליארדי שקלים חדשים על ידי בנק יהב), לעומת כ- 41.3 מיליארדי שקלים חדשים ביום 31 בדצמבר 2008 (מהם כ- 16.7 מיליארדי שקלים חדשים על ידי בנק יהב).

פעילות לקוחות בניירות ערך - שווי תיקי ניירות ערך במשמרת הבנק המוחזקים על ידי לקוחות הגיע בסוף שנת 2009 לכ- 118.8 מיליארדי שקלים חדשים (מהם כ- 6.6 מיליארדי שקלים חדשים בבנק יהב), לעומת כ- 75.8 מיליארדי שקלים חדשים בסוף שנת 2008 (מזה בנק יהב- 4.5 מיליארדי שקלים חדשים). העלייה נובעת הן מגידול בהיקף הפעילות והן מעליית שיערי ניירות הערך בבורסה.

פעילות לפי מידת הגבייה - לבנק אשראים ופיקדונות, מפיקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראים (או הפיקדונות), בגינם מקבל הבנק הכנסה ממרווח או מעמלת גבייה. יתרת האשראי מפיקדונות לפי מידת הגבייה עמדה ביום 31 בדצמבר 2009 על כ- 17.3 מיליארדי שקלים חדשים (מהם כ- 1.1 מיליארדי שקלים חדשים בבנק יהב), לעומת כ- 18.3 מיליארדי שקלים חדשים בסוף שנת 2008 (מהם כ- 1.8 מיליארדי שקלים חדשים בבנק יהב). הסכומים אינם כוללים הלוואות עומדות ופיקדונות ממשלה שניתנו בגינם. לפרטים נוספים, ראה ביאור 19 ב. לדוחות הכספיים.

תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות

מגזרי הפעילות של קבוצת הבנק

הבנק מנהל את פעילותו בשישה מגזרי פעילות עיקריים, הנבדלים ביניהם במאפייני הלקוחות וסוגי השירותים הבנקאיים הנדרשים להם וביחידה הארגונית האחראית לטיפול בכל אחד מהמגזרים. הגדרת מגזרי הפעילות מבוססת על המבנה הארגוני של הבנק, כמפורט להלן. הפעילות בששת מגזרי הפעילות כוללת את כל תחומי הפעילות הבנקאית, לרבות מתן שירותים פיננסיים בסיסיים (הלואות ופיקדונות), פעילות בניירות ערך עבור לקוחות, פעילות במכשירים נגזרים וכן שירותים בנקאיים ייחודיים המיועדים לענות על צרכים בתחומי פעילות מוגדרים. הפעילות במגזרים השונים מתבצעת באמצעות סניפי הבנק, חדר העסקאות, המוקדים העסקיים, יחידות המטה בבנק והחברות הבנות בארץ ובחוץ לארץ.

מגזרי הפעילות של הבנק הם:

מגזר משקי הבית - באחריות החטיבה הקמעונאית. המגזר כולל את הלקוחות הפרטיים הקטנים ואת תחום המשכנתאות. במסגרת החטיבה ניתנים ללקוחות המגזר שרותי בנקאות ומוצרים פיננסיים מתאימים, לרבות בתחום המשכנתאות.

מגזר עסקים קטנים - באחריות החטיבה הקמעונאית, המטפלת גם בלקוחות עסקיים קטנים, המתאפיינים בהיקף חבות נמוך מ-6 מיליוני שקלים חדשים, במחזור מכירות נמוך מ-30 מיליוני שקלים חדשים וביתרת נכסים נזילים נמוכה מ-10 מיליוני שקלים חדשים. ללקוחות המגזר ניתנים שרותי בנקאות ומוצרים פיננסיים, לרבות שרותי בנקאות מסחרית בהתאם לצרכיהם.

בנקאות פרטית - הטיפול בבנקאות הפרטית נמצא באחריות סקטור פעילות בינלאומית ובנקאות פרטית בחטיבה הפיננסית. על לקוחות סקטור בנקאות פרטית נמנים בעיקר לקוחות פרטיים שלהם היקפי נכסים נזילים (בעיקר פיקדונות לטווחים קצרים והשקעות בניירות ערך) בסכומים העולים על 2.5 מיליוני שקלים חדשים. ללקוחות מגזר זה, המתאפיינים בעושר פיננסי גבוה, מציע הבנק נגישות לשירותים ומוצרים ייחודיים בתחומי הפעילות בשוק ההון, הייעוץ וניהול ההשקעות.

בנקאות מסחרית - הטיפול בלקוחות המגזר, חברות פרטיות וציבוריות בגודל בינוני (Middle Market) ובהיקף בינוני של חבות, מתבצע בחטיבה לבנקאות עסקית, בעיקר בסקטור עסקים, הפועל באמצעות שישה מוקדים עסקיים הפרוסים ברחבי הארץ. לקוחות עסקיים משויכים לסקטור עסקים בעיקר על פי תבחינים הכוללים היקף חבות שבין 6 ל-25 מיליוני שקלים חדשים, מחזור מכירות בין 30 לבין 120 מיליוני שקלים חדשים, או יתרת נכסים נזילים בין 10 לבין 40 מיליוני שקלים חדשים. לקוחות המגזר הפועלים בענף הנדל"ן, מקבלים שירות מסקטור בניה ונדל"ן שבחטיבה העסקית, המתמחה במתן שירותים ייחודיים לענף זה.

בנקאות עסקית - סקטור תאגידי גדולים שבחטיבה העסקית, אחראי על מגזר הבנקאות העסקית, בו מתרכז הטיפול בלקוחות העסקיים הגדולים ביותר. התבחינים שעל פיהם מתקבלת החלטה לשיוך לקוח לסקטור תאגידיים כוללים היקף חבות הגבוה מ-25 מיליוני שקלים חדשים, מחזור מכירות מעל 120 מיליוני שקלים חדשים, או יתרת נכסים נזילים בהיקף של למעלה מ-40 מיליוני שקלים חדשים. מגזר זה מספק את מכלול השירותים הבנקאיים והפיננסיים לחברות מהגדולות במשק, במגוון ענפי המשק, ובהיקפי חבות גבוהים באופן יחסי. לקוחות המגזר הפועלים בענף הנדל"ן, מקבלים שירות מסקטור בניה ונדל"ן שבחטיבה העסקית, המתמחה במתן שירותים ייחודיים לענף זה.

ניהול פיננסי - הפעילות במגזר זה כוללת, בין היתר, את ניהול הנכסים וההתחייבויות והחשיפות לסיכונים שוק, ניהול תיק הנוסטרו, ניהול הנזילות ופעילות חדר העסקאות בשוקי הכספים וההון. המגזר באחריות החטיבה הפיננסית, למעט השקעות בתאגידיים ריאליים אשר באחריות החטיבה העסקית.

המוצרים העיקריים המוצעים במסגרת מגזרי הפעילות השונים של הבנק הם:

- **בנקאות ופיננסים** - מכלול השירותים הבנקאיים המוצעים ללקוחות פרטיים ולתאגידים, לרבות ניהול חשבונות עו"ש וחח"ד, העמדת אשראי וערבויות לסוגיהם, קבלת פיקדונות, פעילות סחר חוץ (יבוא, יצוא, אשראי דוקומנטרי וכדומה), פעילות במכשירים נגזרים, לרבות מסחר במטבעות ובריבית ועוד.
- **שוק ההון** - פעילות בניירות ערך עבור לקוחות בבורסות בארץ ובעולם, שירותי תפעול לקופות גמל והפצה של קרנות נאמנות (ניהול קופות גמל וקרנות נאמנות עד למכירתן), המשמשות אפיקי השקעה ללקוחות הבנק.
- **כרטיסי אשראי** - מכלול המוצרים הפיננסיים והשירותים הבנקאיים הניתנים בקשר עם כרטיסי האשראי המונפקים ללקוחות הבנק על ידי חברות כרטיסי האשראי בארץ.
- **משכנתאות** - הלוואות לדיור המובטחות במשכון דירת מגורים, הן מכספי הבנק והן במסגרת תכניות הסיוע הממשלתיות.
- **בניה ונדל"ן** - פעילות בנקאית מול חברות בתחום הנדל"ן, וכן שירותים בנקאיים ייחודיים בתחום הנדל"ן, לרבות מימון הקמת פרויקטים של נדל"ן בשיטת הליווי הסגור.

העקרונות על פיהן מיוחסות היתרות, ההכנסות וההוצאות ללקוחות במערכת הם כדלקמן:

- הכנסות ריבית מאשראי והוצאות ריבית על פיקדונות מיוחסות ישירות ללקוח. בגין אשראי מיוחסת ללקוחות הוצאה בגובה עלות המקורות, כנגד זיכוי בין-מגזרי למגזר הניהול הפיננסי. בגין פיקדונות מיוחסת ללקוחות הכנסה בגובה עלות המקורות, כנגד חיוב בין-מגזרי למגזר הניהול הפיננסי. כל אחד מהמגזרים מזוכה בגין ההון המיוחס לפעילותו, כנגד חיוב מגזר הניהול הפיננסי. צריכת ההון נמדדת על פי ההיקף הממוצע נכסי הסיכון המנוהלים במגזר (החישוב עד תום שנת 2009 בוצע במונחי באזל I).
- בפעילות במכשירים נגזרים מיוחסת ללקוח רווחיות בגובה המרווח המגולם במחיר המכשיר הנגזר המצוטט ללקוח. רווחים הנובעים משינויים בשווי ההוגן של הנגזרים מיוחסים לניהול הפיננסי.
- רווחים והפסדים מהשקעות הבנק בניירות ערך ומפוזיציות אסטרטגיות מיוחסים לניהול הפיננסי.
- ההפרשה לחובות מסופקים מיוחסת ישירות ללקוחות שבגינם היא בוצעה.
- הכנסות מעמלות והכנסות אחרות משויכות ספציפית ללקוחות.
- הוצאות שכר, אחזקת מבנים והוצאות אחרות המשויכות ספציפית לסניפים, מועמסות על לקוחות הסניף.
- הוצאות השכר של עובדי המטה, הוצאות האחזקה וההוצאות האחרות שאינן מתייחסות ספציפית לסניפים, מועמסות על הלקוחות בהתאם לבסיסי העמסה מתאימים.
- הוצאות המיוחסות ישירות לסניפי הבנק, לרבות משכורות ונלוות, שכר דירה ואחזקה, יוחסו למגזרים השונים כהוצאות בין-מגזריות, בהתאם לשייך המגזרי של הלקוחות המטופלים באותם סניפים.
- ההפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות יוחסה באופן יחסי ללקוחות לפי שעור המס האפקטיבי, ובהתחשב בהשפעות מס המתייחסות למגזרים מסוימים ולא לכלל פעילות הבנק.
- התשואה להון מחושבת כיחס שבין הרווח הנקי לבין ההון העצמי המיוחס. ההון העצמי מיוחס על בסיס נכסי הסיכון הממוצעים של הלקוחות (החישוב עד תום שנת 2009 בוצע במונחי באזל I).
- יתרות מאזניות ויתרות נכסים בניהול שיוכו ספציפית ללקוחות.
- הרכוש הקבוע מיוחס בהתאם למפתחות העמסה מתאימים.

על מנת לנתח את תוצאות פעילות הבנק על פי חיתוכים רלוונטיים, שיוכו הלקוחות ליחידות הארגוניות האחראיות על הטיפול בהם. הנתונים המוצגים להלן לפי מגזרי פעילות מבוססים על המבנה הארגוני של הבנק, על שייך הלקוחות ליחידות השונות ומכאן למגזרי הפעילות, ועל ייחוס התוצאות והיתרות ללקוחות ולמגזרים במערכת מדידת הרווחיות.

מידע כספי על מגזרי הפעילות

הבנק נמנה על חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל. להלן חלקה היחסי של קבוצת הבנק מתוך חמש הקבוצות הגדולות, בסעיפי המאזן העיקריים, על פי נתונים שפורסמו ליום 31 בספטמבר 2009:

14%	אשראי לציבור
12%	פיקדונות הציבור
11%	סך המאזן
10%	הון עצמי

הואיל ולא נקבעו כללים אחידים לשיוך הלקוחות למגזרים, לא ניתן להשוות נתונים באשר לחלקו של הבנק במערכת לפי מגזרי הפעילות השונים, ברווח ובתשואה על ההון.

להלן תמצית התוצאות הכספיות של מגזרי הפעילות כפי שהוגדרו על ידי הבנק (במיליוני שקלים חדשים, בסכומים מדווחים). לפרטים, ראה ביאור 31 לדוחות הכספיים.

רווחיות

התשואה להון (באחוזים)			רווח (הפסד) נקי			
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						
2008	2009	2009	2008	2009	2009	
בנטרול הפרשה לתכנית פרישה מרצון			בנטרול הפרשה לתכנית פרישה מרצון			
12.8	10.7	10.2	265	268	256	משקי בית:
(1) 16.4	0.7	(6.7)	(1) 107	5	(51)	משכנתאות
(1) 70.9	45.3	40.8	(1) 40	30	27	אחר
(1) 13.8	12.5	7.3	(1) 57	41	24	בנקאות פרטית
14.3	12.4	10.1	39	33	27	עסקים קטנים
8.9	11.4	10.7	162	211	198	בנקאות מסחרית
(1) (14.3)	12.3	10.1	(1) (68)	60	49	בנקאות עסקית
10.4	10.4	8.5	602	648	530	ניהול פיננסי
						סך הכל

(1) סווג מחדש.

מגזר משקי הבית

מידע כללי על מגזר הפעילות

מגזר משקי הבית מאופיין בלקוחות פרטיים, שלהם יתרת חבות נמוכה ופעילות בהיקפים כספיים נמוכים באופן יחסי. על לקוחות המגזר נמנים לקוחות המנהלים חשבונות של יחידים, חשבונות משותפים של שני בני זוג וכדומה, וכן נוטלי המשכנתאות. המגזר מתאפיין ברמה גבוהה של פיזור, והוא מטופל באחריות החטיבה הקמעונאית של הבנק. במהלך שנת 2009 הוטמע בבנק שירות חדש וייחודי שהושק בדצמבר 2008 - סניפי ה-LIVE, סניפים אשר נותנים שירות אישי במשך שעות פעילות ארוכות באמצעות ערוצי תקשורת מגוונים בין הבנקאי לבין הלקוח.

מוצרים

להלן תיאור המוצרים המרכזיים במגזר משקי הבית והשירותים העיקריים המוצעים במסגרת מוצרים אלו:

בנקאות ופיננסים

עיקר השירותים הניתנים במסגרת זו:

- אשראי וחשבונות עובר ושב - מסגרת האשראי לפעילות בעובר ושב נקבעת בהתאם לצרכי הלקוח, לרמת הכנסתו ולשיקול דעת הבנק, המבוסס בין היתר על מודלים כלכליים. על פי הוראת ניהול בנקאי תקין 325, לא מתאפשרת חריגה מהמסגרות שנקבעו.
- השקעות - מתן שירות ללקוחות בתחום ההשקעות, כגון: פיקדונות מסוגים שונים ולתקופות שונות.
- הלוואות – הלוואות למטרות שונות; בין היתר, הלוואות שאינן למטרת רכישת דירה כנגד שיעבוד דירת מגורים והלוואות אחרות לתקופות שונות ובתנאים מגוונים.
- סיוע במימון רכישת כלי רכב – בשנים האחרונות גדלה הפעילות בתחום הלוואות לרכישת רכב חדש מהיבואן, והיא מהווה נדבך חשוב בפעילות המגזר. במסגרת זו, הבנק פועל בשיתוף פעולה עם מספר יבואני רכב, תוך הצעת מבצעים משותפים למימון רכישת כלי רכב על ידי לקוחות.

משכנתאות

השירותים העיקריים בתחום המשכנתאות הינם הלוואות מכספי הבנק. בנוסף, פועל הבנק בתחום המשכנתאות במתן שירותי ביצוע וסליקה של הלוואות המועמדות על ידי המדינה, ובכלל זה: הלוואות במסגרת תוכניות הסיוע של משרד הבינוי והשיכון. הפעילות בתחום המשכנתאות כוללת גם הצעת ביטוח חיים וביטוח נכסי לווים (ביטוח אגב משכנתא) באמצעות סוכנות הביטוח שבבעלות הבנק.

להלן היקפי מתן המשכנתאות במגזר משקי הבית:

	שיעור שינוי		היקפי ביצוע (במיליוני שקלים חדשים)		
	2008 ל- 2007	2009 ל- 2008	2007	2008	2009
משכנתאות שבוצעו (לדירור ולכל מטרה)					
מכספי הבנק	42.9%	23.2%	7,465	10,667	13,140
מכספי האוצר:					
הלוואות מוכונות	(23.0%)	(42.0%)	773	595	345
הלוואות עומדות ומענקים	37.3%	(20.2%)	166	228	182
ניהול עבור אחרים	(98.5%)	-	66	1	-
סך הכל הלוואות חדשות	35.7%	18.9%	8,470	11,491	13,667
הלוואות שמוחזרו	(12.1%)	67.3%	1,124	988	1,653
סך הכל ביצועים	30.1%	22.8%	9,594	12,479	15,320
מספר לווים (כולל מיחזורים)	14.0%	22.9%	35,938	40,987	50,368

להלן תיאור השירותים העיקריים בתחום המשכנתאות:

הלוואות מכספי הבנק - הלוואות מכספי הבנק ובאחריותו, הניתנות על ידו כהלוואות חופשיות (שאינן במסגרת תוכניות הסיוע של משרד השיכון) לרכישת נכס מקרקעין ולבניה, על פי רוב למטרת מגורי הלווה. ההלוואות ניתנות לתקופה ארוכה של עד 30 שנה, הנקבעת בהתאם לסוג ההלוואה וליכולת ההחזר של הלווים.

הבנק נותן אשראי במגזרי הצמדה שונים ומפעיל "משכנתא משולבת" - הלוואה המשלבת בין הרכיבים הבאים או חלק מהם: רכיב צמוד מדד בריבית קבועה או משתנה, רכיב שקלי לא צמוד ורכיב צמוד למטבע חוץ. המשכנתא המשולבת מאפשרת לבנק שמירה על רווחיות, וללקוח פיזור סיכון.

על רקע שיעורה הנמוך של ריבית בנק ישראל, שנת 2009 אופיינה בהעדפה של לווים לביצוע הלוואות במגזר השקלי הלא צמוד, וכן הלוואות במגזר הצמוד למדד בריביות משתנות, בהן שיעור הריבית אטרקטיבי בהשוואה להלוואות צמודות בריבית קבועה. בנוסף, שנת 2009 אופיינה בעלייה מתונה של ביצוע של הלוואות במגזר הצמוד למטבע החוץ.

שירותים במסגרת תוכניות הסיוע של משרד השיכון - בנוסף לפעילות הבנקאית של מתן אשראי מכספי הבנק, מהווה הבנק זרוע ביצוע של המדינה למתן שירותים לאוכלוסיית זכאי משרד השיכון. שירותים אלו כוללים הלוואות במסגרת תוכניות הסיוע של משרד הבינוי והשיכון, לרבות הלוואות מקום ומענקים מותנים, כמפורט להלן:

א. **הלוואות** - החל מיום 1 ביולי 2004 נכנס לתוקף הסכם חדש לתקופה של שנתיים בין בנק טפחות דאז לבין הממשלה, אשר על פיו, בגין הלוואות סיוע לזכאים שתינתנה מכספי האוצר החל מיום 1 ביולי 2004, יחול שיעור עמלת גבייה שנקבע על פי מרכז שערך משרד האוצר בהשתתפות הבנקים למשכנתאות, הנמוך באופן משמעותי משיעור העמלה בגין הלוואות שניתנו עד ליום 30 ביוני 2004. תוקף הסכם זה הוארך מידי שנה, לאחרונה עד ליום 30 ביוני 2010.

הכנסות הבנק בגין כלל פעילות ההלוואות לזכאים באחריות המדינה הסתכמו בשנת 2009 בכ- 98 מיליוני שקלים חדשים, בהשוואה לכ- 102 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2008.

לפרטים בדבר ההסכם בין משרד האוצר לבין הבנקים למתן ההלוואות לזכאים ברמת ניקוד נמוכה מכספי הבנק ועל אחריותו, ראה בביאור 19 ד' 21).

בנוסף להלוואות הרגילות במסגרת תכניות הסיוע, קיים הסדר מיוחד של מתן אשראי מסובסד, הניתן לפי תנאים המתעדכנים מעת לעת על ידי משרד הבינוי והשיכון, שמטרתו לעודד רכישת דירות חדשות בישובים מסוימים אשר למדינה יש עניין באיכלוסם ("הלוואת מקום").

במסגרת תחום ההלוואות, מטפל הבנק, בנוסף לשירות הבנקאי המקובל, במכלול הצדדים המנהלתיים הנדרשים לשירות זכאי משרד הבינוי והשיכון, כגון הנפקת תעודת זכאות.

ב. **מענק מותנה** - הלוואה הניתנת כחלק מהסיוע לדיור, והופכת בהדרגה למענק בכפוף לתנאים הנקבעים על ידי משרד השיכון.

ביטוח חיים וביטוח נכסי לווים (ביטוח אגב משכנתא) – הרוב המכריע של הלווים מבטחים בפוליסות ביטוח חיים בקשר להלוואה, ורוב הנכסים המשמשים כבטוחה מבטחים בביטוח נכסים.

לרשות הלווים המעוניינים בכך עומדת האפשרות להצטרף להסדר ביטוח עם אחד המבטחים עימם התקשרה סוכנות הביטוח בבעלות הבנק, או לחלופין, לערוך הסדרי ביטוח נאותים באופן עצמאי באמצעות מבטחים אחרים, ובתנאי שהפוליסה מוסבת לטובת הבנק. רובם המכריע של הלווים נהגו לעשות את ביטוח הרכוש וביטוח החיים, המהווים תנאי להעמדת ההלוואות, במסגרת הסדרי הבנק באמצעות הבנק, והחל מיום 1 בדצמבר 2005 באמצעות סוכנות בבעלות ובשליטה מלאה של הבנק כמפורט להלן.

שיווק ביטוחים

בהתאם להוראות המפקח על הביטוח והמפקח על הבנקים, ביטוחי חיים וביטוחי מבנה אגב הלוואה לדיור משווקים על ידי סוכנות ביטוח בבעלות מלאה של הבנק (טפחות סוכנות לביטוח (1989) בע"מ), שפעילותה נפרדת מפעילות הבנק והיא מוגבלת רק לתיווך בביטוח מבנה, לרבות נזקי מים, ובביטוח חיים אגב הלוואה הניתנת על ידי הבנק.

כדי לשמור על ההפרדה הנדרשת בין פעילות המשכנתאות ופעילות הביטוח, הוצבו בסניפי הבנק המבצעים משכנתאות עמדות ייעודיות המקושרות ישירות לסוכנות הביטוח שבבעלות הבנק. בעמדות אלו רוכש הלקוח באופן עצמאי ביטוח חיים ונכס ומפיק את מסמכי הביטוח הדרושים לצורך ביצוע ההלוואה.

להלן הכנסות הבנק מביטוח אגב משכנתא (במיליוני שקלים חדשים):

שנת 2007	שנת 2008	שנת 2009	
42	38	40	ביטוח נכסים
72	79	78	ביטוח חיים
114	117	118	סך הכנסות ממכירת ביטוח

לפרטים בדבר תובענות ייצוגיות כנגד הבנק הנוגעות לפעילות הקבוצה בתחום הביטוח, ראה ביאור 19.ד.12) לדוחות הכספיים.

שוק ההון

במסגרת מוצר זה נכללת פעילות הלקוחות בשוק ההון, לרבות קניה, מכירה ומשמורת של ניירות ערך לסוגיהם, ומתן שירותים בגין מלאי ניירות הערך (קבלת ריבית, דיבידנד, הטבות וכיו"ב). כמו כן, נכללים שירותי הפצה של קרנות נאמנות ותפעול ושל קופות גמל, ועד למכירתן גם שירותי ניהול.

כרטיסי אשראי

כרטיס האשראי הינו אחד מאמצעי התשלום המרכזיים במשק. במסגרת הפעילות במגזר משקי הבית, מוצעים ללקוחות המגזר מגוון כרטיסי אשראי. המגזר פועל בתחום זה מול חברות כרטיסי האשראי. הבנק מציע ללקוחותיו כרטיסי אשראי המונפקים על ידי חברות אלה, בעת פתיחת חשבון פרטי בבנק, ובהתאם לבקשת הלקוח. חברות כרטיסי האשראי, מצידן, משתמשות בבנק כצינור להפצת כרטיסיהן ללקוחות הבנק. הבנק מציע ללקוחותיו כמעט את כל סוגי כרטיסי האשראי הקיימים במשק הישראלי. כמו כן, לבנק מספר מוצרים בתחום כרטיסי האשראי:

"כרטיס אשראי טפחות" – מטרת המוצר לסייע, הן במכירת הלוואות המשכנתא, והן בעידוד פתיחת חשבונות עו"ש. המוצר מאפשר הקצאת מסגרת אשראי, בהסתמך על יכולת החזר של הלקוח ועל הנכס המשועבד כבר לבנק, באמצעותה יוכל הלקוח לממן הוצאות נוספות הכרוכות ברכישת הדירה (ריהוט, שיפוצים וכד') או בכל פעולה אחרת. לצורך כך, ניתן ללקוח כרטיס אשראי ייחודי. החיובים בכרטיס האשראי יצטברו בחשבון העו"ש ויועברו לחשבון המשכנתא אחת לתקופה בהתאם לתנאי הכרטיס.

כרטיס אשראי "סטודנט חופשי" - הכרטיס מעניק לסטודנט אשראי הניתן לשימוש לצרכים שונים. האשראי במסגרת הכרטיס ניתן לניצול במשך 3 שנים, והוא נושא ריבית אטרקטיבית במיוחד על הסכום שנוצל בפועל. החזרי האשראי גמישים, כאשר תחילת החזר הקרן והריבית, לאחר 3 שנים מיום קבלת הכרטיס (ניתן לבקש דחייה של שנה נוספת). ניתן לבצע פרעון מוקדם מלא, או חלקי, ללא עמלות וללא קנסות.

"הכרטיס" - כרטיס אשראי ממותג ייחודי לבנק. הכרטיס כולל מבצעים ייחודיים ופעילות ממוקדת בתחום ההטבות הצרכניות והבנקאיות. מטרת הכרטיס הינה חיזוק הקשר והרחבת הפעילות עם הלקוחות הקיימים ואמצעי נוסף לגיוס לקוחות חדשים לבנק. לפרטים בדבר הסכם עם קבוצת כ.א.ל, בין היתר בעניין הנפקה של כרטיס ממותג, ראה ביאור 19.ד.15) לדוחות הכספיים.

שירותים ייחודיים לבנק

במסגרת מגזר משקי הבית מציע הבנק ללקוחותיו שירותים, המביאים לידי ביטוי את היתרונות משילוב המוצרים השונים המתוארים לעיל. בגדר כך מציע הבנק הטבות שונות בתחום העובר ושב והאשראי ללקוחות נוטלי משכנתאות, במטרה לעודד לקוחות אלה לנהל חשבון עובר ושב בבנק. כמו כן, מציע הבנק הטבות בתחום המשכנתאות ללקוחות בעלי חשבונות עובר ושב בבנק, במטרה לעודד לקוחות אלו ליטול משכנתאות באמצעות הבנק. ההטבות הרלוונטיות הוחלו גם על לקוחות אדנים ויהב בהתאם לפעילותם ולמאפייניהם.

השירותים הייחודיים שמציע הבנק ללקוחות מגזר משקי הבית כוללים הן שירותים בתחום הבנקאות הקמעונאית והן שירותים בתחום המשכנתאות כדלהלן:

חשבון מנהלים – המותג הייחודי - "חשבון מנהלים", שהושק בשנת 2007, מאפשר לאוכלוסיה פרטית מועדפת להפיק את המירב מניהול חשבון העובר ושב במזרחי טפחות. המותג שם דגש על רמת השירות, רמת ניהול החשבון, הצעות ערך בנקאיות, הטבות פיננסיות ושירותים חוץ בנקאיים הניתנים ללקוחות חשבון המנהלים. לרשות הלקוח עומדים יועצים מקצועיים בתחום הייעוץ הפיננסי, הייעוץ הפנסיוני וייעוץ בנושא המשכנתאות.

"אוברדרפט בלי ריבית" - קיזוז יתרות חובה כנגד יתרות זכות של הלקוח במהלך החודש, שירות הניתן ללקוחות נבחרים.

הטבות לבעלי משכנתא - הטבות ייחודיות, המוצעות לקבוצות מסוימות של לקוחות בעלי חשבון בבנק, שלהם משכנתא. ההטבות כוללות העמדת מסגרת אשראי ללא ריבית בחשבון עובר ושב, וכן ריבית על יתרת זכות עד לגובה ההחזר החודשי של המשכנתא. ההטבה ניתנת בכל חודש, בכפוף לעמידת הלקוח באותו חודש בתנאי התכנית.

יעוץ פנסיוני- הבנק מעניק יעוץ פנסיוני ללקוחותיו וללקוחות בנקים אחרים, הן לשכירים והן לעצמאיים. זאת על בסיס מודל הייעוץ הנתמך במערכת מחשב שפותחה בבנק. הייעוץ ניתן על ידי יועצים פנסיונים מוסמכים הנותנים יעוץ אובייקטיבי.

לפירוט תחליפים למוצרים ראה להלן בתאור התחרות במגזר.

חקיקה

תיאור המסגרת הנורמטיבית החלה על הבנק, מובא להלן בפרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק. חלק מהסדרים חקיקתיים אלה, אשר פורסמו לאחרונה, הינם בעלי השפעה על פעילות מגזר משקי הבית.

מימוש בטחונות - ביום 4 בנובמבר 2008 התקבל חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 29), התשס"ט-2008. התיקון לחוק קובע, בין היתר, מגבלות על מכירת מקרקעין המשמשים כולם או מקצתם דירת מגורים לחייב ועל פינוי החייב ובני משפחתו הגרים עימו במקרקעין. כמו כן, החוק מבטל, בתנאים מסויימים, את אפשרות ההתניה על הגנת הדיור החלופי. תחילתו של התיקון לחוק ביום 6 במאי 2009.

התיקון לחוק מטיל על הבנק הוצאות נוספות במקרים מסויימים בהם נדרש מימוש של דירת מגורים לצורך גביית חובות של לווים. למועד פרסום הדוחות הכספיים, נראה כי השפעת התיקון לחוק על תוצאות הפעילות של קבוצת הבנק אינה מהותית.

שינויים טכנולוגיים

לשינויים הטכנולוגיים שחלו בתחום השיווק וההפצה ראה בפרק השיווק וההפצה להלן.

גורמי הצלחה קריטיים במגזר משקי הבית

הבנק חשוף למאות אלפי לקוחות נוטלי משכנתאות ולקוחות בתחום הפיקדונות (לקוחות בנק טפחות לשעבר), המהווים קהל יעד טבעי לשיווק מוצרים נוספים של הבנק. הרחבת בסיס הלקוחות והגדלת מגוון השירותים ללקוחות מגזר משקי הבית תוך מיצוי מאגר לקוחות המשכנתאות מהווה גורם קריטי בהצלחת מגזר זה.

בנוסף, עם רכישתו על-ידי הבנק של 50% מההון המונפק של בנק יהב, ומיזוג בנק אדנים לתוך הבנק, עשויים לקוחות יהב ואדנים להוות חיזוק לפעילות המגזר הקמעונאי, תוך שהם נחשפים לפעילות פוטנציאלית נוספת במסגרת הקבוצה; בתחום המשכנתאות, למשל, עבור לקוחות יהב, ובתחומי העובר ושב וההשקעות עבור לקוחות אדנים.

לקוחות

פעילות מגזר משקי הבית מאופיינת בפיזור רב, הן של האשראי והפיקדונות בתחום הבנקאות הקמעונאית, והן של תיק האשראי בקרב מאות אלפי משקי בית שנטלו משכנתאות מהבנק במהלך השנים. אי לכך, אובדן לקוח זה או אחר, אינו משפיע באופן מהותי על כלל הפעילות במגזר.

שיווק והפצה

פעילויות השיווק וההפצה של המוצרים והשירותים במגזר משקי הבית מבוצעות ככלל, באמצעות מערך הסניפים של הבנק ובאמצעות הבנקאות הישירה (בעיקר באינטרנט ומענה טלפוני).

סניפי הבנק – במסגרת הקבוצה פועלים 166 מרכזי עסקים, סניפים ושלוחות, ובתוכם- 35 סניפי יהב. הבנק ממשיך לייעל את פריסת הסניפים, ולהרחיב את מערך נקודות המכירה, בין היתר, באמצעות הוספת פעילות מסחרית בסניפי המשכנתאות ופעילות משכנתאות בסניפים המסחריים. לפרטים, ראה פרק הפריסה הסניפית.

הבנקאות הישירה – במסגרת הבנקאות הישירה נכללים המוקדים הטלפוניים, אתר האינטרנט של הבנק, המכשירים לשרות עצמי, ומתן מידע באמצעות הטלפון הסלולרי.

- המוקדים הטלפונים - שיחות הטלפון של לקוחות אל סניפי הבנק מופנות באופן אוטומטי למוקד "השירות הטלפוני של מזרחי טפחות". מהלך זה נגזר ממדיניות הבנק, להגביר את יכולת המכירה של סניפי הבנק, להרחיב את שעות הפעילות ולשפר את רמת השירות ומהירותו באמצעות המוקד הטלפוני. בבנק מופעלים מוקדים טלפוניים בשני אתרים, בתל אביב ובירושלים.

- אתר האינטרנט - במהלך שנת 2009 הורחב מגוון השירותים ללקוח כדי להמשיך במדיניות הפחתת תלות הלקוח בסניף הפיזי. כמו כן, הוגדרו במהלך שנת 2009 באתר שיפורים מיכוניים, במטרה להמשיך ולשפר את רמת משק המשתמש עם המערכת ולהגביר את היקף הפעילות של הלקוח באמצעות האתר.

- מכשירי הבנק האוטומטיים מהווים זרוע נוספת למכירה ושירות.

לפרטים נוספים, ראה להלן בפרק הפעילות השיווקית.

אין לבנק תלות בגורמי שיווק והפצה חיצוניים במסגרת מגזר זה.

תחרות

בנקאות ופיננסים, כרטיסי אשראי ושוק ההון

ביחס למגוון מוצרים אלה מספר המתחרים העיקריים במגזר משקי הבית הינו כמספר הבנקים הפועלים במשק, כאשר ההתייחסות המרכזית הינה לקבוצת חמשת הבנקים המסחריים. בשנים האחרונות מצוי שוק הבנקאות הקמעונאית בתחרות עזה בין הבנקים. ככלל, ניתן לציין, כי מוצרי מגזר משקי הבית המוצעים על ידי הבנקים השונים הינם דומים, ולכן התחרות מתמקדת בטיב השירות, בשיעורי המרווחים ובעמלות המשולמות על ידי הלקוחות.

בנוסף לתחרות בין הבנקים, מורגש מאמץ מוגבר של גופים חוץ בנקאיים (בעיקר חברות ביטוח וחברות כרטיסי האשראי), הפונים גם הם לפלח אוכלוסייה זה בהצעות למתן אשראי. חברות כרטיסי האשראי, בשיתוף עם רשתות קמעונאיות ואחרות פועלות גם להנפקת כרטיסי אשראי ישירות ללקוח שלא באמצעות הבנק. פירוט בדבר חסמי הכניסה והיציאה ראה להלן.

בתחום שוק ההון ניתן למנות בין המתחרים, בנוסף לחברות הביטוח, גם את בתי ההשקעה הפרטיים.

הבנק מתמודד עם התחרות הקיימת באמצעות חתירה למתן שירות איכותי והשקת מוצרים ייחודיים. כאמור לעיל, הבנק מעריך כי במיזוג טפחות ואדנים וברכישת האחזקה ביהב טמון פוטנציאל להרחבת הפעילות בתחום משקי הבית על בסיס הפעילות המתמשכת מול הלקוחות.

משכנתאות

עיקר פעילות המשכנתאות בישראל מתבצעת באמצעות 10 בנקים הפועלים בתחום. הבנק, מזה עשרות שנים, הינו הבנק המוביל במגזר המשכנתאות, הן בהיקפי מתן האשראי והן ביתרת תיק האשראי. בהתבסס על נתוני בנק ישראל, חלקה של הקבוצה במתן אשראי לדיור, מכספי הבנק ומכספי המדינה בתחום המשכנתאות, עמד בשנת 2009 על כ- 35.9%, לעומת 34.2% בשנת 2008. חלקה של הקבוצה ביתרת תיק האשראי במערכת עומד על כ-35% בסוף שנת 2009, בהשוואה ל-34% בסוף שנת 2008. המתחרים העיקריים של הבנק הינם בנק לאומי למשכנתאות, בנק הפועלים ובנק דיסקונט למשכנתאות. חברות הביטוח מתחרות גם הן בתחום המשכנתאות. לפירוט בדבר חסמי הכניסה והיציאה ראה להלן. הבנק נוקט באמצעים שונים בהתמודדותו עם הסביבה התחרותית בתחום המשכנתאות, כולל פעולות פרסום נרחבות, שימוש במשווקים בשטח, פיתוח והפעלה של מוצרים חדשים, שמירה על נוכחות בשוק הדירות הראשוני בדרך של ליווי פרויקטים של בנייה למגורים ועוד. נדבך נוסף בהתמודדות הבנק עם התחרות בתחום המשכנתאות הינו השקעת משאבים בשיפור מתמיד של הרמה המקצועית והשירות הניתנים על ידו ללקוחות.

חסמי הכניסה העיקריים במגזר זה הינם:

- הרגלי לקוחות
- מגבלות רגולטוריות
- דרישות להון מינימאלי
- הכשרת כוח אדם מקצועי
- הקמה ותחזוקה של תשתיות פיזיות (כגון סניפים) וטכנולוגיות (מערכות מיחשוב).

הסכמי שיתוף פעולה

- הבנק התקשר לפני מספר שנים עם חברת אי. א. איי - עזר חברה לביטוח משכנתאות בע"מ (להלן "EMI") – חברה בעלת רשיון לביטוח סיכוני אשראי במשכנתאות. סיכוני האשראי של חלק מלקוחותיו, הנוטלים הלוואות חדשות בהן שיעור המימון הוא גבוה, מבוטחים באמצעות EMI. ביטוח זה מיועד לכיסוי נזק אשר עלול להיגרם לבנק במקרים של כשל אשראי, אם התמורה ממימוש הביטחונות לא תספיק לכיסוי יתרת החוב של הלווה. הביטוח הוא ל"שכבה העליונה" של הלוואה, כך ש-EMI אמורה לכסות את ההפסד הראשון, ובכך להקטין (או למנוע לחלוטין) את ההפסד לבנק במקרה של מימוש בהפסד.
- הבנק התקשר עם מספר חברות המנפיקות כרטיסי אשראי, אשר העיקריות בהן הן ישראלכרט בע"מ (החל משנת 1979) וחברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (החל משנת 1995), בשורה של הסכמים המסדירים את מערכת היחסים בין הצדדים. על פי ההסכמים, יפעל הבנק להפצת כרטיסי האשראי המונפקים על ידי החברות האמורות ללקוחותיו. בהסכמים נקבעו מנגנונים לחישוב הסכומים להם זכאי הבנק בגין פעילות לקוחותיו בכרטיסים שהונפקו, בין היתר בהסתמך על היקף השימוש אותו עושים לקוחות הבנק בכרטיסי האשראי של החברות הללו. ההסכמים מגדירים את אופן תפעול כרטיסי האשראי ואת

חלוקת האחריות בין חברות כרטיסי האשראי לבין הבנק. על פי ההסכמים, זכאי הבנק למנות משקיף מטעמו שישתתף בישיבות הדירקטוריון (לרבות ישיבות ועדות הדירקטוריון, למעט ועדת ביקורת) של ישראלכרט בע"מ. לפרטים בדבר הסכם שנחתם עם קבוצת כ.א.ל., הכולל הסדר חדש במסגרתו הונפקו כרטיסי אשראי ממותגים של הבנק, ראה ביאור 15.ד.19) לדוחות הכספיים.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

הבנק רואה חשיבות להמשך הפיתוח של מגזר משקי הבית במסגרת פעילות הבנק בעתיד. להלן עיקרי היעדים בתחום משקי הבית, והאסטרטגיה העסקית הנגזרת מיעדים אלו:

- גידול בנתח השוק באמצעות הרחבת בסיס הלקוחות, בעיקר מקרב לקוחות טפחות לשעבר, לקוחות אדנים, ובנוסף לקוחות יב, כפלטפורמה להשגת הגידול בנתח השוק ובהכנסה.
- הרחבת הפעילות בסניפים והפיכת כלל הסניפים ליחידות מכירה של פעילות בנקאית מסורתית ושל פעילות משכנתאות, תוך ביצוע מכירה צולבת ללקוחות.
- שמירה על נתח השוק במשכנתאות ואף הגדלתו תוך התמקדות באפיקים בעלי רווחיות גבוהה, על ידי מתן הצעות ערך ללקוח המבוססות על סינרגיה בין הפעילות בתחום המשכנתאות, הפעילות המסחרית והפעילות בתחום הפנסיוני.
- המשך פיתוח מוצרים המיועדים לפלחי אוכלוסיה ממוקדים, במטרה להגדיל את היקפי הפעילות.
- העמדת מכלול היחסים עם הלקוח וטיפולו כמטרה בפני מגזר משקי הבית.
- מינוף הקשר בין פעילות מגזר הבנקאות העסקית בענף הבניה והנדל"ן לבין מגזר המשכנתאות. במסגרת זו מושם דגש על מיצוי מקסימאלי של שווק משכנתאות לרוכשי דירות בפרויקטים המוקמים על ידי לקוחות הנדל"ן.

המערכות המהותיות עליהן מבסס המגזר את פיתוח פעילותו:

- מערכת ה-CRM - ניהול קשרי לקוחות, מטרתה להציג את כל המידע הרלוונטי לבנקאי במטרה להציע ללקוח את המוצרים המתאימים לו, תוך שיפור הקשר עם הלקוח.
- הבנק נמצא בעיצומו של תהליך ההטמעה של מערכת המחשב החדשה התומכת בתהליך ביצוע וניהול המשכנתאות. המערכת החדשה מאפשרת, בין היתר, מעבר לפעילות ועיבודים מקוונים (ON LINE), ועדכון יתרות בתדירות יומית. כמו כן תאפשר המערכת גמישות בהגדרה ובתפעול השוטף של מוצרי המשכנתאות השונים, תקל על פיתוח מוצרים חדשים וגמישים, ותשפר את יכולת התחרות, ואת יכולת הבנק להגיב בצורה מהירה לשינויים בסביבה העסקית. כל סניפי הבנק המטפלים במשכנתאות, החלו לפעול באמצעות המערכת החדשה. בכוונת הבנק להפעיל את המערכת גם בסניפי בנק אדנים לשעבר, שמוזג לתוך מזרחי-טפחות בתחילת שנת 2009.
- במהלך השנתיים האחרונות ביצע הבנק מהלך של שדרוג מערכת המחשוב הסניפית של הבנק, ומעבר לעבודה בטכנולוגית "NET". מערכת זו מציבה את הבנק בשורה הראשונה מבחינת תפעול ושירות לעובדים וללקוחות.

תוצאות המגזר חשופות לאיום, בין השאר, כתוצאה מתחרותיות גבוהה הנובעת מהאטרקטיביות שלו, בשל היותו מגזר בו הסיכון הוא נמוך (הנובע מפיזור לקוחות גבוה יחסית). בנוסף, תוצאות המגזר מושפעות מכניסת חברות כרטיסי אשראי לתחום העמדת המימון הקמעונאי (לפרטים ראה בפרק התחרות לעיל).

כמפורט לעיל, המיזוג של בנק טפחות, וכן מיזוג אדנים ורכישת האחזקות בבנק יהב, מהווים הזדמנות להגדלת בסיס הלקוחות של הקבוצה ולהרחבת הפעילות במגזר משקי הבית.

מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, והוא מתבסס על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני הנהלת הבנק, כמפורט להלן. המידע עשוי שלא להתממש, במידה שהנהלת הבנק תמצא כי אין כדאיות בביצוע התכנית כאמור, או בשל שינויים העשויים לחול בגורמים משפיעים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, לביקוש לדיור ולמשכנתאות, לחקיקה ולהוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, לרבות גורמים חוץ בנקאיים, להעדפות הציבור, להיבטים הקשורים בתדמית הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות, לנושאי כוח אדם ולזמינותם ומחיריהם של נכסים.

תוצאות מגזר משקי בית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008					לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009					
משכנתאות סך הכל	שוק ההון	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים	סך הכל	משכנתאות	שוק ההון	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים		
במיליוני שקלים חדשים										
רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:										
2,613	2,995	13	15	(410)	2,634	2,574	11	16	33	מחיצוניים
(1,420)	(2,573)	-	(11)	1,164	(1,512)	(2,147)	-	(12)	647	בינמגזרי
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:										
1,193	422	13	4	754	1,122	427	11	4	680	מחיצוניים
670	259	⁽¹⁾ 144	⁽¹⁾ 90	⁽¹⁾ 177	803	256	215	130	202	הכנסות תפעוליות ואחרות
1,863	681	157	94	931	1,925	683	226	134	882	סך ההכנסות
97	42	-	-	⁽¹⁾ 55	94	24	-	-	70	הפרשה לחובות מסופקים הוצאות תפעוליות ואחרות
1,259	217	45	53	944	1,619	270	63	30	1,256	מחיצוניים
(106)	-	-	(8)	(98)	(105)	-	-	(3)	(102)	בינמגזרי
1,153	217	45	45	846	1,514	270	63	27	1,154	סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות
613	422	112	49	30	317	389	163	107	(342)	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים
229	157	42	18	12	109	133	56	37	(117)	הפרשה למיסים על הרווח (הפסד) מפעולות רגילות
384	265	70	31	18	208	256	107	70	(225)	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מיסים חלקם של בעלי מניות חיצוניים ברווחים נטו, מפעולות רגילות לאחר מיסים של חברות מאוחדות
(12)	-	-	-	(12)	(3)	-	-	-	(3)	רווח נקי (הפסד)
372	265	70	31	6	205	256	107	70	(228)	רווח נקי (הפסד) בנטרול השפעת תכנית פרישה מרצון
372	265	70	31	6	273	268	110	71	(176)	תשואה להון
13.7%					6.3%					
13.7%					8.4%					
49,534	39,350	- ⁽¹⁾ 2,247	⁽¹⁾ 7,937	59,946	45,085	-	2,266	12,595		יתרה ממוצעת של נכסים
38,032	⁽¹⁾ 63	-	7	37,962	47,661	82	7	47,572		יתרה ממוצעת של התחייבויות
41,701	30,836	-	-	10,865	51,110	37,296	-	13,814	1	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון לפי באזל
-	-	-	-	-	37,256	23,886	-	13,370		נכסי סיכון (באזל 2) (יתרת סוף)
21,413	- ⁽¹⁾ 21,413	-	-	-	22,132	-	22,132	-		יתרה ממוצעת של ניירות ערך
55,374	41,593	- ⁽¹⁾ 2,462	⁽¹⁾ 11,319	64,094	48,648	-	2,674	12,772		אשראי לציבור (יתרת סוף)
46,170	⁽¹⁾ -	-	-	46,170	45,964	-	-	45,964		פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
20,349	16,561	-	-	3,788	22,781	15,682	-	7,099		יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
649	386	-	4	259	683	395	-	4	284	מרכיבי הרווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:
429	-	-	-	429	314	-	-	-	314	מרווח מפעילות מתן אשראי
115	36	13	-	66	125	32	11	-	82	מרווח מפעילות קבלת פקדונות אחר
1,193	422	13	4	754	1,122	427	11	4	680	סך הכל

(1) סווג מחדש.

תרומת מגזר משקי הבית לרווחי הקבוצה בשנת 2009, בנטרול חלק הבנק ברווחי בנק יהב, שאוחד לראשונה ברבעון השלישי של שנת 2008, ובנטרול ההפרשה להסכם פרישה, הסתכמה ב-270 מיליוני שקלים חדשים, בהשוואה ל-360 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 25%.

הגורם העיקרי לירידה בתרומת המגזר הוא הפגיעה ברווח מפעילות מימון, שנשחק באופן משמעותי בשנת 2009 עקב שיעורי הריבית הנמוכים ששררו בתקופה זו. הרווח מפעולות מימון בנטרול השפעת איחוד הדוחות הכספיים של בנק יהב, הסתכם ב-924 מיליוני שקלים חדשים, בהשוואה ל-1,051 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 12.1%. עיקר הירידה היה ברווח המימוני בבנקאות ופיננסים, שקטן בכ-9.8%, עקב ההיקף המשמעותי של פיקדונות הציבור בתחום זה, שספג את הפגיעה העיקרית מירידת הריבית. יתרת המשכנתאות למשקי בית גדלה בכ-7.1 מיליארדי שקלים חדשים. אף על פי כן גדל הרווח המימוני ממשכנתאות מתון בשיעור של 1.2%, בעיקר עקב השפעת ירידת הריבית על הכנסות מאשראי שניתן ממקורות עצמיים.

בהכנסות התפעוליות, בנטרול השפעת איחוד הדוחות הכספיים של בנק יהב, חל גידול של 7.5%. עיקר הגידול, (רובו ככולו בפעילות משקי הבית ללא משכנתאות), נובע מעלייה בהכנסות מפעילות בשוק ההון ומגיוס לקוחות חדשים למגזר. ההוצאות התפעוליות, בנטרול השפעת איחוד הדוחות הכספיים של בנק יהב, ובנטרול ההפרשה להסכם פרישה, גדלו בשנת 2009 ב-9.2% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

ההפרשה לחובות מסופקים המיוחסת למגזר המשכנתאות קטנה בשנת 2009 בכ-18 מיליוני שקלים חדשים. מנגד, גדלה ההפרשה בבנקאות ופיננסים בכ-15 מיליוני שקלים חדשים בעיקר עקב עלייה בהפרשה בגין לווים בודדים.

מגזר בנקאות פרטית

מידע כללי על מגזר הפעילות

בנקאות פרטית הינה תפישה של שירות בנקאי ייחודי המיועד ללקוחות בעלי עושר פיננסי גבוה, שחלק ניכר מפעילותם נעשה בתחום ניהול נכסים פיננסיים. על לקוחות הבנקאות הפרטית בבנק נמנים בעיקר לקוחות פרטיים שלהם היקפי פיקדונות נזילים והשקעות בניירות ערך בסכומים העולים על 2.5 מיליוני שקלים חדשים, או תאגידיים שלהם היקפי נכסים נזילים כאמור בסכומים העולים על 8 מיליוני שקלים חדשים.

הייעוץ הפיננסי, המהווה חלק מהותי בשירות המוצע למגזר פעילות זה, ניתן ללקוחות המגזר החתומים על הסכמי ייעוץ. כמו כן, מוצע מענה ליתר צרכיהם הפיננסיים של לקוחות אלה, תוך מתן שרות אישי ברמה גבוהה והצעת מוצרים מתקדמים ומגוונים.

הבנקים בישראל משקיעים בשנים האחרונות מאמצים ניכרים בפיתוח ובשכלול שירותי הבנקאות הפרטית ובהגדלת נתח השוק שלהם בתחום זה. זאת, על רקע הגורמים הבאים:

- הפוטנציאל הטמון בהרחבת הקשר העסקי עם לקוחות המעמד הסוציו-אקונומי הגבוה המשוייכים למגזר זה.
 - התגברות הדרישה מצד לקוחות מגזר זה לשירות מקצועי ואישי ברמה גבוהה, כנהוג בעולם.
 - פיתוח מואץ של מוצרי השקעה מתקדמים, כגון: מוצרים מובנים, קרנות גידור, תעודות סל ועוד, חלופיים למוצרים המסורתיים (תוכניות חסכון, ניירות ערך וכד').
- האחריות לטיפול במגזר הבנקאות הפרטית עברה בתחילת שנת 2009 מהחטיבה הקמעונאית לחטיבה הפיננסית. זאת, בהתאם לתפישת ההנהלה את המרכיבים העיקריים של הטיפול במגזר זה.

מוצרים

המוצרים והשירותים המוצעים ללקוחות מגזר זה הינם כדלקמן:

- **בנקאות ופיננסים** – ללקוחות המגזר מוצע מגוון מוצרים בתחום בנקאות ופיננסים, תוך גיבוש אסטרטגיית השקעה תואמת לכל לקוח על פי מאפייניו וצרכיו הייחודיים, וכן הצעת מוצרי השקעה מתקדמים, לרבות פיקדונות ומוצרים מובנים.
- **כרטיסי אשראי** – הבנק מציע ללקוחות המגזר מגוון כרטיסי אשראי המונפקים על ידי חברות כרטיסי האשראי בארץ.
- **שוק ההון** – במסגרת מוצר זה נכללת פעילות הלקוחות בשוק ההון, לרבות קנייה, מכירה ומשמורת של ניירות ערך לסוגיהם, ומתן שירותים בגין מלאי ניירות הערך (קבלת ריבית, דיבידנד, הטבות וכיו"ב). כמו כן, נכללים שירותי הפצה של קרנות נאמנות ותפעול של קופות גמל, ועד למכירתן גם שירותי ניהול.

חקיקה

תיאור המסגרת הנורמטיבית החלה על הבנק, מובא להלן בפרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק.

בחודש ינואר 2007 פרסמה רשות ניירות ערך הנחיה בקשר עם בירור צרכי לקוחות (יחידים). על פי ההנחיה מחויב הבנק, במסגרת מתן ייעוץ ללקוחות, לתשאל את הלקוח על בסיס רשימת שאלות המהוות חלק מההנחיה. זאת, במטרה ללמוד את העדפות הלקוח ואת צרכיו. הבנק נערך לעמידה בדרישות ההנחיה באמצעות הרחבה והכנה של מסמכים וטפסים מתאימים לצורך בירור הפרטים הנדרשים. לגבי לקוחות חדשים תחולת ההנחיה מחודש ינואר 2008, ולגבי לקוחות החתומים על הסכמי ייעוץ עובר למועד האמור חלה ההנחיה מחודש יולי 2009. הבנק פועל בהתאם להנחיות.

שינויים טכנולוגיים

לשינויים טכנולוגיים, לרבות בנושא תפעול קופות הגמל והייעוץ הפנסיוני, ראה בפרק מערכות מידע ומחשוב.

גורמי הצלחה קריטיים

גורמי הצלחה הקריטיים במגזר הבנקאות הפרטית כוללים פיתוח פעילות שיווקית ועיסוקית המושתתת על הבנת צרכי הלקוחות ומתן שירות מקצועי, מהיר ויעיל, המציע פתרון כולל לצרכי הלקוח בכל תחומי הבנקאות.

לקוחות

המגזר מטפל בלקוחות בעלי עושר פיננסי גבוה, בעיקר לקוחות פרטיים שלהם היקפי פיקדונות נזילים והשקעות בניירות ערך בסכומים העולים על 2.5 מיליון שקלים חדשים, או לקוחות עסקיים בעלי יתרות נזילות כאמור בהיקפים העולים על 8 מיליון שקלים חדשים.

קבוצת הלקוחות המטופלת במסגרת המגזר אינה הומוגנית, לא מתקיימים יחסי תלות או קשר מהותי בין הלקוחות, ולפיכך למגזר הבנקאות הפרטית אין תלות בקבוצת לקוחות ספציפית אשר אובדנה עשוי לפגוע באופן מהותי בפעילותו.

שיווק והפצה

בנוסף לפעילויות השיווק וההפצה באמצעות היחידות המתמחות בבנקאות הפרטית ובאמצעות הבנקאות הישירה, נערכים ללקוחות מגזר זה כנסים לפי פלחי אוכלוסיה נבחרים ופניות באמצעות דיוור ישיר בפורמט מיוחד.

תחרות

תפישת השירות הייחודית המוגדרת בבנק כ"בנקאות פרטית" נהוגה בכל המערכת הבנקאית הגלובאלית הבינלאומית, וגם בישראל. יחד עם זאת, יצוין כי התבחינים הקובעים את השייכות לקטגוריה זו, תפיסת השירות ואופיו הספציפי משתנים, ואינם נסמכים על עקרונות זהים בכל הבנקים. לאור זאת, היקף פעילותו של הבנק בתחום זה ביחס למתחריו אינו ידוע, ואין בנמצא נתונים פומביים אודות חלקם היחסי של הבנקים השונים, במגזר הבנקאות הפרטית.

בנוסף לבנקים המקומיים, קיימת בתחום זה תחרות מצד בנקים זרים, וגופים חוץ בנקאיים כגון בתי השקעות, קרנות לסוגיהן (בארץ ובחוץ לארץ) וחברות ביטוח.

על מנת להתמודד עם התחרות במגזר זה, משקיע הבנק משאבים רבים בהכשרה מקצועית של עובדיו, במתן שירות איכותי ובשמירה על קשר הדוק עם הלקוח, בארגון כנסים מקצועיים ללקוחות הנבחרים של המגזר, בהשקעה אינטנסיבית של מוצרים ייעודיים וייחודיים ללקוחות המגזר ובמאמצים לאיתור ולגיוס לקוחות חדשים באופן שוטף.

חסמי הכניסה העיקריים במגזר זה הינם:

- מגבלות רגולטוריות.
- דרישות להון מינימאלי.
- הכשרת כוח אדם מקצועי.
- הקמה ותחזוקה של תשתיות פיזיות וטכנולוגיות (מערכות מיחשוב בדגש על מערכות ייעוץ ו-CRM).
- היצע מוצרים פיננסיים ייחודיים.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

בכוונת הבנק להמשיך ולפתח את רשת הבנקאות הפרטית הגלובלית שלו בהתבסס על ניהול מרכזי, על מוקדי תמיכה מקצועיים ועל שיתוף פעולה בין שלוחות הבנק ויחידותיו בארץ ובעולם.

המשבר הפיננסי בארץ ובעולם מהווה איום מרכזי על תוצאותיו העסקיות ועל התפתחותו של מגזר זה. עם זאת, הקפדה על המשך מתן שרות מקצועי ואמין, ושמירת קשר הדוק עם הלקוחות, יאפשרו לבנק להרחיב את פעילותו עם לקוחות המגזר עם התאוששות השווקים הפיננסיים והכלכלה הריאלית.

מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, והוא מתבסס על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני הנהלת הבנק, כמפורט להלן. המידע עשוי שלא להתממש, במידה שהנהלת הבנק תמצא כי אין כדאיות בביצוע התכנית כאמור, או בשל שינויים העשויים לחול בגורמים משפיעים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מקרו כלכליים וגיאופוליטיים, למדיניות הכלכלית, לשוקי המטבע ושוקי ההון בארץ ובעולם, לגורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים פיננסיים, לאיתנותם הפיננסית של לקוחות, לחקיקה ולהוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, להעדפות הציבור, להיבטים הקשורים בתדמית הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כוח אדם.

תוצאות מגזר בנקאות פרטית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008 (1)			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009			
סך הכל	שוק ההון	בנקאות ופיננסים	סך הכל	שוק ההון	בנקאות ופיננסים	
במיליוני שקלים חדשים						
רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:						
(154)	1	(155)	(37)	1	(38)	מחיצויים
215	-	215	79	-	79	בינמגזרי
61	1	60	42	1	41	רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
61	44	17	55	33	22	הכנסות תפעוליות ואחרות
122	45	77	97	34	63	סך ההכנסות
1	-	1	1	-	1	הפרשה לחובות מסופקים
הוצאות תפעוליות ואחרות						
57	1	56	54	1	53	מחיצויים
1	-	1	1	-	1	בינמגזרי
58	1	57	55	1	54	סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות
63	44	19	41	33	8	רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
23	16	7	14	11	3	הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
40	28	12	27	22	5	רווח נקי
40	28	12	30	22	8	רווח נקי בנטרול השפעת תכנית לפרישה מרצון
70.9%			40.8%			תשואה להון
תשואה להון על הרווח הנקי בנטרול השפעת תכנית לפרישה מרצון						
70.9%			45.3%			
1,440	-	1,440	1,762	-	1,762	יתרה ממוצעת של נכסים
6,367	-	6,367	6,596	-	6,596	יתרה ממוצעת של התחייבויות
843	-	843	989	-	989	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון לפי באזל 1
-	-	-	848	-	848	נכסי סיכון (באזל 2) (יתרת סוף)
5,481	5,481	-	6,584	6,584	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
1,350	-	1,350	1,368	-	1,368	אשראי לציבור (יתרת סוף)
6,809	-	6,809	6,256	-	6,256	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
-	-	-	-	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בנייהול
מרכיבי הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה חובות מסופקים:						
22	-	22	14	-	14	מרווח מפעילות מתן אשראי
35	-	35	24	-	24	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
4	1	3	4	1	3	אחר
61	1	60	42	1	41	סך הכל

(1) סווג מחדש.

תרומת מגזר הבנקאות הפרטית לרווחי הקבוצה בשנת 2009, בנטרול הפרשה להסכם פרישה, הסתכמה ב-30 מיליוני שקלים חדשים בהשוואה ל-40 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 25%.

הירידה בתרומת המגזר נגרמה בעקב פגיעה ברווח מפעילות מימון, שירד בכ-31.1%, בעיקר כתוצאה מירידת הריבית במשק שגרמה לירידה משמעותית במרווח על הפיקדונות, וכן עקב הקיטון בהכנסות התפעוליות. מנגד, ירדו ההוצאות המיוחסות למגזר ב-3 מיליוני שקלים חדשים.

מגזר עסקים קטנים

מידע כללי על מגזר הפעילות

מגזר העסקים הקטנים פועל במסגרת החטיבה הקמעונאית, ומטפל בעיקר בחברות משפחתיות ובלקוחות עסקיים קטנים, בעלי מחזור פעילות נמוך באופן יחסי, ויתרת חבות עד וכולל 6 מליוני שקלים חדשים. המגזר מאופיין בפיזור גבוה של הלקוחות. לאור העובדה שזמינות הנתונים ואמינותם לגבי הלקוחות במגזר זה נמוכה באופן יחסי, נדרשים טיפול מקצועי ואמצעי בקרה מתאימים, על מנת להעריך את טיב הלקוח לצורך מתן אשראי. בנוסף, מאופיין מגזר זה בשיעור ביטחונות גבוה, הנדרש מהלקוחות להבטחת פרעון האשראי.

מוצרים

בנקאות ופיננסים

במסגרת מוצר זה מעניק הבנק את השירותים הבאים:

- הלוואות למטרות שונות - הלוואות כנגד ניכיון שיקים / כרטיסי אשראי, הלוואות לעסק וכד'.
- פעילות יבוא ויבוא - פעילות במטבע חוץ, התאמת מסגרות לפי אופי הפעילות של הלקוח, תוך שימוש באמצעים טכנולוגיים כגון: EDI באינטרנט.
- השקעות - מגוון פעולות בתחום ההשקעות כגון: פיקדונות מסוגים שונים ולתקופות שונות.
- ניהול מסגרות חח"ד - המסגרות נקבעות בהתאם לצרכי הלקוח, מחזור הפעילות ושיקול דעת הבנק. על פי הוראות המפקח על הבנקים לא תתאפשר חריגה מהמסגרות בהתאם לתנאים שנקבעו בהוראות.

כרטיסי אשראי - הבנק מציע ללקוחות המגזר מגוון כרטיסי אשראי המונפקים על ידי חברות כרטיסי האשראי בארץ.

שוק ההון - במסגרת מוצר זה נכללת פעילות הלקוחות בשוק ההון, לרבות קניה, מכירה ומשמורת של ניירות ערך לסוגיהם, ומתן שירותים בגין מלאי ניירות הערך (קבלת ריבית, דיבידנד, הטבות וכיו"ב). כמו כן, נכללים שירותי הפצה של קרנות נאמנות ותפעול של קופות גמל, ועד למכירתן גם שרותי ניהול. לפירוט תחליפים למוצרים ראה להלן.

חקיקה

תיאור המסגרת הנורמטיבית החלה על הבנק, מובא בפרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק. בדבר שינויים בהסדרי חקיקה וכללים, שנועדו להסדרת יחסי בנק-לקוח, ראה גם פסקת החקיקה במסגרת תאור מגזר משקי הבית.

שינויים טכנולוגיים

לפירוט בדבר השינויים הטכנולוגיים בבנק, ראה פרק מערכות מידע ומיחשוב.

גורמי הצלחה קריטיים

גורמי הצלחה הקריטיים במגזר פעילות זה הם שרות אישי ומתן פתרונות בנקאיים למכלול צרכיו הפיננסיים של הלקוח.

לקוחות

במגזר עסקים קטנים לא קיימת תלות בלקוח ספציפי או במספר מצומצם של לקוחות.

שיווק והפצה

גורמי השיווק וההפצה העיקריים במגזר הם סניפי הבנק ואמצעי הבנקאות הישירה. אין תלות בצינורות שיווק חיצוניים. לפירוט בדבר גורמי שיווק והפצה אלו, ראה בתיאור מגזר משקי הבית.

תחרות

התחרות הקיימת במגזר פעילות זה היא בעיקר בתוך המערכת הבנקאית. בנוסף, קיימת פעילות של גורמי אשראי חוץ בנקאיים (חברות ביטוח, כרטיסי אשראי חוץ בנקאיים וחב' מימון שונות). השיטות העיקריות של הבנק להתמודדות עם התחרות הן שיווק אקטיבי, קשר אישי עם הלקוח, הענקת שרות אישי ומתן פתרונות מקצועיים למכלול צרכיו הפיננסיים של הלקוח.

חסמי הכניסה העיקריים במגזר זה הינם:

- מגבלות רגולטוריות.
- דרישות להון מינימאלי.
- הכשרת כוח אדם מקצועי.
- הקמה ותחזוקה של תשתיות פיזיות (כגון סניפים) וטכנולוגיות (מערכות מיחשוב).
- הרגלי לקוחות - בדגש על קיום קשרים שוטפים ועל מוניטין של גופים בנקאיים.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

האסטרטגיה העסקית של הבנק כוללת הרחבה של הפעילות במגזר העסקים הקטנים, תוך ביצוע שוטף של הערכות סיכון ברמת הלקוח וברמת הענף והמשק כולו.

להלן עיקרי היעדים בתחום העסקים הקטנים והאסטרטגיה העסקית הנגזרת מיעדים אלו:

- הגברת הפעילות השיווקית מול הלקוחות, תוך פילוח הלקוחות על פי סוג העיסוק, הקף הפעילות וצרכיהם השונים.
- מיצוי פוטנציאל הרווחיות מכל לקוח על ידי ראייה כוללת של פעילות הלקוח, תוך יצירת מערכת יחסים מקיפה המתבססת על מוצרי האשראי ושיווק מוצרים נוספים, בהתאם למאפייני הלקוח.
- הרחבת הפריסה הגיאוגרפית של השירותים הניתנים ללקוחות המגזר.

מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, והוא מתבסס על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני הנהלת הבנק, כמפורט להלן. המידע עשוי שלא להתממש, במידה שהנהלת הבנק תמצא כי אין כדאיות בביצוע התכנית כאמור, או בשל שינויים העשויים לחול בגורמים משפיעים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, לרבות התפתחות התוצר, וכולל השפעת תנאים מקרו כלכליים וגיאופוליטיים, לאיתנותם הפיננסית של לווים, לחקיקה ולהוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, להעדפות הציבור, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כוח אדם.

תוצאות מגזר עסקים קטנים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008				לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009			
שוק	קרטיסי	בנקאות		שוק	קרטיסי	בנקאות	
סך הכל	ההון	אשראי	ופיננסים	סך הכל	ההון	אשראי	ופיננסים
במיליוני שקלים חדשים							
רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:							
69	7	3	59	301	2	3	296
260	-	(2)	262	(4)	-	(1)	(3)
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:							
329	7	1	321	297	2	2	293
181	⁽¹⁾ 19	11	⁽¹⁾ 151	199	23	12	164
510	26	12	472	496	25	14	457
79	-	-	⁽¹⁾ 79	72	-	-	72
רווח מפעולות רגילות לפני הפרשה לחובות מסופקים:							
380	4	2	374	429	3	3	423
(41)	-	-	(41)	(43)	-	-	(43)
339	4	2	333	386	3	3	380
92	22	10	60	38	22	11	5
רווח מפעולות רגילות לפני מיסים הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות:							
35	8	4	23	14	8	4	2
57	14	6	37	24	14	7	3
57	14	6	37	41	14	7	20
רווח נקי							
רווח נקי בנטרול השפעת תכנית לפרישה מרצון							
13.8%				7.3%			
תשואה להון							
תשואה להון על הרווח הנקי בנטרול השפעת תכנית לפרישה מרצון							
13.8%				12.5%			
5,470	-	35	5,435	4,930	-	36	4,894
6,317	-	-	6,317	6,136	-	-	6,136
6,188	-	-	6,188	4,892	-	-	4,892
-	-	-	-	4,504	-	-	4,504
9,180	⁽¹⁾ 9,180	-	-	7,185	7,185	-	-
4,955	-	38	4,917	4,928	-	41	4,887
6,591	-	-	6,591	6,412	-	-	6,412
153	-	-	153	334	-	-	334
יתרה ממוצעת של נכסים							
יתרה ממוצעת של התחייבויות							
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון לפי באזל 1							
נכסי סיכון (באזל 2) (יתרת סוף)							
יתרה ממוצעת של ניירות ערך							
אשראי לציבור (יתרת סוף)							
פיקדונות הציבור (יתרת סוף)							
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול							
מרכיבי הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:							
203	-	-	203	223	-	-	223
76	-	-	76	35	-	-	35
50	7	1	42	39	2	2	35
329	7	1	321	297	2	2	293
סך הכל							

(1) סווג מחדש.

תרומת מגזר העסקים הקטנים לרווחי הקבוצה בשנת 2009, בנטרול ההפרשה להסכם פרישה, ירדה בכ-16 מיליוני שקלים חדשים, קיטון של כ-28.1% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. הרווח מפעולות מימון קטן בכ-32 מיליוני שקלים חדשים. הקיטון ברווח מפעילות מימון נבע מירידת הריבית במשק, אשר גרמה לירידה משמעותית במרווח על פיקדונות, שקוזזה בחלקה על ידי גידול במרווח על פעילות האשראי.

ההוצאות התפעוליות, בנטרול ההפרשה להסכם פרישה, גדלו בשנת 2009 ב-6.5% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. מנגד, הקיטון בהפרשה לחובות מסופקים בכ-7 מיליוני שקלים חדשים והגידול של 9.9% בהכנסות התפעוליות, מיתנו את הירידה בתרומת המגזר.

מגזר בנקאות מסחרית

מידע כללי על מגזר הפעילות

מגזר הבנקאות המסחרית כולל בעיקר פעילות עם חברות פרטיות וציבוריות בגודל בינוני (Middle Market), במחזורי פעילות בינוניים שבין 30 ל-120 מיליוני שקלים חדשים ובהיקף חבות שמעל 6 מיליוני שקלים חדשים ועד 25 מיליוני שקלים חדשים. זאת, תוך פיזור גבוה בין ענפי המשק השונים. הטיפול בלקוחות המגזר הוא באחריות החטיבה העסקית של הבנק.

לקוחות מגזר זה מאופיינים הן במגוון השירותים הבנקאיים שהם צורכים, והן בשיעור הביטחונות, הגבוה על פי רוב ביחס ללקוחות מגזר הבנקאות העסקית.

מוצרים

ללקוחות המגזר מוצעים שירותים, בעיקר בתחום הבנקאות והפיננסים. במסגרת זו מעניק הבנק אשראי לסוגיו, כולל לצרכי הון חוזר; שירותי סחר חוץ - יבוא, יצוא ואשראי דוקומנטרי; הלוואות לזמן קצר ובינוני, ערבויות בנקאיות וכדומה; עסקאות במטבע חוץ, לרבות עסקאות במכשירים נגזרים, וכן פעילות השקעה בפיקדונות ובניירות ערך. כמו כן, מעמיק הבנק את פעילותו בתחום מתן שירותי הפקטורינג.

חקיקה

תיאור המסגרת הנורמטיבית החלה על הבנק, מובא להלן בפרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק.

שינויים טכנולוגיים

לפירוט בדבר השינויים הטכנולוגיים ובדבר פרויקטים המבוצעים בתחום המחשוב בבנק, ראה להלן בפרק מערכות מידע ומיחשוב.

גורמי הצלחה קריטיים

גורמי הצלחה הקריטיים במגזר הבנקאות המסחרית כוללים פיתוח פעילות שיווקית ועיסוקית המושתתת על הבנת צרכי הלקוחות, ומתן שירות מקצועי, מהיר ויעיל, המציע פתרון כולל ומתאים לצרכי הלקוח בכל תחומי הבנקאות. זאת, תוך הצעת מוצרים מגוונים וחדשניים, ובמקביל לניהול מבוקר של הסיכונים הנובעים מפעילות המגזר.

לקוחות

כאמור לעיל, לקוחות המגזר הינם ברובם חברות פרטיות וציבוריות בגודל בינוני (Middle Market), המתאפיינות במחזורי פעילות בהיקף שבין 30 ל-120 מיליוני שקלים חדשים ובהיקף חבות שמעל 6 מיליוני שקלים חדשים ועד 25 מיליוני שקלים חדשים. במגזר זה אין תלות בלקוח בודד משמעותי.

שיווק והפצה

גורמי השיווק וההפצה העיקריים במגזר הם שבעה מוקדים עיקריים שבאחריות החטיבה העסקית, לרבות מוקד עסקים המתמחה בהתיישבות, וכן מרכזי העסקים וסניפי הבנק הפזורים ברחבי הארץ. אין תלות בצינורות שיווק חיצוניים.

תחרות

התחרות הקיימת במגזר פעילות זה היא בעיקר בתוך המערכת הבנקאית. פעילותם של גורמי מימון חוץ בנקאיים הינה שולית, ובולטת בעיקר בתחום הפקטורינג.

השיטות העיקריות של הבנק להתמודדות עם התחרות מבוססות על מתן פתרונות מקצועיים וכוללים לצרכי הלקוח, שמירה על קשר אישי עימו, והתאמת המענה המקצועי לצרכיו במהירות וביעילות.

המחסומים במעבר לקוחות אל הבנק וממנו נובעים בעיקר מהעובדה, שקיים קושי בהעברת בטחונות מבנק לבנק - גורם בעל משמעות במגזר זה, המאופיין בהיקף בטחונות גבוה באופן יחסי. במטרה להגדיל את נתח השוק של הבנק במגזר, תוך התמודדות עם הקושי שמציבים המחסומים על קליטת לקוחות חדשים, פועל הבנק לגיבוש פתרונות, המבוססים בעיקר על שיפור רמת השירות, המקצועיות וההיענות המהירה לצרכים.

חסמי הכניסה העיקריים במגזר זה הינם:

- מגבלות רגולטוריות על תאגידי בנקאיים – לרבות מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים. מגבלות אלה אפקטיביות בעיקר בבנקים הקטנים במערכת הבנקאית בישראל.
- דרישות להון מינימאלי – מחוייבות כתוצאה מהיקף הפעילות העסקית הכוללת במגזר.
- הכשרת כוח אדם מקצועי ושימורו - הפעילות במגזר הבנקאות המסחרית מחייבת ידע מקצועי, נסיון והכרות עם הענפים השונים ועם הלקוחות האופייניים, על צורכיהם. על נותן השרות לספק שרות איכותי ומהיר, תוך מתן פתרונות מיטביים.
- הקמה ותחזוקה של תשתיות פיזיות (כגון סניפים) וטכנולוגיות (מערכות מיחשוב).
- הרגלי לקוחות - מבוססים על קיום קשרים שוטפים ועל מוניטין של גופים בנקאיים.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

האסטרטגיה העסקית של הבנק שמה דגש על הרחבת בסיס הלקוחות ועל גידול בפעילות מגזר הבנקאות המסחרית. ככוונת הבנק להמשיך לפעול להרחבת היקף הפעילות במגזר זה, בעיקר על ידי גיוס לקוחות חדשים והרחבת השירותים הבנקאיים ללקוחות קיימים וללקוחות משניים. זאת, על בסיס מגוון המוצרים המוצע ללקוחות המגזר, כפי שתואר לעיל. הבנק ימשיך להפעיל, במסגרת החטיבה לבנקאות עסקית, יחידות ייעודיות המטפלות בלקוחות המגזרים השונים, ונעזרות במוקדים העיסוקיים הפרוסים גיאוגרפית.

על רקע המשבר הפיננסי הוגברו בבנק בשנת 2009 אמצעי הבדיקה והבקרה של החשבונות, לרבות סריקה מקיפה של כלל החשבונות והלקוחות, במטרה להדק את הפיקוח על תיק האשראי.

לנוכח האירועים שהתרחשו בשנת 2009 בשוק ההון, ועל רקע התרחשות המשבר הפיננסי הגלובלי, הנחה המפקח על הבנקים את התאגידים הבנקאיים במכתב מיום 12 באוקטובר 2009, להתייחס למצבם הפיננסי של אוכלוסיות לווים רגישות, על מנת לאתר חובות הדורשים טיפול ספציפי או התייחסות מיוחדת. הבנק ישם את ההנחיה וביצע סקירה מקיפה של תיקי האשראי על פי קריטריונים שנקבעו, במהלך משותף של הגורמים העסקיים ויחידת בקרת האשראי, ובפיקוח ועדת האשראי הדירקטוריונית. לפרטים בדבר ניהול סיכוני האשראי, ראה פרק ניהול סיכונים.

מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, והוא מתבסס על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני הנהלת הבנק, כמפורט להלן. המידע עשוי שלא להתממש, במידה שהנהלת הבנק תמצא כי אין כדאיות בביצוע התכנית כאמור, או בשל שינויים העשויים לחול בגורמים משפיעים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מקרו כלכליים וגיאופוליטיים, בין היתר על התפתחות התוצר, לשוקי המטבע ושוקי ההון בארץ ובעולם, לגורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים פיננסיים, לאיתנותם הפיננסית של לווים, לחקיקה ולהוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, לרבות גורמים חוץ בנקאיים, להעדפות הציבור, להיבטים הקשורים בתדמית הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כוח אדם.

תוצאות מגזר בנקאות מסחרית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008				לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009				
סך הכל	שוק ההון	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים	סך הכל	שוק ההון	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים	
במיליוני שקלים חדשים								
רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:								
267	1	-	266	203	1	-	202	מחיצוניים
(119)	-	-	(119)	(65)	-	-	(65)	בינמגזרי
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:								
148	1	-	147	138	1	-	137	מחיצוניים
48	(1)	3	(1)	48	9	3	36	הכנסות תפעוליות ואחרות
196	10	3	183	186	10	3	173	סך ההכנסות
25	-	-	25	14	-	-	14	הפרשה לחובות מסופקים
הוצאות תפעוליות ואחרות								
54	-	-	54	67	-	-	67	מחיצוניים
55	-	-	55	65	-	-	65	בינמגזרי
109	-	-	109	132	-	-	132	סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות
62	10	3	49	40	10	3	27	רווח מפעולות רגילות לפני מיסים הפרשה למיסים על הרווח
23	4	1	18	13	3	1	9	מפעולות רגילות
39	6	2	31	27	7	2	18	רווח נקי
39	6	2	31	33	7	2	24	רווח נקי בנטרול השפעת תכנית לפרישה מרצון
14.3%				10.1%				תשואה להון
תשואה להון על הרווח הנקי בנטרול השפעת תכנית לפרישה מרצון								
14.3%				12.4%				
4,831	-	2	4,829	4,099	-	2	4,097	יתרה ממוצעת של נכסים
2,103	-	-	2,103	2,259	-	-	2,259	יתרה ממוצעת של התחייבויות
4,077	-	-	4,077	3,976	-	-	3,976	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון לפי באזל 1
-	-	-	-	4,710	-	-	4,710	נכסי סיכון (באזל 2) (יתרת סוף)
1,599	1,599	-	-	1,897	1,897	-	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
4,545	-	3	4,542	4,198	-	2	4,196	אשראי לציבור (יתרת סוף)
2,510	-	-	2,510	3,355	-	-	3,355	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
36	-	-	36	42	-	-	42	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
מרכיבי הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:								
101	-	-	101	94	-	-	94	מרווח מפעילות מתן אשראי
17	-	-	17	9	-	-	9	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
30	1	-	29	35	1	-	34	אחר
148	1	-	147	138	1	-	137	סך הכל

(1) סווג מחדש.

תרומת מגזר הבנקאות המסחרית לרווחי הקבוצה בשנת 2009, בנטרול ההפרשה להסכם פרישה, ירדה בכ-6 מיליוני שקלים חדשים לעומת התקופה המקבילה אשתקד. הרווח מפעילות מימון ירד בכ-10 מיליוני שקלים חדשים ובהכנסות התפעוליות לא חל שינוי. ההוצאות התפעוליות, בנטרול ההפרשה להסכם פרישה גדלו בכ-14 מיליוני שקלים חדשים. מנגד, הקיטון בהפרשה לחובות מסופקים בכ-11 מיליוני שקלים חדשים, מיתנו את הירידה בתרומת המגזר.

מגזר בנקאות עסקית

מידע כללי על מגזר הפעילות

המגזר מתמחה במתן מכלול השירותים הבנקאיים והפיננסיים לחברות מהגדולות במשק, במגוון ענפי המשק, בהקפי חבות מעל 25 מיליוני שקלים חדשים ללקוח ובמחזורי פעילות של למעלה מ-120 מיליוני שקלים חדשים. במסגרת מגזר זה נכללת גם קבוצת השירותים הבנקאיים לחברות בתחום הבניה והנדל"ן. זאת, בהתאם לגישת הנהלת הבנק באשר לשיוכה המגזרי של פעילות הנדל"ן, ובהתאמה לאופן הטיפול בלקוחות אלה ולמבנה הארגוני של הבנק. החטיבה העסקית של הבנק אחראית לטיפול בלקוחות המגזר. בפעילותו במסגרת מגזר זה, שם הבנק דגש על שיפור הרווחיות באמצעות הרחבת הפעילות בתחומים פיננסיים חדשניים ועתירי רווחיות ביחס להון, בעיקר עסקאות במכשירים נגזרים.

מוצרים

בנקאות ופיננסיים

ללקוחות המגזר מוצע מגוון מוצרי הבנקאות והפיננסיים, בהם: אשראי לסוגיו - On Call, הלוואות לזמן קצר, בינוני וארוך; ערבויות לסוגיהן; פעילות סחר-חוץ - יבוא, יצוא ואשראי דוקומנטרי; מימון פרויקטים של תשתית, רכישות ומיזוגים; פעילות במכשירים נגזרים.

נדל"ן

במסגרת זו, מציע הבנק אשראי למימון רכישה והקמה של נדל"ן, בעיקר פרויקטים של בניה למגורים באזורי ביקוש, תוך הקפדה על יישום תבחינים שנקבעו לשמירת איכות תיק האשראי, ובין היתר, התקשרות עם לקוחות בעלי איתנות ויציבות פיננסית, עסקאות המתאפיינות במרווחי בטחון נאותים לבנק, וניהול בשיטות המפחיתות את הסיכון.

להלן השירותים העיקריים הניתנים ללקוחות ענף הנדל"ן:

אשראי לבנייה - במסגרת זו מעניק הבנק אשראי לסוגיו, ובפרט הלוואות לזמן קצר ובינוני, המיועדות למימון רכישת קרקע ולהשקעה בבנייה, וכן ערבויות בנקאיות לסוגיהן.

מימון פרויקטים של בנייה - מימון פרויקטים של בניה הוא שרות ייחודי, הניתן על ידי הבנק לקבוצת הלקוחות בענף זה בלבד. במסגרת זו מוקצת ללקוח חבילה של שירותים פיננסיים ובנקאיים בהתאם לצרכים הספציפיים של כל פרויקט, ועל פי מאפייניו. בכלל זה, מוקצות מסגרות אשראי לרכישת קרקע, הלוואות לבנייה, ערבויות כספיות, ערבויות ביצוע וערבויות לרוכשי היחידות בפרויקט. מימון בנייה מתבצע על ידי הבנק, על פי רוב בשיטת הליווי הפיננסי, במסגרתה פועל הבנק לניתוב מקורות המימון, לרבות אותם כספי הרוכשים שהופקדו אצלו, באופן שיקדמו את השלמת הפרויקט.

קבוצות רכישה – קבוצת רכישה הינה התאגדות של קבוצת אנשים לצורך רכישת קרקע משותפת והזמנת שירותי בנייה על הקרקע. לחילופין, בעלי קרקע קיימת מתאגדים לבנייה משותפת על ידי הזמנת שירותי בנייה. הבנק נותן מימון ייעודי לפרויקטים מסוג זה ומלווה אותם מהשלבים המקדמיים של התגבשות הקבוצה ועד לסיום הבנייה.

חקיקה

תיאור המסגרת הנורמטיבית החלה על הבנק, מובא להלן בפרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק. להלן יתוארו חלק מהסדרים חקיקתיים אלה והסדרים נוספים, אשר הינם בעלי השפעה על פעילות מגזר הבנקאות העיסוקית:

עסקאות עם אנשים קשורים - בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 312 ("עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים") מוטלת על הבנק מגבלה, לפיה רשאי הבנק לתת אשראי לכלל "האנשים הקשורים" לבנק, כהגדרתם בהוראה, בשיעור שלא יעלה על 10% מהון הבנק. בגין מגבלה זו קובע הבנק בהסכמים עם לקוחות הנמנים על קבוצה זו, כי ניצול האשראי בפועל ייתאפשר רק אם לא יגרם לחריגה מהמגבלה האמורה.

לפרטים בדבר קריטריונים לעסקאות עם בעלי שליטה, שנקבעו על ידי ועדת הביקורת, ראה להלן בפרק העסקאות עם בעלי שליטה.

מימון רכישת אמצעי שליטה - הוראת ניהול בנקאי תקין 323 ("מימון רכישת אמצעי שליטה בתאגידים") מגבילה את יתרת האשראי שניתן לרכישת אמצעי שליטה בתאגידים, במקרים בהם שיעור המימון לרכישת אמצעי השליטה עלה על 50% מעלות רכישתם, לשיעור שלא יעלה על 70% מהונו של התאגיד הבנקאי. בנוסף, מגבילה ההוראה את יתרת האשראי שניתן לתאגיד בנקאי לרכישת אמצעי שליטה של תאגיד בנקאי אחר או של תאגיד החזקה בנקאית, במקרים בהם שיעור המימון לרכישת אמצעי השליטה בתאגיד הבנקאי האחר עלה על 30% מעלות רכישתם, לנמוך מבין 5% מהונו של התאגיד הבנקאי נותן האשראי או 5% מהונו של התאגיד הבנקאי הנרכש, או שיעור אחר שקבע המפקח לתאגיד בנקאי שהונו נמוך מסך של 500 מיליוני שקלים חדשים. מגבלה זו אינה אפקטיבית ביחס לפעילות הבנק למועד הדוחות הכספיים.

מגבלה ענפית - הוראת ניהול בנקאי תקין 315 ("הפרשה נוספת לחובות מסופקים") קובעת, כי כאשר סך כל החביונות ("חבות" - כהגדרתה בהוראה, ואחר שנוכו ממנה הניכויים המותרים על פי ההוראה) של ענף מסוים לתאגיד בנקאי עולה על 20% מסך כל חביונות הציבור לתאגיד הבנקאי, ייחשב עודף זה כחבות חריגה, אשר בגינה נדרש הבנק לבצע הפרשה במסגרת ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים. המגבלה נבחנת על בסיס לא מאוחד. בתיקון להוראה שפירסם המפקח על הבנקים בחודש ספטמבר 2009, נקבע, כי ביחס לענף הנדל"ן, רשאי הבנק לבחור להגיע עד לשיעור חשיפה של 22%, ובלבד שהחשיפה לפרויקטי תשתית במסגרת ענף הנדל"ן לא תעלה על 18%. נכון למועד הדוחות הכספיים, מגבלה זו אינה אפקטיבית ביחס לפעילות הבנק.

מגבלות על חבות לווה וקבוצת לווים - בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313 ("מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים") מוטלת על הבנק מגבלה, לפיה שיעור ה"חבות" של "לווה" ושל "קבוצת לווים", כהגדרתם בהוראה, אחר שנוכו מן החבות סכומים כמפורט בהוראה, לא יעלה על 15% ועל 30%, בהתאמה, מהון הבנק. כמו כן קובעת ההוראה, כי סך כל החביונות של ששת הלווים וקבוצות הלווים הגדולים ביותר בבנק לא יעלה על שיעור של 135% מהונו. בגין מגבלות אלה קובע הבנק בהסכמים עם לווים מסויימים או עם קבוצות לווים מסויימות, כי מסגרת האשראי תמומש, במלואה או בחלקה, רק אם לא תגרם לחריגה מהמגבלות.

הבטחת רוכשי דירות - חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), תשל"ה-1974 (להלן: "חוק המכר" או "החוק") אוסר על מוכר של דירה ("מוכר" ו"דירה" – כהגדרתם בחוק) לקבל תמורה העולה על 7% ממחירה, אלא אם כן הבטיח את הרוכש באמצעות אחת החלופות המפורטות בחוק. אחת החלופות שנקבעו בחוק להבטחת רוכשי הדירות היא המצאת ערבות

בנקאית לפי חוק המכר. השימוש בחלופה זו שכיח מאד, ומקובל בחברות הפועלות בענף הבניה, וכתוצאה מכך, תורם לגידול בהקפי האשראי החוץ מאזני של הבנק.

ליווי פיננסי – הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 326 בנושא ליווי פיננסי קובעת, כי תאגיד בנקאי לא יממן פרויקט בנייה בשיטת הליווי הפיננסי, אלא אם יופק ויימסר לקבלן פנקס שוברי תשלום בגין כל דירה העתידה להימכר בפרויקט. זאת, כדי להבטיח את כספי הרכשי הדירות בפרויקטים הממומנים בשיטת הליווי הפיננסי, ולוודא ריכוז של המקורות המיועדים להקמת הפרויקט, ובפרט של כספי התמורה ממכירת דירות, בחשבון הפרויקט המיועד לכך. שוברי התשלום ישמשו לכל תשלום שעתידי רוכש הדירה לשלם לקבלן בגין מחיר הדירה. ההוראה מפרטת את הפרטים שייכלול כל שובר תשלום. ההוראה מחייבת את התאגיד הבנקאי להוציא ערבות לרוכש הדירה בגין סכום ששולם באמצעות שובר תשלום, או לוודא הוצאתה או מתן בטוחה אחרת על-פי חוק המכר, בתוך 14 ימי עסקים מיום התשלום. בנוסף, קובעת ההוראה הסדרים למתן מידע לרוכש באשר להתאמת חשבון הפרויקט לפרויקט מסוים, וקובעת פרטים שייכללו בהסכם ליווי עם הקבלן, על מנת לאפשר את יישומה של שיטת השוברים.

ההוראה חלה על הסכמי ליווי שנחתמו מיום 1 ביוני 2008 ואילך. הבנק מקיים את ההוראה.

באזל II - החטיבה העיסוקית, הממונה על מגזר בנקאות עיסוקית, נערכה ליישום הוראות באזל II במסגרת ההיערכות הכוללת של הבנק בנושא. החטיבה העיסוקית מטפלת בעיקר בהיבטי האשראי הנובעים מהוראות באזל II ומההוראות הנלוות להן. לפרטים בדבר הערכות הבנק ליישום ההוראות, ראה להלן בפרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק.

שינויים טכנולוגיים

לפירוט בדבר השינויים הטכנולוגיים ובדבר פרויקטים המבוצעים בתחום המיחשוב בבנק, ראה פרק מערכות מידע ומחשוב.

גורמי הצלחה קריטיים

גורמי הצלחה הקריטיים במגזר הבנקאות העסקית כוללים יכולת גבוהה של ניתוח באשר לצרכי הלקוחות ובאשר למצבם הפיננסי, לרבות זיהוי הסיכונים הנובעים מהפעילות מול הלקוח, בין היתר כתוצאה משינויים צפויים במשק ובענף בו הוא עוסק, ומתן שירות מקצועי, מהיר ויעיל, המציע פתרון כולל ומתאים לצרכי הלקוח בכל תחומי הבנקאות. זאת, תוך הצעת מוצרים מגוונים וחדשניים, ובמקביל לניהול מבוקר של הסיכונים הנובעים מכל פעילות.

לקוחות

לקוחות המגזר הם לקוחות עסקיים גדולים, בעלי מחזור מכירות בהיקף גבוה מ-120 מיליוני שקלים חדשים או היקף חבות העולה על 25 מיליוני שקלים חדשים. כמו כן, בהתאם לגישת הנהלת הבנק באשר לשיוכה המגזרי של פעילות הנדל"ן, ובהתאמה לאופן הטיפול בלקוחות אלה ולמבנה הארגוני של הבנק, נכללים במסגרת מגזר הבנקאות העסקית כלל הלקוחות המקבלים שרותים בנקאיים בתחום הבנייה והנדל"ן, גם אם היקפי החבות שלהם ברמה בינונית. במגזר זה אין תלות בלקוח בודד משמעותי.

שיווק והפצה

גורמי השיווק וההפצה העיקריים במגזר הם המנהלים והרפרנטים בחטיבה לבנקאות עסקית, במקביל לסניפים ולמרכזי העסקים של הבנק. לבנק אין תלות בצינורות שיווק חיצוניים.

במטרה לתת מענה מיטבי לצרכי הלקוחות המטופלים על ידי המגזר, מרכז הטיפול בלקוחות הבנקאות העסקית בסקטור תאגידיים במטה הבנק, תוך חלוקה למחלקות ולצוותים בעלי התמחות והתמקצעות ענפית. הצוותים נעזרים במידת הצורך בייעוץ של הגורמים המקצועיים בבנק בתחומי פקטורינג, סחר חוץ, שוק ההון, פעילות בנגזרים וכדומה, במטרה לתת פתרון כולל לצרכי הלקוח. לקוחות הנדל"ן מטופלים על ידי סקטור הבניה והנדל"ן, המהווה אף הוא חלק מהחטיבה העסקית, ופועל, בין היתר, באמצעות שלוש מחלקות עיסוקיות אזוריות, הממוקמות במרכזי הפעילות העיקריים, מחלקת קבוצות רכישה ו-12 סניפים בעלי התמחות בליווי פיננסי.

תחרות

עיקר התחרות במתן שרותי בנקאות ופיננסים למגזר הבנקאות העסקית היא מול הבנקים הגדולים והבינוניים בארץ, ולגבי שרותים מסויימים - מול שוק ההון בכללו. כניסתם של בנקים זרים וגורמים חיצוניים, בעיקר חברות ביטוח, מתמקדת באשראי לתקופות ארוכות. נציין, שבשנים שקדמו למשבר הפיננסי, קטן חלקם של הבנקים במימון הסקטור העסקי בישראל באופן משמעותי, למרות הגידול בהיקפי האשראי לסקטור זה. כתוצאה מהמשבר הפיננסי בארץ ובעולם, נבלמה מגמה זו, וחלקה של המערכת הבנקאית ביתרות עלה, על פי נתונים שהתפרסמו על ידי בנק ישראל.

תחליפים למוצרים ולשירותים הפיננסיים שמציע הבנק ללקוחות מגזר הבנקאות העסקית, הם גיוס הון וחוב באמצעות הנפקות ציבוריות ופרטיות, ומתן שרותים על ידי חברות ביטוח. היכולת לגייס מימון כאמור, הצטמצמה לפרק זמן מסויים כתוצאה מהמשבר הפיננסי, אך בתקופה האחרונה ניכרת התאוששות בגיוסי המימון בשוק החוץ בנקאי, ולפיכך התחרות על האשראי צפויה להתגבר. הנכס המרכזי של הבנק להתמודדות עם התחרות במגזר הוא התשתית האנושית הקיימת והניסיון שנצבר במתן שירות מקצועי ובהתאמת הפתרונות הבנקאיים לצרכי הלקוח.

השיטות העיקריות להתמודדות עם התחרות הן מתן שרות אמין, מהיר ויעיל תוך הצעת פתרונות אופטימליים לצרכי הלקוח במגוון תחומי הפעילות הפיננסית שלו. במסגרת פעילותו במגזר, שם הבנק דגש על שירות מיטבי ללקוח העסקי והתאמתו לצרכי הלקוח על פי מאפייניו הייחודיים, תוך התמקדות בהתמחות ענפית ובמתן יעוץ מקצועי ספציפי בתחומים מוגדרים.

בדומה לתחרות במסגרת מוצרי הבנקאות והפיננסים, עיקר התחרות במתן השירותים הייחודיים לבניה ונדל"ן היא בתוך המערכת הבנקאית. גורמים חוץ בנקאיים נכנסו בשנים האחרונות לפעילות שמטרתה מימון פרויקטים בענף. עם זאת, גורמים אלה מוגבלים בהיקפי הפעילות ובשירותים אותם הם מסוגלים ורשאים לספק. כך לדוגמה, חברות ביטוח משתתפות לעיתים במימון פרויקטים על ידי הנפקת פוליסות ביטוח לרוכשים כתחליף לערבויות חוק מכר, אך פעילות זו מבוצעת אף היא בשיתוף עם המערכת הבנקאית, בדרך כלל באמצעות עסקאות משותפות עם בנקים שאינם נמנים על חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות. פעילותם העצמאית של בנקים קטנים בענף הנדל"ן, הינה מוגבלת, בעיקר עקב המגבלות על חבות של לווה בודד ושל קבוצת לווים.

השיטות העיקריות של הבנק להתמודדות עם התחרות בתחום השירותים לבניה ונדל"ן מתבססות על מתן פתרונות מקצועיים כוללים לצרכי הלקוח, שרות זמין ומהיר ושמירה על קשר אישי והדוק עם הלקוחות. זאת, בפרט באמצעות המחלקות העסקיות הייעודיות המתמחות בענף הבניה והנדל"ן.

חסמי הכניסה העיקריים במגזר זה הינם:

- מגבלות רגולטוריות על תאגידיים בנקאיים – לרבות מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים. זאת, כתוצאה מהיקפי האשראי הגבוהים הנדרשים במסגרת הפעילות במגזר.
- מגבלות רגולטוריות אחרות – מגבלות אלה קשורות, בין היתר, לפעילויות מסויימות. לדוגמה: גורמים חוץ בנקאיים מוגבלים בכניסתם לפעילות עצמאית בענף הנדל"ן כתוצאה מחוק המכר, המחייב, בתנאים מסויימים, הנפקה של ערבויות בנקאיות

לרוכשי יחידות בפרויקטים של בנייה. חברות ביטוח, הרשאיות להנפיק פוליסות ביטוח לרוכשים, אינן רשאיות להעניק שירותים אחרים הנדרשים ללקוחות הפועלים בענף הנדל"ן.

- דרישות להון מינימאלי – מחוייבות כתוצאה מהיקף הפעילות העסקית.
- הכשרת כוח אדם מקצועי ושימורו - הפעילות במגזר הבנקאות העסקית מחייבת ידע מקצועי, נסיון והכרות מעמיקה עם הענפים השונים ועם הלקוחות האופייניים על צורכיהם. על נותן השרות לספק שרות איכותי ומהיר, תוך מתן פתרונות מיטביים. גורמים אלה מהווים חסם כניסה משמעותי לפעילות של גורמי מימון המבקשים להיכנס לפעילות במגזר.
- הקמה ותחזוקה של תשתיות פיזיות (כגון סניפים) וטכנולוגיות (מערכות מיחשוב).

יעדים ואסטרטגיה עסקית

האסטרטגיה העסקית של הבנק בתחום מגזר הבנקאות העסקית מכוונת למיציא הפוטנציאל הכלכלי של ההון בהתבסס על הלקוחות הקיימים על ידי התמקדות בפעילויות בעלות רווחיות גבוהה ביחס להון הנדרש בגיבן. זאת, בין היתר באמצעות הפעולות הבאות:

- יישום גישה המבוססת על הסתכלות כוללת על הלקוח העסקי, תוך מינוף מוצרי האשראי והצעת מוצרים נוספים לביסוס מערכת יחסים מקיפה עם הלקוח.
- פילוח הלקוחות העסקיים לפי גודלם, לפי הענף המשקי במסגרתו הם פועלים, ולפי מאפיינים נוספים, במטרה להגדיר באופן המיטבי את צרכיהם העסקיים ולספק להם מענה מקצועי מתאים.
- שימת דגש על נושא הרווחיות והתשואה על השימושים, ומעבר למדידת תשואה וסיכון על פי כללים שנכללו בהמלצות באזל II לניהול סיכונים אשראי וסיכונים תפעוליים.
- בחינת האפשרויות למכירת הלוואות או לאיגוח לטווח ארוך של אשראי, שלגביו קיים קושי במיציא פוטנציאל התשואה על ההון המוקצה בגיבן, וכן של אשראי הדורש גמישות בניהולו בהתייחס למגבלות הרגולטוריות (בעיקר בנושא חבות לקוחות).

הסיכון במימוש האסטרטגיה המפורטת לעיל הוא בעיקרו הקטנה של הקפי הפעילות עם לקוחות מסויימים, שהרווח לבנק מפעילות עימם נמוך באופן יחסי, או שרמת הסיכון בפעילות עימם גבוהה באופן יחסי. לעומת זאת, עשוייה הרווחיות הכוללת לבנק לעלות, עם ההתמקדות בלקוחות הרווחיים והרחבת הפעילות מולם, תוך ניצול משאבי ההון של הבנק.

יש לציין, כי התמורות המקרו כלכליות מציבות אתגרים משמעותיים לניהול האשראי, בבנק בכלל ובמגזר הבנקאות העסקית בפרט, כאשר חלק מלקוחות המגזר חשופים במישרין או בעקיפין לפעילות פיננסית וכלכלית עניפה בארץ ובעולם וליכולת גיוס הון בשווקים הפיננסיים. אי לכך הפנה הבנק תשומות ניכרות במהלך השנה האחרונה להגברת אמצעי הבדיקה והבקרה של החשיפות, במטרה להדק את הפיקוח על תיק האשראי. בקשות אשראי נבחנות בקפדנות יתרה, תוך ניתוח החשיפה תחת תרחישים שונים.

לפרטים בדבר ניהול סיכונים אשראי, ראה פרק ניהול סיכונים.

מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, והוא מתבסס על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני הנהלת הבנק, כמפורט להלן. המידע עשוי שלא להתממש, במידה שהנהלת הבנק תמצא כי אין כדאיות בביצוע התכנית כאמור, או בשל שינויים העשויים לחול בגורמים משפיעים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מקרו כלכליים וגיאופוליטיים, בין היתר על התפתחות התוצר העסקי, ועל יכולת גיוס כספים בשוקי ההון ועל הביקוש לנדל"ן לסוגיו, למדיניות הכלכלית, לשוקי המטבע ושוקי ההון, בארץ ובעולם, לגורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים פיננסיים, לאיתנותם הפיננסית של לקוחות, לחקיקה ולהוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, לרבות גורמים חוץ בנקאיים, להעדפות הציבור, להיבטים הקשורים בתדמית הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כוח אדם.

תוצאות מגזר בנקאות עסקית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008				לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009				
סך הכל	בניה ונדל"ן	שוק ההון	במקאות ופיננסים ⁽¹⁾	סך הכל	בניה ונדל"ן	שוק ההון	במקאות ופיננסים ⁽¹⁾	
במיליוני שקלים חדשים								
רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:								
753	407	18	328	610	216	10	384	מחיצוניים
(212)	(221)	-	9	(31)	(47)	-	16	בינמגזרי
541	186	18	337	579	169	10	400	רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
146	9	38 ⁽²⁾	99 ⁽²⁾	215	8	28	179	הכנסות תפעוליות ואחרות
687	195	56	436	794	177	38	579	סך ההכנסות
180	36	-	144	194	4	-	190	הפרשה לחובות מסופקים
הוצאות תפעוליות ואחרות								
190	33	1	156	224	39	2	183	מחיצוניים
67	10	-	57	75	12	-	63	בינמגזרי
257	43	1	213	299	51	2	246	סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות
250	116	55	79	301	122	36	143	רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
88	43	21	24	103	42	12	49	הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
162	73	34	55	198	80	24	94	רווח נקי
162	73	34	55	211	82	24	105	רווח נקי בנטרול השפעת תכנית לפרישה מרצון
8.9%				10.7%				תשואה להון
תשואה להון על הרווח הנקי בנטרול השפעת תכנית לפרישה מרצון								
8.9%				11.4%				
23,358	6,359	-	16,999	26,617	6,264	-	20,353	יתרה ממוצעת של נכסים
13,801	1,101	-	12,700	15,258	1,427	-	13,831	יתרה ממוצעת של התחייבויות
27,246	10,554	-	16,692	27,601	9,458	-	18,143	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון לפי באזל 1
-	-	-	-	32,235	12,681	-	19,554	נכסי סיכון (באזל 2) (יתרת סוף)
36,310	-	36,310	-	48,933	-	48,933	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
22,699	7,159	-	15,540	20,661	6,021	-	14,640	אשראי לציבור (יתרת סוף)
13,655	1,112	-	12,543	16,055	2,065	-	13,990	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
119	109	-	10	124	113	-	11	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
מרכיבי הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:								
316	141 ⁽²⁾	-	175	359	120	-	239	מרווח מפעילות מתן אשראי
92	28 ⁽²⁾	-	64	78	23	-	55	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
133	17	18	98	142	26	10	106	אחר
541	186	18	337	579	169	10	400	סך הכל

(1) כולל תוצאות פעולות בגין כרטיסי אשראי בסכומים לא מהותיים.

(2) סווג מחדש

תרומת מגזר הבנקאות העסקית לרווחי הקבוצה בשנת 2009, בנטרול ההפרשה להסכם פרישה, הגיעה ל-211 מיליוני שקלים חדשים בהשוואה ל-162 מיליון שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של 30.2%.

הגידול ברווח המימוני בשיעור של כ-7% נובע בעיקר כתוצאה מגידול בהכנסות מהמרווח על האשראי. ההכנסות התפעוליות בשנת 2009 כוללות רווחים ממימוש מניות שהתקבלו כביטחון לחוב לקוח, וכן דיבידנד מאותן המניות. בנטרול רווחים מהשקעות במניות נטו, ובנטרול דיבידנד ממניות, גדלו ההכנסות התפעוליות בשיעור של כ-1%.

מנגד, חלה עלייה בהפרשה לחובות מסופקים בשנת 2009 ב-14 מיליוני שקלים לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

ההוצאות התפעוליות המיוחסות למגזר, בנטרול ההפרשה להסכם פרישה, גדלו בשיעור של כ-8.9%.

מגזר ניהול פיננסי

הפעילות במסגרת מגזר ניהול פיננסי כוללת מספר תחומים עיקריים: ניהול כלל הנכסים וההתחייבויות של הבנק, ניהול תיק הנוסטרו, ניהול החשיפות לסיכוני שוק, ניהול הנזילות ופעילות הבנק בחדר העסקאות בשוקי הכספים וההון. בנוסף, נכללת במסגרת המגזר פעילות ההשקעה במניות של תאגידים ריאליים. זאת, בהתאם לראיית ההנהלה את הניהול של פעילויות אלה.

פעילות המגזר מנוהלת על ידי החטיבה הפיננסית, למעט פעילות ההשקעה בתאגידים ריאליים, שעקב אופייה מנוהלת בחטיבה לבנקאות עסקית.

המקורות לפעילות בתיק הנוסטרו הם עודפי הנזילות במטבע ישראלי ובמטבע חוץ. עודפי הנזילות הם עודפי המקורות מעבר להחזקת אמצעים נזילים כנגד צורכי המימון, כנדרש במודל הנזילות לפי הוראת נוהל בנקאי תקין מס' 342 - ניהול סיכוני נזילות (לפרטים בדבר מודל הנזילות ומגבלות ההנהלה והדירקטוריון, ראה פרק ניהול הסיכונים). הפעילות במגזר נועדה למקסם את התשואה מהשקעת עודפים אלה, בכפוף למדיניות ניהול סיכוני השוק ובמסגרת המגבלות שהטילו הדירקטוריון וההנהלה באשר לרמת החשיפה לסיכוני שוק. כמו כן, הוגדרו קריטריוני סף לפעילות הנוסטרו, בהתאם לסיכוני אשראי הגלומים בפעילות התיק, לפיזור ההשקעות ולנזילותן. פעילות תיק הנוסטרו כפופה לעמידה במסגרות האשראי שנקבעו בבנק למדיניות, לבנקים ולחברות. מגזר הניהול הפיננסי פועל בארץ ובחוץ לארץ.

בתחום ניהול החשיפות לסיכוני שוק מנהל הבנק את התיק הסחיר באופן אקטיבי במטרה ליצור רווחים, ברמת סיכון שנקבעה. התיק הבנקאי מנוהל ומנוטר באופן שוטף מתוך מטרה להימצא בנקודה האופטימלית במישור תשואה מול סיכון. היקפי הפעילות והסיכונים כפופים לעמידה במגבלות החשיפה לסיכוני שוק שנקבעו על ידי הדירקטוריון וההנהלה. לפירוט בדבר מגבלות הסיכון ואופן ניהול החשיפה לסיכוני שוק, וכן בדבר הטמעתה של מערכת חדשה ומתקדמת לניהול סיכונים ולניהול שוטף של החשיפות, ראה בפרק ניהול הסיכונים להלן.

בגין הפעילות במגזר הניהול הפיננסי נדרש הבנק להקצאת הון. דרישת ההון בגין סיכון שוק, החל מ-31 בדצמבר 2009, היא במסגרת הנדבך הראשון של הנחיות באזל II, המתייחס בין היתר לסיכון הריבית בתיק הסחיר, המנוטר במודל הסטנדרטי. הקצאת ההון בגין סיכון הריבית בתיק הבנקאי נדרשת במסגרת הנדבך השני של הנחיות באזל II. הבנק מנהל סיכון זה במונחי שחיקה של בהון הכלכלי, בתרחישים שונים של שינויים בריבית.

מגזר הניהול הפיננסי מתפקד כמגזר פעילות ה"סולק" את כל הפעילות בבנק, ובכך משאיר למבצעי הפעילות מרווח קבוע וידוע מראש, המחושב בהנחת כיסוי מלא של העסקה. החשיפות לסיכוני שוק נותרות במגזר ניהול פיננסי. המחירים שבהם המגזר "קונה" ו"מוכר"

מקורות ושימושים מול יתר יחידות הבנק, לצורך ביצוע פעילותן העסקית השוטפת, הם מחירי המעבר ("מחירי צל") של הבנק, הנקבעים באופן שוטף על ידי הניהול הפיננסי.

אחד הכלים המשמש את המגזר בניהול הנזילות והחשיפות לסיכונים שוק הוא הנפקת תעודות התחייבות, בין היתר באמצעות חברה בת, מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ, כמפורט בפרק מקורות ומימון.

במסגרת המגזר מתנהלת פעילות הבנק בחדר העסקאות בשוקי הכספים וההון. פעילות זו כוללת עשיית שוק בכל המכשירים הנגזרים הסטנדרטיים הנסחרים בארץ "מעבר לדלפק" (Over The Counter), ומסחר Back To Back במכשירים נגזרים מורכבים. בנוסף, משרת חדר העסקאות לקוחות גדולים הפועלים בניירות ערך הנסחרים בהוראות בארץ ובעולם.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

במגזר נכללים ניהול תיק הנוסטרו, ניהול החשיפות לסיכונים שוק וניהול הנזילות. יעדי המגזר בתחומים אלה הם ניהול אקטיבי של החשיפות והנוסטרו, במטרה למקסם רווחים, תוך שמירה על חשיפה מבוקרת לסיכונים שוק ונזילות נאותה, המשקפים את תיאבון הסיכון של הבנק בכפוף למגבלות שנקבעו בהנחיות הדירקטוריון וההנהלה.

כמו כן, פועל המגזר לגיוס מקורות פיננסיים בהתאם לדרוש לפעילות הבנק, ותוך שמירה על עמידה במגבלות הנזילות וביעדי יחס ההון המזערי על-פי החלטות הדירקטוריון. זאת, באמצעות גיוס פקדונות בבסיסי הצמדה שונים, ולטווחי זמן שונים, ובאמצעות הנפקת כתבי התחייבות לסוגיהם.

בנוסף, נכללת במגזר זה פעילות הבנק בחדר העסקאות בשוקי הכספים וההון. בכונת הבנק להרחיב את פעילותו בתחום זה, באמצעות הרחבת מעגל הלקוחות והעמקת הפעילות והקשר העסקי עימם, בין היתר על-ידי הגברה של שיתוף הפעולה בין היחידות השונות של הבנק הפעילות במסגרת חדר העסקות, פיתוח סוגי עסקאות חדשים והשקעה ברכישה ובהטמעה של ידע מקצועי.

גורם ההצלחה הקריטי במגזר פעילות זה הוא היכולת של הבנק להבין את גורמי המקרו והמיקרו המשפיעים על מגמות ועל תנאי השוק, לזהות נכון את תנאי השוק ומצבי השוק, והיכולת לפעול באופן מהיר בפתיחה ובסגירה של פוזיציות. בנוסף, מקצועיות העובדים העוסקים בתחום ומערכות טכנולוגיות התומכות בפעילויות השונות.

ניהול המגזר הפיננסי על מרכיביו השונים, ומחייב רמה מקצועית גבוהה הנתמכת במערכות מיחשוב מתאימות ובמודלים מתקדמים לניהול העסקאות והסיכונים. כל אלה מונחים על ידי מדיניות הכוללת מגבלות וכללים ברורים, ומבוקרים באמצעי בקרה מתקדמים. בפרט, בכל הקשור בחשיפות של הבנק למוסדות פיננסיים אחרים בארץ ובחוץ לארץ, בחשיפות למוצרים הפיננסיים השונים ובחשיפה ללקוחות שיציבותם הפיננסית עלולה להיות רגישה במיוחד. לפרטים, לרבות באשר לחשיפת הבנק למוסדות פיננסיים זרים, ראה פרק ניהול הסיכונים.

מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, והוא מתבסס על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני הנהלת הבנק, כמפורט להלן. המידע עשוי שלא להתממש, במידה שהנהלת הבנק תמצא כי אין כדאיות בביצוע התכנית כאמור, או בשל שינויים העשויים לחול בגורמים משפיעים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מקרו כלכליים וגיאופוליטיים, בין היתר על התפתחות התוצר העסקי, ועל יכולת גיוס כספים בשוקי ההון ועל הביקוש לנדל"ן לסוגיו, למדיניות הכלכלית, לשוקי המטבע ושוקי ההון, בארץ ובעולם, לגורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים פיננסיים, לאיתנותם הפיננסית של לקוחות, לחקיקה ולהוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, לרבות גורמים חוץ בנקאיים, להעדפות הציבור, להיבטים הקשורים בתדמית הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כוח אדם.

תוצאות מגזר ניהול פיננסי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008 ⁽¹⁾	
בנקאות ופיננסים	שוק ההון	בנקאות ופיננסים	שוק ההון
סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל
במיליוני שקלים חדשים			
רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים			
מחיצוניים	5	(1,264)	(1,326)
בינמגזרי	-	1,276	1,533
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	5	12	207
הכנסות תפעוליות ואחרות	38	100	144
סך ההכנסות	43	112	351
הפרשה לחובות מסופקים			
הוצאות תפעוליות ואחרות	-	13	-
מחיצוניים	9	204	247
בינמגזרי	-	24	7
סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות	9	228	254
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים	34	(129)	97
הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות	11	(49)	33
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מיסים	23	(80)	64
חלק ברווחים, נטו, מפעולות רגילות של חברות מוחזקות לאחר השפעת מס			
חלקם של בעלי מניות חיצוניים ברווחים נטו, מפעולות רגילות לאחר מיסים של חברות מאוחדות	-	(1)	(1)
רווח נקי (הפסד) מפעולות רגילות	23	(81)	51
רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות לאחר מס	-	1	(2)
רווח נקי (הפסד)	23	(80)	49
רווח נקי (הפסד) בנטרול השפעת תכנית לפרישה מרצון	36	(80)	60
תשואה להון			10.1%
תשואה להון על הרווח הנקי בנטרול השפעת תכנית לפרישה מרצון			12.3%
יתרה ממוצעת של נכסים	-	17,213	20,249
יתרה ממוצעת של התחייבויות	-	29,210	32,952
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון לפי באזל 1	-	8,569	7,550
נכסי סיכון (באזל 2) (יתרת סוף)	-	-	4,091
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות	-	51,087	64,143
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	22,416	-	23,744
אשראי לציבור (יתרת סוף)	-	-	-
פיקדונות הציבור (יתרת סוף)	-	16,044	16,979
מרכיבי הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים:			
מרווח מפעילות מתן אשראי	-	-	-
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	-	-	-
אחר	5	12	207
סך הכל	5	12	207

(1) סווג מחדש.

מגזר הניהול הפיננסי בנטרול חלק הבנק ברווחי בנק יהב, שאוחד לראשונה ברבעון השלישי של שנת 2008 ובנטרול ההפרשה להסכם פרישה, תרם לרווחי הקבוצה בשנת 2009 - 48 מיליוני שקלים חדשים לעומת הפסד של כ-68 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. בנטרול הפרשה לירידת ערך בעקבות המשבר העולמי בשנת 2008 בסכום של כ-215 מיליוני שקלים חדשים, ירד הרווח מפעילות מימון בשנת 2009 בסכום של כ-25 מיליוני שקלים חדשים בעיקר עקב השפעת רישום חשבונאי של נגזרים לפי שווי הוגן ואחרים. בהכנסות התפעוליות חל גידול של 17.1% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. בשנת 2009 לא בוצעה הפרשה לחובות מסופקים במגזר לעומת הפרשה של כ-13 מיליוני שקלים בשנת 2008 שנבעה בעיקרה מהשלכות המשבר הפיננסי על המגזר. בהוצאות התפעוליות, בנטרול ההפרשה להסכם פרישה, חל גידול מזערי של כ-1 מיליוני שקלים בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

הון אנושי

כח אדם - נתונים כלליים

להלן נתונים בדבר מספר המועסקים, במונחים של משרה מלאה (כולל השפעת שעות נוספות) בבנק ובחברות המאוחדות. מספרם של עובדי הבנק המוצג להלן כולל גם את מניינם של עובדים שאינם מועסקים על ידי הבנק, אלא הינם עובדים של חברות קשורות של הבנק, כולל עובדי מחיש שרותי מחשב בע"מ והמזרחי שירותי אבטחה בע"מ - חברות שירותים המספקות את שירותי המיחשוב, השמירה והאבטחה לבנק:

2009					
סניפים	סה"כ	חברות מאוחדות	חברות מאוחדות	סה"כ	בבנק
בכח"ל	הבנק	בארץ	בחו"ל	הקבוצה	
58	4,307	819 ⁽²⁾	30	5,156	מספר מועסקים על בסיס משרה מלאה ליום 31 בדצמבר 2009 4,249 ⁽¹⁾
63	4,198	806 ⁽³⁾	29	5,033	מספר מועסקים על בסיס משרה מלאה לפי ממוצע חודשי 4,135 ⁽¹⁾

2008					
סניפים	סה"כ	חברות מאוחדות	חברה מאוחדות	סה"כ	בבנק
בכח"ל	הבנק	בארץ	בחו"ל	הקבוצה	
62	4,039	927 ⁽²⁾⁽¹⁾	25	4,991	מספר מועסקים על בסיס משרה מלאה ליום 31 בדצמבר 2008 3,977
63	4,062	539 ⁽³⁾⁽¹⁾	26	4,627	מספר מועסקים על בסיס משרה מלאה לפי ממוצע חודשי 3,999

- (1) מספר המועסקים בבנק אדנים בשנת 2008 הסתכם ב-140 משרות (ליום 31 בדצמבר 2008) וב-128 משרות (ממוצע חודשי). ביום 1 בינואר 2009 מוזג בנק אדנים לתוך הבנק, ובשנת 2009 השתלבו עובדיו יחד עם עובדי הבנק.
- (2) כולל 729 עובדי בנק יהב בשנת 2009, בהשוואה ל-710 עובדים בשנת 2008.
- (3) כולל 725 עובדי בנק יהב בשנת 2009, בהשוואה לממוצע של 339 בשנת 2008, בה אוחד בנק יהב החל מ-1 ביולי 2008.

להלן התפלגות מספר המשרות בקבוצה על פי מגזרי הפעילות⁽¹⁾:

ליום 31 בדצמבר		
2008	2009	מגזר פעילות
2,987	3,161	משקי בית ⁽²⁾
126	123	בנקאות פרטית
784	807	עסקים קטנים
270	291	בנקאות מסחרית
491	491	בנקאות עסקית
333	283	ניהול פיננסי
4,991	5,156	סך הכל

(1) כולל משרות עובדי מטה המועמסות באופן יחסי על המגזרים השונים.

(2) כולל 729 ו-710 עובדי בנק יהב בשנים 2009 ו-2008, בהתאמה.

ניהול המשאב האנושי

הנהלת הבנק רואה בכלל עובדי הבנק ומנהליו נדבך עיקרי בהגשמת האסטרטגיה העסקית ויעדי הגידול בהיקפי הפעילות וברווחיות. ניהול המשאב האנושי בבנק מבוצע בשני מישורים: האחד, הטיפול בפרט, משלב האיתור, דרך הטיפול השוטף, ועד שלב הפרישה. השני, פיתוח משאבי אנוש והדרכה, במסגרת פיתוח המשאב האנושי בבנק על היבטיו השונים.

פיתוח משאבי אנוש והדרכה - הבנק משקיע בפיתוח ההון האנושי ובשיפור מתמיד של כישוריהם המקצועיים והאישיים של עובדיו ומנהליו באמצעות בניית מסלולי הסמכה לתפקיד, מסלולי קידום ופיתוח ומגוון תכניות הכשרה, המוצעות במסגרת מרכז ההדרכה של הבנק.

מרכז ההדרכה אחראי להכשרתם המקצועית והניהולית בהתאם לצרכי התפקידים השונים ולרענון הידע באמצעות השתלמויות, ובונה תכנית קורסים המכסה את פערי הידע במקצועות הבנקאיים השונים, בכישורים הניהוליים ובהיכרות ולמידה של מערכות הבנק. דגש רב ניתן להכשרות ניהוליות כחלק מפיתוח אישי של מנהלים. במסגרת זו בשנת 2009 החל יישומו של מודל אינטגרטיבי לפיתוח מנהלים. בשנה זו הוטמע בקרב כל העובדים ה"קוד האתי" של הבנק. בנוסף, מעודד הבנק השלמה והרחבה של ההשכלה האקדמית אצל עובדיו, והרחבת אופקים באמצעות השתלמויות חיצוניות.

הוצאות ההדרכה בשנת 2009 עמדו על כ- 8.1 מיליוני שקלים חדשים, לעומת כ- 7.3 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2008. במהלך השנה השתתפו כ- 3,200 מעובדי הבנק בכ- 11,000 ימי הדרכה (בשנת 2008 השתתפו כ- 2,800 עובדים בכ- 11,400 ימי הדרכה). במסגרת שיפור המקצועיות ויעול תהליכי הלמידה הושק פרוייקט "בנק לומד" במסגרתו מועברות מדי חודש לסניפים ערכות למידה/הדרכה, בתחום המסחרי ובתחום המשכנתאות. בנוסף פותחו ושופרו 5 קורסים בנקאיים תוך שימוש בתמהיל שיטות (למידה מרחוק), והופצו לכלל עובדי הבנק לומדות בנושאים שונים.

יחסי עבודה קיבוציים

יחסי העבודה בבנק הינם קיבוציים (למעט קבוצה מצומצמת של עובדים בכירים כמפורט להלן) והם באים לידי ביטוי בארגוני עובדים המפורטים להלן:

- א. **ארגון עובדי בנק מזרחי טפחות בע"מ** הוא ארגון ותיק, אשר מכוח הסכם בין-ארגוני שנעשה בינו לבין הסתדרות הפועל המזרחי הוא מורשה, על-ידי ההסתדרות האמורה, לפעול כארגון היציג של עובדי הבנק לצורך עשיית הסכמים קיבוציים ויצוג עובדי הבנק (להלן: "ארגון העובדים").
- ב. **ארגון המנהלים ומורשי החתימה בבנק מזרחי טפחות בע"מ** הוקם על-ידי מנהלי הסניפים והמחלקות בשנת 2005 (להלן: "ארגון המנהלים"). הארגון הוכר על ידי הבנק ועל ידי ארגון עובדי הבנק כ"חידת מיקוח" לצורך ניהול משא ומתן וחתימת הסכמים.
- ג. **ועד עובדי מחיש** - הארגון היציג המוסמך לחתום בשם עובדי מחיש שרותי מחשב בע"מ (להלן: "מחיש") על ההסכמים הקיבוציים החלים על עובדי החברה (למעט עובדי מחיש המועסקים בהסכמים אישיים).
- ד. **ועד עובדי בנק יהב** – הארגון היציג המוסמך לחתום בשם עובדי יהב על הסכמים קיבוציים החלים על עובדי יהב (למעט עובדי יהב המועסקים בהסכמים אישיים).

תנאי העבודה לעובדים המיוצגים על-ידי ארגון העובדים

כללי

תנאי העבודה מעוגנים בשורת הסכמים קיבוציים, המכונים כולם יחד "חוקת העבודה". חוקת העבודה מציבה את המסגרת הכללית של התקשרות העובדים עם הבנק, ומסדירה את תנאי העבודה הבסיסיים. בנוסף, נחתמים במסגרת החוקה הסכמי שכר, מעת לעת.

הסכמי שכר

בדצמבר 2003 נחתם הסכם שכר לשנים 2002-2004 ואשר תקופת תוקפו היתה עד יום 31 בדצמבר 2004. הסכם זה חל על כל עובדי הבנק למעט אלו מביניהם אשר ביום 31 בדצמבר 2004 היו עובדי בנק טפחות לשעבר, אשר מוזג עם ולתוך הבנק ביום 1 בינואר 2005.

ביום 18 בינואר 2006 נחתם הסכם שכר לתקופה ש-1 באפריל 2004 ועד 31 במרץ 2005 למי שהיו ב-31 בדצמבר 2004 עובדי בנק טפחות והפכו להיות עובדי הבנק.

ביום 21 בדצמבר 2005 וביום 23 בינואר 2006 נחתמו הסכמים בעניין המרת שכרם של מי שהיו המנהלים והעובדים בטפחות, בהתאמה, לשיטת השכר במזרחי והחלת חוקת העבודה על אותם עובדים (להלן: "הסכמי המרת השכר").

לשנים 2005-2009 לא נחתם עדיין הסכם שכר (למעט עם מי שהיו עובדי טפחות, ואשר לגביהם נחתם הסכם שכר לתקופה עד יום 31 במרץ 2005). הבנק עורך, במידת הצורך, הפרשות מתאימות בגין השנים שלגביהן לא נחתמו הסכמי שכר.

אופן עדכון שכר

עדכון שכרם של רוב עובדי הבנק (למעט מספר מצומצם של עובדים המועסקים על פי תנאי חוזים אישיים שנחתמו בינם לבין הבנק; ראה בפרק הסכמי עבודה אישיים להלן) נעשה, בנוסף על עדכוני תוספות היוקר במשק, בהתבסס על שלושה רכיבים עיקריים:

א. רכיבים המתעדכנים באופן קבוע בשיעורים ובאופן שנקבעים מעת לעת, במשא ומתן על הסכמי העבודה. הרכיב העיקרי בין אלה הוא שכר היסוד, וכן מתעדכנות במסגרת זו תוספות אחרות הנגזרות משכר היסוד, שהעיקרית בהן היא תוספת ותק, המתעדכנת בתחילת כל שנה בשיעור הולך ועולה ככל שהותק של העובד גבוה יותר, ומגיעה עד לתוספת של 4% לשנה (משכר היסוד) לעובד בעל ותק בבנק של למעלה מ-26 שנות עבודה.

ב. רכיבים המתעדכנים על בסיס שינויים במדד המחירים לצרכן.

ג. רכיבים הצמודים לשינויים בתעריפים חיצוניים.

כל הרכיבים המנויים לעיל חלים באופן אחיד על כלל העובדים שתנאי העסקתם כפופים לחוקת העבודה ולהסכמי השכר הנחתמים בין הבנק לבין ארגוני העובדים. עדכונן של חלק מהשכר על בסיס קריטריונים שאינם צמודי מדד, וכן מתן תוספת ותק אוטומטית כאמור לעיל, יוצרים מצב בו שיעור עליית השכר הריאלית בבנק הינו גבוה יותר ככל ששיעור האינפלציה קטן. במציאות של אינפלציה חד ספרתית נמוכה ואף שלילית, גורמים אלה מביאים לעלייה בשכר הריאלי, וזאת אף בהעדר עדכון להסכם השכר.

תשלומים מיוחדים

בנוסף לרכיבי שכר שוטפים, משלם הבנק לעובדיו, בהתאם לקבוע בחוקת העבודה, מענק חד פעמי בהגיעם לשלוש עשרה ולשמונה עשרה שנות ותק. בדוחות הכספיים של הבנק נערכה הפרשה בגין חבויות אלה, על פי חישוב אקטוארי המבוסס על ניסיון העבר וההסתברות כי בתאריך הקובע יהיה עדיין העובד מועסק בבנק.

בבנק נהוגים גם כלי תגמול אינדיבידואליים, באמצעותם מיושם התגמול האישי של כל עובד ועובד. כלי תגמול אלה הינם סלקטיביים, ומבוססים על הערכות ספציפיות של המנהלים הישירים של עובדי הבנק במגזרים השונים בדבר תפקודו של כל עובד. הקידום האישי נעשה בעיקר באמצעות קידום בדרגות, ביחס אליו מתקבלות החלטות בהנהלת הבנק מדי שנה, וכן ברכיב הבונוס (מענק). החלטות הנוגעות להיקף הקידום האישי והבונוס אינן נגזרות מהוראות הסכמי העבודה, אלא מושפעות מהערכה אינדיבידואלית של ביצועי העובד וממצב הבנק ורווחיותו בתקופה הרלוונטית.

הסדרי פנסיה וגמל

א. התחייבויות הבנק לתשלום פנסיה ופיצויי פרישה בגין מי שהיו עובדי הבנק ערב המיזוג עם טפחות מכוסות על ידי הפקדות שוטפות על שם העובדים, לקופות פנסיה, גמל ופיצויים. הפקדות אלה, וכן סכומים עתיים וסכום חד פעמי שהופקד בעבר, משחררים את הבנק מהחבות לשלם פיצויי פיטורים על פי החוק לאותם עובדים. לפרטים נוספים, ראה ביאור 16 לדוחות הכספיים.

ב. בהתאם להסכם העבודה שנחתם בין הבנק ועובדיו ביום 30 בדצמבר 1993, העמיד הבנק לרשות העובדים הלוואות לתקופות ארוכות, למימון רכישה רטרואקטיבית של זכויות פנסיה מקרנות פנסיה מסוימות, איתן התקשר הבנק בקשר לכך. בהסכמי הלוואה נקבע, כי סכומי הלוואה צמודים למדד המחירים לצרכן בתוספת ריבית ריאלית בשיעור שנקבע. כן נקבע, כי אם יתברר במועד הפרעון של כל הלוואה מההלוואות האמורות, כי הפרשי ההצמדה והריבית בגין הלוואות

עולים על שיעור התשואה בתקופת ההלוואה בקופת גמל מסויימת שעל זהותה הוסכם, לא יחויב העובד בסכום העולה על סכום ההלוואה המשוערך לפי תשואה זו. הבנק עורך, במידת הצורך, הפרשות מתאימות בין הפרשים בגין הריבית על ההלוואה האמורה לבין תשואת קופת הגמל, ובגין השלכות מס, באם תהיינה, על הפחתת ההלוואות. יתרת ההלוואות שניתנו לעובדים במסגרת זו עמדה ביום 31 בדצמבר 2009 על סך של כ-32 מיליוני שקלים חדשים.

ג. התחייבויות הבנק לתשלום פנסיה ופיצויי פרישה בגין מי שהיו עובדי בנק טפחות ערב המיזוג עם טפחות מכוסות על ידי הפקדות שוטפות על שם העובדים, לקופות פנסיה, גמל ופיצויים והפקדות חד פעמיות. הפקדות אלו משחררות את הבנק מהתחייבויותיו לתשלום פנסיה ופיצויי פרישה בגין התקופה שמיום 1 בפברואר 2006, לגבי מי שהיו עובדי טפחות ערב המיזוג, ואשר נכללו בהסכם המרת השכר לעובדים. בגין חבותו עד ליום 1 בפברואר 2006, השלים הבנק את הסכומים הנדרשים לכיסוי החבות באמצעות הפקדה לקופות פנסיה ולקופות גמל. לפרטים נוספים, בין היתר בעניין התחייבויות מיוחדות בגין פרישת עובדים בבנק או בבנק טפחות לשעבר, ראה ביאור 16 לדוחות הכספיים.

הסכם קיבוצי מיוחד

ביום 11 באפריל 2006 חתמו ארגון העובדים והבנק על הסכם לסיום סכסוך עבודה שהוכרז על רקע המיזוג עם בנק טפחות (להלן: "הסכם קיבוצי מיוחד"). הוראות ההסכם הקיבוצי המיוחד יהיו בתוקף עד ליום 31 לדצמבר 2010 (להלן: "תקופת ההסכם הקיבוצי המיוחד"). בין היתר נקבע, כי בתקופת ההסכם הקיבוצי המיוחד ייושבו כל המחלוקות על ידי מנגנונים שנקבעו, ואשר תכליתם למנוע את השבתת הפעילות בבנק ואת הפנייה לערכאות, למעט במקרים חריגים אשר נקבעו בהסכם (כגון במקרה של השבתת המשק כולו). לפיכך, לאורך תקופת ההסכם הקיבוצי ישמר "שקט תעשייתי", באשר הארגון התחייב, שלא ישבית את הפעילות בבנק. עקב החתימה על ההסכם משכו הצדדים בהסכמה את ההליכים המשפטיים שהיו תלויים ועומדים ביניהם.

בהסכם הקיבוצי המיוחד נקבע מנגנון לשילוב עובדי הבנק לתפקידיהם החדשים במסגרת המיזוג, והבנק התחייב כי לאורך תקופת ההסכם הקיבוצי המיוחד לא ינקטו הליכים של פיטורים כנגד העובדים הקבועים של הבנק בשל צרכים כלכליים. עם זאת, הבנק יוכל לפטר עובדים קבועים בשל צרכים רגולטורים או בשל בעיות משמעת ("פיטורים אינדיווידואליים"). כמו כן, הסכימו הצדדים כי במהלך תקופת ההסכם הקיבוצי המיוחד יוכל הבנק לפטר עד 50 עובדים קבועים בגין אי התאמה, בהתאם למפורט בהסכם הקיבוצי המיוחד. בנוסף, הסכימו הצדדים על תכנית פרישה מרצון של עד 200 עובדים במהלך תקופת ההסכם הקיבוצי, והכל כמפורט בהסכם הקיבוצי המיוחד. בגין עלות התכנית לפרישה מרצון, נרשמה בשנת 2006 הפרשה המתבססת על הערכות ההנהלה, בסכום של כ-208 מיליוני שקלים חדשים.

כמו כן נקבע בהסכם, כי בניגוד למצב ששרר לפני ההסכם, יוכלו עובדי הבנק לבחור אם להשתייך לארגון העובדים או לא (יובהר כי ההסכמים הקיבוציים אשר הבנק חותם עם ארגון העובדים חלים גם על אותם עובדים שאינם חברים בארגון). עוד הוגדלה בהסכם הקיבוצי מכסת העובדים אשר יועסקו בהסכם אישי. בנוסף, במסגרת ההסכם הקיבוצי המיוחד, הסכימו הצדדים על הקמת יחידת מיקוח למנהלים, כהגדרתם בהסכם, לצד יחידת המיקוח של כלל עובדי הבנק (להסכם בין ארגון המנהלים לבין הבנק ראה להלן).

ביום 16 בספטמבר 2009 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד עם ארגון העובדים, לפיו הוארך ההסכם הקיבוצי המיוחד שנחתם ב-2006 ב-5 שנים נוספות, החל מיום 1 בינואר 2011 ועד 31 בדצמבר 2015. ההסכם אושר בדירקטוריון הבנק ביום 19 באוקטובר 2009.

- להלן עיקרי ההסכם, כפי שהיו גם בהסכם הקודם:
- הארכת תוקף "חוקת העבודה" עד 31 בדצמבר 2015.
 - שמירת שקט תעשייתי מוחלט בתקופת ההסכם. ההתחייבות לשקט תעשייתי לא תחול במצבים של סכסוך עבודה של כלל העובדים בישראל בענף הבנקים.
 - קביעת מנגנונים ליישוב חילוקי דעות: משא ומתן, גישור, בוררות.
 - התחייבות הבנק שלא לפטר בפיטורים כלכליים עובדים קבועים בתקופת ההסכם. ההתחייבות לא חלה על פיטורים אינדיבידואלים בשל עבירות משמעת, אי התאמה או שינויים רגולאטורים.
 - הנהגת תכנית לפרישה מרצון של עד 200 עובדים בתקופת ההסכם, החל משנת 2011. להנהלה זכות וטו על כל בקשה ספציפית לפרישה מרצון, ללא צורך בנימוק.
 - מתן אפשרות להנהלה לפטר עד 50 עובדים קבועים בגין אי התאמה בתקופת ההסכם, החל משנת 2011.
- לפי ציפיות הנהלה במועד פרסום הדוחות הכספיים ביחס למספר העובדים הצפויים לפרוש ולעלות פרישתם, נאמדת עלות הסכם הפרישה בכ-170 מיליוני שקלים חדשים, והיא נכללה בסעיף משכורות והוצאות נלוות במחצית השניה של שנת 2009.

תנאי העבודה לעובדים המיוצגים על-ידי ארגון המנהלים ומורשי החתימה

כללי – הסכמי שכר

- א. ביום 10 באפריל 2006, חתמו ארגון המנהלים והבנק על הסכם קיבוצי מיוחד, בו אישרו הבנק וארגון המנהלים את האמנה (אשר ביחד עם ההסכם, כמו גם הסכמים קודמים בין הצדדים, יקראו להלן: "חוקת המנהלים"), בה הכיר הבנק בארגון המנהלים כיחידת מיקוח ובמסגרתה נקבעו עקרונות לפיהם יפעל הבנק לקידום דרג מנהלי הבנק. במסגרת חוקת המנהלים נקבעו, בין היתר, מנגנוני יישוב סכסוכים באמצעות בוררות, הגבלה בדבר כמות המנהלים אשר יועסקו בהתאם לחוזה אישי ואופן מימון ארגון המנהלים (הבנק התחייב להעביר סכום שנתי כולל של 250 אלף שקלים חדשים או 30% מהסכום שישולם לוועד העובדים, לפי הגבוה מבין סכומים אלה). הבנק התחייב, כי הסכמי השכר ותנאי העבודה של חברי ארגון המנהלים יקבעו במשא ומתן עם הארגון (אם כי נשארת הזכות לארגון, כל עוד לא נחתם הסכם שכר בין הבנק לבינו, לאמץ הסכם שכר שנעשה עם ארגון העובדים, במקום לנהל משא ומתן עם הבנק או להמשיכו).
- כמו כן קבעו הצדדים, כי חוקת המנהלים תהיה בתוקף עד יום 19 בספטמבר 2008, וכי אם לא יבטל אותה הארגון עד חודש ימים קודם לכן, יוארך תוקף החוקה עד יום 19 לספטמבר 2011 ומאז ואילך לתקופה של שנתיים מדי פעם, זולת אם הודיע אחד הצדדים בכתב על ביטולה, הכל בהתאם למנגנון המפורט בחוקת המנהלים. בדבר הארכת תוקף חוקת המנהלים עד יום 31 בדצמבר 2015, ראה סעיף ד' להלן.
- ב. מכוח האמנה וההסכם הקיבוצי לאישרור האמנה שנחתמו בין הבנק לבין ארגון המנהלים (ראה להלן) חלים על המנהלים ההסכמים הקיבוציים שנחתמו בין הבנק לארגון העובדים, עד יום 19 בספטמבר 2005, וכן כל ההסכמים אשר נחתמו ויחתמו בין הבנק לבין ארגון המנהלים מיום 19 בספטמבר 2005 ואילך.
- ג. ביום 22 במרץ 2007 חתמו ארגון המנהלים והבנק על הסכם שכר לשנים 2005-2007 בו הסכימו הצדדים על אופן העלאת שכר המנהלים בצורה שנתית, תשלום תוספת הותק, גובה דמי הניהול ועל מתן מענק חד-פעמי לכל מנהל. כמו כן נקבע, כי

חוקת העבודה למנהלים תהיה בתוקף עד ליום 19 בספטמבר 2011, וכי כל עוד חוקת העבודה בתוקף, לא יפוטרו בפיטורים כלכליים אף מנהל מבין מנהלי הבנק הקבועים (כמשמעו בחוקת העבודה למנהלים), למעט במקרה של פיטורים אינדיווידואלים (מסיבות של עבירות משמעת ו/או אי התאמה), אך לא יותר מ- 8 מנהלים בגין אי התאמה, או פיטורים אשר ינבעו משינויים גולטורים, אשר לא היו ידועים לצדדים בעת חתימת ההסכם. בתום תקופת תוקפה של חוקת העבודה תסתיים ההתחייבות לאי-פיטורים כלכליים כאמור לעיל.

בנוסף, נקבע כי הבנק ינהיג תכנית פרישה מרצון למנהלים. בכל אחת משנות ההסכם תכריז ההנהלה על התקופה בה תתאפשר פרישה מרצון, בהתאם למסגרת הכוללת שנקבעה בתכנית הפרישה לעובדים.

ד. ביום 19 באוגוסט 2008 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד עם ארגון המנהלים המאפשר למנהלים לבחור לקבל תוספת וותק במתכונת חדשה, המתעדכנת על פי מדדי הצלחה בעבודה והתשוואה על ההון של הבנק. כמו כן, הוארך במסגרת ההסכם תוקף חוקת העבודה למנהלים עד יום 31 בדצמבר 2015, תוך התחייבות הארגון לשקט תעשייתי מלא עד מועד זה, למעט במקרה של מיזוג פעילותו של הבנק בתוך בנק אחר במהלך תקופת ההסכם.

ה. ביום 5 במרץ 2009 נחתם הסכם שכר עם ארגון המנהלים לשנים 2008-2010. ההסכם כולל, בעיקרו, הרחבה הדרגתית המתפרסת עד יולי 2014 של הבסיס להפרשות לקרן השתלמות, וכן פריסה של תשלומים שנתיים מסויימים לתשלומים חודשיים.

הסדרי פנסיה וגמל

- א. התחייבויות הבנק לתשלום פנסיה ופיצויי פרישה בגין המנהלים שהיו עובדי בנק המזרחי ערב המיזוג עם בנק טפחות מכוסות על-ידי הפקדות שוטפות על שם העובדים לקופות פנסיה, גמל ופיצויים וחל כל האמור לגבי ארגון העובדים לעיל.
- ב. התחייבויות הבנק לתשלום פנסיה ופיצויי פרישה בגין המנהלים שהיו עובדי בנק טפחות ערב מיזוג טפחות מכוסות על-ידי הפקדות שוטפות על שם העובדים לקופות פנסיה, גמל, פיצויים והפקדות חד פעמיות. הפקדות אלו משחררות את הבנק מהתחייבויותיו לתשלום פנסיה ופיצויי פרישה בגין התקופה שמיום 1 בינואר 2006, לגבי מי שהיו מנהלים באותו יום. בגין חבותו עד ליום 1 בינואר 2006, השלים הבנק את הסכומים הנדרשים לכיסויה באמצעות הפקדה לקופות פנסיה ולקופות גמל.

תנאי עבודה לעובדי מחיש

תנאי ההעסקה של עובדי חברת מחיש שרותי מחשב בע"מ (להלן: "מחיש") מוסדרים בחוקת העבודה שנחתמה בשנת 1989 ובשורה של הסכמים שנחתמו בין ועד עובדי מחיש וההסתדרות לחברה במהלך השנים, אשר עיקריהם מובאים להלן:

א. עידכון שכרם של עובדי מחיש נקבע על פי מודל הצמדה לתוספות השכר ולשינויים בהפרשות שניתנים לעובדי הבנק (החברה האם). במידה שלגבי שנה מסוימת לא נחתם הסכם שכר בבנק, עד לסוף חודש מרץ של השנה העוקבת, יזכו עובדי מחיש למקדמה אשר תחושב על פי מנגנון עליו הוסכם אשר יהיה נתון לביקורת של מומחים חיצוניים. יתרת התוספת תחושב גם היא על פי מנגנון מוסכם בסמוך לאחר החתימה על הסכם השכר בבנק. כמו כן נקבע, כי אם במסגרת הסכם השכר בבנק תיכלל תוספת חדשה ו/או רכיב שכר חדש, שלא נכללו במודל ההצמדה האמור לעיל, יתקיים משא ומתן עם נציגות העובדים באשר לתוספת שתניתן לעובדי מחיש.

ב. חוקת העבודה קובעת מכסה מקסימלית לעובדים קבלניים במסגרת התקשרות מחיש עם ספקים חיצוניים המעמידים עובדים לרשות מחיש תחת ניהולה המקצועי של מחיש. בהקשר זה יצוין, כי בעבר התגלעו חילוקי דעות בין הנהלת החברה לבין ועד העובדים, בעניין מכסת העובדים הקבלניים וביצוע פרויקטים בשיטה של מיקור חוץ, וביום 29 לדצמבר

2003, הוכרז סכסוך עבודה בחברה. ביום 31 במרץ 2004 חתמו הצדדים על הסכם לסיום סכסוך העבודה, בו נקבעו תנאים מסויימים ביחס להתקשרות החברה עם ספקים חיצוניים ובחוזי מיקור חוץ. עם זאת, הצדדים הסכימו כי ההסכם האמור אינו ממצה את המחלוקות בעניין מיקור חוץ וכי כל צד שומר לעצמו את מלוא הזכויות והטענות בנושא זה.

ג. בדומה לעובדי הבנק מכוסות התחייבויות מחיש, לתשלום פנסיה ופיצויי פיטורים לעובדיה, למעט קבוצה מצומצמת של עובדים לגביהם נערכה הפרשה, על-ידי הפקדות שוטפות על שם העובדים לקופות פנסיה, גמל ופיצויים בהתאם למפורט בהסכם הקיבוצי החל על עובדים אלו.

ד. ביום 11 בינואר 2007 נחתם בין הנהלת מחיש לבין ועד העובדים הסכם קיבוצי הכולל תכנית לפרישה מרצון. התכנית קובעת פרישה במסלול פנסיה מוקדמת לעובדים אשר במועד הפרישה ימלאו להם 55 שנה והם מבוטחים בביטוח מנהלים או בקרן פנסיה צוברת, או מסלול פיצויים מוגדלים לעובדים אחרים. ההחלטה הסופית על אישור או דחייה של בקשה לפרישה מרצון היא בידי המנהל הכללי של מחיש.

בגין עלות התכנית לפרישה מרצון, נרשמה בשנת 2006 הפרשה המתבססת על הערכות ההנהלה, בסכום של כ- 25 מיליוני שקלים חדשים.

ה. ביום 8 במרץ 2007, חתמו ארגון העובדים, ארגון המנהלים, ועד עובדי מחיש והבנק על הסכם קיבוצי מיוחד, בו נקבעו התנאים לשילוב עובדי המחשב של טפחות (למעט קבוצה מצומצמת של עובדים) במחיש. במסגרת ההסכם נקבע אופן המרת תנאיהם של עובדי המחשב של טפחות לשעבר והתאמתם לתנאים הנהוגים במחיש. בהתאם להסכם, ההסכמים הקיבוציים החלים על עובדי מחיש, לרבות תשתית חוקת העבודה במחיש משנת 1989, וכן כל הסכם קיבוצי חדש שייחתם, יחולו על עובדי טפחות שנקלטו.

הסכמי עבודה אישיים

בהסכמי עבודה אשר נחתמו בבנק בשנים 1995, 1998, 2003 ו- 2006 נקבע כי הבנק יהיה רשאי להתקשר בחוזי עבודה אישיים עם עובדים בכירים כמפורט בהסכמים, וכן מספר חוזי עבודה אישיים עם בעלי תפקידים. חלק מן העובדים הבכירים, המועסקים על פי חוזים אישיים, זכאים, במקרה בו תופסק עבודתם על ידי הבנק, למענקי פרישה המבוססים על תקופת עבודתם בבנק, זאת בנוסף לסכומים ולזכויות האחרות שנצברו לזכותם בקופות השונות. בגין סכומי מענקי הפרישה שנצברו עד לתאריך המאזן, נערכו הפרשות מלאות בדוחות הכספיים. לפרטים נוספים, ראה ביאור 16 לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר תנאי העסקתו של המנהל הכללי של הבנק - ראה ביאור 16. ה' לדוחות הכספיים.

עובדי בנק אדנים

הובם של עובדי הסינוף של בנק אדנים ממשיכים למלא תפקיד זהה במזרחי-טפחות; מרבית עובדי המטה בבנק אדנים נקלטו בתפקידים מקבילים או דומים. עובדי בנק אדנים שחדלו לעבוד בבנק מזרחי-טפחות בעקבות המיזוג, נהנו מתנאי פרישה משופרים וזהים לאלה של עובדי טפחות שפרשו על רקע המיזוג עם בנק המזרחי, אף שעובדי אדנים לא היו מאוגדים בהסכם קיבוצי.

עובדי בנק יהב

כללי – הסכמי עבודה

תנאי העבודה של עובדי יהב מעוגנים בהסכמים קיבוציים. הסכם קיבוצי מיוחד נחתם בחודש מרץ 2004.

בחודש דצמבר 2007 נחתם הסכם בין הנהלת יהב לבין ארגון העובדים, שתכליתו להגדיר את מערך התגמול בבנק לשנים 2008-2012. על פי ההסכם, העובדים זכאים למענק שנתי ולדירוג בשיעורים משתנים המבוססים על שיעור תשואת הרווח הנקי להון הבנק. הסכם זה שם דגש על חלק משתנה בתגמול, התלוי בביצועי הבנק, המבטא את החשיבות שהנהלת הבנק והעובדים מייחסים לחיזוק הקשר שבין ביצועי העובד והתגמול.

ביום 14 ביולי 2008 נחתם הסכם בין הנהלת יהב לבין ועד העובדים שעניינו שמירה על עצמאות הבנק. תוקף ההסכם לחמש שנים, ונקבע בו כי ההסכם הקיבוצי וההסדרים הקיבוציים הקיימים ביהב יארכו גם הם בחמש שנים.

פיצויי פיטורין ופנסיה

התחייבות יהב לשלם פיצויי פרישה או פיטורין מכוסה בעיקר באמצעות הפקדות שוטפות על בסיס השכר לפנסיה על שם העובדים בקופות גמל מוכרות. הבנק נוהג להשלים לעובדים הזכאים לפיצויים את הפרש שבין המשכורת האחרונה של העובדים מוכפלת במספר שנות העבודה לבין הסכום שנצבר לזכותם בקופות האמורות.

למנהלים בכירים התחייב הבנק לשחרר עם פרישתם את מרכיב הפיצויים שנצבר בקופת הפנסיה, נוסף על משכורתם האחרונה, המוכפלת במספר שנות העבודה. כמו כן, התחייב יהב לשלם שכר למנהלים בכירים במשך תקופת הסתגלות במקרה בו תובא עבודתם לידי סיום על ידי הבנק. בגין מחויבויות אלה, נכללה הפרשה נאותה בדוחות הכספיים.

פדיון ימי מחלה שלא נוצלו

עובדים הפורשים לפנסיה זכאים לפי הסכם העבודה לפדיון חלקי של ימי מחלה שלא נוצלו. בנק יהב כלל בספריו הפרשה מתאימה שחושבה על סמך הערכה אקטוארית.

מענק יובל

עובדי יהב זכאים, עם הגיעם ל- 25 שנות עבודה בבנק, למענק יובל, וגמלאי הבנק זכאים לשי לחג. בנק יהב יצר הפרשה למענק יובל ולשי לחג לגמלאים על סמך הערכה אקטוארית.

אופציות

ביום 27 בפברואר 2005 החליט דירקטוריון הבנק על אימוץ תכנית אופציות לעובדים ונושאי משרה של הבנק וחברות הבנות של הבנק, על פיה יוקצו 12,000,000 כתבי אופציה הניתנים למימוש ל- 12,000,000 מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח ע.ג. כל אחת של הבנק. הקצאת האופציות בוצעה על בסיס דיפרנציאלי, בהתאם ל"דרגת איכות" שעל פיה הוערך כל מנהל. ביום 2 במרץ 2009 הוארכה בשנתיים תקופת המימוש של האופציות. לפרטים נוספים, ראה ביאור א.16. 3. לדוחות הכספיים.

ביום 19 במאי 2008 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת של הבנק ולאחר קבלת המלצתן של ועדות התגמול והנהלה של דירקטוריון הבנק לעניין העקרונות של תכנית האופציות, לאשר תכנית אופציות, ("התכנית" או "תכנית האופציות") לנושאי משרה בבנק, למנהלי סניפים, מחלקות ושלוחות וכן לעובדים אחרים בבנק ובחברות בת של הבנק.

ביום 24 בנובמבר 2008 החליט הדירקטוריון, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת של הבנק, להאריך את תקופת המימוש של כל כתבי האופציה, שהוקצו על פי התכנית והמתאר ואשר יוקצו על פיהן בעתיד, בעשרים וארבעה חודשים.

במסגרת נימוקי המנהל הכללי של הבנק לאישור התכנית, כפי שאומצו על ידי ועדות התגמול וההנהלה, ועדת הביקורת והדירקטוריון, צוין, בין היתר, כי תכנית האופציות מהווה נדבך חשוב ומרכזי, במטרה לתמרץ את העובדים להשגת היעד של הבנק על פי תכנית החומש האסטרטגית לשנים 2008 עד 2012 (לפרטים, ראה פרק האסטרטגיה העסקית). עוד צוין, כי נוסחת הזכאות למימוש, כמפורט בתכנית האופציות, מעניקה תמריץ ראוי לעובדים להמשיך ולכהן בבנק בשנים הבאות ויוצרת קשר ישיר בין שיעורי התשואה השנתיים של הבנק בשנים 2008 עד 2012, לבין ההטבות שהניצעים יהיו זכאים להן על פי תנאי תכנית האופציות.

ביום 8 ביוני 2008 פורסם דוח מתאר לעובדים, וביום 8 ביולי 2008 הוקצו כ- 28.6 מיליון כתבי אופציות בהתאם לתכנית האופציות. לאור העדכון של התכנית האסטרטגית, כמפורט לעיל, ולאור הערכת ההנהלה לפיה שיעור זכאותו של כל ניצע למימוש כתבי האופציה שהוענקו לו על פי תכנית האופציות, יהיה נמוך מכפי שהעריכה הנהלת הבנק במועד אישורה של תכנית האופציות, החליט הדירקטוריון כי מן הראוי לשנות את תקופת המימוש של כתבי האופציה, על ידי הארכתן בשל השינויים הצפויים במיתווה העסקי של הבנק. זאת, בין היתר, על מנת לצמצם את הפגיעה הצפויה בשל הנסיבות שהובילו לעדכון התכנית האסטרטגית, והכל במטרה לשמר את התמריץ לעובדים, ובכללם, לנושאי המשרה בבנק, שהיה גלום בתכנית האופציות, במועד אישורה. ביום 24 בנובמבר 2008 הוארכה בשנתיים תקופת המימוש של האופציות.

לפרטים נוספים, בין היתר באשר לערך ההטבה התיאורטי של כתבי האופציה, ראה ביאור א.16.3.

לפרטים בדבר תכנית אופציות למנהל הכללי ולנושאי משרה בבנק, ראה ביאור א.16.

מדיניות התגמול של הבנק

ביום 5 באפריל 2009 התקבל מכתב מהמפקח על הבנקים, המנחה את התאגידים הבנקאיים לאמץ מדיניות תגמול הולמת לא יאחר מיום 31 בדצמבר 2009. על פי המכתב, נדרש הדירקטוריון לקבוע את מדיניות התגמול בהתבסס על שורת עקרונות שקבע המפקח. לאחר קביעת המדיניות נדרש הבנק לבחון את ההסכמים הקיימים, ולפעול ככל שניתן להתאימם למדיניות שנקבעה. בהתאם להנחיית המפקח, אישר הדירקטוריון בחודש אוקטובר 2009 את מדיניות התגמול של הבנק.

מערך התגמול בבנק כולל רכיבי תגמול בסיסי שוטף (שכר ותשלומים נלווים), תגמול לטווח קצר (בנוספים וכדומה), ותגמול לטווח ארוך המבוסס על עמידה ביעדים ארוכי טווח (תכניות אופציות).

מנגנוני התגמול נועדו לחזק דפוסי התנהגות שאותם מעוניין הבנק לטפח, את ערכיו של הבנק ואת מידת ההצלחה בהשגת היעדים שקבע הדירקטוריון. מדיניות התגמול מבטאת איזון ראוי בין הגברת המוטיבציה והשאיפה להישגיות מחד גיסא, לבין האסטרטגיה הכלל ארגונית ומדיניות ניהול הסיכונים שנקבעה בבנק מאידך גיסא.

מדיניות התגמול יוצרת בידול בין עובדים ועל ידי כך מעודדת מוטיבציה ותרומה אישית גבוהה של עובדים, תוך שילוב פרמטרים כמותיים (רווחיות) ואיכותיים (רמת שירות).

המבנה הארגוני של הבנק

המבנה הארגוני של הבנק נועד לתמוך בהשגתם של יעדי הבנק ובהגשמת תכניתו העסקית. המבנה מושתת על חטיבות, מערכים ויחידות נוספות הכפופות למנהל הכללי, כמפורט להלן:

החטיבה הקמעונאית - בחטיבה זו מרוכזת מרבית הפעילות הבנקאית של לקוחות פרטיים ושל לקוחות עסקיים קטנים. בפעילות החטיבה נכללים: תחום הקמעונאות, האחראי בעיקר לפעילות מגזר משקי הבית ומגזר העסקים הקטנים, תחום המשכנתאות, האחראי לפעילות המשכנתאות, ותחום הבנקאות הישירה, האחראי לצינורות ההפצה באמצעות האפיקים השונים של הבנקאות הישירה. כמו כן, נכלל בפעילות החטיבה תחום הבנקאות הפרטית ללקוחות נבחרים, שבמהלך שנת 2009 הועבר לאחריית החטיבה הפיננסית. סניפי הבנק ומרכזי העסקים פועלים במסגרת החטיבה באמצעות שישה מרחבים גיאוגרפיים, ומרחב LIVE הפועל באמצעות בנקאים אישיים במגוון ערוצי תקשורת (אינטרנט, טלפון, SMS, פקס, ווידאו צ'ט).

החטיבה לבנקאות עסקית - בחטיבה זו מרוכזות מרבית הפעולות הבנקאיות של תאגידים גדולים ושל לקוחות עסקיים. בחטיבה סקטור תאגידי, האחראי בעיקר לפעילות מגזר הבנקאות העסקית, וסקטור עסקים, האחראי בעיקר לפעילות מגזר הבנקאות המסחרית, ומפעיל שישה מוקדים עסקיים הפרושים גיאוגרפית. בנוסף, הוקם בשנת 2008 מוקד עסקי ללקוחות מתחום ההתיישבות. במסגרת החטיבה נכללות יחידות נוספות, המספקות שירותים ייחודיים לטיפול בלקוחות מתחומים ספציפיים: סקטור בנייה ונדל"ן, סקטור מימון וסחר בינלאומי ומרכז עסקים יהלומים. כמו כן, פועל במסגרת החטיבה סקטור לקוחות מיוחדים, המטפל בגביית חובות בעייתיים.

החטיבה הפיננסית – במסגרת החטיבה פועלים סקטור ניהול פיננסי, האחראי לניהולם של הנכסים הפיננסיים ושל התחייבויותיו של הבנק, סקטור מסחר בשוקי הכספים וההון, במסגרתו מופעל חדר עסקאות מאוחד, הפועל בכל השווקים הפיננסיים, במסחר במטבעות, בריביות ובניירות ערך ישראלים וזרים, וכן סקטור תפעול מידע ושרות לקוחות, התומך בכלל הפעילויות בשווקים הפיננסיים, ומספק שירותי "חדר אחורי" (Back Office). כן אחראית החטיבה על הפעילות הבינלאומית של הקבוצה, ובמהלך שנת 2009 קיבלה אחריות גם על תחום הבנקאות הפרטית. זאת, באמצעות סקטור בנקאות פרטית ופעילות בינלאומית, האחראי לפעילות בתחומים אלה, בין היתר באמצעות יחידות הבנקאות הפרטית בארץ, והשלוחות והחברות הבנות בחוץ לארץ.

החטיבה לנכסי לקוחות וייעוץ - החטיבה כוללת את היחידות המטפלות בייעוץ הפנסיוני ובייעוץ הפיננסי המוצעים ללקוחות. כמו כן, אחראית החטיבה על חברות הבנות הפועלות בשוק ההון, בין היתר: אתגר חברה לניהול תיקי השקעות מקבוצת מזרחי טפחות בע"מ ומזרחי טפחות חברה לנאמנות בע"מ.

טכנולוגיית המידע - אחראית לתחום טכנולוגיות המידע, לרבות כנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 357, באמצעות חברת מחיש שרותי מחשב בע"מ, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, וכן אחראית על סקטור קופות הגמל.

החטיבה לחשבות תכנון ותפעול - בחטיבה זו נכללים: בקרת כלל הסיכונים השונים של הבנק - באחריות האגף לבקרת סיכונים; אגף הנדסת תהליכים, האחראי בין היתר לתפעול הבנקאי העורפי, וכן אגף תכנון וכלכלה, שבאחריותו גם פיקוח ובקרה על חברות בנות. כמו כן, באחריות החטיבה: ביטוחי הבנק (בכלל זה: הביטוח הבנקאי וביטוח נושאי משרה ודירקטורים), הביטוח אגב משכנתא, המסלקה ואבטחת המידע בבנק, כנדרש על פי הוראת נוהל בנקאי תקין 357.

מערך משאבי אנוש ומינהל – במסגרת מערך זה נכללים ניהול משאבי האנוש, תחום ההדרכה, לוגיסטיקה מינהל והתייעלות (כולל נכסים ובינוי) ותחום הבטחון והאבטחה.

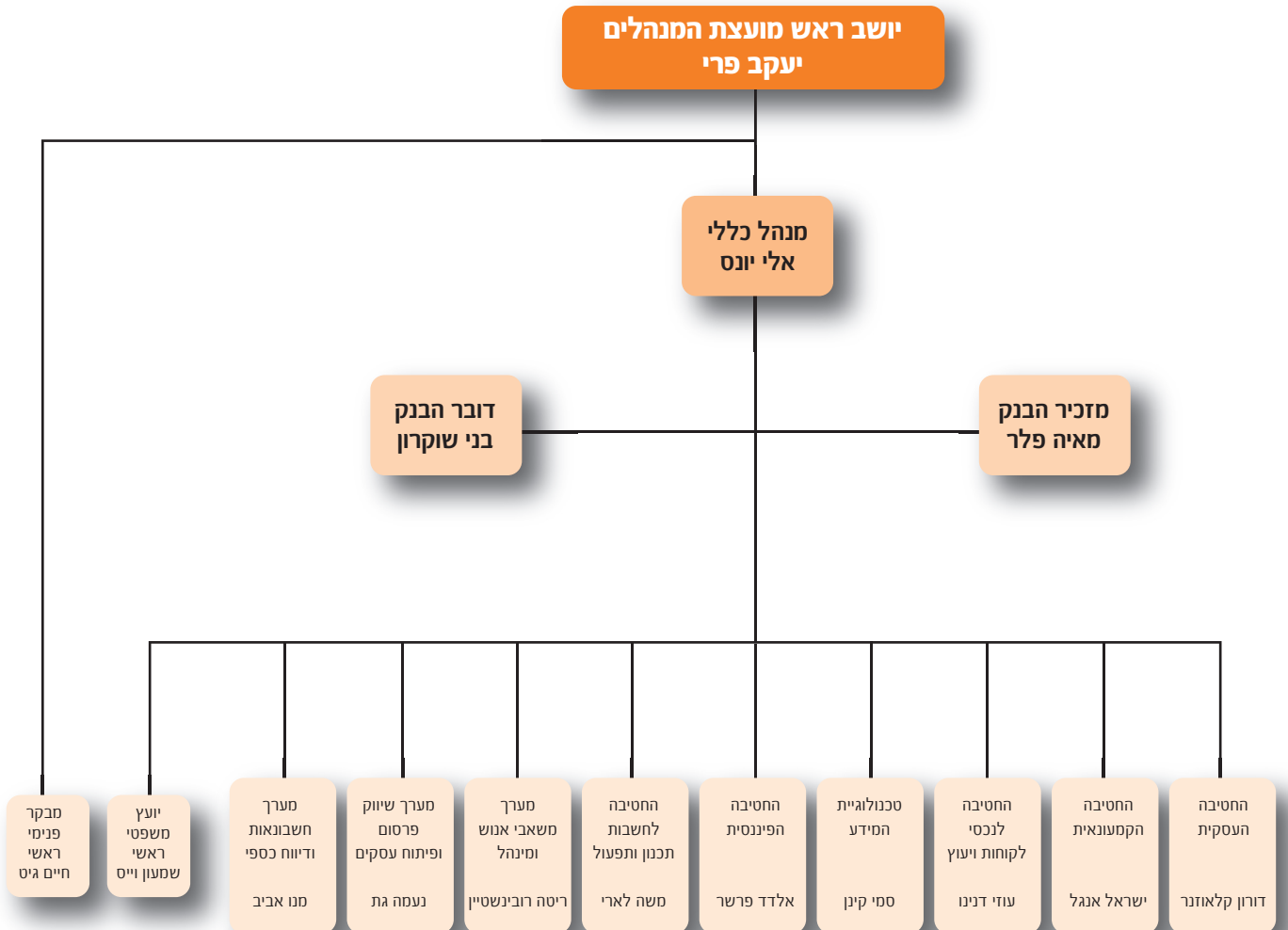
מערך שיווק, פרסום ופיתוח עסקים - במערך זה מרוכזות הפעילויות בנושא הפרסום, השיווק ופיתוח מוצרים פיננסיים ושרותים אחרים אותם משווק הבנק ללקוחות.

מערך חשבונאות ודיווח כספי - אחראי על הכנה ועריכה של הדוחות הכספיים של הבנק לציבור, על דיווחים לרשויות סטטוטוריות ולהנהלה, על תחום המיסוי, על הספר הראשי וספרי המשכנתאות ועל הנהלת החשבונות והגזברות.

המערך המשפטי – המערך המשפטי אחראי למתן שירותים משפטיים לכל יחידות הבנק, ליצירת התשתית המשפטית של פעילות הבנק, לניהול החשיפה לסיכונים משפטיים (לרבות קצין הציות אשר ממונה גם על נושא איסור הלבנת ההון), ולטיפול בתביעות נגד הבנק.

מערך הביקורת הפנימית – המערך אחראי לביצוע ביקורת פנימית על היחידות העסקיות והתפעוליות של הבנק. כמו כן, אחראי המערך על הטיפול בפניות ובתלונות הציבור בקשר עם פעילות הבנק.

תרשים המבנה הארגוני של הבנק

דיני המס החלים על קבוצת הבנק

הבנק מסווג כ"מוסד כספי" לענין חוק מס ערך מוסף, תשל"ו-1975, ובהתאם לחוק זה מחוייב במס שכר ורווח, בנוסף למס החברות המחוייב מכח פקודת מס הכנסה (נוסח חדש), תשכ"א-1961. לפרטים בדבר תיקון ל"חוק התיאומים בשל אינפלציה", ראה להלן בפרק זה.

מס חברות ומס רווח

השיעור הכולל של מס החברות ומס הרווח החל על הכנסות הבנק בשנת 2009 עמד על 36.48%. שיעור זה צפוי לקטון בשנים הבאות כדלקמן:

שנה	סך הכל מס (מס חברות ומס רווח באחוזים)
2010	35.34%
2011	34.48%
2012	33.62%
2013	32.76%
2014	31.90%
2015	31.03%
2016	29.31%

מס השכר עמד במחצית הראשונה של 2009 על 15.5% מהוצאות השכר שמשלם הבנק, ובמחצית השנייה של 2009 עמד על 16.5% מהוצאות אלו. מס השכר מהווה הוצאה לצורך חישוב מס החברות החל משנת 2007. בתאריך 1 בינואר 2010 ירד שיעור מס השכר ל-16%. שיעור מס זה יחול עד תום שנת 2010, ומיום 1 בינואר 2011 יחזור שיעור מס השכר לעמוד על 15.5%.

שומות מס

לבנק שומות מס סגורות עד וכולל שנת המס 2007. לבנק אדנים לשעבר שומות מס סגורות או נחשבות לסגורות עד וכולל שנת המס 2006. לבנק יהב שומות סופיות עד וכולל שנת המס 2002.

הסדרים ואישורים מרשויות המס

הבנק ערך הסדרים וקיבל אישורים מרשויות המס בגין עסקאות מיזוג שביצעה הקבוצה כדלקמן:

- במסגרת מיזוג החברה להשקעות של בנק המזרחי בע"מ לתוך הבנק, הועברו נכסיה והתחייבויותיה של החברה להשקעות הפסדים לצורכי מס והפסדים חשבונאיים צבורים שנוצרו בחברה ליום המיזוג יותרו לקיזוז בבנק על פי נוסחה שנקבעה באישור שלטונות המס ולאורך תקופה של 10 שנים, החל משנת 2004.

- במסגרת מיזוג בנק אדנים דווח בנק אדנים לרשויות המס על התמורה ממכירת הפעילות לבנק מזרחי טפחות. במכתבם מיום 1 בפברואר 2009 עדכנו רשויות המס את הבנק, כי בבדיקות שערכו עד למועד המכתב לא מצאו מקום להתערב בדווח של הבנק. יצוין, כי מיזוג בנק אדנים עם בנק מזרחי טפחות אינו מחייב את אישור רשויות המס. לפרטים נוספים, ראה ביאור 28 בדוחות הכספיים.

לבנק הסדרים עם שלטונות מס כדלקמן:

- הסדר שלוחות חו"ל – על פי הסדר זה חברות בנות מסויימות בבעלות מלאה של הבנק והפועלות בחוץ לארץ, משלמות מיסים בישראל על הכנסותיהן בהתאם לדוחותיהן הכספיים. מיסים המשולמים בחוץ לארץ ניתנים לקיזוז מהמס המתחייב בארץ וחלוקת דיבידנד לבנק פטורה ממס בישראל.
- הסדר יישום המלצות ועדת גבעולי ביחס לביטול הפרשות לחובות מסופקים – על פי הסדר זה, כאשר הבנק מבטל הפרשות לחובות מסופקים שערך בספריו בחמש השנים שקדמו לביטול, מחוייב הבנק במס כאילו לא בוצעו הפרשות כלל ובתוספת 50% מהריבית הנקובה בפקודת מס הכנסה מיום ביצוע הפרשה ועד יום הביטול.

פעילות חוץ לארץ

- לבנק סניפים בלוס-אנג'לס, בלונדון ובקיימן. רווחים ו/או הפסדים של סניפים אלה נכללים ברווחים או בהפסדים עליהם מדווח הבנק לשלטונות המס בישראל.
- מדינת ישראל חתומה על אמנות למניעת כפל מס עם ארצות הברית ועם אנגליה. בהתאם להוראות האמנה עם מדינות אלה, מיסים המשולמים במדינות אלה בגין פעילות הסניפים שם, ניתנים לקיזוז כנגד חבות המס של הבנק בישראל. תקרת הקיזוז של מיסי חוץ לארץ בישראל הינה בגובה חבות המס הנובעת בגין רווחי סניפים אלה במס בישראל.
- הסניף בקיימן אינו חייב במס במקום רישומו.
- לבנק חברה בת בהולנד, הפועלת כחברת החזקות, ומחזיקה בחברה שוויצרית המפעילה בנק בשוויץ. על חברות אלה חל הסדר שלוחות חוץ לארץ, כמפורט לעיל.

חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק

חוק נכסים של נספי השואה (השבה ליורשים והקדשה למטרות סיוע והנצחה), התשס"ו-2006

ביום 3 בינואר 2006 פורסם חוק נכסים של נספי השואה (השבה ליורשים והקדשה למטרות סיוע והנצחה), התשס"ו-2006. מטרת החוק הינה הגברת הפעולות לאיתור נכסים הנמצאים בישראל, שיש יסוד להניח כי בעליהם ניספו בשואה. במסגרת חוק זה הוקמה חברה ממשלתית אשר תפעל לאיתור נכסים כאמור אשר יהפכו לקניינה ויעברו לבעלי הזכות בהם, ככל שאלו יאותרו. בהתאם להוראות החוק, כל אדם המחזיק או מנהל נכס של נספה שואה חייב לדווח על כך לחברה הממשלתית תוך 30 יום מהמועד בו תפרסם החברה מודעה על כך, או מיום היוודע על הימצאותו של נכס כאמור ברשותו. לפרטים בדבר פניית החברה לבנק, ראה בפרק הליכים משפטיים.

חוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2008), התשס"ח-2008

חוק ההסדרים, שפורסם ביום 1 בינואר 2008, כולל בין היתר, תיקון לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק ביעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני), התשס"ה-2005 (להלן: "חוק הפיקוח"). חוק הפיקוח שאושר ביום 25 ביולי 2005, קבע בין היתר, כי עיסוק ביעוץ פנסיוני יותר לבעלי רישיון לכך בלבד. כן קבע החוק את התנאים והמגבלות לקבלת רישיון יועץ פנסיוני ואת רשימת המוצרים הפנסיוניים שהיועץ רשאי לייעץ לגביהם. במסגרת התיקון האמור נקבע, כי תאגידים בנקאיים, שהונם העצמי אינו עולה על 10 מיליארד שקלים חדשים, יורשו, החל ביום 1 בינואר 2009, ובכפוף לקבלת רישיון מתאים מאת הממונה על שוק ההון, הביטוח והחיסכון במשרד האוצר, לייעץ, כחלק משרותי הייעוץ הפנסיוני שהם נותנים, גם לגבי מוצרים פנסיוניים שיש להם מרכיב ביטוחי, ובכלל זה: ביטוח מנהלים, ביטוח חיים הכולל מרכיב חסכון, וביטוח אובדן כושר עבודה, ובלבד שהוא חלק מפוליסת ביטוח מנהלים או ביטוח חיים. תאגידים בנקאיים שהונם העצמי עולה על 10 מיליארד שקלים חדשים יורשו לתת ייעוץ פנסיוני, לרבות במוצרים פנסיוניים ביטוחיים, במועדים מאוחרים יותר. הבנק פועל בתחום הייעוץ הפנסיוני בהתאם לרישיון מאת הממונה על שוק ההון, הביטוח והחיסכון. מתן ייעוץ לביטוח, כאמור, יאפשר הרחבה של פעילות הייעוץ הפנסיוני של הבנק בתמורה לעמלות הפצה מחברות הביטוח באופן דומה להסדרים הנהוגים באשר למוצרים הפנסיוניים האחרים.

חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 29), התשס"ט-2008

החוק, שהתקבל ביום 4 בנובמבר 2008, כולל תיקונים בחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967, שמטרתם העיקרית ליעל את תהליכי הגבייה באמצעות ההוצאה לפועל, כאשר במקביל נקבעו מגבלות על מימוש נכסים מסוימים על מנת שלא להכביד יתר על המידה על החייבים, בפרט כאלה שאין בידם לשלם את החוב על פי הדרישה.

התיקון מרחיב את סמכויות רשם ההוצאה לפועל לדרוש ולקבל, בתנאים מסוימים, מידע על נכסים, הכנסות, הוצאות וכניסות ויציאות מישראל של חייבים, אף ללא כתב ויתור על סודיות. כמו כן, ניתנו לרשם סמכויות להטיל מגבלות שונות על חייבים. התיקון יוצר מסלול גבייה מקוצר לתקופה של שנתיים לגביית חובות עד לסכום של 10,000 שקלים חדשים, שהשימוש בו לפי בחירת הזוכה. מסלול זה יופעל על ידי מערכת ההוצאה לפועל במעורבות מינימלית של הזוכה, וללא צורך בטיפול של עורך דין.

במקביל להנחיות אלה, נקבעו תנאים להטלת מאסר, אשר יצמצמו את האפשרות לאסור חייבים. בין היתר נקבע, כי החייב יופיע בפני רשם ההוצאה לפועל, וכי הרשם ישתכנע, שהחייב בעל יכולת לשלם את החוב ואינו משלם אותו ללא הסבר סביר לכך, החוב לא יהיה נמוך מ- 2,000 שקלים חדשים, והרשם שוכנע שאין אמצעי אחר שפגיעתו בחייב פחותה אשר יכול להביא לגביית החוב.

עוד קובע החוק הוראת שעה לתקופה של שנתיים, שתחילתה בחלוף שנתיים מכניסת החוק לתוקף, המבטלת לחלוטין את אפשרות השימוש במאסרים.

במסגרת התיקון נקבע איסור לעקל חפצים מסוימים, שהתמורה הצפויה ממכירתם נמוכה ואינה מצדיקה את הפגיעה החמורה שתיגרם לחייב ולבני משפחתו, עקב עיקולם. עוד נקבע, שהרשם לא יהיה רשאי להורות על מכירת מקרקעין המשמשים כולם או מקצתם דירת מגורים לחייב ועל פינוי החייב ובני משפחתו הגרים עימו במקרקעין, אלא לאחר שהצדדים הוזמנו לדיון בפניו, והוכח להנחת דעתו, שיהיה לחייב ולבני משפחתו הגרים עימו, מקום מגורים סביר, או שיש לו ולבני משפחתו הגרים עימו יכולת כלכלית המאפשרת מימון מקום מגורים סביר, או שהועמד לרשותם סידור חלוף. כמו כן, על הרשם ליידע את החייב באשר לאפשרויות העומדות בפניו למינוי עורך דין.

הוראות התיקון חלות גם על ביצוע משכנתא או משכון. החוק מבטל את אפשרות ההתניה על הגנת הדיור החלופי, תוך מתן אפשרות לקבוע בהסכם המשכנתא (לרבות הסכם משכון), שתחול הגנה מצומצמת לתקופה של עד 18 חודשים, כאשר בסמכות הרשם לחרוג מתקופה זו בהתקיים נסיבות מיוחדות. ההוראה תחול על הסכמי משכנתא שיחתמו לאחר כניסת החוק לתוקף, אולם אם הוכח לרשם, שלחייב, שויתר על זכותו לדיור חלוף בהסכם המשכנתא, לא הובהרה, בשפה ברורה המובנת לו, משמעות הויתור על זכותו, לא יראו כאילו פורש בהסכם, שהחייב לא יהיה מוגן על פי הסעיף בחוק טרם התיקון. תחילתו של התיקון לחוק ביום 6 במאי 2009.

להערכת הנהלת הבנק עלול התיקון לחוק להטיל על הבנק הוצאות נוספות באותם מקרים בהם יידרש מימוש של דירת מגורים לצורך גביית חובות של לווים. עם זאת, בשלב זה לא ניתן להעריך את מידת השפעת התיקון לחוק על התוצאות העסקיות של הבנק.

חוק בנק ישראל, התש"ע - 2010

ביום 16 במרץ 2010 התקבל בכנסת חוק, המגדיר את יעדי הבנק, את עצמאותו, ואת דרך קבלת החלטותיו, וכן הקמת ועדה מוניטרית שתתווה את מדיניותו של הבנק, הקמת מועצה מינהלית שתפקח על הניהול הפנימי של הבנק, והקמת מערכת חיצונית שתפקח על השכר בבנק. לבנק ישראל תהיה אחריות לתמוך ביציבות הפיננסית של המשק. עצמאות הבנק, מוגדרת בחוק לגבי השימוש בכלי הריבית, הנפקת ניירות ערך לזמן קצר, פעילות בשוקי ההון, ניהול רזרבות המט"ח ואיסוף מידע בשווקים הפיננסיים. פעילותו העצמאית של בנק ישראל תתנהל במסגרת של ועדה מוניטרית ומועצה מינהלית, בשקיפות, ותוך מתן דין וחשבון לכנסת, לממשלה ולציבור, כדי לאפשר בקרה ציבורית על פעולות הבנק. החוק קובע מערכת של פיקוח חיצוני על השכר בבנק. המועצה המינהלית תאשר את מדיניות השכר של הבנק, והבנק נדרש לדווח לשר האוצר על כל הסכם שכר ועל כל שינוי בשכר, במתכונת שבה מדווחים לממונה על השכר. ההחלטה הסופית היא בידי ראש הממשלה. הבנק חייב לפי החוק, לדווח לכנסת, לממשלה ולציבור על החלטותיו בתחומי המדיניות המוניטרית וניהול הבנק; זאת באמצעות הוועדה המוניטרית והמועצה המינהלית, בהתאמה.

תיקון לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970 - דיווח מידי אודות עסקאות עם בעלי שליטה

ביום 6 באוגוסט 2008 נכנס לתוקפו תיקון לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970 (להלן: "התיקון"), לפיו, בין היתר, נדרש תאגיד מדווח להגיש דוח מידי אודות "פרטים בדבר עסקה עם בעל השליטה או שלבעל השליטה יש עניין אישי באישורה, לרבות עיקרי העסקה או ההתקשרות, פרטי האורגן שאישר את העסקה ותמצית נימוקיו לאישורה; בפסקה זו, "עסקה" - למעט עסקה אשר לגבי עסקאות מסוגה, נקבע בדוחות הכספיים האחרונים כי הן זניחות".

בעקבות פרסום התיקון, הודיעה רשות ניירות ערך לאיגוד הבנקים במכתב מיום 6 באוגוסט 2008, כי היא לא תתערב במקרים בהם לא יינתן גילוי בדוח מידי בקשר עם עסקאות בנקאיות שאינן מהוות עסקה חריגה כהגדרתה בסעיף 1 לחוק החברות, ובלבד שיתקיימו כל אלה:

- ועדת הביקורת של התאגיד תקבע קריטריונים לעסקה חריגה ולעסקה זניחה;
- במסגרת דוחות כספיים אלה יינתן תיאור כללי של העסקאות, מאפייניהן, והקריטריונים שנקבעו להגדרת העסקאות כזניחות או כאלה שאינן חריגות, תוך פירוט העובדות, הנימוקים וההסברים לקביעת אלה;
- במסגרת תיאור התקשרות עם בעל שליטה בקשר עם תנאי כהונה והעסקה, יינתן תיאור כללי של עסקאות המימון בהן התקשר עם הבנק (ככל שישנן) ומאפייניהן.

בהתאם לאמור לעיל ולצורך כך, ביום 15 בפברואר 2010 קבעה וועדת הביקורת של דירקטוריון הבנק קריטריונים לעסקה חריגה ולעסקה זניחה. לפרטים, ראה בפרק תיאור העסקאות עם בעלי שליטה, להלן.

הוראות אחרות

בנוסף, נדרשים התאגידים הבנקאיים, לדווח למפקח על הבנקים דיווחים מיידיים (בין היתר, על מעילות, הונאות ורכישת אמצעי שליטה) ודיווחים חודשיים (בין היתר דיווחים על נתונים כספיים, על דירקטוריון התאגיד הבנקאי, הסגל הבכיר ורואה החשבון, יחס הון לרכיבי סיכון וכד').

פרטים באשר לדינים נוספים, ובין היתר הוראות של המפקח על הבנקים, שהשפעתם מתמקדת בעיקרה בפעילות של מגזר פעילות מוגדר, נכללים במסגרת סעיף החקיקה כחלק מתיאור אותו מגזר פעילות בפרק תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות.

המלצות ועדת באזל לפיקוח על הבנקים ("ועדת באזל")

ועדת באזל הינה גוף בינלאומי שנוסד בשנת 1974 על ידי בנקים מרכזיים של מדינות שונות. החלטותיה והמלצותיה של הועדה, אף שאינן להן תוקף משפטי מחייב, קובעות את עקרונות הפיקוח המקובלים על ידי הגופים המפקחים על המערכות הבנקאיות בחלק ניכר ממדינות העולם. ביום 26 ביוני 2004 פרסמה ועדת באזל המלצות חדשות שנועדו להבטיח את הרגולציה הראויה להסדרת כללי הלימות ההון של הבנקים במדינות השונות (להלן: "באזל II"). בחודש יוני 2006 התפרסם נוסח סופי ומעודכן של ההוראות. המלצות באזל II מחליפות את ההוראה הקודמת משנת 1988, המכונה באזל I, שכללה דרישות הון בגין סיכון אשראי, והורחבה בשנת 1996, כדי לכלול דרישות הון גם בגין סיכון שוק.

יישום הנחיות באזל II אמור לשפר את המדידה ואת ניהול הסיכונים השונים, בפניהם ניצב המוסד הפיננסי, וכן להבטיח התאמה טובה יותר של דרישות ההון לרמת הסיכון לה חשוף המוסד הפיננסי.

עיקרי המלצות ועדת באזל

בעוד שההוראה המכונה באזל I כיוונה בעיקרה להקצאת הון בגין סיכון האשראי וסיכון השוק להם חשוף המוסד הפיננסי, הרחיבה באזל II את ההנחיות במטרה להגדיל את יציבות המוסדות הפיננסיים גם באמצעות הטמעה של תרבות ניהול ובקרה של סיכונים. לפיכך, כוללת הוראת באזל II, מלבד שינוי מהותי באופן חישוב ההון (הנדבך הראשון של ההוראה), גם שני נדבכים נוספים, כפי שיפורט להלן.

הנדבך הראשון של באזל II כולל הקצאת הון מינימאלית בגין סיכון שוק וסיכון אשראי, וכן בגין סיכון תפעולי (הקצאת הון שאיננה נדרשת לפי באזל I). ההנחיות החדשות משפרות את אופן הקצאת ההון בגין סיכון אשראי באמצעות מתן אפשרות לחשב את ההון המינימאלי על ידי מודל סטנדרטי, הדומה במהותו למודל של באזל I, אלא שהוא מסתמך על דירוג חיצוני של החוב על ידי סוכנויות דירוג המוכרות על ידי הגורם המפקח (בישראל: בנק ישראל - המפקח על הבנקים), עושה שימוש במספר רב יותר של קבוצות חשיפה, תוך התאמת מקדמי הסיכון לקבוצות השונות, ומכיר בביטחונות פיננסיים נוספים הניתנים לקיזוז מהחשיפה. כמו כן, מאפשרות ההוראות לבנקים לחשב את דרישת ההון המינימאלי לפי מודלים פנימיים. מודלים אלה מתבססים על הערכות הבנק לגבי איכות הלווים שלו, ההסתברות שייכנסו למצב של כשל אשראי, ורמת ההפסד שייגרם לבנק במקרה של כשל אשראי. השימוש במודלים פנימיים מחייב אישור של הגורם המפקח, העשוי להינתן רק אחר עמידת המודל בתהליכי תיקוף נרחבים. בתחום הסיכונים התפעוליים, מציעות המלצות שלוש גישות חלופיות לחישוב ההון הנדרש: גישת האינדיקטור הבסיסי, על פיה יקצה הבנק הון בגין סיכונים תפעוליים בשיעור קבוע מההכנסה הגולמית השנתית הממוצעת; הגישה הסטנדרטית, במסגרתה יחושבו דרישות ההון על ידי הכפלת ההכנסה הגולמית הנובעת מכל קו עסקים במקדם ספציפי לאותו קו עסקים; גישת המדידה המתקדמת, על פיה יקצה הבנק הון בהתאם למודל פנימי שיפותח בתוך הארגון.

המלצות באזל II מגדירות מספר עקרונות לניהול סיכונים תפעוליים, המתייחסים להיבטים כגון: מידת הפיקוח מצד ההנהלה ודירקטוריון הבנק, קיום מבנה ארגוני ותרבות ארגונית מתאימים, לרבות מערך דיווח פנימי וזרימת מידע יעילה ואפקטיבית, וקיומן של מערכות תומכות מתאימות. מערך הטיפול בסיכון התפעולי מחויב לפעול למיפוי ולזיהוי הסיכון התפעולי, לאיסוף נתוני כשל בפועל ולנקיטת פעולות שנועדו לצמצם את מידת הנזק הפוטנציאלי מהתרחשות כשל תפעולי בבנק. עקרונות באזל II קובעים בנוסף, גם את אחריות הביקורת הפנימית, כנדבך נוסף במסגרת הטיפול בסיכון התפעולי.

הנדבך השני של באזל II עוסק בתהליך הסקירה הפיקוחי (SREP) והתהליך בתוך הבנק (ICAAP), שנועדו להבטיח, כי רמת ההון של הבנק תואמת את פרופיל הסיכון שלו. זאת, מעבר לדרישת ההון המינימאלית שעל הבנק להחזיק בהתאם לנדבך הראשון. במסגרת זו נבדקות, בין היתר, מידת ההתאמה של הקצאת ההון המזערית (קרי, חישובי הנדבך הראשון) לבנק ורמת ההון הנדרשת בגין סיכונים נוספים שאינם נכללים בהקצאת ההון המינימאלית בנדבך הראשון, כגון: סיכון הריבית בתיק הבנקאי, סיכון ריכוזיות, סיכון נזילות, סיכון מוניטין ועוד. בנוסף, נבדקים במסגרת הנחיות נדבך זה תהליכי ניהול הסיכונים בבנק, תהליכי בקרת הסיכונים, רמת הממשל התאגידי של הבנק, קיומם של נהלים תומכים, דיווחים וניהול תהליכים שיש להם קשר הדוק עם ניהול הסיכונים והרווח של התאגיד, כמו תהליכי תמחור האשראי, תהליכי הדירוג, הגדרת סמכויות ועוד.

בנוסף, נדרשת במסגרת הנדבך השני בדיקה, האם יש לבנק די הון כדי לעמוד בתכנית האסטרטגית שלו, והאם יש לו די הון כדי להתגונן כנגד מצבי שפל ומשברים העלולים להתרחש ולהשפיע על הבנק. לפיכך, מהווים מבחני המצוקה (STRESS TESTS) כלי חשוב בהערכת ההון הנדרש מהבנקים, ולא לה מקום חשוב במסגרת הנדבך השני של ההוראה.

הנדבך השלישי של הוראת באזל II עוסק בדרישות הדיווח והגילוי לגוף המפקח ולציבור. במסגרת זו נדרש הבנק לתת גילוי על רמת הסיכון שלו ועל תהליכי ניהול הסיכונים שלו. זאת, באופן נרחב, מפורט ומעמיק יותר, בהשוואה להוראות הקודמות.

באוקטובר 2009 התקבלו הנחיות מפורטות ליישום דרישות הגילוי ליישום הנדבך השלישי של באזל II, והבנק מיישם את הדרישות בדוחות כספיים אלה.

בחודש דצמבר 2009, בעקבות המשבר הכלכלי, פרסמה ועדת באזל שני מסמכי התייעצות חדשים. מסמך אחד עוסק בחיזוק היציבות של המערכת הבנקאית והשני בסיכונים הנזילות. הבנק נמצא בתהליך לימוד של מסמכים אלה.

יישום המלצות ועדת באזל במערכת הבנקאית בישראל

בתחילת יולי 2007, פרסם בנק ישראל טיוטת תרגום של המלצות ועדת באזל II. נוסף לכך, הוקמו בבנק ישראל צוותי עבודה, שמטרתם גיבוש הדרישות מול התאגידים הבנקאיים. עבודתם של צוותים אלה לוותה בפרסום שורה של מסמכים מנחים המגדירים במפורט את אופן היישום הרצוי של המלצות וועדת באזל על-ידי התאגידים הבנקאיים בישראל. בנק ישראל הנחה את הקבוצות הבנקאיות לפעול ליישום המלצות ועדת באזל, לרבות הנדבכים השני והשלישי, בכפוף לתכנית עבודה רב שנתית כוללת, אשר תתייחס למכלול ההיבטים המושפעים מיישום ההמלצות, ותתבסס על תוצאות סקרי ניתוח פערים סדורים ופרטניים.

בחודש דצמבר 2008 פרסם הפיקוח על הבנקים את מסגרת העבודה הסופית למדידה והלימות הון (הוראת השעה), וכן את הנחיותיו לדיווח רבעוני בגין הלימות הון (COREP). בהתאם להנחיות אלה, נדרשו התאגידים הבנקאיים בישראל לדיווח במקביל של יחס ההון על פי הנחיות באזל II לפיקוח על הבנקים החל ממרץ 2009 (בגין הדוח הכספי ליום 31 בדצמבר 2008).

בנוסף, התפרסמה בחודש דצמבר 2008 תבנית מוצעת לדוח על התהליך הפנימי להערכת הלימות הון (ICAAP), אשר הנחתה את התאגידים הבנקאיים באשר להגשת מסמך ה- ICAAP של הבנק עד 30 ביוני 2009.

על פי הנחיות בנק ישראל מאוגוסט 2009 ייקבעו לתאגידים הבנקאיים יעדי הון במונחי באזל II לאחר סיומו של תהליך הסקירה הפיקוחי (SREP). קרי, עד למועד זה יחויב הבנק לעמוד ביעדי הון שקבע לעצמו במונחי באזל I.

היערכות הבנק ליישום ההמלצות

הבנק החל בהיערכות ליישום המלצות באזל II עוד בשנת 2006, הקים וועדת היגוי שבראשה עומד חבר הנהלת הבנק, הקים את צוותי העבודה הנדרשים, והחל בביצוע תהליכי מיפוי הפערים והמיפויים הטכנולוגיים הנדרשים ליישום ההוראה. הפרויקט בוצע ברמת הקבוצה, לפי תכנית עבודה מפורטת הכוללת את כל מרכיבי ההוראה. תכנית העבודה כוללת גם פרק ייעודי לניהול הסיכונים התפעוליים בהתאם לדרישות באזל II, וכמקובל בבנקים המובילים בעולם.

נכון ליום 31 בדצמבר 2009 סיימה קבוצת מזרחי-טפחות, לרבות אדנים ויהב, את יישום הנדבך הראשון של ההוראה באמצעות מערכת "Algorithmics". המערכת נבחרה להיות מערכת ניהול הסיכונים האינטגרטיבית בבנק, המנהלת את סיכון השוק, ניהול הנכסים וההתחייבויות, חישובי הנדבך הראשון עבור סיכון האשראי, ניהול הנזילות, וכן את חישובי הון לפי באזל II.

תוצאות הנדבך הראשון מוצגות בביאור 14 לדוחות הכספיים, וכן בפרק ניהול הסיכונים להלן.

במהלך שנת 2008 התניע הבנק את תהליך ה- ICAAP (במסגרת הנדבך השני של הוראת באזל II). במסגרת התהליך, מופו כל הסיכונים המהותיים לפעילות הבנק, ובתחילת שנת 2010 מונו חברי הנהלת הבנק כ- Risk Owners לכל סיכון. תהליך ה- ICAAP בבנק הינו תהליך מקיף המערב את דרגות הניהול הבכירות ביותר בבנק. בתוך כך, נחשפה ההנהלה בכל דרגיה לנושא ומעבר לכך, לנושא הסיכון והבקורות השונות עליו. בנוסף, התקיימו סדנאות לחברי דירקטוריון הבנק, בנוגע לניהול הסיכונים ולתהליך ה- ICAAP בפרט.

בסוף יוני 2009, הגיש בנק מזרחי טפחות לבנק ישראל, את טיוטת מסמך ה- ICAAP, המבטא את הערכת הבנק לגבי רמת הון הנדרשת מטעמו, על מנת לכסות את כל הסיכונים להם הוא חשוף, מתוקף פעילותו העסקית.

תוצאות הערכות ההון שבוצעו במסגרת טיוטה זו, מצביעות על כך שלבנק די הון לכיסוי הסיכונים אליהם הוא חשוף, הן במצב שגרה והן במצב קיצון.

תהליך ה- ICAAP הינו תהליך מתמשך. במהלך הרבעון השלישי בוצעו שתי סקירות על מסמך ה- ICAAP של בנק מזרחי-טפחות על-ידי יועצים בכירים מחוץ לארץ. ברבעון הרביעי של השנה החל הבנק סקירה בלתי תלויה של התהליך שיימשך במהלך שנת 2010 תוך סגירת הפערים הקיימים מול דרישות וועדת באזל בתחומי הסיכונים השונים והמשך קיום סדנאות עם דירקטוריון הבנק.

בנוסף, פועל הבנק לשרוג מדיניות ניהול הסיכונים וניהול ההון שלו בהתאם להנחיות המדבך השני. בכלל זה, הוגדר תיאבון הסיכון של הבנק לכל הסיכונים המהותיים לפעילותו.

לפרטים נוספים בנושא הערכות הבנק ליישום הוראות באזל II, ראה בפרק ניהול הסיכונים.

הצעות חוק

מעת לעת מובאות בפני הכנסת הצעות לתיקוני חקיקה בנושאים שונים אשר לחלקן עשויה להיות השפעה על עסקיהם של התאגידיים הבנקאיים ובכללם הבנק. למועד הדוחות הכספיים קיימות מספר הצעות חוק בשלבי חקיקה שונים, וביניהן הצעות בנושא ריביות על יתרות זכות בחשבון עובר ושב ובנושא העמלות שגובים הבנקים. הצעות חוק אלו נועדו להגביר את הפיקוח וההסדרה של יחסי בנק לקוח, במיוחד לקוחות מתחום משקי הבית, ועיקרן הגבלת היכולת להעלות עמלות, הגבלת סך ההכנסות מעמלות, איסור גביית עמלות בגין שירותים מסיימים ועוד. עם זאת, למועד הדוחות הכספיים הצעות אלה נמצאות בשלבי חקיקה שונים, עשויים לחול בהן שינויים, ואין כל ודאות מתי יושלמו או אם יהפכו בסופו של דבר להוראות חקיקה מחייבות.

הסכמים מהותיים

- א. שטר נאמנות מיום 16 בנובמבר 2006 בקשר עם שטרי הון מורכבים שהונפקו. בהתאם לשטר הנאמנות, הבנק יהיה רשאי, ללא צורך בהסכמת הנאמן ו/או מחזיקי שטרי ההון, להנפיק שטרי הון נוספים מאותה סדרה עד לערך נקוב של 2 מיליארד שקלים חדשים בכפוף לאישור בנק ישראל. כן יהיה רשאי הבנק להנפיק סדרות נוספות של כתבי התחייבות ו/או איגרות חוב ו/או שטרי הון נדחים ו/או תעודות התחייבות אחרות שיעמדו בדרגת ביטחון עדיפה או נחותה או זהה לשטרי ההון הנדחים. לפרטים, ראה פרק מקורות ומימון.
- ב. הסכמי עבודה שנחתמו עם ארגון העובדים, ארגון המנהלים ומורשי החתימה, ועד עובדי יחיד וועד עובדי מחי. לפרטים, ראה פרק ההון האנושי.
- ג. כתבי שיפוי. לפרטים, ראה ביאור 5.ד.19 (עד 10) לדוחות הכספיים.
- ד. הסכם עם כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן: "כאל") ועם דיינרס קלוב ישראל בע"מ, חברה בשליטת כאל, להנפקה משותפת של כרטיסי חיוב "ויזה", "מסטרקארד" ו"דינרס קלוב", לרבות כרטיסים עם מותג הבנק, אשר יופצו על ידי הבנק ללקוחותיו. ההסכם כולל, מלבד הסדרי תפעול, גם אופציה שקיבל הבנק לרכוש מכאל, על דרך של הקצאה, מניות רגילות של כאל, הכל בכפוף לתנאים כמפורט בהסכם. לפרטים נוספים, ראה ביאור 15.ד.19 לדוחות הכספיים.

הליכים משפטיים

להליכים משפטיים מהותיים שהבנק צד להם ראה ביאורים 19.ד.11 ו-19.ד.12) לדוחות הכספיים.

ועדת החקירה הפרלמנטרית בנושא איתור והשבת נכסים של קרבנות שואה (להלן: "ועדת החקירה")

בחודש אפריל 2001 נחתם בין הבנק ובנקים נוספים, לבין ועדת החקירה, מסמך עקרונות בדבר הסדר בדיקה חיצונית של חשבונות קורבנות השואה בבנקים בישראל, בעקבותיו מונו לסייע לוועדת החקירה בודקים חיצוניים לאיתור חשבונות בנק של קורבנות השואה.

בחודש ינואר 2005 פורסם דוח מסכם של ועדת החקירה הפרלמנטרית בנושא הבדיקה בבנקים בישראל של נכסי קרבנות השואה (להלן: "דוח הועדה"). לפי דוח הועדה, המחויבות לכאורה של הבנק נעה בין 1.8 מיליוני שקלים חדשים לבין 12.9 מיליוני שקלים חדשים בתנאי ריבית והצמדה שונים.

הבנק חולק על ממצאי דוח הועדה, ולדעתו, בהסתמך על מסמכים שקיבל מועדת החקירה ששימשו בסיס לדוח, ועל פי חוות דעת משפטית המבוססת על מסמכים אלה, עומדות לו טענות הגנה בעלות משקל, הן במישור העובדתי והן במישור המשפטי, כנגד ממצאי ועדת החקירה ומסקנותיה. לדעת הנהלת הבנק, בהתבסס על חוות דעת יועציה המשפטיים, חשיפת הבנק בגין ממצאי ועדת החקירה ומסקנותיה, אינה מהותית.

ביום 3 במאי 2007, פנתה החברה לאיתור ולהשבת נכסים של נספי השואה בע"מ, שהוקמה מכוח חוק (להלן בסעיף קטן זה: "החברה") לבנק, בדרישה כי הבנק יבצע בדיקה באשר לנכסים אשר הינם נכסים של נספי שואה (לרבות נכסים אשר הבנק חולק כי הינם נכסים של נספי שואה). לאחר עריכת הבדיקה כאמור, נדרש הבנק להעביר את הכספים הנ"ל, בתוספת ריבית והצמדה לחברה. ביום 8 במאי 2007 השיב הבנק לפניית החברה, וחזר על עמדתו, לפיה אין הוא מחזיק רכוש של נספי שואה, עמדה שמצאה ביטוי בדוח ועדת החקירה.

ביום 4 ביוני 2007 סוכם על דעת הבנק, כי הכנסת תעביר לידי החברה לאיתור ולהשבת נכסים של נספי השואה בע"מ את כלל המידע והממצאים שברשותה הנוגעים לנכסים של נספי השואה אשר נאספו במסגרת עבודת ועדת החקירה, והבנק הביע הסכמתו ונכונותו לשתף פעולה בעניין זה עם החברה. לאחר תאריך זה היו חילופי מכתבים נוספים בין החברה ו/או נציגיה לבין הבנק ו/או נציגיו, בעקבותיהם המשיך הבנק לספק מסמכים לחברה.

ביום 15 ביולי 2008 פנתה החברה במכתב לקבל מהבנק סכום של כ-18 מיליוני שקלים חדשים. ביום 14 באוגוסט 2008 דחה הבנק את הפניה. ביום 2 במרץ 2009 נתקבלה בבנק דרישה מתוקנת מאת החברה, לפיה היא דוחה את עמדת הבנק, ומעמידה את הסכום על כ-19 מיליוני שקלים חדשים נכון ליום 31 בדצמבר 2008. ביום 2 באפריל 2009 דחה הבנק את דרישת החברה. ביום 2 באפריל 2009 חזרה החברה על עמדותיה, תוך שהיא מציינת כי אם לא יהיה מנוס היא תפנה לבית המשפט המוסמך. ביום 19 במאי 2009 חזר ודחה הבנק את דרישות החברה ודרש ממנה לחזור בה לאלתר מדרישותיה כלפי הבנק. על אף חילופי המכתבים שנזכרו לעיל החליטו הבנק והחברה ללבן ביניהם את חילוקי הדיעות על מנת לנסות ליישב את הסתירות שבמעדותיהם. ברור זה מתנהל בין היועצים המשפטיים של הצדדים מאז חודש אוגוסט 2009, תוך שמירת זכויותיו של כל צד. ראה גם עיקרי חוק נכסים של נספי השואה (השבה ליורשים והקדשה למטרות סיוע והנצחה), התשס"ו – 2006 בפרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק לעיל.

מעצר ועסקת טיעון של עובד הבנק בארצות הברית

ביום 19 בדצמבר 2007 נעצר בארצות הברית עובד הבנק, שפרש בינתיים לגמלאות, בטענה, בין היתר, שהוא סייע לישיבה שמקום מושבה בארצות הברית להונות את רשויות המס וניירות ערך שם ואף הוגש נגדו ונגד אחרים כתב אישום לבית המשפט בלוס אנג'לס.

סניף הבנק בלוס אנג'לס קיבל subpoena להצגת מסמכים. מכיוון שמדובר בחקירה פלילית שעדיין מתנהלת על ידי רשויות האכיפה בארצות הברית ("רשויות האכיפה"), ה-subpoena כולל איסור מסירת מידע לאחרים, אולם, הבנק הבהיר לרשויות האכיפה כי במסגרת הדוחות הכספיים שלו יינתן גילוי נאות לעניין.

עוד יצוין, כי רשויות האכיפה מסרו שהבנק הוא אחד מיעדי החקירה, אך הן עדיין שוקלות את עמדתן כלפיו. על פי בדיקות שנערכו על ידי הבנק הוא לא ביצע עבירות כלשהן בישראל או בארצות הברית, ואם אמנם בוצעו עבירות כלשהן על ידי עובד הבנק, כפי שנטען בכתב האישום שהוגש נגדו, הוא עשה כך בניגוד לנהלי הבנק ובניגוד למחויבות שלו כלפיו. ביום 27 ביוני 2008, במסגרת הסדר טיעון, הודה עובד הבנק (שפרש בינתיים לגמלאות) בסיוע ללקוח אחד בלבד של הבנק להתחמק מתשלומי מס. כל יתר האישומים נגד עובד הבנק, ובכללם עבירות הלבנת הון, יימחקו. במסגרת הסדר הטיעון, עובד הבנק אינו קושר לפעילותו, לא את הבנק ולא מי מעובדיו. הסדר הטיעון הוגש לבית המשפט בלוס אנג'לס. בתחילת חודש מרץ 2009 נגזר עונשו של עובד הבנק (לשעבר) לתקופת מאסר המקבילה לתקופה שחלפה בפועל ממועד מעצרו, והוא שוחרר. הבנק הביע את נכונותו לסייע ולשתף פעולה עם רשויות האכיפה בהתאם להוראות החוק והאמנה בין ישראל לארצות הברית. רשויות האכיפה הסכימו שהיענות של הבנק ל-subpoena תהיה בתהליך של המצאת מסמכים, שישתרע על פני מספר חודשים. הבנק המציא את המסמכים האמורים, וממשיך להמציא מסמכים בהתאם לבקשת רשויות האכיפה בארצות הברית. הבנק דיווח למפקח על הבנקים על התפתחות האירועים שלעיל.

עדכון תכנית הציות בסניף לוס אנג'לס

ביום 19 בנובמבר 2007 ערך התאגיד הפדרלי לביטוח פיקדונות (FDIC) ביקורת בסניף לוס אנג'לס, בין השאר, באשר ליישום תכנית הציות לדיני הסודיות הבנקאית ואיסור הלבנת הון. ביום 28 באוגוסט 2008 נכנס לתקפו צו מוסכם לתיקון ליקויים ("צו הסכמה" – Cease and Desist Order) שנחתם על ידי הסניף ועל ידי הרגולטורים בארצות הברית בעקבות ממצאי הביקורת.

צו ההסכמה מכיל את הדרישות הבסיסיות הבאות:

- הסניף יתקן את כל הנדרש (כמפורט בהמשך) ללא הודאה או הכחשה של הפרה כל שהיא של חוקים או תקנות רלבנטיים.
- ההסכמה נוגעת לעסקאות "גב אל גב" חדשות או לחידושן של עסקאות כאלה בלוס אנג'לס, ומאפשרת קיומן בכפוף להעברת מלוא המידע הנוגע לביטחונות בישראל, וזאת למשך תוקפו של צו ההסכמה. יודגש, כי צו ההסכמה אינו פוגע בסטטוס של עסקאות התקפות ופעילות בעת הוצאת הצו.
- הסניף יבחן מחדש את התכנית הכתובה שלו לעניין איסור הלבנת הון כך שתכלול את ההמלצות הכלולות בדוח;
- הסניף יבחן מחדש את התכנית והנהלים לשקידה נאותה (דיו דליג'נס) של הלקוחות שלו כדי לכלול בה את ההמלצות הכלולות בדוח;
- הסניף יפתח תכנית נוספת לבדיקת חשבונות של תושבים זרים;
- הסניף יבדוק מחדש את הנהלים שלו עבור לקוחות שהם מוסדות פיננסיים לא-בנקאיים, כולל נותני שירותי מטבע.

מעבר לאמור לעיל לא ננקטו כל סנקציות נגד הסניף בלוס אנג'לס.

יישום צו ההסכמה אינו כרוך בהוצאה מהותית.

מוסד הכפוף לצו הסכמה יעבור בדרך כלל לפחות שני מחזורי בדיקות על ידי הרגולטורים (בהנחה של צינת) לפני שצו ההסכמה יוסר.

מכתב רשות ההגבלים העסקיים

ביום 26 באפריל 2009 התקבלה בבנק קביעה של הממונה על ההגבלים העסקיים לפי סעיף 43(א)(1) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, לפיה בין הבנק לבין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, התקיימו הסדרים כובלים שעניינם העברת מידע הנוגע לעמלות, וזאת מראשית שנות ה-90 ועד תחילת חקירת הרשות בעניין, בחודש נובמבר 2004. המדובר בקביעה אזרחית המהווה ראייה לכאורה לנקבע בה בכל הליך משפטי.

הבנק מתכוון להגיש ערר על קביעה זו. לפרטים נוספים, ראה ביאור 19. ד 13 לדוחות הכספיים.

דרישת בעל מניות להגשת תביעה נגזרת

ביום 13 במאי 2009 התקבל מכתב דרישה מבעל מניות בבנק לפי סעיף 194 לחוק החברות, התשנ"ט 1999, הדורש, כי הבנק יודיע בתוך 45 ימים על הגשת תביעה נגד נושאי המשרה, הדירקטורים ובעלי השליטה בבנק מאז שנת 1990 ולחייבם בתשלום פיצויים ו/או בהשבת כספים לבנק, אם יפסק על ידי בית המשפט (או יוסכם בפשרה), באחת התביעות הייצוגיות התלויות ועומדות כנגד הבנק והנוגעות לעניין, כי על הבנק לשלם ללקוחותיו פיצוי ו/או להשיב להם כספים בגין גביית עמלות שלא כדין. הדרישה מסתמכת על קביעת הממונה על הגבלים עסקיים מיום 26 באפריל 2009.

ביום 1 ביולי 2009 דחה הבנק את הדרישה. לעמדת הבנק, ולאחר היוועצות ביועצים משפטיים חיצוניים, גם לאחר פרסום קביעת הממונה על הגבלים עסקיים, לא עומדת לבנק עילה להגשת תביעה כנגד נושאי המשרה, הדירקטורים ובעלי השליטה בו. בשלב זה טרם התגבשו, ולא ברור כלל אם יתגבשו, הנזקים הנטענים, ובוודאי שלא ידוע, כעת, שיעורו של הנזק, אם אכן יפסק. התובעות הייצוגיות מצויות בשלב מקדמי ביותר, שלב הגשת הבקשה לאישור, וכלל לא ברור אם תאושרנה כתובעות ייצוגיות, וגם אם תאושרנה, האם ימצא הבנק חייב. כמו כן, הגשת התביעה אינה עולה בקנה אחד עם טובת הבנק והיא עומדת בסתירה ישירה לעמדת הבנק לפיה הקביעה שפורסמה שגויה וכי פעולותיו אינן מהוות הסדר כובל, וגם אם היו הן הסדר כובל, הרי שלא נגרם לתובעים הייצוגיים כל נזק.

אירועים החורגים מעסקיה הרגילים של קבוצת הבנק

מיזוג בנק אדנים

ביום 24 בנובמבר 2008 החליט דירקטוריון הבנק, בהמשך להחלטת ועדת הביקורת של הבנק, וכן ועדת הביקורת ודירקטוריון בנק אדנים למשכנתאות בע"מ, חברה בת בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק, לאשר מיזוג של בנק אדנים אל ולתוך הבנק. ביום 23 בפברואר 2009 נרשם המיזוג ברשם החברות. לפרטים, ראה ביאור 6.ה.1) לדוחות הכספיים.

תכנית אופציות לסמנכ"לים חברי הנהלת הבנק ורכישה עצמית של מניות

ביום 29 במרץ 2009 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת של הבנק, לאשר תכנית להקצאת כתבי אופציה על פי הצעה פרטית (להלן "התכנית") לתשעה נושאי משרה בבנק, שהינם סמנכ"לים חברי הנהלת הבנק (מתוכם ניצע אחד שכהן כסמנכ"ל, יצא לחופשה ללא תשלום מעבודתו בבנק ומכהן כיום כמנהל הכללי של בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ). ביום 29 ביוני 2009 הוקצו כ- 5.85 מיליון כתבי אופציות. האופציות תחולקנה לחמש מנות שוות, אשר הבשלת כל אחת מהן, החל משנה ממועד ההענקה ובתום כל שנה נוספת לאחר מכן, מותנית בהשגת יעד שנתי של תשואה על ההון בשיעור של 10% לפחות, בשנה שקדמה למועד בו מנת האופציה צפויה להבשיל.

ערך ההטבה התיאורטי של כתבי האופציה שהוקצו בשלב זה, כאמור, שחושב בהתאם לכללי הרישום החשבונאי בתקן חשבונאות מספר 24, בניכוי אופציות שפקעו עקב פרישת שני סמנכ"לים, מסתכם בכ-24 מיליון שקלים חדשים (כ-28 מיליון שקלים חדשים, כולל מס שכר).

ביום 9 בנובמבר 2009 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת של הבנק, לאשר הקצאת 1,104,999 כתבי אופציה נוספים, בתנאים זהים למעט מחיר המימוש, לשני סמנכ"לים שמונו לתפקידם לאחר מועד אישור תכנית האופציות לסמנכ"לים. ערך ההטבה התיאורטי של כתבי האופציה הנוספים, שחושב בהתאם לכללי הרישום החשבונאי בתקן חשבונאות מספר 24 ליום האישור, מסתכם בכ-10 מיליון שקלים חדשים (כולל מס שכר).

תכנית האופציות מהווה נדבך חשוב, במסגרתו יוענק לניצעים תגמול ארוך טווח, המיועד, בין היתר, לתמרץ את חברי הנהלת הבנק להמשיך ולכהן בבנק במשך תקופה ארוכה, תוך מתן המשקל הראוי למטרותיו ארוכות הטווח של הבנק ולשיקולים ארוכי טווח בניהול הבנק ובפעילותו וכן לחשיבה האסטרטגית הדרושה לצמיחה בעתיד. ראייה ארוכת טווח זו עולה בקנה אחד גם עם ניהול מערך הסיכונים של הבנק. זאת, במקביל לאי הכללתם של חברי הנהלה, על פי בחירתם, בתכנית הבונסים עבור כל אחת מן השנים 2009 עד 2012, שהינה תכנית לטווח קצר יותר, וכן להסכמתם שלא להיכלל בתכנית בונסים לשנת 2013, אם וככל שתאושר על ידי הבנק.

תכנית האופציות מהדקת את הקשר בין ההטבה שתניתן לניצע על פי התכנית לבין תוצאות העסקיות של הבנק, על פני זמן, ובכך מחזקת את התמריץ הניתן לניצעים בכל הקשור לעמידה ביעדים הכלליים של הבנק וברווחיות הכלל ארגונית, לאורך זמן. הדבר מושג כתוצאה מכך, שהזכאות להטבה הגלומה בכתבי האופציה נבנית על פני זמן, וערכה של ההטבה נגזר אף הוא לאורך זמן ונובע במישרין מבניית התשתית הראויה וקצירת פירותיה לאורך השנים.

הקצאת כתבי האופציה הותנתה בכך שהמפקח על הבנקים יתיר לבנק רכישה עצמית של מניות בכמות שלא תפחת מ-1,400,000 מניות בנות 0.1 ש"ח. מהונו המונפק של הבנק.

ביום 27 במאי 2009 קיבל הבנק את אישור המפקח, לפיו המפקח התיר לבנק, באופן חד פעמי, רכישה עצמית של 2,500,000 מניות בנות 0.1 ע.ג. מהונו המונפק של הבנק, וזאת בכפוף לכל דין ובכפוף לתנאים שנקבעו באישור המפקח. ביום 20 ביולי 2009 אישר דירקטוריון הבנק תכנית לרכישה עצמית על ידי הבנק של עד 2,500,000 מניות בנות 0.1 ע.ג. כל אחת, בכפוף לתנאים שנקבעו באישור המפקח. ביום 24 בספטמבר 2009 השלים הבנק את הרכישה העצמית, ובסך הכל נרכשו 2,500,000 מניות, בעלות של כ-76 מיליון שקלים חדשים.

על פי התנאי שנקבע לעניין זה באישור המפקח, הבנק ימכור את כל המניות העודפות (אם יהיו כאלה) מיד לאחר תום תקופת המימוש של כל כתבי האופציה שהוקצו על פי תכנית האופציות, דהיינו מיד לאחר תום שבע שנים מיום הקצאת כתבי האופציה על פי תכנית האופציות. לפי אישור מקדמי שהתקבל מרשות המיסים, ברכישת המניות כאמור לעיל, לא תיווצר לבנק חבות מס. הדירקטוריון הגיע לכלל מסקנה, כי רכישות עצמיות של מניות הבנק על פי תכנית הרכישה כמפורט לעיל, עומדות במבחני החלוקה הקבועים בחוק החברות, וכן מקיימות את התנאים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 331. הדירקטוריון שב ובחן את עמידת הבנק במבחני החלוקה שנקבעו בחוק החברות וכן את התקיימותם של התנאים שנקבעו בהוראה 331, ערב הרכישות. בנימוקי הדירקטוריון צוין, כי הרכישות העצמיות של המניות, על פי אישור המפקח, נועדו להקטין את שיעור הדילול של בעלי המניות של הבנק, כתוצאה ממימוש כתבי האופציה על פי תכנית האופציות. לפרטים נוספים, ראה ביאור 13 ד. לדוחות הכספיים.

עדכונים בתכנית האופציות לעובדים

ביום 2 במרץ 2009 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת של הבנק מיום 2 במרץ 2009, להאריך באופן חד פעמי בשנתיים את תקופת המימוש של כל האופציות שהוקצו לחברי הנהלה, מנהלי אגפים וסקטורים, מנהלי מחלקות וסניפים של הבנק וחברות בנות של הבנק, בהתאם לתכנית מיום 19 ביולי 2005. לפרטים, ראה ביאור 16א. לדוחות הכספיים. ביום 29 ביוני 2009 החליט דירקטוריון הבנק לאשר הקצאת 2,679,300 כתבי אופציה נוספים בתנאים זהים, למעט מחיר המימוש, לשני נושאי משרה ול-37 עובדים נוספים. ערך ההטבה התיאורטי של כתבי האופציה הנוספים, שחושב בהתאם לכללי הרישום החשבונאי בתקן חשבונאות מספר 24 ליום האישור, הסתכם בכ-11 מיליון שקלים חדשים (12 מיליון שקלים חדשים כולל מס שכר). לפרטים ראה ביאור 16א. לדוחות הכספיים.

ביום 9 בנובמבר 2009 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת של הבנק, לאשר הקצאת 1,085,432 כתבי אופציה נוספים, בתנאים זהים למעט מחיר המימוש, לארבעה נושאי משרה בבנק. ערך ההטבה התיאורטי של כתבי האופציה הנוספים, שחושב בהתאם לכללי הרישום החשבונאי בתקן חשבונאות מספר 24 ליום האישור, הסתכם בכ-6 מיליון שקלים חדשים (7 מיליון שקלים חדשים כולל מס שכר). לפרטים ראה ביאור 16א. לדוחות הכספיים.

החלטת הדירקטוריון באשר ליחס הלימות ההון של הבנק

ביום 29 ביוני 2009 החליט דירקטוריון הבנק להנחות את הנהלת הבנק לפעול לכך, כי ביום 31 בדצמבר 2009, יחס הלימות ההון הראשוני המקורי של הבנק, לא יפחת משיעור של 6.7%.

החלטה זו הינה המשך להחלטות קודמות של הדירקטוריון בנושא הלימות ההון:

החלטה מיום 25 בפברואר 2008, להנחות את הנהלת הבנק לפעול כך, כי עד סוף שנת 2009 יחס הלימות ההון (כולל הון משני עליון), לא יפחת משיעור של 12%;

החלטה מחדש אפריל 2006, כי יחס הלימות ההון, לא כולל הון משני עליון, לא יפחת משיעור של 10%.

במכתב מיום 30 באוגוסט 2009, הנחה בנק ישראל את הבנקים כי עד לסיום תהליך הסקירה וההערכה הפיקוחי של בנק ישראל על יישום הנדבך השני של הוראות השעה ליישום באזל II (תהליך SREP - Supervisory Review and Evaluation Process), נדרש הבנק להמשיך ולעמוד ביעדי ההון כפי שהוגדרו על ידו במונחי באזל I (הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311).

פרסום תשקיף מדף - ביום 25 בפברואר 2009 פרסמה מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, תשקיף מדף להנפקת סדרות של תעודות התחייבות מסוגים שונים ובתנאים שונים. הצעת תעודות ההתחייבות מכל אחת מהסדרות בנפרד, בדרך של הצעה לציבור תיעשה באמצעות דוחות הצעת מדף בהם יושלמו כל הפרטים המיוחדים לאותה הצעה, בהתאם להוראות כל דין, לתקנון ולהנחיות הבורסה, כפי שיהיו באותה עת. לפרטים, ראה פרק מקורות ומימון.

הסכם קיבוצי מיוחד עם ארגון העובדים

ביום 16 בספטמבר 2009 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד עם ארגון העובדים, לפיו הוארך ההסכם הקיבוצי המיוחד שנחתם ב-2006 ב-5 שנים נוספות, החל מ-1 בינואר 2011 ועד 31 בדצמבר 2015. ההסכם אושר בדירקטוריון הבנק ביום 19 באוקטובר 2009. במסגרת ההסכם הוחלט בין היתר על שמירת שקט תעשייתי מוחלט בתקופת ההסכם, על הנהגת תכנית לפרישה מרצון של עד 200 עובדים בתקופת ההסכם, ועל מתן אפשרות להנהלה לפטר עד 50 עובדים קבועים בגין אי התאמה, בתקופת ההסכם. לפרטים, ראה ביאור 16 לדוחות הכספיים.

השלמת הטמעת הקוד האתי בבנק

במהלך שנת 2009 הושלם בבנק תהליך הטמעת הקוד האתי לכלל העובדים והמנהלים. הקוד האתי פורסם באתר הבנק באינטרנט. ועדת האתיקה ממשיכה בפעילותה להעמקת המודעות ושימור השיח הארגוני בנושא הקוד האתי בבנק.

אסטרטגיה עסקית

ביום 24 בדצמבר 2007 אישר דירקטוריון הבנק תכנית חומש אסטרטגית חדשה לשנים 2008-2012, המבוססת על העקרונות הבאים:

- היעד הוא להציג בשנת 2012 תשואה מרווח נקי מפעולות רגילות להון עצמי ממוצע בשיעור של כ- 18%.
- בתקופת תכנית החומש האסטרטגית יישמר יחס הלימות ההון של הבנק כולל שטרי הון מורכבים בשיעור שלא יפחת מ- 11.2%, ויחס הלימות ההון לא כולל שטרי הון מורכבים בשיעור שלא יפחת מ-10%, בהתאם להחלטה קודמת של הדירקטוריון מחודש מאי 2007. זאת, על רקע הנוהג המקובל בבנקים בעולם לשמור על יחס הלימות הון בשיעורים העולים על דרישות המינימום של הרגולטורים, במטרה לבטא בפני מפקידים ומשקיעים את הגישה השמרנית ואת הסטנדרטים הבינלאומיים שמבקש הבנק לאמץ לעצמו, וכן לאור כוונת המפקח על הבנקים לאמץ את הוראות באזל II ולהקצות הון גם בגין סיכונים תפעוליים. ביום 25 בפברואר 2008 החליט דירקטוריון הבנק להנחות את הנהלת הבנק לפעול לכך, כי עד סוף שנת 2009 יחס הלימות ההון (כולל שטרי הון מורכבים) לא יפחת משיעור של 12%.
- בתקופת תכנית החומש תישמר מדיניות חלוקת הדיבידנד שאימץ לעצמו הבנק, לפיה, בכפוף לכך שיחס ההון לרכיבי סיכון של הבנק לא יפחת מ-10%, יחולק בכל שנה דיבידנד בשיעור של 40% מהרווח הנקי מפעולות רגילות ו- 80% מהרווח הנקי מפעולות בלתי רגילות.

בשל המשבר הפיננסי העולמי והשלכותיו על כלכלות העולם ובהן ישראל, ואשר בעטיו חלה האטה בפעילות הכלכלית במשק, החליט דירקטוריון הבנק ביום 24 בנובמבר 2008, על עדכון התכנית האסטרטגית ופריסתה על פני שנה נוספת, והשגת היעד של תשואה מרווח נקי מפעולות רגילות להון עצמי ממוצע של כ- 18% בשנת 2013, לעומת השגת יעד זה כבר בשנת 2012 על פי התכנית המקורית. בהתאם להחלטה, לבד מפריסת התכנית האסטרטגית על פני שנה נוספת בגלל השתנות התנאים המקרו-כלכליים, לא חל כל שינוי בתוכניות הצמיחה וההתרחבות של הבנק בשנים הבאות.

הדירקטוריון החליט, כי ישוב ויבחן את עדכון התכנית האסטרטגית, לאור ההתפתחויות הכלכליות במשק ובעולם, ויעדכן את התכנית האסטרטגית, אם וככל שיהיה בכך צורך.

לפרטים באשר לאסטרטגיה העסקית לכל מגזר פעילות בנפרד, ראה לעיל בפרק תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות.

מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, והוא מתבסס על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני דירקטוריון הבנק, כמפורט להלן. המידע עשוי שלא להתממש, בשל שינויים העשויים לחול בגורמים משפיעים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחויות הכלכליות בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מקרו כלכליים וגיאו-פוליטיים, לשוקי המטבע ושוקי ההון, לגורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים פיננסיים, להעדפות הציבור, לחקיקה, להוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, להיבטים הקשורים בתדמית הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כוח אדם.

תחזיות והיערכות לגבי עסקי קבוצת הבנק

הבנק מבסס את תכנית הצמיחה העתידית שלו על מספר מאמצים עיקריים בתחומים הבאים:

- המשך תהליך הגדלת נתח השוק של הבנק במגזר משקי הבית;
- שמירת מעמדו כמוביל בשוק המשכנתאות;
- שדרוג תשתיות המסחר והביצוע (חדרי העסקאות) והמשך ביסוס מעמד מוביל בתחום זה;
- התרחבות בפעילות הבינלאומית, וגם זאת בדגש על תחומי הבנקאות הפרטית ותשתיות המסחר;
- הרחבת בסיס הלקוחות העסקיים וגיבוש הצעות ערך ייחודיות ובמיוחד לעסקים קטנים ובינוניים.

מנועי הצמיחה מכוונים להגדלת הכנסות הבנק בשיעור שנתי ממוצע של למעלה מ- 8% (אם כי לא ליניארי) מול שליטה ברמת ההוצאה השנתית הממוצעת בשיעור גידול מתון של כ- 4% בלבד (שגם הוא אינו ליניארי). יודגש, כי שיעורים אלו כוללים בתוכם את העלויות הכרוכות ברכישת השליטה בבנק יחב ואת ההשקעות הראשוניות הנדרשות למימוש הפוטנציאל של צרוף יחב לקבוצת הבנק.

הבנק מבסס את התכנית האסטרטגית הרב שנתית החדשה, בין יתר הנושאים, על הטמעה של רכישת השליטה בבנק יחב, על היתרונות שעשויים לבוע לבנק מיישום המלצות באזל II, תחומי יעוץ פנסיוני וביטוח, המשך הצמיחה האורגנית, שליטה ברמת ההוצאות והתייעלות מתמדת תוך הכנסת מרכיבים הולכים וגדלים של רכיבי תגמול משתנים מבוססי ביצועים, והמשך הרחבת פעילות האגף לתפעול עורפי תוך העברת פעילות לוגיסטיקה ותפעול מהמערך הסניפי לאגף זה, תהליך שהחל בו הבנק בתחילת 2007. בנוסף, מימוש היתרונות של מיזוג אדנים המאפשר חשיפה של כל השירותים הבנקאיים שמציעה הקבוצה ללקוחות אדנים בצד חיסכון בעלויות תפעוליות.

מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, והוא מתבסס על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני דירקטוריון הבנק, כמפורט להלן. המידע עשוי שלא להתממש, בשל שינויים העשויים לחול בגורמים משפיעים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחויות הכלכליות בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מקרו כלכליים וגיאופוליטיים, לשוקי המטבע ושוקי ההון, לגורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים פיננסיים, להעדפות הציבור, לחקיקה, להוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, להיבטים הקשורים בתדמית הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כוח אדם.

צפי להתפתחויות

גיוס לקוחות והרחבת הפעילות של משקי הבית

הבנק פועל במספר אפיקים במטרה לגייס לקוחות נוספים מקרב משקי הבית, ובמקביל להרחיב את היקף הפעילות של הלקוחות הקיימים. אחד הכלים המרכזיים המכוונים לגיוס לקוחות הוא הקמפיין הציבורי שמנהל הבנק הן באמצעי התקשורת והן באמצעות הסניפים, לעידוד מעבר לקוחות בין הבנקים, ובפרט לבנק מזרחי-טפחות - הקמפיין "להעביר את דביר". לפרטים, ראה להלן בפרק

הפעילות השיווקית. כלי נוסף המהווה הצעת ערך הן לגיוס לקוחות חדשים והן להרחבת פעילות לקוחות קיימים, הינו הכרטיס הממותג- "הכרטיס"- ומועדון הלקוחות של מחזיקי הכרטיס, שהושק בשנת 2009.

שילוב בנק יהב בקבוצת הבנק

בהמשך לרכישת 50% מהון המניות של יהב, ממשיך הבנק בשילוב יהב בפעילות הקבוצה. מימוש הפוטנציאל הסינרגטי של יהב כחלק מקבוצת מזרחי-טפחות מהווה אחד ממנועי הצמיחה במסגרת התכנית העסקית של הבנק. לפרטים נוספים, ראה פרק חברות מוחזקות עיקריות לעיל.

מיזוג אדנים

הבנק פועל לממש את הפוטנציאל הטמון במיזוג אדנים, על ידי הצעת מלוא השירותים הבנקאיים ללקוחות אדנים, במסגרת סניפי הבנק. לשם כך, מוצעות הטבות ללקוחות אדנים שיבצעו בבנק שירותים בנקאיים נוספים, מלבד משכנתאות. לפרטים, ראה תיאור מגזר משקי הבית לעיל.

מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, והוא מתבסס על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני הנהלת הבנק, כמפורט להלן. המידע עשוי שלא להתממש, במידה שהנהלת הבנק תמצא כי אין כדאיות בביצוע התכנית כאמור, או בשל שינויים העשויים לחול בגורמים משפיעים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מקרו כלכליים וגיאו-פוליטיים, לשוקי המטבע ושוקי ההון, לגורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים פיננסיים, להעדפות הציבור, לחקיקה, למדיניות הממשלה, להוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, להיבטים הקשורים בתדמית הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כוח אדם.

פעילות שיווקית

פעילות השיווק של הבנק והאסטרטגיה השיווקית שלו נגזרות מתוך התכנית האסטרטגית של הבנק. צינורות השיווק, באמצעותם פועל הבנק, ועליהם מושתתת התכנית האסטרטגית, כוללים את מערך הסניפים הפרוסים ברחבי הארץ, מרכזי העסקים, המוקדים העסקיים, יחידות המטה המקצועיות ואת ערוצי הבנקאות הישירה.

האסטרטגיה השיווקית

האסטרטגיה השיווקית נגזרת מיעדי צמיחה ורווחיות עיקריים שנקבעו במסגרת התכנית העסקית של הבנק שבבסיסה עומדת השאיפה להביא את הבנק למימוש היעדים המפורטים להלן:

- הגדלת נתח השוק הקמעונאי של הבנק, באמצעות הרחבת בסיס הלקוחות של הבנק, ובפרט משקי הבית, תוך מיקוד בקהלי מטרה רווחיים.
- הגדלת פעילות הלקוחות בבנק, בד בבד עם גידול בהכנסה הממוצעת ללקוח, תוך התמקדות בלקוחות משכנתאות, לקוחות משקי הבית, לקוחות אמידים, וכן לקוחות בעלי פוטנציאל רווחיות עתידי, כגון חיילים וסטודנטים. הגידול בהכנסה הממוצעת מלקוח יושג, בין היתר, על ידי התאמה טובה יותר של מוצרים פיננסיים ללקוחות בהתאם לצרכיהם, הגדלת מספר המוצרים ללקוח, העמקת שימושים במוצרים קיימים ושימוש בכלים שיווקיים מתקדמים לשם מניעת ירידה בהיקפי פעילות.
- שמירה על נתח השוק של הקבוצה בתחום המשכנתאות, ושמירה על מעמדה של הקבוצה כמובילה בתחום. בכלל זה, מיצוי הפוטנציאל הסינרגטי והיתרונות לגודל שמעניק מיזוג פעילות המשכנתאות של בנק אדנים אל תוך פעילות הקבוצה.

להגשמת יעדים אלו במסגרת התכנית השיווקית פועל הבנק על בסיס העקרונות והאמצעים להלן:

- הכרות מעמיקה עם הלקוחות ותקשור התועלות הקיימות בשילוב של הבנקאות הקמעונאית ותחום המשכנתאות, ללקוחות, לעובדים ולקהל הרחב. שילוב זה מאפשר לבנק להציע ללקוחות מגוון גדול יותר של פתרונות תחת קורת גג אחת, ולספק להם שירות טוב יותר.
- ראייה פיננסית כוללת, לפיה הלקוח וחשבון העובר ושב שלו הם במרכז, והבנק מציע הצעות ערך נוספות המספקות ללקוח ערך מוסף אמיתי בתחומים שונים, ביניהם: ניהול השקעות, מוצרי אשראי קמעונאי, כרטיס אשראי, משכנתא וייעוץ פנסיוני.
- הצעת מוצרים ושירותים חדשניים בהתאם לצורכי הלקוחות, תוך ניתוח מקצועי של הצרכים, ויישום שיקולי עלות-תועלת בהיבט הלקוח.

ביטוי למדיניות זו ניתן לראות במהלך השיווקי הנרחב שמבצע הבנק מאז שלהי שנת 2009 תחת הכותרת "להעביר את דביר". מהלך "דביר" הוא מהלך גיוס חדשני ופורץ דרך, במסגרתו פועל הבנק להעלאת שיעור הלקוחות העוברים מבנק לבנק בכלל, ואל מזרח-טפחות בפרט.

בבסיס המהלך מונחים שני רציונלים מרכזיים:

- קיים פער משמעותי בין רמת שביעות הרצון של לקוחות המערכת הבנקאית לבין ביטוייה בשיעורי המעבר בין הבנקים. רמת שביעות הרצון של לקוחות הבנקים (בממוצע) היא נמוכה יחסית, אך שיעורי המעבר בין בנקים אינם גבוהים בהתאמה.
- קיים פער בין מעמדו התדמיתי של מזרחי-טפחות לבין נתח השוק שלו. ממחקרי שוק שערך הבנק, עולה כי הבנק נהנה כיום מיתרון תדמיתי בתפיסת הציבור לעומת מתחריו, ונתפס בעיני הציבור הרחב כבנק איכותי יותר עבור לקוחותיו. למרות זאת, שיעור המעברים הנמוך במערכת הבנקאית עיכב את סגירת הפער בין מעמד הבנק לכמות לקוחותיו.

המותג מזרחי-טפחות נבנה לאורך השנים באסטרטגיית Bottom up, באמצעות תקשור המוצרים והשירותים הייחודיים של הבנק, תוך הקפדה שכל מוצר יתמוך באבני הבסיס המנחים ומאפיינים את הבנק – בנק מקצועי, בנק שמבין באנשים ובנק חדשן. מטרת כל המהלכים השיווקיים המשמעותיים של הבנק בשנים אחרונות (נפרדים מהמינוס, חשבון מנהלים, LIVE, קמפיין המומחים, מרכז ההשקעות, הכרטיס של מזרחי-טפחות ועוד) הייתה לתרום לבידול הבנק. מהלך "דביר" מסכם למעשה את ערכי המותג "מזרחי-טפחות", נשען עליהם, ומציג את האמירה המותגית הייחודית של הבנק באופן המכוון ליצירת קשב ציבורי למסר הנבחר.

מאז השקת המהלך גדלה הכמות הממוצעת של לקוחות המצטרפים אל הבנק בכ-100% לעומת הממוצע ערב המהלך. תמהיל הלקוחות החדשים שגויסו במהלך "דביר" תואם את קהל היעד האסטרטגי של הבנק.

מוצרים וכלים שיווקיים

- הבנק רואה בבניית הצעות ערך ייחודיות כלי מפתח למענה על צרכי לקוחותיו הקיימים, ואמצעי ראשון במעלה לגיוס לקוחות חדשים. מועדון כרטיס האשראי הממותג של הבנק שהושק לאחרונה "הכרטיס", נועד לספק מענה לצורך זה, ומאפשר לחברי המועדון ליהנות מהצעות ערך בלעדיות הן בעולמות התוכן הצרכניים והן מהצעות פיננסיות אטרקטיביות.
- הבנק מייחס חשיבות רבה לגיוס ושימור לקוחות בעלי עושר פיננסי בפרט ולניהול פאסיבה בכלל, ולשם כך השקיע משאבים רבים בשיפור אתר האינטרנט שלנו המשמש את המשקיעים, וכן השיק סדרות מוצרי חסכון ייחודיים אשר נועדו לספק מענה מתאים לצרכי החיסכון לטווח ארוך של הלקוחות.
- חיזוק ובידול המותג של הקבוצה (מזרחי-טפחות), ובניית מיצוב תחרותי בולט ומבדל, המיועד להקנות לבנק מובילות בסביבה התחרותית הקיימת והעתידית. פעילות המיתוג כוללת, בין היתר, שימוש בתקשורת המונים, המיועדת ליצור אפקט תדמיתי, להעלות את מודעות הציבור לבנק הממוזג, ולבסס את המיצוב של הבנק ושל ערכיו.
- בניית אסטרטגיית שיווקית למותגים עיקריים בקבוצה, כדוגמת "מזרחי-טפחות" ו"טפחות", Live וחשבון מנהלים, תוך יצירת התאמה לפרופיל הלקוח.
- פיתוח תשתיות מתאימות, על מנת לאפשר את הפעילות השיווקית הנדרשת, במרכז פניה לכל לקוח בהצעת הערך המתאימה, במועד המתאים, בערוץ המתאים, ובמסר המתאים לו. פיתוח התשתיות כולל בעיקר פיתוח כלי למידה, ניהול ובקרה, פיתוח מערכות טכנולוגיות, והרחבה ושיפור של הבנקאות הישירה.

- הרחבת זמינות השירות ללקוחות, הן באמצעות פתיחת סניפים חדשים, והן באמצעות התאמתם והוספת תחומי פעילות לסניפים קיימים. כמו כן, הבנק מרחיב את ערוצי ההפצה הישירים, מתוך מטרה לאפשר ללקוח לבחור את עיתוי ההתקשרות ואת ערוץ ההתקשרות המתאימים לו, תוך שילוב בין סניף פיזי לערוצים ישירים. סניפי ה-Live מהווים שילוב כל העקרונות הללו תחת קורת גג אחת, ומאפשרים ללקוחותינו בנקאות בזמן ובמקום הנוח להם.

מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, והוא מתבסס על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני הנהלת הבנק, כמפורט להלן. המידע עשוי שלא להתממש, במידה שהנהלת הבנק תמצא כי אין כדאיות בביצוע התכנית כאמור, או בשל שינויים העשויים לחול בגורמים משפיעים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מקרו כלכליים וגיאופוליטיים, למדיניות הכלכלית, לשוקי המטבע ושוקי ההון, לחקיקה ולהוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, לרבות תאגידים בנקאיים ומתחרים שהם גורמי חוץ בנקאיים, להעדפות הציבור, להיבטים הקשורים בתדמית הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות, להתפתחות זמינותם ומחירי הרכישה והשכירות של נכסים ולנושאי כוח אדם.

הפריסה הסניפית

תפקידם העיקרי של סניפי הקבוצה הוא מתן שירות איכותי ומקצועי ללקוחות בכל תחומי הפעילות הבנקאית, סמוך למקום בו נדרש השירות (מקום המגורים, העסק). במסגרת זו מתנהלת בסניפים פעילותם השוטפת של הלקוחות, תוך שהבנק מציע ללקוחותיו ולכלל הציבור מוצרים ושירותים פיננסיים מתקדמים, לרבות שרותי ייעוץ לפעילות בשוק ההון ושירותי ייעוץ פנסיוני.

סניפי הקבוצה פרוסים בכל רחבי הארץ. המיזוג בין בנק המזרחי לבין בנק טפחות בראשית שנת 2005, מיזוג בנק אדנים ב-2009 ורכישת בנק יהב יצרו פריסה סניפית ארצית מאוחדת, המונה למועד הדוחות הכספיים 158 מרכזי עסקים, סניפים ושלוחות, הכוללים 35 סניפי יהב.

בחודש דצמבר 2008 הושק בבנק שירות ייחודי, "סניפי ה-LIVE" - סניפים אשר נותנים שירות מלא ואישי במשך שעות פעילות ארוכות באמצעות ערוצי תקשורת מגוונים בין הבנקאי ללקוח (טלפון, פקס, אינטרנט, מייל, SMS, וידאו). במהלך 2009 נפתח סניף נוסף במסגרת שירות זה וזאת על פי הקריטריונים שהוגדרו לכמות לקוחות לסניף בשירות ה-LIVE. בסך הכל, פועלים שלושה סניפים של ה-LIVE.

בשנת 2009 נמשכו המאמצים לניצול אופטימאלי של הפריסה הסניפית הממוזגת, תוך התאמת הסניפים, מיקומם ואופיים לתכנית העסקית של הבנק, ועל בסיס בחינה מקיפה של הפריסה הסניפית שערך הבנק, בעקבותיה הותוותה מסגרת כלל ארצית לפתיחת נקודות מכירה חדשות, לשינוי מיקום, למיזוג ולסגירה של סניפים. תכנית זו מתעדכנת באופן שוטף בהתאם לתנאי השוק ולצרכים באזורים השונים. בשנת 2010 מתוכננת פתיחתן של 7 נקודות מסחריות חדשות, וכן 14 נקודות מכירה למשכנתאות, כולל הקמת נקודות מכירה של משכנתאות כנציגויות של הבנק בסניפי בנק יהב.

מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, והוא מתבסס על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני הנהלת הבנק, כמפורט להלן. המידע עשוי שלא להתממש, במידה שהנהלת הבנק תמצא כי אין כדאיות בביצוע התכנית כאמור, או בשל שינויים העשויים לחול בגורמים משפיעים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מקרו כלכליים וגיאופוליטיים, למדיניות

הכלכלית, לשוקי המטבע ושוקי ההון, לאיתנותם הפיננסית של לקוחות, לחקיקה, להוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, להעדפות הציבור, להיבטים הקשורים בתדמית הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות, להתפתחות זמינותם ומחירי הרכישה והשכירות של נכסים ולנושאי כוח אדם.

הבנקאות הישירה

בשנת 2009 נמשך המעבר של חלק מפעילות לקוחות מערכת הבנקאות לערוצי הבנקאות הישירה (טלפון, אינטרנט ומכשירים סולריים). שיעורי ההצטרפות והשימוש במערכות הבנקאות הישירה נמצאים במגמת עלייה. מערכת הבנקאות בכללותה מאמצת בהדרגה אסטרטגיה רב-ערוצית שבמרכזה עומד הסניף, וערוצי הבנקאות הישירה מהווים חלק אינטגרלי ממנה. השירות הניתן באינטרנט, כמו גם המענה הטלפוני המאוש (call center), מהווים את הערוצים המובילים בתהליך של שיפור וחיזוק נגישות הלקוח לשירותי הבנק, ושיפור השירות בכלל, תוך הסטת הפעילות מהסניף. בנוסף, מאפשרים שירותים אלו לעובדי הבנק להתמחות בשירות ובמכירות.

המדיניות על פיה פועל הבנק בתחום הבנקאות הישירה היא:

- הרחבת השירותים הניתנים באמצעות ערוצי הפעילות הישירים העיקריים (טלפון, אינטרנט ומכשירים סולריים) ושדרוגם.
- הרחבת השימוש של לקוחות הבנק במערכות הבנקאות הישירה, מתוך מטרה לשפר את השירות.
- פיתוח המוקד הטלפוני ("השירות הטלפוני של מזרחי טפחות") כערוץ העיקרי להסטת פעילות שוטפת מהסניפים.
- שימוש במערכות הבנקאות הישירה ככלי לבניית יתרון יחסי לבנק ולגיוס לקוחות חדשים מועדפים.

שירותי הבנקאות הישירה המוצעים ללקוחות הבנק כוללים:

- **השירות הטלפוני** - ה-call center של הבנק. באמצעותו ניתן לבצע את מרבית הפעולות הבנקאיות. השירות הטלפוני של מזרחי טפחות מאפשר למנויי לקבל שרות טלפוני במענה קולי ממוחשב או על ידי בנקאי במוקד;
- **טפחות ישיר** - מוקד המאפשר ביצוע מגוון פעולות הקשורות לתחום המשכנתאות. בין היתר: הגשת בקשה להלוואה לדיור, קבלת מידע על הלוואה קיימת וביצוע תשלומים.
- **שירות האינטרנט** - קבלת מידע בנקאי וביצוע פעולות בחשבון במגוון המוצרים הבנקאיים העומדים לרשות לקוחות הבנק בעלות מופחתת. השירות זמין 24 שעות ביממה.
- **השירות הסולרי** - מערכת להפצת מידע בנקאי ופיננסי באמצעות טלפון סולרי, דואר אלקטרוני, פקסימיליה ואינטרנט;
- **שירות ה-PC** - מערכת מקבילה למערכת "מזרחי באינטרנט", המאפשרת חיבור ישיר למחשב הבנק, שלא דרך רשת האינטרנט, וכתוצאה מכך - מהירות פעולה גבוהה יותר;
- **שירות דואר אלקטרוני** - מערכת להפצת פירוט פעולות שבוצעו בחשבון באמצעות דואר אלקטרוני ישירות לכתובת הדואר האלקטרוני של הלקוח;
- **שירות תיבת הודעות** - מערכת לקבלת הודעות מהבנק על הפעילות בחשבון באמצעות תיבת הודעות אישית דרך שירות האינטרנט של הבנק.

- **עמדות שירות** - מאפשרות קבלת מידע בתחום המסחרי ובתחום המשכנתאות, וביצוע מספר מוגבל של פעולות בחשבון; בחלק מהסניפים ניתן לבצע במכשירים לשירות עצמי גם פעולות הפקדת שיקים והנפקת שיקים; שירות זה ניתן כיום ב- 60 עמדות שירות.
- **כספונים** - ברשות הבנק 104 מכשירים למשיכת כספים, ברובם המכריע מתאפשרת גם משיכת מטבע חוץ (דולר ואירו). ב- 20 כספונים משולבת אופציה להפקדת שיקים.
- **שירות הפקס** - מאפשר קבלת מידע בנקאי שוטף במגוון נושאים על פי תדירות מוגדרת על ידי הלקוח.

מקורות ומימון

מקורות המימון של הקבוצה כוללים פיקדונות, לרבות באמצעות לקיחת אשראי מבנק ישראל, כתבי התחייבות ואיגרות חוב לסוגיהן, והון עצמי. הקבוצה בוחרת את תמהיל מקורות המימון על בסיס יעדיה העסקיים, בכלל זה יעדי ריווחיות, תשואה על ההון והלימות הון, בכפוף למגבלות הסטטוטוריות החלות על התאגידים הבנקאיים ובהתאם למצב שוקי ההון ותחזיות ההנהלה באשר להתפתחויות בהם.

פיקדונות

הבנק מבחין בין סוגי המקורות השונים לפי סוגי לקוחות. הבנק בוחן את מידת הריכוזיות של המפקידים, ובמסגרת זו קבעה ההנהלה קווים מנחים בגין החזקת אמצעים נזילים כנגד מפקידים גדולים. כמו כן, הוגדרו קווים מנחים באשר ליחס הפיקדונות התנודתיים לסך הפיקדונות. קווים מנחים אלו הינם חלק ממערך ניהול סיכונים הנזילות. סך פיקדונות הציבור בקבוצה ליום 31 בדצמבר 2009 עמד על כ- 95.0 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת כ- 91.8 מיליארדי שקלים חדשים בסוף שנת 2008. פיקדונות הציבור במגזר השקלי הלא-צמוד גדלו בשנת 2009 בשיעור של כ-5.2%, הפיקדונות במגזר הצמוד למדד קטנו בכ-3.8%, והפיקדונות במטבע חוץ והצמודים למטבע חוץ גדלו בשיעור של כ-7.9%. לפרטים, ראה פרק התפתחות סעיפי המאזן לעיל.

בנק ישראל

בנק ישראל משמש כגורם המרכזי למימון וספיגת כסף לזמן קצר עבור המערכת הבנקאית, ובכלל זה עבור הבנק. הבנקים יכולים ללוות ולהלוות כסף מול בנק ישראל ברצועת מחיר הנעה בטווח של כ- 0.5% מעל או מתחת לריבית המתפרסמת על ידי בנק ישראל. יצוין, כי בנק הלווה כסף מבנק ישראל חייב בבטוחות, עובדה המובאת בחשבון בניהול השוטף של הנזילות. שוק נוסף לגיוס מקורות לטווח קצר הוא שוק הכסף הבינבנקאי. ההיקף והסוגים של הפיקדונות במערכת הבנקאית מושפעים, בין היתר, מהמדיניות המוניטרית של בנק ישראל. להלן סקירת הכלים המוניטריים המופעלים על ידי בנק ישראל, לצורך יישום מדיניותו המוניטרית:

ריבית בנק ישראל - מידי חודש מפרסם בנק ישראל את שער הריבית שישרור במהלך החודש הבא. ריבית זו מהווה את ריבית הבסיס של מרכזי ההלוואות והפיקדונות המועמדים לרשות המערכת הבנקאית כפי שיפורט בהמשך.

חובת נזילות - הוראות בנק ישראל מחייבות את הבנקים להחזיק יתרות באמצעים נזילים בגין פיקדונות הציבור, בשיעורים שונים, בהתאם לתקופת הפיקדון. שיעורי חובת הנזילות כיום הינם 6% על פיקדונות לפי דרישה ו- 3% על פיקדונות לזמן קצוב של שבוע עד שנה. בפיקדונות לתקופות של שנה ומעלה, לא קיימת חובת נזילות. לפרטים בדבר ניהול סיכוני הנזילות על ידי הבנק ראה בפרק ניהול הסיכונים.

פיקדונות בבנק ישראל לספיגת עודפי הנזילות - בנק ישראל מעמיד מכרזי פיקדונות לרשות המערכת הבנקאית כמכשיר לספיגת עודפי נזילות במערכת. מכרזי הפיקדונות הינם לזמן קצר של 1 או 7 ימים, וריבית המקסימום במכרזים אלו הינה ריבית בנק ישראל המוצהרת על ידו. בנוסף, קיים חלון להפקדה של פיקדון יומי בבנק ישראל ללא מגבלת סכום, בריבית הנמוכה ב- 0.25% מריבית בנק ישראל. מרווח זה הופחת משיעור של 0.5% במרץ 2009. הפחתה זו השלימה את התכנית המוניטרית של בנק ישראל מסוף 2008, להגברת הנזילות במערכת הפיננסית ותמיכה בצמיחה.

מלוות קצרי מועד- המכשיר הפיננסי העיקרי לספיגת עודפי שקלים הינו מלווה קצר מועד (מק"מ), באמצעות הנפקות שוטפות לציבור ופעילותו של בנק ישראל בשוק המשני.

כלים להזרמת נזילות למערכת:

מכרזי הלוואות - לצורך הזרמת נזילות למערכת בנק ישראל מעמיד מכרזי אשראי לזמן קצר של 1-7 ימים, בהם ריבית המינימום הינה ריבית בנק ישראל. בנוסף, מעמיד בנק ישראל חלון אשראי יומי בריבית הגבוהה ב- 0.25% מריבית בנק ישראל, מרווח זה הופחת משיעור של 0.5% במרץ 2009, בדומה למהלך שבוצע במרווח הפיקדונות בבנק ישראל כאמור לעיל. קבלת אשראי מבנק ישראל, הן באמצעות מכרזי האשראי והן באמצעות חלון האשראי, מוגבלת בסכום הביטחונות שיש לכל בנק בבנק ישראל.

מכרזי REPO - החל מהרבעון הרביעי של 2006 בנק ישראל מפעיל מכרזים לרכש חוזר (REPO) לרכישה חוזרת של איגרות חוב ומק"מ מבנקים וגופים מוסדיים לתקופה של שבוע וחודש (כאמור לפי תכנית בנק ישראל). כלי זה נועד אף הוא להזרמת נזילות.

RTGS מערכת תשלומים בזמן אמת - מערכת התשלומים בזמן אמת (Real Time Gross Settlement – RTGS). מאפשרת ללקוחות להעביר סכומי כסף בשקלים מחשבון בבנק אחד לחשבון בבנק אחר בזמן אמת. הסליקה הינה מיידית וסופית.

כתבי התחייבות ואיגרות חוב מהציבור

כתבי התחייבות

הבנק פועל לגיוס מקורות ארוכי טווח באמצעות הנפקות, בין היתר באמצעות מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ (להלן: "טפחות הנפקות"), חברה בת בבעלות מלאה של הבנק. במהלך השנים הנפיקה טפחות הנפקות תעודות התחייבות לציבור על פי תשקיפים שפורסמו.

למועד הדוחות הכספיים סך תעודות ההתחייבות (סדרות 25-30), לרבות כתבי התחייבויות נדחים, שהונפקו לציבור על ידי מזרחי טפחות הנפקות הסתכמו בע.ג. כולל של כ-2,901 מיליון שקלים חדשים (ל-31 בדצמבר 2008 - 2,122 מיליון שקלים חדשים), מהם 1,651 מיליון שקלים חדשים כתבי התחייבות נדחים (ליום 31 בדצמבר 2008 - 872 מיליון שקלים חדשים).

בתאריך 25 בפברואר 2009 פרסמה טפחות הנפקות תשקיף מדף להנפקה של עד 12 סדרות של תעודות התחייבות ושל עד 3 סדרות של שטרי הון נדחים. כל תמורת ההנפקה תופקד על ידי טפחות הנפקות בפקדונות בבנק מזרחי טפחות בע"מ. כמו כן, מאפשר התשקיף הרחבה של סדרת איגרות חוב וסדרת כתבי התחייבות נדחים. במהלך שנת 2009 הנפיקה טפחות הנפקות כתבי התחייבות נדחים מסדרה 30 בסך של כ-779 מיליון שקלים חדשים ע.נ. תמורת כ-864 מיליון שקלים חדשים. מתוכם סך של 424 מיליון שקלים חדשים ע.נ. הוקצו על פי תשקיף מדף מיום 25 בפברואר 2009 ודוח הצעת מדף מיום 27 באוקטובר 2009.

שטרי הון מורכבים

בחודש נובמבר 2006 גייס הבנק במסגרת הקצאה פרטית למשקיעים מוסדיים סכום של כ-451 מיליון שקלים חדשים (460 מיליון שקלים חדשים ערך נקוב), באמצעות הנפקה של שטרי הון נדחים (סדרה א'), שיחשבו להון משני עליון לעניין שמירת יחס הון מזערי. ביום 21 במאי 2007 פורסם תשקיף של הבנק, במסגרתו נרשמו למסחר בתחילת חודש יוני 2007 שטרי הון המורכבים. החל בחודש יוני 2007, ועד תום שנת 2009, הונפקו ונרשמו למסחר שטרי הון נדחים נוספים בסך של כ-1,242 מיליון שקלים חדשים ערך נקוב תמורת סך של כ-1,193 מיליון שקלים חדשים. סך כל שטרי הון הנדחים (סדרה א') של הבנק שהונפקו ונרשמו למסחר, הגיע לכ-1,702 מיליון שקלים חדשים ערך נקוב, שהונפקו תמורת סך של כ-1,644 מיליון שקלים חדשים. היתרה המשוערכת של שטרי הון המורכבים ליום 31 בדצמבר 2009 עמדה על כ-1.8 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת כ-1.2 מיליארדי שקלים חדשים לסוף שנת 2008. לפרטים, ראה ביאור 14 לדוחות הכספיים.

דירוג התחייבויות הבנק

בהתאם לדירוג שבוצע על ידי Standard&Poor's Maalot (להלן: "מעלות") דירוג התחייבויות הבנק, לרבות פקדונות שהופקדו בבנק, הוא (AA+), ללא שינוי מאז דורג הבנק לראשונה, בשנת 2003. ב-14 בספטמבר 2009 אישרה מעלות את הדירוג של AA+ לבנק מזרחי טפחות ועדכנה את תחזית הדירוג מ"ציבה" ל"שלילית". לדברי מעלות, בפרסמם את השיקולים העיקריים לדירוג: "דירוג הבנק משקף את מעמדו העסקי החזק ובפרט בענף המשכנתאות בשוק הישראלי, מבנה המקורות האיתן של הבנק, ההכנסות הציבות על פני זמן, הלימות בסיס ההון התומכת ברמת הדירוג וחשיבותו הגבוהה של הבנק למערכת הבנקאית הישראלית. הדירוג מושפע לרעה מעלייה ברמת הסיכון של סביבת הפעילות הכלכלית בישראל בשנתיים האחרונות וזאת יחד עם הגידול המשמעותי בתיק האשראי של הבנק בתקופה זו. תחזית הדירוג השלילית משקפת את חששותינו שהפרופיל הפיננסי והעסקי, שהינו נכון למועד זה משיביע רצון, יושפע לרעה מההאטה הכלכלית בסביבת הפעילות שלו. בנוסף התחזית השלילית משקפת את חששותינו הגוברים ממצבם של הלווים הגדולים בסקטור העסקי. על אף התאוששות מסוימת של המשק הישראלי בחודשים האחרונים אשר ניכרת במספר אינדיקטורים כלכליים, אנו מאמינים כי התייצבות מגמת ההתאוששות הכלכלית תיקח זמן ממושך יותר, כאשר במהלכה תתכן הרעה באיכות האשראי. אילו השפעות שליליות אלו על הבנק יהיו בעוצמה גבוהה משציפינו, החוסן הפיננסי של הבנק עשוי להיחלש. עלייה משמעותית בהיקף החובות הבעייתיים אשר בעקבותיה תחול שחיקה ברווחיות הבנק ובסיס ההון שלו עשויים להוביל להורדת דירוג. בטווח הארוך יותר, התייצבות סביבת הפעילות עשויה לתמוך בחוסן הפיננסי של הבנק. התחזקות והתייצבות התנאים הכלכליים במשק הישראלי אשר יתורגמו לירידת רמת הסיכון בתיק האשראי של הבנק, שיפור ברווחיותו וחיזוק בסיס ההון שלו עשויים להוביל להחזרת תחזית הדירוג לציבה".

דירוגם של כתבי ההתחייבות הנדחים שהונפקו על ידי טפחות הנפקות, נותר ברמת דירוג אחת נמוכה יותר מדירוג המנפיק, קרי בדירוג של AA. ביום 5 באפריל 2009 הודיעה מעלות, כי במסגרת בחינה מחדש של S&P את דירוג המכשירים ההיברידיים בכל העולם לרבות ישראל, לאור המשבר הפיננסי העולמי, הורד דירוג שטרי ההון הנדחים מ- (AA-) ל- (A+). דירוג שטרי ההון המורכבים, המהווים הון משני עליון, הוא A+. לאחר תאריך המאזן, ב-4 לפברואר 2010 אישרה מעלות את הדירוגים של מכשירי ההון אשר הונפקו על ידי הבנק, כפי שפורטו לעיל.

אשראי בריבית משתנה

חלק ניכר מהאשראי שנתן הבנק הוא בריבית משתנה. במגזר השקלי הלא צמוד, האשראי בריבית משתנה ניתן בריבית המשתנה בהתאם לשינויים בשיעור ריבית הפריים. שיעור ריבית הפריים מבוסס על ריבית בנק ישראל בתוספת של 1.5%, ובמידה שישתנה יחס זה, יהיה הבנק רשאי לשנות בהתאם גם את שיטת קביעת הריבית המשתנה. ריבית הפריים עשויה להשתנות בכל חודש, בהתאם להחלטת נגיד בנק ישראל על שינויים בריבית המוניטרית. במגזר הצמוד למדד המחירים לצרכן, עיקר ההלוואות בריבית משתנה הן משכנתאות. מנגנון שינוי הריבית מבוסס על העלות הממוצעת של גיוס מקורות במערכת הבנקים למשכנתאות. תדירויות שינוי הריבית בהלוואות המשכנתא צמודות המדד הן מגוונות, בהתאם לסוג ההלוואה: שנה, שנתיים וחצי, 5 שנים, 7 שנים ו-10 שנים. לאור צימצום בשנים האחרונות של הקפי הגיוס המבוצע באופן ישיר על-ידי בנקים המוגדרים כבנקים למשכנתאות (בעיקר עקב מיזוגם של בנקי המשכנתאות הגדולים לתוך חברות האם שלהם), בוחן הבנק, בשיתוף עם בנק ישראל, את המרת "עוגן המקורות" בעוגן חלופי, תוך שמירה על גובה המירווח. במגזר מטבע החוץ, עיקר ההלוואות הן בריבית המשתנה בהתאם לשינויים בריבית הליבור. התקופות המקובלות הם ליבור לחודש ול-3 חודשים.

ניהול סיכונים

באזל I: הנדבך השלישי - משמעת שוק

להלן יובא מידע איכותי ונתונים כמותיים המתייחסים למכלול הסיכונים אליהם חשוף הבנק, המנוהלים בהתאם למדיניות שקבע הדירקטוריון. המידע נערך בהתאם לדרישות הגילוי בנדבך השלישי של המלצות באזל I, כפי שהוחלו על הבנקים בהוראות הדיווח לציבור, ובהתאם להוראה לדיווח איכותי בדבר חשיפה לסיכוני שוק ודרכי ניהולם.

להלן מראי המקום למידע הנדרש על פי הוראות הדיווח של בנק ישראל, שנכלל להלן ובחלקים אחרים של הדוחות הכספיים:

נושא	הגילוי	הפרק בדוח הדירקטוריון / הביאור בדוח הכספי
תחולת היישום	ישויות בקבוצה, בסיס האיחוד, מגבלות על ההון הפיקוחי	פרק ניהול הסיכונים
מבנה ההון	תכונות עיקריות של מכשירי ההון פירוט רכיבי ההון	ביאור 14 - הלימות הון ביאור 14 - הלימות הון
הלימות ההון	גילוי איכותי וכמותי נתוני יחס ההון בקבוצה	פרק ניהול הסיכונים ביאור 14 - הלימות הון
סיכון אשראי	גילוי איכותי וכמותי חשיפות סיכון אשראי לפי ענף משק	פרק ניהול הסיכונים סקירת הנהלה, תוספת ה' - סיכון אשראי לפי ענפי משק
	חשיפות סיכון אשראי לפי תקופה חוזית לפירעון חשיפות סיכון אשראי לפי אזורים גיאוגרפיים עיקריים	פרק ניהול הסיכונים סקירת הנהלה, תוספת ו' - חשיפה למדינות זרות
	מידע על חובות בעייתיים הפרשות לחובות מסופקים לפי ענפי משק	ביאור 4 - אשראי לציבור סקירת הנהלה, תוספת ה' - סיכון אשראי לפי ענפי משק
הפחתת סיכון אשראי	גילוי איכותי וכמותי	פרק ניהול הסיכונים
סיכון אשראי של צד נגדי	גילוי איכותי וכמותי	פרק ניהול הסיכונים
איגוח		פרק ניהול הסיכונים
סיכון שוק ונדילות סיכון ריבית בתיק הבנקאי	גילוי איכותי וכמותי	פרק ניהול הסיכונים
סיכון תפעולי	גילוי איכותי	פרק ניהול הסיכונים
פוזיציות במניות בתיק הבנקאי	גילוי איכותי וכמותי מדיניות חשבונאית	פרק ניהול הסיכונים ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית
סיכונים משפטיים	גילוי איכותי וכמותי	פרק ניהול הסיכונים
גורמי סיכון	גילוי איכותי וכמותי	פרק ניהול הסיכונים

תחולת היישום

מסגרת העבודה למדידה והלימות הון, כפי שאומצה על ידי המפקח על הבנקים, חלה על קבוצת הבנק, ובפרט על הבנק - בנק מזרחי טפחות בע"מ - החברה האם בקבוצה. החברות בקבוצת הבנק עליהן חלה מסגרת העבודה, בהתאם לבסיס האיחוד הפיקוחי, הן גם החברות המאוחדות בדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק. לפרטים בדבר החברות בקבוצת הבנק, ראה ביאור

6 לדוחות הכספיים. למיטב ידיעתה של הנהלת הבנק, ובהסתמך על יועציה המשפטיים, אין איסורים או הגבלות משמעותיות על העברת כספים או הון פיקוחי בין חברות קבוצת הבנק.

הלימות ההון

הבנק מעריך את הלימות ההון שלו על פי כללי באזל II, כפי שנקבעו בהוראות המפקח על הבנקים. עיקרי הכללים והגישות שמיישם הבנק תוארו לעיל, במסגרת תיאור הנחיות באזל II בפרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק. הבנק נוקט בגישה הסטנדרטית על מנת להעריך את החשיפה לסיכון אשראי, בגישת האינדיקאטור הבסיסי על מנת להעריך את החשיפה לסיכון תפעולי, ובגישה הסטנדרטית על מנת להעריך את החשיפה לסיכון שוק. המפקח על הבנקים קבע, כי בתוך 3 שנים ממועד תחילת השימוש בגישת האינדיקאטור הבסיסי להערכת החשיפה לסיכון התפעולי, על הבנקים לעבור לשימוש בגישה הסטנדרטית. הבנק מנטר את יחס הלימות ההון באופן שוטף, על מנת לוודא עמידה בדרישות הפיקוח על הבנקים ובמגבלות שקבע הדירקטוריון, וכדי לאפשר היערכות מבעוד מועד למתן מענה להתפתחות נכסי הסיכון ודרישת ההון של הבנק. לשם כך, קבע הדירקטוריון נוהל פנימי, המגדיר את תדירות המדידה של הלימות ההון, את הדיווחים הנדרשים ואת הפעולות שיש לנקוט במקרים בהם יורד יחס ההון מרמות מינימאליות שנקבעו.

בהתאם למכתב המפקח על הבנקים מיום 20 באוגוסט 2009, ממשיך הבנק לעמוד ביעדי הלימות ההון כפי שהוגדרו על ידו במונחי באזל I (הוראת ניהול בנקאי תקין 311), וזאת עד לסיום תהליך הסקירה הפיקוחי על ידי בנק ישראל. צרכי ההון של הבנק נגזרים מהתפתחות פעילותו העסקית, בהתאם לתכנית האסטרטגית הרב-שנתית. התכנית האסטרטגית קובעת יעדים כמותיים בתחומים שונים של הפעילות הבנקאית, וממנה נגזר ההיקף הצפוי של נכסי הסיכון. על בסיס ההיקף הצפוי, מגדיר הבנק את צריכת ההון הצפויה, וקובע תכנית לגיוס הון, במידת הצורך. התכנית לגיוס הון, וההבחנה בין סוגי מכשירי ההון השונים המגויסים, כפופים גם לתנאי השוק ולעלויות הגיוס במועד הרלוונטי.

להלן התפלגות נכסי סיכון ודרישות ההון בגין סיכון אשראי לפי קבוצות חשיפה:

ליום 31 בדצמבר 2009		
קבוצת חשיפה	יתרות משוקללות של נכסי סיכון	דרישת הון ⁽¹⁾
חובות של ריבוניות	765	69
חובות של ישויות סקטור ציבורי	419	38
חובות של תאגידים בנקאיים	1,985	179
חובות של תאגידים	32,847	2,956
חובות בביטחון נדל"ן מסחרי	1,601	144
חשיפות קמעונאיות ליחידים	10,762	969
הלואות לעסקים קטנים	1,896	171
משכנתאות לדיור	23,602	2,124
איגוח	25	2
נכסים אחרים	2,080	187
סך הכל	75,982	6,839

(1) דרישת ההון חושבה לפי שיעור של 9% מיתרות נכסי הסיכון. בהתאם להוראת השעה ליישום נדבך 3 של באזל II.

להלן נכסי הסיכון ודרישות ההון בגין סיכון שוק וסיכון תפעולי:

ליום 31 בדצמבר 2009		
יתרות משוקללות		
דרישת הון ⁽¹⁾	של נכסי סיכון	
56	624	סיכון שוק
634	7,038	סיכון תפעולי ⁽²⁾
690	7,662	סך הכל

(1) דרישת ההון חושבה לפי שיעור של 9% מיתרות נכסי הסיכון, בהתאם להוראת השעה ליישום נדבך 3 של באזל II.

(2) חושב לפי גישת האינדיקטור הבסיסי.

יחס הון לרכיבי סיכון		
8.01%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	
14.25%	יחס ההון הכולל לרכיבי הסיכון	
9.00%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	

חשיפת סיכון והערכתו

הפעילות העסקית השוטפת של הקבוצה במגוון המוצרים והמכשירים הפיננסיים המאזניים והחוץ מאזניים חושפת את הקבוצה לסיכונים שונים, ביניהם - סיכונים שוק ונזילות, סיכונים אשראי וסיכונים תפעוליים. מדיניות ניהול הסיכונים בתחומים השונים מיועדת לתמוך בהשגת היעדים העסקיים של הקבוצה תוך הגבלת החשיפה לסיכונים אלה.

ניהול הסיכונים בקבוצה מתבצע באופן שוטף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 339 ו-342 של בנק ישראל ובהתאם למסגרת שהתוותה בנדבך השני של באזל II. במסגרת זו מונו בקבוצה מנהלי סיכונים, והוקם אגף לבקרת סיכונים. הנהלת הבנק רואה במערך ניהול ובקרת סיכונים של הבנק את אחת מיכולות הליבה שלו, ולפיכך, מדיניות הבנק היא לפעול באופן מתמיד לשיפור מערך ניהול ובקרת הסיכונים.

גישת הנהלת הבנק היא, כי ניהול הסיכונים ובקרתם צריכים להיות תהליך אינטגרטיבי. ניהול הסיכונים בראיה כוללת, על כלל הפעילות הפיננסית של הבנק, מאזנית וחוץ מאזנית, מאפשר לבנק ניצול מרבי של המתאמים בין גורמי הסיכון השונים (בסיס וריבית) במגזרי ההצמדה השונים, ופיזור מיטבי של הסיכון. בנוסף למדידת הערך הכולל של הסיכון, מודד הבנק ומנהל את תמהיל מרכיבי הסיכון. כחלק מגישה זו, רכש הבנק מערכת ניהול סיכונים ("Algorithmics") המאפשרת לנהל ולבקר תחת פלטפורמה אחת את סיכון השוק, את סיכון הנזילות ואת סיכונים האשראי השונים, לרבות יישום הוראות באזל II לחישוב הון רגולטורי.

הבנק יצר מבנה לפיו ניהול ובקרת הסיכונים של הקבוצה, מורכב מחמישה נדבכים עיקריים:

הדירקטוריון - אחראי על ניהול הסיכונים וההון של הבנק, לרבות קביעת תיאבון הסיכון והמגבלות, קביעת של היעדים העסקיים ושל התוכנית האסטרטגית, וכן של פרופיל הסיכונים הנגזר הם. הדירקטוריון מאשר את מדיניות הטיפול בניהול הסיכונים וההון ועוקב אחר יישומה.

ההנהלה - מחויבת לניהול הסיכונים המהותיים העומדים בפני הבנק (כל מנהל סיכונים בתחומו). תפקידי ההנהלה לקבוע את המדיניות לניהול כל אחד מהסיכונים, לקבוע את עמדת הבנק בדבר דרישת ההון לכל סיכון, ולפתח אסטרטגיות וכלים להפחתת סיכונים ולצמצום נזקים אפשריים.

היחידות העסקיות - יחידות אלה, הנוטלות סיכון, נמצאות בקו הקדמי של ניהול הסיכונים ומפעילות כלים ונהלים לשם ניהולם השוטף.

CRO - מנהל החטיבה לחשבות תכנון ותפעול הוא ה- CRO (Chief Risk Officer) של הבנק. החטיבה לחשבות, תכנון ותפעול מהווה את הקו האמצעי לפעילות בקרת הסיכונים, תוך שימוש במערכות (לעיתים מערכות שונות מאלה המופעלות על ידי היחידות העסקיות) ובנהלים ייעודיים. האגף לבקרת סיכונים, בחטיבה לחשבות תכנון ותפעול, מפעיל כלי ניטור "קרובים" ככל הניתן לפעילות היחידות העסקיות, ולאירועי נטילת הסיכון. בכלל זה, נמצאים כלי מעקב תוך יומיים כפי שיפורט להלן.

הביקורת הפנימית - מהווה דברך נוסף למעקב וניטור אחר רמת הסיכון. פעילות הביקורת הפנימית מתבצעת לרוב לאחר נטילת הסיכון. הביקורת הפנימית, באמצעות הכלים אותם היא מפעילה, פועלת באופן עצמאי ובלתי תלוי כדי למפות ולהעריך את רמת הסיכון ביחידות השונות.

להלן רשימת הסיכונים שמיפה הבנק, וחברי ההנהלה שמונו כאחראים (Risk Owner) לכל אחד מהם:

סוג הסיכון	האחראי לסיכון (Risk Owner)
אשראי (כולל סיכון CRM וסביבתי)	מנהל החטיבה העסקית
צד נגדי נגזרים וצד נגדי בנקים ומדינות	מנהל החטיבה הפינסית
ריכוזיות אשראי	מנהל החטיבה העסקית
איגוח	מנהל החטיבה הפינסית
שוק (כולל ריכוזיות)	מנהל החטיבה הפינסית
ריבית בתיק הבנקאי	מנהל החטיבה הפינסית
נזילות (כולל ריכוזיות)	מנהל החטיבה הפינסית
תפעולי (כולל ריכוזיות)	מנהל החטיבה לחשבות, תכנון ותפעול
סליקה	מנהל החטיבה הפינסית
מוניטין	מנהלת מערך השיווק והפרסום
משפטי	מנהל המערך המשפטי

סיכון אשראי

סיכון אשראי הינו סיכון של הבנק להפסד כתוצאה מהאפשרות שהצד הנגדי לעסקה לא יעמוד בהתחייבויותיו. סיכון זה יכול לנבוע ממספר גורמים שלהם תתכן השפעה על כלל תיק האשראי, או על ענף משקי מסוים או על הלקוח הבודד. בין הגורמים הללו ניתן למנות את התמורות המקרו כלכליות, סיכונים עסקיים הנובעים מפעילות הלקוח, סיכונים ריכוזיות באשראי וכדומה.

דירקטוריון הבנק הגדיר את מדיניות האשראי ובכלל זה את תיאבון הסיכון של הבנק בהתייחס בין היתר לענפי משק, קבוצות לווים, משכנתאות ועוד. המעקב אחר המגבלות שנקבעו בתיאבון הסיכון מבוצע בתדירות שהוגדרה במסגרת מדיניות האשראי, והעמידה בהן מדווחת להנהלת ודירקטוריון הבנק.

הבנק נמצא בתהליך אישור מדיניות סיכון ריכוזיות ייעודית לאשראי אשר במסגרתה יוגדר תיאבון הסיכון לתחום זה, יקבעו שיטות המדידה הבקורות ומנגנוני הדיווח. מדיניות הבנק בתחום האשראי נגזרת מהיעדים ומהאסטרטגיה העסקית של הבנק, תוך מתן דגש לתמורות המקרו כלכליות בארץ ובעולם ולהשלכותיהן על סיכון האשראי.

במסגרת מדיניות האשראי של הבנק נקבעו עקרונות וכללים להעמדת אשראי ולניהול תיק האשראי והבקרה עליו, במטרה לשמר את איכותו, ולמזער את הסיכון הגלום בו. עקרונות וכללים אלה מאפשרים ניהול מבוקר של הסיכונים הכרוכים במתן אשראי ללווים, הן ברמת הלקוח הבודד וקבוצת הלווים, והן ברמה של ענפי משק וסקטורים עסקיים. מדיניות האשראי נבחנת במהלך השנה לאור התפתחויות בסביבה העסקית בה פועל הבנק ובה פועלים לקוחותיו. מנהל סיכוני האשראי בבנק הוא מנהל החטיבה לבנקאות עסקית. הבנק מיישם את הנחיות באזל II. למרכיבים הכמותיים של ההוראה, ולא פחות מכך, למרכיביה האיכותיים, יש השפעה רבה על אופן ניהול סיכון האשראי של הבנק, ובפרט לתהליך ה- ICAAP המתנהל במסגרת הנדבך השני של באזל II. תהליך ה- ICAAP בוחן את תהליכי ניהול סיכוני האשראי, ובכלל זה את התוויית מדיניות האשראי והגדרות תיאבון הסיכון, לאור פרופיל הסיכונים של הבנק.

פעילות האשראי לציבור של הקבוצה מנוהלת במספר מגזרים עיקריים, הנבדלים בניהם במאפייני הלקוחות וסוגי השירותים הבנקאיים הנדרשים להם וכן ביחידה הארגונית שאחראית לטיפול בכל אחד מסוגי הלקוחות:

- מגזר משקי הבית ומגזר העסקים הקטנים הנמצאים באחריות החטיבה הקמעונאית.
- מגזר הבנקאות המסחרית ומגזר הבנקאות העסקית הנמצאים באחריות החטיבה העסקית.
- לקוחות הפעילות הבינלאומית הנמצאים באחריות סקטור הפעילות הבינלאומית בחטיבה הפיננסית.

פירוט אודות מאפייני הלקוחות בכל אחד ממגזרים אלו ראה בפרק תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות ובפרק הפעילות הבינלאומית.

בתהליך מתן האשראי נבחנים נתוני העסקה בהתאם לקריטריונים שנקבעו על ידי הבנק. מנגנון קבלת ההחלטות בנוגע למתן האשראי הינו היררכי, מרמת הסניף ועד לרמת הדיירקטוריון. כל יחידה המטפלת במתן אשראי עוקבת באופן שוטף אחר פירעונו בהתאם לתנאיו, ואחר מצבו הפיננסי של הלקוח בהתאם להיקפי חבותו. ממצאים הדורשים טיפול מדווחים לגורם שהאשראי בסמכותו. הבנק פועל במספר מישורים שונים כדי לעקוב ולהפחית את סיכון האשראי ככל שניתן, משלב אישור האשראי, הביטחונות הנדרשים וההתניות הפיננסיות שנקבעו בהתאם לנהלים ולסמכויות ומדיניות הפיזור שהוגדרו בבנק ועד לבקורות השוטפות המבוצעות ביחידות העסקיות וביחידות הבקרה הייעודיות. זאת, תוך כדי השקעת מאמץ מתמיד בשיפור המקצועיות והמומחיות של העוסקים בתחום האשראי באמצעות קורסים והדרכות בנקאיות ובאמצעות השתלמויות וימי עיון מקצועיים בכל הרמות. במקביל, מושקעים אמצעים רבים בשיפור ובשכלול כלי הבקרה ומערכות המידע הממוחשבות, העומדים לרשות מקבלי ההחלטות בתחום האשראי.

שיקולים במתן אשראי - השיקולים למתן אשראי מתבססים בעיקר על טיב הלקוח, כושר הפירעון, חוסן פיננסי, נזילות, מהימנות, ותק בענף, ותק בבנק, התנהגות החשבון וטיב הבטוחות, כפי שיפורט להלן. כמו כן, פועל הבנק להתאים את סוג האשראי ותנאיו לצרכי הלקוח. במקרים בהם ניתן האשראי בעיקר תוך הסתמכות על טיב לווה, ללא דרישה לכיסוי מלא או חלקי בבטוחות, קיימות לעיתים התניות שונות, ובין השאר – שמירה על יחסים פיננסיים.

נהלים - הנהלים למתן אשראי ולטיפול באשראי ובביטחונות, כמו גם מערכות המיכון הרלוונטיות לכך, נבחנים ומעודכנים באופן שוטף, כדי להתאימם לסביבה העסקית המשתנה, תוך הפקת לקחים מאירועים שונים.

פיזור סיכונים - מדיניות האשראי של הבנק מזה שנים מתבססת על פיזור הסיכונים ועל ניהולם המבוקר. פיזור הסיכונים מאופיין במספר היבטים: פיזור תיק האשראי בין ענפי המשק השונים, לרבות הגבלת החשיפה ביחס לענפים ספציפיים; פיזור על פני קבוצות גודל של לקוחות; פיזור על פני מגזרי הצמדה שונים; פיזור גיאוגרפי במקרים רלוונטיים (ענף הבניה, משכנתאות). לפירוט בדבר ניהול סיכון הריכוזיות, ראה להלן.

סמכויות למתן אשראי - במטרה לייעל את תהליך קבלת ההחלטות בנוגע להעמדת האשראי תוך מזעור רמת הסיכון, נקבע מדרג סמכויות לבעלי תפקידים ולוועדות האשראי ברמות השונות, עד לדרג ועדת האשראי הדירקטוריונית והדירקטוריון. החלטות למתן אשראי, החל מרמת המרחב, מתבצעות באמצעות ועדות אשראי, וזאת כדי למזער את הסיכון שבהסתמכות על שיקול דעתו של מחליט יחיד. במסגרת סמכויות האשראי, נקבעו מגבלות על סכום האשראי, וכן על שיעור האשראי ללא בטוחות, אותו רשאי לאשר כל בעל סמכות, ונקבעו הנחיות נוספות ליכולת הפעלת הסמכות במצבים שונים.

חשיפה מטבעית באשראי - ללווים בעלי חשיפה מטבעית מוצעים אמצעי חיסוי והגנה (עסקאות גידור) לצמצום חשיפתם, וזאת בנוסף לצעדים האחרים שהבנק נוקט למזעור סיכויי החשיפה של הבנק מפעילותם של אותם לקוחות. נקבעו הנחיות למעקב, פיקוח ובקרה נאותים על פעילות לווים אשר חבותם לבנק רגישה לשינויים בשערי החליפין, לרבות יצירת סימולציות ותרחישים לשינויים עתידיים בשערי החליפין. בקרות מיוחדות מופעלות גם לגבי לקוחות אשר מרכיב משמעותי בסל הביטחונות שלהם הוא ניירות-ערך.

אשראי בענף הבנייה והנדל"ן - במימון ענף הבנייה והנדל"ן נעשה שימוש בכלי ניתוח ומעקב ספציפיים המסייעים לבנק בתהליך קבלת ההחלטות למתן ליווי פיננסי לפרויקטים השונים. מימון בנייה נעשה תוך התמקדות בעיקר בענף הבנייה למגורים באזורי הביקוש וברמות מחירים בינוניות. כמו כן, מתבצעת הקצאה מבוקרת של המימון בין אזורים גיאוגרפיים, גם בהתאם לביקושים הרלוונטיים.

במתן אשראי לבנייה מתמקד הבנק בשיטת הליווי הפיננסי (ליווי סגור). יישום השיטה מיועד להקטין את החשיפה לסיכונים במתן האשראי, שכן היא מעגנת מעקב שוטף וצמוד על הפרויקטים הממומנים, הן לפני העמדת האשראי והן במהלך ליווי הפרויקט, תוך ניתוק הפרויקט הממומן מהסיכונים העסקיים הטמונים בפעילויותיו האחרות של היזם - הלווה. הבנק נעזר במפקחי בנייה חיצוניים, ומסתמך בין היתר, על שיעבוד המקרקעין נשוא הפרויקט, כביטחון לאשראי. מתן האשראי במסגרת הליווי הפיננסי מבוצע רק במרכזי העסקים ובסניפים בעלי התמקצעות בנושא, ובפיקוח שלוחות אזוריות של סקטור הנדל"ן והבנייה.

דירוג לווים - הבנק פיתח מערכת לדירוג לווים עסקיים, המבוססת על מודל "תבחינים" ממוחשב המשלב הערכות כמותיות ואיכותיות ביחס ללווים, ואשר הותאמה למגוון הלווים העסקיים על פי ענפי המשק השונים. הבנק מתחזק באופן שוטף את המודלים השונים הקיימים ומפתח מודלים חדשים, ופועל להתאמתם, עדכוןם וטיובם בהתאם לשינויים בסביבה העסקית. השימוש במערכת זו מתייחס למרבית האשראי העסקי של הבנק. מטרת המערכת לאפשר ניהול של סיכויי האשראי ולתמוך בתהליכי קבלת ההחלטות. המערכת קובעת דירוג לווים כפונקציה של טיב הלקוח, הבטוחות שהעמיד והיקף האשראי שקיבל. דירוג הלווה מהווה בסיס גם לתמחור האשראי.

מעקב ובקרה – הבקרה בתחום האשראי היא מרכיב מרכזי בשמירה על איכות האשראי שהבנק מעניק ללקוחותיו, ובכלל זה שמירה על איכותם ועל מצבם של הביטחונות שנדרשו לאבטחת האשראי. הבנק פועל בעקביות לזיהוי ולאיתור מוקדם ככל

הניתן של סימנים המעידים על ירידה בכושר הפירעון של הלווים או על הרעה במצב ביטחונותיהם, וזאת כדי להימנע ממצב של כשל אשראי. בבנק קיימים מנגנונים שונים של בקרות, חלקן בקרות פנימיות בשרשרת הניהול של האשראי המבוצעות בקביעות בסניפים, במרחבים, במטה וביחידות ספציפיות שזה עיסוקן, וחלקן בקרות על ידי גורמים חיצוניים לתהליך האשראי.

מנגנוני הבקרה בסניפים, במרחבים ובמטה מעוגנים בנהלי הבנק ונהלים פנימיים של היחידות ומבוצעים באופן שוטף כחלק משגרת העבודה של הדרגים השונים. הבקרה של כל דרג אשראי הינה על החלטות האשראי הרלוונטיות של הדרגים הכפופים לו ועל התנהלות האשראי השוטפת של לקוחות אלו.

ביחידות המטה בחטיבה העסקית מבוצעות בקרות נוספות בתדירות שונות על ידי הדרגים השונים המדווחים לגורמים להם הם כפופים. קיימים תהליכי איתור ובקרה רוחביים ובצידם תהליכים ספציפיים המותאמים לאופי הפעילות הייחודי של כל סקטור.

בנוסף, מתקיים בתחום המשכנתאות תהליך מבדק פנימי שמטרתו לאתר ליקויים ונקודות הטענות שיפור בסמוך למועד הביצוע. התהליך מיועד להפנות את תשומת לבם של הגורמים הרלוונטיים לאיכות העבודה בסניף, איכות החיתום וההקפדה על ההוראות והנהלים.

במקביל מבוצעות בקרות על ידי יחידות ייעודיות של הבנק. היחידה לאיתור ובקרת אשראי שבחטיבה העסקית מפעילה מנגנונים ממוכנים לצורך התרעה על חשבונות ולקוחות חריגים, לרבות הסתמכות על מידע חיצוני לבנק. הבקרה מבוצעת על הפעילות הבנקאית בחשבונות שהוצפו עם סימני סיכון, על בסיס תבחינים שנקבעו על ידי הבנק עבור האוכלוסייה שהוגדרה כמבוקרת, וכן עבור כלל לקוחות הבנק באמצעות מערכת מידע התראתי ודוח הודעות וחריגים. בסקטור נדל"ן פועלת יחידת בקרה ייעודית אשר מבצעת בקרה ובחינה של היבטים שונים בכל הקשור לטיפול בעסקאות נדל"ן על ידי הבנק. בתחום המשכנתאות פועל מרכז חיתום ארצי מתוך מטרה להגביר את הבקרה על אישור הלוואות מורכבות או של אוכלוסיות מיוחדות ובו מבוצעים אישורי ההלוואות על ידי צוות עובדים מקצועי ומתמחה הפועל במטה המשכנתאות.

במסגרת האגף לבקרת סיכונים שבחטיבה לחשבות, תכנון ותפעול, מבוצעת בקרה על סיכוני אשראי. הבקרה נעשית בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 319 של בנק ישראל, באמצעות דירוג טיב הלווים ואיכות תיק האשראי בבנק, על בסיס תכנית עבודה שנתית, המאשרת על ידי ועדת האשראי הדירקטוריונית. תכנית העבודה כוללת לפחות את הנושאים הבאים:

- מעקב אחר לווים המדורגים נמוך במודל "התבחינים", או בדירוג הבלתי-תלוי של האגף לבקרת סיכונים.
- בקרת האשראי בסניף לונדון ובסניף לוס אנג'לס באמצעות גורמים חיצוניים, הכפופים ומונחים מקצועית על ידי האגף לבקרת סיכונים בארץ.
- בקרת האשראי בסניף קיימן על ידי האגף לבקרת סיכונים, במסגרת תכנית העבודה כאמור.
- בחינת מהימנות ואיכות הדירוג הנעשה על ידי מערך האשראי, בהתייחס לטיב המודל ולתוצאות הדירוג הנגזר ממנו, ולמשמעותם לגבי תיק האשראי של הבנק.
- ניתוח תיק המשכנתאות, לרבות ההתפתחות במתן אשראי לדירוג וחלקנו במערכת, וכן התפלגות האשראי על פי חתכים שונים.
- בחינת תיק האשראי של הבנק לאור מדיניות האשראי ומגבלות "תיאבון הסיכון" שאומצו על ידי הבנק.

מערכות מעקב ובקרה – בקבוצת הבנק נעשה שימוש מתמיד במערכות ממוחשבות לצורך ניהול ובקרה של סיכון האשראי. מערכות המחשוב מספקות לבעלי התפקידים, לרבות ליחידה ספציפית שתפקידה איתור ובקרה של סיכוני אשראי, כלי בקרה לאיתור חריגות ממסגרות האשראי ופערי ביטחונות, וכן כלים לאיתור התפתחות סיכוני אשראי הנבעים מקיום פרמטרים שונים

בהתפתחות חשבון הלקוח ובהתנהלותו. קיימות מספר מערכות משמעותיות להן תפקיד מרכזי בתהליכי ניהול הסיכונים והבקרה בתחום האשראי, וביניהן מערכות לניהול סיכונים (מערכת "Algorithmics"), מערכות לאיתור והצפת סיכוני אשראי, להצפת מידע התראתי, למעקב אחר התניות פיננסיות, מערכת אוטומטית לסיווג חובות ומערכת ממוחשבת לשליטה ולניהול כל החשבונות שבטיפול משפטי.

טיפול באשראי בעייתי ובגביית חובות - הטיפול באשראי בעייתי דורש התמקדות והתמקצעות מיוחדות, בשונה מהדרג המאשר או מטפל בביצוע האשראי ובקבלת הבטחות. לפיכך, מרכז הטיפול בלקוחות אלו בסקטור נפרד בחטיבה העסקית.

על מנת לאתר סיכוני האשראי המתממשים בבנק, מתקיים בבנק, כאמור, מהלך שוטף לבחינה ולאיתור של חובות בעייתיים, על פי תבחינים שהוגדרו. התבחינים כוללים תבחינים המחייבים סיווג של החוב, ותבחינים מתריעים המותירים שיקול דעת בידי הגורם המקצועי. החובות נבחנו על פי מדרג סמכויות שהוגדר בנהלי הבנק. מדרג הסמכויות כולל סמכויות אישיות, המתחילות בעובדים בסניפים ובמטה, וממשיך בסמכויות בדרגים גבוהים יותר שהוקנו לוועדות בהנהלת החטיבה העסקית, בהנהלת הבנק ובדירקטוריון. במקביל לתהליך האיתור והסיווג, מתנהל תהליך בקרה מובנה ובלתי תלוי במרחבים ובמטה.

מערכת המחשב התומכת ביישום הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314 ו-325, לרבות בתהליכי האיתור והבקרה, מבצעת בחינות לוגיות על פי קריטריונים, וקובעת ברירות מחדל לסיווג חובות כחובות בהשגחה מיוחדת, כחובות בפיגור, כחובות בארגון מחדש וכחובות שאינם נושאים הכנסה, על פי המתחייב. חובות שנערכה בגינם הפרשה לחובות מסופקים מסווגים כחובות מסופקים בחלקם שאינם נושאים הכנסה, אלא אם מוכח בוודאות גבוהה שהבנק יוכל להיפרע מיתרת החוב הלא מופרש, לרבות ריבית הצבורה.

הפרשה לחובות מסופקים – בבנק נהוגה מערכת של דוחות ממוחשבים שנועדו לאתר חשבונות, לקוחות ועסקאות שהם בעלי סיכון אשראי גבוה מהמקובל. החלטה על הפרשה לחובות מסופקים מבוצעת על בסיס סריקה של כלל תיק האשראי תוך הסתייעות בדוחות אלה ועל פי נוהל מובנה, הקובע בין היתר את הסמכויות לבחינה ולהחלטה על הפרשה כאמור. במסגרת ההחלטה נלקחים בחשבון שיקולים באשר לטיב העסקה, מצבם הפיננסי של הלווה ושל הערבים, ובאשר להיקפם ואיכותם של הביטוחונות שבידי הבנק. כמו כן, נעשית הערכה באשר להשפעה של שינויים בסביבה העסקית על הלווה ועל עסקיו.

ההפרשה לחובות מסופקים בהלוואות משכנתא לדיור ולכל מטרה נערכות לפי עומק הפיגור, למעט הלוואות גדולות והלוואות שחלות לגביהן נסיבות מיוחדות, כפי שהוגדרו בהוראות ניהול בנקאי תקין, שלגביהן נערכת הפרשה על בסיס בחינה פרטנית.

מלבד ההפרשות הספציפיות וההפרשות לפי עומק הפיגור, נערכת הפרשה נוספת, המחושבת בהתאם לכללים שהוגדרו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315. עיקר ההפרשה הנוספת הינו בגין יתרות סיכון אשראי בעייתי, ומחושב כאחוזים מהיקף סיכון האשראי הבעייתי, כמפורט להלן:

1%	חוב בהשגחה מיוחדת
2%	חוב בפיגור זמני
3%	חוב בארגון מחדש
4%	חוב שאינו נושא הכנסה

בנוסף, מבצע הבנק הפרשה נוספת, ככל שנדרשת, בגין לוויים חסרי מידע כספי, ובגין חריגה ממגבלות נוספות, כפי שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315.

בהתאם להוראת בנק ישראל בדבר מדידה וגילוי של חובות פגומים נערך הבנק ליישום ההוראה ולהפעלתה. לפרטים בדבר ההוראה והערכות הבנק ליישומה, ראה ביאור 1.כ"ד. לדוחות הכספיים.

בעקבות המשבר האחרון בשווקים הפיננסיים בעולם, הוגברו בבנק אמצעי הבדיקה והדיווח על החשיפות, לרבות סריקה מקיפה של כלל החשבונות והלקוחות, במטרה להדק את הפיקוח והבקרה על תיק האשראי. בפרט, מופו והוערכו חשיפות הבנק לגופים החשופים במישרין ובעקיפין למשבר הפיננסי בעולם והמעקב אחר החשיפות מתבצע באופן הדוק ושוטף. כמו כן, עוקב הבנק באופן שוטף אחר חשיפותיו למוסדות פיננסיים זרים, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים.

סיכונים סביבתיים - בשנים האחרונות התגברה המודעות העולמית לחשיפה הפיננסית הפוטנציאלית הנובעת מהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה. סיכון סביבתי לבנק הוא הסיכון להפסד העלול לנבוע מכך שהבנק יישא באחריות ישירה למפגע סביבתי, הנגרם על ידי פרויקט שהבנק מממן, מירידה בשווי בטוחות החשופות לסיכון סביבתי, או מהרעה במצבו הפיננסי של הלווה בשל עלויות גבוהות הנובעות מרגולציה בתחום איכות הסביבה. בסיכון הסביבתי נכללים גם סיכונים נוספים הנגזרים מסיכון זה (מוניטין, אחריות כלפי צד שלישי וכדומה).

לאור זאת, ישנה חשיבות רבה לקביעת מדיניות לניהול הסיכון הסביבתי, הכולל יכולת לזהות הסיכון, להעריך אותו ולנטר אותו לאורך זמן.

ביום 11 ביוני 2009 התקבל מכתב מהמפקח על הבנקים, הדורש מהבנקים לפעול להטמעת ניהול החשיפה לסיכון הסביבתי במכלול הסיכונים בבנק, לרבות קביעת נהלים לזיהוי סיכון מהותי בעת מתן אשראי ולשילוב הערכת הסיכון בהערכה התקופתית של איכות האשראי שהועמד. דירקטוריון הבנק נדרש לאשר עד ליום 30 ביוני 2010 קריטריונים ולוח זמנים ליישום האמור במכתב. הבנק נערך ליישום הנחיות המפקח על הבנקים.

להלן התפלגות החשיפות לפי יתרה חוזית לפירעון, ממוינות לפי סוגים עיקריים של חשיפת אשראי:

סך הכל	מעל חמש שנים ⁽¹⁾	מעל שנה ועד חמש שנים	עד שנה	
חשיפה מאזנית				
10,290	242	449	9,599	פיקדונות בבנקים ⁽²⁾
7,508	897	4,260	2,351	ניירות ערך ⁽³⁾
307	-	-	307	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
95,359	52,196	17,749	25,414	אשראי לציבור ⁽⁴⁾
301	-	-	301	אשראי לממשלה
חשיפה חוץ מאזנית				
43,021	431	6,111	36,479	ערבויות והתחייבויות אחרות על חשבון לקוחות
3,466	939	739	1,788	עסקאות עתידיות ⁽⁵⁾
160,252	54,705	29,308	76,239	סך הכל

(1) כולל יתרות ללא תקופה לפירעון.

(2) לא כולל מזומנים.

(3) לא כולל השקעה במניות ויתרות שנוכו מבסיס ההון.

(4) ללא הפרשה כללית לחובות מסופקים, המהווה חלק מבסיס ההון.

(5) כולל סכום נקוב של מכשירים נגזרים (לרבות נגזרי אשראי) לאחר השפעת מקדמי התוספת ("add-on") ושווי הוגן חיובי של נגזרים.

סיכון אשראי - הגישה הסטנדרטית

להלן מידע על סכומי חשיפות בהתאם לשיעור השקלול לנכסי סיכון, ליום 31 בדצמבר 2009:

משקל סיכון	חשיפה לפני הפחתת סיכון אשראי ⁽¹⁾	חשיפה לאחר הפחתת סיכון אשראי ⁽¹⁾⁽²⁾
חשיפות מדורגות:		
0%	13,481	13,481
20%	1,751	1,787
50%	2,824	2,841
100%	146	150
150%	490	440
350%	2	2
סכומים שהופחתו מההון	85	85
סך הכל	18,779	18,786
חשיפות שאינן מדורגות:		
0%	939	939
20%	489	489
35%	41,263	41,256
50%	3,385	3,622
75%	37,653	35,143
100%	60,003	53,157
150%	685	642
סכומים שהופחתו מההון	101	101
סך הכל	144,518	135,349
מזה:		
חשיפות קמעונאיות ליחידים	22,901	21,588
הלוואות לעסקים קטנים	4,363	3,098
משכנתאות לדויר	53,571	53,550
נכסים אחרים	3,109	3,109

(1) חשיפה: סכום היתרות המאזניות והחוץ מאזניות, לאחר הפרשה לחובות מסופקים, וללא השפעת מקדמי המרה לאשראי ומקדמי שקלול הסיכון, כהגדרתם בכללי באזל 2.

(2) הפחתת סיכון אשראי: הפחתה באמצעות ערבויות, נגזרי אשראי וביטחונות כשירים אחרים. הפחתת סיכון אשראי באמצעות ערבויות, גורמת למעבר של חשיפות מקבוצות החשיפה המקוריות לקבוצות חשיפה בעלות מקדם שקלול סיכון נמוך יותר. כתוצאה מכך, נוצרים לעיתים מצבים בהם היקף החשיפה בקבוצת חשיפה מסוימת לאחר הפחתת סיכון אשראי (היקף הכולל חשיפות שעברו מקבוצות חשיפה אחרות), גבוה מהיקף החשיפה בקבוצה זו לפני הפחתת הסיכון.

מימון ממונף

הבנק מבצע במקרים מסוימים עסקאות "מימון ממונף", בהן מועמד ללקוח אשראי לרכישת אמצעי שליטה המתאפייין בשיעור מימון גבוה ביחס לשווי המניות, ובהסתמכות על המניות הנרכשות כמקור בלעדי לפירעון האשראי. הבנק בוחן עסקאות אלה בזירות הראויה, ובין היתר מתבסס על הערכות שווי פנימיות ועל מעריכים חיצוניים. התנאים הנקבעים בעסקה כוללים מבחני רגישות והתניות פיננסיות, שבהתקיימן נדרש הלווה להעמיד בטוחות נוספות.

להלן פירוט חשיפות הבנק לאשראי המהווה מימון ממונף:

ענף משק של החברה הנרכשת	סך אשראי מאזני
תקשורת ושירותי מחשב	287
שירותים פיננסיים	238
סך הכל	525 ⁽¹⁾

(1) לאחר תאריך המאזן, נפרעו חשיפות אלה.

להלן נתוני חשיפת הבנק למוסדות פיננסיים זרים⁽²⁾⁽¹⁾ (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2009			
דירוג אשראי חיצוני	סיכון אשראי מאזני ⁽³⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽⁴⁾	חשיפת אשראי נוכחית
AAA עד AA-	1,344	396	1,740
A+ עד A-	719	19	738
BBB+ עד BBB-	57	-	57
BB+ עד B-	17	3	20
נמוך מ: B-	48	-	48
ללא דירוג	78	-	78
סך הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים	2,263	418	2,681
יתרת חובות בעייתיים ⁽⁵⁾	42	-	42

ליום 31 בדצמבר 2008			
דירוג אשראי חיצוני	סיכון אשראי מאזני ⁽³⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽⁴⁾	חשיפת אשראי נוכחית
AAA עד AA-	2,485	408	2,893
A+ עד A-	1,639	19	1,658
BBB+ עד BBB-	131	15	146
BB+ עד B-	75	30	105
נמוך מ: B-	155	-	155
ללא דירוג	46	-	46
סך הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים	4,531	472	5,003
יתרת חובות בעייתיים ⁽⁵⁾	124	-	124

- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים הללו. חשיפת הבנק הינה, רובה ככולה, לבנקים ולבנקים להשקעות, הרשומים בעיקרם באנגליה, ארצות הברית, גרמניה, ספרד וקנדה. עיקר החשיפות הן בגין מוסדות הרשומים במדינות OECD.
- (2) לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.
- (3) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באיגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
- (4) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי, לרבות ערבויות להבטחת חבות של צד ג', אשר שוקללו בהתאם להוראת ניהול בבקאי תקין 313 לפי 50% מסכומן.
- (5) יתרת חובות בעייתיים בניכוי חובות המכוסים בביטחונות המותרים בניכוי לצורך מגבלות של חובות של לווה וקבוצת לווים, כולל רכיב חוץ מאזני.

חשיפות האשראי המוצגות לעיל אינן כוללות חשיפות למוסדות פיננסיים שיש להם ערבות מפורשת ומלאה של ממשלות, ואינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים. לפרטים בדבר השקעות בניירות ערך מגובי נכסים, ראה ביאור 3 לדוחות הכספיים. למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים / ברוקרים (מקומיים וזרים), ראה ביאור 19 ה. לדוחות הכספיים.

חלק מהחשיפות הנכללות בטבלה לעיל נכללות גם במסגרת סקירת ההנהלה – תוספת ה' – סיכון אשראי לפי ענפי משק, המצורפת לדוחות הכספיים, תחת ענף "שירותים פיננסיים". בסקירת ההנהלה נכללים פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב של הציבור, נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים לציבור. עסקאות עתידיות, המשוקללות לפי שיעור של 10% מיתרתן, נכללות בסקירת ההנהלה כחלק מסיכון האשראי החוץ מאזני, ואינן נכללות בטבלה לעיל.

במסגרת מדיניות ניהול החשיפות למוסדות פיננסיים זרים, קובע דירקטוריון הבנק, בין היתר, את מגבלות החשיפות המקסימאליות למדינות ולמוסדות פיננסיים זרים, תוך התאמת גובה החשיפה להערכת הסיכון לגבי כל מדינה ומוסד פיננסי. מגבלות החשיפה נקבעות, בין היתר, על בסיס דירוג המדינות והמוסדות הפיננסיים השונים, הערכת הבנק את רמת הסיכון, ובאופן המונע ריכוזיות של החשיפות.

הבנק קובע את היקף החשיפה לכל מוסד פיננסי על בסיס דירוג אחרון הקיים לאותו מוסד, כאשר נעשה שימוש אך ורק בדירוג שבוצע על ידי אחת מחברות הדירוג הבינלאומיות המובילות, ועל בסיס נתונים פיננסיים של המוסד הנבדק. מגבלות החשיפה לכל מוסד כוללות היקפי חשיפה מכסימליים וטווחי זמן מכסימליים לפירעון עבור סוגים שונים של פעילויות ועסקאות. לצורך כך, נלקח בחשבון גם קיומו (או אי-קיומו) של הסכם קיזוז לפעולות בנגזרים מול אותו מוסד פיננסי. כמו כן נקבע במסגרת המדיניות, מדרג סמכויות לאישורן של עסקאות ספציפיות בתחום מגבלות החשיפה.

הבנק עוקב אחר פרסומם של דירוגים עדכניים לגבי מוסדות פיננסיים להם הוא חשוף, ובהתאם לצורך מתאים את מגבלות החשיפה ואת החשיפה בפועל לדירוג העדכני. כמו כן, בוחן הבנק באופן שוטף מידע נוסף ככל שקיים זמין, לגבי אותם מוסדות, במטרה לנטר חשיפות גם במקרים בהם דירוג האשראי אינו משקף בהכרח את תמונת המצב המלאה.

הבנק מביא בחשבון את מועדי הפירעון של חשיפות האשראי במסגרת צרכי הנזילות של הבנק. פיקדונות כספיים מופקדים בדרך כלל לתקופות קצרות, ואילו חשיפה בגין נגזרים והשקעות בניירות ערך היא לתקופות ממושכות יותר.

דירוגים – פעילות הבנק מול גורמים בחוץ לארץ יוצרת חשיפות למדינות ולמוסדות פיננסיים. הבנק קבע מדיניות באשר לבחינה ולניתוב של הסיכון הנובע מחשיפות אלה. הבנק נעזר בניהול החשיפות לסיכון אשראי, כאמור, בדירוגים הניתנים על ידי חברות דירוג אשראי חיצוניות, שהעיקריות שבהן הן: Moody's, Standard & Poor's, Fitch. דירוגים אלה מובאים בחשבון כחלק מהשיקולים בקביעת מסגרות לחשיפות הבנק למדינות ולבנקים, המיועדות בעיקר לפעילות בנגזרים, למימון ולערבויות בסחר חוץ, ולהשקעות בתיק הנוסטרו.

הבנק רוכש את הדירוגים, ואת הניתוחים המהווים בסיס לדירוג, מהחברות Fitch ו- Standard & Poor's. הדירוג העיקרי המשמש את הבנק לניתוח עצמאי הוא הדירוג הנערך על ידי Fitch.

הפחתת סיכון אשראי

קבוצת הבנק נוקטת באמצעים שונים להפחתת הסיכונים הנובעים ממתן אשראי ומריכוזיות האשראי (לעניין זה ראה פרק ריכוזיות אשראי). להלן תיאור הכלים העיקריים להפחתת הסיכון במסגרת מדיניות האשראי של הבנק.

בטוחות – בנהלי הבנק נקבעו סוגי הנכסים אשר יוכרו כבטוחות למתן אשראי. הבטוחות העיקריות המקובלות בבנק הן: פיקדונות, ניירות ערך, שעבוד של נדל"ן ושל רכב, שוברי אשראי, צ'קים, ערבויות בנקאיות וערבויות של מוסדות, של תאגידים או של יחידים. במסגרת מדיניות הבטוחות, נקבעו כללים ועקרונות באשר לרמת ההסתמכות על כל סוג בטוחה, בהתאם לאופייה, סחירותה, התנודתיות במחירה, מהירות מימושה ומעמדה המשפטי, וזאת בנוסף לבחינת כושר ההחזר של הלקוח כקריטריון למתן האשראי.

הבטוחות מותאמות, במידת האפשר, לסוג האשראי אותו הן מבטיחות, תוך התייחסות לטווח הזמן, לסוגי הצמדה, לאופי האשראי, למטרתו וכן למהירות יכולת המימוש שלהן. מקדמי הביטחון קובעים את השיעור בו הבנק מוכן להסתמך על בטוחה מסוימת כבטחון לאשראי. שווי הבטוחות בהתאם למקדמי הביטחון, מחושב, ככל שניתן, באופן אוטומטי על ידי מערכות המחשב. מקדמי הביטחון לסוגי הבטוחות השונים נבדקים לפחות אחת לשנה, ומאשרים בועדת האשראי הדירקטוריונית. כמו כן, קיימים בטחונות אשר אינם נלקחים בחשבון בחישוב מקדמי הביטחון והם משמשים לחיזוק מערך הביטחונות הקיימים. הבנק מאשר באופן פרטני ומוגבל, גם מתן אשראי כנגד התחייבות הלווה בלבד.

במסגרת נהלי הבנק נקבעו כללים באשר לניהול השוטף של הביטחונות, ובכלל זה באשר לעדכון ערכם של הביטחונות: פיקדונות וערבויות בנקאיות מתעדכנים באופן שוטף לפי תנאיהם; בטחונות שהם ניירות ערך סחירים מתעדכנים באופן שוטף לפי ערכם בשוק; לגבי בטוחות שהן נדל"ן, קובע הנהול את המועד להערכת שווי על ידי שמאי מוסמך בהתאם לסוג האשראי המובטח על ידי הנכס. כמו כן, מבוצעת הערכת שווי במקרים של חשש לירידה מהותית בערך בטחון, העלולה להעמיד את הבנק במצב של חוסר בטחונות.

כפי שפורט לעיל, לרבות בפרק המלצות ועדת באזל, הבנק עושה שימוש נרחב בבטוחות אשר אינן מוכרות במסגרת כללי הפחתת הסיכון (CRM) של באזל II (נדל"ן, שעבוד רכב, ערבויות אישיות) בכדי להפחית את סיכוני האשראי. **ידורים** - ללווים בעלי חשיפה מטבעית מוצעים אמצעי חיסוי והגנה (עסקות גידור) לצמצום חשיפתם, וזאת בנוסף לצעדים האחרים שהבנק נוקט למזעור סיכוני החשיפה של הבנק מפעילותם של אותם לקוחות. נקבעו הנחיות למעקב, פיקוח ובקרה נאותים על פעילות לווים אשר חבותם לבנק רגישה לשינויים בשערי החליפין, לרבות יצירת סימולציות ותרחישים לשינויים עתידיים בשערי החליפין. בקרות מיוחדות מופעלות גם לגבי לקוחות אשר מרכיב משמעותי בסל הביטחונות שלהם הוא ניירות ערך.

ביטוח אשראי - הבנק עושה שימוש בביטוח אשראי בתחום ההלוואות לדיור (משכנתאות), כך שמשכנתאות בשיעורי מימון גבוהים מובטחות, לגבי אותו חלק החורג משיעור המימון שקבע הבנק, על ידי חברת הביטוח EMI. באופן זה מקטין הבנק את הסיכון בהלוואה לשיעור מוגבל מהיקף הביטחונות. לפרטים, ראה פרק תיאור מגזר משקי הבית.

ריכוזיות - מדיניות עדכנית ייעודית לנושא סיכון הריכוזיות בתחום האשראי נמצאת בתהליכי אישור. יחד עם זאת, מדיניות האשראי של הבנק מזה שנים מתבססת על פיזור הסיכונים ועל ניהולם המבוקר.

פיזור הסיכונים מאופיין במספר היבטים:

- פיזור תיק האשראי בין ענפי המשק השונים, לרבות הגבלת החשיפה ביחס לענפים ספציפיים.
- פיזור על פני קבוצות גודל של לקוחות.
- פיזור על פני מגזרי הצמדה שונים.
- פיזור גיאוגרפי במקרים רלוונטיים (ענף הבניה, משכנתאות).

ענפי משק: בהנהלת הבנק ובדירקטוריון נערכים, בהתאם לצורך, דיונים בנושא אשראי לענפים מסוימים, בעיקר ביחס לענפים הרגישים לתנודתיות במחזורי העסקים. מדיניות האשראי לענפים הרגישים נקבעת בהתבסס על ניתוח כלכלי של ההתפתחויות החזויות בענפים אלה. הבנק מקפיד על פיזור החבות בין ענפי המשק השונים, כך שלא תיווצר חבות חריגה בהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין 315. אשראי לענפים מסוימים, כמו ענף היהלומים, ענף החקלאות, ענף הבנייה (על ענפי המשנה הכלולים בו), רשויות מקומיות, אשראי ליסינג וחברות סטארט-אפ מטופל על ידי יחידות מקצועיות ובעלי תפקידים המתמחים בענפים אלה. לענפים האמורים נקבעו כללים ונהלים ספציפיים, בנוסף לנהלים הכלליים הנוגעים להעמדת אשראי, וזאת על מנת להתמודד עם סיכונים האשראי הייחודיים לענפים אלה.

לקוחות גדולים: הבנק פועל בתחום האשראי ללקוחות גדולים באמצעות סקטור תאגידי, במסגרתו פועלים צוותים בעלי התמחויות ענפיות. לעתים, מגביל הבנק את חלקו באשראי ללקוח גדול ביחס להיקף האשראי הכולל לאותו לקוח במערכת הבנקאית, ובמקרים מסוימים מתנה את השתתפותו במימון עסקאות מסוימות ביצירת חבילת מימון כוללת בה ישתתפו גם בנקים נוספים (במסגרת הסדרי קונסורציום). הבנק מקפיד על עמידה במגבלות על חבות לווה וקבוצת לווים ועל חבותם הכוללת של ששת הלווים הגדולים, בהתאם להוראות נוהל בנקאי תקין 313. לפרטים נוספים באשר ללקוחות המטופלים על ידי סקטור תאגידי, ראה פרק תיאור מגזרי הפעילות של הבנק, מגזר הבנקאות העסקית.

מגזרי הצמדה: הפיזור מתבטא גם במתן אשראי במגזרי הצמדה שונים, כך שחלק מהאשראי רגיש יותר לתנודות במדד המחירים לצרכן (אשראי צמוד מדד), חלקו רגיש יותר לשינויים בריבית הפריים (אשראי שקלי לא צמוד), וחלקו לתנודות בשערי החליפין של המטבעות (אשראי במטבע זר או צמוד שער חליפין של מטבע זר).

פיזור גיאוגרפי: הבנק מקפיד על פיזור גיאוגרפי בתחום האשראי לבנייה ובתחום המשכנתאות, במטרה להקטין ריכוזיות יתר במתן האשראי.

להלן התפלגות החשיפות המכוסות בהפחתת סיכון אשראי לפי קבוצות חשיפה ליום 31 בדצמבר 2009:

קבוצת חשיפה	חשיפה נטו ⁽¹⁾ המכוסה על ידי ביטחון פיננסי כשיר	חשיפה נטו ⁽¹⁾ המכוסה בערבות או בנגזרי אשראי	סך כל הפחתת סיכון אשראי
חובות של ריבוניות	-	-	-
חובות של ישויות סקטור ציבורי	4	-	4
חובות של תאגידים בנקאיים	(6)	60	54
חובות של חברות ניירות ערך	-	-	-
חובות של תאגידים	6,420	250	6,670
חובות בביטחון נדל"ן מסחרי	164	6	170
חשיפות קמעונאיות ליחידים	1,311	2	1,313
הלוואות לעסקים קטנים	1,250	15	1,265
משכנתאות לדיור	19	2	21
איגוח	-	-	-
נכסים אחרים	-	-	-
סה"כ	9,162	335	9,497

(1) לאחר קיזוזים מאזניים וחוזי מאזניים.

(2) לאחר הכפלה במקדמי בטחון (haircuts), והפחתה נוספת בגין השפעה אפשרית של תנודות שוק עתידיות על החשיפה.

סיכון אשראי של צד נגדי

סיכון צד נגדי הינו הסיכון שהצד הנגדי לעסקה יהיה בכשל לפני הסליקה הסופית של תזרימי העסקה. הפסד כלכלי יקרה רק כאשר העסקה עם הצד הנגדי תהיה בעלת שווי כלכלי חיובי בעת הכשל. ערך השוק של העסקה, שיכול להיות חיובי או שלילי לכל אחד מהצדדים, תלוי למעשה בתנודות בגורמי השוק. במידה שהצד הנגדי יהיה בכשל, והעסקה בעלת שווי הוגן חיובי - הדבר עלול לגרום להפסד לבנק, לבעיית נזילות ולקושי לבצע עסקאות נוספות. גורמי הסיכון המשפיעים על סיכון האשראי של צד נגדי הינם: סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון נזילות.

הפעילות במכשירים נגזרים מהווה חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, וזאת בכפוף למגבלות הדירקטוריון. הבנק פועל במכשירים נגזרים הן עבור לקוחותיו, והן לצורך עצמי במסגרת ניהול חשיפות בסיס וריבית במגזרי ההצמדה השונים. הבנק אף פועל בתחום נגזרות האשראי בתיק הנוסטרו. השקעות אלה נבחנות באופן פרטני בוועדה לניהול סיכונים ומובאות לאישור ועדת ניהול נכסים והתחייבויות בראשות המנכ"ל.

מגבלות ובקורות - קיימת מגבלת מסגרות עבור בנקים ומדינות הכוללת התייחסות לנגזרים. כמו כן, קיימת מגבלת מסגרות לקוחות בהתאם לפרמטרים מסוימים. במסגרת האגף לבקרת סיכונים פועלת יחידה ייעודית המתמחה בבקרת חשיפות הנובעות מפעילות בשוק ההון, ובוחנת באופן יומי לקוחות הפעילים בתחום זה. מתבצעת בקרה על פעילות חדר עסקאות, כולל בדיקת עמידה במגבלות שונות שקבעו הדירקטוריון וההנהלה.

החל משנת 2008 החל הבנק להפעיל מנגנון נוסף לבקרה ולניהול סיכון הלקוח, באמצעות מדידת ה-VAR (הערך בסיכון) של תיק הלקוח באופן שוטף ובתדירות גבוהה במהלך היום.

הפחתת סיכון - לשם השתתפות בפעילות שוק ההון על הלקוח לספק בטחונות, בהתאם לנוהל שקבע הבנק. בפעילות מול בנקים ומדינות, הבנק חותם על הסכמי ISDA ועל נספחי CSA. הדבר מאפשר קיזוזים של העסקאות, כך שהסכום שיעבור בין הצדדים לעסקה הוא רק סכום החשיפה נטו, ועל ידי כך להקטין את החשיפה של כל אחד מהצדדים. נספחי CSA מסדירים העברות של כספים בין הצדדים לעסקה כל אימת שהחשיפה מגיעה להיקף מסוים שנקבע מראש, ועל ידי כך קטנה החשיפה לצד הנגדי.

להלן הרכב חשיפת אשראי נוכחית בגין נגזרים ליום 31 בדצמבר 2009:

פירוט	חוזי ריבית	חוזי מט"ח	חוזים בגין מניות	חוזי סחורות	נגזרי אשראי ⁽²⁾	סה"כ
סכום נקוב של מכשירים נגזרים (OTC) לאחר השפעת מקדם התוספת ("add-on")	159	1,065	11	7	124	1,366
שווי הוגן ברוטו חיובי של נגזרים ⁽¹⁾	505	830	753	12	-	2,100
סך הכל חשיפה בגין מכשירים נגזרים	664	1,895	764	19	124	3,466
ביטחונות בגין מכשירים נגזרים (לפני מקדמי ביטחון)	(17)	(141)	(319)	(13)	-	(490)
השפעת מקדמי ביטחון על הביטחונות	4	28	44	6	-	82
סך הכל חשיפת אשראי נוכחית לאחר הפחתת סיכון אשראי	651	1,782	489	12	124	3,058

- (1) לרבות חשיפה הנובעת מסיכון אשראי של צד נגדי בגין פעולות לקוח בבורסה, המחושבת על פי כללי הבורסה.
 (2) פעילות נגזרי האשראי של הבנק אינה מוגדרת כפעילות תיווך. למידע על עסקאות רכישה ומכירת הגנת אשראי, ראה ביאור 19 ה'.

איגוח

הבנק אינו פועל בתחום איגוח נכסים. מדיניות הבנק הינה להימנע, באופן עקרוני, מהשקעה במכשירי איגוח מורכבים. בעבר, ביצע הבנק השקעות במספר מצומצם של מכשירי איגוח מורכבים, מסוג CDO ו-CLO, המרכיבים את התיק הקיים. לפירוט היקפי החשיפה לניירות ערך מגובי נכסים, ראה ביאור 3 לדוחות הכספיים.

סיכוני שוק

סיכוני השוק אליהם חשוף הבנק במכשירים הפיננסיים השונים נובעים מרגישותם לשינויים בלתי צפויים בריבית, בשיעור האינפלציה ובשערי חליפין, כך ששינויים בתנאי השוק, עשויים להוביל לשינויים בשווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים השונים. ניהול סיכוני השוק נועד למקסם את הרווח של הבנק ברמת סיכון שנקבעה. החשיפות לסיכוני שוק מנוהלות בהתאם למגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון, אשר במסגרתן ובכפוף להן, פועלת הנהלת הבנק בהתאם לתנאי השוק במועד נתון.

הבנק מתמקד בשני גורמי סיכון שוק עיקריים:

- סיכון הריבית - הסיכון לשחיקת ההון כתוצאה משינויים שיחולו בעתיד בשיעורי הריבית. החשיפה לסיכון הריבית נובעת מחוסר התאמה בין טווחי הזמן לפירעון של נכסי הבנק לעומת התחייבויותיו.
- סיכון בסיס הצמדה - הסיכון לשחיקה בהון כתוצאה משינויים בערכו של בסיס ההצמדה - שינוי מחירים, שערי חליפין וקצב האינפלציה. החשיפה לסיכון בסיס קיימת כאשר הנכסים וההתחייבויות של הבנק נקובים במגזרי מטבע או הצמדה שונים.

כל פעילות חדשה של הבנק (מכשיר פיננסי חדש, חשיפה מסוג חדש, עשיית שוק ודומה) מאושרת על ידי הדירקטוריון לאחר שעמד על סיכוני השוק הכרוכים בפעילות, וקבע מגבלות ומנגנונים לניהול, למדידה ולבקרה של הסיכונים לפי נוהל מוצר חדש. בהתאם להוראות בנק ישראל, במסגרת ניהול הסיכונים בבנק מובאות בחשבון גם החשיפות לסיכוני שוק של חברות הבת.

ניהול הסיכון בבנק מתחלק לשני מוקדי סיכון עיקריים: תיק בנקאי ותיק סחיר. במהלך שנת 2009, במסגרת היערכות ליישום הוראות באזל II, הוגדר בבנק ואושר מחדש מבנה התיק הסחיר. באזל II מגדיר תיק סחיר תוך שימת הדגש על יכולת הסחירות, עם הכוונה ברורה למכשירים סחירים שבכוונת הבנק לסחור בהם למטרות רווח. ההגדרה החדשה של התיק הסחיר בבנק כוללת את תיק ניירות הערך למסחר, את תיק האופציות, נגזרי האשראי והחוזים העתידיים על אגרות חוב, את תיקי הנגזרים האחרים בהם עושה הבנק שוק, עסקאות מסוימות (אגרות חוב זמינות למכירה ועסקאות נגזרים) שבוצעו כחלק מאסטרטגיה ספציפית, וכן עסקאות מאזניות שיירשמו בעתיד לפי שוויין ההוגן, בהתאם לתקן אמריקאי מספר 157. התיק הבנקאי מכיל את כל העסקאות שאינן כלולות בתיק הסחיר, לרבות מכשירים פיננסיים נגזרים המשמשים לגידור התיק הבנקאי, ולמעשה מרכז את עיקר הפעילות של הבנק.

סיכון הריבית בתיק הבנקאי

סיכון הריבית בתיק הבנקאי הוא הסיכון של שחיקת התיק הבנקאי (כאמור, כל העסקאות שאינן כלולות בתיק הסחיר, לרבות מכשירים פיננסיים נגזרים המשמשים לגידור התיק הבנקאי) כתוצאה משינויים שיחולו בעתיד בשיעורי הריבית. החשיפה לסיכון הריבית נובעת מחוסר התאמה בין טווחי הזמן לפירעון של נכסי הבנק לעומת התחייבויותיו.

סיכון הריבית בתיק הבנקאי של הבנק מנוטר בתדירות שבועית, הן במסגרת ניהול סיכון הריבית על התיק הכולל במונחי VAR, והן באופן פרטני במונחי Economic Value of Equity - EVE, מודל הבוחן שינויים בשווי הכלכלי של התיק תחת הנחות שונות של שינויים בעקומי הריבית, לרבות עלייה / ירידה מקבילה של עקום הריבית ב-2%. מדידת סיכון הריבית באמצעות מודל זה החלה ברבעון הרביעי של שנת 2007.

להלן השפעת תזוזה מקבילה של העקום ב-2% על השווי הכלכלי של התיק הבנקאי במונחי EVE (במיליוני שקלים חדשים) :

31 בדצמבר 2009						
שינוי בשווי הוגן						
מטבע חוץ			מטבע ישראלי			
סך הכל	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא צמוד	
481	(7)	2	7	407	72	עליה של 2%
(690)	8	-	7	(602)	(103)	ירידה של 2%

במסגרת עריכת התחזית לפירעון משכנתאות בבנק, נלקחות בחשבון הנחות לגבי סילוקים מוקדמים. שיעורי הסילוק המוקדם נקבעים לפי מגזרי ההצמדה וסוג הריבית, ובהתבסס על ניתוחים סטטיסטיים של אירועי סילוקים מוקדמים בעבר.

סיכון שוק בתיק הסחיר של הבנק, שמורכב בעיקרו מתיקים המנוהלים בחדר עסקאות, מנוהל באמצעות מגבלות כמותיות המוגדרות לכל תיק בהתאם לפעילותו.

מודל ה-**VAR** (Value at Risk)

כנדרש על פי הוראות בנק ישראל, מחשב הבנק את ערכי ה-**VAR** וערכי מבחני הקיצון ברמה חודשית. חישוב ערך ה-**VAR** מתבצע בכל שלוש שיטות החישוב המקובלות בעולם: השיטה האנליטית (פרמטרית), שיטת סימולצית מונטה קרלו ושיטת הסימולציה ההיסטורית. בנוסף, על מנת לשפר את מהירות התגובה של ערך ה-**VAR** לרמת התנודתיות בשווקים הפיננסיים, פיתח הבנק שיטה חדשה לחישוב **VAR**, המיישמת שילוב של מספר שיטות חישוב מקובלות. להלן תמצית המודלים המשמשים את הבנק לחישוב הערך בסיכון:

מודל ה-VAR**** הוא מודל סטטיסטי האומד את ההפסד הצפוי לבנק, במהלך אופק השקעה מסוים וברמת ביטחון סטטיסטית הנקבעת מראש.

ערך ה-**VAR** מהווה אומדן לרמת סיכון השוק במונחים כספיים. ערך ה-**VAR** יכול לעלות כתוצאה מעלייה בתנודתיות של גורמי סיכון, או כתוצאה מעלייה ברמת הסיכון הגלומה בפוזיציות השונות שבתיק הבנק. יש לראות את אומדן ה-**VAR** כ"מדחום לסיכון", שכן ניתוח תוצאות ה-**VAR** בצורה שוטפת, מאפשר להנהלת הבנק לקבל מידע ערכי על רמת הסיכון הגלומה בפעילויות שונות של הבנק, לאבחן את פרופיל הסיכון של הבנק, ולנקוט פעולות במטרה לגדר סיכונים מסוימים בפעילותו. מודל ה-**VAR** מתאים לתנאי שוק רגילים, ואינו אומד הפסדים אפשריים מעבר לרמת המובהקות שנקבעה בחישוב. לפיכך, מחזק הבנק את המתודולוגיה באמצעות מבחני קיצון.

מבחני קיצון - מודל זה אומד את ההפסד הצפוי לבנק, כתוצאה מתנודות חריפות במחיריהם של גורמי הסיכון בשוק. למעשה, אומד מודל זה, בשיטותיו השונות, את ההפסד הפוטנציאלי ב"זנב השמאלי" של ההתפלגות, קרי: מעבר לרמת המובהקות שנקבעה בעת חישוב ה-**VAR**. שיטות מבחני המצוקה של הבנק נחלקות לשניים: שיטות סובייקטיביות, המסתמכות על החלטה של פורום ניטור סיכונים שהוקם בבנק, ושיטות אובייקטיביות, המסתמכות בין היתר על אירועים ותרחישים קיצוניים, שאירעו בעבר.

הבנק הקים תשתית ניהולית וטכנית לחישוב מודל ה-**VAR** ולחישוב מבחני קיצון באלטרנטיבות שונות. תוצאות המודלים, כולל ניתוח התוצאות, מדווחות באופן שוטף למנהל הסיכונים של הבנק ולמנהל הכללי, ואחת לרבעון לדירקטוריון הבנק.

הנתונים עליהם מבוססים חלק מחישובי ה-**VAR** הם נתונים היסטוריים. לפיכך, הבנק בוחן את איכות המודלים המשמשים אותו לחישוב ה-**VAR**, בין היתר באמצעות תהליך ה-**BACKTESTING**, וזאת כדי לשפר את איכות הניבוי של המודלים בהם הוא משתמש.

הבנק פועל בהתמדה לשיפור המודלים בהם הוא משתמש, בכל ההיבטים הנדרשים. הבנק מוצא במודלים חדישים אלה כלי ניהולי חשוב, והוא פועל להרחבת השימוש בהם ככלים למעקב ולבקרה אחר רמת הסיכון הגלומה בפעילות הבנק בתחומים השונים. במהלך השנה האחרונה המשיך הבנק והרחיב את השימוש במודלים אלה, בין היתר לבחינת חלק מהחלטות ההשקעה שלו. זאת, על ידי בחינת הרווח הפוטנציאלי מאלטרנטיבת ההשקעה, ובחינת הסיכון הגלום בה, המבטא על ידי השינוי בערך ה-**VAR** כתוצאה מביצועה של העסקה החדשה (**VAR** "מוסף", **INCREMENTAL VAR**).

סיכוני השוק בשני התיקים מנוהלים ברמה הכוללת באמצעות מודל ה-**VAR** ומבחני המצוקה. החל משנת 2005 פועל הבנק תחת מגבלות הדירקטוריון לסיכוני שוק במונחי **VAR** ומבחני מצוקה. לצורך יישום מודלים אלה, הוגדר ההון הפנוי של הבנק

כמקור שקלי לא צמוד. מגבלות הדירקטוריון קובעות, כי ערך ה-VAR של כלל פעילותו של הבנק, לאופק השקעה של חודש, בגבוהה מבין מספר שיטות חישוב, לא יעלה על 6% מההון העצמי, וכי ההפסד המרבי במבחני הקיצון בגבוהה מבין מספר שיטות חישוב, לא יעלה על 15% מההון העצמי. האגף לבקרת סיכונים מבצע בדיקות להלימות מודל ה-VAR על בסיס חודשי (BACKTESTING), תוך שימוש במודלים מתקדמים בתחום. המעקב והבקרה אחר החשיפות לסיכוני השוק השונים בחברות הבנות מתבצעים בבנק באופן שוטף.

האומדן הפנימי של ערך ה-VAR של קבוצת הבנק מציג את הסיכון להפסד במהלך חודש ימים, שההסתברות להתרחשותו אינה עולה על 1%. להלן ערך ה-VAR המקסימלי של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

שנת 2008	שנת 2009	
112	291	לוסף התקופה
153 (אוקטובר)	291 (דצמבר)	ערך מקסימלי במהלך התקופה
80 (פברואר)	164 (ינואר)	ערך מינימלי במהלך התקופה

בהמשך לעבודת ייעוץ שבוצעה על ידי מומחים בינלאומיים, מבצע הבנק Backtesting על הלימות מודל ה-VAR החדש שפותח בבנק. בחינת ה-BackTesting על מודל ה-VAR לאופק השקעה של יום מצביעה על כך, שגם בשנת 2009 עמד המודל בקריטריונים של הנחיות באזל.

המבנה הארגון של פונקציית ניהול סיכוני שוק (ריבית ובסיס)

נוהל ניהול חשיפות לסיכוני שוק, אשר אושר בדירקטוריון הבנק בשנת 2005, מתווה בין היתר את מדרג הסמכויות לניהול סיכוני השוק ואת תדירות הדיונים והדיווחים על מצב החשיפות ברמות השונות. בהתאם לנוהל, סמכות קבלת ההחלטות בנוגע לניהול החשיפות הינה בידי המנהל הכללי, בכפוף למסגרות שנקבעו על ידי הדירקטוריון. מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק דדונה, מגובשת ומבוקרת במסגרת ועדת הנהלה לניהול נכסים והתחייבויות בראשותו של המנהל הכללי של הבנק. ועדה זו מתכנסת בדרך כלל אחת לחודש או לעיתים תכופות יותר, כאשר קיימות או חזויות התפתחויות מיוחדות בשווקים השונים. בהתאם לנוהל, נדרש המנהל הכללי של הבנק לדווח לדירקטוריון מיידית על חריגה ממגבלות הדירקטוריון ובקורות אירועים חריגים חיצוניים או פנימיים.

מנהל החטיבה הפיננסית, המכהן כמנהל סיכוני השוק, עומד בראשות ועדה לניהול סיכונים המתכנסת בתדירות שבועית, ודנה בפעילות מעשית בתחום ניהול הנכסים וההתחייבויות. למנהל הסיכונים סמכות לקבל החלטות בנושא ניהול החשיפות בכל מגזרי ההצמדה, על מנת ליישם את המדיניות שנקבעה על ידי המנהל הכללי, ובכפוף למגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון. מנהל החטיבה הפיננסית קובע קווים מנחים לפעילות השוטפת של ניהול סיכוני השוק, בכפוף למגבלות שקבע הדירקטוריון. "תיאבון סיכון" משתנה בהתאם לשינויים בסביבה הכלכלית והעסקית.

מנהל החטיבה הפיננסית מדווח למנהל הכללי של הבנק על כל חריגה ממגבלות הנהלה, מעבר לחריגה המותרת למנהל סיכוני השוק. ניצול הסמכויות של מנהל סיכוני השוק לחריגה ידווח בישיבת ועדת הנהלה לניהול נכסים והתחייבויות הסמוכה לאחר מועד החריגה.

בדיקה וניהול של החשיפות לסיכוני השוק השונים מתבצעות באופן שוטף בסקטור ניהול פיננסי שבחטיבה הפיננסית. בקרת סיכוני שוק מבוצעת על ידי האגף לבקרת סיכונים שבחטיבה לחשבות, תכנון ותפעול. מנגנוני כימות החשיפות והבקרה אחר העמידה במסגרות המאושרות לפעילות מעוגנים בנהלי עבודה פנימיים. דירקטוריון הבנק מקבל אחת ל-6 שבועות עדכון על מצב

ניהול הנכסים וההתחייבויות במגזרי ההצמדה השונים. כמו כן, מקיים הדירקטוריון בתדירות רבעונית דיון ב"מסמך חשיפות", כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 339.

בקורות אירועים חריגים בשוקי הכספים וההון, כגון שינוי בלתי צפוי בשיעורי הריבית, זעזועים בשוק מטבע החוץ, שינויים במדיניות הפיסקלית או המוניטרית, מתכנסות הוועדות לדיון מיוחד, על מנת לקבל החלטות המתחייבות מאירועים אלה.

האופי והיקף של מערכות דיווח על סיכון של סיכונים שוק (ריבית ובסיס)

בבנק פועל "פורום ניטור סיכונים" המתכנס בתדירות חודשית, במטרה לקבוע את תרחישי הקיצון של הבנק, ולדון ולקבוע מתודולוגיות לניהול ולבקרת הסיכונים. בוועדה, שבראשותה עומד מנהל החטיבה לחשבות תכנון ותפעול, שותפים נציגי החטיבה הפיננסית, החטיבה לחשבות תכנון ותפעול, החטיבה העסקית ומערך חשבונאות ודיווח כספי. הפעילות השוטפת של הוועדות מאפשרת קיום תקשורת שוטפת בנושא ניהול הסיכונים השונים בין כל החטיבות בבנק השותפות לתהליך ניהול הסיכונים ולבקרתו.

מדיניות גידור והפחתת סיכון

הפחתת חשיפה לסיכונים שוק של הפוזיציות המאזניות והחוץ מאזניות מתבצעת באמצעות פעילות יזומה בעסקאות נגזרים מגדרות, ניהול ההרכב של תיק הנוסטרו, והתאמת מערך המחירים במטרה לעודד פעילות בתחומים הדרושים. עסקאות נגזרים, אשר מזוהות כמגדרות פוזיציות מאזניות בהתאם לכללי החשבונאות, יוגדרו בהתאם לנוהל גידור שקיים בבנק כעסקאות גידור חשבונאי. אפקטיביות הגידור היא מידת ההתאמה בין השינויים בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של הפריט המגודר ושל הנגזר המגדר. הגידור נחשב כבעל אפקטיביות גבוהה, אם השינויים בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של הפריט המגודר, מתקזזים כמעט במלואם על ידי השינויים בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של המכשיר המגדר. כאשר אין זהות מוחלטת בין מכשירים מגדרים לאלו המגודרים מתקיימות בדיקות אפקטיביות אחת לרבעון.

סיכון בסיס

סיכון בסיס הצמדה הוא הסיכון של שחיקה בהון כתוצאה משינויים בערכו של בסיס ההצמדה - שינוי במחירים, בשערי חליפין ובקצב האינפלציה. החשיפה לסיכון בסיס קיימת כאשר הנכסים וההתחייבויות של הבנק נקובים במגזרי מטבע או הצמדה שונים.

להלן ניתוח רגישות רווחי קבוצת הבנק (לפני מס) לשינויים בשערי חליפין עיקריים ובמדד המחירים לצרכן, ליום 31 בדצמבר 2009:

רווח (הפסד) במיליוני שקלים חדשים

	תרחיש קיצון היסטורי ⁽¹⁾				תרחישים	
	ירידה	עלייה	ירידה של 10%	ירידה של 5%	עלייה של 5%	עלייה של 10%
מדד	(17.6)	58.5	(195.1)	(97.5)	97.5	195.1
דולר	(2.4)	20.7	11.7	(0.8)	19.2	65.2
ליש"ט	(0.5)	3.8	0.7	(0.4)	2.5	4.9
יין	(0.9)	(1.0)	(1.4)	(0.7)	0.4	(0.1)
אירו	3.7	(7.4)	4.5	3.4	(6.0)	(4.9)
פר"ש	(0.6)	1.4	(1.5)	(0.3)	(2.5)	3.2

(1) תרחישי הקיצון חושבו על בסיס שינויים יומיים בשערי החליפין ושינויים חודשיים במדד ב- 10 השנים האחרונות.

סיכון ריבית

סיכון הריבית הוא הסיכון של שחיקת ההון כתוצאה משינויים שיחולו בעתיד בשיעורי הריבית. החשיפה לסיכון הריבית נובעת מחוסר התאמה בין טווחי הזמן לפירעון של נכסי הבנק לעומת התחייבויותיו.

להלן מוצגת השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (במיליוני שקלים חדשים).

שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים לפני השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי ריבית:

31 בדצמבר 2009						
מטבע חוץ ⁽²⁾			מטבע ישראלי			
סך הכל	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא צמוד	
116,393	2,755	3,747	11,847	38,085	59,959	נכסים פיננסיים ⁽¹⁾
92,873	5,236	4,682	34,903	3,070	44,982	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ⁽³⁾
(111,107)	(3,014)	(5,022)	(13,760)	(33,958)	(55,353)	התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾
(93,364)	(4,978)	(3,453)	(32,810)	(6,068)	(46,055)	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ⁽³⁾
4,795	(1)	(46)	180	1,129	3,533	סך הכל

שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית⁽⁴⁾:

31 בדצמבר 2009								
שינוי בשווי ההוגן			מטבע חוץ ⁽²⁾			מטבע ישראלי		
במיליוני שקלים חדשים באחוזים	סך הכל	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא צמוד		
							השינוי בשיעורי הריבית:	
0.3%	14	4,809	(9)	(72)	133	1,406	3,351	גידול מיידי מקביל של אחוז אחד
-	(1)	4,794	(2)	(49)	176	1,156	3,513	גידול מיידי מקביל של 0.1 אחוז
1.9%	91	4,886	8	(13)	243	942	3,706	קיטון מיידי מקביל של אחוז אחד

(1) כולל מכשירים פיננסיים מורכבים. לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירי פיננסיים חוץ מאזניים.

(2) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

(3) סכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, כשהם מהוונים בריביות אשר שימשו לחישוב השווי ההוגן המוצג בביאור 20 בדוח הכספי.

(4) שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים שמוצג בכל מגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במגזר זה בהנחה שחל השינוי שצוין בכל שיעורי הריבית במגזר ההצמדה. סך הכל שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים הוא השווי ההוגן נטו של כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא כספיים) בהנחה שחל השינוי שצוין בכל שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.

לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה ביאור 20 בדוחות הכספיים.

הבנק נדרש להקצות הון בגין סיכון הריבית בתיק הסחיר, סיכונים שער חליפין על כל הפעילות הבנקאית וסיכון האופציות. הבנק משתמש בשיטת המח"מ במדידתו את סיכון הריבית ובשיטת דלתא פלוס במדידתו את הסיכון בגין אופציות. שיטה זו מכמתת את הסיכון הכרוך בפעילות תיק האופציות כפונקציה של ערכי "היווניות". אלה מבטאות את רגישות תיק האופציות לתזוזות בנכס הבסיס ובסטיית התקן.

על פי כללי באזל II, נדרש הבנק לחשב גם את הסיכון הספציפי בתיק הסחיר. דרישת ההון בגין הסיכון הספציפי מיועדת לספק הגנה מפני שינוי לרעה במחירו של נייר ערך יחיד עקב גורמים הקשורים למנפיק היחיד. דרישת ההון בגין הסיכון, הספציפי מתייחסת למכשירים בתיק הסחיר, והיא מחליפה את דרישת ההון בגין סיכונים אשראי מכשירים אלה, אילו היו בתיק הבנקאי. הקצאת הון עבור סיכון בסיס הינה של 8% בגין פוזיציה פתוחה נטו בכל מטבע.

להלן דרישת ההון הנובעת מסיכון שוק לפי רכיבי סיכון ליום 31 בדצמבר 2009 (במיליוני שקלים חדשים):

דרישות הון ⁽¹⁾			סך הכל
סיכון ספציפי	סיכון כללי	סך הכל	
רכיב סיכון ⁽¹⁾			
סיכון ריבית ⁽²⁾	18	5	23
סיכון מניות	1	-	1
סיכון שער חליפין של מטבע חוץ	32	-	32
סך הכל סיכון שוק	51	5	56

(1) סיכון הגלום בפעילות אופציות נכלל ברכיבים השונים, וחושב לפי גישת "דלתא פלוס", כהגדרתה בהוראות המפקח על הבנקים.
(2) חושב לפי גישת המח"מ, כהגדרתה בהוראות המפקח על הבנקים.

סיכונים נזילות

סיכונים נזילות נובעים מאי הוודאות לגבי זמינות המקורות, ויכולת מימוש נכסים בזמן קצוב ובמחיר סביר. סיכונים הנזילות מנוהלים בכפוף למגבלות הדירקטוריון וההנהלה, כפי שתוארנה להלן, תוך מאמץ למזער הפסדים הנובעים מהשקעת עודפי נזילות בנכסים עם נזילות גבוהה, אך בעלי תשואה נמוכה.

בבנק פותח מודל פנימי לאמידת צרכי הנזילות והאמצעים הנזילים, כנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 342 - "ניהול סיכונים נזילות". המודל הפנימי של הבנק מבוסס על ממצאים סטטיסטיים לגבי התנהגות הציבור. הוקמה מערכת מידע למדידה, בקרה ודיווח יומי על מצב הנזילות. בבנק פועל פורום נזילות, באחריות החטיבה הפיננסית, המתכנס בתדירות יומית, במטרה לדון במצב הנזילות, ולתאם בין צרכי הנזילות של היחידות השונות בבנק לבין "ספקי" הנזילות ומנהלי הנזילות.

דירקטוריון הבנק אישר בסוף שנת 2004 מסמך מדיניות, הכולל מדרג סמכויות, נהלים, מגבלות ותכנית חירום לטיפול במקרה של משבר נזילות. בשנת 2008 הורחב מסמך המדיניות בהתאם להנחיות של ועד באזל II. הנהלת הבנק קבעה מגבלות וקווים מנחים בנושאים הבאים:

- יחס אמצעים נזילים לצורכי מימון הגבוה מ-1, אשר ישמש כ"כרית בטחון".
- הרכב אופטימלי של אמצעים נזילים לכיסוי "כרית הביטחון" וצרכי המימון.
- הקצאת אמצעים נזילים בגין יתרות המפקידים הגדולים.

להלן עיקרי המדיניות:

- מגוון דיווחים להנהלה ולדירקטוריון אשר המופצים באופן שוטף.
- מחוללים (Key Risk Indicators) פנימיים וחיצוניים המתריעים על אפשרות לבעיית נזילות של הבנק או של המערכת הבנקאית.

- מעקב מקורות - כללים לניהול מעקב אחר הרכב המקורות, ובמיוחד אחר המקורות התנדודתיים. לצורך ניהול סיכוני הנזילות נעשית הבחנה בין המקורות לפי סוגי לקוחות ומידת התנדודתיות שלהם. הוגדרו קווים מנחים באשר ליחס בין הפיקדונות התנדודתיים לבין יתר הפיקדונות.
 - אופק הישרדות - מדידת מספר הימים בהם יוכל הבנק להתקיים ממקורותיו שלו, ללא גיוס מקורות חיצוניים. אופק ההישרדות נבחן במהלך עסקים רגיל ובארבעה תרחישי קיצון מרכזיים.
 - תכנית מפורטת לשעת חירום. תכנית זו הינה חלק מנוהל פיננסי לשעת חירום, שאושר על ידי הדירקטוריון.
- בשנת 2009 לא נרשמו חריגות ממגבלות הדירקטוריון.

סיכוני הנזילות בבנק, על רקע משבר האשראי והנזילות האחרון, מנהלים בשמרנות יתרה, תוך שמירה על רזרבות נזילות גבוהות ובחינה מתמדת של מצב הבנק בתרחישי נזילות ברמות חומרה ומאפיינים שונים. כמו כן, הוגבר המעקב השוטף אחר מחוללי הסיכון הפנימיים והחיצוניים, העשויים להצביע על שינוי ברמות הנזילות במערכת הבנקאית בכלל ובבנק בפרט. הבנק מנהל את סיכוני הנזילות באופן האמור לעיל, חרף העובדה שמשבר האשראי העולמי לא פגע בנזילות הבנק.

האופי והיקף של מערכות דיווח על סיכון של סיכוני נזילות

- במסגרת יישום ההוראה 342 הוקמה מערכת דיווחים תקופתיים ודיווחי חרום מיידיים לדרגים השונים בבנק. הדירקטוריון והנהלת הבנק מקבלים דיווחים שונים בתדירות יומית, שבועית, חודשית ורבעונית. אירועים חריגים בניהול הנזילות, לרבות התפתחויות חריגות במקורות הנזילים של הבנק מדווחים להנהלה ו/או לדירקטוריון באופן מיידי.
- דיווח נזילות יומי - דיווח מתומצת על עמידה במגבלות הדירקטוריון וההנהלה, על תחזית עודפי הנזילות לשנה הקרובה, על התפלגות המקורות, על העמידה בתרחישי קיצון.
 - דיווח נזילות שבועי - דיווח המוגש לפורום ההנהלה.
 - דיווח נזילות חודשי - דיווח לוועדת הנהלה ולדירקטוריון
 - דיווח נזילות רבעוני - דיווח לדירקטוריון במסגרת מסמך החשיפות.

עודפי האמצעים הנזילים על צרכי המימון במטבעי ישראלי מושקעים בעיקר בהפקדות בבנק ישראל ובבנקים מסחריים ישראלים לתקופה של עד שבוע ובמק"מ ואיגרות חוב ממשלתיות. עודפי האמצעים הנזילים על צרכי המימון במטבע חוץ מושקעים בבנקים, בבנק ישראל, ב-Federal reserve ובאיגרות חוב הניתנות למימוש מהיר. מדיניות ניהול חשיפת האשראי הגלומה בניהול עודפי הנזילות במטבע חוץ עודכנה בהתאמה למציאות הכלכלית העולמית. הבנק בוחן תדיר את קווי האשראי לגופים הפיננסיים השונים ופועל מול הבנקים בעלי החוסן הפיננסי הגבוה ביותר, לטווחי זמן קצרים ככל הניתן ובפיזור בין הגופים השונים.

להלן נתונים עיקריים המשקפים את סיכוני השוק, כפי שבאים לידי ביטוי בדוחות הכספיים, ותוך התייחסות לשוני בין ההצגה החשבונאית לבין מדידת החשיפה הכלכלית:

הון פיננסי - ליום 31 בדצמבר 2009 עולה ההון של הקבוצה על סך הפריטים הלא כספיים, בכ-5,045 מיליוני שקלים חדשים. ההון הפנוי של הקבוצה, הכולל את ההון הפיננסי, בתוספת אשראי שסווג כהשקעה במניות על פי הנחיית הפיקוח על הבנקים, ובתוספת ההפרשה הכללית והנוספת לחובות מסופקים, מימן במהלך 2009 שימושים בעיקר במגזר השקלי הלא צמוד ובמגזר הצמוד למדד, בהתאם למדיניות ניהול הנכסים וההתחייבויות בכל עת.

מצב הצמדה - פירוט הנכסים וההתחייבויות במגזרי ההצמדה השונים בבנק ל-31 בדצמבר 2009 ול-31 בדצמבר 2008, מוצג בביאור 17 בדוחות הכספיים, אולם, מידת החשיפה הכלכלית של הבנק אינה באה לידי ביטוי מלא בפוזיציות המוצגות בביאור זה לאור השוני בהתייחסות לסעיפי ההון, לחובות בעייתיים מסוימים, להשקעות בחברות מוחזקות ולשאר הפריטים שאינם כספיים, בין הגישה החשבונאית לבין הגישה הכלכלית, כפי שיתואר להלן.

כדי לשקף את חשיפות הבנק באופן כלכלי, מסווג הבנק חובות בעייתיים מסוימים כאשראי שקלי במגזר הלא צמוד, במקום במגזרי האשראי המקוריים.

עודפי הנכסים צמודי המדד בקבוצה, הכוללים נכסים והתחייבויות מאזניים וחוף מאזניים, ל-31 בדצמבר 2009, כמוצג בביאור 17 בדוחות הכספיים, מסתכמים בכ-1.9 מיליארדי שקלים חדשים. לאחר ייחוס ההפרשה הכללית והנוספת לחובות המסופקים להון הפנוי וסיווג אשראים בעייתיים מסוימים למגזר השקלי הלא צמוד, מסתכמת הפוזיציה במגזר הצמוד למדד ל-31 בדצמבר 2009 בעודף שימושים בסך כ-1.8 מיליארדי שקלים חדשים. ליום 31 בדצמבר 2008 הסתכם עודף השימושים בסך של כ-1.2 מיליארד שקלים חדשים.

עודף הנכסים במטבע חוץ בקבוצה, הכולל נכסים והתחייבויות מאזניים וחוף מאזניים ל-31 בדצמבר 2009, כמוצג בביאור 17 בדוחות הכספיים, מסתכמים בכ-97 מיליוני שקלים חדשים. ההתחייבויות במטבע חוץ כוללות פיקדונות במטבע חוץ המשמשים למימון השקעות בחברות בנות בחוץ לארץ בסך כ-294 מיליוני שקלים חדשים, מהם כ-282 מיליוני שקלים חדשים מוצגים במאזן הבנק כפריטים שאינם כספיים. ייחוס הפיקדונות במטבע חוץ למימון השקעה בחוץ לארץ מקטין את ההתחייבויות במגזר מטבע החוץ בבנק בהתאם. לאחר ייחוס ההפרשה הכללית והנוספת לחובות מסופקים להון הפנוי, וסיווג אשראים בעייתיים מסוימים למגזר השקלי הלא צמוד, לבנק עודף מקורות במגזר מטבע החוץ ל-31 בדצמבר 2009 המסתכמים בכ-34 מיליוני שקלים חדשים, וזאת בהשוואה לעודף מקורות של 169 מיליוני שקלים חדשים נכון ל-31 בדצמבר 2008.

הפוזיציה במגזר השקלי הלא צמוד, לאחר ייחוס ההון הפנוי וסיווג אשראים בעייתיים מסוימים, כאמור, מאזנת את הפוזיציות הכלכליות הפתוחות במגזר הצמוד למדד ובמגזר מטבע החוץ.

בתוספת ד' לסקירת ההנהלה מוצגת החשיפה הקבוצתית לריבית על בסיס מאוחד במונחי משך חיים ממוצע אפקטיבי (מח"מ). ובמונחי השווי ההוגן. תזרימי המזומנים לחישוב החשיפה מבוססים על הנחות שיעורי משיכה בתחנות היציאה של שיעורי הסילוק המוקדם של משכנתאות. שיעורי המשיכות מבוססים על נתונים אמפיריים.

לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב התזרימים והשווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה ביאור 20 לדוח הכספי.

במגזר השקלי הלא צמוד, גבוה מח"מ ההתחייבויות ממח"מ הנכסים בכ-0.05 שנה בלבד, עקב העובדה שעיקר הפעילות במגזר השקלי הלא צמוד היא בריבית נידת צמודה לפריים, שסיכון הריבית בגינה הוא מזערי. הפרש המח"מ אינו משקף את מידת הסיכון בחשיפה לריבית קבועה, הנמדדת כאמור לעיל במודל VAR ומבחני קיצון.

ההפרש בין שיעור התשואה הפנימי (שת"פ) על הנכסים הפיננסיים לשת"פ על ההתחייבויות הפיננסיות הוא כ-1.28%.

מח"מ ההתחייבויות במגזר הצמוד למדד גבוה ממח"מ הנכסים ב-0.74 שנים. חישוב המח"מ מבוסס על הנחות פירעונות מוקדמים בחסכונות ובהלוואות. ללא הנחות אלה גבוה מח"מ ההתחייבויות ממח"מ הנכסים בכ-0.03 שנים.

ההפרש בין השת"פ על הנכסים הפיננסיים לשת"פ על ההתחייבויות הפיננסיות ללא הנחת פירעונות מוקדמים כאמור, עולה מ-0.76% ל-0.85%.

במגזר מטבע החוץ, גבוה מח"מ ההתחייבויות ממח"מ הנכסים ב-0.08 שנים. במגזר זה, עיקר הפעילות היא בריבית ניידת צמודה לריבית הלייבור, ולכן המח"מ במגזר זה נמוך. השפעת הנחת הפירעונות המוקדמים בחסכונות ובהלוואות על הפרשי המח"מ והשת"פ במגזר זה היא זניחה.

ההפרש בין השת"פ על הנכסים הפיננסיים לשת"פ על ההתחייבויות הפיננסיות הוא כ-1.24%.

תקופות לפירעון - תזרים המזומנים של הבנק לפי תקופות לפירעון, כמוצג בפירוט בביאור 18 בדוחות הכספיים, שונה במהותו בין מגזרי הצמדה בהתאם לאופי הפעילות במגזר.

במגזר השקלי הלא צמוד, מרבית הפעילות, הן מצד המקורות והן מצד השימושים, מתרכזת לתקופות של עד שנה. ליום 31 בדצמבר 2009, כ-90% מכלל ההתחייבויות הן לתקופה זו (לעומת 89% ביום 31 בדצמבר 2008) וכ-76% הן לתקופות של עד חודש (לעומת 73% ביום 31 בדצמבר 2008).

במגזר הצמוד למדד, הפעילות העיקרית בצד המקורות הייתה גיוס פיקדונות. חלק מההפקדות הן לתקופה של 10 שנים, עם אפשרות למשיכה מתום שנתיים. להערכת הבנק, פיקדונות אלה ימשכו לפני תום התקופה, אולם על פי ההוראות החשבונאיות, יתרות אלה מוצגות בביאור בהתאם לתקופה המרבית. שיעור ההתחייבויות לתקופות של מעל לשנתיים מתוך סך ההתחייבויות עלה מכ-70% בסוף שנת 2008 לכ-75% בסוף שנת 2009. הבנק מחזר בשנת 2009 125% מהיקף המשיכות בפיקדונות צמודי מדד בהפקדות מחודשות במגוון סוגי הפיקדונות הקיימים בבנק, לעומת מיחזור מלא בשנת 2008.

במטבע חוץ קיים עודף שימושים לטווח ארוך הממומן ממקורות קצרים עד שנה. ניסיון העבר מורה כי הפיקדונות הקצרים ממוחזרים באופן שוטף ומהווים בסיס לשימושים ארוכי טווח במטבע חוץ.

גיוס המקורות ומצב הנזילות בבנק - במהלך שנת 2009 חלה עלייה ביתרת פיקדונות הציבור בבנק. יתרת פיקדונות הציבור עלתה מהיקף של כ-91.8 מיליארדי שקלים חדשים ביום 31 בדצמבר 2008, להיקף של כ-95.0 מיליארדי שקלים חדשים ביום 31 בדצמבר 2009, גידול של כ-3.5%.

עיקר העלייה הייתה במגזר מטבע החוץ. היקף פיקדונות הציבור במגזר זה הגיע לסך של כ-21 מיליארדי שקלים חדשים, עלייה של כ-8% לעומת 2008. במגזר הצמוד מדד הגיע היקף פיקדונות הציבור לכ-22 מיליארדי שקלים חדשים, ירידה של כ-4% ובמגזר השקלי לכ-52 מיליארדי שקלים חדשים, עלייה של כ-5% לעומת 2008. בשנת 2009 לא חלו כל מגבלות על אפשרות גיוס הפיקדונות לסוגיהם השונים בבנק.

סיכוני השוק בגין פעילות במכשירים נגזרים

הפעילות במכשירים נגזרים מהווה חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, וזאת בכפוף למגבלות הדירקטוריון. הבנק פועל במכשירים נגזרים הן עבור לקוחותיו, והן לצורך עצמי במסגרת ניהול חשיפות בסיס וריבית במגזרי הצמדה השונים.

הבנק פעיל במכשירים נגזרים בתחום מטבע חוץ, במטבע ישראלי לא צמוד ובמטבע ישראלי צמוד למדד.

הפעילות במכשירים נגזרים מנוהלת בעיקרה בחדר העסקאות של הבנק, ומסוגלת ל-3 סוגים: עסקאות גידור, עסקאות לצורך ניהול נכסים והתחייבויות (ALM) ועסקאות אחרות, כמפורט בביאור 1 ט"ו לדוחות הכספיים.

הבנק פועל בתחום נגזרות אשראי בתיק הנוסטרו. במסגרת זו, מבטיח הבנק זכאות לתשלום במקרה של שינוי בדרוג האשראי, אי יכולת לעמוד בהתחייבויות או כל אירוע אשראי אחר המתייחס לצדדים נגדיים שהם מדינות או בנקים בחוץ לארץ. השקעות אלה נבחנות באופן פרטני, בוועדה לניהול סיכונים, ומובאות לאישור ועדת ניהול נכסים והתחייבויות. הסכום הנקוב של נגזרות אשראי אלה ליום 31 בדצמבר 2009 עמד על 934 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 964 מיליוני שקלים חדשים בסוף שנת 2008.

מדיניות ניהול תיק האופציות מבוססת על אסטרטגית "דלתא ניוטרל". הפעילות באופציות כפופה למגבלות כמותיות שנקבעו על ידי ההנהלה, הכוללות חשיפת דלתא (רגישות מחיר האופציה לשינוי במחיר נכס הבסיס), ערך VAR מקסימלי לאופק השקעה של יום ברמת מובהקות של 99% בחישוב בשיטת מונטה-קרלו, והפסדים מקסימליים בתרחישים שונים. מגבלת ה-VAR על תיק האופציות של הבנק מחושבת במהלך היום (INTRADAY) בכל שעה.

הבנק מהפעיל, כחלק ממערכת ניהול הסיכונים שלו, מודול הבוחן את ערך ה-VAR, ערכי הרגישות של מחיר האופציה לשינויים בפרמטרים שונים הקובעים את מחירה (כגון: מחיר נכס הבסיס, סטיית התקן ושיעור הריבית), וערך מבחני המצוקה של תיק האופציות של הבנק. חישובי המערכת מתבצעים בתוך יום המסחר, בכל שעה (INTRADAY VAR). הבנק החל בתהליך של הרחבת השימוש במודול זה לכל פעילות הנגזרים שלו.

היקף העסקאות במכשירים נגזרים לפי הסוגים השונים מפורט בביאור 19 ה. לדוחות הכספיים.

סיכונים תפעוליים

הוראות באזל I התייחסו לסיכון התפעולי כאל סיכון שירי, ולמעשה הוגדר סיכון זה כסיכון שאינו סיכון שוק או סיכון אשראי. הוראות באזל II הגדירו את הסיכון התפעולי באופן מפורש כסיכון להפסד כתוצאה מכשל או אי נאותות של תהליכים פנימיים, אנשים, מערכות או מאירועים חיצוניים. בנוסף, כולל הנדבך הראשון של באזל II, דרישת הון בגין הסיכון התפעולי. לפרטים בעניין הנחיות באזל II, ראה פרק חקיקה ופיקוח על פעילות קבוצת הבנק.

אירועי הכשל התפעולי, שהתרחשו במוסדות הפיננסיים במהלך 15 השנים האחרונות, הגבירו את מודעות המחוקקים והמוסדות הפיננסיים לאירועי הכשל התפעולי, ולמאפיינים העיקריים שלהם, שביניהם:

- א. אירועים תפעוליים יכולים להתרחש בכל רחבי הארגון, והם מובנים בפעילות המוסד הפיננסי.
- ב. אירועים אלה יכולים לקרות כתוצאה מכשל תפעולי, אך יכולים להיות גם משולבים בסוגי סיכון אחרים, כגון סיכון שוק, סיכון אשראי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין ועוד.
- ג. לחלק לא מבוטל מהכשלים התפעוליים יש הסתברות נמוכה ביותר, אך פוטנציאל נזק גדול באופן יחסי.
- ד. אירועים תפעוליים מתרחשים לעיתים שלא בשליטת המוסד הפיננסי, ועשויים להתפתח כתוצאה מאירועים חיצוניים, בחלקם לא צפויים, בעלי סיכון התממשות שלא ניתן להערכה מראש כגון: אסון טבע, אירוע בטחוני.

הסיכון התפעולי מהותי מטבעו וקיים בכל רחבי הארגון. הנהלת הבנק והדירקטוריון מיחסים חשיבות רבה לסיכון זה ורואים ראייה אינטגרטיבית את הטיפול בסיכון התפעולי וניהולו כחלק מובנה מהתרבות הארגונית הכוללת, באמצעות הטמעת והנחלת התרבות הארגונית על ידי הדרכת, הפצת תכנים בנושא ויישום סטנדרטים גבוהים של בקרה תפעולית בכל הרמות. מנהל הסיכונים התפעוליים בבנק הוא מנהל החטיבה לחשבונות, תכנון ותפעול. גישת הבנק היא, שהאחריות לניהול הסיכון התפעולי מוטלת בראש ובראשונה על המנהלים והעובדים בקווים העסקיים השונים. הבנק קיבל החלטה לאחד את יישום הוראות המפקח על הבנקים, המבוססות על סעיפים 302 ו-404 ל-Sarbanes Oxley Act (SOX) האמריקאי (הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי) עם הסיכון התפעולי, תחת אחריות האגף לבקרת סיכונים.

מדיניות הבנק בתחום הסיכון התפעולי קובעת שמדובר, כאמור, בתהליך הדורש יצירת תרבות ארגונית מתאימה וחוצת ארגון לשם הטיפול בסיכון זה. המדיניות מטפלת בנושא אופן ניהול הסיכון ובחינה שוטפת של הסיכון בבנק באמצעות ועדות ופורומים כגון ועדת הנהלה לנושא שיעודה פיתוח תוכניות, תהליכים ונהלים לניהול הסיכון בכל המוצרים, הפעילויות התהליכיים והמערכות המהותיות של הבנק. באמצעות פורום תרחישי מצוקה לסיכונים תפעוליים במסגרתו נקבעים בבנק תרחישי מצוקה ברמות חומרה שונות בגין סיכון זה על מנת לאבחן במהירות אירועים וליקויים וטיפול בהם במטרה לצמצם את שכיחותם ואת חומרת הנזק מהתרחשותם. כמו כן, מנתח הבנק אירועים חיצוניים בארץ ובעולם אשר עשויים לספק מידע על נסיבות ונזקים פוטנציאליים בהם עלול להתממש סיכון תפעולי. ניהול הסיכון מתבצע גם באמצעות פורום נאמני בקרה פנימית (במסגרת מערכת הפסת"ל) ובאמצעות פורום בראשות מנהלי החטיבות הבנק השונות אשר נועדו לשמש מסגרת פנים-חטיבתית לטיפול בסיכון זה ברמת החטיבה. כמו כן, באמצעות פורום בקרה פנימית אשר הוקם לצורך ביצוע אינטגרציה בין מספר גורמי בקרה מרכזיים, ובהם יחידת הציות, הסיכון תפעולי, הנדסת תהליכים והביקורת הפנימית.

נדבר נוסף בתחום הסיכונים התפעוליים משמשת הביקורת הפנימית, הפועלת באופן עצמאי ובלתי תלוי. מדיניות הסיכון התפעולי מטפלת בתפקידה של הביקורת הפנימית כאחראית על ביצוע ביקורות תקופתיות על תהליכי ניהול הסיכון, שותפות במתודולוגיות לחישובי הון בגין הסיכון, מעורבות בנושא מעילות והונאות, איסוף נתונים, תיעוד, תחקור ודיווח על אירועים, השתתפות "משקיפה" בוועדות, ומעורבות בפורום בקרה פנימית. בנוסף, מטפלת המדיניות בתפקידן של היחידות המקצועיות השונות והסניפים.

הבנק נערך בשנים האחרונות ליצירת תשתית מקיפה של תהליכים ושיטות לטיפול בסיכון התפעולי. היערכות זו כוללת בין היתר את האמצעים הבאים:

- הנחלת תרבות ארגונית כפי שנקבעה בדירקטוריון והנהלת הבנק באמצעות הדרכת השיטה והטמעת תרבות ארגונית תומכת ברחבי הארגון.
- יצירת מבנה ארגוני מתאים באגף בקרת סיכונים הכולל את מדור סיכונים תפעוליים.
- מינוי נאמני בקרה פנימית בסניפים וביחידות מטה.
- הצבת רפרנט ייעודי מטעם המדור בחדר עסקאות.
- ביצוע סקרי סיכונים וגיבוש תוכניות עבודה לטיפול בסיכונים שזוהו.
- איסוף וניתוח נתונים כמותיים בגין הפסדים כספיים בפועל.
- הקמת פורטל ארגוני לניהול ולטיפול בסיכון התפעולי וה-SOX (מערכת פסת"ל).

הבנק ערך בשנת 2007 סקרים תפעוליים, במסגרתם מופו סיכונים אלה במרבית יחידות הבנק. סקרים אלה מהווים את אחד הכלים העיקריים לזיהוי הסיכונים התפעוליים במטרה להביא לצמצומם. במהלך שנת 2009 הושלם תהליך הכנסתן של תוצאות הסקרים לתוך הפורטל לניהול סיכון תפעולי. ממצאי הסקרים בנושא הסיכון התפעולי, וכן דיווחים בדבר אירועים רלבנטיים, נדונים בוועדת ההיגוי לסיכונים תפעוליים, בראשה עומד מנהל הסיכונים התפעוליים. הבנק פועל לסגירת פערים באותם מקרים בהם נמצא, שיש לשפר את הבקורות על מנת להבטיח מזעור הסיכונים התפעוליים. זאת, על בסיס סדרי עדיפויות הנגזרים מחומרת הסיכון ומההסתברות להתממשותו, ובהתאם להחלטות ועדת ההיגוי. היחידה לסיכונים תפעוליים עוקבת באופן שוטף אחר ההתקדמות בביצוע השיפורים הנדרשים, ומדווחת לוועדת ההיגוי. במהלך שנת 2010 מתוכנן סבב נוסף של סקרים שישולב יחד עם מיפוי התהליכים ובדיקת הבקורות במסגרת יישום הוראות Sarbanes Oxley Act (SOX).

כחלק מהיערכותו לטיפול בסיכונים התפעוליים וליישום הוראות באזל בנושא, מנהל האגף לבקרת סיכונים איסוף וזיהוי של סיכונים תפעוליים ואירועי הפסד/כמעט הפסד מכל יחידות הבנק. במהלך השנים 2008 ו-2009 הפעיל האגף לבקרת סיכונים פורטל לניהול הסיכונים התפעוליים של הבנק, המשמש כמאגר מידע ניהולי וכללי עיקרי לניתוח ולדיווח על רמת הסיכון התפעולי ביחידות העסקיות של הבנק.

תהליך ניטור הסיכון בבנק כולל דיווחים הכוללים נתונים פיננסיים פנימיים, נתונים תפעוליים, נתוני התאמה לרגולציה ונתונים חיצוניים לגבי אירועים ותנאים רלבנטיים לנושא הסיכון התפעולי. דיווחים אלה כוללים דיווחים שוטפים, אותם מעבירות היחידות העסקיות לאגף לבקרת סיכונים ושגרות דווח מובנות להנהלת הבנק ולדירקטוריון.

הפחתת הסיכון התפעולי

בשל מהותיות הסיכון התפעולי נוקט הבנק במגוון אמצעים להפחתת סיכון זה. האמצעי החשוב ביותר הינו הנחלת תרבות ארגונית הכוללת מודעות גבוהה לסיכון התפעולי ולהטמעת תהליכים מפחיתי סיכון, וכן יישום נהלי עבודה בתחום בקרת הסיכונים וקיום הדרכות לעובדי הבנק.

הבנק גיבש מדיניות ותכניות פעולה לשעת חירום, לגיבוי התאוששות והמשכיות עסקית במקרה של נזק פיזי לתשתיות הבנק.

הפחתת סיכון תפעולי באמצעות ביטוח - הבנק מבטח בפוליסת ביטוח בנקאי, כנגד נזקים העלולים להיגרם במהלך פעילותו השוטפת, כתוצאה מאירועים של טעות אנוש, מעילות, הונאות וכדומה. בנוסף, רכש הבנק פוליסת ביטוח לנושאי משרה, החלה על כל נושאי המשרה בבנק ובחברות השונות בקבוצת הבנק, ומעניקה כיסוי ביטוחי כנגד תביעות אישיות שיוגשו כנגד נושאי המשרה בגין פעילותם במסגרת תפקידם בחברות הקבוצה.

כנגד נזקי רכוש ותביעות חבות, רכש הבנק פוליסות ביטוח ספציפיות המעניקות כיסוי ביטוחי לרכוש הבנק ולחבובותיו.

אבטחת מידע

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 357, מונה בבנק מנהל אבטחת מידע, הכפוף למנהל החטיבה לחשבות, תכנון ותפעול. היחידה לאבטחת מידע, שבראשה עומד מנהל אבטחת המידע, אחראית לקביעת מדיניות אבטחת המידע בבנק, לפיתוח תכנית אבטחת מידע ולמעקב אחר יישומה בבנק, לבחינה של אפקטיביות מערכת אבטחת המידע ולטיפול באירועים חריגים בתחום אבטחת המידע. יישום מדיניות אבטחת המידע בבנק נעשה, בין היתר, באמצעות יחידת אבטחת מידע במחיש שרותי מחשב בע"מ, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק. ראה גם בפרק המחשוב לעיל.

פוזיציות במניות בתיק הבנקאי

לפרטים בדבר השקעות במניות בתיק הבנקאי, ראה ביאורים 3 ו-6 א'. יתרת ההשקעות כוללת השקעה במניות סחירות וציבוריות בסכום של כ-7 מיליוני שקלים חדשים והשקעה במניות שאינן ציבוריות בסכום של כ-91 מיליוני שקלים חדשים. סך כל ההשקעה במניות שלגביהן קיים מחיר מצוטט השונה באופן מהותי מהשווי ההוגן היא 4 מיליוני שקלים חדשים. המחיר המצוטט לאותן מניות הוא 1 מיליון שקלים.

שווי הוגן	דרישת הון ⁽¹⁾	
63	6	מניות
35	3	קרנות הון סיכון / הון פרטיות
98	9	סך הכל השקעה במניות בתיק הבנקאי

(1) דרישת ההון חושבה לפי שיעור של 9% בהתאם להוראת השעה ליישום נדבך 3 של באזל II.

סיכונים משפטיים

הוראת ניהול בנקאי תקין 339 קובעת, בין היתר, כי על התאגידים הבנקאיים לפעול למזעור הסיכונים המשפטיים הנגזרים מפעילויותיהם השונות. בהתאם להוראה, סיכון משפטי הוא "סיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם".

במסגרת היערכות הבנק לניהול הסיכונים המשפטיים ולקיום ההוראה, מונה היועץ המשפטי הראשי למנהל הסיכונים המשפטיים, שתפקידו לנהל סיכונים אלה ולפעול למזעורם. כחלק מתכנית ניהול הסיכונים ניתח הבנק את מרכיבי הסיכון המשפטי בפעילותו (כגון: העדרו או קיומו של הסכם ואפשרות אכיפה של הסכם), את אופקי הסיכון (סוג ההסכם, זהות הצד הנגדי, יצירת ביטחונות וכו') ואת מאפייני הסיכון הספציפיים לאופקי הסיכון השונים, תוך בחינה של רמת הסיכון והחשיפה.

נקבעו בבנק נהלים המסייעים למזעור הסיכונים המשפטיים בפעילויות וביחידות השונות של הבנק. הנהלים קובעים, בין היתר, את הממשקים בין מערך הייעוץ המשפטי של הבנק לבין היחידות השונות שלו, מגדירים את סוגי ההסכמים עליהם רשאי הבנק לחתום ואת נהלי עריכתם, קובעים את האופן בו נבחן הצד הנגדי להסכם, לרבות סמכותו לפעול של מי שפועל בשם אחרים, ומגדירים את אופן הטיפול בקבלתם וברישומם של בטחונות. כמו כן, הוגדר חלקו של המערך המשפטי בהכנת הנהלים הפנימיים של הבנק, ובהכנת המסמכים והטפסים הנגזרים מהם.

המערך המשפטי של הבנק מקיים מעקב שוטף אחר ההתפתחויות בחקיקה, בתקינה ובפסיקה, העשויות להשליך על הפעילות השוטפת של יחידות הבנק. הבנק פועל למזעור הסיכונים תוך לקיחתן בחשבון של התפתחויות אלו, ובהתאם להשלכותיהן. כמו כן, עורך המערך המשפטי, על פי הצורך, עדכונים נדרשים בהסכמים האחידים אשר בשימוש הבנק, בכל הסכמי המסגרת להם הבנק צד ובחוות דעת משפטיות המהוות בסיס להתקשרויות.

מערכות המידע של הבנק תומכות בניהול הסיכונים המשפטיים, בין היתר באמצעות הפקה ממוכנת של מסמכים משפטיים סטנדרטיים ומעקב אחר קבלת בטחונות. כמו כן, הבנק עושה שימוש במערכת ממוכנת ייחודית למעקב אחר תהליך הרישום הסטטוטורי של בטחונות מסוימים.

עקרונות הנהלים המחייבים את יחידות הבנק בישראל, באשר לטיפול בהתקשרויות משפטיות, מחייבים גם את סניפי הבנק בחוץ לארץ, תוך שסניפים אלה עושים שימוש בשירותי עורכי דין חיצונים מקומיים שאושרו על-ידי המערך המשפטי בישראל. בנוסף, נקבעו לכל סניף, גם הנחיות ספציפיות התואמות את התנאים והסיכונים הייחודיים בפניהם ניצב אותו סניף.

ציות - מורכבותה והתפתחותה של הפעילות הבנקאית, מחייבת את הבנק להקפדה יתרה על קיום מכלול החובות, החלות עליו בקשריו העסקיים עם לקוחותיו, מכוח ההוראות הרגולטוריות השונות החלות על תאגיד בנקאי.

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 308, מחייבת את התאגידים הבנקאיים למנות קצין ציות כחלק מהפעולות שהם נוקטים לקיום ההוראות הצרכניות החלות על יחסי הבנק עם לקוחותיו ולעמידה בהוראות איסור הלבנת הון, וכחלק מניהול הסיכונים של הבנק. זאת, במטרה להקטין את ההסתברות להפרת חוקים והוראות, להביא לגילוי מוקדם של הפרות כאמור, ולצמצם את חשיפת הבנק לתביעות, לפגיעה במוניטין ולנזקים העלולים להיגרם בעטיים של אלה.

בבנק פועלת יחידת הציות, בראשה עומד קצין הציות, אשר אחראי גם ליישום החוק לאיסור הלבנת הון, התש"ס-2000 וחוק איסור מימון טרור, התשס"ה-2005.

גורמי סיכון

לדיון בגורמי הסיכון המשפיעים על הבנק ועל פעילותו, ראה דיון בפרק ניהול סיכונים לעיל. להלן מיפוי גורמי הסיכון והשפעתם על קבוצת הבנק:

גורם הסיכון	מידת ההשפעה של גורם הסיכון
השפעה כוללת של סיכונים אשראי	בינונית
סיכון בגין איכות לווים ובטחונות	בינונית
סיכון בגין ריכוזיות ענפית	בינונית
סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים	בינונית
השפעה כוללת של סיכונים שוק	נמוכה
סיכון ריבית	נמוכה
סיכון אינפלציה	נמוכה
סיכון שערי חליפין	נמוכה
סיכון מחירי מניות	נמוכה
סיכון נזילות	נמוכה
סיכון תפעולי	נמוכה
סיכון משפטי	נמוכה
סיכון מוניטין⁽¹⁾	נמוכה

(1) הסיכון לפגיעה בתוצאות הבנק כתוצאה מפרסומים שליליים לגבי הבנק.

להלן תיאור המתודולוגיה ששימשה את הבנק לביצוע הערכת השפעת הסיכונים השונים:

סיכוני שוק

מדידת השפעת הסיכון בוצעה באמצעות ערכי ה-VAR בגין כל סיכון, ביחס לערך מגבלת ה-VAR שקבע הדירקטוריון. דירקטוריון הבנק קבע את מגבלת ה-VAR על מנת למנוע יצירת סיכון שוק גבוה, ולכן נקבע כי סיכון עם ערך VAR השווה או גבוה ממגבלת הדירקטוריון הינו בעל השפעה גדולה, סיכון עם ערך VAR השווה או גבוה מ-70% ממגבלת הדירקטוריון הינו בעל השפעה בינונית, וסיכון עם ערך VAR הנמוך מכך נחשב לבעל השפעה קטנה.

סיכונים אחרים

מידת ההשפעה של סיכוני אשראי, סיכוני הנזילות, הסיכונים התפעוליים, הסיכונים המשפטיים וסיכון המוניטין נקבעה בהתאם להערכות ההנהלה כפי שהן נערכות מעת לעת. הערכות ההנהלה נקבעו בין היתר על בסיס ההנחה כי סיכוני אשראי וסיכונים תפעוליים מהותיים יותר מסיכוני שוק, מבחינה סטטיסטית.

מעורבות חברתית ותרומות

כארגון עסקי הנשען בפעילותו ובהישגיו על הקהילה שבתוכה הוא פועל, רואה עצמו הבנק מחויב לגלות מעורבות, ולתמוך בצרכי הקהילה על גווניה השונים. הנהלת הבנק מאמינה, כי נתינה שכזו, לא פחות משהיא תורמת לקהילה, מבטאת את רוחו ואופיו של הבנק, תורמת ליצירת אווירה של מחויבות, "גאוות יחידה" והזדהות בקרב העובדים והמנהלים, ובסופו של דבר מותירה את רישומה גם על ההישגים העסקיים.

הבנק מתמקד בתחום חברתי מוגדר - "קידום וטיפוח ילדים ובני נוער המצויים במצוקה ובחסך", ומנתב אליו את מרבית התרומות והפעילות ההתנדבותית של הבנק ושל עובדיו. הבנק פועל למימוש מדיניות חברתית זו באופן, שמביא לידי ביטוי את עוצמותיו, מערב את עובדי הבנק בהתנדבות אקטיבית, וממנף את יכולותיו ומשאביו הפיזיים, הכספיים והאנושיים באמצעות "מזרחי טפחות בקהילה". מותג קהילתי זה נועד לייחד את פעילותו הקהילתית של הבנק, וליצור הזדהות בקרב עובדי הבנק ומנהליו. הפעילות הקהילתית הממוקדת מתבצעת תוך שיתוף מרבי של עובדים ומנהלים, גיוון ופיזור גיאוגרפי של הפעילות תוך ניצול פריסת הבנק, קיום שותפויות רחבות עם שותפים קהילתיים ברחבי הארץ, ותקשור פנים-ארגוני וחוץ-ארגוני מוגבר של המעורבות הקהילתית.

במקביל להתמקדות בתחום חברתי מוגדר, החל תהליך מובנה ומתמשך של שיתוף כלל עובדי הבנק בפעילות הקהילתית שהבנק יזם. בהתאמה לערכי המותג של הבנק - יוזמה, הדדיות ואקסטרה - נקראו העובדים להיות שותפים לפרויקטים קהילתיים הנתמכים על ידי הבנק. כתוצאה מכך, הפך נושא התרומה לקהילה ליעד חשוב על סדר יומם של עובדי הבנק, תוך שהנהלה דואגת לתמרץ ולדרבן עובדים ליטול חלק בפעילות זו, והתוצאות ניכרות היטב בשטח ובתגובות החמות, הן מצד הגורמים בקהילה אליהם מופנית הפעילות, והן מצד העובדים.

במסגרת התכנית החברתית של הבנק, מתקיימת פעילות בכל אתר שבו יש לבנק נוכחות עסקית, תוך קיום שותפות רחבה עם ארגונים חברתיים וקהילתיים מקומיים.

למעלה מ-110 מסניפי הבנק ויחידות המטה קשרו קשרים עם גופים חברתיים ומוסדות שונים, הפועלים למען ילדים ובני נוער הנמצאים בחסך ובמצוקה, בישובים בהם ממוקמים הסניפים ויחידות המטה של הבנק. "אימוץ" גופים אלו בא לידי ביטוי בהתנדבות עובדי הסניף ויחידות המטה, ליווי וחניכה תוך מתן סיוע לאוכלוסיות המטופלות בהם, והענקת סיוע כספי - תרומת הבנק, לרכישת מוצרים מוחשיים לרווחת הילדים ובני הנוער. בין מגוון הפעילויות של "מזרחי טפחות בקהילה" פרויקטים המבוצעים מעת לעת בחגי ישראל, ומתן סיוע לאוכלוסיות נזקקות בעיתות שיגרה, ואף בעיתות חירום ומשבר.

במסגרת פעילות הבנק פותחה, בין היתר, ערכת ההדרכה "פיננסי", המכשירה בני נוער בתחומים הפיננסיים, ומוקנית בהנחייתם של עובדי הבנק המתנדבים בבתי ספר ובגופים חברתיים, במהלך שנת 2009 תורגמה ערכת "פיננסי" לשפת הסימנים על מנת להנחילה לאוכלוסיית כבדי השמיעה והחרשים בישראל ועל כך זכה הבנק במקום הראשון בפרס המרכז הישראלי לניהול בתחרות משאבי אנוש, כמקדם נושאים חברתיים. כמו כן, גובשה תכנית תמיכה רחבת היקף בקהילת עולי אתיופיה בשדרות המבוצעת בשיתוף עמותות חברתיות מקומיות, הופקה מהדורה חדשה ומעודכנת של מדריך מידע ייחודי "ערך מוסף" למוצרים חברתיים וסביבתיים המיוצרים על ידי ארגונים חברתיים באמצעות אנשים בעלי צרכים מיוחדים וארגונים המקדמים ומפיצים

מוצרים ירוקים התורמים לשמירה על איכות הסביבה, במטרה לסייע לאוכלוסיית עמותות אלו בחשיפת מוצריהם ובמכירתם. הבנק מוביל תרבות ארגונית במסגרתה אנו מעודדים רכישת פרטי שי ומתנות ממדריך "ערך מוסף" לאירועים שונים שהבנק מקיים.

במטרה להרחיב את מעגלי השותפים לפעילות ככל שניתן, הבנק יזם פרויקטים לצירוף "בעלי עניין" נוספים: עובדים ובני משפחותיהם – באמצעות פרויקטים "ילדים למען ילדים" ו"טור דה תרום"; לקוחות - נמשך ביצוע פרויקט שיתוף לקוחות הבנק בהחלטה בדבר ייעוד תרומות לעמותות חברתיות, שעניין סיוע לילדים ובני נוער, להן יעביר הבנק תמיכה לביצוע מיזמים חברתיים. השנה הוענק סכום התרומה לשש עמותות נבחרות במסגרות פרויקט שיתוף לקוחות הבנק במעורבות בקהילה, בטקס בהשתתפות מנכ"ל הבנק.

פעילויות "מזרחי-טפחות בקהילה" מצליחות לקדם באופן משמעותי מגזרים ונושאים חברתיים רבים, תוך שהן מאפשרות לעובדי הבנק כר נרחב לביטוי אישי ולהעצמה רגשית.

במהלך שנת 2009 הורחבה הפעילות בשטח באמצעות הסניפים ויחידות המטה שטרם התקשרו עם גופים מתאימים בקהילה, והועמק הקשר עם הגופים המאומצים על ידי הבנק.

כמו כן, בוצעו מספר מיזמים חדשים בשיתוף עם עמותות חברתיות שונות, כגון צעדת פסח עם: "האגודה למלחמה בסרטן", פרויקט "אמץ כתה" עם עמותת "אתגרים", והמשך פרויקט "גם אני יכול" בשיתוף משרד החינוך במסגרתו תלמידים יסייעו במתן פתרונות טכנולוגיים למוגבלויות שונות.

בשנת 2009 הקדישה קבוצת הבנק למעורבות חברתית ולתרומות כ- 3.2 מיליוני שקלים חדשים, בדומה לשנת 2008. בנוסף, השקיעו עובדי הבנק ומנהליו במהלך שנת 2009 למעלה מ- 26,000 שעות בעבודה קהילתית במסגרת הפעילויות השונות.

גילוי על המבקר הפנימי

פרטי המבקר הפנימי

להלן פרטים באשר למבקר הפנימי הראשי של קבוצת הבנק:

שם	חיים גיט
תאריך תחילת כהונתו	פברואר 1999
השכלה	הואה חשבון CPA; תואר ראשון בחשבונאות (B.A.) (אוניברסיטת תל אביב), תעודה בראיית חשבון (האוניברסיטה העברית)
ניסיון	מבקר ראשי – אחראי על תחום הביקורת בפיקוח על הבנקים בבנק ישראל; סגן מבקר פנימי ראשי בבנק המזרחי.

בהתאם להוראות סעיף 146 (ב) לחוק החברות- התשנ"ט 1999, המבקר הפנימי אינו בעל עניין בתאגיד, אינו נושא משרה, ואינו קרוב של אחד מאלה.

בהתאם להוראות סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית התשנ"ב- 1992, לא משמש המבקר הפנימי בתפקיד נוסף על תפקידו כמבקר פנימי ראשי, זולת תפקיד הממונה על תלונות הציבור, מבקר פנימי של בנק יהב (החל מחודש אוגוסט 2008) ומבקר בחברות הבנות של בנק מזרחי טפחות. בנוסף, לא משמש המבקר הפנימי של הבנק בתפקיד מחוץ לבנק, אשר יוצר או עלול ליצור ניגוד עניינים עם תפקידו כמבקר פנימי.

בהתאם לסעיף 8 בכללי הבנקאות (הביקורת הפנימית) התשנ"ג 1992, מתמנים עובדי הביקורת אך ורק בהסכמת המבקר הפנימי. עובדי הביקורת פועלים מטעם המבקר הפנימי לצורך הביקורת הפנימית, ומקבלים הוראות בענייני ביקורת מהמבקר הפנימי בלבד. עובדי הביקורת הפנימית אינם ממלאים בתאגיד הבנקאי תפקיד נוסף על הביקורת הפנימית, זולת תפקיד הממונה על תלונות לקוחות. עובדי המבקר הפנימי מורשים לחתום בשם התאגיד הבנקאי רק על מסמכים הקשורים בעבודת הביקורת או פניות הציבור. שירותו של עובד בביקורת הפנימית מופסק בהליך תקין ובהסכמת המבקר הפנימי.

ביום 11 במאי 2009 מימש המבקר הפנימי 26,000 כתבי אופציה שהוקצו לו ביום 19 ביולי 2005, במסגרת תכנית אופציות לעובדי מזרחי-טפחות לרכישת מניות רגילות של בנק מזרחי טפחות בנות ערך נקוב של 0.1 שקל חדש למניה, ומכר את המניות שהוקצו לו ביום מימוש האופציות. נכון ליום 31 בדצמבר 2009 זכאי המבקר הפנימי למסגרת של 210,944 כתבי אופציה לרכישת מניות של מזרחי טפחות אשר הוקצו ביום 8 ביולי 2008, במסגרת תכנית האופציות שאושרה על ידי דירקטוריון הבנק ביום 19 במאי 2008. ביום 9 בנובמבר 2009 אישר דירקטוריון הבנק הקצאת מסגרת של 259,000 כתבי אופציה נוספים למבקר הפנימי במסגרת הקצאה נוספת למספר נושאי משרה בבנק.

לפרטים, ראה ביאור 16א לדוחות הכספיים.

להערכת הדירקטוריון אין בהיקף ניירות הערך של הבנק המוחזקים על ידי המבקר הפנימי כדי להשפיע על טיב עבודתו.

המבקר הפנימי הינו עובד הבנק במשרה מלאה.

דרך המינני

בחודש פברואר 1999 אושר מינויו של המבקר הפנימי על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון, וזאת בהתבסס על ניסיונו ועל השכלתו של המבקר.

זהות הממונה על המבקר הפנימי

הממונה הארגוני על המבקר הפנימי הוא יושב ראש הדירקטוריון.

תכנית העבודה של הביקורת הפנימית

הביקורת הפנימית פועלת בהתבסס על תכנית ביקורת רב שנתית ממוקדת סיכונים לתקופה של ארבע שנים, ממנה נגזרת תכנית עבודה שנתית.

השיקולים בקביעת תכנית הביקורת הרב שנתית

- מיפוי של הפעילויות המבוצעות ביחידות השונות בבנק על פי המבנה הארגוני, ייחוס סיכון פוטנציאלי לכל פעילות ופעילות, וקביעת תדירות ביקורת בהתאם לסיכון (תוך התייחסות נפרדת לתדירות הביקורת בסניפים, ביחידות מרכזיות ובחברות הבנות).
- סקרי מוקדי סיכון למעילות והנאות שנערכו בבנק.
- סקר סיכונים של מערכות מידע שנערך במערך הביקורת.
- ממצאי הסקר האחרון של הבקרה בדוח המשלים של רואה החשבון החיצוני.
- דרישות רגולטוריות הנובעות מהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.
- דוחות ביקורת שוטפים של בנק ישראל.
- ממצאי דוחות הביקורת של מערך הביקורת.
- החלטות ועדת הביקורת ובקשות המנהל הכללי של הבנק.

תכנית העבודה הרב שנתית נערכת על ידי המבקר הפנימי ומובאת לדיון בוועדת הביקורת הדירקטוריונית. במקביל, מועברת התכנית לידי המנהל הכללי. לאחר המלצת ועדת הביקורת הדירקטוריונית לאישור התכנית, מוגשת התכנית לאישור יושב ראש הדירקטוריון.

השיקולים בקביעת תכנית הביקורת השנתית

מעבר לשיקולים המפורטים לעיל, המשמשים בסיס לקביעת תכנית הביקורת הרב שנתית, אשר ממנה נגזרת תכנית הביקורת השנתית, נוספות בתכנית העבודה השנתית בדיקות מיוחדות אותן נדרשת הביקורת הפנימית לבצע בהתאם לבקשת ועדת הביקורת והמנהל הכללי.

שינויים בתכנית העבודה מבוצעים על ידי המבקר הפנימי בהתאם לנדרש, בתאום עם יושב ראש ועדת הביקורת ו/או ועדת הביקורת הדירקטוריונית.

בדומה לתכנית הביקורת הרב שנתית, נערכת גם תכנית הביקורת השנתית על ידי המבקר הפנימי, ומובאת לדיון בוועדת הביקורת הדירקטוריונית. במקביל, מועברת התכנית לידי המנהל הכללי. לאחר המלצת ועדת הביקורת הדירקטוריונית לאישור התכנית, מועברת התכנית לאישור יושב ראש הדירקטוריון.

לעניין בחינתן על ידי המבקר הפנימי של עסקאות מהותיות שבוצעו בתקופת הדיווח, יצוין, כי המבקר הפנימי לא בחן את מיזוג בנק אדנים.

ביקורת בתאגידים מוחזקים ובסניפי חו"ל

המבקר הפנימי של הבנק, כולל בתכנית הביקורת השנתית והרב שנתית את התאגידים הפעילים המוחזקים על ידי הבנק, בתוקף תפקידו כמבקר פנימי שלהם, למעט בנק מזרחי שוויץ, שבתקופת הדיווח היה לו מבקר פנימי משלו. ביחס לחברה זו, המבקר הפנימי מוודא באופן שוטף קיום ביקורת פנימית נאותה כנדרש בכללי הבנקאות.

היקף העסקת המבקר הפנימי וצוות העובדים הכפופים לו

כאמור, המבקר הפנימי הינו עובד הבנק במשרה מלאה.

מספר המשרות הממוצע של עובדים שהיו כפופים למבקר הפנימי במהלך שנת 2009, כולל מבקרים פנימיים של חברות מאוחדות וסניפי חוץ לארץ מפורט בטבלה להלן:

בישראל		מחוץ לישראל
עובדים שעסקו בביקורת פנימית	עובדים שעסקו בתחום פניות הציבור	עובדים שעסקו בביקורת פנימית
(1) 43	6	1.5 ⁽²⁾

(1) כולל 4 תקנים, לצורך עריכת ביקורת בבנק יהב. בנוסף, עמד לרשות הביקורת הפנימית בבנק מזרחי-טפחות, מיקור חוץ בהיקף של שתי משרות וחצי.

(2) כולל העסקת גורמים חיצוניים במזרחי שוויץ ובסניף לוס אנג'לס.

עריכת הביקורת

המבקר הפנימי עורך את הביקורת על בסיס תקנים מקצועיים מקובלים:

- דרישות החוק השונות, לרבות חוק הביקורת הפנימית התשנ"ב 1992, כללי הבנקאות (הביקורת הפנימית) התשנ"ג 1992, והוראות של רשויות הפיקוח הרלבנטיות לתחום המבוקר, ובכללן הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.
 - סטנדרטים לעיסוק מקצועי בביקורת הפנימית של לשכת המבקרים הפנימיים בישראל.
- הדירקטוריון וועדת הביקורת סבורים, כי הביקורת נערכת בהתאם לתקנים המקצועיים המפורטים לעיל, באופן המגשים את מטרות הביקורת הפנימית.

גישה למידע

המבקר הפנימי קיבל גישה מלאה לכל מידע שנדרש על-ידו, כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית התשנ"ב - 1992, ובכלל זה גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של הבנק, לרבות נתונים כספיים. יודגש, כי גם בביצוע ביקורות בתאגידים מוחזקים ובפעילות מחוץ לישראל, ניתנה למבקרים גישה מלאה כאמור.

הגשת דין וחשבון על ממצאי המבקר

המבקר מעביר כל דוח ביקורת בדרך קבע ליושב ראש הדירקטוריון, ליושב ראש ועדת הביקורת, למנהל הכללי ולממונה על היחידה המבוקרת. דוחות הביקורת מוגשים בכתב. אחת למחצית מגיש המבקר לחברי ועדת ביקורת, את רשימת כל הדוחות שהופצו במהלך הרבעון. כל הדוחות נדונים בפורום הכולל את מנהל החטיבה ו/או המנהל האחראי על היחידה או על הפעילות המבוקרת. הדוחות המהותיים, על פי בקשת המנהל הכללי או המבקר הראשי, נדונים בפורום בראשות המנהל הכללי או בהנהלת הבנק. יושב ראש ועדת הביקורת, בהתייעצות עם המבקר הפנימי, ותוך יידוע יושב ראש הדירקטוריון, קובע מהם דוחות הביקורת הפנימית המהותיים שיובאו לדין בועדת הביקורת.

בהתאם לסעיף 6 (ב) (2) לכללי הבנקאות (הביקורת הפנימית) התשנ"ג – 1992, הופצה ביום 4 באוגוסט 2009 רשימה חצי שנתית, במסגרת דיווח על ביצוע תכנית העבודה של הביקורת למחצית הראשונה של שנת 2009. הדיווח הוצג בישיבת ועדת ביקורת שהתקיימה ביום 10 באוגוסט 2009. דוח סיכום שנתי של עבודת הביקורת הפנימית לשנת 2009 הופץ ב- 25 בפברואר 2010 ונדון בישיבת ועדת ביקורת שהתקיימה ביום 8 במרץ 2010. דוחות עיקריים אחרים נדונו במהלך השנה בישיבות חודשיות של ועדת ביקורת.

הערכת פעילות המבקר הפנימי

הדירקטוריון וועדת הביקורת סבורים, כי ההיקף, האופי, רציפות הפעילות ותכנית העבודה של המבקר הפנימי, יש בהם כדי להגשים את מטרת הביקורת הפנימית.

התגמול של המבקר הפנימי

לפרטי התגמול והתשלומים למבקר הפנימי ראה בפרק שכר נושאי משרה בכירה.

להערכת הדירקטוריון, אין בהיקף התגמול הניתן למבקר הפנימי כדי להשפיע על שיקול דעתו של המבקר בקשר עם עבודתו.

מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים

הדוחות הכספיים המאוחדים של הקבוצה ערוכים על פי תקני חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAPP) ועל פי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בדבר עריכת דוח כספי של תאגיד בנקאי. עיקרי המדיניות החשבונאית מפורטים בביאור 1 לדוחות הכספיים.

יישום כללי החשבונאות על ידי ההנהלה בעת עריכת הדוחות הכספיים כרוך לעיתים בהנחות, בהערכות ובאומדנים שונים, המשפיעים על הסכומים ועל התוצאות העסקיות המדווחים במסגרת הדוחות הכספיים. חלק מההנחות, ההערכות והאומדנים הינם קריטיים למצב הכספי או לתוצאות הפעולות המשתקפים בדוחות הכספיים של הקבוצה, וזאת עקב מהותיות הנושא, מורכבות החישובים או מידת ההיתכנות של התממשות נושאים השרויים בחוסר ודאות.

להלן פירוט המדיניות החשבונאית בנושאים קריטיים:

ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים, למעט בהלוואות לדיור, מבוצעת הן על פי בחינה ספציפית של איכות האשראי, תוך התייחסות למכלול הגורמים המשפיעים עליו, והן באמצעות מנגנון אוטומטי הסורק את תיק האשראי של הבנק ומצביע על אשראים בעייתיים בהתאם לפרמטרים שנקבעו, לצורך בדיקה פרטנית. סיווג החובות הבעייתיים וקביעת ההפרשות נעשים על פי מדרג סמכויות של בעלי תפקידים שונים בקבוצה, בהתאם לקריטריונים הבאים: הסיכון המתייחס לתיק האשראי, ההיקף והטיב של המידע המצוי בידי ההנהלה באשר לחייב, פעילותו העסקית, עמידתו בהתחייבויותיו וערך הביטחונות שהועמדו על ידו. ההפסדים בפועל יכולים להתברר כשונים מההפרשות הספציפיות שנעשו.

ביום 31 בדצמבר 2007 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי". בהתאם לחוזר מיום 18 בפברואר 2010, הבנק יישם החל מיום 1 בינואר 2011 הוראות חדשות בנושא חובות פגומים. יישום ההוראה יגרום לשינוי באומדן וברישום ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים. לפרטים נוספים בדבר ההוראות החדשות ראה ביאור 1 כ"ד. לדוחות הכספיים.

ההפרשות לחובות מסופקים לפי עומק הפיגור, הנערכות בגין הלוואות לדיור, מחושבות בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, לפיהן נקבעו מקדמי הפרשה לפי עומק הפיגור בהחזר הלוואה. עומק הפיגור בהחזר הלוואה הוא נתון אובייקטיבי, אולם מקדמי ההפרשה הינם קביעה, כאמור, של המפקח על הבנקים. שינוי במקדמים או ייחוסם לעומקי פיגור אחרים, עשויים לגרום לשינוי בגובה ההפרשה לחובות מסופקים. כמו כן, ההפסדים בפועל יכולים להתברר כשונים מההפרשות שנעשו על פי נוסחת עומק הפיגור. במידת הצורך, נערכת הפרשה ספציפית בגין הלוואות לדיור מעבר למינימום הנדרש על פי נוסחת עומק הפיגור. הפרשה זו תישאר בתוקף גם לאחר תחילת ההוראות החדשות בנושא חובות פגומים, האמור לעיל.

ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים מחושבת בהתאם לנוסחה שקבע המפקח על הבנקים, ועל פי הסיווגים של החובות הבעייתיים הנקבעים על פי שיקול דעת של בעלי התפקידים השונים, בהתאם לנהלים שנקבעו בנושא ועל פי כללים נוספים שהוגדרו בהוראות נוהל בנקאי תקין. שינוי בשיטת סיווג החובות ושינוי במקדמים עשויים לגרום לשינוי בגובה ההפרשה הנדרשת. יש לציין שההפרשה הנוספת אינה מוכרת לצרכי מס, ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים אין ליצור בגינה מיסים נדחים, ולכן השפעתה על הרווח הנקי היא במלוא סכום ההפרשה.

לפרטים בדבר יתרת ההפרשה לחובות מסופקים והתנועה במהלך שנת 2009 ראה ביאור 4. ג לדוחות הכספיים. עם כניסתה לתוקף של ההוראה החדשה בנושא חובות פגומים ביום 1 בינואר 2011, תבוטל ההפרשה הכללית והנוספת לחובות מסופקים.

מכשירים נגזרים מטופלים ומוצגים על פי התקנים האמריקאיים FAS 133, FAS 149 ו-FAS 155. על פי ההוראות, כל הנגזרים מוצגים במאזן על פי השווי ההוגן. השווי ההוגן של הנגזרים נקבע על פי מחירי שוק מצוטטים בשווקים פעילים, או על פי מודלים כלכליים מקובלים, הכוללים הנחות ומשתנים, הנבחנים באופן שוטף לצורך התאמתם לתנאי השוק השוטפים. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, הבנק משתמש במודלים פנימיים לצורך בחינת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים שלגביהם לא קיים שער בורסה, ואינו מסתמך בצורה בלעדית על מחירים המתקבלים מצדדים נגדיים או מחברות מצוטטות. שינוי בהנחות ובמשתנים הכלכליים יביא לשינוי בשווי ההוגן של הנגזרים.

ניירות ערך בתיק למסחר ובתיק הזמין למכירה מוצגים על פי שווים ההוגן, בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. שוויים ההוגן של ניירות הערך נקבע על פי מחירי שוק מצוטטים בשווקים פעילים של ניירות הערך או של ניירות ערך דומים בתנאיהם, דהיינו שערי בורסה, ציטוטים ממערכות מידע מוכרות כגון בלומברג, או ציטוטים מברוקרים המקובלים על הבנק. כאמור לעיל, הבנק משתמש במודלים פנימיים לצורך בחינת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים שלגביהם לא קיים שער בורסה, ואינו מסתמך בצורה בלעדית על מחירים המתקבלים מצדדים נגדיים או מחברות מצוטטות. לחישוב השווי ההוגן נערך תיקוף, על ידי אגף בקרת סיכונים בבנק שאינו לוקח חלק בתהליך חישוב השווי ההוגן, ובעזרת יועץ מקצועי חיצוני המתמחה במודלים לחישוב שווי הוגן של מכשירים פיננסיים. התיקוף מתבצע באמצעות בחינת ההנחות והפרמטרים של המודל; בחינת המתודולוגיה של המודל ואופן יישומה; וסקירה בלתי תלויה של המודל תוך השוואה למודלים אחרים, ככל שניתן.

להלן השווי ההוגן של נכסים פיננסיים ושל התחייבויות הפיננסיות, הנכללים בדוחות הכספיים על פי שוויים ההוגן, תוך הבחנה בין נכסים והתחייבויות ששוויים ההוגן נקבע על פי מחיר המצוטט בשוק פעיל, לבין כאלו ששוויים ההוגן נקבע בשיטות אחרות, נכון ליום 31 בדצמבר 2009:

	שווי הוגן על פי מחיר מצוטט בשוק פעיל	אחר	סך הכל
ניירות ערך:			
איגרות חוב זמינות למכירה	6,802	498	7,300
מניות זמינות למכירה	7	79	86
איגרות חוב למסחר	257	-	257
סך הכל ניירות ערך	7,066	577	7,643
מכשירים נגזרים:			
מכשירים נגזרים ביתרת שווי הוגן חיובית (נכסים)	1,481	11	1,492
מכשירים נגזרים ביתרת שווי הוגן שלילית (התחייבויות)	1,991	7	1,998
סך הכל נגזרים	(510)	4	(506)
סך הכל	6,556	581	7,137

התחייבויות בגין זכויות עובדים מחושבות על פי מודלים אקטואריים, בהתבסס על שיעורי היוון שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים. המודלים האקטואריים כוללים הנחות לגבי לוחות תמותה, שיעורי נכות, שיעורי עזיבה ושיעורי עליית שכר. שינוי בכל אחד מהפרמטרים יביא לשינוי בגובה התחייבות הבנק בגין זכויות עובדים. בהתאם להוראת המפקח על הבנקים שיעור ההיוון בחישוב האקטוארי לגבי עובדים שפרשו ובחרו בפנסיה הינו 4%. בגין עלייה/ירידה של 0.25% בשיעור ההיוון, תקטן/תגדל ההתחייבות האקטוארית בכ-5 מיליוני שקלים חדשים.

הדוחות הכספיים כוללים את ערך ההטבה של תכנית אופציות למנהלי הבנק, שערכה נאמד לפי מודל בלק ושולס בהתבסס על הנחות שונות, בעיקר ביחס למועד המימוש הצפוי של האופציות ולסטיית התקן של שער מניית הבנק. שינויים בשער מניית הבנק, בסטיית התקן של השער ובגורמים אחרים עשויים להשפיע על שווייה הכלכלי של ההטבה. ערך ההטבה נפרס בספרי הבנק על פני התקופה שהנהלת הבנק הניחה כי בה יחולקו האופציות. לפרטים, ראה גם ביאור 1 י"ד וביאור 16 א לדוחות הכספיים.

הפרשות בגין תביעות משפטיות נקבעות על פי הערכת ההנהלה, ומבוססות על חוות דעת משפטיות. בין יתר התביעות המשפטיות קיימות גם בקשות לתביעות ייצוגיות. ההפרשה נערכת בגין תביעות שלדעת ההנהלה צפוי הפסד בגין, והיא מבוססת על הערכת ההפסד בהתאם למידע שבידי הנהלת חברות הקבוצה. בגין תביעות שסביר שלא ייגרם הפסד בגין, או שהסיכוי להפסד בגין קלוש, לא נערכת הפרשה בדוחות הכספיים. ייתכן שתוצאות התביעות בפועל, תהיינה שונות מהערכות ההנהלה כאמור לעיל, שעל פיהן נערכה הפרשה להפסד בספרים, וההשפעה על הדוחות הכספיים עלולה להיות מהותית.

הפרשה לירידת ערך נכסים שאינם פיננסיים נערכת בהתאם לתקן חשבונאות מספר 15 "ירידת ערך נכסים". הפרשה לירידת ערך, במידה ונדרשת, מבוססת על הערכות שווי הנערכות על ידי שמאי, ומעודכנות על ידו בהתאם לצורך.

מיסים נדחים מחושבים בגין הפרשים זמניים בין סכומי הכנסות והוצאות הנכללים בדוחות הכספיים לבין הסכומים שיובאו בחשבון לצרכי מס. במקרים בהם מועד ההכרה בהכנסה או בהוצאה לצרכי מס מאוחר ממועד רישום ההכנסה או ההוצאה בספרים, מחושבות יתרות המיסים הנדחים לפי שיעורי המס הצפויים לחול כאשר תוכר ההכנסה או ההוצאה לצרכי מס, כפי שהם ידועים סמוך לתאריך אישור הדוחות הכספיים.

מיסים נדחים לקבל נרשמים בגין הפרשים זמניים שצפוי שיווצר לגביהם חסכון במס במועד ההיפוך. בהתאם לפירוט בביאור 28 לדוחות הכספיים, כולל מאזן הבנק ליום 31 בדצמבר 2009 מיסים נדחים, נטו, בסכום של כ-354 מיליוני שקלים חדשים. עלייה של כ-1% בשיעור המס תגרום לירידה בהפרשה למיסים בסכום של כ-10 מיליוני שקלים חדשים.

אומדנים קריטיים

ירידות ערך שאינן בעלות אופי זמני של השקעות בניירות ערך

בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2009 נכללו אומדנים קריטיים ביחס לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני במספר השקעות בניירות ערך, בעלות השקעה מקורית כוללת של כ-119 מיליוני דולר (כ-449 מיליון שקלים חדשים). לצורך אמידת ירידת הערך כאמור, חושב שוויין ההוגן של ההשקעות באמצעות מודל פנימי, המבוסס על מתודולוגיה להערכת איכות של איגוחי חובות, ועל נתונים אובייקטיביים, ככל שישנם. בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, נערך תיקוף לחישוב השווי ההוגן על ידי גורם מקצועי בלתי תלוי שמונה לשם כך בבנק. הונח כי הירידה בשווי לעומת סטית ההשקעה המקורית איננה בעלת אופי זמני, בעיקר לאור השיעור המהותי של הירידה, לאור הזמן הממושך בו לא חלה עלייה בשווי המצוטט, ולאור השחיקה ב"כריות ההגנה" של ההשקעות. שווי השקעות אלו בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2009 עומד על כ-21 מיליון דולר (כ-81 מיליוני שקלים חדשים).

שווי ההשקעות בפועל עשוי להתברר בעתיד כשונה מהותית מהאומדן האמור. היקף ההשפעה על הדוחות הכספיים בעתיד עשוי לנוע בין רישום הוצאה נוספת בסך כ-21 מיליון דולר (כ-81 מיליון שקלים חדשים), אם יתברר כי שווי ההשקעות ימשיך לקטון, לבין רישום הכנסה בסך כ-98 מיליון דולר (כ-368 מיליון שקלים חדשים), אם יתברר כי מלוא ירידת הערך הינה זמנית.

הפרשה להסכם פרישה

בדוחות הכספיים לשנת 2009 נכללה הפרשה לתכנית פרישה מרצון בסך 170 מיליון שקלים חדשים. היקף הפרשה מבוסס על אומדן של הנהלת הבנק ביחס לכמות העובדים הצפויים לפרוש במסגרת התכנית, תוך התחשבות בהרכב אוכלוסיית עובדי הבנק, באיכות העובדים, בגילם ובניסיון העבר ביחס להיענות לתכנית פרישה. סכום הפרשה נובע מהציפיות לכמות הפורשים, כאמור, ומניסיון העבר לגבי עלות פרישת העובד, תוך הבחנה בין מסלולי הפרישה השונים (פנסיה ופיצויים). העלות בפועל של פרישת העובדים עשויה להיות שונה מההפרשה שבוצעה, אם יתברר כי מספר העובדים שיפרשו במסגרת התכנית יהיה שונה מהצפוי מראש, ואם יתברר כי עלויות הפרישה הממוצעות לעובד שונות מההנחות ששימשו בקביעת ההפרשה.

הליך אישור הדוחות הכספיים

האורגן המופקד על בקרת העל בבנק הוא דירקטוריון הבנק. שמות חברי הדירקטוריון, מיומנתם החשבונאית והפיננסית וכשירותם המקצועית מפורטים בפרק הדירקטוריון להלן. בהליכי העריכה, הבקרה והאישור של הדוחות הכספיים מעורבים אורגנים נוספים ונושאי משרה כמפורט להלן.

הדוחות הכספיים נערכים בבנק ביחידה מקצועית, בראשותו של החשבונאי הראשי, לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו ובהתאם למדיניות גילוי שקבע דירקטוריון הבנק.

במקביל לעריכת הדוחות הכספיים, ועל בסיס טיטוט הדוחות המועברת אליהם, מאשרים כל חברי ההנהלה, בחתימתם, שלא בא לידיעתם כל פרט העשוי להעיד כי הנתונים והתיאור בדוח הדירקטוריון ובדוחות הכספיים ביחס לתחומי אחריותם כוללים מצג שגוי או חסר של עובדה מהותית, שנקבעו על ידם בקרות אפקטיביות על מנת להבטיח שכל מידע מהותי שבתחום אחריותם מובא לידיעתם, וכן שכל חולשה מהותית או ליקוי משמעותי בבקרה הפנימית על דיווח כספי אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי בתחומים שבאחריותם, הובאו לידיעת הגורמים המתאימים. לפרוט שמותיהם ותפקידיהם של חברי ההנהלה בבנק, ראה פרק חברי הנהלת הבנק להלן. בבנק פועלת ועדת חובות מסופקים בראשות מנהל החטיבה העסקית ובהשתתפות גורמי האשראי המקצועיים, וכן ועדת חובות מסופקים בראשות המנהל הכללי, ובהשתתפות מנהל החטיבה העסקית, מנהל החטיבה הקמעונאית, מנהל החטיבה הפיננסית, החשבונאי הראשי והיועץ המשפטי הראשי. במסגרת תהליך הכנת הדוחות הכספיים בוחנת הועדה את מצב החובות הבעייתיים של הבנק, את סיווגם של חובות אלה ואת הפרשות הנדרשות בגינם. כמו כן, נבחנות על ידי היועץ המשפטי הראשי והחשבונאי הראשי הפרשות הנדרשות בגין תביעות שהוגשו כנגד הבנק.

נושאים עקרוניים הקשורים בגילוי הניתן בדוחות הכספיים, נדונים בוועדת הגילוי בדוחות הכספיים (להלן: ועדת הגילוי) בראשות המנהל הכללי, ובהשתתפות החשבונאי הראשי, היועץ המשפטי הראשי, וחברי הנהלה נוספים. במסגרת דיונים אלה נכללים נושאים בעלי השפעה משמעותית על הדוחות הכספיים, נושאים בעלי עניין לציבור, התפתחויות החייבות להיות מדווחות לציבור, שינויים מהותיים ביישום מדיניות חשבונאית, בקשות או דרישות של רשויות פיקוח ונושאים שלגביהם קיימים חילוקי דעות בין הנהלת הבנק לבין רואי החשבון המבקרים. כחלק מהצגת הנושאים בפני ועדת הגילוי מובאת גם התייחסותם המקצועית של רואי החשבון המבקרים.

על מנת להדק ולייעל את הפיקוח ואת הבקרה על הגילוי בדוחות הכספיים הקים דירקטוריון הבנק את ועדת המאזן הדירקטוריונית, ועדה מצומצמת בה חברים 5 דירקטורים, שמתפקידה לדון ולהעמיק בנאותות הגילוי בדוחות הכספיים ובבחינת הדוחות הכספיים, על מרכיביהם השונים, טרם הבאתם לדיון ולאישור במליאת הדירקטוריון. לפרטים באשר לחברי הועדה ובאשר למיומנותם החשבונאית והפיננסית, ראה פרק הדירקטוריון להלן. בישיבות ועדת המאזן משתתפים גם החשבונאי הראשי ורואה החשבון המבקר.

ועדת המאזן בוחנת את המלצותיה של ועדת הגילוי באשר לאופן יישומה של מדיניות הגילוי, קובעת את הגילוי הנדרש בדוחות לציבור, ודנה בהמלצות ועדת חובות מסופקים באשר לסיווגם של חובות בעייתיים ובאשר להפרשות בגינם ובהמלצות להפרשות בגין תביעות. כמו כן, מתמקדת ועדת המאזן בכל נושא מהותי ובכל גילוי בדוחות הכספיים, שיש באופן הצגתו מקום לשיקול דעת, לאומדן או להערכה.

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים באשר ליישומן של הנחיות סעיפים 302 ו-404 בחוק Sarbanes-Oxley האמריקאי, מובא בפני ועדת המאזן דיווח באשר לכל ליקוי משמעותי שאותר בתהליכי הגילוי או בבקרה הפנימית על דיווח כספי. ליקויים כאמור, ובנוסף, כל ממצא של רואה החשבון המבקר, מוצגים גם בפני ועדת הביקורת הדירקטוריונית. לדיונים אלה מוזמנים גם המבקר הפנימי ורואי החשבון המבקרים. כל דיווח על ליקויים משמעותיים מוצג גם לדירקטוריון.

לאחר הדיונים בוועדת המאזן הדירקטוריונית וגיבוש המלצותיה, מובאים הדוחות הכספיים לדיון ולאישור בפני מליאת הדירקטוריון. במסגרת הדיון בדירקטוריון מוצגים על ידי החשבונאי הראשי התוצאות הכספיות וניתוח שלהן, ומובאות המלצות ועדת המאזן באשר לאישור הדוחות. רואי החשבון המבקרים משתתפים בדיון ומציגים את התייחסותם.

דוח רואי החשבון המבקרים

רואה החשבון המבקר הפנה את תשומת הלב בדוח המבקרים כדלהלן:
 ביחס לתביעות שהוגשו כנגד הבנק ובקשות להכיר בהן כתובעות ייצוגיות, לרבות בנושא ביטוח כמפורט בביאור 19 ד.ד (12-14).
 לדוחות הכספיים.

בקורות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים המבוטאות על Sarbanes-Oxley Act האמריקאי, חתמו המנהל הכללי של הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, על הצהרה המצורפת לדוחות הכספיים בנושא "בקורות ונהלים לגבי הגילוי" (להלן - הצהרה על הגילוי). הוראה זו של המפקח על הבנקים מיושמת לגבי הדוחות הכספיים החל מיום 30 ביוני 2005.

הצהרה על הגילוי כאמור, מתייחסת לבקורות ולנהלים אשר תוכננו להבטיח שמידע אשר נדרש הבנק לגלות בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, נצבר, מעובד ומועבר להנהלת הבנק באופן המאפשר קבלת החלטות במועד המתאים, בהתייחס לדרישות הגילוי. כן מתייחסת ההצהרה, לקביעתה של בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי, ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

הנהלת הבנק, בשיתוף עם המנהל הכללי והחשבונאי הראשי של הבנק, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנהל הכללי של הבנק והחשבונאי הראשי הסיקו כי לתום תקופה זו, הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

במהלך הרבעון המסתיים ביום 31 בדצמבר 2009 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי, אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי.

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים באשר לאימוץ הוראות סעיף 404 לחוק Sarbanes-Oxley החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008, נכללות בדוח זה הצהרה בדבר אחריות הדירקטוריון והנהלה לקביעתה ולקיומה של בקרה פנימית נאותה על הדיווח הכספי והערכה של הנהלה בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי למועד הדוחות הכספיים. במקביל, נכללת חוות דעת של רואי החשבון המבקרים של הבנק בדבר נאותות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק בהתאם לתקנים הרלבנטיים של ה- (PCAOB) Public Company Accounting Oversight Board.

הקוד האתי

ביום 24 בנובמבר 2008 אישר דירקטוריון הבנק את ערכי הקוד האתי המחייב את הארגון בכלל וכל אחד מעובדיו ומנהליו בפרט.

מתוך הקוד האתי :

"אנו, במזרחי טפחות, מתחייבים לקיים את מכלול מערכות היחסים שלנו: עם הלקוחות, עמיתינו לעבודה והארגון עצמו, על בסיס ערכי המוסר והאנושיות המקובלים במתקנות שבחברות. אמינות, נאמנות ושמירה על כבוד האדם יאפיינו כל מגע שלנו עם סביבתנו מתוך תפיסת עולם הקובעת, כי מערכת יחסים אישית ומקצועית תהיה בת-קיימא רק אם תשען על תשתית ערכית ומוסרית מן המדרגה הגבוהה ביותר. את המשימות המוטלות עלינו אנו נבצע מתוך מחויבות ללקוחותינו ולענייניהם ובה-בעת לבנק ולמטרותיו, ונשאף באופן מתמיד למצינות. את כל פעילויותינו נבצע מתוך יושרה מקצועית, בהוגנות ובשקיפות."

במהלך שנת 2009 הושלם מהלך הטמעת הקוד האתי בקרב כל עובדי הבנק ומנהליו, והקוד האתי פורסם באתר הבנק באינטרנט. הוקמה בבנק ועדת אתיקה הכוללת נציגים מסניפי הבנק ומהמטה, במטרה ליישם את ערכי הקוד הלכה למעשה ולתת מענה לסוגיות אתיות. בנוסף, הוקם פורטל ייחודי לנושא האתיקה באתר האינטרנט של הבנק.

חברי הנהלת הבנק

להלן רשימת חברי פורום הנהלת הבנק, תוארם ותפקידם:

מנהל כללי	אליעזר יונס
מנהל מערך חשבונאות ודיווח כספי וחשבונאי ראשי	מנחם אביב
מנהל החטיבה הקמעונאית	ישראל אנגל
מנהלת מערך שיווק, פרסום ופיתוח עסקים	נעמה גת
מנהל החטיבה לנכסי לקוחות	עוזיאל דנינו ⁽¹⁾
מנהל החטיבה לחשבות, תכנון ותפעול, Chief Risk Officer (CRO)	משה לארי ⁽²⁾
מנהל החטיבה הפיננסית, Chief Financial Officer (CFO)	אלדד פרשר
מנהל טכנולוגיית מידע	סמי קינן
מנהל החטיבה העסקית	דורון קלאוזנר ⁽³⁾
מנהלת מערך משאבי אנוש ומינהל	ריטה רובינשטיין
מבקר פנימי ראשי	חיים גיט
יועץ משפטי ראשי	ד"ר שמעון וייס
מזכיר הבנק	מאיה פלר
דובר הבנק	בני שוקרון

- (1) ביום 18 בינואר 2010 אישר דירקטוריון הבנק את מינויו של מר עוזיאל דנינו למנהל החטיבה לנכסי לקוחות, החל מיום 18 בינואר 2010.
- (2) ביום 7 בספטמבר 2009 אישר דירקטוריון הבנק את מינויו של מר משה לארי למנהל החטיבה לחשבות, תכנון ותפעול בבנק ומנהל הסיכונים התפעוליים, החל מיום 8 בנובמבר 2009.
- (3) ביום 7 בספטמבר 2009 אישר דירקטוריון הבנק את מינויו של מר דורון קלאוזנר למנהל החטיבה העסקית ומנהל סיכוני האשראי, החל מיום 8 בנובמבר 2009.

נושאי משרה בכירה

להלן פרטים לגבי נושאי משרה בכירה שאינם דירקטורים של הבנק:

אליעזר יונס	
1.4.2004	תאריך תחילת כהונה
מנהל כללי	התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד
לא	בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי
תואר ראשון (B.A.) בכלכלה וסוציולוגיה – האוניברסיטה העברית בירושלים, תואר שני (M.A.) במנהל עסקים - האוניברסיטה העברית בירושלים	השכלה
מנהל כללי של בנק מזרחי טפחות בע"מ	ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)

מנחם אביב	
13.4.2005	תאריך תחילת כהונה
סגן מנהל כללי	תואר
מנהל מערך חשבונאות ודיווח כספי, חשבונאי ראשי	התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד
לא	בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי
תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב, תואר שני במינהל עסקים (M.B.A.) - אוניברסיטת תל-אביב, רואה חשבון	השכלה
מנהל אגף חשבונאות ודוחות כספיים - בנק מזרחי טפחות בע"מ	ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)

ישראל אנגל	
1.1.2005	תאריך תחילת כהונה
סגן מנהל כללי	תואר
מנהל החטיבה הקמעונאית	התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד
לא	בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי
תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות - אוניברסיטת בר אילן, תואר שני במנהל עסקים (מימון) - אוניברסיטת בר אילן, רואה חשבון	השכלה
מנהל החטיבה הקמעונאית - בנק מזרחי טפחות בע"מ	ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)

נושאי משרה בכירה (המשך)

חיים גיט	
1.2.1999	תאריך תחילת כהונה
מבקר פנימי ראשי; מנהל מערך הביקורת הפנימית	התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד
לא	בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי
תואר ראשון בחשבונאות - אוניברסיטת תל-אביב, תעודה בראיית חשבון - האוניברסיטה העברית בירושלים, רואה חשבון	השכלה
מבקר פנימי ראשי בבנק מזרחי טפחות בע"מ	ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)

נעמה גת	
10.10.2004	תאריך תחילת כהונה
סגן מנהל כללי	תואר
מנהלת מערך שיווק, פרסום ופיתוח עסקים	התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד
לא	בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי
תואר ראשון בפסיכולוגיה וספרות אנגלית - אוניברסיטת חיפה, תואר שני בפרסום ושיווק - אוניברסיטת Marquette Milwaukee USA	השכלה
מנהלת מערך שיווק, פרסום ופיתוח עסקים בבנק מזרחי טפחות בע"מ	ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)

עוזיאל דנינו	
18.1.2010	תאריך תחילת כהונה
סגן מנהל כללי	תואר
מנהל החטיבה לנכסי לקוחות	התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד
לא	בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי
תואר ראשון במנהל עסקים- המכללה לישראל תואר שני במנהל עסקים- שלוחת דרבי	השכלה
מנהל מרחב מרכז בבנק מזרחי טפחות בע"מ, סגן מנהל החטיבה העסקית בבנק מזרחי טפחות בע"מ.	ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)

נושאי משרה בכירה (המשך)

שמעון וייס	
2.10.1999	תאריך תחילת כהונה
יועץ משפטי ראשי; מנהל הסיכונים המשפטיים	התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד
לא	בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי
LL.B - האוניברסיטה העברית בירושלים, LL.M - האוניברסיטה העברית בירושלים, DR.JUR. - האוניברסיטה העברית בירושלים M.B.A - אוניברסיטת תל אביב	השכלה
יועץ משפטי ראשי, בנק מזרחי טפחות בע"מ	ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)

משה לארי	
8.11.2009	תאריך תחילת כהונה
סגן מנהל כללי	תואר
מנהל החטיבה לחשבות, תכנון ותפעול ומנהל הסיכונים התפעוליים	התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד
לא	בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי
תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות – האוניברסיטה העברית בירושלים, תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב	השכלה
מנהל אגף תכנון וכלכלה בבנק מזרחי טפחות בע"מ	ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)

דב פוגל	
18.5.1997	תאריך תחילת כהונה
מנהל אגף לוגיסטיקה, מינהל והתייעלות	התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד
לא	בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי
תואר ראשון (B.A.) במנהל עסקים - אוניברסיטת New England College, תואר שני (M.B.A.) במנהל עסקים, התמחות בניהול אסטרטגי - האוניברסיטה העברית בירושלים	השכלה
מנהל אגף לוגיסטיקה, מינהל והתייעלות בבנק מזרחי טפחות בע"מ	ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)

נושאי משרה בכירה (המשך)

מאיה פלר	
20.4.1997	תאריך תחילת כהונה
מזכיר הבנק	התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד
לא	בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי
תואר ראשון (B.A.) מדעי הרוח - אוניברסיטת תל אביב	השכלה
מזכיר בנק מזרחי טפחות בע"מ	ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)

אלדד פרשר	
3.11.2004	תאריך תחילת כהונה
סגן מנהל כללי	תואר
מנהל החטיבה הפיננסית – CFO ומנהל סיכוני השוק	התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד
לא	בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי
תואר ראשון במנהל עסקים - האוניברסיטה העברית בירושלים, תואר שני במינהל עסקים - האוניברסיטה העברית בירושלים	השכלה
מנהל החטיבה הפיננסית- CFO ומנהל סיכוני השוק, בבנק מזרחי טפחות בע"מ	ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)

סמי קינן	
1.11.2007	תאריך תחילת כהונה
סגן מנהל כללי	תואר
מנהל טכנולוגיית מידע	התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד
לא	בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי
תואר ראשון בהנדסת תעשייה וניהול – הטכניון, לימודי חובה בתואר ראשון במחשבים – בר אילן	השכלה
מנהל IT בפרטנר, מנכ"ל מחיש שירותי מחשב בע"מ, מנהל החטיבה לנכסי לקוחות ויעוץ, בבנק מזרחי טפחות בע"מ	ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)

נושאי משרה בכירה (המשך)

דורון קלאוזנר	
תאריך תחילת כהונה	8.11.2009
תואר	סגן מנהל כללי
התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד	מנהל החטיבה לבנקאות עסקית ומנהל סיכוני אשראי
בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי	לא
השכלה	תואר ראשון בכלכלה ומנהל עסקים - אוניברסיטת בר-אילן
ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)	מנהל החטיבה למשאבי אנוש, לוגיסטיקה ורכש בבנק הפועלים בע"מ, מנהל החטיבה לסיכונים ואסטרטגיה בבנק הפועלים בע"מ, מנהל המרכז לניהול אסטרטגי בבנק הפועלים בע"מ

ריטה רובינשטיין	
תאריך תחילת כהונה	1.1.2007
תואר	סגן מנהל כללי
התפקיד שממלא בתאגיד הבנקאי, בחברה בת/קשורה, או בבעל עניין בתאגיד	מנהלת מערך משאבי אנוש ומינהל
בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד הבנקאי	לא
השכלה	תואר ראשון (B.A) במדעי החברה והרוח – האוניברסיטה העברית ירושלים, תואר שני (M.A) במדעי החברה והרוח – אוניברסיטת בר אילן
ניסיון עסקי (במהלך 5 שנים אחרונות)	סמנכ"ל בכיר בחברת Paradigm

פירוט תגמולים ⁽¹⁾ לנושאי משרה בכירה

באלפי שקלים חדשים

שנת 2009												
שם	תפקיד	היקף המשרה	שיעור החזקה בהון הבנק	תגמולים בעבור שירותים ⁽²⁾				שכר	תשלום שווי הטבות נוספות	סך הכל	הלוואות שניתנו בתנאי הטבה ⁽³⁾	
				מענקים ⁽¹⁵⁾	הפרשות מבוססות מניות ⁽⁴⁾	שווי הטבות נוספות	יתרה ליום לפירעון בתנאים רגילים				תקופה ממוצעת	הלוואות שניתנו בתנאים רגילים
יעקב פרי ⁽⁷⁾ ויושב ראש הדירקטוריון		60%	-	800	67	130	1,278	-	2,275	59	-	144
אליעזר יונס ⁽⁸⁾	מנהל כללי	100%	0.65%	-	270	152	2,691	-	18,625	-	-	113
ישראל אנגל ⁽⁹⁾	סגן מנהל כללי, מנהל החטיבה הקמעונאית	100%	-	921	396	107	921	-	2,590	129	1.0	45
אלדד פרשר ⁽¹⁰⁾	סגן מנהל כללי, מנהל החטיבה הפיננסית	100%	-	916	350	62	916	-	2,494	-	-	83
נעמה גת ⁽¹²⁾	סגן מנהל כללי, מנהלת מערך שיווק, פרסום ופיתוח עסקים	100%	-	914	280	85	914	-	2,445	-	-	23
יקותיאל מנסדורף ⁽¹³⁾	מנהל כללי של חברת - יוניטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד	100%	-	1,048	1,138	25	1,048	-	2,837	60	3.0	17
חיים גיט ⁽¹⁴⁾	מבקר פנימי ראשי	100%	-	956	345	108	956	-	1,930	206	0.4	19

* כולל פריסה לא לינארית של תכנית אופציות למנהל הכללי שאושרה ביום 30 בנובמבר 2008 על פני 5 שנים וארבעה חודשים. האופציות יוענקו למנהל הכללי בחמש מנות ביום 1 באפריל בכל אחת מהשנים 2010 עד 2014. התכנית נפרסת כמפורט להלן:
 סך של 1.2 מיליון שקלים חדשים בשנת 2008, 14.3 מיליון שקלים חדשים בשנת 2009, 10.4 מיליון שקלים חדשים בשנת 2010, 6.4 מיליון שקלים בשנת 2011, 3.9 מיליון שקלים בשנת 2012, 1.9 מיליון שקלים בשנת 2013 ו-0.5 מיליון שקלים בשנת 2014. לפרטים, ראה ביאור 16 א.1 לדוחות הכספיים.
 כמו כן, נכלל בסעיף זה סך של 1.2 מיליון שקלים חדשים בגין תכנית אופציות למנהל הכללי שאושרה ביום 25 באוקטובר 2004.

פירוט תגמולים⁽¹⁾ לנושאי משרה בכירה (המשך)

באלפי שקלים חדשים

שנת 2008												
שם	תפקיד	היקף המשורה	שיעור החזקה בהון הבנק	תגמולים בעבור שירותים ⁽²⁾					תגמול אחר	סך הכל	הלוואות שניתנו בתנאי הטבה ⁽³⁾	תקופה הלוואות שניתנו בתנאים רגילים
				שכר ⁽⁴⁾	מענקים ⁽¹⁵⁾	סוציאליות	הפרשות מבוססות מניות ⁽⁵⁾	תשלום שווי הטבות נוספות				
יעקב פרי ⁽⁷⁾ ושב ראש הדירקטוריון		60%	-	1,223	-	5	-	137	1,365	-	-	
אליעזר יונס ⁽⁸⁾	מנהל כללי	100%	1.09%	2,582	-	1,044	6,019	133	9,778	-	68	
ישראל אנגל ⁽⁹⁾	סגן מנהל כללי, מנהל החטיבה הקמעונאית	100%	-	879	316	327	296	93	1,911	149	1.2	41
אלדד פרשר ⁽¹⁰⁾	סגן מנהל כללי, מנהל החטיבה הפיננסית	100%	-	873	316	298	296	48	1,831	-	-	22
שמעון גל ⁽¹¹⁾	סגן מנהל כללי, מנהל החטיבה לבנקאות עסקית	100%	-	-	316	1,201	296	1	1,814	137	1.5	17
יקותיאל מנסדורף ⁽¹³⁾	מנהל כללי של חברת - יוניטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד	100%	-	965	374	964	141	24	2,468	57	4.0	-
חיים גיט ⁽¹⁴⁾ מבקר פנימי ראשי		100%	-	919	191	175	159	96	1,540	193	1.6	34

הערות:

- (1) התגמולים במונחי עלות לבנק ואינם כוללים מס שכן.
- (2) הסכומים נכללים בדוח רווח והפסד בסעיף משכורות והוצאות נלוות.
- (3) ההטבה היא בתנאים שניתנו לכלל עובדי הבנק.
- (4) כולל פיצויים, תגמולים, פנסיה, קרן השתלמות, מענק הסתגלות, חופשה, שווי הטבה וביטוח לאומי.
- (5) לפרטים בדבר תשלום מבוסס מניות למנהל הכללי ולנושאי משרה, ראה ביאור 16א. 1 לדוחות הכספיים.
- (6) הריבית מתייחסת להלוואות שניתנו בתנאי הטבה ביחס לתנאי השוק. לא קיימת הטבת ריבית בגין פיקדונות. בעסקאות בנקאיות אחרות, ההטבות חלות על כלל עובדי הבנק וסכומן אינו מהותי.
- (7) מר יעקב פרי – יושב ראש דירקטוריון הבנק – מועסק בבנק על-פי הסכם העסקה אישי בהיקף של 60% משרה בתוקף מיום 24 בפברואר 2003, לתקופה בלתי קצובה. משכורתו החודשית של מר פרי צמודה למדד המחירים לצרכן. עם סיום העסקתו בבנק כיושב ראש דירקטוריון הבנק, לרבות התפטרות, יהיה זכאי מר פרי לכך שהבנק ישחרר לטובתו את כל הסכומים שנצברו לזכותו בפוליסת ביטוח מנהלים, למעט במקרה של סיום העבודה בנסיבות בהן ניתן, על-פי דין, לשלול ממר פרי פיצויי פיטורים, במלואם או בחלקם ובמקרה כזה יהיה זכאי מר פרי רק לסכומים שנצברו בביטוח המנהלים כתוצאה מהפרשותיו הוא. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות תוך מתן הודעה מוקדמת של ששה חודשים ובכפוף לתנאים שנקבעו בהסכם ההעסקה. לעניין המענקים, ראה פירוט בסעיף 15 להלן.
- (8) לפרטים בדבר תנאי העסקתו של מר אליעזר יונס, ראה ביאור 16 ה' לדוחות הכספיים. לעניין המענקים ראה פירוט בסעיף 15 להלן.
- (9) מר ישראל אנגל – מועסק בבנק על-פי הסכם העסקה אישי בתוקף מיום 15 ביוני 1999, לתקופה בלתי קצובה. משכורתו החודשית של מר אנגל צמודה למדד המחירים לצרכן. עם סיום העסקתו בבנק, זכאי מר אנגל למענק הסתגלות של שש משכורות חודשיות, ללא תנאים נלווים כלשהם. בנוסף, זכאי מר אנגל למענק פרישה השווה למשכורת אחת בגין כל שתי שנות עבודה בבנק עד לתקרה של שש משכורות ללא תנאים נלווים כלשהם. כמו כן, יהיה זכאי מר אנגל לכך שעם סיום העסקתו, ישחרר הבנק לטובתו את כל הסכומים שנצברו לזכותו בקופות השונות. למרות האמור לעיל, לא יהיה זכאי מר אנגל למענק פרישה, למענק הסתגלות ולשחרור הכספים שנצברו לזכותו בקופות השונות, במקרה של סיום עבודה בנסיבות חריגות, כמפורט בהסכם. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות תוך מתן הודעה מוקדמת של שלשה חודשים בכפוף לתנאים שנקבעו בהסכם ההעסקה. לעניין המענקים ראה פירוט בסעיף 15 להלן.
- (10) מר אלדד פרשר – מועסק בבנק על-פי הסכם העסקה אישי בתוקף מיום 3 בנובמבר 2004, לתקופה בלתי קצובה. משכורתו החודשית של מר פרשר צמודה למדד המחירים לצרכן. עם סיום העסקתו בבנק, זכאי מר פרשר למענק הסתגלות של שש משכורות חודשיות, ללא תנאים נלווים כלשהם. כמו כן, יהיה זכאי מר פרשר לכך שעם סיום העסקתו ישחרר הבנק את כל הסכומים שנצברו לזכותו בקופות השונות. למרות האמור לעיל, לא יהיה זכאי מר פרשר למענק הסתגלות ולשחרור הסכומים שנצברו לזכותו בקופות השונות, במקרה של סיום עבודה בנסיבות חריגות, כמפורט בהסכם. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות תוך מתן הודעה מוקדמת של ששה חודשים ובכפוף לתנאים שנקבעו בהסכם ההעסקה. לעניין המענקים ראה פירוט בסעיף 15 להלן.
- (11) מר שמעון גל – מועסק בבנק על-פי הסכם העסקה אישי בתוקף מיום 2 במאי 2004, לתקופה בלתי קצובה. משכורתו החודשית של מר גל צמודה למדד המחירים לצרכן. עם סיום העסקתו בבנק, זכאי מר גל למענק הסתגלות של שש משכורות חודשיות, ללא תנאים נלווים כלשהם. כמו כן, יהיה זכאי מר גל לכך שעם סיום העסקתו ישחרר הבנק את כל הסכומים שנצברו לזכותו בקופות השונות. למרות האמור לעיל, לא יהיה זכאי מר גל למענק הסתגלות ולשחרור הסכומים שנצברו לזכותו בקופות השונות, במקרה של סיום עבודה בנסיבות חריגות, כמפורט בהסכם. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות תוך מתן הודעה מוקדמת של ששה חודשים ובכפוף לתנאים שנקבעו בהסכם ההעסקה. לעניין המענקים ראה פירוט בסעיף 15 להלן. ביום 6 בנובמבר 2009 סיים מר גל את עבודתו בבנק וזאת בעקבות הודעתו על סיום עבודתו בחודש אוגוסט 2009.
- (12) גב' נעמה גת – מועסקת בבנק על-פי הסכם העסקה אישי בתוקף מיום 10 באוקטובר 2004, לתקופה בלתי קצובה. משכורתה החודשית של גב' גת צמודה למדד המחירים לצרכן. עם סיום העסקתו בבנק, זכאית גב' גת למענק הסתגלות של שלוש משכורות חודשיות, ללא תנאים נלווים כלשהם. כמו כן, זכאית גב' גת לכך שעם סיום העסקתה ישחרר הבנק את כל הסכומים שנצברו לזכותה בקופות השונות. למרות האמור לעיל, לא תהיה גב' גת זכאית למענק הסתגלות ולשחרור הסכומים שנצברו לזכותה בקופות השונות, במקרה של סיום עבודה בנסיבות חריגות, כמפורט בהסכם. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות תוך מתן הודעה מוקדמת של שלשה חודשים ובכפוף לתנאים שנקבעו בהסכם ההעסקה. לעניין המענקים ראה פירוט בסעיף 15 להלן.
- (13) מר יקותיאל מנסדורף - מועסק בבנק החל מיום 1 ביולי 1974. תנאי העסקתו נקבעו בהסכם העסקה אישי מיום 1 בינואר 1999, לתקופה בלתי קצובה. החל מיום 22 באוקטובר 2006, משמש מר מנסדורף כמנהל כללי של חברה הבת (UMB Switzerland Ltd.) בשוויץ, ונמצא בחופשה ללא תשלום מהבנק. אם יחליט הבנק על סיום העסקתו, זכאי מר מנסדורף למענק פרישה של חמש עשרה משכורות חודשיות ללא תנאים נלווים כלשהם. כמו כן, יהיה מר מנסדורף זכאי לכך שעם סיום העסקתו ישחרר הבנק לטובתו את כל הסכומים שנצברו לזכותו בקופות השונות. למרות האמור לעיל, לא יהיה זכאי מר מנסדורף למענק הפרישה ולשחרור הסכומים שנצברו לזכותו בקופות השונות במקרה של סיום עבודה בנסיבות חריגות, כמפורט בהסכם. שכרו של מר מנסדורף כמנכ"ל חברת הבת נקבע על ידי חברה הבת בשוויץ ונקוב בפרנקים שווייצריים. בנוסף זכאי מר מנסדורף לתשלום עבור שכר דירה במקום מגוריו בשוויץ. לעניין המענקים, ראה פירוט בסעיף 15 להלן.
- (14) מר חיים גיט - תנאי העסקתו של המבקר הפנימי הראשי מוצגים בהתאם לנדרש בהוראות הדיווח לציבור. מר גיט מועסק בבנק החל מיום 2 באוגוסט 1992, ותנאי העסקתו נקבעו בהסכם העסקה אישי מיום 1 בפברואר 1999 ואושרו על ידי ועדת הביקורת של הדירקטוריון, לתקופה בלתי קצובה. משכורתו החודשית של מר גיט צמודה למדד המחירים לצרכן. אם יחליט הבנק על סיום העסקתו, זכאי מר גיט למענק פרישה של חמש עשרה משכורות חודשיות ללא תנאים נלווים כלשהם. עם סיום העסקתו זכאי מר גיט לכך, כי הבנק ישחרר לטובתו את כל הסכומים שנצברו לזכותו בקופות השונות. למרות האמור לעיל, לא יהיה זכאי מר גיט למענק פרישה ולשחרור סכומים שנצברו לזכותו בקופות השונות, במקרה של סיום עבודה בנסיבות חריגות, כמפורט בהסכם. כל אחד מהצדדים רשאי לסיים את ההתקשרות תוך מתן הודעה מוקדמת של ששה חודשים ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם ההעסקה. לעניין המענקים, ראה פירוט בסעיף 15 להלן.

(15) מענקים**1.1 מענק ליושב ראש הדירקטוריון לשנת 2009****1.1.1 מענק ליושב ראש הדירקטוריון**

ועדת התגמול, ועדת הביקורת והדירקטוריון דנו (בימים 15 במרץ 2010, 17 במרץ 2010 ו-21 במרץ 2010) במענק ליושב ראש הדירקטוריון מר יעקב פרי, והחליטו לאשרו בכפוף לאישור האסיפה הכללית של הבנק.

בפני ועדת התגמול, ועדת הביקורת והדירקטוריון, אשר דנו בתשלום המענק, הובאו הנתונים כלהלן:

עיקרי תנאי העסקתו של יושב ראש הדירקטוריון וכן המענקים ששולמו לו עבור השנים 2006 ו-2007 (יצוין כי מר פרי ביקש שלא להיכלל בין מקבלי המענקים בבנק לשנת 2008);

נתונים בדבר תוצאות הבנק ורווחיותו, ובכללם, שיעור התשואה להון מפעולות רגילות, בשנים קודמות וכן בשנת 2009 (בהתבסס על תוצאות הבנק ורווחיותו בתקופה של תשעה חודשים שנסתיימה ביום 30.9.2009 ובתוצאות החזויות לשנה כולה), וכן נתוני השוואה, בין היתר, לענין שיעור התשואה להון מפעולות רגילות ויחס ההון לרכיבי סיכון, של הבנק ושל ארבעת הבנקים האחרים – בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, וכן נתונים בקשר לתגמולם של נושאי משרה, ובכללם יושבי ראש הדירקטוריונים, בבנקים, בחברות ביטוח ובחברות ציבוריות במגזר הפיננסי.

בנימוקי ועדת הביקורת והדירקטוריון לקביעת המענק וגובהו צוין, כי ההחלטה לאישור המענק שישולם ליו"ר הדירקטוריון נתקבלה לאור תרומתו של היו"ר להישגי הבנק בשנת 2009, בהתבסס על יעדי הבנק לשנה זו. זאת, בין היתר, בהתחשב בכך שהבנק עמד ואף עלה על מרבית היעדים שהציב לעצמו לשנת 2009 – חרף המשבר העולמי הקשה – ובכללם, היעדים בתחום המשכנתאות, בתחום הגיוס של לקוחות קמעונאיים ובתחום ההכנסות, תוך שליטה ברמת הוצאות.

בנימוקי ועדת הביקורת והדירקטוריון צוין, כי אף שהתוצאות העסקיות, כפי שידווחו בדוחות הכספים של הבנק, לשנת 2009, נמוכות מאלה של שנת 2008, הרי שלאור עמידתו של הבנק במרבית היעדים שהציב לעצמו, כאמור לעיל, ובהתחשב בהערכה הרבה לפעילותו של היו"ר ולאופן מילוי תפקידו, לטובת הבנק ולשגשוגו, מן הראוי להעניק ליו"ר מענק לשנת 2009 בסך של 800 אלפי שקלים חדשים.

כמו כן צוין בנימוקי ועדת הביקורת והדירקטוריון כי הישגי הבנק בשנת 2009 בנו תשתית נאותה להכנסות הבנק, שקיבלה ביטוי של ממש בנתונים שידווחו לשנה זו, אם כי נתונים אלה נשחקו במידה ניכרת, בשל תוצאות המשבר העולמי, ההפרשה המוגברת לחובות מסופקים וריבית נמוכה באופן חריג, שנקבעה על ידי הבנק המרכזי.

ועדת הביקורת והדירקטוריון ציינו בנימוקיהם, כי כפי שפורט לעיל הבנק לא שילם ליו"ר הדירקטוריון, על פי בקשתו, מענק עבור שנת 2008. סכום המענק שישולם ליו"ר הדירקטוריון לשנת 2009 נקבע, בין היתר, גם בהתחשב בסכום המענק ששולם ליו"ר הדירקטוריון עבור שנת 2007, שהסתכם בסך של 1,040 אלפי שקלים חדשים. סכום המענק שישולם ליו"ר הדירקטוריון עבור שנת 2009, נמוך מסכום המענק ששולם ליו"ר עבור שנת 2007. זאת, לאור התוצאות העסקיות, כפי שידווחו בדוחות הכספיים של הבנק, לשנת 2009, שהינן נמוכות מאלה של שנת 2007.

לאחר עיון בנתונים שהועברו לחברי ועדת הביקורת והדירקטוריון, בקשר לתגמולם של נושאי משרה, ובכללם, יושבי ראש הדירקטוריונים, בבנקים, בחברות ביטוח ובחברות ציבוריות במגזר הפיננסי, הדירקטורים בדיעה, כי המענק בסך 800 אלפי שקלים חדשים עבור שנת 2009, הינו ראוי וסביר בסביבות העניין.

1.2 מענק למנהל הכללי

בהסכם ההעסקה החדש, שתחילתו ביום 1 בדצמבר 2008 וסיומו ביום 1 באפריל 2014, ויתר המנהל הכללי על המענק השנתי לו היה הזכאי על פי הסכם ההעסקה הקודם וזאת החל ממועד סיום ההסכם הקודם. לפרטים ראה ביאור 16' לדוחות הכספיים.

1.3 מענקים לסמנכ"לים

לסמנכ"לים בבנק הוקצו כתבי אופציה על פי תכנית אופציות שאושרה בשנת 2009. כל סמנכ"ל הסכים על פי בחירתו, כי לא ייכלל בתכנית המסגרת לתשלום בונוסים לנושאי משרה בבנק, עבור כל אחת מהשנים 2009 עד 2012, ולא ייכלל בתכנית בונוסים לנושאי משרה בבנק, עבור שנת 2013, אם וככל שתאושר על ידי הבנק. לפרטים ראה ביאור 16 י"ד.

1.4 מענק למנכ"ל חברה בת

ביום 18 בפברואר 2010 דן דירקטוריון חברת הבת בהמלצת יושב ראש הדירקטוריון של חברת הבת להענקת מענק למנכ"ל חברת הבת תוך תשומת לב לרווחיות חברת הבת לתרומתה לעסקי קבוצה, ובהתחשב בתנאי שכרו, לרבות המענקים וכתבי אופציה שהוענקו לו בשנים קודמות. בהתחשב בתוצאות הפעילות של חברה הבת ובמיוחד לאור התוצאות בענף הבנקאות הפרטית בשוויץ, אך גם בהתחשב בתוצאות המשבר הפיננסי והכלכלי העולמי, החליט דירקטוריון חברה בת על העמדת המענק למנכ"ל על סך של 100 אלף פרנקים שווייצריים, כ-5% פחות מהשנה הקודמת וכ-30% פחות מלפני שנתיים.

1.5 מענק למבקר הפנימי הראשי

ועדת התגמול, ועדת הביקורת והדירקטוריון דנו (בימים 15 במרץ 2010, 17 במרץ 2010 ו-21 במרץ 2010) במענק למבקר הפנימי הראשי, מר חיים גיט, והחליטו לאשרו.

בפני ועדת התגמול, ועדת הביקורת והדירקטוריון, אשר דנו בתשלום המענק הובאו הנתונים כלהלן:

עיקרי תנאי העסקתו של המבקר הפנימי הראשי. וכן המענקים ששולמו לו עבור השנים 2007 ו-2008; נתונים בדבר תוצאות הבנק ורווחיותו, ובכללם, שיעור התשואה להון מפעולות רגילות, בשנים קודמות וכן בשנת 2009 (בהתבסס על תוצאות הבנק ורווחיותו בתקופה של תשעה חודשים שנסתיימה ביום 30.9.2009 ובתוצאות החזויות לשנה כולה), וכן נתוני השוואה, בין היתר, לענין שיעור התשואה להון מפעולות רגילות ויחס ההון לרכיבי סיכון, של הבנק ושל ארבעת הבנקים האחרים – בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, וכן נתונים בקשר לתגמולם של נושאי משרה, בבנקים, בחברות ביטוח ובחברות ציבוריות במגזר הפיננסי.

בנימוקי ועדת הביקורת והדירקטוריון לקביעת המענק וגובהו צוין, כי ההחלטה לאישור המענק שישולם למבקר הפנימי הראשי נתקבלה לאור תרומתו הרבה של המבקר הפנימי הראשי, לפעילותה של הביקורת הפנימית בבנק. כמו כן צוין בנימוקי ועדת הביקורת והדירקטוריון כי להערכת יושב ראש הדירקטוריון, על דעת יושב ראש ועדת הביקורת, המבקר הפנימי הראשי מילא את תפקידו על הצד הטוב ביותר, תוך קיום מחויבות אישית, מסירות נאמנות והשקעת מאמצים רבים ליישום תכנית העבודה של הביקורת הפנימית בבנק, לשנת 2009.

לאחר עיון בנתונים שהועברו לחברי ועדת הביקורת ולחברי הדירקטוריון, בקשר לתגמולם של נושאי משרה בבנקים, בחברות בטוח ובחברות ציבוריות במגזר הפיננסי, הדירקטורים בדיעה, כי המענק בסך 230 אלפי שקלים חדשים שישולם למבקר הפנימי הראשי של הבנק, עבור שנת 2009, הינו ראוי וסביר בנסיבות העניין.

עוד צוין בהחלטות של ועדת הביקורת והדירקטוריון, לעניין קביעת המענק וגובהו כי ועדת הביקורת והדירקטוריון בדיעה, כי ההענקה האמורה אינה עשויה להשפיע על הפעלת שיקול דעתו המקצועי של המבקר הפנימי הראשי.

2. מענקים לשנת 2008 (שולמו בשנת 2009)

2.1 מענק ליושב ראש הדירקטוריון

לעניין המענק לשנת 2008 ביקש מר פרי מדירקטוריון הבנק שלא להיכלל בשנה זו בקבוצת מקבלי המענקים בבנק ובהתאם לבקשתו לא נקבע למר פרי מענק לשנה זו.

2.2 מענק למנהל הכללי

בהתאם להסכם העסקתו היה זכאי מר יונס למענק בסך 200 אלף דולר עבור שנת 2008. מר יונס הודיע על ויתורו על המענק לשנת 2008, המגיע לו על פי הסכם העסקתו כאמור לעיל.

2.3 מענק לנושאי משרה בבנק

ביום 19 במאי 2008 החליט דירקטוריון הבנק לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת, לאשר תכנית מסגרת לתשלום בונוסים לנושאי משרה בבנק, מלבד הדירקטורים ובכללם יושב ראש הדירקטוריון והמנהל הכללי של הבנק עבור כל אחת מן השנים 2008-2012 (כולל).

ביום 2 במרץ 2009 החליט דירקטוריון הבנק לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת, לתקן את תכנית הבונוסים האמורה.

לפרטים ראה ביאור 16 י"ד לדוחות הכספיים.

ועדת הביקורת והדירקטוריון דנו בימים 23 במרץ 2009 ו-29 במרץ 2009 בהתאמה, בהמלצות המנהל הכללי לתשלום המענקים לכל אחד מנושאי המשרה בבנק.

בישיבתה האמורה נוכחה ועדת הביקורת, על פי נתונים מתוך טיוטת הדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2008, כי השיעור על תשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות להון העצמי הממוצע של הבנק, החזוי לשנת 2008, הינו נמוך משיעור של 12%. לאחר דיון בהמלצות המנהל הכללי של הבנק, ובכפוף לאישורם כדון של הדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2008, הכוללים את הנתונים האמורים, החליטה ועדת הביקורת לאשר תשלום בונוסים עבור שנת 2008 לנושאי המשרה, בסכומים שצוינו בטבלה דלעיל ובמועדים כמפורט להלן, בכפוף לקבלת אישורו של דירקטוריון הבנק. כמו כן, החליטה ועדת הביקורת, כי בכפוף לקבלת אישורו של דירקטוריון הבנק, סכום הבונוס לתשלום מייד, ישולם לכל אחד מנושאי המשרה בבנק כמפורט בטבלה דלעיל, בסמוך לאחר אישורם כדון של הדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2008. עוד החליטה ועדת הביקורת כי, במהלך שנת 2009 יהיה המנהל הכללי רשאי להחליט על תשלום בונוס מותנה (בסך של 49 אלפי שקלים חדשים למר אנגל, למר פרשר ולמר גל, ואילו סך של 29 אלפי שקלים חדשים למר גיט), ובלבד שלפי שיקול דעתו של המנהל הכללי התוצאות העסקיות החזויות של הבנק לשנת 2009, כפי שיהיו במועד החלטתו, יצדיקו תשלום כאמור. בשנת 2009 החליט המנהל הכללי כי לא ישולם מענק נוסף בשנת 2009 עבור שנת 2008.

בפני ועדת הביקורת הובאו נתוני שכר, נלוות לשכר, ואופציות לשנים 2008, 2007, 2006, 2005 ומענקים לשנים 2007, 2006, 2005 לנושאי המשרה בבנק.

כמו כן, הובאו בפני ועדת הביקורת המתארים להענקת אופציות לעובדים מתאריכים: 28.6.2005, 26.6.2006, 8.6.2008. בנוסף לכך הובאו בפני ועדת הביקורת תכנית המסגרת לתשלום בונוסים לנושאי משרה בהתאם למתאר שפרסם הבנק ביום 8 ביוני 2008 וכן תיקונו בדוח מייד שפרסם הבנק ביום 2 במרץ 2009. עוד הובאו בפני ועדת הביקורת נתונים אודות שכר, בונוסים ותגמול הוני בבנקים בישראל, וכן נתונים בדבר שכר ומענקים ששולמו על ידי חברות ביטוח בישראל וכן חברות אחרות הנסחרות בבורסה (לעניין זה יש לציין כי בשל העדר מידע ציבורי לגבי חלק ניכר מהבנקים והחברות האחרות, הן לעניין השכר והמענקים ששולמו לחלק מהבנקים והן לעניין החלוקה בין סכומי השכר לבין סכומי המענקים, קיים קושי בעריכת השוואות רלוונטיות בעניין תשלום המענקים לנושאי המשרה בבנק). כמו כן, הובאו בפני ועדת הביקורת אומדנים והערכות ראשוניות של תוצאות בנקים אחרים בישראל, המצביעים על הפסדים צפויים ברבעון האחרון של שנת 2008 וכתוצאה מכך על הרעה משמעותית ברווחיותם של אותם בנקים אחרים לכל שנת 2008.

בנימוקי ועדת הביקורת לגובה המענק ולאופן קביעתו, ובכלל זה לאימוץ המלצות המנהל הכללי, צוין בין היתר, כי בתכנית המסגרת לתשלום בונוסים, כפי שאושרה על ידי הדירקטוריון ביום 19.5.2008, נקבע כי אם שיעור התשואה השנתי של הבנק לשנת 2008, יהיה בשיעור של 12%, יהיה על הבנק להעביר למאגר המיועד לתשלום בונוסים לנושאי המשרה בבנק, עבור שנת 2008, ארבע (4) משכורות, בגין כל נושא משרה בבנק. עוד נקבע, כי אם שיעור התשואה השנתי, לשנת 2008, יהיה נמוך מ-12%, אזי הדירקטוריון ידון בהמלצות המנכ"ל לעניין סכום הבונוס שישולם לנושאי המשרה בבנק, עבור שנת 2008, ויחליט בעניין זה, לפי שיקול דעתו, ובכפוף לקבלת אישור ועדת הביקורת.

לאור האמור לעיל, ובהתחשב בכך ששיעור התשואה השנתי של הבנק, לשנת 2008, נמוך מ-12%, כמפורט לעיל, החליטה ועדת הביקורת, על פי המלצת המנכ"ל, כי יש להעניק לנושאי המשרה בבנק, בונוס שסכומו קרוב לסכומן של ארבע משכורות, אך נמוך הימנו, כמפורט לעיל. זאת, בהתחשב בכך שהבונוס מהווה כלי ניהולי חשוב בידי המנכ"ל.

החלטת ועדת הביקורת, כאמור לעיל, התקבלה לאור תוצאות העסקיות של הבנק והישגיו בשנת 2008, כפי שהם עולים מן הנתונים החזויים לשנת 2008, מתוך טיוטת הדוחות השנתיים של הבנק, כפי שהונחו בפני ועדת הביקורת, ובכפוף לכך שהנתונים האמורים אכן יכללו בדוחות השנתיים של הבנק, לשנת 2008, כפי שאושרו כדון. זאת, במיוחד, על רקע המשבר הכלכלי והפיננסי העולמי, בכלל, ומצבה של מערכת הבנקאות, בכללותה, בפרט.

לאחר בחינת הנתונים החזויים, לעניין התוצאות העסקיות של חמשת הבנקים הגדולים (ובכללם הבנק), לרבעון הרביעי של שנת 2008, כפי שהם עולים מנתונים שדווחו לציבור על ידי ארבעת הבנקים הגדולים האחרים וכן מן הדוחות הכספיים לתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, עולה כי השיעור של תשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות, של הבנק, הוא הגבוה ביותר מבין חמשת הבנקים הגדולים. כמו כן, מן הנתונים לתשעת החודשים הראשונים של שנת 2008, עולה כי הבנק הוא היעיל ביותר, מבין חמשת הבנקים הגדולים (דהיינו, היחס שבין ההוצאות התפעוליות לסך ההכנסות, מפעולות מימון ועמלות תפעוליות, לפני הפרשה לחובות מסופקים, הינו הנמוך ביותר בבנק, לעומת ארבעת הבנקים הגדולים האחרים).

התניית התשלום של חלק מן הבונוס, כמפורט לעיל נועדה להמשיך ולתמרץ את נושאי המשרה בבנק, בכל הקשור לעמידה ביעדים הכלליים של הבנק וברווחיות הכלל ארגונית, לאורך תקופה ארוכה יותר. התניה זו עולה בקנה אחד עם מדיניות התגמול הכללית של הבנק, ועם המגמה לשתף את נושאי המשרה בבנק, בהצלחה ארוכת הטווח של הבנק ובהישגיו, על פני זמן.

ועדת הביקורת בחנה נתונים שהוצגו לה מתוך מידע שפורסם לציבור, על שכר ובונוסים וכן על תכניות אופציות לעובדים בכירים, בבנקים ובחברות ביטוח בישראל, וכן בחברות נוספות הנסחרות בבורסה. לעניין זה, יצוין, כי בשל העדר מידע ציבורי, בשלב זה, על שכר ובונוסים לבכירים, בארבעת הבנקים הגדולים וכן בחברות אחרות, לשנת 2008, וכן בשל היעדר מידע ציבורי לשנת 2007, לגבי חלק ניכר מן החברות, הן לעניין השכר והבונוסים ששולמו לחלק מן הבכירים, והן לעניין החלוקה בין סכומי השכר לבין סכומי הבונוסים שהוענקו לבכירים, קיים קושי בעריכת השוואות רלבנטיות לצורך תשלום הבונוסים.

לאור בחינת הנתונים, כאמור לעיל (בהתחשב בקשיים האמורים), חברי ועדת הביקורת סבורים כי סכומי הבונוסים לנושאי המשרה בבנק, עבור שנת 2008, כפי שאושרו בהחלטה זו לעיל, הינם ראויים וסבירים, בנסיבות העניין.

בפני הדירקטוריון בישיבתו מיום 29 במרץ 2009 הוצגו מכלול הנתונים, המידע והמסמכים שהוצגו בפני ועדת הביקורת וכן טיוטת הדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2008.

הדירקטוריון בישיבתו האמורה החליט לאמץ את נימוקי ועדת הביקורת כמפורט לעיל, ולאור בחינת הנתונים, סברו חברי הדירקטוריון כי סכומי הבונוסים לנושאי המשרה בבנק עבור שנת 2008, כפי שאושרו על ידי ועדת הביקורת, הינם ראויים וסבירים, בנסיבות העניין.

2.4 מענק למנכ"ל חברה בת

ביום 25 בפברואר 2009 דן דירקטוריון חברת הבת בהמלצת יושב ראש הדירקטוריון של חברת הבת להענקת מענק למנכ"ל חברת הבת תוך תשומת לב לרווחיות חברת הבת לתרומתה לעסקי קבוצה, ובהתחשב בתנאי שכרו, לרבות המענקים וכתבי אופציה שהוענקו לו בשנים קודמות. לאור הגידול בפעילות וברווחיות של חברה הבת ובמיוחד לאור התוצאות בענף הבנקאות הפרטית בשוויץ, אך גם לאור המשבר הפיננסי והכלכלי העולמי, החליט דירקטוריון חברה בת על העמדת המענק למנכ"ל על סך של 105 אלף פרנקים שווייצריים, כ-25% פחות מהשנה הקודמת.

עסקאות עם בעלי שליטה

ביום 6 באוגוסט 2008 נכנס לתוקפו תיקון לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970 (להלן: "התיקון"), לפיו, בין היתר, נדרש תאגיד מדווח להגיש דוח מידי אודות פרטים בדבר עסקה עם בעל השליטה או שלבעל השליטה יש עניין אישי באישורה, לרבות עיקרי העסקה או ההתקשרות, פרטי האורגן שאישר את העסקה ותמצית נימוקיו לאישורה - למעט בקשר לעסקה אשר לגבי עסקאות מסוגה, נקבע בדוחות הכספיים האחרונים כי הן זניחות.

איגוד הבנקים פנה לרשות ניירות ערך באשר לאופן יישום ההוראה לעניין "עסקה זניחה" ולמתכונת הגילוי. בהתאם לסיכומים בין איגוד הבנקים לבין רשות ניירות ערך קיבלו הבנקים פטור מדיווח מידי לגבי עסקאות בנקאיות, שאינן חריגות, ובלבד שנקבעו על ידי הבנקים קריטריונים לעסקאות חריגות וזניחות.

הקריטריונים לעסקה חריגה ולעסקה זניחה, כפי שקבעה ועדת הביקורת של דירקטוריון הבנק ביום 15 בפברואר 2010, הם כדלהלן:

עסקה שאינה עסקה בנקאית

הגדרת "עסקה זניחה":

עסקה שאינה עסקה בנקאית, המתבצעת במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק, והעונה על לפחות אחד מהקריטריונים הבאים, הינה עסקה זניחה:

לעניין סעיף זה – "עסקה" – עסקה עם בעל שליטה או עסקה שלבעל שליטה עניין אישי בה.

א. עסקה לרכישת מוצרים קמעונאיים במהלך העסקים הרגיל של הבנק ובתנאי שוק בהיקף שלא יעלה על 1.5 מיליון שקלים חדשים לעסקה או עסקה מתמשכת כאמור (מספר עסקאות זהות במהותן עם אותה חברה), אשר סכומה המצטבר במשך שנה קלנדרית אינו עולה על 0.1% מההון העצמי הרגולטורי כהגדרתו בהוראה 312 להוראות ניהול בנקאי תקין (להלן – "הון עצמי רגולטורי"). הסך האמור לא יחול על עסקאות בודדות שהיקפה של כל אחת מהן פחות מ- 25,000 שקלים חדשים.

ב. עסקה לרכישת שירותים, לרבות בתחום הפרסום בטלוויזיה, במהלך העסקים הרגיל של הבנק ובתנאי שוק, שהיקפה לא יעלה על 0.1% מההון העצמי הרגולטורי או עסקה מתמשכת כאמור (מספר עסקאות זהות במהותן עם אותה חברה), אשר סכומה המצטבר במשך שנה קלנדרית אינו עולה על 0.75% מהסך השנתי של ההוצאות התפעוליות והאחרות לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק. הסך האמור לא יחול על עסקאות בודדות שהיקפה של כל אחת מהן פחות מ- 25,000 שקלים חדשים.

ג. עסקאות לשכירת שטחים, במהלך העסקים הרגיל של הבנק ובתנאי שוק, שאושרו בשנה קלנדרית אחת, שהיקפן הכולל אינו עולה על 0.1% מההון העצמי הרגולטורי.

ד. כל עסקה אחרת במהלך עסקים רגיל ובתנאי שוק שסך העסקאות מסוגה לשנה קלנדרית אינו עולה על 0.1% מההון העצמי הרגולטורי. הסך האמור לא יחול על עסקאות בודדות שהיקפה של כל אחת מהן פחות מ- 25,000 שקלים חדשים.

עסקה בנקאית

הגדרת "עסקה חריגה" – עסקה שאינה בתנאי שוק או שאינה במהלך העסקים הרגיל או שהינה עסקה מהותית.

עסקה בנקאית העונה על אחד מהקריטריונים המפורטים להלן תהיה לעניין זה "עסקה מהותית":

א. **עסקת חבות** - עסקת חבות (לאחר ניכויים, כמפורט בהוראות ניהול בנקאי תקין 312) אשר בעקבותיה סך החבות של כל אחת מקבוצות בעלי השליטה יעלה על 5% מההון העצמי הרגולטורי או עסקה אשר בעקבותיה הגידול בחבות של לווה בודד מתוך בעלי השליטה יעלה על 2% מההון העצמי הרגולטורי. במידה ואושרו לאותו לווה בודד מספר עסקות חבות במהלך תקופה קלנדרית של שנה, ימדדו אותן עסקאות חבות במצטבר. כל הפרשה ספציפית לחובות מסופקים או מחיקת סכום מסוים בגין חבות של בעל שליטה או של תאגיד הקשור אליו תיחשב לעסקה מהותית. המדידה של סך החבות לעניין זה תיעשה בנפרד לגבי קבוצת ורטהיים וקבוצת עופר.

"קבוצת בעלי שליטה" – בעל שליטה כהגדרתה בחוק ניירות ערך, ביחד עם התאגידים הקשורים אליו כמשמעות המונח "איש קשור" בהוראת ניהול בנקאי תקין 312 וביחד עם קרובי בעלי שליטה הנמנים על הקבוצה.

ב. **פיקדונות** – קבלת פיקדון מבעל שליטה תיחשב לעסקה מהותית אם בעקבותיה סך הפיקדונות של אותה קבוצת בעלי שליטה יעלה על 2% מהיקף הפיקדונות בבנק. קבלת פיקדון מחברה שהינה "איש קשור" לבעל שליטה, ואשר אינה חברה בשליטתו, תיחשב לעסקה מהותית אם בעקבותיה סך הפיקדונות של אותה חברה במאוחד יעלה על 2% מהיקף הפיקדונות בבנק. סך הפיקדונות בבנק יחושב לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים שהבנק פרסם לפני ביצוע העסקה.

ג. **עסקה בניירות ערך או במטבע חוץ (שאינן עסקת חבות או עסקת הפקדת פיקדון כמפורט לעיל) - עסקה בניירות ערך או עסקה במטבע חוץ שסכום העמלה השנתי הנגבה בגינה שווה או עולה על 2% מהסך השנתי של ההכנסות התפעוליות של הבנק (בניכוי הכנסות מהשקעה במניות) לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים שהבנק פרסם לפני ביצוע העסקה.**

ד. **עסקאות אחרות** - כל עסקה אחרת של מתן שירותים פיננסיים ובנקאיים שההכנסות בגינה לבנק עולות על 0.1% מסך ההון העצמי הרגולטורי של הבנק.

חריגה זמנית זניחה ולתקופה שאינה עולה על 30 יום לא יהיה בה כדי לשנות את סיווג העסקה כעסקה שאינה מהותית, וינתן גילוי על חריגות אלו בדוח השנתי.

"תנאי שוק" – תנאים שאינם מועדפים על התנאים בהם נעשות עסקאות דומות מסוגה של העסקה, על ידי הבנק עם אנשים או עם תאגידים שאינם בעלי שליטה בבנק או שלבעל השליטה אין בעסקאות עימם עניין אישי. תנאי השוק ביחס לעסקאות בנקאיות נבחנים בהשוואה לתנאים בהם נעשות עסקאות מאותו סוג, בהיקפים דומים, כמקובל בבחינת עסקאות עם אנשים קשורים בהתאם להוראה 312 להוראות ניהול בנקאי תקין, עם לקוחות הבנק שאינם אנשים קשורים או אינם גורמים שיש לבעלי השליטה עניין אישי בעסקה עמם; תנאי השוק ביחס לעסקאות שאינן עסקאות בנקאיות ייבחנו ביחס לעסקאות מאותו סוג שהבנק מתקשר בהן עם ספקים ו/או ביחס להצעות של ספקים אחרים שנבחנו בטרם הוחלט על ההתקשרות. במקרים בהם אין

לבנק עסקאות מאותו סוג ייבחנו תנאי השוק ביחס לעסקאות מאותו סוג הנעשות במשק, ובתנאי שהעסקה הינה במהלך העסקים הרגיל ושלעסקאות מסוג זה קיים שוק בו נעשות עסקאות דומות.

עסקאות חבות אשר נוהל בנקאי תקין 312 אינו חל לגביהן - לגבי עסקאות חבות אשר הוראת ניהול בנקאי תקין 312 אינה חלה לגביהן, במידה שיוודע לבנק על עסקה כאמור, הבנק מתחייב להביא כל עסקה כאמור לאישור בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 312, ולתת לגביה גילוי בדוח השנתי של הבנק. הגדרת "עסקה זניחה" ו-"עסקה חריגה" לגבי עסקאות אלו תהיה בדומה להגדרות שקבע הבנק לעיל.

להלן ריכוז הנתונים בעניין עסקאות בנקאיות שהינן עסקאות עם בעלי שליטה:

א. עסקאות חבות (הנתונים הינם ליום 31 בדצמבר 2009):

קבוצת בעלי השליטה	יתרת אשראי מאזני	מסגרת לא מנוצלת	הנובעים מפעילות בנגזרים	נכסי סיכון על ידי הבנק להבטחת אשראי של בעל שליטה או צד קשור אליו	ערבויות שניתנו של בעל שליטה או צד קשור אליו	ערבות שנתן תאגיד מדווח בשליטת בעל שליטה להבטחת אשראי שהבנק העניק לחברה פרטית בשליטת בעל השליטה ⁽³⁾
קבוצת ורטהיים וחברות פרטיות בשליטתו	42	37	1	4	84	-
קרובי קבוצת ורטהיים	3	-	-	-	3	-
תאגידיים מדווחים בשליטת קרובי קבוצת ורטהיים	-	-	-	-	-	31
אלוני חץ נכסים והשקעות בע"מ	-	-	-	-	-	-
תאגידיים מדווחים בשליטת קבוצת ורטהיים	-	-	1	-	1	-
נביעות טבע- הגליל בע"מ	-	-	-	-	-	-
סך הכל קבוצת ורטהיים	45	37	2	4	88	31
קבוצת עופר וחברות פרטיות בשליטתו	-	-	-	1	1	-
קרובי קבוצת עופר	208	155	3	14	380	-
תאגידיים מדווחים בשליטת קרובי קבוצת עופר	-	-	-	-	-	-
גדות תעשיות ביוכימיה בע"מ	6	7	2	-	15	-
בתי זיקוק לנפט בע"מ	113	7	-	-	120	-
כימיקלים לישראל בע"מ	-	-	9	-	9	-
סך הכל קבוצת עופר	327	169	14	15	525	-

- (1) חבות כהגדרתה בהוראות ניהול בנקאי תקין 312, לאחר קיזוז ניכיים מותרים.
(2) סך הכל חשיפה (לפני קיזוז ניכיים) לקבוצת עופר בסך 534 מיליוני שקלים חדשים.
(3) לא נכללת בהגדרת חבות כהגדרתה בהוראות ניהול בנקאי תקין 312.

ב. פיקדונות (הנתונים הינם ליום 31 בדצמבר 2009 - במיליוני שקלים חדשים):

היתרה הגבוהה בשנת 2009	יתרה ליום 31.12.2009	קבוצת בעלי השליטה
108	24	קבוצת ורטהיים וחברות פרטיות בשליטתו
2	2	קרובי קבוצת ורטהיים
		תאגידים מדווחים בשליטת קבוצת ורטהיים
2	-	אמות השקעות בע"מ
3	-	נביעות טבע- הגליל בע"מ
115	26	סך הכל קבוצת ורטהיים
36	36	קבוצת עופר וחברות פרטיות בשליטתו
268	63	קרובי קבוצת עופר
		תאגידים מדווחים בשליטת קרובי קבוצת עופר
11	3	בתי זיקוק לנפט בע"מ
7	7	כימיקלים לישראל בע"מ
218	6	החברה לישראל בע"מ
		תאגידים מדווחים בשליטת קבוצת עופר
3	-	מליסרון בע"מ
543	115	סך הכל קבוצת עופר

למיטב ידיעתנו של הבנק, עסקאות עם אנשים קשורים נעשו במהלך העסקים הרגיל, בתנאי שוק ובתנאים דומים לתנאי עסקאות עם גורמים שאינם קשורים בבנק.

שכר רואי החשבון המבקרים (1)(2)(3)

באלפי שקלים חדשים

הבנק		מאוחד		
2008	2009	2008	2009	
				עבור פעילות הביקורת: (4)
4,086	6,124	(10)5,050	7,084	רואי החשבון המבקרים (5)
-	-	(10)598	586	רואי החשבון המבקרים האחרים (9)
4,086	6,124	5,648	7,670	סך הכל
				עבור שירותים נוספים:
				עבור שירותים הקשורים לביקורת (6):
160	270	160	279	רואי החשבון המבקרים (5)
-	-	-	-	רואי החשבון המבקרים האחרים
				עבור שירותי מס: (7)
146	267	(10)190	267	רואי החשבון המבקרים (5)
-	-	(10)34	-	רואי החשבון המבקרים האחרים (9)
				עבור שירותים אחרים:
281	255	281	255	רואי החשבון המבקרים (8)(5)
-	-	535	620	רואי החשבון המבקרים האחרים (9)
587	792	1,200	1,421	סך הכל
4,673	6,916	6,848	9,091	סך הכל שכר רואי החשבון המבקרים

(1) דיווח של הדירקטוריון לאסיפה הכללית השנתית על שכר רואי החשבון המבקר בעבור פעולות הביקורת ועבור שירותים נוספים לביקורת, לפי סעיפים 165 ו-167 לחוק החברות, התשנ"ט-1999.

(2) שכר רואי החשבון המבקר כולל תשלומים לשותפויות ולתאגידים בשליטתם וכן כולל תשלומים על פי חוק מע"מ.

(3) כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.

(4) ביקורת דוחות כספיים שנתיים וסקירת דוחות ביניים.

(5) כולל רואי חשבון מבקרים אחרים בסניפי ח"ל.

(6) כולל בעיקר: תשקיפים, אישורים מיוחדים, מכתבי נוחות וטפסים או דוחות לרשויות הדורשים את חתימתו של רואי החשבון, וכן עבודות מיוחדות שאינן במסגרת פעילות הביקורת השוטפת.

(7) כולל תשלומים בגין עריכת דוח מותאם לצרכי מס הכנסה ודוחות לרשויות המס.

(8) כולל תשלומי ייעוץ ושירותים שונים.

(9) נתוני 2009 כוללים את שכר רואי החשבון המבקרים של בנק יהב. הסכומים כוללים 563 ו- 620 אלפי שקלים חדשים עבור פעילות הביקורת ושירותים אחרים, בהתאמה. נתוני 2008 כוללים 241, 22 ו-391 אלפי שקלים חדשים עבור פעילות הביקורת, שירותי המס ושירותים אחרים, בהתאמה, למחצית השנייה של השנה.

(10) סווג מחדש.

הדירקטוריון

להלן שמות חברי הדירקטוריון של הבנק, עיסוקם העיקרי וחברותם בדירקטוריונים אחרים:

יעקב פרי, יושב ראש	
חברות בוועדות הדירקטוריון	ניהול סיכונים אשראי, תגמול
דירקטור חיצוני	לא
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	לא
בעל כשירות מקצועית	כן
עובד של התאגיד, של חברה בת קשורה, או של בעל עניין בתאגיד	יושב ראש דירקטוריון בנק מזרחי טפחות
תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק	24.2.2003
השכלה	אקדמאית, בוגר (B.A.) בלימודי מזרחנות והיסטוריה של עם ישראל - אוניברסיטת תל-אביב, קורס מתקדם בניהול תקציב, שיווק וכלכלה - בית ספר לעסקים - אוניברסיטת הרוורד
עיסוק נוכחי	יו"ר חב' "מגל" בע"מ, דירקטור בחב' "פטל" החזקות בע"מ (חברה פרטית), דירקטור בחב' "תמארינד"- "אלול" בע"מ, דירקטור בחב' "ניו קופל" החזקות בע"מ, , חבר בוועדת ADVIOSORY BOARD של קרן מרקסטון, דירקטור בחברת שלמה סיקסט
עיסוק קודם (במהלך 5 שנים אחרונות)	יו"ר דירקטוריון ליפמן הנדסה אלקטרונית בע"מ, יו"ר ALLO TELECOM, יו"ר PINPOINT ADVANCE CORP, דירקטור בחב' אמד בע"מ, יו"ר בי קונטקט בע"מ, דירקטור בחב' LEADCOM, יו"ר MID בע"מ.
בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא
דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון	לא

צבי אפרת	
חברות בוועדות הדירקטוריון	אשראי, תגמול
דירקטור חיצוני	לא
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	לא
בעל כשירות מקצועית	כן
עובד של התאגיד, של חברה בתקשורה, או של בעל עניין בתאגיד	לא
תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק	24.1.1995
השכלה	אקדמאית, בוגר (LL.B.) במשפטים ועו"ד - האוניברסיטה העברית בירושלים
עיסוק נוכחי ובמהלך 5 שנים אחרונות	שותף בכיר במשרד עורכי דין - י. גורניצקי ושות', דירקטור באפרת סמית חברה לנאמנות
בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא
דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון	לא

הדירקטוריון (המשך)

רון גזית	
אשראי	חברות בוועדות הדירקטוריון
לא	דירקטור חיצוני
לא	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
כן	בעל כשירות מקצועית
לא	עובד של התאגיד, של חברה בתקשורה, או של בעל עניין בתאגיד
14.12.2003	תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק
אקדמאית, בוגר (LL.B.) במשפטים ועו"ד - אוניברסיטת תל-אביב	השכלה
רון גזית רוטנברג ושות' – משרד עו"ד, דירקטור – גזית רוטנברג	עיסוק נוכחי ובמהלך 5 שנים אחרונות
נאמנות, דירקטור – גובר רדיו בע"מ, דירקטור – ר. גזית עו"ד (2002)	
לא	בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
לא	דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון

משה (מוזי) ורטהיים	
ניהול סיכונים, תגמול	חברות בוועדות הדירקטוריון
לא	דירקטור חיצוני
כן	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
כן	בעל כשירות מקצועית
יו"ר החברה המרכזית לייצור משקאות קלים בע"מ	עובד של התאגיד, של חברה בת קשורה, או של בעל עניין בתאגיד
24.1.1995	תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק
אקדמאית, מוסמך במשפטים ועורך דין, בעל תעודה במינהל עסקים - האוניברסיטה העברית בירושלים	השכלה
יו"ר: החברה המרכזית לייצור משקאות קלים בע"מ, שידורי קשת בע"מ, קשת קבוצת שירותי תקשורת בע"מ	עיסוק נוכחי ובמהלך 5 שנים אחרונות
דירקטור: אלוני חץ בע"מ – ציבורית, אילנים פיתוח והשקעות בע"מ, MWZ HOLDING LTD, אינפו-פרוד (מחקרי המזרח התיכון) בע"מ, F&W (שותפות רשומה), אי.אם.פי.ג' ניהול בע"מ, שירותי תחבורה ושיווק ת.ת. (1987)	
בע"מ, טי.אס.אר.או.אן ניהול בע"מ, מדעים שימושיים (2000) בע"מ, ו.ח.מ. נכסים בע"מ, רמקון בע"מ, אלקורפ בע"מ	
לא	בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
כן	דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון

הדירקטוריון (המשך)

אבי זיגלמן	
חברות בוועדות הדירקטוריון	ביקורת, מאזן, ניהול סיכונים, תגמול
דירקטור חיצוני	כן
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	כן
בעל כשירות מקצועית	כן
עובד של התאגיד, של חברה בת קשורה, או של בעל עניין בתאגיד	לא
תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק השכלה	19.9.2007
	בוגר (B.A.) חשבונאות וכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב, מוסמך (M.A.) כלכלת עסקים (עם התמחות במימון) - אוניברסיטת תל-אביב, רואה חשבון מוסמך
עיסוק נוכחי	ייעוץ פיננסי וחברות בדירקטוריונים
	דירקטור: תפרון בע"מ, גינדי השקעות 1 בע"מ, אפקון אלקטרו מכניקה בע"מ (דח"צ), פנגאיה נדלן בע"מ, קינג בע"מ (דח"צ), שמחה אוריאלי ובניו חברה להנדסה ולקבלנות בע"מ, אילקס מדיקל בע"מ (דח"צ), עורב טכנולוגיות 1977 בע"מ (דח"צ), סיאלו טכנולוגיה ישראל בע"מ (דח"צ), כלל תעשיות ביוטכנולוגיה בע"מ (דח"צ), אופיר אופטרוניקה בע"מ, די.ג'י.סי גרופ בע"מ
עיסוק קודם	שותף בכיר - ראש המח' המקצועית במשרד רו"ח סומך חייקין - KPMG, חברות בדירקטוריונים וייעוץ פיננסי.
(במהלך 5 שנים אחרונות)	לא
בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא
דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון	כן

מרדכי מאיר	
חברות בוועדות הדירקטוריון	ניהול סיכונים
דירקטור חיצוני	לא
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	כן
בעל כשירות מקצועית	כן
עובד של התאגיד, של חברה בת קשורה, או של בעל עניין בתאגיד	לא
תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק השכלה	24.12.2008
עיסוק נוכחי (ובמהלך 5 שנים אחרונות)	בוגר חשבונאות וכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב, רואה חשבון. מנכ"ל מירב מנהלים בע"מ, דירקטור בחב' אחים עופר נכסים (1957) בע"מ ובחב' מליסרון בע"מ.
	חברות בדירקטוריונים: עופר מרכזי מסחר ניהול מעוף בע"מ, כ.א.ב.מ. בע"מ, עופר מרכזים בע"מ, אחים עופר הנדסה ופיתוח בע"מ, אחים עופר (תעשיות אשקלון) בע"מ, אחים עופר (חיפה תשל"ד), בע"מ אחים עופר (ירושלים) בע"מ, אחים עופר השקעות חוץ בע"מ, חוטי חשמל (נכסים) בע"מ, מליסה בע"מ, נכסי מי-דל בע"מ, MISTLETOE HOLDINGS B.V., בני משה קרסו בע"מ
עיסוק קודם	לא
(במהלך 5 שנים אחרונות)	לא
בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא
דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון	לא

הדירקטוריון (המשך)

דב מישור	
חברות בוועדות הדירקטוריון	ביקורת, אשראי, מאזן, ניהול סיכונים
דירקטור חיצוני	כן (על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 301)
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	כן
בעל כשירות מקצועית	כן
עובד של התאגיד, של חברה בת קשורה, או של בעל עניין בתאגיד	לא
תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק	29.1.2007
השכלה	אקדמאית, בוגר (B.A.) כלכלה ומדעי המדינה, מוסמך (M.A.) בכלכלה - האוניברסיטה העברית בירושלים
עיסוק נוכחי	יועץ כלכלי, דירקטור בחב' גיא יזום בע"מ, חבר ועד מנהל במרכז שזר להיסטוריה יהודית
עיסוק קודם (במהלך 5 שנים אחרונות)	חבר דירקטוריון בנק לאומי, דירקטור בעשות אשקלון תעשיות בע"מ, מרצה במחלקה לכלכלה באוניברסיטת בן גוריון, דירקטור בגיא יזום.
בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא
דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	לא
לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון	לא

גדעון סיטרמן	
חברות בוועדות הדירקטוריון	אשראי, ביקורת, מאזן, תגמול, ניהול סיכונים
דירקטור חיצוני	כן
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	כן
בעל כשירות מקצועית	כן
עובד של התאגיד, של חברה בת קשורה, או של בעל עניין בתאגיד	לא
תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק	07.07.2009
השכלה	בוגר חשבונאות וכלכלה אוניברסיטת ת"א, רואה חשבון
עיסוק נוכחי	דירקטור חיצוני
עיסוק קודם (במהלך 5 שנים אחרונות)	פיתוח עסקים – החברה המרכזית לייצור משקאות קלים בע"מ (2001-2006), מנכ"ל משרד התחבורה והבטיחות בדרכים (2006-2009)
בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא
דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	כן
לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון	כן

הדירקטוריון (המשך)

ליאורה עופר	
אשראי,	חברות בוועדות הדירקטוריון
לא	דירקטור חיצוני
לא	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
כן	בעל כשירות מקצועית
דירקטורית באחים עופר נכסים (1957) בע"מ	עובד של התאגיד, של חברה בתקשורה, או של בעל עניין בתאגיד
23.1.2006	תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק
תיכונת – בית הספר הריאלי העברי בחיפה	השכלה
דירקטורית: מליסרון בע"מ, אורו השקעות בע"מ, אורו השקעות חוץ (1999), הלידור יזמים בע"מ, אחים עופר נכסים (1957) בע"מ, מנכ"לית חברת חוף אלמוג (אילת) בע"מ	עיסוק נוכחי
בתו של מר יולי עופר	עיסוק קודם (במהלך 5 שנים אחרונות)
לא	בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
	דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון

אברהם (בייגה) שוחט	
ביקורת, אשראי, מאזן, תגמול, ניהול סיכונים	חברות בוועדות הדירקטוריון
לא	דירקטור חיצוני
כן	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
כן	בעל כשירות מקצועית
לא	עובד של התאגיד, של חברה בת קשורה, או של בעל עניין בתאגיד
23.1.2006	תאריך תחילת כהונה כדירקטור בבנק
אקדמאית, בוגר הנדסה אזרחית (BS.C.) בטכניון בחיפה	השכלה
דירקטור: כ"ל כימיקלים לישראל, ALON U.S.A ENERGY INC, קלי שוקי הון בע"מ, ביטוח ישיר והשקעות פיננסיות בע"מ, רותם אמפרט נגב, מפעלי ים המלח בע"מ, תרכובות ברום בע"מ, ברום ים המלח בע"מ, יו"ר ועדת השקעות - קרן תשתיות לישראל אי.די.אי טכנולוגיות בע"מ	עיסוק נוכחי
חבר כנסת, יועץ ליו"ר ברן בע"מ, דירקטור בהנדסת התפלה .I.D.B.	עיסוק קודם (במהלך 5 שנים אחרונות)
לא	בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד
לא	דירקטור שהתאגיד רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון

במהלך שנת 2009 קיים דירקטוריון הבנק 23 ישיבות של מליאת הדירקטוריון ו-60 ישיבות של ועדות הדירקטוריון. הועדות הקבועות של הדירקטוריון הן: ועדת ביקורת, ועדת מאזן, הוועדה לניהול סיכונים, ועדת אשראי וועדת תגמול.

להלן השינויים בהרכב הדירקטוריון במהלך שנת 2009 ועד ליום פרסום הדוח:

- בישיבת דירקטוריון שהתקיימה ביום 19 בינואר 2009, הודיע מר אברהם נתן על פרישתו מדירקטוריון הבנק. המועד בו חדל לכהן כדירקטור-30 באפריל 2009.
- בישיבת דירקטוריון שהתקיימה ביום 16 בפברואר 2009 מונתה הגב' ליאורה עופר כחברה בוועדת הנהלה, במקום מר יולי עופר.
- בישיבת דירקטוריון שהתקיימה ביום 19 במאי 2009 הוחלט למנות את מר דב מישור ליושב ראש ועדת הביקורת במקום מר אברהם נתן.
- בישיבת דירקטוריון שהתקיימה ביום 29 ביוני 2009, הודיע יושב ראש הדירקטוריון מר יעקב פרי על פרישתו של מר יוסי רוזן מדירקטוריון הבנק, בתוקף מיום ההודעה.
- באסיפה הכללית השנתית מיום 25 ביוני 2009 מונה מר גדעון סיטרמן כדירקטור חיצוני. המועד בו החל לכהן-7 ביולי 2009.
- ביום 13 בדצמבר 2009 סיים מר יוסף בהט את כהונתו בדירקטוריון הבנק.
- בישיבת דירקטוריון שהתקיימה ביום 14 בדצמבר 2009, הוחלט על הקמת ועדה לניהול סיכונים. ועדה זו באה במקום ועדת ההנהלה, שכינה עד מועד זה. תפקידי הוועדה לדון בנושאים הקשורים לניהול סיכונים בבנק, ובכללם נושאים הקשורים לבקרה הפנימית בבנק שהינם בתחום סמכותו של הדירקטוריון, ובלבד שהדירקטוריון אינו חייב לדון בהם במליאתו.

דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית

דירקטוריון הבנק קבע מספר מינימלי של 3 דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית. לדעת הדירקטוריון, מספר זה מאפשר לו לעמוד בכל החובות המוטלות עליו, ובמיוחד בהתייחס לאחריותו לבדיקת מצבו הכספי של התאגיד ולערכת הדוחות הכספיים ואישורם. כמו כן, קבע הדירקטוריון, כי בכל אחת מהועדות, ועדת הביקורת וועדת המאזן, יהיו חברים לפחות 2 דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית. נכון למועד פרסום דוחות אלו מכהנים בדירקטוריון 6 דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית: ה"ה משה (מוזי) ורטהיים, אבי זיגלמן, מרדכי מאיר, דב מישור, גדעון סיטרמן ואברהם (בייגה) שוחט. בכל אחת מהועדות, ועדת הביקורת וועדת המאזן, מכהנים 4 דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית.

להלן העובדות ביחס לכל אחד מהדירקטורים בבנק, ששמותיהם צוינו לעיל, ואשר מכוחן יש לראותם כבעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית:

משה (מוזי) ורטהיים

עורך דין, מוסמך במשפטים, בעל תעודה במינהל עסקים במגמת חשבונאות, משמש כמנהל עסקים ויושב ראש הדירקטוריון בחברה המרכזית לייצור משקאות קלים, דירקטור באלוני חץ נכסים והשקעות בע"מ, בחברות בקבוצת קשת בע"מ ובחברות נוספות.

אבי זיגלמן

בעל תואר ראשון בחשבונאות ובכלכלה ותואר שני בכלכלת עסקים עם התמחות במימון. בעל רישיון רואה חשבון. עוסק בייעוץ פיננסי ומשמש דירקטור בחברות שונות. שימש בעבר כשותף בכיר, ראש המחלקה המקצועית, במשרד רואי החשבון סומך-חייקין - KPMG.

מרדכי מאיר

בוגר כלכלה וחשבונאות, אוניברסיטת ת"א. רואה חשבון. כתשע שנות עבודה במשרד סומך חייקין כרואה חשבון בכיר, דירקטור בחברות ציבוריות, יועץ לבעלי עניין בחברות ציבוריות. במהלך 10 השנים האחרונות מנכ"ל חברת הייעוץ מירב מנהלים בע"מ – התמחות בייעוץ ובייצוג לענפי נדל"ן וכספים, לגופים וחברות גדולות.

דב מישור

מוסמך בכלכלה, מרצה במחלקה לכלכלה באוניברסיטת בן גוריון, חבר דירקטוריון גיא ייזום בע"מ, שימש בעבר כדירקטור בבנק לאומי, עשות אשקלון וכנשיא לשכת המסחר ישראל-אסיה.

גדעון סיטרמן

רואה חשבון, לשעבר חבר רשות ניירות הערך, מנכ"ל משרד התחבורה, בעל ידע רחב בחשבונאות וכלכלה ובפיננסים.

אברהם (בייגה) שוחט

לשעבר שר האוצר, שר התשתיות הלאומיות, חבר כנסת, יושב ראש ועדת הכלכלה, יושב ראש ועדת הכספים, - במסגרת תפקידים אלו רכש מיומנויות והבנה בנושאים עסקיים ובדוחות כספיים.

דירקטוריון הבנק מודה למנהל הכללי, להנהלת הבנק ולעובדיו על פועלם לקידום הבנק, פרי שקידתם לקיום שירותי הבנק באחריות הראויה. הדירקטוריון מעריך את המאמצים המתמידים של המנהל הכללי, הנהלת הבנק ועובדיו להרחבת העסקים וחוג הלקוחות.

אליעזר יונס
מנהל כללי

יעקב פרי
יושב ראש הדירקטוריון

רמת גן, 21 במרץ 2010
ו' ניסן התש"ע

סקירת ההנהלה על מצבה העסקי של הקבוצה ותוצאות פעילותה

תוכן העניינים

184	מאזן מאוחד - מידע רב תקופתי	תוספת א'
185	דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב תקופתי	תוספת ב'
187	שיעורי הכנסה והוצאה	תוספת ג'
192	חשיפה לשינויים בשיעורי הריבית	תוספת ד'
200	סיכון אשראי לפי ענפי משק	תוספת ה'
203	חשיפות למדינות זרות	תוספת ו'
205	מאזן מאוחד - מידע רב רבעוני	תוספת ז'
207	דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב רבעוני	תוספת ח'

סקירת ההנהלה - תוספת א'
מאזן מאוחד - מידע רב תקופתי
 לסוף השנים 2009 - 2005
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

2005	2006	2007	2008	2009	
נכסים					
12,252	10,797	10,701	11,038	11,011	מזומנים ופיקדונות בבנקים
6,570	5,979	6,145	9,259	7,643	ניירות ערך
-	-	5	12	307	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
65,608	70,109	74,320	⁽¹⁾ 88,923	95,249	אשראי לציבור
92	4	3	2	301	אשראי לממשלה
87	42	17	17	12	השקעות בחברות מוחזקות
1,221	1,293	1,246	1,476	1,522	בניינים וציוד
1,409	2,487	2,880	4,159	2,394	נכסים אחרים
87,239	90,711	95,317	114,886	118,439	סך הכל נכסים
התחייבויות והון					
71,346	73,234	75,290	91,779	95,021	פיקדונות הציבור
3,132	3,073	3,752	1,867	1,899	פיקדונות מבנקים
728	560	282	242	209	פיקדונות הממשלה
-	-	-	972	-	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
4,305	5,067	6,189	6,837	8,166	איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
3,046	3,710	4,247	⁽¹⁾ 6,886	6,259	התחייבויות אחרות
82,557	85,644	89,760	108,583	111,554	סך כל ההתחייבויות
6	6	-	351	353	זכויות בעלי מניות חיצוניים
4,676	5,061	5,557	5,952	6,532	הון עצמי
87,239	90,711	95,317	114,886	118,439	סך כל ההתחייבויות והון

(1) סווג מחדש. לפרטים ראה ביאור 4 א.4.

סקירת ההנהלה - תוספת ב'
דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב-תקופתי
 לשנים שנסתיימו ב-31 בדצמבר 2005 - 2009
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

2005	2006	2007	2008	2009	
1,904	1,987	2,026	2,289	2,385	רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
292	305	228	395	375	הפרשה לחובות מסופקים
1,612	1,682	1,798	1,894	2,010	רווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
הכנסות תפעוליות ואחרות					
(1)1,089	(1) 1,137	(1) 1,108	(1) 1,161	1,307	עמלות תפעוליות
3	50	65	46	114	רווחים מהשקעות במניות, נטו
(1)22	(1) 28	(1) 17	(1) 22	43	הכנסות אחרות
1,114	1,215	1,190	1,229	1,464	סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות
הוצאות תפעוליות ואחרות					
1,154	1,395	1,169	1,273	1,630	משכורות והוצאות נלוות
349	385	421	473	557	אחזקה ופחת בניינים וציוד
336	337	348	407	453	הוצאות אחרות
1,839	2,117	1,938	2,153	2,640	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
887	780	1,050	970	834	רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
371	349	368	356	286	הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
516	431	682	614	548	רווח מפעולות רגילות לאחר מיסים
(3)	(4)	(1)	(1)	(1)	חלק בהפסדים, נטו, מפעולות רגילות של חברות מוחזקות, לאחר השפעת מס
-	-	-	(12)	(15)	חלקם של בעלי מניות חיצוניים ברווחים נטו, מפעולות רגילות לאחר מיסים של חברות מאוחדות
513	427	681	601	532	רווח נקי, מפעולות רגילות
(2)	216	227	1	(2)	רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות לאחר מס
(4)	-	-	-	-	השפעה מצטברת לתחילת השנה עקב שינוי שיטה חשבונאית בניכוי מיסים מתייחסים
507	643	908	602	530	רווח נקי

(1) סווג מחדש.

סקירת ההנהלה - תוספת ב' (המשך)
דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב-תקופתי
 לשנים שנסתיימו ב-31 בדצמבר 2005 - 2009
 סכומים מדווחים

2005	2006	2007	2008	2009	
					⁽¹⁾ רווח למניה
					רווח בסיסי למניה (בשקלים חדשים)
2.35	1.95	3.08	2.70	2.39	רווח למניה מפעולות רגילות
(0.01)	0.99	1.03	0.01	(0.01)	רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות
					השפעה מצטברת לתחילת התקופה עקב שינוי שיטה
(0.02)	-	-	-	-	חשבונאית בניכוי מסים מתייחסים
2.32	2.94	4.11	2.71	2.38	סך הכל
					רווח מדולל למניה (בשקלים חדשים)
2.33	1.91	3.03	2.68	2.38	רווח למניה מפעולות רגילות
(0.01)	0.97	1.01	0.01	(0.01)	רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות
					השפעה מצטברת לתחילת התקופה עקב שינוי שיטה
(0.02)	-	-	-	-	חשבונאית בניכוי מסים מתייחסים
2.30	2.88	4.04	2.69	2.37	סך הכל

(1) מניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב.

סקירת ההנהלה – תוספת ג' שיעורי הכנסה והוצאה - של הבנק ושל חברות מאוחדות שלו⁽¹⁾

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

2008				2009			
שיעורי הכנסה (הוצאה)		שיעורי הכנסה (הוצאה)		שיעורי הכנסה (הוצאה)		שיעורי הכנסה (הוצאה)	
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ⁽²⁾	השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ⁽²⁾
נגזרים ⁽⁴⁾	נגזרים	מימון		נגזרים ⁽⁴⁾	נגזרים	מימון	
ב-%				ב-%			
מטבע ישראלי לא צמוד							
	5.45	2,080	38,191		2.81	1,511	53,688
		2,072	41,337			406	44,417
5.22		4,152	79,528	1.95		1,917	98,105
(2.83)		(1,186)	41,911	(0.70)		(372)	53,082
		(1,765)	34,555			(425)	39,178
(3.86)		(2,951)	76,466	(0.86)		(797)	92,260
1.36	2.62			1.09	2.11		
מטבע ישראלי צמוד למדד							
	9.28	3,384	36,461		8.15	2,994	36,738
		242	4,390		-	227	3,704
8.88		3,626	40,851	7.96		3,221	40,442
(8.69)		(2,576)	29,650	(7.82)		(2,471)	31,600
		(623)	9,615			(474)	7,978
(8.15)		(3,199)	39,265	(7.44)		(2,945)	39,578
0.73	0.59			0.52	0.33		

ראה הערות להלן.

הערה: נתונים מלאים על שיעורי הכנסה והוצאה בכל מגזר, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.

סקירת ההנהלה – תוספת ג' (המשך)

שיעורי הכנסה והוצאה - של הבנק ושל חברות מאוחדות שלו⁽¹⁾

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

2008				2009				
שיעורי הכנסה (הוצאה)		שיעורי הכנסה (הוצאה)		שיעורי הכנסה (הוצאה)		שיעורי הכנסה (הוצאה)		
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה	
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ⁽²⁾	השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ⁽²⁾	
נגזרים ⁽⁴⁾	נגזרים	מימון	(2)	נגזרים ⁽⁴⁾	נגזרים	מימון	(2)	
ב-%				ב-%				
								מטבע חוץ⁽⁵⁾
	(3.09)	(668)	21,638		0.64	143	22,506	נכסים ⁽³⁾
		(67)	662			101	1,125	השפעת נגזרים ⁽⁴⁾
		1,234	41,655			1,337	41,592	נגזרים מגדרים
								נגזרים משובצים ו-ALM
0.78		499	63,955	2.42		1,581	65,223	סך הכל נכסים
	7.82	1,508	19,273		0.90	194	21,528	התחייבויות ⁽³⁾
						(127)	1,239	השפעת נגזרים ⁽⁴⁾
		(69)	682					נגזרים מגדרים
		(1,586)	42,850			(1,012)	41,639	נגזרים משובצים ו-ALM
(0.23)		(147)	62,805	(1.47)		(945)	64,406	סך הכל התחייבויות
0.55	4.74			0.95	1.54			פער הריבית

ראה הערות להלן.

הערה: נתונים מלאים על שיעורי ההכנסה והוצאה בכל מגזר, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.

סקירת ההנהלה – תוספת ג' (המשך)

שיעורי הכנסה והוצאה - של הבנק ושל חברות מאוחדות שלו ⁽¹⁾

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

2008				2009			
שיעורי הכנסה (הוצאה)		שיעורי הכנסה (הוצאה)		שיעורי הכנסה (הוצאה)		שיעורי הכנסה (הוצאה)	
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ⁽²⁾	השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ⁽²⁾
נגזרים ⁽⁴⁾	נגזרים	מימון	ממוצעת ⁽²⁾	נגזרים ⁽⁴⁾	נגזרים	מימון	ממוצעת ⁽²⁾
ב-%				ב-%			
סך הכל							
	4.98	4,796	96,290		4.12	4,648	112,932 ⁽³⁾
נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון ⁽³⁾							
השפעת נגזרים ⁽⁴⁾							
		(67)	662			101	1,125
		3,548	87,382			1,970	89,713
נגזרים מגדרים							
נגזרים משובצים ו-ALM							
4.49		8,277	184,334	3.30		6,719	203,770
סך הכל נכסים							
	(2.48)	(2,254)	90,834		(2.49)	(2,649)	106,210 ⁽³⁾
התחייבויות כספיות שהניבו הוצאות מימון ⁽³⁾							
השפעת נגזרים ⁽⁴⁾							
		(69)	682			(127)	1,239
		(3,974)	87,020			(1,911)	88,795
נגזרים מגדרים							
נגזרים משובצים ו-ALM							
(3.53)		(6,297)	178,536	(2.39)		(4,687)	196,244
סך הכל התחייבויות							
0.96	2.50			0.91	1.63		
פער הריבית							
		73				(45)	
בגין אופציות							
בגין מכשירים נגזרים אחרים (לא כולל							
אופציות, נגזרים בגידור ב-ALM							
		(6)				51	
ונגזרים משובצים שהופרדו ⁽⁴⁾)							
עמלות מעסקי מימון והכנסות							
		268				387	
מימון אחרות ⁽⁶⁾)							
		(26)				(40)	
הוצאות מימון אחרות							
		2,289				2,385	
רווח מפעולות מימון לפני הפרשה							
לחובות מסופקים							
		(395)				(375)	
הפרשה לחובות מסופקים (לרבות							
הפרשה כללית ונוספת)							
		1,894				2,010	
רווח מפעולות מימון לאחר הפרשה							
לחובות מסופקים							

ראה הערות להלן.

הערה: נתונים מלאים על שיעורי ההכנסה והוצאה בכל מגזר, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.

סקירת ההנהלה – תוספת ג' (המשך) שיעורי הכנסה והוצאה - של הבנק ושל חברות מאוחדות שלו⁽¹⁾

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

2008	2009	
יתרה ממוצעת ⁽²⁾	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	
סך הכל		
96,290	112,932	נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון ⁽³⁾
2,447	2,614	נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים ⁽⁵⁾
1,627	773	נכסים כספיים אחרים ⁽³⁾
(179)	(212)	הפרשה כללית והפרשה נוספת לחובות מסופקים
100,185	116,107	סך הכל הנכסים הכספיים
סך הכל		
90,834	106,210	התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון ⁽³⁾
2,210	2,384	התחייבויות הנובעות ממכשירים נגזרים ⁽⁵⁾
2,603	2,048	התחייבויות כספיות אחרות ⁽³⁾
95,647	110,642	סך הכל ההתחייבויות הכספיות
4,538	5,465	סך הכל עודף נכסים כספיים על התחייבויות כספיות
1,661	1,497	נכסים לא כספיים
181	220	התחייבויות לא כספיות
6,018	6,742	סך הכל האמצעים ההוניים

- (1) הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).
- (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבעי ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים, ולאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים.
- (3) למעט מכשירים נגזרים.
- (4) מכשירים נגזרים מגדרים (למעט אופציות), נגזרים משובצים שהופרדו ונגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק.
- (5) לרבות מטבעי ישראלי צמוד למטבע חוץ.
- (6) לרבות רווחים ממכירת השקעות באיגרות חוב מהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב למסחר.

הערה: נתונים מלאים על שיעורי ההכנסה והוצאה בכל מגזר, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.

סקירת ההנהלה – תוספת ג' (המשך) שיעורי הכנסה והוצאה - של הבנק ושל חברות מאוחדות שלו⁽¹⁾

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

נומינלי (במיליוני \$ ארה"ב)

2008				2009			
שיעורי הכנסה (הוצאה)				שיעורי הכנסה (הוצאה)			
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ⁽²⁾	השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ⁽²⁾
נגזרים ⁽⁴⁾	נגזרים	מימון		נגזרים ⁽⁴⁾	נגזרים	מימון	
ב-%				ב-%			
מטבע חוץ⁽⁵⁾							
	5.14	306	5,957		2.71	147	5,425
נכסים ⁽³⁾							
השפעת נגזרים ⁽⁴⁾							
		(19)	185			26	286
		589	11,610			246	10,514
נגזרים משובצים ו-ALM							
4.93		876	17,752	2.58		419	16,225
סך הכל נכסים							
	(2.92)	(152)	5,206		(0.59)	(32)	5,384
התחייבויות ⁽³⁾							
השפעת נגזרים ⁽⁴⁾							
		(19)	190			(32)	315
		(594)	11,943			(238)	10,536
נגזרים משובצים ו-ALM							
(4.41)		(765)	17,339	(1.86)		(302)	16,235
סך הכל התחייבויות							
0.52	2.22			0.72	2.12		
פער הריבית							

- (1) הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).
- (2) לאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים.
- (3) למעט מכשירים נגזרים.
- (4) מכשירים נגזרים מגדרים (למעט אופציות), נגזרים משובצים שהופרדו ונגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק.
- (5) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

הערה: נתונים מלאים על שיעורי ההכנסה והוצאה בכל מגזר, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.

סקירת ההנהלה - תוספת ד' חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית

ליום 31 בדצמבר 2009

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד שלושה חודשים	מעל שלושה חודשים עד שנה	מעל שנה עד שלושה שנים	מעל שלושה עד חמש שנים	מעל חמש עד עשר שנים
מטבע ישראלי לא צמוד					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין נכסים פיננסיים מורכבים ⁽²⁾					
54,093	594	2,453	1,404	416	116
נכסים פיננסיים ⁽¹⁾					
9,705	14,019	15,229	3,643	1,573	2,411
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)					
(907)	(435)	(262)	6	-	-
אופציות (במונחי נכס הבסיס)					
62,891	14,178	17,420	5,053	1,989	2,527
סך הכל שווי הוגן					
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין והתחייבויות פיננסיות מורכבות ⁽²⁾					
44,126	2,763	4,004	2,565	1,532	267
התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾					
12,998	15,357	10,515	3,473	1,506	2,313
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)					
(537)	(362)	786	6	-	-
אופציות (במונחי נכס הבסיס)					
56,587	17,758	15,305	6,044	3,038	2,580
סך הכל שווי הוגן					
מכשירים פיננסיים, נטו					
6,304	(3,580)	2,115	(991)	(1,049)	(53)
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר					
6,304	2,724	4,839	3,848	2,799	2,746
החשיפה המצטברת במגזר					

הערות ספציפיות:

- (1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- (2) מכשירים אשר מוינו לתקופות לפי משך החיים הממוצע האפקטיבי של כל מכשיר, מאחר ולא ניתן לשקף את החשיפה לריבית שלהם באמצעות מיון לפי תקופות לפירעון תזרימי מזומנים או למועד חידוש הריבית הקרוב.
- (3) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

הערות כלליות:

- פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
- בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל שווי הוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי בביאור 3 20) בדוח הכספי, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי הוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה בביאור 2 20) לדוח הכספי.
- שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי הוגן הכלול בגינו בביאור 3 20) לדוח הכספי.
- משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי הוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
- שיעור התשואה הפנימי ומשך החיים הממוצע לשנת 2008 חושבו על בסיס ניכיון תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים ליתרה המאזנית. התזרימים העתידיים שהוגנו כאמור, כוללים ריבית שתצטבר עד למועד הפירעון, או עד למועד שינוי הריבית, המוקדם שבהם.
- עסקאות מסוימות שביצע הבנק מהוות מכשירים פיננסיים מורכבים, הכוללים רכיבים נגזרים משובצים שלא חולצו, בהתאם להוראות הדיווח לציבור. בין היתר, כוללות עסקאות אלה הלוואות עם תחנות יציאה, פיקדונות נושאי ריבית מדורגת עם מועדי משיכה, אשראים ופיקדונות עם הבטחת רצפה ופיקדונות עם ברירת הצמדה. הבנק משקף את סיכון הריבית בגין מכשירים אלו באופן סביר, באמצעות פריסת פירעון תזרימי המזומנים על פי מועדי החוזה והנחות שונות המבוססות על ניסיון העבר. המכשירים בהם לא ניתן לשקף באופן סביר את החשיפה לסיכון ריבית על ידי פריסת לתקופות החזיות המתאימות, מסתכמים להיקף שאינו מהותי.

2008		2009		סך הכל שווי הוגן	ללא תקופת פירעון	מעל עשרים שנה	מעל עשר עד עשרים שנים
משך חיים ממוצע בשנים	שיעור תשואה פנימי באחוזים	משך חיים ממוצע אפקטיבי בשנים	שיעור תשואה פנימי באחוזים				
0.12	3.67%	0.25	3.37%	59,959	596	278	9
		0.99		46,580	-	-	-
		0.35		(1,598)	-	-	-
		0.58		104,941	596	278	9
0.25	3.34%	0.31	2.09%	55,353	-	20	76
		1.01		46,162	-	-	-
		0.16		(107)	-	-	-
		0.63		101,408	-	20	76
				3,533	596	258	(67)
				3,533	3,533	2,937	2,679

סקירת ההנהלה - תוספת ד' (המשך) חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית

ליום 31 בדצמבר 2009

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד שלושה חודשים	מעל שלושה עד חודשים עד שנה	מעל שנה עד שלושה שנים	מעל חמש עד עשר שנים	מעל חמש שנים
מטבע ישראלי צמוד מדד					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין נכסים פיננסיים מורכבים					
465	2,164	9,343	11,822	6,522	6,194
-	78	550	1,693	554	195
-	-	-	-	-	-
465	2,242	9,893	13,515	7,076	6,389
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין והתחייבויות פיננסיות מורכבות					
1,086	1,746	5,453	7,364	6,993	8,184
4	643	2,687	2,006	306	422
-	-	-	-	-	-
1,090	2,389	8,140	9,370	7,299	8,606
מכשירים פיננסיים, נטו					
(625)	(147)	1,753	4,145	(223)	(2,217)
(625)	(772)	981	5,126	4,903	2,686

הערות ספציפיות:

- (1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- (2) מכשירים אשר מוינו לתקופות לפי משך החיים הממוצע האפקטיבי של כל מכשיר, מאחר ולא ניתן לשקף את החשיפה לריבית שלהם באמצעות מיון לפי תקופות לפירעון תזרימי מזומנים או למועד חידוש הריבית הקרוב.
- (3) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

הערות כלליות:

- פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
- בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל שווי הוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי בביאור 3 20 בדוח הכספי, בעקבות להנחות שלפיהן חושב השווי הוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה בביאור 2 20 לדוח הכספי.
- שיעור תשואה פנימי ינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי הוגן הכלול בגינו בביאור 3 20 לדוח הכספי.
- משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי הוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
- שיעור התשואה הפנימי ומשך החיים הממוצע לשנת 2008 חושבו על בסיס ניכיון תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים ליתרה המאזנית. התזרימים העתידיים שהונו כאמור, כוללים ריבית שתצטבר עד למועד הפירעון, או עד למועד שינוי הריבית, המוקדם שבהם.
- עסקאות מסוימות שביצע הבנק מהוות מכשירים פיננסיים מורכבים, הכוללים רכיבים נגזרים משובצים שלא חולצו, בהתאם להוראות הדיווח לציבור. בין היתר, כוללות עסקאות אלה הלוואות עם תחנות יציאה, פיקדונות נושאי ריבית מדורגת עם מועדי משיכה, אשראים ופיקדונות עם הבטחת רצפה ופיקדונות עם ברירת הצמדה. הבנק משקף את סיכון הריבית בגין מכשירים אלו באופן סביר, באמצעות פריסת פירעון תזרימי המזומנים על פי מועדי החזרה והנחות שונות המבוססות על ניסיון העבר. המכשירים בהם לא ניתן לשקף באופן סביר את החשיפה לסיכון ריבית על ידי פריסה לתקופות החוזיות המתאימות, מסתכמים להיקף שאינו מהותי.

2008		2009		סך הכל שווי הוגן	ללא תקופת פירעון	מעל עשרים שנה	מעל עשר עד עשרים שנים
משך חיים ממוצע בשנים	שיעור תשואה פנימי באחוזים	משך חיים ממוצע אפקטיבי בשנים	שיעור תשואה פנימי באחוזים				
3.08	4.93%	3.37	3.67%	38,085	87	20	1,468
		2.05		3,070	-	-	-
		0.00		-	-	-	-
		3.27		41,155	87	20	1,468
4.02	4.68%	4.48	2.91%	33,958	2	305	2,825
		1.41		6,068	-	-	-
		0.00		-	-	-	-
		4.01		40,026	2	305	2,825
				1,129	85	(285)	(1,357)
				1,129	1,129	1,044	1,329

סקירת ההנהלה - תוספת ד' (המשך) חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית

ליום 31 בדצמבר 2009

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד שלושה חודשים	מעל שלושה עד חודשים עד שנה	מעל שנה עד שלושה שנים	מעל חמש עד עשר שנים	מעל חמש עד עשר שנים
מטבע חוץ⁽⁵⁾					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים					
מבגין נכסים פיננסיים מורכבים⁽²⁾					
8,742	5,141	1,845	496	860	1,141
20,812	12,954	9,132	1,420	326	145
(596)	(201)	818	10	-	-
28,958	17,894	11,795	1,926	1,186	1,286
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים					
מבגין והתחייבויות פיננסיות מורכבות⁽²⁾					
11,840	6,968	2,907	(146)	(214)	419
17,904	8,734	13,176	1,563	489	877
(1,000)	(273)	(239)	10	-	-
28,744	15,429	15,844	1,427	275	1,296
מכשירים פיננסיים, נטו					
214	2,465	(4,049)	499	911	(10)
214	2,679	(1,370)	(871)	40	30

הערות ספציפיות:

- למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- מכשירים אשר מוינו לתקופות לפי משך החיים הממוצע האפקטיבי של כל מכשיר, מאחר ולא ניתן לשקף את החשיפה לריבית שלהם באמצעות מיון לפי תקופות פירעון תזרימי מזומנים או למועד חידוש הריבית הקרוב.
- מוצג משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
- כולל מניות המוצגות בטור "ללא תקופות פירעון"
- לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

הערות כלליות:

- פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
- בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל שווי ההוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי בביאור 20 (3) בדוח הכספי, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה בביאור 20 (2) לדוח הכספי.
- שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן הכלול בגינו בביאור 20 (3) לדוח הכספי.
- משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
- שיעור התשואה הפנימי ומשך החיים הממוצע לשנת 2008 חושבו על בסיס ניכיון תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים ליתרה המאזנית. התזרימים העתידיים שהונו כאמור, כוללים ריבית שתצטבר עד למועד הפירעון, או עד למועד שינוי הריבית, המוקדם שבהם.
- עסקאות מסוימות שביצע הבנק מהוות מכשירים פיננסיים מורכבים, הכוללים רכיבים נגזרים משובצים שלא חולצו, בהתאם להוראות הדיווח לציבור. בין היתר, כוללות עסקאות אלה הלוואות עם תחנות יציאה, פיקדונות נושאי ריבית מדורגת עם מועדי משיכה, אשראים ופיקדונות עם הבטחת רצפה ופיקדונות עם ברירת הצמדה. הבנק משקף את סיכון הריבית בגין מכשירים אלו באופן סביר, באמצעות פריסת פירעון תזרימי המזומנים על פי מועדי החזרה והנחות שונות המבוססות על ניסיון העבר. המכשירים בהם לא ניתן לשקף באופן סביר את החשיפה לסיכון ריבית על ידי פריסה לתקופות החזיות המתאימות, מסתכמים להיקף שאינו מהותי.

2008		2009		סך הכל שווי הוגן	ללא תקופת פירעון	מעל עשרים שנה	מעל עשר עד עשרים שנים
משך חיים ממוצע	שיעור תשואה פנימי	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי				
בשנים	באחוזים	בשנים	באחוזים				
0.70	6.79%	1.03	2.78%	18,349	72	(1)	53
		0.89		44,790	-	-	1
		0.50		31	-	-	-
		0.93		63,170	72	(1)	54
0.46	3.29%	0.88	1.54%	21,796	2	-	20
		1.05		42,743	-	-	-
		0.31		(1,502)	-	-	-
		1.01		63,037	2	-	20
				133	70	(1)	34
				133	133	63	64

סקירת ההנהלה - תוספת ד' (המשך) חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית

ליום 31 בדצמבר 2009

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

עם דרישה עד חודש	מל חודש עד שלושה חודשים	מל שלושה עד ששה חודשים	מל ששה עד תשעה חודשים	מל עשר עד שנים	מל חמש עד עשר שנים
------------------------	-------------------------------	------------------------------	-----------------------------	-------------------	--------------------------

לא כספי

נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים

ובגין נכסים פיננסיים מורכבים⁽²⁾

(11)	6	6	-	-	-
------	---	---	---	---	---

אופציות (במונחי נכס הבסיס)

(11)	6	6	-	-	-
------	---	---	---	---	---

סה"כ שווי הוגן

חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית

נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים

ובגין נכסים פיננסיים מורכבים⁽²⁾

63,300	7,899	13,641	13,722	7,798	7,451
--------	-------	--------	--------	-------	-------

נכסים פיננסיים⁽¹⁾

30,517	27,051	24,911	6,756	2,453	2,751
--------	--------	--------	-------	-------	-------

מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)

(1,514)	(630)	562	16	-	-
---------	-------	-----	----	---	---

אופציות (במונחי נכס הבסיס)

92,303	34,320	39,114	20,494	10,251	10,202
--------	--------	--------	--------	--------	--------

סך הכל שווי הוגן

התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים

ובגין והתחייבויות פיננסיות מורכבות⁽²⁾

57,052	11,477	12,364	9,783	8,311	8,870
--------	--------	--------	-------	-------	-------

התחייבויות פיננסיות⁽¹⁾

30,906	24,734	26,378	7,042	2,301	3,612
--------	--------	--------	-------	-------	-------

מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)

(1,537)	(635)	547	16	-	-
---------	-------	-----	----	---	---

אופציות (במונחי נכס הבסיס)

86,421	35,576	39,289	16,841	10,612	12,482
--------	--------	--------	--------	--------	--------

סך הכל שווי הוגן

מכשירים פיננסיים, נטו

5,882	(1,256)	(175)	3,653	(361)	(2,280)
-------	---------	-------	-------	-------	---------

סך הכל החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית

5,882	4,626	4,451	8,104	7,743	5,463
-------	-------	-------	-------	-------	-------

סך הכל החשיפה המצטברת

הערות ספציפיות:

- (1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- (2) מכשירים אשר מוינו לתקופות לפי משך החיים הממוצע האפקטיבי של כל מכשיר, מאחר ולא ניתן לשקף את החשיפה לריבית שלהם באמצעות מיון לפי תקופות לפירעון תזרימי מזומנים או למועד חידוש הריבית הקרוב.
- (3) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי
- (4) כולל מניות המוצגות בטור "ללא תקופות פירעון"

הערות כלליות:

- פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
- בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל שווי הוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי בביאור 3 20 בדוח הכספי, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי הוגן של המכשיר הפיננסי. לפיכך נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה ביאור 2 20 לדוח הכספי.
- שיעור תשואה פנימי ינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי הוגן הכלול בגינו בביאור 3 20 לדוח הכספי.
- משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי הוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרום כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
- שיעור התשואה הפנימי ומשך החיים הממוצע לשנת 2008 חושבו על בסיס ניכיון תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים ליתרה המאזנית. התזרימים העתידיים שהונו כאמור, כוללים ריבית שתצטבר עד למועד הפירעון, או עד למועד שינוי הריבית, המוקדם שבהם.
- עסקאות מסוימות שביצע הבנק מהוות מכשירים פיננסיים מורכבים, הכוללים רכיבים נגזרים משובצים שלא חולצו, בהתאם להוראות הדיווח לציבור. בין היתר, כוללות עסקאות אלה הלוואות עם תחנות יציאה, פיקדונות נושאי ריבית מדורגת עם מועדי משיכה, אשראים ופיקדונות עם הבטחת רצפה ופיקדונות עם ברירת הצמדה. הבנק משקף את סיכון הריבית בגין מכשירים אלו באופן סביר, באמצעות פריסת פירעון תזרימי המזומנים על פי מועדי החזרה והנחות שונות המבוססות על ניסיון העבר. המכשירים בהם לא ניתן לשקף באופן סביר את החשיפה לסיכון ריבית על ידי פריסה לתקופות החזריות המתאימות, מסתכמים להיקף שאינו מהותי.

2008		2009		סך הכל שווי הוגן	ללא תקופת פירעון	מעל עשרים שנה	מעל עשר עד עשרים שנים
משך חיים ממוצע בשנים	שיעור תשואה פנימי באחוזים	משך חיים ממוצע אפקטיבי בשנים	שיעור תשואה פנימי באחוזים				
				1	-	-	-
				1	-	-	-
1.28		1.40		116,393	755	297	1,530
		0.98		94,440	-	-	1
		0.35		(1,566)	-	-	-
		1.22		209,267	755	297	1,531
1.45		1.70		111,107	4	325	2,921
		1.05		94,973	-	-	-
		0.30		(1,609)	-	-	-
		1.41		204,471	4	325	2,921
				4,796	751	(28)	(1,390)
				4,796	4,796	4,045	4,073

סקירת ההנהלה - תוספת ה' סיכון אשראי לפי ענפי משק - מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2009

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ההוצאה השנתית בגין הפרשה ספציפית לחובות מסופקים בעייתיים ⁽²⁾	סיכון אשראי כולל לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽¹⁾				סיכון אשראי מאזני				
		ערביות והתחייבויות אחרות	עסקאות סך הכל עתידיות	על חשבון לקוחות	סך הכל	שווי הוגן נגזרים	איגרות חוב ⁽⁵⁾	אשראי	סך הכל	
35	2 918	236	4	232	682	-	-	682	חקלאות	
301	41 10,636	4,981	462	4,519	5,655	33	13	5,609	תעשייה	
1,277	18 15,666	9,297	157	9,140	6,369	11	41	6,317	בינוי ונדל"ן	
-	- 1,381	892	162	730	489	149	64	276	חשמל ומים	
201	30 8,318	3,617	196	3,421	4,701	21	-	4,680	מסחר	
45	2 299	67	2	65	232	1	-	231	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל	
62	3 1,388	686	111	575	702	2	1	699	תחבורה ואחסנה	
60	8 1,315	640	95	545	675	17	11	647	תקשורת ושירותי מחשב	
1,537	132 14,636	7,937	965	6,972	6,699	175	29	6,495	שירותים פיננסיים	
84	8 3,744	1,254	52	1,202	2,490	4	-	2,486	שירותים עסקיים אחרים	
100	8 1,200	436	5	431	764	-	-	764	שירותים ציבוריים וקהילתיים	
1,021	25 55,698	3,362	-	3,362	52,336	-	-	52,336	אנשים פרטיים: הלוואות לדיור	
542	71 20,112	9,307	102	9,205	10,805	45	-	10,760	אחר	
5,265	349 135,311	42,712	2,313	40,399	92,599	458	159	91,982	סך הכל	
48	7 4,160	637	152	485	3,523	38	5	3,480	בגין פעילות לווים בחוץ לארץ	
5,313	356 139,471	43,349	2,465	40,884	96,122	496	164	95,462	סך הכל סיכון אשראי לציבור	
									חשיפות סיכון אשראי שאינן בגין הציבור:	
42	- 12,504	8,778	8,363	415	3,726	930	1,084	1,712	תאגידיים בנקאיים	
-	- 15,671	312	-	312	15,359	-	6,550	8,809	ממשלה	
5,355	356 167,646	52,439	10,828	41,611	115,207	1,426	7,798	105,983	סך הכל סיכון אשראי	
									סיכון אשראי לציבור שנכלל בענפי המשק השונים:	
70	10 2,131	839	38	801	1,292	4	-	1,288	תנועות ההתיישבות ⁽³⁾	
37	- 187	35	-	35	152	-	-	152	רשויות מקומיות ⁽⁴⁾	

(1) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(2) יתרת חובות בעייתיים בניכוי אשראי המכוסה בבטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה וקבוצת לווים, כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.

(3) קיבוצים ומושבים, ארגונים אזוריים וארציים ותאגידיים שבשליטת תנועות ההתיישבות.

(4) לרבות תאגידיים בשליטתו.

(5) כולל ניירות ערך שנשאלו בסך 307 מיליוני שקלים חדשים.

הערה: סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי הפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

סקירת ההנהלה - תוספת ה' (המשך) סיכון אשראי לפי ענפי משק - מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2008

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ייתרת חובות בעייתיים ⁽⁴⁾	ההוצאה השנתית בגין הפרשה ספציפית לחובות מסופקים	סיכון אשראי כולל לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽¹⁾	
25	3	979	256	723	חקלאות
506	49	13,138	6,312	6,826	תעשייה
2,284	27	14,817	7,406	7,411	בינוי ונדל"ן
33	1	1,154	869	285	חשמל ומים
253	42	8,715	3,873	4,842	מסחר
29	1	517	273	244	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
15	2	1,249	538	711	תחבורה ואחסנה
51	-	1,768	1,220	548	תקשורת ושירותי מחשב
1,712	123	14,858	7,858	7,000	שירותים פיננסיים
85	19	3,565	1,072	2,493	שירותים עסקיים אחרים
114	3	1,290	507	783	שירותים ציבוריים וקהילתיים
1,172	45	48,172	3,317	44,855	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
570	61	18,382	8,472 ⁽²⁾	9,910 ⁽²⁾	אנשים פרטיים - אחר
6,849	376	128,604	41,973	86,631	סך הכל
47	3	4,123	645	3,478	בגין פעילות לווים בחוץ לארץ
6,896	379	132,727	42,618	90,109	סך הכל
					סיכון אשראי לציבור שנכלל בענפי המשק השונים:
164	-	2,271	822	1,449	תנועות ההתיישבות ⁽⁵⁾
31	-	206	29	177	רשויות מקומיות ⁽⁶⁾

(1) כולל אשראי לציבור והשקעות באגרות חוב של הציבור בסך 232 מיליוני שקלים חדשים ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים לציבור בסך 759 מיליוני שקלים חדשים.

(2) סווג מחדש. לפרטים ראה ביאור 4 א.4.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(4) יתרת חובות בעייתיים בניכוי אשראי המכוסה בבטחונות המותרים ליכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה וקבוצת לווים, כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.

(5) קבוצים ומושבים, ארגונים אזוריים וארציים ותאגידים שבשליטת תנועות ההתיישבות.

(6) לרבות תאגידים בשליטתו.

הערה: סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

סקירת ההנהלה - תוספת ה' (המשך) סיכון אשראי לפי ענפי משק - יתרות ממוצעות

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

סיכון אשראי כולל לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽¹⁾			סיכון אשראי מאזני				סיכון אשראי כולל לציבור
	סך הכל	עסקאות עתידיות	ערביות והתחייבויות אחרות על חשבון לקוחות	סך הכל	שווי הוגן נגזרים	איגרות חוב ⁽⁵⁾	אשראי	
950	257	3	254	693	1	-	692	חקלאות
12,695	6,335	419	5,916	6,360	60	12	6,288	תעשייה
14,273	7,541	86	7,455	6,732	10	42	6,680	בינוי ונדל"ן
1,260	835	212	623	425	104	29	292	חשמל ומים
8,588	3,616	296	3,320	4,972	53	-	4,919	מסחר
364	129	15	114	235	3	-	232	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
1,322	584	116	468	738	24	3	711	תחבורה ואחסנה
1,659	979	168	811	680	19	7	654	תקשורת ושירותי מחשב
15,300	7,678	1,166	6,512	7,622	247	30	7,345	שירותים פיננסיים
3,789	1,289	173	1,116	2,500	26	-	2,474	שירותים עסקיים אחרים
1,213	436	8	428	777	3	-	774	שירותים ציבוריים וקהילתיים
52,118	3,814	-	3,814	48,304	-	-	48,304	אנשים פרטיים: הלוואות לדירור
19,314	9,635	151	9,484	9,679	56	-	9,623	אחר
132,845	43,128	2,813	40,315	89,717	606	123	88,988	סך הכל
4,173	684	171	513	3,489	8	30	3,451	בגין פעילות לווים בחוץ לארץ
137,018	43,812	2,984	40,828	93,206	614	153	92,439	סך הכל סיכון אשראי לציבור
								חשיפות סיכון אשראי שאינן בגין הציבור:
15,412	9,124	8,916	208	6,288	1,686	1,226	3,376	תאגידים בנקאיים
14,149	161	-	161	13,988	-	6,845	7,143	ממשלה
166,579	53,057	11,900	41,197	113,482	2,300	8,224	102,958	סך הכל סיכון אשראי
								סיכון אשראי לציבור שנכלל בענפי המשק השונים:
2,199	829	19	810	1,370	3	-	1,367	תנועות ההתיישבות ⁽³⁾
199	25	-	25	174	-	-	174	רשויות מקומיות ⁽⁴⁾

(1) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(2) יתרת חובות בעייתיים בניכוי אשראי המכוסה בבטחונות המותרים ליכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה וקבוצת לווים, כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.

(3) קיבוצים ומושבים, ארגונים אזוריים וארציים ותאגידים שבשליטת תנועות ההתיישבות.

(4) לרבות תאגידים בשליטתו.

(5) כולל ניירות ערך שנשאלו בסך 601 מיליוני שקלים חדשים.

הערה: סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

סקירת ההנהלה – תוספת ו' חשיפות למדינות זרות - מאוחד⁽¹⁾

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

חלק א' - מידע בדבר סך החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאוחד או מעל 20% מהון, לפי הנמוך

חשיפה מאזנית		חשיפה חוץ מאזנית ⁽²⁾		חשיפה מאזנית		חשיפה מאזנית		חשיפה מאזנית		חשיפה מאזנית		חשיפה מאזנית מעבר לגבול המדינה
				סך כל יתרת חובות בעייתיים ⁽⁴⁾	סך כל החשיפה המאזנית	של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים	חשיפה מאזנית מעבר לגבול	חשיפה מאזנית מעבר לגבול	חשיפה מאזנית מעבר לגבול			
מזרח אסיה	אמריקה	אסיה	אסיה	אסיה	אסיה	אסיה	אסיה	אסיה	אסיה	אסיה	אסיה	אסיה
653	1,019	-	1,766	29	1,820	148	1,231	1,379	898	774	-	ארצות הברית
212	349	2	1,694	36	897	336	308	644	123	438	-	בריטניה
177	216	-	1,321	13	393	-	-	-	32	361	-	גרמניה
1,200	2,080	5	1,747	74	3,280	-	-	-	2,042	1,237	1	אחרות
2,242	3,664	7	6,528	152	6,390	484	1,539	2,023	3,095	2,810	1	סך הכל החשיפות למדינות זרות
137	202	-	152	17	339	-	-	-	272	66	1	סך כל החשיפות למדינות LDC
ליום 31 בדצמבר 2009												
745	1,793	2	1,636	21	4,689	2,151	97	2,248	1,251	795	492	ארצות הברית
265	413	-	2,575	27	1,075	397	306	703	111	567	-	בריטניה
299	387	-	752	-	686	-	-	-	96	590	-	גרמניה
146	307	-	751	3	453	-	-	-	95	358	-	שוויץ
967	2,922	2	1,807	58	3,889	-	-	-	2,449	1,423	17	אחרות
2,422	5,822	4	7,521	109	10,792	2,548	403	2,951	4,002	3,733	509	סך הכל החשיפות למדינות זרות
90	292	-	82	14	382	-	-	-	277	103	2	סך כל החשיפות למדינות LDC

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות מזילים ונגזרי אשראי.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות לווה.

(3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

(4) יתרת חובות בעייתיים בניכוי חובות המכוסים בבטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים. לא כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.

סקירת ההנהלה – תוספת ו' (המשך) חשיפות למדינות זרות – מאוחד⁽¹⁾

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

חלק ב'- מידע בדבר מדינות שסך החשיפה לכל אחת מהן הינו בין 0.75% לבין 1% מסך הנכסים במאוחד או בין 15% לבין 20% מהון, לפי הנמוך
נכון ליום 31 בדצמבר 2009 אין חשיפה נדרשת לדיווח, בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים.

ליום 31 בדצמבר 2008		
מדינה	חשיפה מאזנית	חשיפה חוץ מאזנית
הולנד	640	445

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

חלק ג'- מידע בדבר חשיפה מאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות
אין חשיפה מהותית למדינות זרות עם בעיות נזילות.

סקירת ההנהלה - תוספת ז'
מאזנים מאוחדים – מידע רב-רבעוני
 לסוף כל רבעון בשנת 2009
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
נכסים				
9,620	9,828	9,833	11,011	מזומנים ופיקדונות בבנקים
8,268	8,188	7,878	7,643	ניירות ערך
783	828	486	307	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ⁽¹⁾
⁽¹⁾ 92,988	⁽¹⁾ 92,645	⁽¹⁾ 93,972	95,249	אשראי לציבור
2	310	297	301	אשראי לממשלה
11	11	12	12	השקעות בחברות מוחזקות
1,458	1,461	1,458	1,522	בניינים וציוד
4,712	3,027	2,587	2,394	נכסים אחרים
117,842	116,298	116,523	118,439	סך כל הנכסים
התחייבויות והון				
94,548	93,744	93,405	95,021	פיקדונות הציבור
1,516	2,036	2,122	1,899	פיקדונות מבנקים
237	229	220	209	פיקדונות הממשלה
-	-	-	-	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
7,447	7,697	7,888	8,166	איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
⁽¹⁾ 7,679	⁽¹⁾ 5,905	⁽¹⁾ 6,092	6,259	התחייבויות אחרות
111,427	109,611	109,727	111,554	סך כל ההתחייבויות
360	362	358	353	זכויות בעלי מניות חיצוניים
6,055	6,325	6,438	6,532	הון עצמי
117,842	116,298	116,523	118,439	סך כל ההתחייבויות והון

(1) סווג מחדש. לפרטים ראה ביאור 4 א.4).

סקירת ההנהלה – תוספת ז' (המשך) מאזנים מאוחדים – מידע רב-רבעוני

לסוף כל רבעון בשנת 2008

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
נכסים				
9,895	10,439	10,892	11,038	מזומנים ופיקדונות בבנקים
4,096	4,432	7,449	9,259	ניירות ערך
110	28	-	12	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
75,117	77,310	⁽¹⁾ 84,820	⁽¹⁾ 88,923	אשראי לציבור
3	3	3	2	אשראי לממשלה
18	17	17	17	השקעות בחברות מוחזקות
1,239	1,258	1,402	1,476	בניינים וציוד
4,212	4,012	3,372	4,159	נכסים אחרים
94,690	97,499	107,955	114,886	סך כל הנכסים
התחייבויות והון				
73,237	72,928	84,681	91,779	פיקדונות הציבור
3,273	5,620	2,465	1,867	פיקדונות מבנקים
267	256	443	242	פיקדונות הממשלה
-	-	600	972	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
6,338	6,649	6,870	6,837	איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
5,954	6,325	⁽¹⁾ 6,717	⁽¹⁾ 6,886	התחייבויות אחרות
89,069	91,778	101,776	108,583	סך כל ההתחייבויות
-	-	333	351	זכויות בעלי מניות חיצוניים
5,621	5,721	5,846	5,952	הון עצמי
94,690	97,499	107,955	114,886	סך כל ההתחייבויות והון

(1) סווג מחדש. לפרטים ראה ביאור 4 א.4.

**סקירת ההנהלה - תוספת ח'
דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב-רבעוני
תמצית דוח רווח והפסד מאוחד לפי רבעונים בשנת 2009
סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)**

רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
584	564	582	655	רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
119	67	82	107	הפרשה לחובות מסופקים
465	497	500	548	רווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
הכנסות תפעוליות ואחרות				
309	313	332	353	עמלות תפעוליות
(4)	11	52	55	רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות, נטו
12	10	12	9	הכנסות אחרות
317	334	396	417	סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות
הוצאות תפעוליות ואחרות				
370	352	404	504	משכורות והוצאות נלוות
134	143	139	141	אחזקה ופחת בניינים וציוד
101	101	111	140	הוצאות אחרות
605	596	654	785	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
177	235	242	180	רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
65	79	81	61	הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
112	156	161	119	רווח מפעולות רגילות לאחר מיסים
-	-	-	(1)	חלק בהפסדים, נטו, מפעולות רגילות של חברות מוחזקות, לאחר השפעת מס
(2)	(6)	(5)	(2)	חלקם של בעלי מניות חיצוניים ברווחים נטו, מפעולות רגילות לאחר מיסים של חברות מאוחדות
110	150	156	116	רווח נקי, מפעולות רגילות
-	-	-	(2)	הפסד מפעולות בלתי רגילות לאחר מס
110	150	156	114	רווח נקי
רווח למניה ⁽¹⁾				
רווח בסיסי למניה (בשקלים חדשים)				
0.50	0.68	0.70	0.51	רווח למניה מפעולות רגילות
-	-	-	(0.01)	רווח מפעולות בלתי רגילות
0.50	0.68	0.70	0.50	סך הכל
רווח מדולל למניה (בשקלים חדשים)				
0.50	0.68	0.70	0.50	רווח למניה מפעולות רגילות
-	-	-	(0.01)	רווח מפעולות בלתי רגילות
0.50	0.68	0.70	0.49	סך הכל

(1) מניה בת 0.1 ₪ ערך נקוב.

**סקירת ההנהלה - תוספת ח'
דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב-רבעוני
תמצית דוח רווח והפסד מאוחד לפי רבעונים בשנת 2008
סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)**

רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
549	554	598	588	רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
41	55	117	182	הפרשה לחובות מסופקים
508	499	481	406	רווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים
הכנסות תפעוליות ואחרות				
(1)267	(1)270	(1)314	(1)310	עמלות תפעוליות
8	25	(3)	16	רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות, נטו
(1)8	(1)5	(1)4	(1)5	הכנסות אחרות
283	300	315	331	סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות
הוצאות תפעוליות ואחרות				
312	303	331	327	משכורות והוצאות נלוות
104	111	126	132	אחזקה ופחת בניינים וציוד
85	86	107	129	הוצאות אחרות
501	500	564	588	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
290	299	232	149	רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
110	113	86	47	הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
180	186	146	102	רווח מפעולות רגילות לאחר מיסים
-	-	-	(1)	חלק בהפסדים, נטו, מפעולות רגילות של חברות מוחזקות, לאחר השפעת מס
-	-	(7)	(5)	חלקם של בעלי מניות חיצוניים ברווחים נטו, מפעולות רגילות לאחר מיסים של חברות מאוחדות
180	186	139	96	רווח נקי, מפעולות רגילות
-	-	1	-	רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מס
180	186	140	96	רווח נקי
(2) רווח למניה				
רווח בסיסי למניה (בשקלים חדשים)				
0.81	0.84	0.62	0.43	רווח למניה מפעולות רגילות
-	-	0.01	-	רווח מפעולות בלתי רגילות
0.81	0.84	0.63	0.43	סך הכל
רווח מדולל למניה (בשקלים חדשים)				
0.80	0.83	0.62	0.43	רווח למניה מפעולות רגילות
-	-	0.01	-	רווח מפעולות בלתי רגילות
0.80	0.83	0.63	0.43	סך הכל

(1) סווג מחדש.

(2) מניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב.

הצהרה (Certification)

אני, אליעזר יונס, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק מזרחי טפחות בע"מ (לשעבר: בנק המזרחי המאוחד בע"מ) (להלן: "הבנק") לשנת 2009 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי⁽¹⁾, וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון, לוועדת הביקורת ולוועדת המאזן של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

א. יונס
מנהל כללי

21 במרץ 2010
ו' בניסן תש"ע

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"

הצהרה (Certification)

אני, מנחם אביב, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק מזרחי טפחות בע"מ (לשעבר: בנק המזרחי המאוחד בע"מ) (להלן: "הבנק") לשנת 2009 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ובתזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי⁽¹⁾, וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון, לוועדת הביקורת ולוועדת המאזן של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

מ. אביב
סגן מנהל כללי, חשבונאי ראשי

21 במרץ 2010
ו' בניסן תש"ע

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון וההנהלה של מזרחי טפחות בע"מ (להלן: "הבנק") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של בטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך, גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות, הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה, המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2009 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של ה- Organizations of the (COSO) Committee of Sponsoring Treadway Commission. בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2009 הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2009 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק, ברייטמן אלמגור זוהר, כפי שצויין בדוח שלהם בעמוד מספר 215 אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסוייגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2009.

מנחם אביב
סגן מנהל כללי, חשבונאי ראשי

אליעזר יונס
מנהל כללי

יעקב פרי
יושב ראש הדירקטוריון

רמת גן, 21 במרץ 2010
ו' בניסן תש"ע

דוחות כספיים

תוכן העניינים

215	דין וחשבון רואי החשבון המבקרים - בקרה פנימית על דיווח כספי
216	דין וחשבון רואי החשבון המבקרים
217	מאזן
218	דוח רווח והפסד
220	דוח על השינויים בהון העצמי
222	דוח על תזרימי המזומנים
226	ביאורים לדוחות הכספיים

דוח רואה החשבון המבקר לבעלי המניות של בנק מזרחי טפחות בערבון מוגבל - בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית של בנק מזרחי טפחות בע"מ (להלן "הבנק") על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2009 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Tread way (COSO) Commission. הדירקטוריון והנהלת הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי, ולהערכת האפקטיביות של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקנים של המועצה לפיקוח על החשבונאות של חברות ציבוריות (Public Company Accounting Oversight Board) (ארה"ב), כפי שאומצו על ידי המפקח על הבנקים. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע כדי להשיג מידה סבירה של בטחון בדבר שאלת קיומה של בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי, מכל הבחינות המהותיות. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון לקיומה של חולשה מהותית, בדיקה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כי הם נחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית של בנק על דיווח כספי הינה תהליך המתוכנן כדי לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP), ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית של בנק על דיווח כספי כוללת את המדיניות והנהלים אשר:

- (1) שייכים לשמירת רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות באופן מדויק ונאות את העסקות וההעברות של נכסי הבנק;
- (2) מספקים מידה סבירה של בטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושתקבולים ותשלומים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות של הנהלת הבנק והדירקטורים שלו;
- (3) מספקים מידה סבירה של בטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה לא מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עלולה שלא למנוע או שלא לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, ההשלכות של הערכת אפקטיביות כלשהי על תקופות עתידיות נתונות לסיכון שבקורות עלולות להפוך לבלתי מתאימות בגלל שינויים בתנאים, או שרמת הציאות למדיניות או לנהלים עלולה להידרדר.

לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2009, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Tread way (COSO) Commission.

ביקרנו גם בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973 ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי ההנחיות של המפקח על הבנקים, את המאזנים המצורפים של הבנק לימים 31 בדצמבר 2009 ו-2008 ואת המאזנים המאוחדים לאותם תאריכים ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על השינויים בהון העצמי והדוחות על תזרימי המזומנים של הבנק ומאוחדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009, והדוח שלנו מיום 21 במרץ 2010 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על הדוחות הכספיים המאוחדים הנ"ל.

בריטמן אלמגור זרה ושות'
רואי חשבון

תל אביב, 21 במרץ 2010
ו' בניסן תש"ע

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק מזרחי טפחות בערבון מוגבל

ביקרנו את המאזנים המצורפים של בנק מזרחי טפחות בע"מ (להלן - "הבנק") לימים 31 בדצמבר 2009 ו-2008 ואת המאזנים המאוחדים לאותם תאריכים ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על השינויים בהון העצמי והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוחדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות בנות שאוחדו אשר נכסיהן הכלולים באיחוד מהווים כ- 8.22% ו- 9.52% מכלל הנכסים המאוחדים לימים 31 בדצמבר 2009 ו-2008 בהתאמה, ורווחיהן מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים הכלולים בדוחות הרווח והפסד המאוחדים מהווים כ- 9.87%, 6.20%, ו- 3.24% מכלל הרווח המאוחד מפעולות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים, לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2009, 2008 ו-2007, בהתאמה. כמו-כן, לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברה כלולה שההשקעה בה היא בסך 13 ו-12 מיליון שקלים חדשים לימים 31 בדצמבר 2009 ו-2008 בהתאמה. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973 ותקני ביקורת מסויימים שישומם בביקורת של תאגידי בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון, שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעת מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שישומו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון והנהלה של הבנק וכן הערכת נאותות הצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי חשבון אחרים, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי - של הבנק ובמיוחד - לימים 31 בדצמבר 2009 ו-2008 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק ובמיוחד לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו כן לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

ביקרנו גם בהתאם לתקנים של המועצה לפיקוח על החשבונאות של חברות ציבוריות (Public Company Accounting Oversight Board) (ארה"ב), כפי שאומצו על ידי המפקח על הבנקים, את הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2009 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה- Board Committee of Sponsoring Organizations of the Tread way Commission (COSO) והדוח שלנו מיום 21 במרץ 2010 כלל חוות דעת בלתי מסויגת לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 12.ד19-14) ביחס לתביעות שהוגשו כנגד הבנק לרבות בקשות להכיר בהן כתובענות ייצוגיות.

בריטמן אלמגור זהר ושות'
רואי חשבון

תל אביב, 21 במרץ 2010
ו' בניסן תש"ע

מאזן - מאוחד ושל הבנק - ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק		מאוחד		ביאור	
2008	2009	2008	2009		
נכסים					
10,475	8,564	11,038	11,011	2	מזומנים ופיקדונות בבנקים
5,742	5,466	9,259	7,643	3	ניירות ערך
12	307	12	307		ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
79,346	89,772	⁽¹⁾ 88,923	95,249	4	אשראי לציבור
2	301	2	301	5	אשראי לממשלה
1,428	1,604	17	12	6	השקעות בחברות מוחזקות
1,311	1,372	1,476	1,522	7	בניינים וציוד
4,065	2,302	4,159	2,394	8	נכסים אחרים
102,381	109,688	114,886	118,439		סך כל הנכסים
התחייבויות והון					
82,142	86,487	91,779	95,021	9	פיקדונות הציבור
2,792	6,396	1,867	1,899	10	פיקדונות מבנקים
234	207	242	209		פיקדונות הממשלה
972	-	972	-		ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
4,430	4,825	6,837	8,166	11	איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
5,859	5,241	⁽¹⁾ 6,886	6,259	12	התחייבויות אחרות
96,429	103,156	108,583	111,554		סך כל ההתחייבויות
-	-	351	353		זכויות בעלי מניות חיצוניים
5,952	6,532	5,952	6,532	13	הון עצמי
102,381	109,688	114,886	118,439		סך כל ההתחייבויות והון

(1) סווג מחדש. לפרטים, ראה ביאור 4 א. 4).
הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

מנחם אביב
סגן מנהל כללי, חשבונאי ראשי

אליעזר יונס
מנהל כללי

יעקב פרי
יושב ראש הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים:
רמת גן, 21 במרץ 2010
ו' בניסן תש"ע

דוח רווח והפסד - מאוחד ושל הבנק

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

		הבנק			מאוחד		ביאור	
2007	2008	2009	2007	2008	2009			
1,944	2,043	2,136	2,026	2,289	2,385	22	רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	
226	392	363	228	395	375	ג'4	הפרשה לחובות מסופקים	
1,718	1,651	1,773	1,798	1,894	2,010		רווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים	
הכנסות תפעוליות ואחרות								
⁽¹⁾ 1,001	⁽¹⁾ 997	1,074	⁽¹⁾ 1,108	⁽¹⁾ 1,161	1,307	23	עמלות תפעוליות	
65	47	114	65	46	114	24	רווחים מהשקעות במניות, נטו	
⁽¹⁾ 8	⁽¹⁾ 10	11	⁽¹⁾ 17	⁽¹⁾ 22	43	25	הכנסות אחרות	
1,074	1,054	1,199	1,190	1,229	1,464		סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות	
הוצאות תפעוליות ואחרות								
1,108	1,130	1,446	1,169	1,273	1,630	26	משכורות והוצאות נלוות	
412	434	488	421	473	557		אחזקה ופחת בניינים וציוד	
325	339	341	348	407	453	27	הוצאות אחרות	
1,845	1,903	2,275	1,938	2,153	2,640		סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	
947	802	697	1,050	970	834		רווח מפעולות רגילות לפני מיסים	
335	304	247	368	356	286	28	הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות	
612	498	450	682	614	548		רווח מפעולות רגילות לאחר מיסים	
							חלק ברווחים (הפסדים), נטו, מפעולות רגילות של חברות	
69	103	82	(1)	(1)	(1)	ב'6	מוחזקות, לאחר השפעת מס	
							חלקם של בעלי מניות חיצוניים ברווחים מפעולות	
-	-	-	-	(12)	(15)		רגילות של חברות מאוחדות, לאחר מיסים	
681	601	532	681	601	532		רווח נקי מפעולות רגילות	
227	1	(2)	227	1	(2)	29	רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות לאחר מס	
908	602	530	908	602	530		רווח נקי	

(1) סוג מחדש.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח רווח והפסד - מאוחד ושל הבנק (המשך)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים

2007	2008	2009	ביאור	
			1כ"א, 30	רווח למניה ⁽¹⁾
				רווח בסיסי למניה (בשקלים חדשים)
3.08	2.70	2.39		רווח למניה מפעולות רגילות
1.03	0.01	(0.01)		רווח מפעולות בלתי רגילות
4.11	2.71	2.38		סך הכל
				רווח מדולל למניה (בשקלים חדשים)
3.03	2.68	2.38		רווח למניה מפעולות רגילות
1.01	0.01	(0.01)		רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות
4.04	2.69	2.37		סך הכל

(1) מניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על השינויים בהון העצמי

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

סך כל ההון העצמי	דיבידנד שהוכרז לאחר תאריך המאזן ⁽³⁾	רווח (הפסד) סלל אחר מצטבר					סך הכל הון מניות נפרע וקרנות הון	מניות באוצר	קרן הון מהטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות ⁽¹⁾	הון מניות ופרמיה ⁽¹⁾	יתרה ליום 1 בינואר 2007
		רווחים נטו מגידור תזרים מזומנים ⁽²⁾	התאמות מתרגום	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	התאמות בגין התאמות בהון	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה שסווגו מחדש לרווח והפסד השפעת המס המתייחס דיבידנד שהוכרז לאחר תאריך המאזן					
5,061	-	3,094	-	(51)	65	1,953	-	72	1,881		
908	-	908	-	-	-	-	-	-	-	רווח נקי לשנה	
(400)	-	(400)	-	-	-	-	-	-	-	דיבידנד ששולם	
18	-	-	-	-	-	18	-	18	-	הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות	
8	-	-	-	-	-	8	-	8	-	השפעת המס המתייחס	
-	-	-	-	-	-	-	-	(30)	30 ⁽⁵⁾	מימוש עסקאות תשלום מבוסס מניות	
58	-	-	-	-	(172) ⁽⁴⁾	-	-	-	-	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	
(115)	-	-	-	-	115 ⁽⁴⁾	-	-	-	-	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה שסווגו מחדש לרווח והפסד	
19	-	-	-	-	19	-	-	-	-	השפעת המס המתייחס	
-	75	(75)	-	-	-	-	-	-	-	דיבידנד שהוכרז לאחר תאריך המאזן	
5,557	75	3,527	-	(51)	27	1,979	-	68	1,911	יתרה ליום 1 בינואר 2008	
602	-	602	-	-	-	-	-	-	-	רווח נקי לשנה	
(150)	(75)	(75)	-	-	-	-	-	-	-	דיבידנד ששולם	
22	-	-	-	-	-	22	-	22	-	הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות	
(10)	-	-	-	-	-	(10)	-	(10)	-	השפעת המס המתייחס	
-	-	-	-	-	-	-	-	(9)	9 ⁽⁵⁾	מימוש עסקאות תשלום מבוסס מניות	
33	-	-	-	-	(403) ⁽⁴⁾	-	-	-	-	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	
(218)	-	-	-	-	218 ⁽⁴⁾	-	-	-	-	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה שסווגו מחדש לרווח והפסד	
66	-	-	-	-	66	-	-	-	-	השפעת המס המתייחס	
78	-	-	78	-	-	-	-	-	-	רווחים נטו בגין גידור תזרים מזומנים	
(28)	-	-	(28)	-	-	-	-	-	-	השפעת המס המתייחס	
5,952	-	4,054	50	(51)	(92)	1,991	-	71	1,920	יתרה ליום 1 בינואר 2009	

(1) הפרמיה על המניות נוצרה לפני 31 במרץ 1986.

(2) התאמות מתרגום דוחות כספיים של יחידות אוטונומיות בחו"ל.

(3) לפרטים בדבר מגבלות שונות על חלוקת דיבידנד, ראה ביאור 13 להלן.

(4) סוג מחדש.

(5) בשנת 2008 הונפקו 397,823 (שנת 2007 - 872,824) מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח ע.נ. כל אחת, כנגד מימוש של אופציות, במסגרת תכנית אופציות לעובדים, וכן הונפקו למנהל הכללי 658,987 (שנת 2007 - 1,938,771) מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח ערך נקוב כל אחת, בגין מימוש אופציות.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על השינויים בהון העצמי (המשך)

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

סך כל ההון העצמי	דיבידנד שהוכרז לאחר תאריך המאזן ⁽³⁾	רווחים נטו מגידור תזרים מזומנים ⁽²⁾	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר				סך הכל הון מניות נפרע וקרנות הון	מניות באוצר	קרן הון מהטבה בשל עסקאות תשלום הון מניות מבוסס ופרמיה ⁽¹⁾	יתרה ליום 1 בינואר 2009	
			התאמות בגין		הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	התאמות מתרגום ⁽²⁾					התאמות מזומנים ⁽²⁾
			התאמות בגין	התאמות בגין							
			התאמות בגין	התאמות בגין	התאמות בגין	התאמות בגין					התאמות בגין
5,952	-	4,054	50	(51)	(92)	1,991	-	71	1,920	יתרה ליום 1 בינואר 2009	
530	-	530	-	-	-	-	-	-	-	רווח נקי לשנה	
(76)	-	-	-	-	-	(76)	(76)	-	-	רכישה עצמית של מניות ⁽⁴⁾	
60	-	-	-	-	-	60	-	60	-	הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות	
17	-	-	-	-	-	17	-	17	-	השפעת המס המתייחס	
-	-	-	-	-	-	-	-	(43)	43	מימוש עסקאות תשלום מבוסס מניות ⁽⁵⁾	
35	-	-	-	-	35	-	-	-	-	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	
60	-	-	-	-	60	-	-	-	-	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד	
(35)	-	-	-	-	(35)	-	-	-	-	השפעת המס המתייחס	
(18)	-	-	(18)	-	-	-	-	-	-	רווחים נטו בגין גידור תזרים מזומנים	
7	-	-	7	-	-	-	-	-	-	השפעת המס המתייחס	
6,532	-	4,584	39	(51)	(32)	1,992	(76)	105	1,963	יתרה ליום 31 בדצמבר 2009	

(1) הפרמיה על המניות נוצרה לפני 31 במרץ 1986.

(2) התאמות מתרגום דוחות כספיים של יחידות אוטונומיות בחו"ל.

(3) לפרטים בדבר מגבלות שונות על חלוקת דיבידנד, ראה ביאור 13 להלן.

(4) לפרטים ראה ביאור 13 ד' להלן.

(5) בשנת 2009 הונפקו 1,634,184 (שנת 2008 - 397,823) מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח ע.ג. כל אחת, כנגד מימוש של אופציות, במסגרת תכנית אופציות לעובדים, וכן הונפקו למנהל הכללי 635,936 (שנת 2008 - 658,987) מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח ערך נקוב כל אחת, בגין מימוש אופציות.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על תזרימי המזומנים - מאוחד ושל הבנק

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

כסומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק			מאוחד			
2007	2008	2009	2007	2008	2009	
908	602	530	908	602	530	תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
						רווח נקי לשנה
						התאמות הדרושות כדי להציג את המזומנים מפעולות:
						חלק בהפסדים (רווחים) בלתי מחולקים, נטו,
(69)	(103)	(82)	1	1	1	של חברות מוחזקות
						חלקם של בעלי מניות חיצוניים ברווח
-	-	-	-	12	15	של חברות מאוחדות לאחר מיסים
161	172	196	163	181	213	פחת על בניינים וציוד והפחתות
226	392	363	228	395	375	הפרשה לחובות מסופקים
(35)	(33)	(126)	(35)	(32)	(164)	רווח, נטו ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה
115	218	60	115	218	60	הפרשה לירידת ערך של ניירות ערך זמינים למכירה
						הפסד (רווח) שמומש וטרם מומש מהתאמות
2	(3)	(7)	2	(3)	(7)	לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר
(3)	-	-	(3)	-	-	רווחים ממימוש השקעות בחברות מוחזקות
(11)	1	-	(21)	(2)	-	הפסד (רווח), נטו ממכירת בניינים וציוד
						הקטנת עלות של בניינים שיועדו למכירה ונכסים
17	(2)	2	17	(2)	2	בשכירות שאינם בשימוש
152	65	(159)	152	54	(125)	מיסים נדחים, נטו
3	(18)	156	3	(4)	142	פיצויי פרישה – קיטון (גידול) בעודף היעודה על העתודה
26	22	60	26	22	60	הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות
						חלק הבנק ברווח, נטו, מפעולות בלתי רגילות
(38)	(1)	-	-	-	-	של חברות מאוחדות
						חלקם של בעלי מניות חיצוניים ברווח, נטו,
13	-	-	13	1	-	מפעולות בלתי רגילות של חברות מאוחדות
(199)	-	-	(218)	-	-	רווחים ממכירת פעילות קופות הגמל, נטו
13	25	68	9	24	50	הכנסות מראש, נטו
1,281	1,337	1,061	1,360	1,467	1,152	מזומנים, נטו, מפעילות שוטפת

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על תזרימי המזומנים - מאוחד ושל הבנק (המשך)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק			מאוחד			
2007	2008	2009	2007	2008	2009	
תזרימי מזומנים מפעילות בנכסים						
(10,238)	(4,969)	(3,401)	(10,238)	(6,725)	(5,354)	רכישת ניירות ערך זמינים למכירה
9,982	5,333	3,664	9,993	6,257	6,956	תמורה ממכירה ומפדיון ניירות ערך זמינים למכירה
98	273	410	378	(4,359)	4,988	פיקדונות בבנקים, נטו
(52)	(354)	191	(52)	(339)	190	ניירות ערך למסחר, נטו
(5)	(7)	(295)	(5)	(7)	(295)	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נטו
(4,282)	(9,644)	(6,165)	(4,439)	(10,735)	(6,701)	אשראי לציבור, נטו
1	1	(299)	1	1	(299)	אשראי לממשלה, נטו
-	(419)	-	-	3,330	-	רכישת חברה בת שאוחדה לראשונה (נספח א')
-	-	45	-	-	-	מיזוג חברה מאוחדת
(50)	(11)	(358)	(12)	(2)	(2)	רכישת מניות בחברות מוחזקות, כולל הלוואות בעלים ושטרי הון
23	-	-	23	-	-	תמורה ממימוש השקעות בחברות מוחזקות
333	-	-	364	-	-	תמורה ממכירת פעילות קופות הגמל
(203)	(249)	(242)	(206)	(274)	(257)	רכישת בניינים וציוד
120	6	2	138	15	5	תמורה ממימוש בניינים וציוד
210	205	15	-	-	-	דיבידנד שנתקבל מחברות מוחזקות
(625)	(1,077)	1,919	(677)	(1,064)	1,882	נכסים אחרים, נטו
(4,688)	(10,912)	(4,514)	(4,732)	(13,902)	1,113	מזומנים, נטו, מפעילות בנכסים

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על תזרימי המזומנים - מאוחד ושל הבנק (המשך)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

שכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

		הבנק			מאוחד			
2007	2008	2009	2007	2008	2009			
תזרימי מזומנים מפעילות בהתחייבויות ובהון								
2,852	5,889	2,918	2,056	7,311	3,242		פיקדונות הציבור, נטו	
686	(976)	3,579	679	(1,904)	32		פיקדונות מבנקים, נטו	
(276)	(41)	(31)	(278)	(43)	(33)		פיקדונות מהממשלה, נטו	
490	533	501	1,259	745	1,646		הנפקת איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים	
(157)	(160)	(149)	(137)	(97)	(317)		פדיון איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	
-	972	(972)	-	972	(972)		ניירות ערך שהושאלו או שנמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר, נטו	
484	1,597	(890)	487	1,579	(826)		התחייבויות אחרות, נטו	
-	-	(76)	-	-	(76)		רכישה עצמית של מניות	
(400)	(150)	-	(400)	(150)	-		דיבידנד ששולם לבעלי מניות	
-	-	-	(12)	-	-		דיבידנד ששולם לבעלי מניות חיצוניים בחברה מאוחדת	
3,679	7,664	4,880	3,654	8,413	2,696		מזומנים, נטו, מפעילות בהתחייבויות ובהון	
272	(1,911)	1,427	282	(4,022)	4,961		גידול (קיטון) במזומנים	
8,181	8,453	6,542	8,185	8,467	4,445		יתרת מזומנים לתחילת שנה	
8,453	6,542	7,969	8,467	4,445	9,406		יתרת מזומנים לסוף שנה	

דוח על תזרימי המזומנים - מאוחד ושל הבנק (המשך)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

		הבנק		מאוחד	
	2008	2009	2008	2009	
נספח א' - רכישת חברה בת שאוחדה לראשונה					
					נכסים והתחייבויות של חברה בת שאוחדה, ליום הרכישה:
	(419)	-	(6,204)	-	נכסים (למעט מזומנים בסך 3,749 מיליוני שקלים חדשים)
	-	-	9,297	-	התחייבויות
	-	-	328	-	זכויות בעלי עניין חיצוניים
	-	-	(91)	-	מוניטין
	(419)	-	3,330	-	זרימת מזומנים לרכישת חברה בת שאוחדה לראשונה

		הבנק			מאוחד	
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
נספח ב' - פעולות שלא במזומן						
	30	5	6	30	5	9
	-	37	-	-	37	-

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

ביאורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2009

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית

א. כללי

- (1) הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים ולהנחיותיו.
- (2) הביאורים לדוחות הכספיים מתייחסים לדוחות הכספיים של הבנק ולדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק והחברות המאוחדות שלו, פרט למקרים, בהם צוין בביאור, כי הוא מתייחס לבנק בלבד או למאוחד בלבד.
- (3) הגדרות

<p>"חברות מאוחדות" חברות בהן מחזיק הבנק, במישרין או בעקיפין, בזכויות הצבעה בשיעור של למעלה מחמישים אחוז, או רשאי למנות יותר ממחצית מחברי הדירקטוריון שלהן, או שלבנק קיימת שליטה אפקטיבית בחברות אלו, ואשר דוחותיהן מאוחדים עם דוחות הבנק.</p> <p>"חברות כלולות" ישויות בהן יש לקבוצה השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית, אך לא הושגה בהן שליטה. ההשקעה בחברות כלולות נכללה בדוחות הכספיים על בסיס שיטת השווי המאזני.</p> <p>"חברות מוחזקות" חברות מאוחדות וחברות כלולות.</p> <p>"שלוחות בחו"ל" נציגויות, סוכנויות, סניפים או חברות בנות של הבנק מחוץ לישראל.</p> <p>"מטבע הפעילות" המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית שבה הבנק פועל; בדרך כלל, זהו המטבע של הסביבה שבה תאגיד מפיק ומוציא את עיקר המזומנים.</p> <p>"מטבע ההצגה" המטבע לפיו מוצגים הדוחות הכספיים.</p> <p>"סכום מותאם" סכום נומינלי היסטורי שהותאם למדד בגין דצמבר 2003 בהתאם להוראות גילויי הדעת של לשכת רואי חשבון בישראל.</p> <p>"סכום מדווח" סכום מותאם ליום 31 בדצמבר 2003 (להלן: "מועד המעבר"), בתוספת סכומים בערכים נומינליים, שנוספו לאחר מועד המעבר, ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר. גריעת הסכומים לאחר מועד המעבר מתבצעת בערכים נומינליים היסטוריים, בסכומים מותאמים למועד המעבר או בשילוב של ערכים נומינליים היסטוריים וסכומים מותאמים למועד המעבר, לפי הענין.</p> <p>"עלות" עלות בסכום מדווח.</p> <p>"צדדים קשורים" כמשמעותם בגילוי דעת מספר 29 של לשכת רואי חשבון בישראל.</p> <p>"בעלי עניין" כמשמעותם להגדרת "בעל עניין" בתאגיד בסעיף 1 לחוק ניירות ערך.</p> <p>"בעלי שליטה" כמשמעותם בתקנות ניירות ערך (הצגת פעולות בין תאגיד לבין בעל שליטה בו בדוחות הכספיים) התשנ"ו 1996.</p>	<p>"חברות מאוחדות"</p> <p>"חברות כלולות"</p> <p>"חברות מוחזקות"</p> <p>"שלוחות בחו"ל"</p> <p>"מטבע הפעילות"</p> <p>"מטבע ההצגה"</p> <p>"סכום מותאם"</p> <p>"סכום מדווח"</p> <p>"עלות"</p> <p>"צדדים קשורים"</p> <p>"בעלי עניין"</p> <p>"בעלי שליטה"</p>
--	---

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

ב. דוחות כספיים בסכומים מדווחים

סכומים מדווחים

1) הבנק עורך את דוחותיו הכספיים על בסיס המוסכמה של העלות ההיסטורית, אשר הותאמה לשינויים במדד המחירים לצרכן עד ליום 31 בדצמבר 2003. בהתאם לתקן חשבונאות מס' 12 ובהתאם לתקן חשבונאות מס' 17, החל מיום 1 בינואר 2004, הופסקה ההתאמה של הדוחות הכספיים. הסכומים המותאמים, כאמור, שנכללו בדוחות הכספיים למועד המעבר, משמשים נקודת מוצא לדוח הכספי הנומינלי. תוספות שבוצעו לאחר מועד המעבר נכללות בערכים נומינליים.

2) מאזן

- א) פריטים לא כספיים (בעיקר - בניינים וצויד) מוצגים בסכומים מדווחים.
 סכומי הפריטים הלא כספיים אינם מייצגים בהכרח שווי מימוש או שווי כלכלי עדכני.
 ב) פריטים כספיים מוצגים בערכים נומינליים לתאריך המאזן.

3) דוח רווח והפסד

- א) הכנסות והוצאות הנובעות מפריטים לא כספיים או מהפרשות הכלולות במאזן נגזרות מהתנועה בין סכום מדוח ביתרת פתיחה לבין סכום מדוח ביתרת סגירה.
 ב) יתר מרכיבי דוח רווח והפסד מוצגים בערכים נומינליים.
 4) נתוני ההשוואה בדוחות הכספיים מוצגים בסכומים מדווחים.

ג. תרגום דוחות כספיים של שלוחות בחו"ל

בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים מסווגות שלוחות הבנק בחוץ לארץ (לרבות סיניפים) כ"זרוע ארוכה" של הבנק. בהתאם לכך, הדוחות הכספיים שלהן מתורגמים למטבע ישראלי כמפורט להלן. משנת 2008, בעקבות ישום תקן 13 (מתוקן) "השפעות השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ" והנחיות המפקח על הבנקים, שלוחה בחו"ל של תאגיד בנקאי שבהתאם למינוח הקודם סווגה על ידי התאגיד הבנקאי כזרוע ארוכה, מסווגת כעת כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה זהה למטבע הפעילות של התאגיד הבנקאי. לשינוי המינוח, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, אין השלכות על המצב הכספי ועל תוצאות הפעילות של הבנק.

1) פריטים כספיים מתורגמים לפי שערי החליפין לתאריך המאזן.

2) פריטים לא כספיים - עד למועד המעבר, תורגמו לפי שערי החליפין ההיסטוריים במועד הרכישה, ומאותו מועד תואמו לפי השינויים בכוח הקנייה הכללי של המטבע הישראלי עד ליום 31 בדצמבר 2003. תוספות וגרועות בפריטים לא כספיים לאחר מועד המעבר מוצגים בסכומים מדווחים, לפי שערי החליפין במועד הרכישה.

3) הכנסות והוצאות מתורגמות לפי שערי חליפין ממוצעים לתקופת הדיווח.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

4) הפרשים הנובעים מתרגום הדוחות הכספיים, כאמור, נכללו בדוח רווח והפסד. עד שנת 1994 סווגו חברות מאוחדות בחוץ לארץ "כיחידות אוטונומיות". פערים בין יחידת ההשקעה המותאמת למדד בחברות המאוחדות בחוץ לארץ, כפי שנכללות בספרי הבנק, לבין החזקת הבנק בהון העצמי של החברה המתורגם על פי שערי החליפין ליום הדיווח, נכללו בסעיף "התאמות מתרגום דוחות כספיים של יחידות אוטונומיות בחוץ לארץ" במסגרת ההון העצמי.

ד. מטבע חוץ והצמדה

1) נכסים (למעט השקעות בחברות מוחזקות, ניירות ערך, ובניינים וציוד) והתחייבויות הנקובים במטבע חוץ או הצמודים לו, או הצמודים למדד המחירים לצרכן, נכללו בדוחות הכספיים כלהלן:

א) במטבע חוץ או הצמודים למטבע חוץ - לפי שערי החליפין היציגים המתפרסמים על ידי בנק ישראל לתאריך המאזן, או לתאריך מתאים אחר, בהתאם לתנאי העסקאות.

ב) הצמודים במלואם למדד המחירים לצרכן - לפי המדד הידוע בתאריך המאזן או לפי מדד מתאים אחר, כפי שנקבע לגביהם בהסכמים.

2) נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבע חוץ והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי ההוגן.

3) הכנסות והוצאות במטבע חוץ תורגמו לצורך הכללתן בדוח רווח והפסד לפי שערי החליפין היציגים השוטפים. הפרשי שער בגין הסעיפים הכספיים הינו הפרש שבין העלות המופחתת במטבע הפעילות בתחילת התקופה, בתוספת צבירת הריבית והתשלומים במשך התקופה, לבין העלות המופחתת במטבע חוץ מתורגמת לפי שער החליפין בסוף התקופה. הפרשי שער בגין הנכסים וההתחייבויות נכללו בסעיפים המתאימים בדוח רווח והפסד.

4) להלן פרטים בדבר מדדי המחירים לצרכן ושערי החליפין היציגים ושיעורי השינוי בהם:

	שיעור השינוי ב-%			ליום 31 בדצמבר		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
מדד לחודש דצמבר (בנקודות)	3.4	3.8	3.9	102.5	106.4	105.2
מדד לחודש נובמבר (בנקודות)	2.8	4.5	3.8	101.9	106.5	105.2
שער החליפין של הדולר (בש"ח)	(9.0)	(1.1)	(0.7)	3.846	3.802	3.775
שער החליפין של האיח (בש"ח)	1.7	(6.4)	2.7	5.659	5.297	5.442

ה. שימוש באומדנים

בעת הכנת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, נדרשת לעיתים ההנהלה להשתמש באומדנים ובהערכות המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות, על הגילוי המתייחס לנכסים תלויים והתחייבויות תלויות וכן על סכומי הכנסות והוצאות בתקופות הדיווח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מאומדנים אלה.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיזוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

ו. דוח על תזרימי המזומנים

- 1) בדוח על תזרימי המזומנים מוצגים, בסכום נטו, תזרימי המזומנים הנובעים מפעולות המתייחסות הן לנכסים והן להתחייבויות, למעט תנועה בניירות ערך שאינם למסחר, בנכסים לא כספיים, באגרות חוב ובכתבי התחייבות נדחים.
- 2) סעיף המזומנים כולל מזומנים ופיקדונות בבנקים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים.

ז. השקעות בחברות מוחזקות

1) עקרונות האיחוד

- א) הדוחות הכספיים של הבנק בלבד כוללים את הדוחות הכספיים של חברות בבעלות ובשליטה מלאים, שעיקר נכסיהן משמשים את הבנק ושעיקר שירותיהן ניתנים לבנק.
- ב) הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות הכספיים המבוקרים של הבנק ושל החברות המאוחדות שלו. הדוחות הכספיים של חברות בנות נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום הפסקת השליטה. המדיניות החשבונאית של חברות בנות תואמת את המדיניות החשבונאית שאומצה על ידי הבנק.
- ג) יתרות ועסקאות הדדיות מהותיות בין חברות הקבוצה שאוחדו, בוטלו בדוחות הכספיים המאוחדים.

2) עקרונות יישום שיטת השווי המאזני

- א) השקעות במניות של חברות מוחזקות בדוחות הכספיים של הבנק והשקעות במניות של חברות כלולות בדוחות הכספיים המאוחדים, מוצגות על בסיס שיטת השווי המאזני, בהתאם לדוחות הכספיים המבוקרים שלהן. החלק בתוצאותיהן הכספיות של חברות כאמור, מוצג בהתאם לרווח (הפסד) מפעולות רגילות, לאחר מס. רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות לאחר מס של חברות מוחזקות נכלל בסעיף רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות לאחר מס של הבנק.

- ב) לענין ירידת ערך של השקעה בחברות, ראה סעיף י"ט להלן, בדבר תקן חשבונאות מספר 15 - "ירידת ערך נכסים".

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

3) עודף עלות הרכישה של השקעה בחברה בת על חלקו של הבנק בשוויים ההוגן של נכסיה הניתנים לזיהוי (לרבות נכסים בלתי מוחשיים) בניכוי שוויין ההוגן של התחייבויותיה הניתנות לזיהוי (לאחר יחס מסים) במועד הרכישה הוא מוניטין. מוניטין הנובע מרכישת השקעות בחברות מאוחדות, לרבות מוניטין בגין חברות שמוזגו לתוך הבנק, מופחת במשך 10 שנים ומוצג בסעיף "נכסים אחרים". במקרה של אובדן הנאה כלכלית צפויה, מופחת המוניטין במלואו. הפחתת המוניטין נרשמת בסעיף הוצאות אחרות.

4) יתרות הדדיות בקבוצה והכנסות והוצאות שטרם מומשו, הנובעות מעסקאות הדדיות, בוטלו במסגרת הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים. רווחים שטרם מומשו הנובעים מעסקאות עם חברות כלולות, בוטלו כנגד ההשקעה לפי זכויות הקבוצה בהשקעות אלו. הפסדים שטרם מומשו בוטלו באותו אופן לפיו בוטלו רווחים שטרם מומשו, כל עוד ההפסד לא שיקף ראייה לירידת ערך.

ח. ניירות ערך

1) השקעות בניירות ערך סווגו לשלושה סוגים, כדלקמן:

א) איגרות חוב מוחזקות לפדיון - איגרות חוב אשר קיימת כוונה ויכולת להחזיקן עד למועד הפדיון. אגרות חוב אלו מוצגות לפי ערך הנקוב בתוספת ריבית והפרשי הצמדה או שער שנצבר, ובניכוי או בתוספת מרכיב הניכיון או הפרמיה שנצרו בעת הרכישה וטרם הופחתו. ההכנסות מאיגרות החוב לפדיון מקפות לדוח רווח והפסד על בסיס צבירה.

ב) ניירות ערך למסחר - ניירות ערך שנרכשו או המוחזקים בעקרון במטרה למכרם בתקופה הקרובה. ניירות ערך אלו נכללו במאזן לפי שוויים ההוגן ביום הדיווח. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמה לשווי ההוגן, נקפו לדוח רווח והפסד.

ג) ניירות ערך זמינים למכירה - ניירות ערך אשר לא סווגו בשתי הקטגוריות הקודמות. ניירות הערך הזמינים למכירה מוצגים במאזן לפי השווי ההוגן. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מההתאמה לשווי ההוגן, בניכוי השפעת המס, נקפים ישירות לסעיף נפרד במסגרת ההון העצמי ומועברים לדוח רווח והפסד בעת מימוש. לענין ניירות ערך הכוללים נגזר משוּבץ - ראה סעיף יד 4) להלן.

ד) השקעה במניות מוצגות בתיק זמין למכירה לפי שווי ההוגן וכאמור בסעיף ג) לעיל. מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, לרבות מניות בחברת כרטיסי אשראי שנתקבלו במסגרת הסכם התקשרות ארוך טווח, מוצגות לפי שווי ההוגן ביום קבלתן שאינו עולה על העלות ובניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני אשר מקפת לדוח רווח והפסד. דיבדנדים שנתקבלו מהשקעה במניות זמינות למכירה, שמקורם ברווחים בחברה המחלקת עובר למועד ההשקעה, נקפו לדוח רווח והפסד.

ה) כאשר חלה בנייר ערך ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, עלותו של נייר הערך מופחתת לשווי ההוגן ומשמשת כבסיס עלות חדש. ההפסד המצטבר, המתייחס לנייר ערך המסווג כזמין למכירה שנזקף בעבר לסעיף נפרד בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר, מועבר לרווח והפסד כאשר מתקיימת בגינו ירידת ערך שאינה בעלת אופי אחר מזמני. עליות ערך בתקופות

דיווח עוקבות מוכרות בסעיף נפרד בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ואינן נזקפות לרווח והפסד (על פי בסיס העלות החדש). לפירוט בקשר לקביעת שווי הוגן והפרשה לירידת ערך ראה סעיף ח. 2) להלן.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

- (ו) השקעותיו של הבנק בקרנות הון סיכון מטופלות לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני. רווח מהשקעות הון סיכון נזקף לדוח רווח והפסד בעת מימוש ההשקעה.
- (ז) עלות ניירות ערך שמומשו מחושבת על בסיס "נכנס ראשון יוצא ראשון".

(2) שווי הוגן והפרשה לירידת ערך של ניירות ערך

השווי הוגן של כל ניירות הערך הנסחרים בבורסה בישראל מתבסס על שערי מכירה שנקבעו לתאריך המאזן. מרבית ניירות הערך הנסחרים בחוץ לארץ משוערכים על פי ציטוט שערי מכירה בשווקים פעילים ממקורות חיצוניים, הכוללים ציטוטים ממערכות מידע מוכרות כגון בלומברג.

השווי הוגן של יתר ניירות הערך הזרים, שאין להם שוק פעיל, נקבע על סמך שיטות הערכה פנימיות המתבססות על נתונים אובייקטיביים, ככל שישנם, ביחס לניירות הערך ועל התאמות נדרשות לחישוב השווי הוגן.

השווי הוגן של כל השקעות הבנק בניירות ערך עובר תהליך תיקוף, על ידי גורם מקצועי שהוגדר לכך בבנק, שאינו שותף לחישוב השווי הוגן. התיקוף נערך בעזרת יועץ מקצועי חיצוני המתמחה בפיתוח ובתיקוף מודלים לחישוב שווי הוגן של מכשירים פיננסיים. התיקוף מתבצע באמצעות בחינת ההנחות והפרמטרים של המודל; בחינת המתודולוגיה של המודל ואופן יישומה; וסקירה בלתי תלויה של המודל תוך השוואה למודלים אחרים, ככל שניתן.

אחת לרבעון, נערך דיון לבחינת אופיין של ירידות הערך בתיק. הבחינה כאמור נעשית לגבי כל סדרת ניירות ערך בנפרד. ירידת ערך עשויה לנבוע משני אירועים שונים :

- (א) אירועים גלובליים - שינויים בגורמי הסיכון הכלליים בשוק, עקב שינויים מקרו כלכליים.
- (ב) אירועים ספציפיים - ירידה בחוסן הפיננסי של המנפיק.

ההחלטה האם ירידת ערך של השקעה בניירות ערך הינה בעלת אופי זמני, נעשית גם על פי אחד או יותר הפרמטרים הבאים:

- (א) משך הזמן שבו שווי של נייר הערך נמוך מעלות רכישתו המשוערכת.
- (ב) היקף ירידת הערך מתוך סך ההשקעה.
- (ג) הערכת חוסנו הפיננסי של המנפיק ויכולתו לעמוד בהתחייבויותיו, בין היתר בהסתמך על דירוג הניירות על ידי סוכנויות בינלאומיות ועל בחינת כריות ביטחון וביטחונות שונים המגבים את ההשקעה.
- (ד) הערכת משך הזמן שבו צפויים מחירי השוק המשפיעים על שווי ההשקעה לחזור לרמתם המקורית.
- (ה) יכולת וכוונה של הבנק להחזיק בניירות הערך תקופה מספקת, עד לחזרת שוויים לעלותם המקורית, בין היתר בהתחשב בשיקולי ניהול פוזיציה ונזילות.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

ט. העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות

(1) החל מיום 1 בינואר 2007 מיישם הבנק את הוראת הדיווח לציבור "העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות". הוראה זו מאמצת את כללי המדידה והגילוי שנקבעו בתקן האמריקאי מספר 140, בהתייחס לכל העסקאות של העברה ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות, לרבות: עסקאות רכש חוזר והשאלת ניירות ערך; מכירת תיקי הלוואות; איגוח נכסים פיננסיים; התאגדויות והשתתפויות באשראי; קיבולים בנקאיים והשתתפויות בסיכון שבהם; הסכמי ניכיון.

ההוראות מאמצות את הכללים שנקבעו בתקן אמריקאי 140 להבחנה בין העברות נכסים פיננסיים שירשמו כמכירה לבין העברות אחרות. אומץ העיקרון לפיו נכס פיננסי שהועבר יוצג במאזן של הצד השולט בו, בין אם הוא מעביר הנכס ובין אם הוא מקבל הנכס. בהוראות מפורטים מבחני השליטה המתחייבים לעסקאות רכש חוזר, השאלה של ניירות ערך, איגוח הלוואות, מכירה והשתתפות בהלוואות.

בנוסף, מאמצות ההוראות את כללי המדידה והגילוי שנקבעו בתקן 140 בהתייחס למדידה של נכסים פיננסיים, שלפי תנאיהם החוזיים יכול שיפרעו בפרעון מוקדם, באופן שהמחזיק לא יכסה את השקעתו.

ההוראה החדשה חלה על עסקאות השאלת ניירות ערך, רכש חוזר של ניירות ערך, איגוח נכסים פיננסיים, העברות אחרות של נכסים פיננסיים, מתן שירות לנכסים פיננסיים וסילוק התחייבויות, שבוצעו החל מיום 1 בינואר 2007.

על פי ההוראה, ירשמו בסעיף "ניירות ערך" במאזן ניירות ערך ששאל הבנק, ואשר עומדים בתנאים שנקבעו בהוראה להעברת שליטה, לרבות אגרות חוב שנשאלו ממאגר ההשאלות של משרד האוצר. ניירות ערך שמחזיק הבנק, ואשר הושאלו לאחרים תוך קיום התנאים להעברת שליטה, לא יירשמו במאזן, רווח או הפסד ממכירתם יוכר בדוח רווח והפסד, ונכסים או התחייבויות חדשים המיצגים את הזכויות או את החובות ששמר הבנק בניירות שהושאלו, יירשמו במאזן.

ניירות ערך שהושאלו או שנשאלו, או ניירות ערך שנמכרו או שנרכשו במסגרת הסכמי REPO, ובכל מקרה תוך קבלה/תשלום של תמורה מלאה בגינם, ואשר אינם עומדים בתנאים להעברת שליטה, מוצגים בנפרד במאזן הבנק כחלק מסעיף ניירות ערך, והתמורה בגינם נרשמת במאזן כ"חוב מובטח": תמורה שהתקבלה בגין ניירות ערך שהושאלו או שנמכרו ב-REPO נרשמת כ"ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר" בצד ההתחייבויות, ואילו תמורה ששולמה בגין ניירות שנשאלו או שנרכשו ב-REPO נרשמת כ"ניירות ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר" בצד הנכסים.

(2) השאלות ושאליות של ניירות ערך בין לקוחות הבנק ובתיווך הבנק, המבוצעות כעסקאות אשראי וללא קבלת תמורה בגין ניירות הערך המושאלים, מוצגות במסגרת האשראי לציבור ופיקדונות הציבור, או פיקדונות מבנקים, בהתאמה.

(3) עסקאות בניירות ערך נרשמות בהתאם ליום הסליקה שלהן.

(4) בחודש מאי 2009 פורסם תקן חשבונאות אמריקאי 166 (FAS 166) "העברות ושירות של נכסים פיננסיים" (תיקון ל-FAS 140). FAS 166 מבטל את עקרון הישות הכשירה למטרה מיוחדת (QSPE), קובע תנאים מחמירים יותר לטיפול חשבונאי כמכירה בהעברת חלק של נכסים פיננסיים, כולל הבהרות לתנאים לגריעת נכסים פיננסיים, מתקן כללי מדידה בהכרה לראשונה של זכויות שנשמרו, וכן מבטל כללי סיווג מחדש של איגוח משכנתאות בערבות.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

במקביל, פורסם תקן חשבונאות אמריקאי 167 (FAS 167) "איחוד ישויות בעלות זכויות משתנות" המחייב לבחון את חובת האיחוד לגבי כל הישויות שקודם לכן הוגדרו כישויות כשירות למטרה מיוחדת (QSPE), בהתאם לכללים החדשים שנקבעו בתקן. התקן מעדכן קריטריונים לזיהוי ישויות בעלות זכויות משתנות (VIEs), משנה את הגישה לקביעת זהות הנהנה העיקרי (מהגישה המתבססת על מבחנים כמותיים לבחינה איכותית של זיהוי שליטה בזכויות פיננסיות) וכן, מחייב את התאגידים המדווחים לבצע בחינה מחדש של חובת איחוד ה-VIEs בתדירות גבוהה יותר. בנוסף, FAS 166 וכן FAS 167 קובעים דרישות גילוי חדשות אשר נדרש לכלול בדוחות הכספיים השנתיים וכן בדוחות כספיים ביניים.

בהתאם לחוזר המפקח על הבנקים מיום 6 בספטמבר 2009 תאגיד בנקאי נדרש ליישם את הכללים שנקבעו ב-FAS 166 וב-FAS 167 לרבות דרישות הגילוי שנקבעו בהם מיום 1 בינואר 2010 ואילך בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בתקנים אלו. להערכת הנהלת הבנק, ההשפעה הצפויה מיישום לראשונה של FAS 166 ו-FAS 167 על הדוחות הכספיים אינה מהותית.

י. בניינים וציוד

- 1) בניינים וציוד מוצגים על בסיס העלות בניכוי פחת המחושב לפי שיטת הפחת השווה, בהתאם לתקופת השימוש המשוערת. על פי הוראות תקן חשבונאות מספר 27 "רכוש קבוע" (להלן: "התקן"), כל חלק של רכוש קבוע עם עלות שהיא משמעותית לסך העלות של הפריט, מופחת בנפרד.

התקן מאפשר לישות לבחור בין מדידה של הרכוש הקבוע בשיטת העלות, בה מוצג הנכס בספרים על פי עלותו המופחתת בניכוי הפסדים שנצברו מירידת ערך, לבין שיטת ההערכה מחדש, בה מוצג הרכוש הקבוע על פי שוויו ההוגן המשוערך בניכוי פחת והפסדים מירידת ערך שנצברו. על פי הוראות המפקח על הבנקים, תאגיד בנקאי יישם רק את שיטת העלות.

התקן קובע, בין היתר, כי פריט רכוש קבוע יימדד במועד ההכרה הראשוני לפי העלות הכוללת, בנוסף למחיר רכישת הנכס, את כל העלויות שניתן לייחס במישרין להבאת אותו פריט למיקום ולמצב הדרושים לכך שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה. התקן מגדיר, למעט בחריגים שהוגדרו, עיקרון של מדידה על פי שווי הוגן של העלות ברכישת רכוש קבוע תמורת נכסים לא כספיים.

- 2) נכסים המיועדים למכירה הוצגו לפי ערכם בסכומים מדווחים, שאינו עולה על מחירי המכירה המשוערים.
- 3) עלויות מסויימות (בעיקר הוצאות משכורות והוצאות נלוות לשכר) הקשורות בפיתוח עצמי של תוכנות מחשב לשימוש עצמי, משוייכות לפרוייקטים השונים. עלויות אלה מהוונות, בהתאם לתקן חשבונאות מספר 30, אם ורק אם ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח; התוכנה ישימה מבחינה טכנית ומסחרית; צפיות לבנק הטבות כלכליות עתידיות; ולבנק כוונה ומקורות מספיקים על מנת להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. עלויות תוכנה שהוכרו כנכס בלתי מוחשי מוצגות בדוח הכספי בסעיף "בניינים וציוד" לפי עלות, בניכוי הפחתה שנצברה והפסדים מירידת ערך.
- 4) לעניין תקן חשבונאות מספר 15 "ירידת ערך נכסים" – ראה בסעיף י"ח להלן. הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני על השקעה בבנינים וציוד, או ביטול הפרשה לירידת ערך כאמור, נרשמת במסגרת הוצאות הפחת. בנכס שבגיניו נרשמה הפרשה לירידת ערך טרם כניסת התקן לתוקף, נרשמת הפרשה כאמור בסעיף "הפסד נטו מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים".

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

י"א. קיזוז מכשירים פיננסיים

נכסים והתחייבויות פיננסיים מקוזזים כאשר קיימת זכות חוקית בת אכיפה לקיזוז ביניהם וכוונה לקיזוז במועד פירעון הסכומים. קיזוז נכסים והתחייבויות עם שני צדדים נגדיים שונים יבוצע בתנאי נוסף, והוא שישנו הסכם בין שלושת הצדדים המעגן באופן ברור את זכות הבנק בגין אותן ההתחייבויות לקיזוז. בהתאם לכך, פיקדונות המיועדים למתן אשראי, שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגבייה מן האשראי, ולקבוצת הבנק אין סיכון להפסד אשראי, קוזזו מן האשראי שניתן מפיקדונות אלו. פערי הריבית בגין פעילות זו הוצגו בדוח רווח והפסד בסעיף עמלות תפעוליות.

י"ב. התחייבויות תלויות

בדוחות הכספיים נכללו הפרשות נאותות לכיסוי נזקים אפשריים, במקום בו לדעת הנהלת הבנק, ובהתבסס על חוות דעת של יועציה המשפטיים, נדרשה הפרשה.

בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, סווגו התביעות בהתאם לתחומי ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון כמפורט להלן:

(1) צפוי (Probable): הסתברות מעל 70% להפסד בגין התביעה. בגין תביעות שסבירות התממשותן סווגה כ'צפויה', נערכת הפרשה מתאימה בדוחות הכספיים.

(2) אפשרי (Reasonably Possible): הסתברות בין 20% ל-70% להפסד בגין התביעה. בתביעות שסבירות התממשותן סווגה כ'לאפשרית', נערכת הפרשה מתאימה בדוחות הכספיים אך ורק בגין חלק מסכום התביעה שסבירות התממשותן זקק לבנק בגינו מוגדרת כ'צפויה', אם בכלל.

(3) קלוש (Remote): הסתברות נמוכה מ-20% להפסד בגין התביעה. בגין תביעות שסבירות התממשותן סווגה כ'קלושה', לא נערכת הפרשה בדוחות הכספיים.

בביאור 19 ד' ניתן גילוי לתביעות מהותיות (מעל 1% מההון העצמי, ללא ריבית והוצאות).

כמו כן, ניתן גילוי לבקשות לאישור תובענות ייצוגיות שהסכום הנתבע בהן הוא מהותי, ולעיתות לבג"צ, אשר לדעת הנהלת הבנק המבוססת, בהתאם לעניין, על דעת הנהלות החברות המאוחדות שלו ועל חוות דעת יועציהם המשפטיים, לא ניתן בשלב זה להעריך את סיכוייהן, ולפיכך לא בוצעה בגין הפרשה.

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, רשאי הבנק לקבוע לגבי תובענה ייצוגית כי לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון, בארבעת הדוחות הכספיים המתפרסמים לאחר הגשת התביעה, וכן במקרה של עיכוב הליכים על פי החלטת בית משפט. מעבר לכך, רק במקרים נדירים רשאי הבנק לקבוע כי לא ניתן להעריך סיכויי התממשות חשיפה.

י"ג. זכויות עובדים

התחייבויות לפנסיה ולפיצויים מכוסות באופן שוטף על-ידי הפקדות בקופות ועל-ידי עתודות מתאימות. בדוחות הכספיים נכללו כל ההתחייבויות בשל יחסי עובד-מעביד, לרבות הפרשות מתאימות לפיצויים ולתכניות פרישה מרצון הנערכות על פי דין, הסכם, נוהג, וצפיית הנהלה. התחייבויות חוזיות עתידיות לפנסיה ולפיצויי פרישה מחושבות בהתאם ליעוץ אקטוארי שוטף בהתבסס על המלצות המפקח על הביטוח. ראה גם ביאור 16 להלן.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

י"ד. עסקאות תשלום מבוסס מניות

בהתאם להוראת המפקח על הבנקים, מיישם הבנק החל מיום 1 בינואר 2006 את תקן חשבונאות מס' 24 "תשלום מבוסס מניות" שפורסם על ידי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות.

השווי ההוגן של הטבות הנובעות מהקצאת אופציות לעובדים מחושב על פי מודל בלק ושולס. ההוצאות בגין שווי ההטבה ובגין התוספת לשווי ההטבה הנובעת מהארכת התקופה בה ניתן לממש את האופציה, נפרשות על פני תקופת ההבשלה של כתבי האופציה בסעיף הוצאות השכר בדוח רווח והפסד, כנגד קרן הון מהטבה בשל הקצאת אופציות לעובדים, בהון העצמי. במקביל, רושם הבנק מסים נדחים בגין הטבת המס הצפויה עם מימושן של האופציות על ידי העובדים, בהתאם לשוויי הנאיבי של האופציות למועד הדיווח. הטבת המס בגין רווח לעובד ממימוש האופציות, עד לגובה השווי ההוגן המקורי של האופציות, נרשמת בדוח רווח והפסד. מעבר לכך, נרשמת ההטבה בקרן הון מהטבה בגין הקצאת אופציות לעובדים.

הוצאות השכר כוללות את עדכון ההפרשה לתשלום מס שכר הצפוי בעת מימוש האופציות. ההפרשה לתשלום מס שכר מתעדכנת בהתאם לשינוי בשווי הנאיבי של האופציות. לפרטים לגבי עסקאות תשלום מבוסס מניות ראה ביאור 16א.

ט"ו. מכשירים נגזרים ופעילויות גידור

(1) הבנק מבצע עסקות במכשירים נגזרים ובהם חוזי מטבע, חוזי ריבית ונגזרי אשראי. חוזי המטבע כוללים עסקות אקדמה, חוזים עתידיים, עסקות החלפה ואופציות. עסקאות אלה מתבצעות בכל מגזרי ההצמדה. העסקאות מבוצעות עם הציבור ועם בנקים בארץ ובחוץ לארץ, הן כחלק מפעילותו השוטפת של הבנק כעושה שוק והן כחלק מהאסטרטגיה הכוללת לניהול רמת החשיפה הרצויה לסיכונים השוק השונים, הכוללים סיכוני בסיס וריבית, סיכונים אליהם נחשף הבנק בפעילותו השוטפת.

(2) הנגזרים נרשמים במאזן הבנק לפי שוים ההוגן, בסעיף נכסים אחרים או התחייבויות אחרות, לפי העניין. שינויים בשווי ההוגן של נגזרים, למעט נגזרים המשמשים לגידור תזרים מזומנים, נקפים לדוח רווח והפסד.

(3) ייתכן שהבנק יתקשר בחוזה שבפני עצמו אינו מכשיר נגזר אך הוא מכיל נגזר משובץ. כאשר הנגזר המשובץ הינו בעל מאפיינים כלכליים שאינם קשורים באופן ברור והדוק למאפיינים הכלכליים של החוזה המארח, ומכשיר נפרד עם תנאים זהים לתנאי הנגזר המשובץ היה עומד בהגדרת נגזר, אזי הנגזר המשובץ מופרד מהחוזה המארח ומטופל כנגזר בפני עצמו.

נגזר משובץ שהופרד מוצג במאזן יחד עם החוזה המארח. כאשר החוזה המארח נמדד לפי שווי הוגן ושינויים בשווי ההוגן שלו מדווחים באופן שוטף בדוח רווח והפסד, או כאשר הבנק אינו יכול לזהות ולמדוד באופן מהימן נגזר משובץ לצורך הפרדה מהחוזה המארח, החוזה בשלמותו נרשם במאזן לפי שווי הוגן.

(4) במקרים מסויימים, בהם נדרש לחלץ נגזר משובץ מחוזה מארח, נוקט הבנק במדיניות של מדידת החוזה בשלמותו על פי שווי ההוגן, ורישום שינויים בשווי ההוגן בדוח רווח והפסד. מדיניות זו ננקטת לגבי ניירות ערך מובנים בתיק הזמין למכירה.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

- (5) הבנק מייעד נגזרים מסוימים כגידורי שווי הוגן או כגידורי תזרים מזומנים. הבנק מתעד בכתב את כל יחסי הגידור בין מכשירים מגדרים לבין פריטים מגודרים, ואת המטרה והאסטרטגיה של ניהול הסיכונים באמצעות יצירת עסקאות הגידור. התייעוד כולל זיהוי ספציפי של הנכס אשר יועד כפריט המגודר וציון של האופן שבו המכשיר המגדר צפוי לגדר את הסיכונים הקשורים לפריט המגודר. הבנק מעריך את האפקטיביות של יחסי הגידור הן בתחילת הגידור והן על בסיס מתמשך בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים שלו. בהתאם לכך, נקבע האם הנגזר המגדר כשיר לגידור בהתאם להוראות הדיווח לציבור.
- (6) שינויים בשווי ההוגן של פריט שגודר בגידור שווי הוגן באמצעות נגזר העומד בתנאים לעיל, הנובעים משינויים בגורמי הסיכון המוגדרים, נזקפים באופן שוטף לדוח רווח והפסד, במקביל לשינויים בשווי ההוגן של הנגזר המגדר.
- שינויים בשווי ההוגן של נגזר כשיר לגידור תזרים מזומנים, שנובעים משינויים בגורם הסיכון המגודר (המשפיע על תזרימי המזומנים הנובעים מהמכשיר המגודר), נזקפים לקרן הון מגידור תזרים מזומנים, במסגרת ההון העצמי.
- (7) הבנק מפסיק חשבונאות גידור מכאן ואילך כאשר:
- א) נקבע שנגזר אינו אפקטיבי עוד בקיזוז השינויים בשווי ההוגן או בתזרים המזומנים של פריט מגודר, בהתאם לעניין;
 - ב) נגזר פוקע, נמכר, מבוטל או ממומש;
 - ג) ההנהלה מבטלת את הייעוד של הנגזר כמכשיר מגדר.
- כאשר גידור שווי הוגן מופסק, כיון שנקבע שהנגזר אינו כשיר עוד כגידור שווי הוגן אפקטיבי, הנגזר ימשיך להירשם במאזן לפי שווי ההוגן אך הנכס או ההתחייבות המגודרים לא יותאמו עוד בגין שינויים בשווי ההוגן. כאשר גידור תזרים מזומנים מופסק, כיוון שנקבע שהנגזר אינו כשיר עוד כגידור תזרים מזומנים אפקטיבי, נרשמים השינויים בשווי ההוגן של הנגזר ממועד הפסקת הגידור בדוח רווח והפסד.
- (8) מכשירים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק, וכאשר קיימים מספר שווקים פעילים בהם נסחר המכשיר ההערכה נעשתה לפי השוק הפעיל ביותר. בהערכת מכשירים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל, מיישם הבנק את הבהרה FSP FAS 157-3, "קביעת שווי הוגן של נכס פיננסי בשוק לא פעיל". בהתאם לכך, בקביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים שאינם נסחרים בשוק פעיל, נעשה לעיתים שימוש משמעותי בשיקול דעת, לרבות בחינה האם עסקאות בוצעו בתנאי לחץ וכפיה. באותם מקרים בהם אין ציטוט זמין של מחירים בשוק פעיל, השווי ההוגן נקבע לפי מודלים מקובלים לתמחור, בהתבסס על מערכת עצמאית ומתוקפת של הבנק או בהתבסס על הערכות שהתקבלו ממומחים להערכת שווי של מכשירים פיננסיים. שיטות ההערכה כוללות שימוש בפרמטרים שונים, כגון עקומי ריבית, שערי מטבעות וסטיות תקן, ומתחשבות בהנחות אודות גורמים שונים.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

ט"ז. בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות

- 1) הכנסות והוצאות כלולות בדוח רווח והפסד על בסיס צבירה.
- 2) הכנסות והוצאות מניירות ערך למסחר וממכשירים נגזרים נכללים לפי השינויים בשווי ההוגן של הסעיף המאזני המתייחס. ביחס לדיבידנד המתקבל מהשקעה במניות זמינות למכירה, ראה לעיל בסעיף ו. 1 (ד). מועד ההכרה בהכנסות מדיבידנד הינו יום ה-X.
- 3) ריבית פיגורים וסכומים שהופרשו בהלוואות לדיוור מקפים לדוח רווח והפסד עם גבייתה בפועל. ראה גם בסעיף ט"ז, 3) להלן.
- 4) השלמת ריבית מאוצר המדינה בגין פער ריבית בגין הלוואות לדיוור שניתנו לזכאים להטבות, נזקפת לדוח רווח והפסד, במשך תקופת ההלוואות, לפי שיטת התשואה האחידה.
- 5) הכנסות מעמלות שנתקבלו בגין פרעון מוקדם של הלוואות לאחר ניכוי חלק יחסי המתייחס להון פיננסי, המוכר מיידית כהכנסה, נזקפות לדוח רווח והפסד. הכנסות אלו נפרסות, ברובן, בשיעורים שווים במשך שלוש שנים ממועד הפרעון.
- 6) הוצאות ריבית על פיקדונות, בהם ניתן ללקוח שיעור ריבית מדורג בהתאם לתקופת הפיקדון, נזקפות לדוח רווח והפסד לאורך חיי הפיקדון, על פי שיעור הריבית האפקטיבית בפיקדון.
- 7) הוצאות בגין הנפקת אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים, וכן פרמיה ונכיון, מופחתים לאורך תקופת אגרות החוב וכתבי התחייבויות הנדחים, ובהתחשב ביתרות שבמחזור.
- 8) בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 325 "ניהול מסגרת אשראי בחשבונות עובר ושב", הבנק אינו זוקף לדוח רווח והפסד הכנסות ריבית כלשהן בגין חריגות שנוצרו בחשבונות שסווגו כבעייתיים, וזאת עד לחזרת היתרה לגבולות מסגרת האשראי הכוללת. כאשר קיימת חריגה בחשבון עובר ושב, שוקל הבנק מהו הסיווג הנדרש של החוב, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים.

י"ז. הפרשה לחובות מסופקים

- 1) בדוחות הכספיים נכללו הפרשות נאותות לחובות, אשר גבייתם מוטלת בספק.

ההפרשות נערכו בהתבסס על הערכה של הנהלות הבנק והחברות המאוחדות לגבי ההפסדים האפשריים בתיק האשראי - לרבות חבויות בסעיפים חוץ מאזניים. בהערכתן האמורה מביאות הנהלות בחשבון את הסיכון המתייחס לתיק האשראי, ואת ההיקף והטיב של המידע המצוי בידי הנהלה באשר לחייב, לפעילותו העיסוקית, לעמידתו בהתחייבויותיו ולערך הבטחונות שבידיהן.
- 2) ההפרשה הספציפית בגין הלוואות לדיוור מחושבת בהתאם להוראת המפקח על הבנקים בהתחשב בעומק הפיגור, על פיה שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור. בגין הלוואות לדיוור, בסכום הגבוה מ-873 אלפי שקלים חדשים, הלוואות לדיוור שאינן נפרעות בתשלומים חודשיים או רבעוניים והלוואות לדיוור אשר ההפרשה הספציפית הקיימת בגינן עולה על סך ההפרשה לפי עומק הפיגור, נערכה הפרשה לחובות מסופקים באופן ספציפי ולא לפי עומק הפיגור.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

- (3) הקטנת הפרשה לחובות מסופקים שנערכה לפי עומק הפיגור מתבצעת במועד קבלת התמורה בגין פרעון ההלוואה או מכירת הנכס המשועבד. בהתאם לכך, סילוק חוב בפיגור לאחר תאריך המאזן או מימוש נכס משועבד שבגיננו התקבלו התשלומים לפירעון החוב לאחר תאריך המאזן, אינם מקטינים את הפרשה לפי עומק הפיגור בתקופה המדווחת. כמו כן לא ניתן להקטין הפרשה כאמור בהלוואות בהן הבנק רשאי, אך אינו חייב, לבצע הפרשות על פי עומק הפיגור, באמצעות שינוי מדיניות הפרשה ומעבר להפרשות ספציפיות.
- (4) מחיקת חובות נעשית לאחר שמוצו כל ההליכים המשפטיים והאחרים לגבייתם והובהר, כי אין סיכוי ממשי לגבותם.
- (5) בדוחות הכספיים כלולה הפרשה כללית והפרשה נוספת לחובות מסופקים המתייחסת לתיק האשראי של קבוצת הבנק בישראל. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים מחושבת הפרשה הנוספת לחובות מסופקים בהתבסס על איכות תיק חבויות הלקוחות, רכוזיות חבויות ענפית ומאפייני סיכון נוספים. כמו כן נקבע בהוראות אלו כי יש לשמור על הפרשה כללית בשיעור 1% מסך כל החבויות ליום 31 בדצמבר 1991. החל מיום 1 בינואר 2005, הופסקה התאמת הפרשה הכללית למדד.

י"ח. מיסים על ההכנסה

- (1) הבנק והחברות המאוחדות שלו נוקטים בשיטה של ייחוס מיסים בשל הפרשים בעתוי זקיפת הכנסות והוצאות מסויימות בין הדיווח הכספי לבין הדיווח לצרכי מס. מימושם של המיסים הנדחים לקבל מותנה בקיום הכנסה חייבת לצרכי מס בסכום מספיק בשנים הבאות. להערכת ההנהלות של הבנק והחברות המאוחדות, ניתנים מיסים אלה למימוש בעתיד.
- המיסים הנדחים חושבו לפי שיטת ההתחייבות, בהתאם לשיעורי המס הצפויים בעת מימושם, על פי המידע הקיים בעת עריכת הדוחות הכספיים.
- בהתאם להוראות המפקח על הבנקים לא נרשמו מיסים נדחים בגין הפרשה הכללית והפרשה הנוספת לחובות מסופקים.
- (2) רווחים של חברות מוחזקות מסויימות, עלולים להתחייב במיסים נוספים במידה שיחולקו על ידן כדידינדו. לגבי רווחי חברות בת, כאשר חלוקת דיבידנדים אינה צפויה בעתיד הנראה לעין, לא נרשמת הפרשה למס.
- חישוב המיסים הנדחים אינו כולל מיסים שהיו חלים במקרה של מימוש השקעות בחברות מוחזקות, אשר יש כוונה להחזיק בהן ולא לממשן. בגין השקעות בחברות מוחזקות המיועדות למימוש מחושבים מיסים נדחים.
- (3) הפרשה למיסים על ההכנסה של הבנק ושל חברות מאוחדות שהן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף, כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס ערך מוסף המוטל על השכר במוסדות כספיים, נכלל בדוח רווח והפסד במסגרת "משכורות והוצאות נלוות".
- (4) נכס מס נדחה בגין זכות מועברת לקיזוז מס מוכר בספרים במקרים שמימוש המס האמור בעתיד הנראה לעין אינו מוטל בספק. נכס מס נדחה בגין הפרשים זמניים יוכר כאשר צפוי שיווצר לגביהם חיסכון במס בעת שבה תוכר ההוצאה לצרכי מס.
- (5) הוצאות מיסים בגין רווח מפעולות בלתי רגילות, לרבות בגין רווח הון לצרכי מס, נכללות בסעיף הרווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מס.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

י"ט. ירידת ערך נכסים

הבנק מיישם את הוראות תקן חשבונאות מספר 15 (מתוקן) אשר קובע את הטיפול החשבונאי וההצגה הנדרשים במקרה של ירידת ערך נכסים. בהתאם לתקן זה, במידה שמתקיים סימן המצביע על ירידת ערך של נכס, יש לבחון זאת, על ידי השוואת ערכו הפנקסני של הנכס לסכום בר השבחה שלו.

סכום בר השבחה הינו הגבוה מבין מחיר המכירה נטו של הנכס, לבין שווי השימוש שלו הנקבע על פי הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים לנבוע מהשימוש בנכס ומימושו בתום חייו. במידה שערכו של הנכס במאזן עולה על סכום בר השבחה שלו, הבנק מכיר בהפסד מירידת ערך (ובייחוס מסים נדחים) בגובה ההפרש בין ערכו הפנקסני של הנכס לסכום בר השבחה שלו.

נכסי מטה הבנק אינם מפקים תזרימי מזומנים חיוביים נפרדים. במידה וקיימים סממנים המצביעים על אפשרות שחלה ירידת ערך בנכס השייך למטה הבנק, נקבע סכום בר השבחה לכלל הבנק, מתוך ראייה שנכסי המטה משרתים את כלל החבות מניבות המזומנים בבנק.

הפסד מירידת ערך שהוכר (למעט במוניטין) יבוטל רק אם חלו שינויים באומדנים ששימשו בקביעת סכום בר השבחה של הנכס במועד ההכרה כהפסד מירידת ערך.

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים תקן 15 אינו חל על נכסים פיננסיים לגביהם נדרש גילוי בביאור על שווי הוגן של מכשירים פיננסיים, לרבות ניירות ערך.

הנכסים העיקריים של הבנק עליהם חל תקן 15 הינם:

1) השקעות בחברות כלולות – בחינת הסכום בר השבחה נערכת לכל חברה בנפרד, בהסתמך על שווי המניות בבורסה, במידה שמדובר בחברה שמניותיה נסחרות, וכן על פי בחינה של הדוחות הכספיים ושל תחזיות לשנים הבאות של כל חברה. הבנק בוחן בכל תאריך מאזן אם קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך של ההשקעה בחברה כלולה. אם מתקיים סימן, נאמד הסכום בר השבחה של ההשקעה בהתאם להוראות התקן. במידה שמוכר הפסד מירידת ערך, בהתאם לתקן, הפסד זה מוקצה להשקעה בכללותה. ביטול הפסד מירידת ערך של ההשקעה נעשה אף הוא תוך בחינת ההשקעה בכללותה.

2) בניינים וציוד – הסכום בר השבחה מחושב בגין כל סניף, באמצעות היוון תזרימי המזומנים הצפויים בגין ההכנסות וההוצאות של הסניף, ותוך התחשבות, בהתאם לעניין, בשמאות חיצונית לשווי המימוש של הנכס. לפירוט בנושא הפרשה לירידת ערך בניינים וציוד ראה ביאור 7.

המפקח על הבנקים אימץ את הבהרה 10 שפורסמה על ידי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בחודש ינואר 2009, בדבר הטיפול החשבונאי בירידת ערך של השקעה בחברה כלולה. להערכת הנהלת הבנק, אין ליישום ההבהרה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

כ. רווח למניה

הרווח למניה מחושב על פי הוראות תקן חשבונאות מספר 21 - "רווח למניה", אשר פורסם על ידי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות. הרווח הבסיסי למניה מחושב על פי הרווח או ההפסד המיוחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק, כשהוא מחולק בממוצע המשוקלל של מספר המניות הרגילות הקיימות במחזור במהלך התקופה המדווחת. לצורך חישוב הרווח המדולל למניה, מותאמים הרווח או ההפסד המיוחסים לבעלי המניות הרגילות של הבנק והממוצע המשוקלל של מספר המניות הרגילות הקיימות במחזור, בגין ההשפעות של המניות הרגילות הפוטנציאליות המדוללות. כמו כן, בהתאם לתקן, מוצג הרווח למניה אחת. לפרטים בנושא רווח למניה ראה ביאור 30.

כ"א. דיווח מגזרי

מגזר פעילות הוא מרכיב בתאגיד בנקאי אשר עוסק בפעילויות שמהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות, תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים והערכת ביצועיו, וקיים לגביו מידע פיננסי נפרד. המתכונת לדיווח על מגזרי הפעילות של הבנק נקבעה בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, והיא מבוססת על מאפייני לקוחות.

כ"ב. עסקאות עם בעלי שליטה ועם תאגידים שבשליטת הבנק

בחודש דצמבר 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 23 "הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל שליטה בה" (להלן – "התקן"). התקן מחליף את תקנות ניירות ערך (הצגת פעולות בין תאגיד לבין בעל שליטה בו בדוחות הכספיים) – התשנ"ו-1996, כפי שאומצו על ידי המפקח על הבנקים.

התקן קובע כי נכסים והתחייבויות שלגביהם בוצעה עסקה בין הישות לבין בעל השליטה בה ימדדו במועד העסקה לפי שווי הוגן וההפרש בין השווי הוגן לבין התמורה שנקבעה בעסקה יזקף להון העצמי. הפרש חיובי יקוזז מיתרת העודפים וההפרש שלילי יוצג בסעיף נפרד בהון העצמי שיקרא "קרן הון מעסקה בין ישות לבין בעל השליטה בה". ההפרש בין השווי הוגן של הנכס לבין הערך בספרים במועד ההעברה יזקף כרווח או כהפסד.

כמו כן, על-פי תקן 23, הלוואה שניתנה לבעל השליטה או הלוואה שהתקבלה מבעל השליטה תוצג במועד ההכרה לראשונה בדוחות הכספיים של הישות כנכס או כהתחייבות, לפי העניין, על פי שוויה הוגן כאשר ההפרש בין סכום הלוואה שהתקבלה או שניתנה לבין שוויה הוגן במועד ההכרה לראשונה יזקף להון העצמי. לאחר ההכרה לראשונה, תוצג הלוואה בדוחות הכספיים של הישות בעלותה המופחתת תוך יישום שיטת הריבית האפקטיבית למעט מקרים בהם בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים נדרשת הצגה בשווי הוגן.

תקן 23 חל על עסקאות בין הישות לבין בעל השליטה בה שבוצעו לאחר ה-1 בינואר 2007 וכן על הלוואה שניתנה או שהתקבלה מבעל השליטה לפני מועד תחילת תקן 23 החל ממועד תחילתו.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

נכון למועד פרסום הדוחות הכספיים טרם פורסמה הוראה סופית מאת המפקח על הבנקים לגבי אופן יישום התקן. הואיל והעסקאות בין הבנק לבין בעלי השליטה מתבצעות במחירי שוק, אזי גם אם יוחל התקן על התאגידים הבנקאיים, השפעתם על הדוחות הכספיים של הבנק לא תהיה מהותית.

כ"ג. תקן חשבונאות מספר 29 "אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)"

בחודש יולי 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 29, "אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים" (IFRS) ("להלן "התקן"). התקן קובע כי ישויות הכפופות לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 ומחויבות לדיווח על פי תקנותיו של חוק זה, יערכו את דוחותיהן הכספיים לפי תקני IFRS לתקופות המתחילות החל מיום 1 בינואר 2008. האמור אינו חל עדיין על תאגידים בנקאיים שדוחותיהם הכספיים ערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בחודש יוני 2009 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר, בדבר "דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)", אשר קובע את אופן האימוץ הצפוי של תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) על ידי תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי.

בהתאם לחוזר, תאריך היעד לדיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בהתאם לתקני ה-IFRS הינו:

- בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי – החל מיום 1 בינואר 2011. ממועד זה ואילך ידרשו התאגידים הבנקאיים לעדכן את הטיפול החשבונאי בנושאים אלה באופן שוטף, בהתאם להוראות המעבר בתקנים הבינלאומיים חדשים שיפורסמו בנושאים אלה, ובהתאם להבהרות שימסרו על ידי הפיקוח על הבנקים.
- בנושאים בליבת העסק הבנקאי - החל מיום 1 בינואר 2013. הפיקוח על הבנקים מתכנן לקבל החלטה סופית בנושא זה במהלך שנת 2011. ההחלטה הסופית תקבע בהתחשב בלוח הזמנים שיקבע בארה"ב ובהתקדמות תהליך ההתכנסות בין גופי התקינה הבינלאומית והאמריקאית.

בחוזר הובהר כי לאחר השלמת הליך התאמת ההוראות לתקנים הבינלאומיים תיוותר סמכותו של הפיקוח על הבנקים לקבוע הבהרות מחייבות לגבי אופן יישום הדרישות בתקנים הבינלאומיים, וכן לקבוע הוראות נוספות במקרים שבהם הדבר מתחייב לנוכח דרישות רשויות פיקוח במדינות מפותחות בעולם או בנושאים שלגביהם לא קיימת התייחסות בתקנים הבינלאומיים. בנוסף, הפיקוח על הבנקים ישמור על סמכותו לקבוע דרישות גילוי ודיווח. לפיכך, עד לתאריכי היעד לאימוץ תקני ה-IFRS כאמור לעיל, דוחות כספיים של תאגיד בנקאי או חברת כרטיסי אשראי ימשיכו להיות ערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ביום 31 בדצמבר 2009 פרסם המפקח על הבנקים חוזר, ובו אומצו תקני דיווח כספי בינלאומיים מסוימים, המטפלים בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי:

IAS 8, בנושא מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות;

IAS 21, בנושא השפעות השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ;

IAS 33, בנושא רווח למניה;

IFRS 2, בנושא תשלום מבוסס מניות;

IAS 29, בנושא דוחות כספיים של שלוחות או חברות כלולות בכלכלות היפר אינפלציוניות;

IAS 34, בנושא דיווח כספי לתקופות ביניים;

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

(2008) IFRS 3, בנושא צירופי עסקים;

(2008) IAS 27, בנושא דוחות כספיים מאוחדים ונפרדים;

IAS 28, בנושא השקעות בחברות כלולות;

IAS 36, בנושא ירידת ערך נכסים;

IAS 17, בנושא חכירות;

IAS 16, בנושא רכוש קבוע;

IAS 40, בנושא נדל"ן להשקעה;

תקני דיווח כספי בינלאומיים המפורטים לעיל ופרשנויות של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) המתייחסים אליהם יאומצו בהתאם לעקרונות הבאים:

- במקרים בהם לא קיימת התייחסות ספציפית בתקנים או בפרשנויות לנושאים מהותיים או שקיימות מספר חלופות לטיפול בנושא מהותי, יפעל הבנק לפי הנחיות יישום ספציפיות שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים;
- במקרים שבהם עולה סוגיה מהותית אשר אינה מקבלת מענה בתקנים הבינלאומיים או בהוראות היישום של המפקח על הבנקים, יטפל הבנק בסוגיה בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית שחלים ספציפית על נושאים אלו;
- במקומות בהם קיימת בתקן בינלאומי הפניה לתקן בינלאומי אחר שאומץ בהוראות הדיווח לציבור, יפעל הבנק בהתאם להוראות התקן הבינלאומי;
- במקומות בהם קיימת בתקן בינלאומי הפניה לתקן בינלאומי שלא אומץ בהוראות הדיווח לציבור, יפעל הבנק בהתאם להוראות הדיווח ובהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בישראל;
- במקומות בהם קיימת בתקן בינלאומי הפניה להגדרה של מונח שמוגדר בהוראות הדיווח לציבור, תבוא הפניה להגדרה בהוראות במקום ההפניה המקורית.

הבנק יישם את תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים המפורטים לעיל, ואת הפרשנויות של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) שמתייחסות ליישום תקנים אלה החל מיום 1 בינואר 2011 ואילך. היישום לראשונה של תקני דיווח כספי בינלאומיים אשר אומצו בחוזר זה יבוצע בהתאם להוראות מעבר שנקבעו בתקני דיווח כספי הבינלאומיים האלה, לרבות תיקון למפרע של מספרי השוואה כאשר נדרש.

מיום 1 בינואר 2011 ואילך, יעדכן הבנק באופן שוטף את הטיפול החשבונאי בנושאים המטופלים בחוזר בהתאם למועד התחילה והוראות המעבר שייקבעו בתקני דיווח כספי בינלאומיים חדשים שיפורסמו בנושאים אלה, ובהתאם לעקרונות האימוץ והבהרות של הפיקוח על הבנקים.

הבנק בוחן את השלכות אימוץ תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים על הדוחות הכספיים, ובשלב זה אין באפשרותו לאמוד את ההשפעה הצפויה מיישום לראשונה.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

כ"ד. מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

ביום 31 בדצמבר 2007 פורסם חוזר המפקח על הבנקים בנושא: "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי (להלן – "החוזר" או "ההוראה"). חוזר זה מבוסס, בין היתר, על תקני חשבונאות 5, 114 ו-118 בארצות הברית, ועל הוראות רגולטוריות של מוסדות הפיקוח על הבנקים ושל הרשות לניירות ערך בארצות הברית.

העקרונות המנחים שבבסיס החוזר, מהווים שינוי מהותי ביחס להוראות הנוכחיות בנושא סיווג חובות בעייתיים ומדידת הפרשות להפסדי אשראי בגין חובות אלו.

על פי החוזר נדרש התאגיד הבנקאי לקיים הפרשה להפסדי אשראי ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף לאמור לעיל, על פי החוזר נדרש הבנק לקיים הפרשה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים, כגון התקשרויות למתן אשראי וערבויות. ההפרשה הנדרשת לכיסוי הפרשי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי תיערך באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית".

"הפרשה פרטנית להפסדי אשראי" – תיושם עבור כל חוב שנקבע כי הוא פגום, ואשר יתרתו החוזית (ללא ניכוי מחיקות חשבונאיות ריבית שלא הוכרה, הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות) הינה 1 מיליון שקלים חדשים או יותר. לגבי חובות אחרים, רשאי התאגיד הבנקאי להחליט ולבצע הערכה פרטנית. ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי תוערך בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהווים בשיעור הריבית האפקטיבי המקורי של החוב, או, כאשר החוב הינו מותנה בביטחון או כאשר התאגיד הבנקאי קובע שצפויה תפיסת נכס, על פי השווי ההוגן של הביטחון ששועבד להבטחת אותו אשראי.

"הפרשה ספציפית להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי" - תיושם עבור קבוצות גדולות של חובות קטנים (שיתרתם נמוכה מ-1 מיליון שקלים חדשים) והומוגניים (כגון: חובות בכרטיסי אשראי, הלוואות לדיור וחובות צרכניים הנפרעים בתשלומים) וכן בגין חובות גדולים שאינם פגומים. ההפרשה הספציפית להפסדי אשראי בגין חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, למעט הלוואות לגביהן חושבה הפרשה בהתאם להוראות המפקח על הבנקים ספציפית מיזערית לפי עומק הפיגור, תחושב בהתאם לכללים שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 5: Accounting for Contingencies (להלן – "FAS 5"), על פי מודלים סטטיסטיים המביאים בחשבון את שיעור הפסדי העבר בגין כל אחת מהקבוצות ההומוגניות של חובות בעלי מאפייני סיכון דומים. ההפרשה הנדרשת בהתייחס למכשירי האשראי החוץ מאזניים תוערך בהתאם לכללים שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 5.

שינויים בהפרשה להפסדי אשראי – ירשמו בסעיף "הוצאות בגין הפסדי אשראי" בדוח רווח והפסד. בנוסף לכך, נקבעו בהוראה הגדרות וסיווגים שונים של סיכון אשראי מאזני וחוף מאזני, כללי הכרה בהכנסות ריבית מחובות פגומים וכן כללי מחיקה חשבונאית של חובות בעייתיים. בין היתר נקבע בחוזר כי יש למחוק חשבונאית חובות. המוערכים על בסיס קבוצתי שסווגו כפגומים בהתבסס על תקופת פיגור שלהם, בשים לב ליכולת התאגיד הבנקאי להעריך כי גבייתם צפויה ובשים לב לכך שהחובות מובטחים על ידי דירת מגורים.

ביום 18 בפברואר 2010 פרסם המפקח על הבנקים חוזר, ובו קבע כי הוראה זו תיושם בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים, החל מ-1 בינואר 2011 ואילך, ללא יישום למפרע בדוחות כספיים לתקופות קודמות. על פי הוראות המעבר, תיזקק השפעת השינויים הנובעים מההוראות החדשות במועד יישומן לראשונה ישירות להון העצמי.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

במסגרת החוזר, ובחוזר נוסף שנשלח במקביל, בוצעו, בין היתר, השינויים הבאים:

- ביטול סעיף 5 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 325, בדבר "ניהול מסגרות אשראי", הנוגעים להיבטים חשבונאיים של סווג חשבונות מסוימים כבעייתיים, והכרה בהכנסות ריבית. נושאים אלו יטופלו במסגרת ההוראה הכללית למדידת הפרשות להפסדי אשראי וגילוי לגבי חובות בעייתיים.
 - יישום מודל פשוט לחישוב הפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, במטרה לפשט את הכללים למדידת הפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, הדורשים שימוש במודלים סטטיסטיים מורכבים, והיסטוריית נתונים לגבי מחיקות חשבונאיות, שתתקיים רק לאחר יישום ההוראה. המודל נכלל בטיטות הוראת שעה שתיושם בין השנים 2010-2012 (להלן: "תקופת המעבר").
 - התאמת ההגדרות והמונחים הכלולים בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315, בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים", למונחים שנכללו בטיטות ההוראות החדשות. החל מיום 1 בינואר 2011 ישונה המונח "חובות בעייתיים" למונח "סיכון אשראי בסיווג שלילי וסיכון אשראי בהשגחה מיוחדת", וכן הוא יכלול שלושה סוגי חובות כאמור: "חובות פגומים", "חובות נחותים" ו-"חובות בהשגחה מיוחדת".
- שיעורי הפרשה הנוספת שיחולו על הסוגים השונים של החובות הבעייתיים יהיו כדלקמן:
- סיכון אשראי "בהשגחה מיוחדת" - 1%
 - סיכון אשראי "נחות" - 2%
 - סיכון אשראי "פגום" - 4%
- ביאור "פרופורמה" שייכלל בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2010, אשר יפרט את ההשפעה הצפויה מיישום ההוראה על הסעיפים המאזניים העיקריים, לו הייתה ההוראה מיושמת באותו מועד.

במסגרת הערכות הבנק ליישום ההוראה, הוקמו צוותי עבודה ונשכרו שירותי יועץ חיצוני לצורך בחינת השינויים הנדרשים בתהליכי העבודה בבנק, הן בהיבט ניהול האשראי והטיפול בחובות הפגומים, והן בהיבט הרישום החשבונאי וההשפעה על הדוחות הכספיים. נכון למועד פרסום דוחות כספיים אלה, הושלם פיתוח המערכת החדשה, ושלב הבדיקות נמצא בעיצומו. השלמת בדיקת המערכת מתוכננת לרבעון הראשון של שנת 2010. במקביל, הושלם ברובו עדכון של תהליכי העבודה, לרבות עריכה מחדש של הנהלים, ומתקיימות הדרכות מקיפות לגורמים המקצועיים, לקראת יישום ההוראה. במהלך הרבעון השלישי של שנת 2009 נערך פיילוט במספר מצומצם של סניפים, לבדיקת ההיבטים התפעוליים של המערכת החדשה. בד בבד עם יישום ההוראות בבנק, מתנהל תהליך מקביל בחברות הבנות, בהתאם ללוחות הזמנים שקבע הבנק.

במהלך שנת 2010, תימשך בחינת המערכת, ויתקיים פיילוט מקיף על כלל סניפי הבנק.

בשלב זה של ההיערכות ליישום ההוראה לא ניתן למדוד את הגידול בהיקף הפרשות להפסדי אשראי בגין החובות המטופלים במסגרת הפרשה הקבוצתית, לרבות מחיקה חשבונאית, כתוצאה מיישום ההוראות החדשות. להערכת הנהלת

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

הבנק, השפעת יישום ההוראות על אוכלוסיית החובות המטופלים בהפרשה הקבוצתית עשויה להיות משמעותית ביחס להון העצמי. כמו כן, בחינת השלכות האפשריות של ההוראות על הלוויים הגדולים, העלתה כי השלכות יישום ההוראות לראשונה עשויות להגדיל את היקף ההפרשה הנדרשת להפסדי אשראי, אם כי לא ניתן להעריך, בשלב זה, אם היקף הגידול יהיה מהותי.

כ"ה. מדידת שווי הוגן וחלופת השווי הוגן

ביום 31 בדצמבר 2009 פרסם המפקח על הבנקים חוזר, המחיל על המערכת הבנקאית את התקן האמריקאי מספר 157 בנושא מדידת שווי הוגן (FAS 157), ואת התקן האמריקאי מספר 159 בנושא חלופת השווי הוגן עבור נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות (FAS 159).

תקן 157 מגדיר מהו שווי הוגן, וקובע מסגרת עבודה עקבית למדידת שווי הוגן על ידי הגדרת טכניקות הערכה וקביעת מדרג שווי הוגן. המדרג שנקבע מחלק את המכשירים הנמדדים בשווי הוגן ל-3 רמות:

רמה 1 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים למכשירים זהים, בשוק פעיל אשר לבנק יכולת לגשת אליו במועד המדידה.

רמה 2 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, ישירים או בלתי ישירים, שאינם מחירים מצוטטים כאמור ברמה 1. נתוני רמה 2 כוללים נתוני שוק מצוטטים בשווקים פעילים, או בשווקים שאינם פעילים, במידה שגורם זה קיים, או נתונים הנגזרים או נתמכים על ידי נתוני שוק נצפים, כאמור.

רמה 3 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם נצפים.

תקן 157 מרחיב את דרישות הגילוי למדידות שווי הוגן. יישום התקן יאפשר הכרה ברווחים של 'היום הראשון' ויבטל את המחייבות לקבוע את השווי הוגן של מכשירים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל לפי מחיר העסקה. בנוסף, דורש התקן מהתאגיד הבנקאי לשקף את הסיכון לאי-ביצוע במדידת השווי הוגן של חוב (לרבות נגזרים) הנמדד לפי שווי הוגן. סיכון אי ביצוע יכול לול את סיכון האשראי של התאגיד הבנקאי, אך לא יהיה מוגבל לסיכון זה בלבד.

תקן 157 יחול מיום 1 בינואר 2011 ואילך, ויישם מכאן ולהבא, למעט מכשירים פיננסיים אשר נמדדו לפני היישום לראשונה באופן המפורט להלן:

1. פוזיציות במכשירים פיננסיים הנסחרים בשוק פעיל שנמדדו בשווי הוגן תוך שימוש בפקטור גודל ההחזקה (blockage factor);
2. מכשירים נגזרים הנמדדים בשווי הוגן על פי חלק א1 להוראות הדיווח לציבור (FAS 133), תוך שימוש במחיר העסקה, כאשר הואיל ואינם נסחרים בשוק פעיל;
3. מכשירים פיננסיים מעורבים הנמדדים בשווי הוגן במועד ההכרה לראשונה, תוך שימוש במחיר העסקה בהתאם לחלק א1 להוראות הדיווח לציבור (FAS 133).

דרישות הגילוי החדשות, לרבות הגילוי הנדרש בדוחות שנתיים בלבד, יישמו ברבעון הראשון של שנת 2011 ללא חובת יישום על דוחות כספיים לתקופות שהוצגו לפני היישום לראשונה של התקן.

במועד היישום לראשונה, ההפרש בין היתרות המאזניות של המכשירים הפיננסיים הללו לבין ערכי השווי הוגן של אותם מכשירים יוכר כהשפעה מצטברת ליתרת הפתיחה של העודפים ליום 1 בינואר 2011, אשר תוצג בנפרד.

ביאור 1 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

לצורך קביעת סכום ההתאמה שירשם כהשפעה מצטברת ליתרת פתיחה של העודפים ליום 1 בינואר 2011, ועל מנת להתאים את שיטות ההערכה של התאגיד הבנקאי לעקרונות של מחיר היציאה ולהנחיות אשר נקבעו בתקן, יידרש התאגיד הבנקאי לבחון מחדש את שיטות ההערכה המיושמות על ידו למדידת שווי הוגן, בהתחשב בנסיבות הרלוונטיות לעסקאות השונות, לרבות מחירי העסקאות האחרונות בשוק, מחירים אינדיקטיביים של שירותי הערכה ותוצאות של בדיקה לאחור (back testing) של סוגי עסקאות דומות.

הנהלת הבנק בוחנת את השלכות אימוץ התקן על הדוחות הכספיים. בשלב זה, לא ניתן להעריך את ההשפעה הצפויה מיישום לראשונה של תקן 157.

מטרת תקן 159 היא לאפשר הפחתת תנודתיות ברווחים מדווחים, אשר נובעת ממדידה של נכסים או התחייבויות מגודרים, ומכשירים נגזרים, לפי בסיסי מדידה שונים. התקן יאפשר לתאגיד בנקאי לבחור, במועדי בחירה מוגדרים, למדוד בשווי הוגן מכשירים פיננסיים אשר בהתאם להוראות הדיווח לציבור לא נדרש למדוד אותם בשווי הוגן. רווחים והפסדים שטרם מומשו בגין השינויים בשווי ההוגן של הפריטים לגביהם נבחרה חלופת השווי ההוגן, ידווחו בדוח רווח והפסד בכל מועד דיווח עוקב. כמו כן, עלויות ועמלות מראש הקשורות לפריטים לגביהם תיבחר חלופת השווי ההוגן יוכרו ברווח והפסד במועד התהוותן ולא יידחו. בחירת יישום חלופת השווי ההוגן כאמור לעיל תיעשה לגבי כל מכשיר בנפרד, והיא אינה ניתנת לביטול. בנוסף קובע התקן דרישות הצגה וגילוי המיועדות לסייע להשוואה בין תאגידים בנקאיים הבוחרים בבסיסי מדידה שונים לסוגים דומים של נכסים והתחייבויות.

למרות האמור לעיל, הבהיר המפקח על הבנקים כי תאגיד בנקאי לא יבחר בחלופת השווי ההוגן, אלא אם התאגיד הבנקאי פיתח מראש ידע, מערכות, נהלים ובקורות ברמה גבוהה שיאפשרו לו למדוד את הפריט ברמה גבוהה של מהימנות. לפיכך, תאגיד בנקאי לא יבחר בחלופת השווי ההוגן לגבי נכס או התחייבות שמתאים לסיווג לרמה 2 או לרמה 3 במדרג השווי ההוגן, אלא אם קיבל לכך אישור מראש מפיקוח על הבנקים.

התקן יחול מיום 1 בינואר 2011 ואילך. לא הותרו יישום באימוץ למפרע או יישום באימוץ מוקדם.

תאגיד בנקאי רשאי לבחור בחלופת השווי ההוגן עבור פריטים כשירים קיימים במועד התחילה. במקרים אלה, היתרות המאזניות של פריטים כשירים אלה יותאמו לשווי הוגן וההשפעה של המדידה מחדש הראשונה בשווי הוגן תיזקף כהתאמה בגין השפעה מצטברת ליתרת הפתיחה של העודפים, ובדוח הכספי השנתי ובדוח הכספי ביניים הראשון לשנת 2011 ייכלל גילוי נרחב, כנדרש בחוזר.

ניירות ערך זמינים למכירה וניירות ערך המוחזקים לפדיון, המוחזקים במועד התחילה, כשירים לחלופת השווי ההוגן באותו מועד. אם חלופת השווי ההוגן נבחרת עבור נייר ערך כלשהו מבין ניירות ערך אלה במועד התחילה, רווחים והפסדים צבורים שטרם מומשו במועד זה ייכללו בהתאמה בגין השפעה מצטברת, ונייר הערך האמור ידווח ממועד זה כנייר ערך

למסחר. כמו כן, יינתן גילוי נפרד לסכום הרווחים וההפסדים שטרם מומשו שסווגו מחדש מרווח כולל אחר מצטבר ולסכום הרווחים וההפסדים שטרם מומשו שלא הוכרו קודם לכן. הבחירה בעת האימוץ לראשונה בחלופת השווי ההוגן עבור נייר ערך קיים המוחזק לפדיון, לא תגרום להטלת ספק בכוונה של תאגיד בנקאי להחזיק בעתיד באגרות חוב אחרות עד לפדיון.

הנהלת הבנק בוחנת את השלכות אימוץ התקן על הדוחות הכספיים. בשלב זה, לא ניתן להעריך את ההשפעה הצפויה מיישום לראשונה של תקן 159.

ביאור 2 - מזומנים ופיקדונות בבנקים

ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק		מאוחד		
2008	2009	2008	2009	
5,494	7,509	5,997	9,299	מזומנים ופיקדונות בבנקים מרכזיים
1,875	858	4,358	1,391	פיקדונות בבנקים מסחריים
3,106	197	683	321	פיקדונות בתאגידים בנקאיים מיוחדים
10,475	8,564	11,038	11,011	סך כל המזומנים והפיקדונות בבנקים
				מזה - מזומנים, פיקדונות בבנקים ופיקדונות בבנקים מרכזיים
6,542	7,969	4,445	9,406	לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים

ביאור 3 - ניירות ערך - המאוחד

ליום 31 בדצמבר 2009

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות – עלות)	רווח כולל אחר מצטבר הפסדים	שווי הוגן ⁽¹⁾	
				(1) ניירות ערך זמינים למכירה
				איגרות חוב ומלוות -
5,872	5,898	51	5,872	של ממשלת ישראל ⁽²⁾
121	121	-	121	של ממשלות זרות ⁽²⁾
1,307	1,321	34	1,307	של אחרים
7,300	7,340	85	7,300	סך כל איגרות החוב הזמינות למכירה
86	84	-	86	מניות של אחרים ⁽³⁾
7,386	7,424	85 ⁽⁴⁾	7,386	סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות – עלות)	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן ⁽¹⁾
				(2) ניירות ערך למסחר
				איגרות חוב -
251	256	-	5	של ממשלת ישראל
6	6	-	-	של אחרים
257	262	- ⁽⁵⁾	5 ⁽⁵⁾	סך כל ניירות הערך למסחר
7,643	7,686	47	90	סך כל ניירות הערך

- (1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים. ראה ביאור 1 ח'.
 (2) לפרטים בדבר שעבודים החלים על ניירות ערך שמחזיק הבנק, ראה ביאור 15 א'-ד'.
 (3) כולל מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני, בסך כ-80 מיליוני שקלים חדשים.
 (4) כוללים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".
 (5) מקפד לדוח רווח והפסד, אך טרם מומשו.

הערה: פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב - ראה ביאור 22 (ה), פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות במניות - ראה ביאור 24.

ביאור 3 - ניירות ערך - המאוחד (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2008

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות – עלות)	רווח כולל אחר מצטבר הפסדים	שווי הוגן ⁽¹⁾	
				(1) ניירות ערך זמינים למכירה
				איגרות חוב ומלוות -
6,184	6,237	110	57	של ממשלת ישראל ⁽²⁾
515	513	-	2	של ממשלות זרות ⁽²⁾
1,740	1,840	105	5	של אחרים
8,439	8,590	215	64	סך כל איגרות החוב הזמינות למכירה
380	332	7	55	מניות של אחרים ⁽³⁾ ⁽⁴⁾
8,819	8,922	222 ⁽⁵⁾	119 ⁽⁵⁾	סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות – עלות)	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן ⁽¹⁾	
					(2) ניירות ערך למסחר
					איגרות חוב -
437	424	13	-	437	של ממשלת ישראל
3	3	-	-	3	של אחרים
440	427	13 ⁽⁶⁾	- ⁽⁶⁾	440	סך כל ניירות הערך למסחר
9,259	9,349	132	222	9,259	סך כל ניירות הערך

- (1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים. ראה ביאור 1 ח'.
- (2) לפרטים בדבר שעבודים החלים על ניירות ערך שמחזיק הבנק, ראה ביאור 15 א-ד'.
- (3) בחודש יולי 2003, התקבל מכתב מהפיקוח על הבנקים בו נדרש הבנק לסווג אשראי שניתן ללקוח מסוים אשר אינו עומד בתנאי הפירעון שנקבעו ואשר כנגד חבות זו שועבדו מניות של חברת תקשורת מובילה, כ-"נייר ערך זמין למכירה", החל מהדוח הכספי ל-30 ביוני 2003. שווי השוק של המניות הנ"ל ליום 31 בדצמבר 2008, הנכלל בסעיף זה מסתכם ב-276 מיליוני שקלים חדשים. הסכום האמור לעיל עולה על סכום האשראי בניכוי הפרשה ספציפית לחובות מסופקים ב-51 מיליוני שקלים חדשים.
- (4) כולל מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני, בסך כ-88 מיליוני שקלים חדשים.
- (5) כוללים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".
- (6) נזקפו לדוח רווח והפסד.

הערה: פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב - ראה ביאור 22 (ה), פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות במניות - ראה ביאור 24.

ביאור 3 - ניירות ערך - הבנק (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2009

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות – עלות)	רווח כולל אחר מצטבר הפסדים	שווי הוגן ⁽¹⁾	
(1) ניירות ערך זמינים למכירה				
				איגרות חוב ומלוות -
3,907	3,936	47	3,907	של ממשלת ישראל ⁽²⁾
121	121	-	121	של ממשלות זרות ⁽²⁾
1,100	1,115	33	1,100	של אחרים
5,128	5,172	80	5,128	סך כל איגרות החוב הזמינות למכירה
86	84	-	86	מניות של אחרים ⁽³⁾
5,214	5,256	80 ⁽⁴⁾	5,214	סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות – עלות)	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן ⁽¹⁾	
(2) ניירות ערך למסחר					
					איגרות חוב -
250	255	-	5	250	של ממשלת ישראל
2	2	-	-	2	של אחרים
252	257	- ⁽⁵⁾	5 ⁽⁵⁾	252	סך כל ניירות הערך למסחר
5,466	5,513	38	85	5,466	סך כל ניירות הערך

- (1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים. ראה ביאור 1 ח'.
 (2) לפרטים בדבר שעבודים החלים על ניירות ערך שמחזיק הבנק, ראה ביאור 15 א-ד'.
 (3) כולל מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני, בסך כ-80 מיליוני שקלים חדשים.
 (4) כוללים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".
 (5) מקפו לדוח רווח והפסד, אך טרם מומשו.

הערה: פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב - ראה ביאור 22 (ה), פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות במניות - ראה ביאור 24.

ביאור 3 - ניירות ערך - הבנק (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2008

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות – עלות)	רווח כולל אחר מצטבר הפסדים	שווי הוגן ⁽¹⁾	
(1) ניירות ערך זמינים למכירה				
				איגרות חוב ומלוות -
2,837	4	104	2,837	של ממשלת ישראל ⁽²⁾
515	2	-	515	של ממשלות זרות ⁽²⁾
1,574	-	98	1,574	של אחרים
4,926	6	202	4,926	סך כל איגרות החוב הזמינות למכירה
380	55	7	380	מניות של אחרים ⁽³⁾
5,306	61 ⁽⁵⁾	209 ⁽⁵⁾	5,306	סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות – עלות)	רווחים		שווי הוגן ⁽¹⁾
		שטרם מומשו	הפסדים	
		מהתאמות לשווי הוגן	מהתאמות לשווי הוגן	
(2) ניירות ערך למסחר				
				איגרות חוב -
435	422	13	-	של ממשלת ישראל
1	1	-	-	של אחרים
436	423	13 ⁽⁶⁾	- ⁽⁶⁾	סך כל ניירות הערך למסחר
5,742	5,877	74	209	סך כל ניירות הערך

- (1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים. ראה ביאור 1 ח'.
- (2) לפרטים בדבר שעבודים החלים על ניירות ערך שמחזיק הבנק, ראה ביאור 15 א'-ד'.
- (3) בחודש יולי 2003, התקבל מכתב מהפיקוח על הבנקים בו נדרש הבנק לסווג אשראי שניתן ללקוח מסוים אשר אינו עומד בתנאי הפירעון שנקבעו ואשר כנגד חבות זו שועבדו מניות של חברת תקשורת מובילה, כ-"נייר ערך זמין למכירה", החל מהדוח הכספי ל-30 ביוני 2003. שווי השוק של המניות הנ"ל ליום 31 בדצמבר 2008, הנכלל בסעיף זה מסתכם ב- 276 מיליוני שקלים חדשים. הסכום האמור לעיל עולה על סכום האשראי בניכוי הפרשה ספציפית לחובות מסופקים ב- 51 מיליוני שקלים חדשים.
- (4) כולל מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני, בסך כ- 88 מיליוני שקלים חדשים.
- (5) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".
- (6) נקפו לדוח רווח והפסד, אך טרם מומשו.

הערה: פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב - ראה ביאור 22 (ה), פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות במניות - ראה ביאור 24.

ביאור 3 - ניירות ערך (המשך)

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

(3) פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים ליום 31 בדצמבר:

2009			
עלות מופחתת במניות - עלות	רווח כולל אחר מצטבר רווחים	שווי הוגן (הערך במאזן)	
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS) :			
2	-	2	CDO
76	18	63	CLO
78	18	65	סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים

2008			
עלות מופחתת במניות - עלות	רווח כולל אחר מצטבר רווחים	שווי הוגן (הערך במאזן)	
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS) :			
20	-	20	CDO
90	27	63	CLO
110	27	83	סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים

(4) פירוט נוסף לגבי משך הזמן בו ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים נמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש ליום 31 בדצמבר:

2009			
פחות מ-12 חודשים		12 חודשים ומעלה	
שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS) :			
-	-	37	18
-	-	37	18
סך הכל			

2008			
פחות מ-12 חודשים		12 חודשים ומעלה	
שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS) :			
-	-	59	27
-	-	59	27
סך הכל			

ביאור 3 - ניירות ערך (המשך)

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

5) ניירות ערך מגובי נכסים (ABS):

בשנת 2009 נרשמו הוצאות בסך 32 מיליון שקלים בגין הפרשות לירידות ערך שאינן בעלות אופי זמני בהשקעות בניירות ערך מגובי נכסים (מהם 18 מיליוני שקלים חדשים בגין CDO ו-14 מיליוני שקלים חדשים בגין CLO), בהשוואה ל- 57 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2008 (מהם 35 מיליוני שקלים חדשים בגין CDO, 3 מיליוני שקלים חדשים בגין CLO ו-19 מיליוני שקלים חדשים בגין השקעות במכשירים החשופים במישרין או בעקיפין לשוק המשכנתאות בארצות הברית או לקרנות ממונפות).

שוויין ההוגן של השקעות הבנק בניירות ערך מגובי נכסים, מסתכם ליום 31 בדצמבר 2009 בכ-65 מיליון שקלים חדשים, בהשוואה ל-83 מיליון שקלים חדשים ב-31 בדצמבר 2008. לפרטים בדבר חישוב השווי ההוגן של השקעות בניירות ערך, ראה ביאור 1 ח. לעיל. ההשקעות כוללות ניירות ערך מסוג CDO ו-CLO, כמפורט להלן:

א. CDO Collateralized Debt Obligation הינו נייר ערך המגובה במכשירי חוב מסוגים שונים העשויים לכלול הן חובות ישירים והן חובות מאוגחים. ה-CDO מחולק לשכבות לפי סדר קדימויות. כל שכבה היא חוב נפרד, בעל דירוג ספציפי, הזכאי לתשלומי קרן או ריבית, לפני כל החובות הנמצאים בדרגת קדימות נמוכה ממנו. סך שווים של החובות הנחותים משכבת חוב מסוימת, מוגדר כשכבת ההגנה לאותו חוב.

שוויין ההוגן של השקעות הבנק בניירות ערך אלה, נכון ל-31 בדצמבר 2009, עמד על כ-2 מיליון שקלים חדשים, בהשוואה ל-20 מיליון שקלים חדשים ביום ב-31 בדצמבר 2008. הנכסים המגבים הם נכסים סינתטיים בפיזור סקטוריאלי נרחב ובדירוגי אשראי שונים.

נכון ל-31 בדצמבר 2009 הוכרה ירידת ערך בגין השקעות אלו, בסך 53 מיליון שקלים חדשים, כירידה שאינה בעלת אופי זמני. זאת, בהשוואה לירידת ערך בסך 35 מיליון שקלים חדשים שהוכרה כירידה שאינה בעלת אופי זמני נכון ל-31 בדצמבר 2008.

ב. CLO Collateralized Loan Obligation הינו סוג ספציפי של CDO. מכשירי החוב המגבים את ההשקעה ב-CLO הינם תיקי הלוואות בדרגת קדימות ראשונה ושניה, שניתנו לגופים מסחריים. שוויין ההוגן של השקעות הבנק בניירות ערך אלה ליום 31 בדצמבר 2009 עמד על כ-63 מיליון שקלים חדשים, בדומה לשוויין ההוגן ב-31 בדצמבר 2008. בתיק ה-CLO של הבנק אין חשיפה למשכנתאות, בכללן משכנתאות מסוג subprime, או למוצרים בעלי מינוף שערכם ירד כתוצאה מהמשבר הפיננסי.

נכון ל-31 בדצמבר 2009 הוכרה ירידת ערך בגין השקעות אלו, בסך 17 מיליון שקלים חדשים, כירידה שאינה בעלת אופי זמני. זאת, בהשוואה לירידת ערך בסך 3 מיליון שקלים חדשים שהוכרה כירידה שאינה בעלת אופי זמני נכון ל-31 בדצמבר 2008.

המודל הפנימי של הבנק, על פיו נקבע שוויין ההוגן של השקעות אלה, מראה כי שכבות ההגנה שנתרו בהשקעות אלו הן בהיקף העולה על ההפסד הצפוי, על פי המודל, בתיקי הלוואות המגבות את ההשקעות. לכן, לא צפוי שההשקעות שנתרו בידי הבנק, וטרם הופחתו, תיפגענה. כמו כן, בכוונת הבנק וביכולתו להחזיק בניירות הערך עד לפדיון או עד לחזרת השווי ההוגן לעלות ההשקעה. לפיכך, הוגדרה ירידת הערך כירידת ערך זמנית.

ביאור 4 - אשראי לציבור (1)

ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק		מאוחד		
2008	2009	2008	2009	
				א. (1) ההרכב
79,346	89,783	⁽²⁾ 88,932	95,264	אשראי
185	198	185	198	התחייבויות לקוחות עבור קיבולים
79,531	89,981	89,117	95,462	סך כל האשראי
185	209	194	213	הפרשה כללית והפרשה נוספת לחובות מסופקים
79,346	89,772	88,923	95,249	סך כל האשראי לציבור

(1) ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים נכתה מסעיפי האשראי של המתאימים.

(2) ראה להלן בסעיף 4.

- (2) יתרת הפיקדונות לפי מידת הגבייה (בעיקר של הממשלה) והאשראי הניתן מהם, אשר קוזזו, הסתכמו במאזן המאוחד ליום 31 בדצמבר 2009 בסך כ- 17,309 מיליוני שקלים חדשים ובמאזן הבנק בסך כ- 16,135 מיליוני שקלים חדשים (31 בדצמבר 2008, במאוחד – כ-18,321 מיליוני שקלים חדשים ובבנק – כ-16,553 מיליוני שקלים חדשים).
- (3) סך כל ההלוואות לדיור במאזן המאוחד ליום 31 בדצמבר 2009 כוללות הלוואות בריבית משתנה בסך 32,725 מיליוני שקלים חדשים (31 בדצמבר 2008 - 24,311 מיליוני שקלים חדשים).
- (4) יתרות חוב של הציבור הנובעות מעסקאות פתוחות בכרטיסי אשראי בחברה בת, בסך 874 מיליון שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2008, סווגו מחדש לאשראי לציבור, כנגד התחייבויות האחרות.

ביאור 4 - אשראי לציבור (המשך)

ליום 31 דצמבר 2009

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק		מאוחד		
2008	2009	2008	2009	
ב. האשראי לציבור כולל:				
1) אשראי ללווים בעייתיים שאינם רשויות מקומיות ושלגביהם לא נרשמה הפרשה לחובות מסופקים לפי עומק הפיגור				
א) אשראי ללווים בעייתיים שאינו נושא הכנסה במטבע ישראלי				
926	745	940	750	לא צמוד
2	71	2	71	צמוד למדד
203	87	203	87	מטבע חוץ ⁽¹⁾
1,131	903	1,145	908	סך הכל
ב) אשראי שאורגן מחדש ללא ויתור על הכנסות במטבע ישראלי				
84	342	98	366	לא צמוד
58	672	59	672	צמוד למדד
37	41	37	41	מטבע חוץ ⁽¹⁾
179	1,055	194	1,079	סך הכל
ג) אשראי שלגביו קיימת החלטה לארגון מחדש ושטרם בוצעה				
⁽⁴⁾ 307	126	⁽⁴⁾ 307	126	
990	733	1,034	746	ד) אשראי בפיגור זמני ⁽²⁾
33	19	34	19	ריבית שנזקפה לדוח רווח והפסד
⁽⁴⁾ 2,557	1,128	⁽⁴⁾ 2,628	1,198	ה) אשראי בהשגחה מיוחדת ⁽³⁾

הבנק		מאוחד		
2008	2009	2008	2009	
175	150	175	150	2) אשראי לרשויות המקומיות
א) האשראי לרשויות המקומיות כולל:				
32	29	32	29	1) אשראי בהשגחה מיוחדת ⁽³⁾
2) אשראי לרשויות המקומיות שאינו כלול במסגרת				
143	121	143	121	האשראי ללווים בעייתיים כנ"ל
13	12	13	12	ריבית שנזקפה לדוח רווח והפסד בגין אשראי כנ"ל

(1) לרבות צמוד למטבע חוץ.

(2) אשראי בפיגור זמני - אשראי בפיגור, שלדעת ההנהלה יש לראות את הפיגור בפרעונו כזמני וכי אין בו כדי לסמן הפסדי אשראי צפויים.

(3) אשראי בהשגחה מיוחדת - אשראי שהנהלה רואה צורך להגביר לגביו את אמצעי המעקב והפיקוח, אם כי אינה צופה להפסדי אשראי בגינו.

(4) סווג מחדש.

ביאור 4 - אשראי לציבור (המשך)

(ב) אשראים לרשויות מקומיות

(1) בשנת 1989 נחתם הסכם בין מספר בנקים, לרבות הבנק, ובין ממשלת ישראל לפריסת חובות של רשויות מקומיות מסויימות, לבנקים ולזכאים אחרים. חלקם היחסי של הבנק וחברות מוחזקות שלו בהסדר זה, במועד חתימתו היה כ-12%. להסדר זה עם המערכת הבנקאית הצטרפו 208 רשויות מקומיות, מתוכן 181 רשויות אשר להן חוב לבנק.

להלן עיקרי ההסדר:

(א) אשראים לזמן קצר שהיו לרשות מקומית בספטמבר 1989, וכן אשראים מסוימים שמועד פרעונם חל לאחר חתימת ההסכם, יפרסו מחדש לתקופה של 15 שנה ויהיו צמודים למדד המחירים לצרכן בתוספת ריבית שהוסכמה בהסדר.

(ב) יועמדו אשראים נוספים לרשויות מקומיות כהלוואות לתקופה של 15 שנה, למטרת תשלום חובות רשויות מקומיות אלה לזכאים שונים. ליום 31 בדצמבר 2009 אין לבנק חלק באשראים אלו.

(ג) הבטוחות לבנקים כוללות המחאה על דרך השעבוד של מענקי משרד הפנים לרשויות המקומיות וכן המחאה על דרך השעבוד בשיעור של 40% מהעברות משרד החינוך והתרבות ומשרד העבודה והרווחה לחלק מאותן רשויות מקומיות.

(2) בעקבות ההסכם הנ"ל נחתמו במועדים שונים, הסכמים בין הבנק ובין כל רשות מקומית בנפרד לגבי חובותיה לבנק, בגין האשראי שבאחריות הבנק.

(3) בנוסף ליתרת החוב אשר נכללת בהסדר הרשויות, קיבלו חלק מהרשויות המקומיות שבהסדר, מעת לעת, אשראי נוסף, במהלך העסקים הרגיל, אשר יתרתו ליום 31 בדצמבר 2009 הסתכמה בכ-63 מיליוני שקלים חדשים.

(4) חוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת התקציב 2000) התש"ס-1999, מחיל, בין השאר, את מנגנון "הסדר הנושים" שהיה קבוע בסעיף 233 לפקודת החברות, גם על עיריות ורשויות מקומיות, כך, שלבקשת נושה של עיריה או רשות מקומית, או לבקשת שר הפנים באישור שר המשפטים, יהיה רשאי בית המשפט לקבוע כי מנגנון זה של הסדר חובות לפי סעיף 233, יחול, בשינויים המחוייבים, על העיריה או הרשות המקומית. משמעות התיקון, בין השאר, כי נושים שבידיהם 75% מהערך המיוצג בהצבעה שתקום באסיפת נושים, יוכלו לכפות הסדר על המיעוט וכי בית המשפט יוכל לאשר הסדר שיכלול פריסת חובות, מחיקת חובות או הקפאת הליכים.

בנוסף, עשויה לעלות בעתיד טענה לפיה ניתנה בתיקון סמכות לבית המשפט, לכפות על רוב הנושים, בניגוד לרצונם, הסדר הפורס או מוחק את החובות, אם טובת ציבור התושבים של הרשות המקומית מחייבת זאת. להערכת הנהלת הבנק, השפעתו של חוק זה על הקבוצה אינה מהותית.

ביאור 4 - אשראי לציבור (המשך)

5) חוק יסודות התקציב (תיקון מספר 31 והוראת שעה) התשס"ד-2004 חל על סוגי רשויות מקומיות שונות, כגון: רשות מקומית שאושרה לה תוכנית הבראה, רשות מקומית בקשיים ומועצה דתית. מטרת התיקון היא, שבתקופת ההבראה שנקבעה לכל רשות מקומית, יוקדשו כל ההכנסות של הרשות המקומית למטרות ספציפיות הנקובות בחוק, ולא להחזר חובות לנושים. בהתאם לתיקון לחוק, על רשות מקומית לפתוח חשבונות בנק ספציפיים, אשר הכספים המופקדים בהם יהיו חסינים מעיקול, שעבוד או המחאה, ואמורים לשמש רק למטרות שיועדו לכך בחוק.

נושה מובטח, שהרשות המקומית יצרה לטובתו שעבוד, לא יוכל לפתוח בהליך למימוש השעבודים, במהלך תקופת ההבראה הנקובה בחוק. האיסור על שעבוד או עיקול חל גם על בטחונות שהבטיחו אשראי שניתן לפני תחילת החוק, ובכך יש משום פגיעה בזכויות הקנייניות של הבנקים.

יתרת החבות לבנק של הרשויות שנכנסו לתחולת החוק, על פי הידוע ליום 31 בדצמבר 2009, עומדת על כ-31 מיליוני שקלים חדשים (31 בדצמבר 2008 - 36 מיליוני שקלים חדשים). יתרת החבות לבנק של הרשויות העשויות להיכנס לתחולת החוק, נכון ל-31 בדצמבר 2009, עומדת על כ-31 מיליוני שקלים חדשים (31 בדצמבר 2008 - 35 מיליוני שקלים חדשים). לאחר בחינת מצבן הכלכלי של רשויות אלה, להערכת הנהלת הבנק אין באשראים אלה כדי לסמן הפסדי אשראי צפויים, ועל כן לא בוצעה הפרשה בגין חבות זו בדוחות הכספיים.

ביאור 4 - אשראי לציבור (המשך)

ליום 31 דצמבר 2009

כסומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ג. הפרשה לחובות מסופקים

2009			
הפרשה ספציפית ⁽¹⁾			
סך הכל	הפרשה נוספת ⁽²⁾	אחרת	לפי עומק הפיגור
מאוחד			
3,176	194	2,148	834
יתרת הפרשה לתחילת השנה			
-	-	-	-
חברה בת שאוחדה לראשונה			
-	-	(2) ⁽³⁾	2 ⁽³⁾
העברה			
664	30	388	246
הפרשות בשנת החשבון			
(286)	(11)	(49)	(226)
הקטנת הפרשות			
(3)	-	(3)	-
גביית חובות שנמחקו בשנים קודמות			
375	19	336	20
סכום שנזקף לדוח רווח והפסד			
(189)	-	(171)	(18)
מחיקת חובות			
3,362	213	2,311	838
יתרת הפרשה לסוף השנה			
124	-	124	-
מזה - יתרת הפרשה שלא נכתה מסעיף אשראי לציבור			
הבנק			
3,073	185	2,094	794
יתרת הפרשה לתחילת השנה			
56	3	13	40
חברה בת שמוזגה			
-	-	(2) ⁽³⁾	2 ⁽³⁾
העברה			
643	30	367	246
הפרשות בשנת החשבון			
(277)	(9)	(42)	(226)
הקטנת הפרשות			
(3)	-	(3)	-
גביית חובות שנמחקו בשנים קודמות			
363	21	322	20
סכום שנזקף לדוח רווח והפסד			
(189)	-	(171)	(18)
מחיקת חובות			
3,303	209	2,256	838
יתרת הפרשה לסוף השנה			
124	-	124	-
מזה - יתרת הפרשה שלא נכתה מסעיף אשראי לציבור			

(1) בהלוואות שלגביהן נערכה הפרשה לפי עומק הפיגור, לא כולל הפרשה לריבית בגין החוב שבפיגור. בהלוואות אחרות לא כולל הפרשה בגין ריבית על חובות מסופקים לאחר שהחובות נקבעו כמסופקים.

(2) כולל הפרשה כללית לחובות מסופקים.

(3) יתרת הפרשה בגין משכנתאות שנבחנו בעבר באופן ספציפי.

(4) יתרת הפרשה לתביעות שהוצגה בתקופות קודמות במסגרת הפרשה לחובות מסופקים.

2007				2008			
סך הכל	הפרשה ספציפית ⁽¹⁾			סך הכל	הפרשה ספציפית ⁽¹⁾		
	הפרשה נוספת ⁽²⁾	אחרת	לפי עומק הפיגור		הפרשה נוספת ⁽²⁾	אחרת	לפי עומק הפיגור
2,861	192	1,871	798	2,910	172	1,917	821
-	-	-	-	29	6	23	-
-	-	⁽³⁾ (8)	⁽³⁾ 8	(8)	-	⁽⁴⁾ (8)	-
510	-	262	248	729	23	399	307
(280)	(20)	(42)	(218)	(331)	(7)	(51)	(273)
(2)	-	(2)	-	(3)	-	(3)	-
228	(20)	218	30	395	16	345	34
(179)	-	(164)	(15)	(150)	-	(129)	(21)
2,910	172	1,917	821	3,176	194	2,148	834
104	-	104	-	110	-	110	-
2,790	189	1,842	759	2,837	170	1,886	781
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	⁽³⁾ (8)	⁽³⁾ 8	(8)	-	⁽⁴⁾ (8)	-
492	-	250	242	712	22	391	299
(264)	(19)	(32)	(213)	(317)	(7)	(44)	(266)
(2)	-	(2)	-	(3)	-	(3)	-
226	(19)	216	29	392	15	344	33
(179)	-	(164)	(15)	(148)	-	(128)	(20)
2,837	170	1,886	781	3,073	185	2,094	794
100	-	100	-	109	-	109	-

ביאור 4 - אשראי לציבור (המשך)

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ד. הפיגור בהלוואות לדיור והפרשה בגין לחובות מסופקים לפי עומק הפיגור

31 בדצמבר 2009				
	מל 3	מל 6	מל 15	מל 33
	חודשים עד	חודשים עד	חודשים עד	חודשים עד
סך הכל	6 חודשים	15 חודשים	33 חודשים	33 חודשים
מאוחד				
586	15	33	53	485
	סכום הפיגור			
165	-	1	2	162
	מזה: ריבית על סכום הפיגור			
838	-	60	130	648
	יתרת ההפרשה לחובות מסופקים לפי עומק הפיגור ⁽¹⁾			
915	374	294	132	115
	יתרת ההלוואות בניכוי ההפרשה לריבית פיגורים ולחובות מסופקים			
הבנק				
586	15	33	53	485
	סכום הפיגור			
165	-	1	2	162
	מזה: ריבית על סכום הפיגור			
838	-	60	130	648
	יתרת ההפרשה לחובות מסופקים לפי עומק הפיגור			
915	374	294	132	115
	יתרת ההלוואות בניכוי ההפרשה לריבית פיגורים ולחובות מסופקים			
31 בדצמבר 2008				
	מל 3	מל 6	מל 15	מל 33
	חודשים עד	חודשים עד	חודשים עד	חודשים עד
סך הכל	6 חודשים	15 חודשים	33 חודשים	33 חודשים
מאוחד				
555	19	42	65	429
	סכום הפיגור			
153	-	1	3	149
	מזה: ריבית על סכום הפיגור			
834	-	71	151	612
	יתרת ההפרשה לחובות מסופקים לפי עומק הפיגור ⁽¹⁾			
1,068	453	365	156	94
	יתרת ההלוואות בניכוי ההפרשה לריבית פיגורים ולחובות מסופקים			
הבנק				
511	18	39	62	392
	סכום הפיגור			
131	-	1	3	127
	מזה: ריבית על סכום הפיגור			
794	-	67	143	584
	יתרת ההפרשה לחובות מסופקים לפי עומק הפיגור			
1,011	427	342	148	94
	יתרת ההלוואות בניכוי ההפרשה לריבית פיגורים ולחובות מסופקים			

(1) לא כולל הפרשה בגין ריבית על הסכום בפיגור.

ביאור 4 - אשראי לציבור (המשך)

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ה. פרטים על הלוואות לדיור ואופן חישוב ההפרשה הספציפית

31 בדצמבר 2009					
סך הכל	סכום הפרשה ספציפית		מזה: סכום	יתרת אשראי	
	אחרת	לפי עומק פיגור	בפיגור ⁽³⁾	יתרת חוב ⁽²⁾	מאזנית ⁽¹⁾
					הלוואות לדיור שחובה לחשב בגין את
830	-	830	579	906	ההפרשה לפי עומק פיגור
22	14	8	26	91	הלוואות גדולות ⁽⁴⁾
19	19	-	6	24	הלוואות אחרות
871	33	838	611	1,021	סך הכל

31 בדצמבר 2008					
סך הכל	סכום הפרשה ספציפית		מזה: סכום	יתרת אשראי	
	אחרת	לפי עומק פיגור	בפיגור ⁽³⁾	יתרת חוב ⁽²⁾	מאזנית ⁽¹⁾
					הלוואות לדיור שחובה לחשב בגין את
828	-	828	550	1,055	ההפרשה לפי עומק פיגור
18	12	6	26	90	הלוואות גדולות ⁽⁴⁾
23	23	-	9	27	הלוואות אחרות
869	35	834	585	1,172	סך הכל

- (1) יתרת אשראי לדיור לאחר ניכוי יתרת הפרשה ספציפית לחובות מסופקים ויתרת הפרשה בגין ריבית פיגורים.
 (2) יתרת אשראי בעייתית (מעל עומק פיגור של 3 חודשים) ולאחר ניכוי יתרת ההפרשות.
 (3) כולל ריבית פיגורים ולא ניכוי יתרת ההפרשות.
 (4) הלוואות לדיור שיתרת כל אחת מהן עולה על כ-873 אלפי שקלים חדשים (ב-31 בדצמבר 2008 - 841 אלפי שקלים חדשים).

לפרטים בדבר הכללים להקטנת הפרשה לחובות מסופקים לפי עומק הפיגור, ראה ביאור 1 י"ז 3.

ביאור 4 - אשראי לציבור (המשך)

ליום 31 דצמבר 2009 - מאוחד

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ו. יתרות אשראי לציבור וסיכון אשראי בסעיפים חוץ מאזניים לפי סיכון האשראי של הלווה:

סיכון אשראי ⁽³⁾	אשראי ⁽²⁾	מספר לווים ⁽¹⁾	תקרת אשראי וסיכון אשראי (באלפי שקלים חדשים)	
190	259	174,661	עד 10	
599	510	73,704	עד 20	מעל 10
1,826	1,595	111,740	עד 40	מעל 20
4,330	4,217	141,270	עד 80	מעל 40
2,649	6,982	88,766	עד 150	מעל 80
1,306	13,859	71,505	עד 300	מעל 150
1,109	18,218	46,206	עד 600	מעל 300
1,838	15,321	21,774	עד 1,200	מעל 600
1,297	4,655	4,024	עד 2,000	מעל 1,200
1,175	3,711	1,828	עד 4,000	מעל 2,000
1,330	3,014	812	עד 8,000	מעל 4,000
2,524	4,129	563	עד 20,000	מעל 8,000
2,630	3,310	218	עד 40,000	מעל 20,000
10,363	7,365	221	עד 200,000	מעל 40,000
6,499	6,588	48	עד 400,000	מעל 200,000
3,684	1,729	9	עד 906,216	מעל 400,000
43,349	95,462	737,349		סך הכל

(1) מספר הלווים לפי סך כל האשראי וסיכון האשראי.

(2) לאחר ניכוי ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של הלווה.

ביאור 4 - אשראי לציבור (המשך)

ליום 31 דצמבר 2008 - מאוחד

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

1. יתרות אשראי לציבור וסיכון אשראי בסעיפים חוץ מאזניים לפי סיכון האשראי של הלווה: (המשך)

סיכון אשראי (3) (4)	אשראי (2) (4)	מספר לווים (1)	תקרת אשראי וסיכון אשראי (באלפי שקלים חדשים)	
445	240	162,957	עד 10	
968	532	85,100	עד 20	מעל 10
1,724	1,671	107,370	עד 40	מעל 20
3,165	4,121	124,435	עד 80	מעל 40
2,384	6,886	84,089	עד 150	מעל 80
1,647	13,318	70,452	עד 300	מעל 150
1,190	17,362	44,565	עד 600	מעל 300
1,103	10,522	14,699	עד 1,200	מעל 600
922	3,539	2,959	עד 2,000	מעל 1,200
1,237	3,122	1,589	עד 4,000	מעל 2,000
1,358	2,915	788	עד 8,000	מעל 4,000
2,737	4,244	568	עד 20,000	מעל 8,000
2,849	3,318	225	עד 40,000	מעל 20,000
11,499	9,766	258	עד 200,000	מעל 40,000
5,355	3,834	33	עד 400,000	מעל 200,000
4,035	3,728	13	עד 871,244	מעל 400,000
42,618	89,118	700,100		סך הכל

(1) מספר הלווים לפי סך כל האשראי וסיכון האשראי.

(2) לאחר ניכוי הפרשה הספציפית לחובות מסופקים.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של הלווה.

(4) סווג מחדש. לפרטים, ראה ביאור 4 א.4.

ביאור 4 - אשראי לציבור (המשך)

ליום 31 דצמבר 2009 - הבנק

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ו. יתרות אשראי לציבור וסיכון אשראי בסעיפים חוץ מאזניים לפי סיכון האשראי של הלווה: (המשך)

סיכון אשראי ⁽³⁾	אשראי ⁽²⁾	מספר לווים ⁽¹⁾	תקרת אשראי וסיכון אשראי (באלפי שקלים חדשים)	
169	216	158,615	עד 10	
407	403	56,282	עד 20	מעל 10
854	1,062	67,883	עד 40	מעל 20
2,562	2,771	90,396	עד 80	מעל 40
1,735	5,153	64,278	עד 150	מעל 80
1,074	12,668	63,998	עד 300	מעל 150
1,100	18,162	46,025	עד 600	מעל 300
1,831	15,307	21,747	עד 1,200	מעל 600
1,294	4,644	4,014	עד 2,000	מעל 1,200
1,167	3,694	1,818	עד 4,000	מעל 2,000
1,312	2,987	803	עד 8,000	מעל 4,000
2,508	4,011	550	עד 20,000	מעל 8,000
2,612	3,220	213	עד 40,000	מעל 20,000
10,363	7,365	224	עד 200,000	מעל 40,000
6,499	6,588	47	עד 400,000	מעל 200,000
3,684	1,729	9	עד 906,216	מעל 400,000
39,171	89,980	576,902		סך הכל

(1) מספר הלווים לפי סך כל האשראי וסיכון האשראי.

(2) לאחר ניכוי ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של הלווה.

ביאור 4 - אשראי לציבור (המשך)

ליום 31 דצמבר 2008 - הבנק

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

1. יתרות אשראי לציבור וסיכון אשראי בסעיפים חוץ מאזניים לפי סיכון האשראי של הלווה: (המשך)

סיכון אשראי ⁽³⁾	אשראי ⁽²⁾	מספר לווים ⁽¹⁾	תקרת אשראי וסיכון אשראי (באלפי שקלים חדשים)	
339	195	132,669	עד 10	
601	382	52,824	עד 20	מעל 10
1,054	1,023	63,557	עד 40	מעל 20
2,789	2,645	92,186	עד 80	מעל 40
2,254	5,085	66,677	עד 150	מעל 80
1,524	11,423	60,530	עד 300	מעל 150
1,081	15,949	40,948	עד 600	מעל 300
848	9,416	13,073	עד 1,200	מעל 600
597	3,041	2,416	עד 2,000	מעל 1,200
1,010	2,801	1,380	עד 4,000	מעל 2,000
1,253	2,752	739	עד 8,000	מעל 4,000
2,678	4,203	559	עד 20,000	מעל 8,000
2,739	3,299	221	עד 40,000	מעל 20,000
11,464	9,755	257	עד 200,000	מעל 40,000
5,355	3,834	33	עד 400,000	מעל 200,000
4,035	3,728	13	עד 871,244	מעל 400,000
39,621	79,531	528,082		סך הכל

(1) מספר הלווים לפי סך כל האשראי וסיכון האשראי.

(2) לאחר ניכוי הפרשה הספציפית לחובות מסופקים.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של הלווה.

ביאור 5 - אשראי לממשלה

ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק		מאוחד		
2008	2009	2008	2009	
-	300	-	300	אשראי שוטף
1	1	1	1	אשראי בקשר עם תוכניות חסכון
1	-	1	-	אשראי מכספי הנפקות של איגרות חוב
2	301	2	301	סך כל האשראי לממשלה

ביאור 6 - השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלו

ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. המאוחד

2008			2009			
סך הכל	חברות מאוחדות	חברות כלולות	סך הכל	חברות מאוחדות	חברות כלולות	
(9)	6	(15)	(16)	-	(16)	השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני (לרבות מוניטין) ⁽¹⁾
						השקעות אחרות
26	-	26	28	-	28	כתבי התחייבות נדחים ושטרי הון
17	6	11	12	-	12	סך כל ההשקעות

מזה:

(15)	-	(15)	(16)	-	(16)	הפסדים שנצברו ממועד הרכישה
------	---	------	------	---	------	----------------------------

פרטים בדבר מוניטין⁽¹⁾

10	10	-	-	-	-	קצב ההפחתה בשנים
9	9	-	-	-	-	הסכום המקורי
6	6	-	-	-	-	יתרה להפחתה

(1) מוניטין בגין רכישת טפחות בנק משכנתאות לישראל בע"מ שיתרתו המופחתת ליום 31 בדצמבר 2009 מסתכמת בכ-18 מיליוני שקלים חדשים, ובגין רכישת בנק אדנים למשכנתאות בע"מ שיתרתו המופחתת ליום 31 בדצמבר 2009 מסתכמת בכ-5 מיליוני שקלים חדשים, ובגין בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ שיתרתו המופחתת ליום 31 בדצמבר 2009 מסתכמת בכ-78 מיליוני שקלים חדשים מוצגים במסגרת "נכסים אחרים".

ביאור 6 - השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלו (המשך)

ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. הבנק

2008			2009			
סך הכל	חברות מאוחדות	חברות כלולות	סך הכל	חברות מאוחדות	חברות כלולות	
1,261	1,276	(15)	1,208	1,224	(16)	השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני (לרבות מוניטין) ⁽¹⁾
						השקעות אחרות
167	141	26	396	368	28	כתבי התחייבות נדחים ושטרי הון
1,428	1,417	11	1,604	1,592	12	סך כל ההשקעות
מזה:						
332	347	(15)	414	430	(16)	חוחים (הפסדים) שנצברו ממועד הרכישה
						סעיפים שנצברו בהון העצמי ממועד הרכישה:
(51)	(51)	-	(51)	(51)	-	התאמות מתרגום דוחות כספיים
פרטים בדבר מוניטין⁽¹⁾						
10	10	-	-	-	-	קצב ההפחתה בשנים
9	9	-	-	-	-	הסכום המקורי
6	6	-	-	-	-	יתרה להפחתה

(1) מוניטין בגין רכישת טפחות בנק משכנתאות לישראל בע"מ שיתרתו המופחתת ליום 31 בדצמבר 2009 מסתכמת בכ-18 מיליוני שקלים חדשים, ובגין רכישת בנק אדנים למשכנתאות בע"מ שיתרתו המופחתת ליום 31 בדצמבר 2009 מסתכמת בכ-5 מיליוני שקלים חדשים, ובגין בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ שיתרתו המופחתת ליום 31 בדצמבר 2009 מסתכמת בכ-78 מיליוני שקלים חדשים מוצגים במסגרת "נכסים אחרים".

חלק התאגיד הבנקאי ברווחים (הפסדים) של חברות מוחזקות:

בנק			מאוחד			
2007	2008	2009	2007	2008	2009	
						חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים (הפסדים) מפעולות
69	103	82	(1)	(1)	(1)	רגילות של חברות מוחזקות לאחר השפעת המס ⁽²⁾

(2) אין הפסדים מירידת ערך של חברות מוחזקות.

ביאור 6 - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

חלק בהון המקנה		חלק בזכויות ההצבעה	
זכויות לקבלת רווחים		פרטים על החברה	
ליום 31 בדצמבר			
2008	2009	2008	2009

ג. פרטים על חברות מוחזקות עיקריות⁽²⁾

(1) חברות מאוחדות

50%	50%	50%	50%	בנק	בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ ⁽³⁾
100%	-	100%	-	בנק למשכנתאות	בנק אדנים למשכנתאות בע"מ (להלן בנק אדנים) ⁽⁴⁾
100%	100%	100%	100%	סוכנות ביטוח	טפחות סוכנות לביטוח (1989) בע"מ
100%	100%	100%	100%	חברה להחזקות בינלאומיות	מזרחי חברה להחזקות בינלאומיות בע"מ (ב.ו.הולנד) ⁽⁵⁾
100%	100%	100%	100%	החכרת ציוד ופקטורינג	מזרחי טפחות פקטורינג בע"מ
100%	100%	100%	100%	עסקה בחתמות להנפקות	מזרחי טפחות חיתום והנפקות (1980) בע"מ
100%	100%	100%	100%	עסקה בניהול קופות גמל	מזרחי טפחות ניהול בע"מ ⁽⁷⁾
100%	100%	100%	100%	ניהול תיקי ניירות ערך	אתגר חברה לניהול תיקי השקעות מקבוצת מזרחי טפחות בע"מ
100%	100%	100%	100%	חברה להנפקות	מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ

(2) חברות כלולות

20%	20%	20% ⁽¹²⁾	20% ⁽¹²⁾	מקרקעין לבנייה	פסגות ירושלים בע"מ (להלן- פסגות)
-----	-----	---------------------	---------------------	----------------	----------------------------------

(3) חברה מאוחדת עיקרית של חברה שאוחדה של מזרחי

להחזקות בינלאומיות בע"מ (ב.ו.הולנד)

100%	100%	100%	100%	בנק מסחרי	יונייטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד ⁽⁸⁾
------	------	------	------	-----------	---

(1) כולל שטרי הון.

(2) ברשימה הנ"ל לא נכללו חברות בבעלות ובשליטה מלאה שהן חברות נכסים המשמשים את הבנק, או חברות המספקות שירותים לבנק ושנכסיהן, התחייבויותיהן ותוצאות פעילותן נכללים בדוח הכספי של הבנק.

(3) לפרטים בדבר רכישת יהב ראה סעיף ה.3). המוניטין בגין רכישת יהב מוצג בסעיף נכסים אחרים.

(4) ביום 23 בפברואר 2009 מוזג בנק אדנים לבנק. לפרטים נוספים, ראה סעיף ה.1). להלן. לאחר מיזוג בנק אדנים מוצגת יתרת המוניטין בגין בנק אדנים בסעיף נכסים אחרים.

(5) החברה הינה חברה הרשומה בהולנד, באשר לחברה מאוחדת של החברה, ראה סעיף ג.3).

(6) כולל רווח עקב פירות של השקל ביחס לשער החליפין של מטבעות חוץ בסך של כ-5 מיליוני שקלים חדשים (2008 – כ-7 מיליון שקלים חדשים רווח).

(7) לפרטים בדבר מכירה של הפעילות בקופות גמל ראה סעיף ה.2).

(8) יונייטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד הינו בנק מסחרי הרשום בשוויץ ומוצג בדוחות הבנק כזרוע ארוכה.

(9) כולל רווח עקב פירות של השקל ביחס לשער החליפין של הפרנק השוויצרי בסך של כ-1 מיליון שקלים חדשים (2008 – כ-7 מיליון שקלים חדשים רווח).

(10) לרבות יתרת מוניטין.

(11) נכללה בטור השקעה במניות לפי שווי מאזני.

(12) שיעור ההשתתפות של הבנק במקרה של הפסדים הוא 27%.

		תרומה לרווח(הפסד) המקי מפעולות רגילות		השקעות הוניות אחרות ⁽¹⁾		יתרת מוניטין ⁽¹¹⁾		לפי שווי שוק		השקעה במניות לפי שווי מאזני ⁽¹⁰⁾	
דיבידנד שנרשם		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר								ליום 31 בדצמבר	
2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
-	-	11	12	-	356	⁽³⁾ 87	⁽³⁾ 78	-	-	⁽³⁾ 437	430
205	-	28	-	129	-	⁽⁴⁾ 6	-	-	-	125	-
-	-	42	45	-	-	-	-	-	-	356	404
-	-	⁽⁶⁾ 19	⁽⁶⁾ 13	-	-	-	-	-	-	265	278
-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	57	57
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	32	32
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	27	27
-	-	1	3	-	-	-	-	-	-	11	14
-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	33	34
-	-	(1)	(1)	26	28	-	-	-	-	(14)	(15)
-	-	⁽⁹⁾ 18	⁽⁹⁾ 13	-	-	-	-	-	-	171	184

ביאור 6 - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

ד. יתרת מוניטין בגין חברה מאוחדת במאוחד ובבנק (במיליוני שקלים חדשים) (מוצג בסעיף "נכסים אחרים")

מוניטין חיובי (סכומים מדווחים)		
31 בדצמבר 2008	31 בדצמבר 2009	
91	87	עלות
4	9	הפחתה נצברת
87	78	יתרה מופחתת

ה. פרטים נוספים

(1) ביום 24 בנובמבר 2008 החליט דירקטוריון הבנק, בהמשך להחלטת ועדת הביקורת של הבנק, וכן ועדת הביקורת ודירקטוריון בנק אדנים למשכנתאות בע"מ, חברה בת בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק (להלן: "בנק אדנים"), לאשר מיזוג של בנק אדנים (חברת היעד) אל ולתוך הבנק (החברה הקולטת) בהתאם לסעיפים 314-327 של חוק החברות, התשנ"ט - 1999, וכן להסמיך את הנהלת הבנק לחתום על הסכם מיזוג בין החברות.

ביום 23 בפברואר 2009 התקבל אישור רשם החברות למיזוג, ובכך נתמלאו כל התנאים המתלים למיזוג. ממועד זה ואילך, חדל בנק אדנים להתקיים כחברה נפרדת, ונכסיו והתחייבויותיו נקלטו אל תוך הבנק.

רובם המכריע של עובדי הסינוף של בנק אדנים ממשיכים למלא תפקיד זהה באדנים או במזרחי-טפחות; חלק הארי של עובדי המטה בבנק אדנים נקלטו בתפקידים מקבילים או דומים ולאחרים הוצעה עבודה זמנית במזרחי טפחות, על מנת שיוכלו לצלוח את תקופת המשבר בשלום ולאתר הזדמנויות תעסוקה חדשות שלא תחת לחץ זמן. עובדי בנק אדנים שיבחרו בפיתרון אחר, מחוץ לקבוצה, ייהנו מתנאי פרישה משופרים - זהים לאלה מהם נהנו עובדי טפחות שפרשו על רקע המיזוג עם בנק המזרחי, למרות שעובדי אדנים אינם מאוגדים בהסכם קיבוצי.

בדוחות הכספיים קיימת הפרשה נאותה, בסכום שאינו מהותי, בגין עלויות הפרישה של עובדי בנק אדנים.

(2) ביום 5 במרץ 2007, לאחר שהתקבלו כל האישורים הרגולטורים שנדרשו, הושלמה העסקה למכירת פעילות כל קופות הגמל המנוהלות על ידי הבנק כמקשה אחת, בתמורה לסך של כ-343 מיליוני שקלים חדשים, לאחר ההתאמות שסוכמו בין הצדדים לעסקה. סכום התמורה חושב על פי שיעור של 3.63% מהיקף נכסי קופות הגמל שניהל הבנק נכון ליום 28 בפברואר 2007, בסך של כ-9.4 מיליארדי שקלים חדשים.

כחלק מהעסקה נחתמו בין הצדדים, נוסף להסכם המכר, הסכם תפעול, הסכם הפצה והסכם למתן שרותים מיוחדים.

ביאור 6 - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

במסגרת העסקה נשאר הבנק ערב, למשך 5 שנים מיום 5 במרץ 2007, 3 שנים מהן ללא תמורה, לערכן הנומינלי של הפקדות העמיתים שהינם עמיתי מספר קופות גמל הנכללות בעסקה, על פי הוראות תקנוניהן. סכום קרן ההפקדות ליום 31 בדצמבר 2009 – 2,440 מיליוני שקלים חדשים, בהשוואה ל-2,584 מיליוני שקלים חדשים ב-31 בדצמבר 2008. שוויה ההוגן של ערבות זו, המהווה אופציית PUT שכתב הבנק, אינו מהותי.

בגין העסקה רשם הבנק בדוחותיו הכספיים לשנת 2007 רווח נקי מפעולות בלתי רגילות בסך של כ-199 מיליוני שקלים חדשים.

ביום 28 ביוני 2007 הושלמה העסקה למכירת פעילות ניהול קופות הגמל שבניהול נתיבות, בתמורה לסך של 51.8 מיליוני שקלים חדשים, המהווים 2.7% מממוצע היקף הנכסים שנהלו על ידי נתיבות ב-3 החודשים השלמים האחרונים לפני השלמת העסקה. העסקה הושלמה לאחר שהתקבלו כל האישורים הרגולטורים הנדרשים.

הרווח שנבע לנתיבות מהשלמת העסקה הינו בהיקף של כ-32 מיליוני שקלים חדשים לאחר מס. בגין העסקה רשם הבנק בדוח רווח והפסד לרבעון השני של שנת 2007 רווח נקי מפעולות בלתי רגילות בסך של כ-19 מיליוני שקלים חדשים (60% - כשיעור החזקותיו בנתיבות).

כחלק מהעסקה ובנוסף להסכם המכר, נחתמו בין הצדדים הסכמים נוספים, לרבות הסכם לתפעול קופות הגמל על ידי הבנק והסכם למתן שירותים לעמיתי קופות הגמל על ידי הבנק בשנת 2007.

(3) ביום 10 ביולי 2008 הושלמה העסקה בה רכש הבנק 50% מההון המונפק של בנק יהב לעבודי המדינה בע"מ (להלן: "יהב"), על הזכויות הנלוות אליהן. עלות ההשקעה הכוללת הסתכמה ב-419 מיליון שקלים חדשים, ועודף עלות הרכישה על חלקו של הבנק בהונו העצמי של בנק יהב ליום 30 ביוני 2008 הסתכם ב-91 מיליון שקלים חדשים, המייצגים מוניטין.

החל מהרבעון השלישי של שנת 2008 מאוחדים הדוחות הכספיים של בנק יהב בדוחות הכספיים של קבוצת הבנק בהתאם לאישור המפקח על הבנקים מיום 2 בנובמבר 2008.

ביאור 7 - בניינים וציוד

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

מאוחד		הבנק				
בניינים ומקרקעין (לרבות התקנות ציוד, ריהוט ושיפורים במושכר)		בניינים ומקרקעין (לרבות התקנות ציוד, ריהוט ושיפורים במושכר)				
סך הכל	וכלי רכב	סך הכל	וכלי רכב	סך הכל	וכלי רכב	
א. ההרכב						
4%		4%		20%		שיעור הפחת הממוצע
עלות הנכסים						
1,253	1,591	2,844	1,073	2,495	1,422	31 בדצמבר 2008
-	-	-	13	29	16	מיזוג בנק אדנים
60	206	266	51	248	197	נוספו בשנת 2009
(12)	(7)	(19)	(9)	(16)	(7)	נגרעו בשנת 2009
1,301	1,790	3,091	1,128	2,756	1,628	עלות נכסים ל-31 בדצמבר 2009
פחת						
423	945	1,368	374	1,184	810	נצבר ל-31 בדצמבר 2008 ⁽²⁾
-	-	-	3	16	13	מיזוג בנק אדנים
40	173	213	32	196	164	פחת
2	-	2	2	2	-	הפסדים מירידת ערך שהוכרו ⁽³⁾
(7)	(7)	(14)	(7)	(14)	(7)	גריעות
458	1,111	1,569	404	1,384	980	פחת נצבר ל-31 בדצמבר 2009
יתרה להפחתה						
843	679	1,522	724	1,372	648	ל-31 בדצמבר 2009 ⁽¹⁾
830	646	1,476	699	1,311	612	ל-31 בדצמבר 2008 ⁽¹⁾

(1) כולל עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר 2009 של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב שהווננו, בסך של כ-60 מיליוני שקלים חדשים בבנק ובמאוחד (31 בדצמבר 2008 - 81 מיליוני שקלים חדשים בבנק ובמאוחד).

(2) פחת שנצבר כולל הפסדים שנצברו מירידת ערך.

(3) ההפסדים מירידת ערך של בניינים וציוד שהוכרו במהלך תקופת הדיווח, נרשמים במסגרת אחזקה ופחת נכסים וציוד. הפסדים מירידת ערך בנכסים שבהם נרשם הפסד דומה בעבר, נרשמו בסעיף רווח מפעולות בלתי רגילות.

ביאור 7 - בניינים וציוד (המשך)

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק		מאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2008	2009	2008	2009	
ב. הנכסים הנ"ל כוללים נכסים שאינם בשימוש הקבוצה:				
9	6	9	6	שאינם מיועדים למכירה
5	5	5	5	מזה - מושכרים לאחרים
2	11	3	11	מיועדים למכירה
ג. זכויות חכירה (ברובן עד שנת 2025) בבניינים				
74	77	74	77	חכירה מהוונת
23	18	23	18	חכירה בלתי מהוונת

ד. להערכת ההנהלה, לא צפוי הפסד במימוש בניינים שיועדו למכירה, על-פי החלטות שנתקבלו, מעבר להפרשה שנעשתה בגינם.

ה. סעיף זה כולל, בין היתר, התקנות, זכויות במושכר ותשלומים על חשבון. חלק מהבניינים וזכויות החכירה בסך כ-336 מיליוני שקלים חדשים במאוחד ו-306 מיליוני שקלים חדשים בבנק (ליום 31 בדצמבר 2008 - כ-314 מיליוני שקלים חדשים במאוחד ו-283 מיליוני שקלים חדשים בבנק) טרם נרשמו בלשכת רישום המקרקעין על שם הבנק או החברות המאוחדות שלו. מרביתם של נכסים אלו מצויים בהליכי רישום.

ביאור 8 - נכסים אחרים

ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק		מאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2008	2009	2008	2009	
237	383	263	391	מיסים נדחים לקבל, נטו (ראה ביאור 28)
114	147	122	184	עודף מקדמות ששולמו למס הכנסה על העתודות השוטפות
3,379	1,493	3,385	1,491	יתרות חובה בגין מכשירים נגזרים (למעט נגזרים משובצים)
22	23	22	23	מוניטין בגין השקעה בחברות שמוזגו
87	78	87	78	מוניטין בגין חברה מאוחדת
39	45	65	84	הכנסות לקבל
187	133	215	143	חייבים אחרים ויתרות חובה
4,065	2,302	4,159	2,394	סך כל הנכסים האחרים

ביאור 9 - פיקדונות הציבור

ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק		מאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2008	2009	2008	2009	
8,547	12,001	10,135	14,770	פיקדונות לפי דרישה
70,876	71,432	77,810	76,400	פיקדונות לזמן קצוב ואחרים
2,719	3,054	3,834	3,851	פיקדונות בתכניות חיסכון
82,142	86,487	91,779	95,021	סך כל פיקדונות הציבור

ביאור 10 - פיקדונות מבנקים

ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק		מאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2008	2009	2008	2009	
				בנקים מסחריים:
103	630	119	198	פיקדונות לפי דרישה
2,460	5,567	1,519	1,502	פיקדונות לזמן קצוב
185	198	185	198	קיבולים
				תאגידים בנקאיים מיוחדים:
-	1	-	1	פיקדונות לפי דרישה
44	-	44	-	פיקדונות לזמן קצוב
2,792	6,396	1,867	1,899	סך כל הפיקדונות מבנקים

ביאור 11 - איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים

ליום 31 בדצמבר

כסומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

משך חיים ממוצע בשנים ⁽¹⁾ שיעור תשואה פנימי ⁽²⁾							
הבנק		מאוחד		הבנק		מאוחד	
2008	2009	2008	2009	2009			
איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים שאינם ניתנים להמרה למניות:							
במטבע ישראלי צמוד למדד							
-	-	1,424	1,476	-	4.54%	-	3.56
⁽³⁾ איגרות חוב							
4,430	4,825	5,413	6,790	5.09%	4.88%	6.25	6.27
⁽⁴⁾ כתבי התחייבויות נדחים							
4,430	4,825	6,837	8,166	5.09%	4.84%	6.25	5.80
סך כל איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים							

- (1) משך חיים ממוצע הינו, ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהווון לפי שיעור התשואה הפנימי.
- (2) שיעור תשואה פנימי הינו, שיעור ריבית המנכה את זרם התשלומים הצפוי אל היתרה המאזנית הכלולה בדוח הכספי.
- (3) איגרות החוב מובטחות בשעבודים שוטפים (חלקן גם בשעבודים קבועים) על כל רכוש החברה המנפיקה. לפרטים, ראה ביאור 15. ה'.
- (4) בזמן פירוק, עומדים לפירעון לאחר יתר ההתחייבויות, כתבי ההתחייבויות הנדחים שהונפקו על ידי הבנק שנכללים בסעיף זה.

א. ביום 30 באוקטובר 2006 אישר דירקטוריון הבנק הנפקה של שטרי הון נדחים (סדרה א') של הבנק אשר ייחשבו למכשירי הון מורכבים ("הון משני עליון"), כהגדרת המונח בהוראה 311 להוראות ניהול בנקאי תקין, ובהתאם לאישור שנתקבל מהמפקח על הבנקים ביום 12 בנובמבר 2006, וזאת בהיקף של עד 500 מיליוני שקלים חדשים. שטרי הון נדחים הינם תעודות התחייבות, אשר בקורות אירועים מסוימים המוגדרים מראש בתנאיהם, יומרו, בדרך של המרה כפויה ועל פי נוסחה מוגדרת מראש, למניות של הבנק. ביום 15 בנובמבר 2006 קבעה מעלות החברה הישראלית לדירוג ניירות ערך בע"מ, דירוג של AA- לשטרי ההון הנדחים שהונפקו. הדירוג של שטרי ההון הנדחים בהנפקה זו מתבסס על הדירוג של איגרות החוב של הבנק לרבות כתבי התחייבויות נדחים, אשר מדורגים בדירוג AA+, בשינויים המתחייבים מתנאי שטרי ההון הנדחים. יצוין, כי במידה שינפיק הבנק בעתיד הון ראשוני מורכב, ישמור הבנק על יחס הון ראשוני מקורי (ללא ההון הראשוני המורכב) של 6% לפחות. ביום 16 במאי 2007 אושר דירוג זהה לשטרי ההון שהוקצו, במסגרת התשקיף שפורסם לצורך רישומם למסחר. ביום 5 באפריל 2009 הודיעה מעלות, כי במסגרת בחינה מחדש של S&P את דירוג המכשירים ההיברידיים בכל העולם לרבות ישראל, לאור המשבר הפיננסי העולמי, הורד דירוג שטרי ההון הנדחים מ-(AA-) ל-(A+).

בחודש נובמבר 2006 הונפקו שטרי הון נדחים כאמור לעיל בסך של כ-460 מיליוני שקלים חדשים ערך נקוב תמורת סך של כ-451 מיליוני שקלים חדשים למשקיעים מוסדיים, לפירעון ביום 1 בינואר 2010. שטרי ההון ניתנים לפירעון מוקדם על ידי הבנק, החל מיום 31 בדצמבר 2021, אחת ל-5 שנים.

ביום 20 במאי 2007 אישר דירקטוריון הבנק את התשקיף, במסגרתו נרשמו למסחר שטרי ההון המורכבים שהונפקו. על בסיס התשקיף תתאפשר הרחבה של הסדרה והנפקה נוספת של שטרי הון מורכבים (סדרה א'), עד לסכום מצטבר של כ-2 מיליארד שקלים חדשים. ביום 21 במאי 2007 התקבל היתר מרשות ניירות ערך לפרסום התשקיף. שטרי ההון שהונפקו נרשמו למסחר בתחילת יוני 2007. החל בחודש יוני 2007, ועד תום שנת 2009, הונפקו ונרשמו למסחר שטרי הון נדחים נוספים בסך של כ-1,242 מיליוני שקלים חדשים ערך נקוב תמורת סך של כ-1,193 שקלים חדשים.

ביאור 11 - איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים (המשך)

סך כל שטרי ההון הנדחים (סדרה א') של הבנק שהונפקו ונרשמו למסחר, הגיע לכ-1,702 מיליוני שקלים חדשים ערך נקוב, שהונפקו תמורת סך של כ-1,644 מיליוני שקלים חדשים.

ביום 15 בספטמבר 2009 חתם הבנק עם הנאמן לשטרי ההון הנדחים (סדרה א') של הבנק על תוספת מתקנת לשטר הנאמנות מיום 16 בנובמבר 2006, שתחולתה ממועד החתימה ("התיקון"). בהתאם לתיקון, יימחק משטר ההון הסעיף הקובע כי תשלום הריבית למחזיקי שטרי ההון יושעה, בין היתר, במקרה בו "בתקופה של ששה רבעונים רצופים, אשר הדוח הכספי בגין האחרון שבהם התפרסם טרם המועד הקבוע לתשלום הריבית, לא דיווח הבנק על רווח נקי מצטבר" (כלומר - אם הסיכום הפשוט של הסכומים הרבעוניים של רווח נקי או של הפסד שהוצגו בדוחותיו הכספיים של הבנק, בגין שישה רבעונים רצופים, הינו שלילי).

ב. מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ (להלן: "החברה"), חברה בשליטה ובבעלות מלאים של הבנק, הנפיקה לציבור במסגרת תשקיפים, איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים צמודות למדד המחירים לצרכן, בערך נקוב של 2,901 מיליוני שקלים חדשים נכון ליום 31 בדצמבר 2009, והפקידה את תמורת ההנפקה בבנק למטרת הפעילות העסקית השוטפת שלו. להבטחת קיום התחייבויותיה של החברה מכח חלק מאיגרות החוב וכתבי ההתחייבות הנדחים האמורים, בסך של 728 מיליוני שקלים חדשים, התחייבה החברה להמחות לטובת הנאמן של ניירות הערך המונפקים את כל זכויותיה בכל אחד מהפיקדונות שהופקדו על ידה בבנק, תמורת ניירות הערך שהוצעו על פי התשקיף.

בנוסף, מחזיק הבנק באיגרות חוב בערך נקוב של כ-55 מיליוני שקלים חדשים שהונפקו על ידי החברה. הבנק רשאי למכור את איגרות החוב על פי שיקול דעתו, בבורסה או מחוצה לה, ומשנמכרו כאמור, יהיו תנאיהן זהים לתנאי איגרות החוב הקיימות במחזור.

בתאריך 25 בפברואר 2009 פרסמה החברה תשקיף מדף להנפקה של עד 12 סדרות של תעודות התחייבות ושל עד 3 סדרות של שטרי הון נדחים. כל תמורת ההנפקה תופקד על ידי החברה בפיקדונות בבנק מזרחי טפחות בע"מ. כמו כן, מאפשר התשקיף הרחבה של סדרת איגרות חוב וסדרת כתבי התחייבות נדחים.

במהלך שנת 2009 הנפיקה החברה כתבי התחייבות נדחים נוספים מסדרה 30 בסך של כ-779 מיליון שקלים חדשים ע.ג. תמורת כ-864 מיליון שקלים חדשים. מתוכם סך של 424 מיליון שקלים חדשים ע.ג. הוקצו על פי תשקיף מדף מיום 25 בפברואר 2009 ודוח הצעת מדף מיום 27 באוקטובר 2009.

ביאור 12 - התחייבויות אחרות

ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק		מאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2008	2009	2008	2009	
39	37	39	37	עתודה למיסים נדחים, נטו (ראה ביאור 28)
-	-	21	4	עודף עתודות שוטפות למס הכנסה על מקדמות ששולמו
419	575	434	576	עודף העתודה לפיצויי פיטורים, פרישה ופנסיה על היעודה (ראה ביאור 16)
181	249	202	249	הכנסות מראש
3,295	1,971	3,299	1,981	יתרות זכות בגין מכשירים נגזרים (למעט נגזרים משובצים)
119	165	149	198	הוצאות לשלם
69	78	77	86	הפרשה לחופשה ולמענקי יובלות
30	31	30	31	ערבויות לפירעון
⁽¹⁾ 109	124	⁽¹⁾ 110	124	הפרשה לחובות מסופקים בגין סעיפים חוץ מאזניים ואחרים
1,374	1,487	⁽²⁾ 2,248	2,424	זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
⁽¹⁾ 224	524	⁽¹⁾ 277	549	זכאים אחרים ויתרות זכות
5,859	5,241	6,886	6,259	סך כל ההתחייבויות האחרות

(1) סווג מחדש.

(2) סווג מחדש. לפרטים, ראה ביאור 4 א. 4.

ביאור 13 - הון מניות והון עצמי (1)

א. להלן פרטים בדבר הון המניות של הבנק (בשקלים חדשים):

מונפק ונפרע		רשום	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2008	2009	2008	2009
22,286,936	22,513,948 ⁽³⁾	40,000,000	40,000,000

מניות רגילות בנות 0.1 שקל חדש⁽²⁾

(1) לעניין הקצאת כתבי אופציות לרכישת מניות - ראה ביאור 16א.

(2) המניות רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב.

(3) כולל 2,500,000 מניות רדומות, שנרכשו ומוחזקות על ידי הבנק. לפרטים, ראה להלן בסעיף ד.

ב. ביום 3 באפריל 2006 התקבלה בדירקטוריון הבנק החלטה על מדיניות חלוקת דיבידנד, לפיה, בכפוף לכך שיחס הוון לרכיבי סיכון של הבנק לא יפחת מ- 10%, יחולק בכל שנה דיבידנד בשיעור של 40% מהרווח הנקי מפעולות רגילות ו- 80% מהרווח הנקי מפעולות בלתי רגילות, של אותה שנה. מדיניות חלוקת הדיבידנד חלה משנת 2006. יצוין כי חלוקת דיבידנד על ידי הבנק כפופה, בנוסף על האמור, להוראות הדין ולמגבלות נוספות.

ג. להלן פרטים בדבר מגבלות על חלוקת דיבידנדים:

- לפי הוראות המפקח על הבנקים ביחס לחלוקת דיבידנד על-ידי תאגידים בנקאיים, אין בנק יכול לחלק דיבידנד במזומן כל עוד נכסיו הלא כספיים עולים על הונו העצמי. ליום 31 בדצמבר 2009 עולה הונו המדווח של הבנק על נכסיו הלא כספיים בסך של 3,732 מיליוני שקלים חדשים.

- היתר שניתן לרוכשי גרעין השליטה בבנק על ידי נגיד בנק ישראל, נקבע, כי לא יחולק דיבידנד מרווחים שנצברו עד ליום 30 בספטמבר 1994 שסכומם (לאחר היוון לקרנות הון בשנת 1998), כ- 100 מיליוני שקלים חדשים.

ד. ביום 27 במאי 2009 קיבל הבנק את אישור המפקח, לפיו המפקח התיר לבנק, באופן חד פעמי, רכישה עצמית של 2,500,000 מניות בנות 0.1 ע.נ. מהונו המונפק של הבנק, וזאת בכפוף לכל דין ובכפוף לתנאים שנקבעו באישור המפקח. ביום 20 ביולי 2009 אישר דירקטוריון הבנק תכנית לרכישה עצמית על ידי הבנק של עד 2,500,000 מניות בנות 0.1 ע.נ. כל אחת, בכפוף לתנאים שנקבעו באישור המפקח. ביום 24 בספטמבר 2009 השלים הבנק את הרכישה העצמית, ובסך הכל נרכשו 2,500,000 מניות, בעלות של כ-76 מיליון שקלים חדשים.

המניות שבידי הבנק מיועדות להימסר כתמורה למימוש האופציות במסגרת התכנית לסמנכ"לים, לפרטים ראה ביאור 16א. על פי התנאי שנקבע לעניין זה באישור המפקח, הבנק ימכור את כל המניות העודפות (אם יהיו כאלה) מיד לאחר תום תקופת המימוש של כל כתבי האופציה שהוקצו על פי תכנית האופציות, דהיינו מיד לאחר תום שבע שנים מיום הקצאת כתבי האופציה על פי תכנית האופציות. לפי אישור מקדמי שהתקבל מרשות המיסים, ברכישת המניות כאמור לעיל, לא תיווצר לבנק חבות מס. הדירקטוריון הגיע לכלל מסקנה, כי רכישות עצמיות של מניות הבנק על פי תכנית הרכישה כמפורט לעיל, עומדות במבחני החלוקה הקבועים בחוק החברות, וכן מקיימות את התנאים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 331. הדירקטוריון שב ובחן את עמידת הבנק במבחני החלוקה שנקבעו בחוק החברות וכן את התקיימותם של התנאים שנקבעו בהוראה 331, ערב הרכישות.

ביאור 14 - הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. נתוני הלימות ההון

31 בדצמבר 2008	31 בדצמבר 2009	
באזל I ⁽²⁾	באזל I ⁽²⁾	באזל II ⁽¹⁾
1. בנתוני המאוחד		
א. הון לצורך חישוב יחס ההון		
6,265	6,816	6,702
4,410	5,298	5,220
-	-	-
-	(2)	-
10,675	12,112	11,922
סך הכל הון כולל		

ב. יתרות משוקללות של נכסי סיכון

91,842	94,007	75,982	סיכון אשראי
2,541	2,349	624	סיכויי שוק
-	-	7,038	סיכון תפעולי
94,383	96,356	83,644	סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון

באזל I ⁽²⁾	באזל I ⁽²⁾	באזל II ⁽¹⁾	באחוזים
ג. יחס ההון לרכיבי סיכון			
6.64	7.07	8.01	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
11.31	12.57	14.25	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.00	9.00	9.00	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

2. חברות בת משמעותיות

בנק יב לעובדי המדינה בע"מ והחברות המאוחדות שלו			
11.90	11.10	9.00	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
11.90	16.70	13.60	יחס הון הכולל לרכיבי סיכון
9.00	9.00	9.00	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

- (1) מחושב בהתאם להוראת השעה בדבר "מסגרת עבודה למדידה והלימות הון" מיום 31 בדצמבר 2008.
- (2) מחושב בהתאם להוראות המפקח על הבנקים מספר 311 ו-341 בדבר "יחס הון מזערי" ו"הקצאת הון בגין החשיפה לסיכויי שוק". הכותרות של מונחים מסוימים שנקבעו בהוראות אלה, וסיכויי ביניים מסוימים שהוצגו בביאור זה בדוחות שפורסמו בעבר, הותאמו וסווגו מחדש לפי מתכונת הגילוי של השנה השוטפת. הנתונים ליום 31 בדצמבר 2009 לפי באזל 1 כפי שיושם על פי הוראות המפקח על הבנקים מוצגים כדי להבהיר את השפעת שינוי שיטת מדידת יחס ההון לרכיבי סיכון וכדי לאפשר השוואה לתקופות קודמות.

ביאור 14 – הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

31 בדצמבר 2008	31 בדצמבר 2009		
באזל I ⁽²⁾	באזל I ⁽²⁾	באזל II ⁽¹⁾	
3. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון (בנתוני המאוחד)			
א. הון רובד 1			
1,991	1,992	1,992	הון מניות נפרע וקרנות הון
(93)	(44)	(83) ⁽³⁾	רווח כולל אחר מצטבר
4,054	4,584	4,584	עודפים
351	353	353	זכויות מיעוט בעלי המניות החיצוניים בהון של חברות בת שאוחדו
בניכוי:			
(115)	(101)	(101)	מוניטין
87	32	-	רווחים נטו בגין התאמות לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה ⁽⁴⁾
6,275	6,816	6,745	הון רובד 1 לאחר הניכויים מרובד 1 בלבד
בניכוי:			
(6)	-	(20)	השקעות ברכיבי הון פיקוחי של תאגידי בנקאיים
(4)	-	(23)	ניכויים אחרים מהון רובד 1
6,265	6,816	6,702	סך הכל הון רובד 1
ב. הון רובד 2			
1. הון רובד 2 עליון			
110	110	110	הפרשה כללית לחובות מסופקים ⁽⁵⁾
1,172	1,780	1,780	מכשירי הון מורכבים
2. הון רובד 2 תחתון			
3,128	3,408	3,372	כתבי התחייבות נדחים
3. ניכויים מהון רובד 2			
-	-	(19)	השקעות ברכיבי הון פיקוחי של תאגידי בנקאיים
-	-	(23)	ניכויים אחרים מהון רובד 2
4,410	5,298	5,220	סך הכל הון רובד 2

- (1) כפי שיושם על פי הוראת השעה בדבר "מסגרת עבודה למדידה והלימות הון" מיום 31 בדצמבר 2008.
- (2) כפי שיושם על פי הוראות המפקח על הבנקים מספר 311 ו-341 בדבר "יחס הון מזער" ("הקצאת הון בגין החשיפה לסיכוי שוק". הכותרות של מונחים מסוימים שנקבעו בהוראות אלה, וסיכומי ביניים מסוימים שהוצגו בביאור זה בדוחות שפורסמו בעבר, הותאמו וסווגו מחדש לפי מתכות הגילוי של השנה השוטפת. הנתונים ליום 31 בדצמבר 2009 לפי באזל 1 כפי שיושם על פי הוראות המפקח על הבנקים מוצגים כדי להבהיר את השפעת שינוי שיטת מדידת יחס ההון לרכיבי סיכון וכדי לאפשר השוואה לתקופות קודמות.
- (3) ללא רווחים נטו מגידור תזרים מזומנים.
- (4) בבאזל 1: בניכוי התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן ובניכוי הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות זמינות למכירה, בניכוי השפעת המס המתייחס.
- (5) ההפרשה הכללית לחובות מסופקים מהווה חלק מהון רובד 2 עליון ואינה מנוכה מהאשראי לציבור.

ביאור 14 – הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

ב. ביום 25 בפברואר 2008 החליט דירקטוריון הבנק להנחות את הנהלת הבנק לפעול כך, כי עד סוף שנת 2009 יחס הלימות הון (כולל הון משני עליון), לא יפחת משיעור של 12%. ביום 29 ביוני 2009 החליט הדירקטוריון להנחות את הנהלת הבנק לפעול לכך, כי ביום 31 בדצמבר 2009, יחס הלימות הון הראשוני המקורי של הבנק, לא יפחת משיעור של 6.7%. החלטות אלה הינן בהמשך להחלטת דירקטוריון הבנק מחודש אפריל 2006, כי יחס הלימות הון, לא כולל הון משני עליון, לא יפחת משיעור של 10%.

ג. במכתב מיום 20 באוגוסט 2009, הנחה בנק ישראל את הבנקים כי עד לסיום תהליך הסקירה וההערכה הפיקוחי של בנק ישראל על יישום הנדבך השני של הוראות השעה ליישום באזל II (תהליך SREP), נדרש הבנק להמשיך ולעמוד ביעדי הון כפי שהוגדרו על ידו במונחי באזל I (הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311).

ד. הבנק עומד בכל דרישות הון בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, ובהתאם למגבלות שקבע הדירקטוריון. מדיניות הבנק מחייבת בחינה שוטפת של יחס הון לרכיבי סיכון, ונקיטת צעדים כל אימת שיחס הון מתקרב למגבלות שקבע הדירקטוריון, וזאת על מנת לצמצם למינימום את הסיכון לחריגה ממגבלות אלו. אי עמידה בדרישות הון המזערי תחייב את הבנק או את החברות בקבוצה לצמצם חשיפות לסיכון, על מנת להקטין את דרישת הון להיקף התואם את הון הקיים. צמצום בחשיפות לסיכון עלול להיות מלווה בעלויות הנובעות מהצורך בביצוע עסקאות בתנאים שאינם אופטימליים.

ה. הון רובד 2 העליון כולל שטרי הון מורכבים, בסכום של 1,780 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2009 ו-1,172 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2008. להלן תמצית תנאיהם:

- שטרי הון נושאים ריבית וצמודים למדד המחירים לצרכן.
- שטרי הון אינם מובטחים בשעבוד על נכסי הבנק או בבטוחה אחרת כלשהי.
- בנסיבות מסוימות יוכל הבנק להשעות את תשלומי הריבית בגין השטרות.
- הבנק יהא חייב להמיר את שטרי הון הנדחים למניות רגילות של הבנק, בהתאם לנוסחה שנקבעה מראש, אם יחס הון הראשוני לרכיבי סיכון של הבנק ירד בצורה משמעותית, אם יתרת העודפים של הבנק הפכה לשלילית, או אם רואה החשבון המבקר של הבנק העלה ספקות משמעותיים בדבר המשך קיומו של הבנק כעסק חי, הכל בתנאים כמפורט בתנאי שטרי הון.
- התחייבויות הבנק לתשלום בגין שטרי הון הנדחים תהיינה נדחות מפני כל התחייבויותיו האחרות של הבנק לנושים מכל סוג שהוא, לרבות כלפי המחזיקים של כתבי התחייבות נדחים שהונפקו או יונפקו בעתיד על ידי הבנק ו/או חברות בנות שלו, ותהיינה עדיפות אך ורק על זכויותיהם של בעלי המניות להשבת עודף נכסי הבנק לעת פירוקו.

ו. הון רובד 2 כולל כתבי התחייבות נדחים (במונחי הוראה 311) בסכום של 3,408 מיליון שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2009, בהתאמה ל-3,128 מיליון שקלים חדשים ב-31 בדצמבר 2008. להלן תמצית תנאיהם:

- כתבי ההתחייבויות הנדחים נושאים ריבית וצמודים למדד המחירים לצרכן.
- כתבי ההתחייבויות יעמדו בדרגת פירעון נדחית לאחר כל יתר ההתחייבויות של הבנק אשר לא נקבעה להן דרגת פירעון שווה או נחותה כאמור לעיל.
- כתבי ההתחייבויות אינם מובטחים בבטוחה כלשהי, אינם משועבדים, והבנק לא יהיה זכאי לקבל עליהם שעבוד כביטחון להלוואה שניתנה על ידו או על ידי חברת בת שלו.
- כתבי ההתחייבות אינם ניתנים לפידיון מוקדם או לשינוי תנאים, אלא בהסכמה מראש ובכתב של המפקח על הבנקים.

ז. לפרטים בדבר הנפקת שטרי הון מורכבים וכתבי התחייבות נדחים, ראה ביאור 11 לעיל.

ביאור 15 - שיעבודים

א. חברי הבורסה נדרשים להפקיד מערך בטוחות להבטחת קיום כל התחייבויות לקוחותיהם והתחייבות חברי בורסה נוספים שאינם חברי מסלקה ולקוחותיהם, כלפי מסלקת הבורסה, בגין עסקאות שבוצעו במסלקת הבורסה, ולהבטחת חלקם בקרן הסיכונים לגבי פעילות זו, כמפורט להלן בביאור 19 ד. 1).

במסגרת מערך הבטוחות, מפקיד הבנק בטוחות נזילים, כמפורט להלן:

1) בחשבון שפתחה מסלקת הבורסה על שמה, המנוהל במסלקה עבור הבנק ("חשבון בטוחות המסלקה"), הופקדו איגרות חוב ממשלתיות של הבנק כבטוחות לטובת מסלקת הבורסה, בשווי מלוא התחייבויות הלקוחות ובצירוף חלקו של הבנק בקרן הסיכונים. שווי איגרות החוב שהופקדו מסתכם ליום 31 בדצמבר 2009 ב- 102 מיליוני שקלים חדשים (נכון ליום 31 בדצמבר 2008 - 152 מיליוני שקלים חדשים).

2) בנוסף, בחשבון שפתחה מסלקת הבורסה על שמה בבנק אחר עבור הבנק, מופקדים מזומנים שהבנק נתן כבטוחות, וכן מזומנים ששולמו כפירות על ניירות ערך שיופקדו בחשבון בטוחות המסלקה או מזומנים שמקורם בכל זכות כספית אחרת הנובעת מניירות הערך האמורים, לרבות תמורה כספית הנובעת ממכירתם. נכון ליום 31 בדצמבר 2009 הופקדו בחשבון זה 24 מיליוני שקלים חדשים (נכון ליום 31 בדצמבר 2008 - 26 מיליוני שקלים חדשים).

3) החשבונות האמורים בסעיפים 1 ו-2 לעיל שועבדו בשעבוד קבוע מדרגה ראשונה לטובת מסלקת הבורסה.

ב. חברי הבורסה נדרשים להפקיד מערך בטוחות, כערוכה לקיום חיוביהם בקשר לביצוע עסקאות מעו"ף שנעשו על ידם או על ידי לקוחותיהם או על ידי חברי בורסה שאינם חברי מסלקת המעו"ף, ולהבטחת חלקם בקרן הסיכונים לגבי פעילות זו, כמפורט להלן בביאור 19 ד. 2).

בהתאם לכך, נדרש הבנק להפקיד בטוחות נזילים בלבד עבור מלוא החשיפה בגין הפעילות בנגזרים ועבור חלקו בקרן הסיכונים כמפורט להלן:

1) בחשבון שנפתח במסלקת הבורסה על שם מסלקת המעו"ף ("חשבון ראשי של בטוחות מעו"ף") הופקדו איגרות חוב ממשלתיות של הבנק כבטוחות לטובת מסלקת המעו"ף, בשווי מלוא דרישת הבטוחות מהלקוחות ובצירוף חלקו של הבנק בקרן הסיכונים. שווי איגרות החוב שהופקדו מסתכם ליום 31 בדצמבר 2009 ב- 770 מיליוני שקלים חדשים (נכון ליום 31 בדצמבר 2008 - 822 מיליוני שקלים חדשים).

2) בנוסף, בחשבון שפתחה מסלקת המעו"ף על שמה עבור הבנק בבנק אחר, מופקדים מזומנים שהבנק נתן כבטוחות, וכן מזומנים שישולמו כפירות על ניירות ערך שיופקדו בחשבון ראשי של בטוחות מעו"ף או מזומנים שמקורם בכל זכות כספית אחרת הנובעת מניירות הערך האמורים, לרבות תמורה כספית הנובעת ממכירתם. נכון ליום 31 בדצמבר 2009 הופקדו בחשבון זה 26 מיליוני שקלים חדשים (נכון ליום 31 בדצמבר 2008 - 37 מיליוני שקלים חדשים).

3) החשבונות האמורים בסעיפים 1-2 לעיל משועבדים בשעבוד צף וקבוע לטובת מסלקת מעו"ף.

ביאור 15 – שיעבודים (המשך)

ג. בחודש אוגוסט 2007 השיק בנק ישראל את מסגרת התשלומים בזמן אמת - Real Time Gross Settlement (להלן: RTGS). המערכת מאפשרת ללקוחות להעביר סכומי כסף בשקלים מחשבון בנק אחד לחשבון אחר באותו בנק או בבנק אחר בזמן אמת.

בנק ישראל מעניק אשראי יומי ותוך יומי למשתתפי מערכת RTGS כנגד שיעבוד ספציפי של איגרת חוב של הבנק בחשבון בנק ישראל במסלוקת הבורסה לניירות ערך. נכון ליום 31 בדצמבר 2009 וליום 31 בדצמבר 2008 לא הופקדו איגרות חוב בחשבון זה.

ד. בהתאם לדרישת רשויות פיקוח בארה"ב, שיעבד סניף הבנק שם ניירות ערך שסכומם ליום המאזן הינו כ- 32 מיליוני דולר של ארצות הברית (נכון ליום 31 בדצמבר 2008 - פיקדונות בבנקים בסכום של 21 מיליוני דולר וניירות ערך בסכום של 6 מיליוני דולר), המשמשים להבטחת פיקדונות הציבור או לקיום הוראות שלטוניות אחרות. עיקר השעבוד המסתכם ליום 31 בדצמבר 2009 לסך של 31 מיליוני דולר של ארה"ב (נכון ליום 31 בדצמבר 2008 - 27 מיליוני דולר של ארה"ב), מתייחס לדרישת רשויות הפיקוח בארה"ב בדבר הבטחת 10% מההתחייבויות של הסניף כפי שהוגדרו על ידי השלטונות שם.

31 בדצמבר		ה.
2008	2009	
המקורות של ניירות ערך ליום 31 בדצמבר 2009 שהתקבלו ואשר הבנק רשאי למכור או לשעבד, לפי שווי הוגן, לפני השפעת הקיזוזים:		
12	307	ניירות ערך שהתקבלו בעסקות שאילת ניירות ערך כנגד מזומן
ניירות ערך שהתקבלו כבטחון והניירות ערך של הבנק, לפי שווי הוגן, לפני השפעת הקיזוזים:		
972	-	ניירות ערך שנמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר

ניירות ערך אלו הועמדו כבטחון למלווים אשר רשאים למכור או לשעבד אותם.

ביאור 16 - זכויות עובדים

- א. תנאי העסקתם של הרוב המכריע של העובדים והמנהלים בקבוצה (למעט אלו המפורטים בסעיפים ב' עד ט' להלן) נקבעים על פי הוראות הסכמים קיבוציים. ההתחייבות לעובדים אלה מכוסה באופן שוטף על-ידי הפקדות לקופות פנסיה, גמל ופיצויים, המשחררות את הבנק מהחבות לתשלום פיצויי פיטורים על פי החוק, לאותם עובדים. בגין חלק מעובדי טפחות בעבר, משוחרר הבנק מחבותו לתשלום פיצויי פיטורין על פי החוק רק בגין התקופה המתחילה ב-1 בפברואר 2006 (בגין מנהלים מטפחות לשעבר משוחרר הבנק מחבותו החל מ-1 בינואר 2006). בגין חבותו זו עד סוף 2005 (עד ינואר 2006 בגין המנהלים מטפחות לשעבר), הפקיד הבנק סכומים לקופת פנסיה ולקופות גמל, וביצע הפרשה כנגד הפער בין החבות לבין ההפקדות.
- ב. קבוצה מצומצמת של עובדים, אשר פרשו מעבודתם בעבר, זכאית לגמלה חודשית קבועה מהבנק. עובדים אשר פרשו מהבנק עד 30 ביוני 1997, זכאים לתשלום גמלה מהבנק בגין רכיבי שכר מסוימים. כמו כן, זכאים גמלאי הבנק להטבות שאינן גימלה. התחייבות הבנק לתשלומים האמורים מכוסות בעתודות על פי חישוב אקטוארי.
- ג. בבנק יהב נהוג להשלים לעובדים הזכאים לפיצויים את ההפרש שבין המשכורת האחרונה של העובדים מוכפלת במספר שנות העבודה, לבין הסכום שנצבר לזכותם בקופות. כמו כן, זכאים העובדים הפורשים לפנסיה מבנק יהב לפי הסכם העבודה לפדיון חלקי של ימי מחלה שלא נוצלו. התחייבות זו מכוסה בעתודה על פי חישוב אקטוארי.
- ד. יושב ראש דירקטוריון הבנק, זכאי לקבל בעת פרישתו, סכומים בשיעורים המקובלים המופקדים עבורו באופן שוטף בקופות השונות.
- ה. המנהל הכללי (להלן: המנכ"ל) התקשר עם הבנק בהסכם (להלן: "ההסכם"), לפיו יועסק על-ידי הבנק לתקופה בת 5 שנים וארבעה חודשים שתחילתה ביום 1 בדצמבר 2008 וסיומה ביום 1 באפריל 2014. ההסכם הנוכחי הוא בהמשך להסכם הקודם שחל מיום 29 במרץ 2004 לתקופה של 5 שנים. ההסכם אושר בדירקטוריון הבנק ביום 30 בנובמבר 2008, לאחר שנתקבל לכך אישורה של ועדת הביקורת של הבנק, ולאחר קבלת המלצתה של ועדת התגמול לענין העקרונות של עיקר תנאי העסקתו של המנכ"ל של הבנק.
- בהתאם להסכם, זכאי המנכ"ל לקבל בסיום העסקתו, מכל סיבה שהיא (למעט פיטורים בנסיבות ספציפיות המפורטות בהסכם ההעסקה), פיצויי פיטורים בשיעור של 200% ממשכורתו החודשית האחרונה במועד סיום תקופת ההעסקה בגין כל שנת עבודה בבנק, תקופת הסתגלות של 3 חודשים, וכן סכומים שוטפים בגין תגמולים בשיעורים המקובלים, המופקדים עבורו. בדוחות הכספיים נכללו הפרשות בגין ההתחייבויות האמורות.
- הבנק רשאי להביא את ההתקשרות עם המנהל הכללי לסיומה בהודעה מוקדמת של 4 חודשים (במקום ששה חודשים, על פי הסכם ההעסקה הקודם).
- בהסכם, ויתר המנהל הכללי על המענק השנתי, לו הוא זכאי על פי הסכם ההעסקה הקודם, וזאת החל ממועד סיום ההסכם הקודם. לענין אופציות לרכישת מניות הבנק שהוקצו עבור המנכ"ל בהסכם החדש, ראה ביאור 16א.1.

ביאור 16 - זכויות עובדים (המשך)

- ו. עם קבוצת עובדים בכירים נחתמו הסכמי עבודה אישיים המזכים אותם במקרה של פיטורין למענק פרישה מיוחד כפי שנקבע בהסכמים, העשוי להגיע בתוך מספר שנים ביחס לעובדים מסוימים, בעלי ותק רב, עד לשבעה עשר חודשי שכר. לבנק אין כוונה לפטר מי מעובדים בכירים אלה המועסקים בבנק, אולם בעקבות נסיון שנצבר מפרישת עובדים בכירים בעבר, ובהתחשב בתנאי פרישתם, נכללה בספרי הבנק הפרשה בגין מלוא ההתחייבות האפשרית לעובדים אלה למועד הדוחות הכספיים. בנוסף, זכאים אותם עובדים בעת פרישתם, לסכומים וזכויות אחרות, כפי שהצטברו לזכותם בקופות השונות. כמו כן, בהתאם לציפיות ההנהלה, המבוססות על נסיון העבר בדבר תשלומים נוספים לעובדים בכירים שפרשו מתפקידם, נערכה הפרשה נאותה בדוחות הכספיים.
- ז. מספר עובדים בכירים זכאים בעת פרישתם למענק הסתגלות בגובה של שלושה עד ששה חודשי שכר. בגין זכאות זו נערכה הפרשה בדוחות הכספיים.
- ח. שלושה עובדים בכירים זכאים בעת פרישתם לפיצויים מוגדלים, בגובה 150% משכרם החודשי האחרון מוכפל במספר שנות עבודתם בבנק, מעבר לסכומים שהופקדו על שמם בקופות כחוק. לחילופין, זכאים עובדים אלו, בתנאי שעברו את גיל 55, לפנסיה תקציבית עד הגיעם לגיל פרישה. בגין זכאות זו נערכה הפרשה מלאה בדוחות הכספיים.
- ט. עם שני עובדים בשלוחה של הבנק בחוץ לארץ נחתמו הסכמי פנסיה, לפיהם יהיו זכאים לגמלה חודשית למשך 180 חודשים מיום הפרישה וזאת לאחר צבירת 20 שנות וותק בבנק וכן בנסיבות מסוימות נוספות שנקבעו בהסכמים. הערך האקטוארי של העתודה שנזקפה בדוחות הכספיים בגין ההתחייבות האמורה חושב על בסיס שיעור היוון של 6%, המקביל לשיעור התשואה של היעודה בה הופקדו כספים לתשלום זכויות פנסיה אלה ובהנחה כי עליית השכר השנתית תהיה בשיעור של 3.5%.
- י. ביום 27 באפריל 2006 אישר דירקטוריון הבנק הסכם קיבוצי מיוחד (הסכם עבודה) שנכרת עם נציגות העובדים - סקטור הפקידים - לתקופה שעד ליום 31 בדצמבר 2010. בהתאם להסכם ניתנת לבנק אפשרות לפטר עד 50 עובדים קבועים בתקופת ההסכם מסיבות אי התאמה וכן הנהגת תוכנית פרישה מרצון (עם זכות וטו להנהלה) לסיום עבודה של 200 עובדים נוספים בתקופת ההסכם. בגין תכנית הפרישה, נרשמה בשנת 2006 הפרשה בסך של 208 מיליוני שקלים חדשים לפני מס (כ-131 מיליוני שקלים חדשים, לאחר השפעת מס), שחושבה בהתבסס גם על חישוב אקטוארי, תוך שימוש בשיעור היוון של 4%. הפרשה נכללה בסעיף "משכורות והוצאות נלוות" בדוח רווח והפסד.
- ביום 16 בספטמבר 2009 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד (הסכם עבודה) (להלן: "ההסכם החדש") שנכרת עם נציגות העובדים - סקטור הפקידים, לפיו הוארך ההסכם הקיבוצי שנחתם ביום 27 באפריל (להלן: "ההסכם הנוכחי") - 2006 ב-5 שנים נוספות, החל מיום 1 בינואר 2011 ועד 31 בדצמבר 2015. ההסכם אושר בדירקטוריון הבנק ביום 19 באוקטובר 2009.

ביאור 16 - זכויות עובדים (המשך)

להלן עיקרי ההסכם החדש, כפי שהיו גם בהסכם הקודם:

- הארכת תוקף "חוקת העבודה" עד 31 בדצמבר 2015.
 - שמירת שקט תעשייתי מוחלט בתקופת ההסכם. ההתחייבות לשקט תעשייתי לא תחול במצבים של סכסוך עבודה של כלל העובדים בישראל בענף הבנקים.
 - קביעת מנגנונים ליישוב חילוקי דעות: משא ומתן, גישור, בוררות.
 - התחייבות הבנק שלא לפטר בפיטורים כלכליים עובדים קבועים בתקופת ההסכם. ההתחייבות לא חלה על פיטורים אינדיבידואלים בשל עבירות משמעת, אי התאמה או שינויים רגולאטורים.
 - הנהגת תכנית לפרישה מרצון של עד 200 עובדים בתקופת ההסכם, החל משנת 2011. להנהלה זכות וטו על כל בקשה ספציפית לפרישה מרצון, ללא צורך בנימוק.
 - מתן אפשרות להנהלה לפטר עד 50 עובדים קבועים בגין אי התאמה בתקופת ההסכם, החל משנת 2011.
- בגין תוכנית הפרישה בהסכם החדש ובהתאם לציפיות ההנהלה, נרשמה במחצית השנייה של שנת 2009 הפרשה בסך 170 מיליוני שקלים חדשים (כ-118 מיליוני שקלים לאחר השפעת המס) שחושבה בהתבסס על חישוב אקטוארי, תוך שימוש בשיעור היוון של 4%. הפרשה נכללה בסעיף "משכורות והוצאות נלוות" בדוח רווח והפסד.

י"א. בחודש ינואר 2007 חתמו הנהלת מחיש שרותי מחשב בע"מ (להלן: "מחיש"), חברה בבעלות ושליטה מלאים של הבנק אשר דוחותיה הכספיים נכללים בדוח הבנק וועד עובדי מחיש על הסכם קיבוצי הכולל תכנית לפרישה מרצון. התכנית קובעת פרישה במסלול פנסיה מוקדמת לעובדים אשר במועד הפרישה ימלאו להם 55 שנה והם מבוטחים בביטוח מנהלים או בקרן פנסיה צוברת, או מסלול פיצויים מוגדלים לעובדים אחרים. ההחלטה הסופית על אישור או דחייה של בקשה לפרישה מרצון היא בידי המנהל הכללי של מחיש.

בדוחות הכספיים נכללה הפרשה נאותה בגין עלות התכנית לפרישה מרצון.

י"ב. מענקי יובלות

עובדי הבנק זכאים למענק חד פעמי בהגיעם לשלוש עשרה ושמונה עשרה שנות ותק. בדוחות הכספיים נערכה הפרשה בגין חבויות אלה על פי חישוב אקטוארי המתבסס על נסיון העבר וההסתברות שבתאריך הקובע יהיה העובד עדיין מועסק בבנק.

י"ג. העתודות בגין מענקי יובלות והסכם פרישה מרצון נערכו על בסיס חישוב אקטוארי וחושבו לפי שיעור היוון של 4%. החישוב נערך בהתחשב בגידול ריאלי עתידי בשכר בשיעור של 2.5% למעט בגין עובדים שפרשו אשר אינם זכאים לגידול ריאלי בגימלה המשולמת להם.

ביאור 16 - זכויות עובדים (המשך)

י"ד. מענקים לנושאי משרה

1. ביום 19 במאי 2008 החליט הדירקטוריון, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת, לאשר תכנית מסגרת לתשלום מענקים לנושאי משרה בבנק, מלבד הדירקטורים ובכללם יושב ראש הדירקטוריון ומלבד המנהל הכללי של הבנק (להלן, בסעיף זה – "נושאי המשרה"), עבור כל אחת מן השנים 2008 עד 2012 (כולל) (כל אחת מן השנים האמורות, תיקרא להלן, בסעיף זה – "שנת דוח"), בין היתר, בדרך של יצירת מאגר לתשלום מענקים לנושאי משרה. ביום 2 במרץ 2009 אושר תיקון לתכנית המענקים, לעניין המועד שבו ידון הדירקטוריון בתשלום המענקים, על פי התכנית האמורה (להלן – "תכנית המענקים").
2. על פי תכנית המענקים, הדירקטוריון יקבע במהלך כל שנת דוח, את כמות המשכורות שתועבר, בגין כל נושא משרה בבנק, למאגר שיועד לתשלום בונוסים לנושאי משרה. עבור אותה שנת דוח, כמות המשכורות תיגזר מן השיעור של תשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות להון העצמי הממוצע של הבנק, כמשמעותו בתכנית הבונוסים (להלן: "שיעור התשואה השנתי"). בהתאם לכך, הדירקטוריון יקבע בכל שנת דוח, את כמות המשכורות שתועבר למאגר, אם שיעור התשואה השנתי יהיה בין 12% לבין שיעור תשואה מירבי שייקבע על ידי הדירקטוריון, לאותה שנת דוח (להלן, בסעיף זה – "שיעור התשואה המירבי"), על פי מידרג שייקבע על ידי הדירקטוריון לעניין זה.
3. בסמוך לפני פרסום הדוח השנתי של הבנק לשנת הדוח, ובהסתמך על שיעור התשואה השנתי החזוי, לשנת הדוח, על פי הטייטה של הדוחות השנתיים של הבנק, לשנת הדוח, בכפוף לאישורם כדיון, הדירקטוריון יחליט, לאחר דיון בהמלצות המנהל הכללי של הבנק ובכפוף לקבלת אישורה של ועדת הביקורת (ככל שידרש על פי דיון), כמפורט להלן-
 - 3.1. אם שיעור התשואה השנתי, לשנת הדוח, יהיה בין 12% לבין שיעור התשואה המירבי שקבע הדירקטוריון, לאותה שנת דוח, אזי הדירקטוריון יחליט בעניין סכום הבונוס שישולם כאמור, מתוך המאגר לתשלום מענקים, לשנת הדוח, ובלבד שנושא משרה בודד לא יקבל מענק בסכום העולה על 12 משכורות עבור שנת הדוח.
 - 3.2. אם שיעור התשואה השנתי, לשנת הדוח, יהיה נמוך מ-12%, אזי הדירקטוריון יחליט לעניין סכום המענק שישולם כאמור (אם בכלל). כמו כן, אם שיעור התשואה השנתי, לשנת הדוח, יהיה גבוה מן השיעור המירבי שקבע הדירקטוריון לשנת הדוח, אזי הדירקטוריון יחליט לעניין סכום המענק שישולם לשנת הדוח.
4. בנוסף לאמור לעיל, על פי תכנית המענקים, הדירקטוריון רשאי להחליט, לפי שיקול דעתו, על תשלום מענקים לנושאי משרה, בשל הרווח הנקי מפעולות בלתי רגילות של הבנק, לשנת דוח כלשהי.
5. בהתאם להוראות תכנית המענקים, קבע הדירקטוריון, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת, כי שיעור התשואה המירבי לשנת 2008, יהיה 14.1%, וכי הבנק יעביר למאגר שיועד לתשלום מענקים לנושאי משרה, עבור שנת 2008, החל מ-4 משכורות, בגין כל נושא משרה, אם שיעור התשואה השנתי יהיה 12% ועד ל-10.4 משכורות, בגין כל נושא משרה, אם שיעור התשואה השנתי יהיה 14.1%, על פי מידרג שקבע הדירקטוריון לעניין זה.
6. לפרטים בדבר תכנית אופציות לסמנכ"לים, שבמסגרתה ויתרו הניצעים על זכותם לקבלת מענקים כאמור לעיל, ראה ביאור 16 א 2).

ביאור 16 - זכויות עובדים (המשך)

ט"ו סכומי העתודה והיעודה לזכויות עובדים בעד התחייבות פנסיונית, פיצויי פיטורים ומענקי הסתגלות נכללו בסעיף "התחייבויות אחרות" כלהלן: (סכומים מדווחים במיליוני שקלים חדשים)

הבנק		מאוחד		
2008	2009	2008	2009	
426	584	525	674	סכום העתודה ⁽¹⁾
7	9	91	98	סכום היעודה ⁽²⁾
419	575	434	576	עודף העתודה על היעודה
300	331	300	331	(1) כולל בגין התחייבויות פנסיוניות

(2) הבנק וחברות מאוחדות שלו אינם רשאים למשוך את כספי היעודה, אלא לצורך תשלום פיצויים בלבד.

ט"ז. סכומי הפרשה בגין זכויות עובדים לחופשה, לפדיון ימי מחלה ולמענקי יובלות נכללו בסעיף "התחייבויות אחרות" כלהלן (סכומים מדווחים במיליוני שקלים חדשים):

הבנק		מאוחד		
2008	2009	2008	2009	
58	67	64	73	הפרשה לחופשה
11	11	13	13	הפרשה למענקי יובלות
-	-	7	7	הפרשה לפדיון ימי מחלה ⁽¹⁾

(1) מוצג בסעיף ההתחייבויות האחרות במסגרת זכאים אחרים ויתרות זכות.

ביאור 16א - עסקאות תשלום מבוסס מניות

1. תכנית אופציות למנהל הכללי

ביום 30 בנובמבר 2008 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר שנתקבל לכך אישורה של ועדת הביקורת של הבנק, בישיבתה מיום 30 בנובמבר 2008, לאשר את תכנית האופציות החדשה, להקצאת כתבי אופציה על פי הצעה פרטית, למנהל הכללי של הבנק.

במסגרת תכנית האופציות, הקצה הבנק לנאמן ביום 1 בפברואר 2009, עבור המנהל הכללי, ללא תמורה, 5,571,381 כתבי אופציה, אשר כל אחד מהם יהיה ניתן למימוש למניה רגילה אחת של הבנק, בת 0.1 ש"ח ע.נ., בכפוף להתאמות בגין חלוקת מניות הטבה, הנפקת זכויות, איחוד או חלוקה של מניות או חלוקת דיבידנד. בהנחה של מימוש מלא של כל כתבי האופציה, ובהנחה של הקצאת כמות מניות המימוש המירבית האפשרית, יקנו כל כתבי האופציה שהוקצו על פי תכנית האופציות כ-2.44% מהונו המונפק של הבנק ומזכויות ההצבעה בו (לאחר הקצאת מלוא הכמות של מניות המימוש), ובהנחה של דילול מלא, כ- 1.54% מהונו המונפק של הבנק ומזכויות ההצבעה בו.

אם יבחר המנהל הכללי לממש את כתבי האופציה, כולם או חלקם, בדרך של הקצאה כנגד סכום ההטבה, כמפורט להלן, הרי שההנחה בדבר הקצאה של הכמות המירבית של מניות המימוש, היא תיאורטית בלבד, שכן בדרך זו לא תוקצה מלוא הכמות של מניות המימוש הנובעת מהם, אלא רק מניות בכמות המשקפת את סכום ההטבה הכספי הגלום בכתבי האופציה, כמפורט להלן.

הנאמן יעניק למנהל הכללי את כתבי האופציה, בכפוף להוראות תכנית האופציות, בחמש מנות (ארבע מנות שוות בנות 1,114,276 כתבי אופציה כל אחת, ומנה אחת בת 1,114,277 כתבי אופציה), ביום 1 באפריל בכל אחת מהשנים 2010 עד 2014. אם תסתיים העסקתו של המנהל הכללי על ידי הבנק, לפני ה-1 באפריל 2014 (דהיינו, לפני תום תקופתו של הסכם ההעסקה החדש), שלא ביוזמתו ושלא כתוצאה מנסיבות ספציפיות המפורטות בהסכם ההעסקה, יהיה המנהל הכללי זכאי לקבל ביום עבודתו האחרון כמנהל הכללי של הבנק, את כל יתרת כתבי האופציה הכלולים במנות שטרם הוענקו לו עד מועד זה.

המנהל הכללי יהיה זכאי לממש את כתבי האופציה החל מיום הענקתם, ועד ליום 1 באפריל 2014 או עד תום 24 חודשים מן היום האחרון לכהונתו כמנכ"ל הבנק, לפי המאוחר, אך לא יאוחר מיום 1 באפריל 2016.

מחיר המימוש של כל אחד מכתבי האופציה הינו 21.18 שקלים חדשים, בתוספת הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן החל מהיום שבו אישר הדירקטוריון את תכנית האופציות ועד למדד שיהא ידוע במועד המימוש. מחיר המימוש נקבע על פי שער הנעילה של מניית הבנק בבורסה ביום 9 בנובמבר 2008 (יום המסחר שקדם ליום בו התקבלה המלצתה של ועדת התגמול, כאמור לעיל). יציין, כי מחיר המימוש גבוה בכ-9.5% משער הנעילה של מניית הבנק בבורסה ביום 27 בנובמבר 2008 (19.35 ש"ח), אשר בו נדון מחיר המימוש בוועדת הביקורת, ואשר היה יום המסחר האחרון שקדם ליום שבו אישר הדירקטוריון את הסכם ההעסקה ותכנית האופציות.

ביאור 16א - עסקאות תשלום מבוסס מניות (המשך)

מימוש האופציות, כולן או חלקן, יוכל להתבצע בכל אחת מן הדרכים המפורטות להלן:

- (1) כל כתב אופציה ימומש למניה אחת של הבנק (בכפוף להתאמות), בתמורה לתשלום מלוא מחיר המימוש.
- (2) הבנק יקצה, ללא תמורה, כמות מניות אשר שווי השוק שלהן לפי שער הנעילה של מניית הבנק בבורסה, ביום המסחר שקדם למועד המימוש, יהיה שווה לסכום ההטבה הכספי שינבע הגלום באופציות במועד המימוש.

הבנק מיישם את תקן חשבונאות מספר 24 "תשלום מבוסס מניות". על פי הוראות התקן, הבנק רושם בדוחות הכספיים הוצאה בגובה השווי ההוגן של כתבי האופציה. ההוצאה נפרסת, לכל אחת מ-5 המנות, על פני התקופה שממועד ההקצאה ועד למועד ההענקה של אותה מנה. השווי ההוגן התיאורטי של כתבי האופציה חושב על פי מודל "בלאק ושולס". לצורך חישוב השווי ההוגן, נלקחו בחשבון תנאי התוכנית וכן הנתונים וההנחות שלהלן:

- (1) חישוב השווי ההוגן אינו מביא בחשבון את העובדה כי כתבי האופציה לא יירשמו למסחר בבורסה, וכן אינו מביא בחשבון את חסימתם של כתבי האופציה, כמפורט בתכנית האופציות.

(2) מחיר המימוש של כתבי האופציה, לצורך החישוב, הינו 21.18 ש"ח, כאמור לעיל.

- (3) הונח כי כל כתבי האופציה ימומשו ביום האחרון של תקופת המימוש, דהיינו משך חיים הצפוי של 7 שנים וארבעה חודשים.

(4) נלקחה לצורך החישוב סטיית תקן של 27.06%, אשר חושבה על ידי מדידה של סטיית התקן ההיסטורית של מחיר המניה בבורסה, במשך תקופה השווה למשך החיים הצפוי של כתבי האופציה, המסתיימת ביום 27 בנובמבר 2008.

(5) שיעור ריבית חסרת סיכון שנלקח לחישוב - 3.88% - חושב על בסיס ציטוטי ריביות של נכסים שיקליים, צמודי מדד וחסרי סיכון, הנסחרים בבורסה, נכון ליום 27 בנובמבר 2008, לתקופה המקבילה למשך החיים הצפוי למימוש כל כתבי האופציה.

- (6) מחיר המימוש מותאם לדיבידנדים, ועל כן שיעור הדיבידנד שנלקח בחשבון לצורך החישוב הוא 0%.

על בסיס ההנחות, כמפורט לעיל, השווי ההוגן של כל כתבי האופציה שיוענקו למנכ"ל על פי תכנית האופציות החדשה, הינו כ- 38.6 מיליוני שקלים חדשים (44.6 מיליוני שקלים חדשים, כולל מס שכר בשיעור של 15.5% שחל באותה העת).

האופציות יוקצו במסלול "הכנסת עבודה", בהתאם לסעיף 102 לפקודת מס הכנסה. לפיכך, ההטבה שתנבע למנכ"ל כתוצאה ממימוש כתבי אופציה אלה, תמוסה על פי שיעור המס השולי שיחול על המנכ"ל במועד מימוש כתבי האופציה. הבנק יהיה חייב לשלם מס שכר בגין ההטבה שתנבע למנכ"ל כתוצאה ממימוש כתבי האופציה על פי תכנית האופציות החדשה. כמו כן, בעת תשלום המס על ידי המנכ"ל בגין ההטבה, יהא הבנק זכאי לנכות הוצאה לצרכי מס בגין כתבי האופציה האמורים, על פי שיעור המס האפקטיבי שיחול במועד המימוש.

ביאור 16א - עסקאות תשלום מבוסס מניות (המשך)

2. תכנית אופציות לסמנכ"לים

ביום 29 במרץ 2009 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת של הבנק, לאשר תכנית להקצאת כתבי אופציה על פי הצעה פרטית שאינה הצעה פרטית מהותית (להלן "התכנית") לתשעה נושאי משרה בבנק (מתוכם ניצע אחד שיהיה כסמנכ"ל, יצא לחופשה ללא תשלום מעבודתו בבנק ומכהן כיום כמנהל הכללי של בנק יב לעובדי המדינה בע"מ) שהינם סמנכ"לים חברי הנהלת הבנק (להלן "הניצעים"). עוד החליט הדירקטוריון, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת, כי הקצאת כתבי האופציה על פי תכנית האופציות, מותנית בכך כי המפקח על הבנקים יתיר לבנק רכישה עצמית של מניות בכמות שלא תפחת מ- 1,400,000 מניות בנות 0.1 ש"ח ע.ג., מהונו המונפק של הבנק. לפרטים בדבר הרכישה העצמית של 2,500,000 מניות הבנק בהתאם לאישור המפקח על הבנקים, ראה ביאור 13 ד.

כל ניצע על פי תכנית האופציות הסכים, על פי בחירתו, כי אם הבנק יקצה עבורו כתבי אופציה על פי התכנית, הוא לא ייכלל בתכנית המסגרת לתשלום בונוסים לנושאי משרה בבנק עבור כל אחת מן השנים 2009 עד 2012, ולא ייכלל בתוכנית בונוסים לנושאי משרה בבנק, עבור שנת 2013, אם וככל שתאושר על ידי הבנק.

במסגרת תכנית האופציות, הקצה הבנק ביום 29 ביוני 2009 על שם הנאמן, עבור הניצעים, 5,850,000 כתבי אופציה, שלא יירשמו למסחר בבורסה. כתבי האופציה ניתנים למימוש, כל אחד, למניה רגילה בת 0.1 ש"ח ע.ג. של הבנק, ללא תמורה, בכפוף לתנאי התכנית. הקצאת הכמות המרבית של מניות המימוש הינה תיאורטית בלבד. במועד המימוש של כתבי האופציה יוקצו לניצעים מניות הנובעות מכתבי האופציה שהניצעים יהיו זכאים לממשם על פי תנאי התכנית, רק בכמות המשקפת את סכום ההטבה הכספי הגלום בכתבי האופציה.

מחיר המימוש של כל אחד מכתבי האופציה שיוענקו לניצעים, על פי התכנית, הינו 21.18 שקלים חדשים, בתוספת הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן, והתאמה לדיבידנדים או למניות הטבה שיחולקו על ידי הבנק. מחיר המימוש נקבע על פי שער הנעילה של מניה של הבנק בבורסה ביום 9 בנובמבר 2008, שעל פיו נקבע גם מחיר המימוש של כתבי האופציה שהוקצו עבור המנהל הכללי של הבנק כאמור לעיל. יצוין, כי מחיר המימוש גבוה משער הנעילה של מניה של הבנק, בבורסה, ביום 26 במרץ 2009, אשר היה יום המסחר האחרון שקדם ליום שבו אישר הדירקטוריון את תכנית האופציות.

כתבי האופציה שהוקצו לנאמן עבור כל ניצע, על פי התכנית, הוקצו בחמש מנות שוות. המנות תהיינה ניתנות למימוש, כל אחת, במועדי הבשלה שיחולו מידי שנה, החל מחלוף שנה אחת (למנה הראשונה) ועד לחלוף 5 שנים (למנה החמישית) מיום ההקצאה.

כל ניצע יהיה זכאי לממש את כתבי האופציה הנכללים במנת מימוש שהבשילה במועד כלשהו, אם השיעור של תשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות להון העצמי הממוצע של הבנק, לשנת הדוח שקדמה לאותו מועד הבשלה, יהיה 10% ומעלה. אם שיעור התשואה האמור, לשנת הדוח שקדמה לאותו מועד הבשלה, יהיה נמוך מ- 10%, אזי הניצע לא יהא זכאי לממש כלל את מנת המימוש שהבשילה באותו מועד הבשלה. דירקטוריון הבנק יהא מוסמך, על פי שיקול דעתו, ולאחר שקיבל לכך את אישור ועדת הביקורת, לנטרל את השפעתם של אירועים חד פעמיים או חריגים, לצורך החישוב של שיעור התשואה השנתי לשנת דוח כלשהי.

ביאור 16א - עסקאות תשלום מבוסס מניות (המשך)

השווי ההוגן (ערך ההטבה התיאורטי) של כתב אופציה בודד הכלול בכל אחת מן המנות של כתבי האופציה, חושב בהתאם לתקן חשבונאות מספר 24 על פי מודל בלאק ושולס. ערך ההטבה התיאורטי של כל אחת מהמנות נפרס בספרי הבנק על פני תקופת ההבשלה. לצורך חישוב השווי ההוגן, שימשו ההנחות הבאות:

- מחיר המימוש של כתבי האופציה, לצורך החישוב, הינו כ- 21.18 שקלים חדשים.
- משך החיים הצפוי למימוש של כל מנה, חושב לפי הממוצע שבין תקופת ההבשלה של כל מנה (החל משנה אחת למנה הראשונה, ועד ל- 5 שנים למנה החמישית) לבין תקופת התכנית (7 שנים).
- סטיית התקן עבור כל מנה, חושבה לפי תשואות יומיות היסטוריות של מחיר המניה בבורסה במשך תקופה השווה למשך החיים הצפוי של כל מנה.
- שיעור הריבית חסרת הסיכון חושב על בסיס הציטוטים של נתוני התשואות לפדיון של סדרות אג"ח ממשלתיות, צמודות מדד, הנסחרות בבורסה, כפי שאלו פורסמו ביום 26 במרץ 2009.
- מחיר המימוש מתואם לדיבידנדים, ועל כן שיעור הדיבידנד שנלקח בחשבון לצורך החישוב הוא 0%.
- לצורך חישוב השווי ההוגן, הונח כי בכל אחת משנות התכנית תגיע תשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות על ההון הממוצע לשיעור 10% לפחות.
- חישוב השווי ההוגן אינו מביא בחשבון את העובדה שכתבי האופציה לא יירשמו למסחר בבורסה.

כמות כתבי האופציה שהניצעים יהיו זכאים לממשם תיבחן מחדש בכל תאריך דיווח, בהתבסס על המידע שיהיה קיים באותו מועד. תוצאות בחינה זו עשויות להביא להקטנה בסכום ההוצאה שתירשם בדוחותיו הכספיים של הבנק בגין כתבי האופציה על פני שנות התכנית, אך לא לשינוי בשווי ההוגן של כל כתב אופציה הכלול בכל אחת מן המנות של כתבי האופציה.

ביום 9 בנובמבר 2009 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת של הבנק, לאשר הקצאת 1,104,999 כתבי אופציה נוספים, בתנאים זהים למעט מחיר המימוש, לשני סמנכ"לים שמונו לתפקידם לאחר מועד אישור תכנית האופציות לסמנכ"לים. מחיר המימוש של כל אחד מכתבי האופציה שיוענקו לשני הניצעים הנוספים, על פי התכנית, הינו 29.85 שקלים חדשים, בתוספת הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן, והתאמה לדיבידנדים או למניות הטבה שיחולקו על ידי הבנק. מחיר המימוש נקבע על פי שער הנעילה של מניה של הבנק בבורסה ביום 8 בנובמבר 2009, יום המסחר האחרון שקדם ליום בו אישר הדירקטוריון את התכנית. השווי ההוגן (ערך ההטבה התיאורטי) של כתב אופציה בודד הכלול בכל אחת מן המנות של כתבי האופציה הנוספים שאושרו, חושב בהתאם לתקן חשבונאות מספר 24 על פי מודל בלאק ושולס. ערך ההטבה התיאורטי של כל אחת מהמנות ייפרס בספרי הבנק על פני תקופת ההבשלה. במקביל לאישור הקצאה זו, פקעו 1,300,000 אופציות מתוך ההקצאה הראשונה בגין שני סמנכ"לים שסיימו את עבודתם בבנק.

ביאור 16א - עסקאות תשלום מבוסס מניות (המשך)

להלן פירוט ההנחות ששימשו בחישוב השווי הוגן של אופציה בודדת, וכן תוצאת השווי הוגן לאופציה בודדת, עבור כל אחת מהמנות שהוענקו:

סך הכל	מנה 5	מנה 4	מנה 3	מנה 2	מנה 1	
הקצאה שאושרה ב- 29 במרץ 2009						
4,550	910	910	910	910	910	כמות אופציות (באלפים)
	30.27%	30.11%	30.95%	32.04%	32.75%	סטיית תקן שנתית
	21.18	21.18	21.18	21.18	21.18	מחיר מימוש (בשקלים חדשים)
	1.28%	1.09%	0.92%	0.77%	0.65%	ריבית חסרת סיכון
	6.1	5.6	5.1	4.6	4.1	זמן למימוש בשנים
	5.77	5.39	5.19	5.02	4.78	שווי הוגן לאופציה בודדת
23,800	5,254	4,907	4,724	4,569	4,346	סך שווי הוגן למנה (אלפי ש"ח)
הקצאה שאושרה ב- 9 בנובמבר 2009						
1,105	260	260	260	260	65	כמות אופציות (באלפים)
	32%	33%	33%	34%	35%	סטיית תקן שנתית
	29.85	29.85	29.85	29.85	29.85	מחיר מימוש (בשקלים חדשים)
	1.20%	1.02%	0.83%	0.65%	0.46%	ריבית חסרת סיכון
	5.6	5.1	4.6	4.1	3.6	זמן למימוש בשנים
	9.44	9.16	8.73	8.39	8.00	שווי הוגן לאופציה בודדת
9,807	2,455	2,381	2,270	2,181	520	סך שווי הוגן למנה (אלפי ש"ח)

להלן פרטים על כמות האופציות למניות ומחירי המימוש:

2009		
ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בשקלים חדשים)	מספר אופציות	
23.03	6,954,999	הוענקו במהלך השנה ⁽¹⁾
21.74	1,300,000	חולטו במהלך השנה
23.32	5,654,999	קיימות במחזור לסוף שנה ⁽²⁾

(1) הממוצע המשוקלל של השווי הוגן של האופציות למניות שהוענקו במהלך השנה, במועד המדידה היה 5.81 שקלים חדשים.

(2) אופציות למניות הקיימות במחזור לסוף השנה לפי תחומים של מחירי מימוש:

ביאור 16א - עסקאות תשלום מבוסס מניות (המשך)

31 בדצמבר 2009		
25-32	17-24	תוספת המימוש לאופציה (בש"ח)
1,104,999	4,550,000	מספר האופציות
29.85	21.74	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בש"ח)
6.48	6.48	ממוצע משוקלל של יתרת אורך החיים החוזי (בשנים)
מזה ניתנות למימוש:		
-	-	מספר האופציות
-	-	ממוצע משוקלל של מחירי המימוש (בש"ח)

3. תכנית אופציות לעובדים

א. ביום 19 ביולי 2005, לאחר אישור ועדת הביקורת ודירקטוריון הבנק, הוקצו כתבי אופציה לחברי הנהלה, מנהלי אגפים וסקטורים, מנהלי מחלקות וסניפים של הבנק וחברות בנות של הבנק (להלן: "הניצעים"), במסגרת תכנית תגמול שמטרתה לעודד לתרום לפיתוח עסקי הבנק וחברות הבת ולהגדיל את הזדהותם של הניצעים עם הבנק ועם חברות בת שלו. בהתאם לתוכנית, יוקצו עד 12,000,000 כתבי אופציה הניתנות להמרה למניות בנות 0.1 שקלים חדשים ערך נקוב כל אחת. נכון ליום 31 בדצמבר 2009, הוקצו 11,379,103 אופציות ל-338 ניצעים.

כתבי האופציה יבשילו ב-3 מנות שנתיות (25%, 35% ו-40%), אחת בתום כל שנה מיום הענקת האופציות. לגבי חלק מהניצעים, נקבעת כמות האופציות שיבשילו בכל מנה בכפוף לעמידה בתנאי סף של "דרגת איכות". הניצעים זכאים לממש את האופציות עד תום ארבע שנים ממועד הענקתן, ולקבל תמורתן מניות של הבנק בשווי המסתכם ליתרת הרווח התיאורטי הגלום באופציות ליום המימוש. מחיר המניות למימוש נקבע בכל הקצאה לפי שווי מניית הבנק בבורסה ביום ההקצאה, בתוספת הצמדה למדד המחירים לצרכן, והוא כפוף להתאמות הנובעות מחלוקת דיבידנדים במזומן ו/או בהטבה וכן בהנפקת זכויות של הבנק.

ערך ההטבה התיאורטי בגין 12,000,000 כתבי האופציה שאושרו, כאמור, בהתאם לכללי הרישום החשבונאי בתקן חשבונאות מספר 24 נאמד בכ-53 מיליוני שקלים חדשים. ערך ההטבה הכולל מס שכן, כפי שנרשם בדוחותיו הכספיים של הבנק, נאמד ליום 30 ביוני 2005 בכ-62 מיליוני שקלים חדשים. ערך הטבה זה נפרס בספרי הבנק החל מהרביע השלישי של שנת 2005, במשך 3 שנים.

ערך ההטבה התיאורטי נקבע בעזרת מודל בלק וסולס. סטיית התקן במונחים שנתיים לתקופה של 4 שנים שקדמו למועד ההקצאה המקורי היא 22.5%. אורך חיי האופציה במודל נקבע ל-4 שנים (בהתאם למועד האחרון למימוש). שיעור הריבית חסרת הסיכון נקבע לפי תשואה לפדיון ברוטו בגין איגרות חוב ממשלתיות צמודות מדד בריבית קבועה מסוג "גליל" ו-"שגיא" כפי שפורסם על ידי בנק ישראל ביוני 2005 סמוך למועד ההקצאה, ובהתאם לתקופה האופציה, והגיע ל-2.7%. לא נכללו הנחות בדבר חלוקת דיבידנדים.

ביאור 16א - עסקאות תשלום מבוסס מניות (המשך)

ביום 2 במרץ 2009 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת של הבנק מיום 2 במרץ 2009, להאריך באופן חד פעמי את תקופת המימוש של כל האופציות שהוקצו על פי תכנית זו לעובדים ונושאי משרה של הבנק וחברות הבת של הבנק, ואשר טרם מומשו למניות הבנק, לתקופה נוספת של שנתיים. הארכת תקופת המימוש של האופציות מהווה הטבה בלבד לניצעים בעלי האופציות תחת התכנית.

בהתאם לתקן חשבונאות מספר 24 "תשלום מבוסס מניות", הבנק נדרש להכיר בהשפעה של ההארכה של תקופות המימוש של האופציות, המגדילה את שוויין ההוגן, בסכום ההפרש שבין השווי ההוגן של האופציות מיד לאחר ההארכה של תקופת המימוש, לבין השווי ההוגן של האופציות רגע לפני החלטת הדירקטוריון (להלן: "התוספת לשווי ההוגן").

התוספת לשווי ההוגן של האופציות, חושבה על פי מודל Black & Scholes, בהתבסס על הנתונים וההנחות להלן:

- מחירי המימוש של האופציות הינם כפי שנקבעו במועדי ההענקה המקוריים, מותאמים למדד המחירים לצרכן הידוע במועד אישור ההארכה.
- מחיר המניה נקבע על פי שער הסגירה של מניית הבנק בבורסה ביום המסחר האחרון שקדם למועד אישור ההארכה בדירקטוריון.
- משך החיים הצפוי למימוש לגבי אופציות הנכללות במנות, אשר נכון למועד הערכת השווי הבשילו במלואן, נלקח כמחצית התקופה שנותרה ממועד אישור ההארכה ועד לפקיעת האופציות הנכללות באותה מנה.
- סטיית התקן מבוססת על התנודתיות ההיסטורית של מניית הבנק, בהתאם לתקופות הצפויות למימוש האופציה, והיא חושבה בנפרד לכל מנה.
- הריבית שנלקחת לצורך חישוב שווי האופציות מחושבת, בהתאם לתקן חשבונאות מספר 24, על בסיס נתוני ריבית של נכסים שקליים צמודי מדד וחסרי סיכון, אשר מפורסמים על ידי בנק ישראל מעת לעת, לתקופה המקבילה למשך החיים הצפוי למימוש כל מנה.
- מחיר המימוש מתואם לדיבידנדים, ועל כן שיעור הדיבידנד שנלקח בחשבון לצורך החישוב הוא 0%.
- חישוב השווי ההוגן מניח כי האופציות לא תרשמנה למסחר בבורסה.

להלן פירוט הנתונים ששימשו בחישוב:

ליום 1 במרץ 2009			
סך השינוי	תקופת המימוש המעודכנת	תקופת המימוש המקורית	
	34.6% - 44.1%	41.1% - 57.4%	סטיית תקן שנתית
	17.80	17.80	מחיר מניית הבנק (בשקלים חדשים)
	19.03	19.03	מחיר מימוש אפקטיבי ממוצע (בשקלים חדשים)
	1.64%	1.84%	שיעור ריבית ההיוון
	1.31	0.31	ממוצע משך חיים צפוי למימוש (בשנים)
1.71	3.30	1.59	שווי ממוצע לאופציה בודדת (בשקלים חדשים)
	6.6	6.6	כמות האופציות (במיליונים)
11.4	21.9	10.5	סך שווי האופציות (במיליוני שקלים חדשים)

ביאור 16א - עסקאות תשלום מבוסס מניות (המשך)

התוספת לשווי ההוגן של האופציות, כתוצאה מהארכת תקופת המימוש של האופציות (6,632,256 האופציות שהוקצו על פי התכנית ושטרם מומשו או פקעו לאותו מועד), בסך כ-11.4 מיליון שקלים חדשים (13.2 מיליון שקלים חדשים כולל מס שכר), נרשם כהוצאה בדוחות הכספיים של הבנק בשנת 2009.

להלן פרטים על כמות האופציות למניות ומחירי המימוש:

2008		2009		
ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בשקלים חדשים)	מספר אופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בשקלים חדשים)	מספר אופציות	
18.84	8,042,604	18.70	6,695,511	קיימות במחזור לתחילת שנה
-	-	-	-	הוענקו במהלך השנה
20.53	218,692	25.49	23,178	חולטו במהלך השנה
17.11	1,128,401	19.05	4,861,629	מומשו במהלך השנה ⁽¹⁾
18.70	6,695,511	22.36	1,810,704	קיימות במחזור לסוף שנה ⁽²⁾

(1) הממוצע המשוקלל של מחיר המימוש של האופציות למניות שמומשו במהלך שנת 2009 היה 29.42 שקלים חדשים (שנת 2008 – 26.89 שקלים חדשים).

(2) אופציות למניות הקיימות במחזור לסוף השנה לפי תחומים של מחיר מימוש:

31 בדצמבר 2008		31 בדצמבר 2009		
25-32	17-24	25-32	17-24	תוספת המימוש לאופציה (בש"ח)
666,418	6,029,093	479,973	1,330,731	מספר האופציות
27.65	17.71	29.95	19.62	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בש"ח)
3.8	2.6	2.9	1.7	ממוצע משוקלל של יתרת אורך החיים החוזי (בשנים)
מזה ניתנות למימוש:				
267,818	5,926,432	330,855	1,330,731	מספר האופציות
26.95	17.63	29.41	19.62	ממוצע משוקלל של מחירי המימוש (בש"ח)

ב. ביום 19 במאי 2008 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת של הבנק ולאחר קבלת המלצתן של ועדות התגמול וההנהלה של דירקטוריון הבנק לעניין העקרונות של תכנית האופציות, לאשר תכנית אופציות ("התכנית" או "תכנית האופציות") לנושאי משרה בבנק, למנהלי סניפים, מחלקות ושולחות וכן לעובדים אחרים בבנק ובחברות בת של הבנק, הכל כמפורט בתכנית האופציות ובמתאר שפורסם ביום 8 ביוני 2008 (להלן - "המתאר"). לא יוענקו כתבי אופציה על פי התכנית לדירקטורים בבנק, ובכללם ליושב ראש הדירקטוריון, ולא למנהל הכללי של הבנק.

בנוסף לאישור תכנית האופציות, כמפורט לעיל, החליט הדירקטוריון לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת ולאחר קבלת המלצתן של ועדות התגמול וההנהלה, לאשר תכנית מסגרת לתשלום בונסים לנושאי משרה בבנק, מלבד הדירקטורים ובכללם ליושב ראש הדירקטוריון ומלבד המנהל הכללי של הבנק, עבור כל אחת מהשנים 2008 עד 2012, בין היתר בדרך של יצירת מאגר לתשלום בונסים לנושאי משרה, כמפורט במתאר. לפרטים ראה ביאור 16 י"ד.

ביאור 16א - עסקאות תשלום מבוסס מניות (המשך)

תכנית האופציות הינה לתקופה של 5 שנים ו-90 ימים, מיום הקצאת כתבי האופציה על פי התכנית. במסגרת אישור התכנית, החליט הדירקטוריון כי כמות כתבי האופציה אשר תשמש כמאגר להקצאת כתבי האופציה על פי התכנית, תהיה 32,500,000 כתבי אופציה, רשומים על שם, לא רשומים למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ, אשר יוצעו ללא תמורה לניצעים, והניתנים למימוש עד ל-32,500,000 מניות רגילות של הבנק בנות 0.1 שקלים חדשים ע.ג. כל אחת, בכפוף להתאמות כמפורט בתכנית, ובכפוף לעמידה בתנאי הזכאות שנקבעו בה.

כתבי האופציה שיוקצו לנאמן עבור כל ניצע, על פי התכנית, יוקצו בחמש מנות שוות. מועד ההבשלה של כל מנה כאמור, יחול בתום כל אחת מן השנה הראשונה, השנייה, השלישית, הרביעית והחמישית, מיום הקצאת כתבי האופציה על פי התכנית, בהתאמה. כמות מניות המימוש, כמפורט לעיל, הינה כמות המניות המקסימלית הנובעת ממימוש כל כתבי האופציה שניתן להקצותם על פי התכנית. ואולם, כמות כתבי האופציה שהניצעים יהיו זכאים לממש, בפועל, על פי תנאי התכנית, תיגזר מן השיעור של תשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות להון העצמי הממוצע של הבנק, עד לשיעור תשואה שנתי של 18%, בהתאם לנוסחת הזכאות למימוש, הכל כמפורט בתכנית האופציות.

שיעור זכאותו האישית של כל ניצע, הנכלל בקבוצת מנהלי סניפים, מחלקות ושלוחות (כהגדרתה בתכנית), למימוש כתבי האופציה שיוענקו לו על פי התכנית, תיקבע, בנוסף לאמור לעיל, גם בהתאם לדרגת האיכות שנקבעה לו, כמפורט בתכנית האופציות.

בנוסף, הקצאת מלוא הכמות של מניות המימוש היא תיאורטית בלבד, הואיל ובפועל, לא תוקצה לניצעים מלוא הכמות של מניות המימוש הנובעות מכתבי האופציה שהניצעים יהיו זכאים לממשם, על פי תנאי התכנית, אלא רק מניות בכמות המשקפת את סכום ההטבה הכספי הגלום בכתבי האופציה האמורים, כמפורט בתכנית האופציות.

מחיר המימוש של כל אחד מכתבי האופציה שיוקצו על פי התכנית, נקבע על פי שער הנעילה של מניה רגילה של הבנק בבורסה ב-7 ביולי 2008, יום המסחר האחרון שקדם ליום ההקצאה של כתבי האופציה לניצע. המחיר עומד על 25.15 שקלים חדשים, בתוספת הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן החל מיום ההקצאה, והתאמה לדיבידנדים שיחולקו על ידי הבנק.

ביום 8 ביולי 2008 הוקצו 28,625,300 כתבי אופציה, על פי התכנית, ללא תמורה, ל-313 ניצעים, שהינם נושאי משרה בבנק, מנהלי סניפים, מחלקות ושלוחות וכן עובדים אחרים בבנק ובחברות בת של הבנק, הכל כמפורט בתכנית האופציות.

כתבי האופציה על פי התכנית, הוקצו בהתאם לתנאי מסלול הכנסת עבודה, באמצעות נאמן, על פי הוראות סעיף 102 לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), תשכ"א - 1961, לרבות כל התקנות, הכללים, החוזרים וההוראות שהוצאו מכוחו.

ביום 24 בנובמבר 2008 החליט הדירקטוריון, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת של הבנק, מיום 23 בנובמבר 2008, להאריך את תקופות המימוש של כל כתבי האופציה, שהוקצו על פי התכנית והמתאר ואשר יוקצו על פיהן בעתיד, בעשרים וארבעה חודשים.

בהתאם לכך, תקופת המימוש של כל אחת מן המנות של כתבי האופציה, שהוקצו או שיוקצו על פי תכנית האופציות, ובכללם כל כתבי האופציה שהוקצו ביום 8 ביולי 2008, תוארך בעשרים וארבעה חודשים ותסתיים בתום שבע שנים ותשעים ימים, מיום ההקצאה, ולא בתום חמש שנים ותשעים ימים, מיום ההקצאה, כפי שנקבע בתכנית המקורית.

ביאור 16א - עסקאות תשלום מבוסס מניות (המשך)

לצורך רישום ההוצאה בדוחותיו הכספיים של הבנק ובהתבסס על תכנית החומש האסטרטגית, כמפורט לעיל, העריכה ההנהלה תוואי של שיעורי תשואה שנתיים (אם כי לא ליניאריים) בכל אחת משנות התכנית (2008 - 2012) עד לשיעור תשואה שנתי של 18% בשנת 2012. באמצעות תוואי זה, הוערכו הכמויות של כתבי האופציה שכל ניצע יהיה רשאי לממש מתוך הכמות הכוללת של כתבי האופציה שיוענקו לו על פי התכנית, והכל כמפורט במתאר.

ביום 24 בנובמבר 2008 אישר דירקטוריון הבנק תכנית אסטרטגית מעודכנת, לפיה היעד של הבנק הוא להציג בשנת 2013, ולא בשנת 2012, כפי שפורט בתכנית האסטרטגית, לפני עדכונה, שיעור תשואה שנתי של כ-18%. בהתאם, עודכנה הערכת ההנהלה ביחס לתוואי שיעורי התשואה השנתיים, לצורך רישום ההוצאה בדוחות הכספיים של הבנק.

ערך ההטבה התיאורטי של כתבי האופציה שהוקצו בשלב זה, כאמור, שחושב בהתאם לכללי הרישום החשבונאי בתקן חשבונאות מספר 24, לרבות התאמת שווי האופציות בגין השינוי בתנאי האופציות והשפעת השינוי בכמות האופציות הצפויות להבשיל, הסתכם בכ-93 מיליוני שקלים חדשים (כ-108 מיליוני שקלים חדשים, כולל מס שכר), בהשוואה ל-115 מיליוני שקלים חדשים (133 מיליוני שקלים חדשים כולל מס שכר) לפני השינוי. חישוב ערך ההטבה התיאורטי הכולל של ההקצאה מתבסס על הנחות בדבר כמות האופציות שיהיו הניצעים זכאים לממש על פי הערכת ההנהלה ביחס לתוואי שיעורי התשואה השנתיים, כאמור לעיל, ועל הערכה של הנהלת הבנק ביחס לשיעור נטישה ממוצע של הניצעים בתכנית, שמשמעותו היא שחלק מכתבי האופציה שיוקצו יתבטלו עקב פרישתם של הניצעים להם הן הוענקו. התאמת ערך ההטבה בגין השינוי בתנאי האופציות הינה הפער שבין שוויין ההוגן של האופציות, בתנאיהן המקוריים, במועד שינוי התנאים, לבין שוויין ההוגן בתנאיהן החדשים, לאותו מועד. ערך ההטבה התיאורטי נפרס בספרי הבנק החל ממועד ההענקה, במשך 5 שנים. הערכות ההנהלה בדבר תוואי שיעורי התשואה השנתיים ושיעור הנטישה נבחנות ומעודכנות באופן שוטף, ובהתאם להן מתעדכן היקף ההוצאה הנרשמת בדוחות הכספיים.

ערך ההטבה התיאורטי של כתבי האופציה נקבע בעזרת מודל בלק ושולס. סטיית התקן חושבה בנפרד לכל מנה על בסיס מחירי מניה יומיים בתקופה השווה למשך חיים צפוי של כל מנה. אורך חיי האופציה במודל נקבע על פי משך הזמן הממוצע בין תקופת ההבשלה לתקופת פקיעת האופציה (Simplified Approach). שיעור הריבית חסרת הסיכון נקבע לפי תשואה לפדיון ברוטו בגין איגרות חוב ממשלתיות צמודות מדד בריבית קבועה מסוג "גליל" בהתאם לתקופה הזוהה למשך החיים הצפוי למימוש כל מנה.

ביאור 16א - עסקאות תשלום מבוסס מניות (המשך)

להלן פירוט ההנחות ששימשו בחישוב השווי הוגן של אופציה בודדת, וכן תוצאת השווי ההוגן לאופציה בודדת, עבור כל אחת מהמנות שהוענקו ביום 8 ביולי 2008, למועד ההענקה ולמועד עדכון התנאים:

מנה 5	מנה 4	מנה 3	מנה 2	מנה 1	
					ליום 8 ביולי 2008 מועד ההענקה
24.98%	24.71%	25.44%	26.23%	26.05%	סטיית תקן שנתית
25.15	25.15	25.15	25.15	25.15	מחיר מימוש (בשקלים חדשים)
2.58%	2.47%	2.34%	2.20%	2.03%	ריבית
5.10	4.60	4.10	3.60	3.10	זמן למימוש בשנים
6.95	6.45	6.13	5.79	5.25	שווי הוגן לאופציה בודדת

ליום 24 בנובמבר 2008 - לתקופת המימוש המקורית (מחיר המימוש ללא שינוי)					
27.43%	28.35%	28.76%	29.22%	29.84%	סטיית תקן שנתית
15.70	15.70	15.70	15.70	15.70	מחיר מניה
25.70	25.70	25.70	25.70	25.70	מחיר מימוש
4.16%	4.15%	4.13%	4.11%	4.08%	ריבית
4.75	4.25	3.75	3.25	2.75	זמן למימוש בשנים
2.12	1.94	1.69	1.43	1.17	שווי הוגן לאופציה בודדת

ליום 24 בנובמבר 2008 - לתקופת המימוש המעודכנת (מחיר המימוש ללא שינוי)					
27.18%	26.77%	27.43%	28.35%	28.76%	סטיית תקן שנתית
15.70	15.70	15.70	15.70	15.70	מחיר מניה
25.70	25.70	25.70	25.70	25.70	מחיר מימוש
4.19%	4.18%	4.16%	4.15%	4.13%	ריבית
5.75	5.25	4.75	4.25	3.75	זמן למימוש בשנים
2.66	2.32	2.12	1.94	1.69	שווי הוגן לאופציה בודדת
0.54	0.38	0.43	0.51	0.52	שווי השינוי לאופציה בודדת
7.49	6.83	6.56	6.30	5.77	שווי מצרפי לאופציה בודדת

ביום 29 ביוני 2009 החליט דירקטוריון הבנק לאשר הקצאת 2,679,300 כתי אופציה נוספים, בתנאים זהים, למעט מחיר מימוש לשני נושאי משרה ול-37 עובדים נוספים. מחיר המימוש של כל אחד מכתבי האופציה שהוענקו על פי התוכנית הינו 23.6 שקלים חדשים, בתוספת הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן, והתאמה לדיבידנדים או למניות הטבה שיחולקו על ידי הבנק. מחיר המימוש נקבע על פי שער הנעילה של מנית הבנק בבורסה ביום 28 ביוני 2009, יום המסחר האחרון שקדם ליום בו אישר הדירקטוריון את התוכנית.

בהתבסס על הנחות בדבר כמות האופציות שיהיו הניצעים זכאים לממש, כאמור לעיל, הסתכם ערך ההטבה התיאורטי של האופציות שהוענקו לכ-11 מיליוני שקלים חדשים (12 מיליוני שקלים, כולל מס שכר).

ביאור 16א - עסקאות תשלום מבוסס מניות (המשך)

ביום 9 בנובמבר 2009 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישורה של ועדת הביקורת של הבנק, לאשר הקצאת 1,085,432 כתבי אופציה נוספים, בתנאים זהים למעט מחיר המימוש, לארבעה נושאי משרה בבנק. מחיר המימוש של כל אחד מכתבי האופציה שיוענקו לארבעת הניצעים הנוספים, על פי התכנית, הינו 29.85 שקלים חדשים, בתוספת הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן, והתאמה לדיבידנדים או למניות הטבה שיחולקו על ידי הבנק. מחיר המימוש נקבע על פי שער הנעילה של מניית הבנק בבורסה ביום 8 בנובמבר 2009, יום המסחר האחרון שקדם ליום בו אישר הדירקטוריון את התכנית. השווי ההוגן (ערך ההטבה התיאורטי) של כתב אופציה בודד הכלול בכל אחת מן המנות של כתבי האופציה הנוספים שאושרו, חושב בהתאם לתקן חשבונאות מספר 24 על פי מודל בלאק ושולס. ערך ההטבה התיאורטי של כל אחת מהמנות ייפרש בספרי הבנק על פני תקופת ההבשלה.

בהתבסס על הנחות בדבר כמות האופציות שהיו הניצעים זכאים לממש, כאמור לעיל, הסתכם ערך ההטבה התיאורטי של האופציות שהוענקו לכ-6 מיליוני שקלים חדשים (7 מיליוני שקלים כולל מס שכר).

להלן פירוט ההנחות ששימשו בחישוב השווי ההוגן של אופציה בודדת, וכן תוצאת השווי ההוגן לאופציה בודדת, עבור כל אחת מהמנות שהוענקו ביום 28 ביוני 2009 וביום 9 בנובמבר 2009:

מנה 1	מנה 2	מנה 3	מנה 4	סך הכל	
הקצאה שאושרה ב- 29 ביוני 2009					
670	630	670	669	2,679	כמות אופציות (באלפים)
34.27%	33.29%	32.65%	31.55%		סטיית תקן שנתית
23.60	23.60	23.60	23.60		מחיר מימוש (בשקלים חדשים)
0.91%	1.20%	1.50%	1.71%		ריבית חסרת סיכון
3.7	4.2	4.7	5.2		זמן למימוש בשנים
6.40	8.75	7.15	7.45		שווי הוגן לאופציה בודדת
הקצאה שאושרה ב- 9 בנובמבר 2009					
248	279	279	279	1,085	כמות אופציות (באלפים)
34.9%	33.9%	33.1%	32.5%		סטיית תקן שנתית
29.85	29.85	29.85	29.85		מחיר מימוש (בשקלים חדשים)
0.49%	0.68%	0.87%	1.05%		ריבית חסרת סיכון
3.7	4.2	4.7	5.2		זמן למימוש בשנים
8.05	8.43	8.82	9.21		שווי הוגן לאופציה בודדת

ביאור 16א - עסקאות תשלום מבוסס מניות (המשך)

להלן פרטים על כמות האופציות למניות ומחירי המימוש:

2008		2009		
ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בשקלים חדשים)	מספר אופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בשקלים חדשים)	מספר אופציות	
-	-	25.15	28,342,400	קיימות במחזור לתחילת שנה
25.15	28,625,300	25.66	3,349,132	הוענקו במהלך השנה ⁽¹⁾
25.15	282,900	26.51	6,280,642	חולטו במהלך השנה
-	-	26.53	135,501	מומשו במהלך השנה ⁽²⁾
25.15	28,342,400	26.42	25,275,389	קיימות במחזור לסוף שנה ⁽³⁾

- (1) הממוצע המשוקלל של השווי ההוגן של האופציות למניות שהוענקו במהלך השנה, במועד המדידה היה 7.20 שקלים חדשים (שנת 2008 – 6.48 שקלים חדשים).
 (2) הממוצע המשוקלל של מחירי המניה במועד המימוש של האופציות למניות שמומשו במהלך שנת 2009 היה 33.31 שקלים חדשים.
 (3) אופציות למניות הקיימות במחזור לסוף השנה לפי תחומים של מחירי מימוש:

31 בדצמבר 2008		31 בדצמבר 2009		
25-32	17-24	25-32	17-24	(בש"ח)
28,342,400	-	23,067,889	2,207,500	מספר האופציות
25.15	-	26.69	23.64	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בש"ח)
4.77	-	5.79	5.98	ממוצע משוקלל של יתרת אורך החיים החוזי (בשנים)
מזה ניתנות למימוש:				
-	-	532,937	-	מספר האופציות
-	-	26.53	-	ממוצע משוקלל של מחירי המימוש (בש"ח)

ביאור 17 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה - המאוחד

ליום 31 בדצמבר 2009

כסומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

פריטים	במטבע חוץ ⁽¹⁾				מטבע ישראלי		
	סך הכל	שאינם כספיים ⁽²⁾	מטבעות אחרים	אירו	דולרים של ארה"ב	צמוד מדד	
נכסים							
11,011	-	248	187	1,225	734	8,617	מזומנים ופיקדונות בבנקים
7,643	86	84	1,268	2,216	1,339	2,650	ניירות ערך
							ניחת ערך שנשאלו או שנרכשו
307	-	-	-	-	-	307	במסגרת הסכמי מכר חוזר
95,249	-	2,452	2,306	7,972	34,678	47,841	אשראי לציבור ⁽³⁾
301	-	-	-	300	1	-	אשראי לממשלה
12	(16)	-	-	-	-	28	השקעות בחברות מוחזקות
1,522	1,522	-	-	-	-	-	בניינים וציוד
2,394	134	48	19	279	430	1,484	נכסים אחרים
118,439	1,726	2,832	3,780	11,992	37,182	60,927	סך כל הנכסים
התחייבויות							
95,021	-	2,940	4,919	13,194	22,117	51,851	פיקדונות הציבור
1,899	-	68	92	548	1,040	151	פיקדונות מבנקים
209	-	-	-	36	171	2	פיקדונות הממשלה
							ניירות ערך שהושאלו או שנמכרו
-	-	-	-	-	-	-	במסגרת הסכמי רכש חוזר
8,166	-	-	-	-	8,166	-	איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
6,259	240	87	49	400	843	4,640	התחייבויות אחרות
111,554	240	3,095	5,060	14,178	32,337	56,644	סך כל ההתחייבויות
6,885	1,486	(263)	(1,280)	(2,186)	4,845	4,283	הפרש
השפעת מכשירים נגזרים מגדרים:							
-	-	-	-	-	(1,534)	1,534	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
-	-	(17)	773	1,567	(1,444)	(879)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	4	335	134	509	-	(982)	אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
-	(3)	(56)	345	236	-	(522)	אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
6,885	1,487	(1)	(28)	126	1,867	3,434	סך הכל כללי
-	583	(466)	(59)	517	-	(575)	אופציות בכסף נטו (סכום נקוב מהוון)
-	(3)	(87)	697	1,190	-	(1,797)	אופציות מחוץ לכסף נטו (סכום נקוב מהוון)

(1) לרבות צמודי מטבע חוץ.

(2) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(3) ההפרשה הכללית, המיוחדת והנוספת לחובות מסופקים נוכתה באופן יחסי מבסיסי הצמדה השונים.

ביאור 17 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה – המאוחד (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2008

כסומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

	פריטים		במטבע חוץ ⁽¹⁾		מטבע ישראלי		
	סך	שאינם כספיים ⁽²⁾ הכל	מטבעות אחרים	אירו	דולרים של ארה"ב	צמוד מדד	
נכסים							
11,038	-	203	858	2,808	2,483	4,686	מזומנים ופיקדונות בבנקים
9,259	(4)380	19	1,428	2,724	1,953	2,755	ניירות ערך
							ניירות ערך שנשאלו או שנרכשו
12	-	-	-	-	-	12	במסגרת הסכמי מכר חוזר
88,923	-	2,971	2,140	8,814	34,211	(5)40,787	אשראי לציבור ⁽³⁾
2	-	-	-	1	1	-	אשראי לממשלה
17	(9)	-	-	-	-	26	השקעות בחברות מוחזקות
1,476	1,476	-	-	-	-	-	בניינים וציוד
4,159	144	315	69	834	220	2,577	נכסים אחרים
114,886	1,991	3,508	4,495	15,181	38,868	50,843	סך כל הנכסים
התחייבויות							
91,779	-	2,523	3,818	13,166	22,999	49,273	פיקדונות הציבור
1,867	-	72	20	594	1,026	155	פיקדונות מבנקים
242	-	-	-	38	200	4	פיקדונות הממשלה
							ניירות ערך שהושאלו או שנמכרו
972	-	-	-	-	972	-	במסגרת הסכמי רכש חוזר
6,837	-	-	-	-	6,837	-	איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
6,886	186	164	134	1,061	532	(5)4,809	התחייבויות אחרות
108,583	186	2,759	3,972	14,859	32,566	54,241	סך כל ההתחייבויות
6,303	1,805	749	523	322	6,302	(3,398)	הפרש
השפעת מכשירים נגזרים מגדרים:							
-	-	-	-	-	(6) (1,212)	(6) 1,212	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
-	-	(545)	325	(537)	(6) (3,801)	(6) 4,558	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	18	3	(673)	(96)	-	748	אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
-	(19)	(82)	(164)	113	-	152	אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
6,303	1,804	125	11	(198)	1,289	3,272	סך הכל כללי
-	347	(62)	366	1,100	-	(1,751)	אופציות בכסף נטו (סכום נקוב מהוון)
-	32	(379)	266	(581)	-	662	אופציות מחוץ לכסף נטו (סכום נקוב מהוון)

(1) לרבות צמודי מטבע חוץ.

(2) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(3) ההפרשה הכללית, המיוחדת והנוספת לחובות מסופקים נכתה באופן יחסי מבסיסי ההצמדה השונים.

(4) כולל סך 276 מיליוני שקלים חדשים בגין מניות שנתקבלו להבטחת אשראי – ראה הערת שוליים 3 בביאור 3 המתייחס לשנת 2008.

(5) סווג מחדש. לפריטים, ראה ביאור 4 א. 4.

(6) סווג מחדש.

ביאור 17 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה – הבנק (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2009

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

סך הכל	פריטים שאינם כספיים ⁽²⁾	במטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי		
		מטבעות אחרים	אירו	דולרים של ארה"ב	צמוד מדד	לא צמוד	
נכסים							
8,564	-	126	150	1,080	371	6,837	מזומנים ופיקדונות בבנקים
5,466	87	41	1,267	2,191	462	1,418	ניירות ערך
							ניירות ערך שנשאלו או שנרכשו
307	-	-	-	-	-	307	במסגרת הסכמי מכר חוזר
89,772	-	2,400	2,184	7,863	34,451	42,874	אשראי לציבור ⁽³⁾
301	-	-	-	300	1	-	אשראי לממשלה
1,604	1,207	-	-	12	357	28	השקעות בחברות מוחזקות ⁽⁴⁾
1,372	1,372	-	-	-	-	-	בניינים וציוד
2,302	134	45	19	279	433	1,392	נכסים אחרים
109,688	2,800	2,612	3,620	11,725	36,075	52,856	סך כל הנכסים
התחייבויות							
86,487	-	2,832	4,653	12,563	22,695	43,744	פיקדונות הציבור
6,396	-	80	259	1,024	2,884	2,149	פיקדונות מבנקים
207	-	-	-	36	171	-	פיקדונות הממשלה
							ניירות ערך שהושאלו או שנמכרו
-	-	-	-	-	-	-	במסגרת הסכמי מכר חוזר
4,825	-	-	-	-	4,825	-	איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
5,241	240	81	49	391	831	3,649	התחייבויות אחרות
103,156	240	2,993	4,961	14,124	31,406	49,542	סך כל ההתחייבויות
6,532	2,560	(381)	(1,341)	(2,289)	4,669	3,314	הפרש
השפעת מכשירים נגזרים מגדרים:							
-	-	-	-	-	(1,534)	1,534	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
-	-	(79)	831	1,571	(1,176)	(1,147)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	4	335	134	509	-	(982)	אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
-	(3)	(56)	345	236	-	(522)	אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
6,532	2,561	(181)	(31)	27	1,959	2,197	סך הכל כללי
-	583	(466)	(59)	517	-	(575)	אופציות בכסף נטו (סכום נקוב מהוון)
-	(3)	(87)	697	1,190	-	(1,797)	אופציות מחוץ לכסף נטו (סכום נקוב מהוון)

(1) לרבות צמודי מטבע חוץ.

(2) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(3) ההפרשה הכללית והנוספת לחובות מסופקים נכתה באופן יחסי מבסיסי ההצמדה השונים.

(4) כולל השקעות בחברות מאוחדות בחו"ל בסך 294 מיליוני שקלים חדשים.

ביאור 18 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופות לפירעון⁽¹⁾ - המאוחד

ליום 31 בדצמבר 2009

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים				
משנתיים ועד שלוש שנים	משנה ועד שנתיים	משלושה חודשים ועד שנה	מחודש ועד שלושה חודשים	עם דרישה ועד חודש
מטבע ישראלי לא צמוד				
4,607	5,832	10,166	2,691	17,245
נכסים ⁽³⁾				
961	1,351	5,221	2,854	43,629
התחייבויות				
3,646	4,481	4,945	(163)	(26,384)
הפרש				
(489)	1,238	4,265	(2,172)	(2,110)
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)				
35	4	(1,036)	(74)	(433)
אופציות (במונחי נכס בסיס)				
מטבע ישראלי צמוד למדד				
4,043	4,336	4,128	974	469
נכסים				
4,035	4,491	3,872	845	569
התחייבויות				
8	(155)	256	129	(100)
הפרש				
388	(757)	(2,212)	(474)	(4)
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)				
-	-	-	-	-
אופציות (במונחי נכס בסיס)				
מטבע חוץ פעילות מקומית⁽⁴⁾				
1,032	1,358	1,638	1,039	4,041
נכסים ⁽³⁾				
87	422	2,225	5,909	9,644
התחייבויות				
945	936	(587)	(4,870)	(5,603)
הפרש				
101	(481)	(2,053)	2,646	2,114
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)				
-	(1)	1,031	71	402
אופציות (במונחי נכס בסיס)				
מטבע חוץ פעילות חו"ל -				
406	651	1,043	762	1,336
נכסים				
108	185	864	1,189	1,554
התחייבויות				
298	466	179	(427)	(218)
הפרש				
פריטים לא כספיים				
-	-	-	-	1
נכסים				
-	-	-	-	172
התחייבויות				
-	-	-	-	(171)
הפרש				
-	-	-	-	-
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)				
(35)	(3)	5	3	31
אופציות (במונחי נכס בסיס)				
סך הכל				
10,088	12,177	16,975	5,466	23,092
נכסים				
5,191	6,449	12,182	10,797	55,568
התחייבויות				
4,897	5,728	4,793	(5,331)	(32,476)
הפרש				

- (1) בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפירעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי הפרשות לחובות מסופקים.
- (2) כולל נכסים בסך 570 מיליוני שקלים חדשים שזמן פירעונם עבר.
- (3) כולל אשראי בתנאי חח"ד בסך 6,239 מיליוני שקלים חדשים וסכומי חריגה ממסגרות חח"ד בסך 220 מיליוני שקלים חדשים.
- (4) כולל צמודי מטבע חוץ.
- (5) כפי שנכללה בביאור 17 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה" לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים.
- (6) שיעור תשואה חוזי היו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.

שיעור תשואה חוזי ⁽⁶⁾	יתרה מאזנית ⁽⁵⁾		תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים (המשך)					
	ללא תקופת פירעון	סך הכל	סך הכל	מעל עשרים שנה	מעשר ועד עשרים שנה	מחמש ועד עשר שנים	מארבע ועד חמש שנים	משלוש ועד ארבע שנים
3.26%	60,927	⁽²⁾ 1,930	65,122	1,911	8,155	8,352	3,163	3,000
2.70%	56,644	17	57,418	136	127	1,342	1,128	669
	4,283	1,913	7,704	1,775	8,028	7,010	2,035	2,331
	655	-	884	-	-	333	(101)	(80)
	(1,504)	-	(1,504)	-	-	-	-	-
5.21%	37,182	⁽²⁾ 30	47,546	2,377	10,921	12,777	3,951	3,570
4.34%	32,337	46	39,606	893	5,656	11,058	4,312	3,875
	4,845	(16)	7,940	1,484	5,265	1,719	(361)	(305)
	(2,978)	-	(3,147)	-	(1)	(313)	174	52
	-	-	-	-	-	-	-	-
5.32%	12,455	⁽²⁾ 69	15,896	361	1,579	3,390	567	891
3.35%	18,148	-	18,344	-	27	9	5	16
	(5,693)	69	(2,448)	361	1,552	3,381	562	875
	2,323	-	2,263	-	1	(20)	(73)	28
	1,503	-	1,503	-	-	-	-	-
2.55%	6,149	-	6,768	1	162	1,801	389	217
1.32%	4,185	-	4,279	-	-	170	103	106
	1,964	-	2,489	1	162	1,631	286	111
	1,726	1,725	1	-	-	-	-	-
	240	68	172	-	-	-	-	-
	1,486	1,657	(171)	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-
	1	-	1	-	-	-	-	-
	118,439	3,754	135,333	4,650	20,817	26,320	8,070	7,678
	111,554	131	119,819	1,029	5,810	12,579	5,548	4,666
	6,885	3,623	15,514	3,621	15,007	13,741	2,522	3,012

ביאור 18 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופות לפירעון⁽¹⁾ - הבנק (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2009

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים				
עם דרישה ועד חודש	מחודש ועד שלושה חודשים	משלושה חודשים ועד שנה	משנה ועד שנתיים	משנתיים ועד שלוש שנים
מטבע ישראלי לא צמוד				
נכסים ⁽³⁾	14,217	2,362	8,425	4,708
התחייבויות	37,162	2,415	6,128	1,126
הפרש	(22,945)	(53)	2,297	3,582
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(2,110)	(2,372)	4,265	1,238
אופציות (במונחי נכס בסיס)	(433)	(74)	(1,036)	4
מטבע ישראלי צמוד למדד				
נכסים	435	739	3,428	4,172
התחייבויות	569	1,311	3,880	4,605
הפרש	(134)	(572)	(452)	(433)
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(4)	(274)	(2,212)	(757)
אופציות (במונחי נכס בסיס)	-	-	-	-
מטבע חוץ פעילות מקומית⁽⁴⁾				
נכסים ⁽³⁾	3,979	1,039	1,625	1,357
התחייבויות	9,516	5,958	2,222	421
הפרש	(5,537)	(4,919)	(597)	936
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	2,114	2,646	(2,053)	(481)
אופציות (במונחי נכס בסיס)	402	71	1,031	(1)
מטבע חוץ פעילות חו"ל-				
נכסים	534	694	1,348	651
התחייבויות	1,008	1,138	1,176	185
הפרש	(474)	(444)	172	466
פריטים לא כספיים				
נכסים	1	-	-	-
התחייבויות	172	-	-	-
הפרש	(171)	-	-	-
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	-	-	-	-
אופציות (במונחי נכס בסיס)	31	3	5	(3)
סך הכל				
נכסים	19,166	4,834	14,826	10,888
התחייבויות	48,427	10,822	13,406	6,337
הפרש	(29,261)	(5,988)	1,420	4,551

- (1) בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפירעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי הפרשות לחובות מסופקים.
- (2) כולל נכסים בסך 559 מיליוני שקלים חדשים שזמן פירעונם עבר.
- (3) כולל אשראי בתנאי חח"ד בסך 5,495 מיליוני שקלים חדשים וסכומי חריגה ממסגרות חח"ד בסך 170 מיליוני שקלים חדשים.
- (4) כולל צמודי מטבע חוץ.
- (5) כפי שנכללה בביאור 17 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה" לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים.
- (6) שיעור תשואה חוזי היו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.

שיעור תשואה חוזי ⁽⁶⁾	יתרה מאזנית ⁽⁵⁾		תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים (המשך)					
	ללא תקופת פירעון סך הכל	ללא תקופת פירעון סך הכל	סך הכל תזרימי מזומנים	מעל עשרים שנה	מעשר ועד עשרים שנה	מחמש ועד עשר שנים	מארבע ועד חמש שנים	משלוש ועד ארבע שנים
3.92%	52,856	⁽²⁾ 1,872	56,785	1,911	8,152	7,874	2,887	2,519
2.54%	49,542		50,022	136	132	448	1,129	611
	3,314	1,872	6,763	1,775	8,020	7,426	1,758	1,908
	387	-	684	-	-	333	(101)	(80)
	(1,504)	-	(1,504)	-	-	-	-	-
5.32%	36,075	⁽²⁾ 27	46,691	2,377	10,921	13,322	3,938	3,532
4.46%	31,406	46	38,654	893	4,796	10,603	4,111	3,868
	4,669	(19)	8,037	1,484	6,125	2,719	(173)	(336)
	(2,710)	-	(2,947)	-	(1)	(313)	174	52
	-	-	-	-	-	-	-	-
5.33%	12,372	⁽²⁾ 69	15,822	361	1,579	3,402	567	891
3.36%	18,068	-	18,273	-	27	21	5	16
	(5,696)	69	(2,451)	361	1,552	3,381	562	875
	2,323	-	2,263	-	1	(20)	(73)	28
	1,503	-	1,503	-	-	-	-	-
2.99%	5,585	-	6,203	1	162	1,801	389	217
1.57%	3,900	-	3,994	-	-	170	103	106
	1,685	-	2,209	1	162	1,631	286	111
	2,800	2,799	1	-	-	-	-	-
	240	68	172	-	-	-	-	-
	2,560	2,731	(171)	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-
	1	-	1	-	-	-	-	-
	109,688	4,767	125,502	4,650	20,814	26,399	7,781	7,159
	103,156	114	111,115	1,029	4,955	11,242	5,348	4,601
	6,532	4,653	14,387	3,621	15,859	15,157	2,433	2,558

ביאור 18 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופות לפירעון⁽¹⁾ - המאוחד והבנק (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2008

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים				
משנתיים ועד שלוש שנים	משנה ועד שנתיים	משלושה חודשים ועד שנה	מחודש ועד שלושה חודשים	עם דרישה ועד חודש
המאוחד				
9,718	14,176	18,971	8,519	20,723 ⁽⁷⁾
5,020	7,469	14,312	11,589	52,163 ⁽⁷⁾
4,698	6,707	4,659	(3,070)	(31,440)
הנכסים ⁽²⁾				
התחייבויות				
הפרש				
הבנק				
8,406	11,210	16,121	7,045	18,782
4,329	5,675	12,484	10,426	48,182
4,077	5,535	3,637	(3,381)	(29,400)
הנכסים ⁽³⁾				
התחייבויות				
הפרש				

- (1) סווג מחדש.
(2) כולל אשראי בתנאי חח"ד בסך 6,348 מיליוני שקלים חדשים וסכומי חריגה ממסגרות חח"ד בסך 289 מיליוני שקלים חדשים.
(3) כולל אשראי בתנאי חח"ד בסך 6,348 מיליוני שקלים חדשים וסכומי חריגה ממסגרות חח"ד בסך 243 מיליוני שקלים חדשים.
(3) כולל נכסים בסך 659 מיליוני שקלים חדשים שזמן פירעונם עבר.
(4) כולל נכסים בסך 652 מיליוני שקלים חדשים שזמן פירעונם עבר.
(5) כפי שנכללה בביאור 17 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה".
(6) סווג מחדש. לפרטים, ראה ביאור 4 א. 4.

יתרה מאזנית ⁽⁶⁾		תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים (המשך)					
ללא תקופת פירעון	סך הכל	סך הכל תזרימי מזומנים	מעל עשרים שנה	מעשר ועד עשרים שנה	מחמש ועד עשר שנים	מארבע ועד חמש שנים	משלוש ועד ארבע שנים
⁽⁷⁾ 114,886	⁽⁴⁾ 4,123	133,270	3,922	18,654	24,874	6,247	7,466
⁽⁷⁾ 108,583	132	117,652	968	4,520	13,016	4,245	4,350
6,303	3,991	15,618	2,954	14,134	11,858	2,002	3,116
102,381	⁽⁵⁾ 5,154	118,463	3,781	17,711	23,142	5,635	6,630
96,429	84	104,662	968	3,396	11,113	4,038	4,051
5,952	5,070	13,801	2,813	14,315	12,029	1,597	2,579

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק		מאוחד		
2008	2009	2008	2009	
א. מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים				
יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם בסוף השנה				
עסקאות בהן היתרה מיצגת סיכון אשראי:				
531	447	531	447	- אשראי תעודות
2,654	2,726	⁽¹⁾ 2,744	2,747	- ערבויות להבטחת אשראי
5,360	5,274	5,827	5,274	- ערבויות לרוכשי דירות
4,183	3,995	4,208	4,019	- ערבויות והתחייבויות אחרות ⁽³⁾
⁽²⁾ 10,706	3,771	⁽²⁾ 11,878	6,379	- מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
17,427	17,488	17,945	19,008	- מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
2,853	5,650	3,834	5,650	- התחייבויות בלתי חוזרות למתן אשראי שאושר ועדיין לא ניתן
1,704	1,777	1,704	1,777	- התחייבויות למתן אשראי לחוסכים ⁽⁴⁾
3,088	3,102	3,136	3,102	- התחייבויות להוצאת ערבויות

(1) סווג מחדש.

(2) הוצג מחדש.

(3) כולל התחייבות הבנק בגין חלקו בקרן סיכונים של מסלקת המעו"ף בסך 103 מיליוני שקלים חדשים. (ב-31 בדצמבר 2008 - 147 מיליוני שקלים חדשים)

ראה ביאור 19 ד. 2 וביאור 15 ב.

(4) ראה ביאור 19 ד. 20.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה⁽¹⁾

מאוחד		
2008	2009	
		1. יתרת אשראי מפיקדונות לפי מידת גביה ⁽²⁾
15,849	15,222	מטבע ישראלי צמוד למדד
2,175	1,642	מטבע ישראלי לא צמוד
297	445	מטבע חוץ
18,321	17,309	סך הכל

2. תזרימים בגין עמלת גביה בגין הפעילות לפי מידת גביה⁽³⁾

2008	2009							סך הכל
	סך הכל	מעל 20 שנים	מעל 10 שנים ועד 20 שנים	מעל 5 שנים ועד 10 שנים	מעל 3 שנים ועד 5 שנים	מעל שנה ועד 3 שנים	עד שנה	
1,168	1,020	7	229	362	160	172	90	תזרימים חוזיים עתידיים
								תזרימים עתידיים צפויים לאחר
1,045	911	4	168	327	153	169	90	הערכת הנהלה לפירעונות מוקדמים
								תזרימים צפויים מהוונים לאחר
804	755	1	112	259	135	159	89 ⁽⁴⁾	הערכת הנהלה לפירעונות מוקדמים ⁽⁴⁾

3. מידע על העמדת הלוואות במהלך השנה

מאוחד		
2008	2009	
597	352	הלוואות מפיקדונות לפי מידת הגביה
229	182	הלוואות עומדות ומענקים

- (1) אשראים ופיקדונות מפיקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראים (או הפיקדונות). עם מרווח או עם עמלת גביה (במקום מרווח).
 (2) הלוואות עומדות ופיקדונות ממשלה שניתנו בגינם בסך 4,254 מיליוני שקלים חדשים (שנה קודמת 4,660 מיליוני שקלים חדשים), לא נכללו בלוח זה.
 (3) כולל מגזר מטבע ישראלי לא צמוד, צמוד למדד ומגזר מטבע חוץ.
 (4) ההיוון בוצע לפי שיעור 3.25% (2008 - לפי שיעור 4.4%).

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק		מאוחד		
2008	2009	2008	2009	
				ג. התקשרויות מיוחדות:
				התחייבויות בגין:
305	473	392	512	חוזי שכירות לזמן ארוך ⁽¹⁾
72	53	72	53	חוזי מחשוב ושרותי תוכנה
15	59	15	59	רכישת בניינים ושיפוצם
5	105	5	105	קבלת פיקדונות במועדים עתידיים ⁽²⁾

(1) הבנק וחברות מאוחדות שכרו מבנים וציוד לתקופות ארוכות אשר דמי השכירות לתשלום בגינם, הינם כדלקמן (בכפוף לתנאי הצמדה):

הבנק		מאוחד		
2008	2009	2008	2009	
29	43	40	55	שנה ראשונה
29	40	39	48	שנה שנייה
27	39	38	45	שנה שלישית
25	36	33	39	שנה רביעית
23	31	29	34	שנה חמישית
172	284	213	291	שנה שישית ואילך
305	473	392	512	סך הכל

(2) עסקאות עם מפקידים מוסדיים לקבלת פיקדונות במועדים עתידיים בשיעורי ריבית קבועים שנקבעו מראש במועד ההתקשרות.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ד. התחייבויות תלויות והתקשרויות אחרות

(1) בהתאם להחלטת דירקטוריון הבורסה לניירות ערך, הוקמה קרן סיכונים שהיקפה הכולל ליום 31 בדצמבר 2009 הינו 849 מיליוני שקלים חדשים. חלקו של הבנק בקרן ליום 31 בדצמבר 2009 נאמד בכ- 75 מיליוני שקלים חדשים (נכון ליום 31 בדצמבר 2008 - 106 מיליוני שקלים חדשים). הסכום של קרן הסיכונים מעודכן אחת לחצי שנה, בתחילת חודש מרץ ותחילת חודש ספטמבר, על בסיס גובה מחזור הסליקה הכללי היומי הממוצע, בששת החודשים שהסתיימו בחודש דצמבר או בחודש יוני שקדמו למועד העדכון, לפי העניין ובכל מקרה לא יפחת מסך של 150 מיליוני שקלים חדשים. חלקו של כל חבר בקרן הסיכונים נקבע לפי היחס שבין מחזור הסליקה של החבר, לבין סך מחזורי הסליקה של כל החברים (למעט בנק ישראל) באותה תקופה, אך לא יפחת מ-500 אלפי שקלים חדשים.

בהתאם להחלטה שהתקבלה בדירקטוריון מסלקת הבורסה, החל מיום 15 בדצמבר 2008 יפקיד כל חבר מסלקה מזומנים בסכום שלא יפחת מ 25% מחלקו בקרן הסיכונים.

לפרטים בדבר שעבודים שהתחייב הבנק להעמיד בגין התחייבות זו, ראה ביאור 15 א.

(2) הבנק התחייב כלפי מסלקת מעו"ף בע"מ שליד הבורסה לניירות ערך בתל-אביב (להלן – "מסלקת המעו"ף"), לתשלום כל חיוב כספי הנובע מעסקאות בגין נגזרים הנסחרים בבורסה לניירות ערך בתל-אביב, המבוצעות באמצעותו על ידי לקוחותיו ומעסקאות כנ"ל המבוצעות על ידי מספר חברי הבורסה לניירות ערך בתל-אביב, שאינם חברי מסלקת המעו"ף עבור לקוחותיהם.

סכום ההתחייבות בשל לקוחות אלו מסתכם לתאריך המאזן לסך של כ-309 מיליוני שקלים חדשים (נכון ליום 31 בדצמבר 2008 - כ-170 מיליוני שקלים חדשים).

כמו כן, התחייב הבנק להשבת חלקו בקרן הסיכונים של מסלקת המעו"ף, שהיקפה הכולל ליום 31 בדצמבר 2009 הינו 707 מיליוני שקלים חדשים. חלקו של הבנק בקרן ליום 31 בדצמבר 2009 מוערך בכ-103 מיליוני שקלים חדשים (נכון ליום 31 בדצמבר 2008 – 147 מיליוני שקלים חדשים).

בהתאם להחלטה שהתקבלה בדירקטוריון מסלקת המעו"ף, החל מיום 15 בדצמבר 2008 יפקיד כל חבר מסלקה מזומנים בסכום שלא יפחת מ 25% מחלקו בקרן הסיכונים.

לפרטים בדבר שעבודים שהתחייב הבנק להעמיד בגין התחייבות זו, ראה ביאור 15 ב.

(3) הבנק התחייב כלפי הבורסה לניירות ערך בתל-אביב (להלן - "הבורסה") בגין פעולותיה של חברה אחת שהינה חברת בורסה ואינה חברת מסלקה. ההתחייבות הינה, לכיבוד כל חיוב כספי הנובע מעסקאות שבוצעו על-ידי אותה חברה.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

(4) בהתאם להסכם מכירת הפעילות בקופות הגמל אשר נוהלו על ידי הבנק, (לפרטים ראה ביאור 6 ה.2), ערב הבנק למשך 5 שנים מיום 5 במרץ 2007 כלפי חברי קופות הגמל והקופה לפיצויים, להשבת סכומי הקרן הנומינליים שהופקדו על ידם במועד. לתאריך המאזן, נכסי הקופות מושקעים ברובם באיגרות-חוב מאושרות להשקעה והם עולים על סכום ערבות הבנק. סכום קרן ההפקדות ליום 31 בדצמבר 2009 - 2,440 מיליוני שקלים חדשים (נכון ליום 31 בדצמבר 2008 - 2,584 מיליוני שקלים חדשים). שווייה ההוגן של ערבות זו, המהווה אופציה PUT שכתב הבנק, אינו מהותי.

(5) בשנת 1992 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות בבנק החלטה לשפות נושאי משרה בבנק בנוסח כדלקמן:

- הבנק ישפה שיפוי מלא כל אחד מנושאי משרה בגין חבויות כספיות והוצאות התדיינות שישאו בהם, בגין פעולות מעשים ומחדלים שנעשו על ידם במסגרת שנקבעה לשם כך בפקודת החברות ותקנון הבנק, ובכפוף להוראות הנ"ל.

- השיפוי ינתן לנושאי המשרה האמורים בין אם התביעה הוגשה נגדם תוך כדי עבודתם בבנק, ובין אם התביעה הוגשה נגדם לאחר סיום עבודתם בבנק והיא מתייחסת לפעולה שנעשתה בתוקף היותם נושאי משרה.

קיימות דעות משפטיות שונות ביחס לסמכותה של חברה לאשר שיפוי גורף כגון זה המתואר לעיל ובאם הפעלתו במקרה ספציפי מחייבת אישור נוסף בדרך הקבועה לכך בחוק. במידה והבנק ידרש לתשלום סכומים על פי ההחלטה הנ"ל, יפנה הבנק לקבלת ייעוץ משפטי בקשר לחבותו בהתחשב בנסיבות הספציפיות והמיוחדות של כל מקרה שיתעורר, אם יתעורר.

(6) בחודש דצמבר 2001 אישרה האסיפה הכללית של בעלי מניות הבנק לתת פטור מראש מאחריות וכן מתן התחייבות מראש לשיפוי על ידי הבנק לדירקטורים ונושאי משרה אחרים (להלן ביחד: נושאי משרה). בהתאם להתחייבות לשיפוי פוטר הבנק מראש, את נושאי המשרה בבנק, מכל אחריות כלפיו, בשל נזק שייגרם לבנק עקב הפרת חובת הזהירות של נושא המשרה כלפי הבנק בפעולותיו של נושא המשרה, בתוקף היותו נושא משרה בבנק והכל כמפורט בכתב ההתחייבות לשיפוי.

סכום השיפוי שישולם על ידי הבנק לכל נושאי המשרה במצטבר לא יעלה על 25% מההון העצמי של הבנק לפי דוחותיו הכספיים לשנת 2000, כשהוא מותאם למדד המחירים לצרכן החל מחודש דצמבר 2000. השיפוי חל על פעולות הקשורות, במישרין או בעקיפין, לאחד או יותר מסוגי האירועים המפורטים בתוספת לכתב ההתחייבות לשיפוי.

ביום 28 באוקטובר 2004 החליטה האסיפה הכללית של הבנק, להוסיף להתחייבות לשיפוי על ידי הבנק לדירקטורים ולנושאי משרה אחרים של הבנק, שאושרה בשנת 2001, סעיף הקובע כי ההתחייבות לשיפוי תחול גם על אירוע של מיזוג, כהגדרתו בחוק החברות, לרבות כל החלטה, פעולה, הסכם או דיווח בקשר למיזוג. הוחלט כי בכל הנוגע לשיפוי עקב אירוע מיזוג, יהיה סכום השיפוי המרבי הסכום הנמוך מבין השניים: 25% מההון העצמי של הבנק לפי דוחותיו הכספיים ליום 31 בדצמבר 2000, בתוספת הפרשי הצמדה למדד החל מהמדד בגין חודש דצמבר 2000, או 25% מההון העצמי של הבנק לפי דוחותיו הכספיים האחרונים שיפורסמו סמוך למועד יום התשלום בפועל בגין השיפוי.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ביום 16 בפברואר 2009 החליט דירקטוריון הבנק להעניק התחייבות לשיפוי מראש של עובדי הבנק המכהנים מעת לעת בנושאי משרה בחברות הבת שבשליטת הבנק ואשר אינם מכהנים כדירקטורים וקנושאי משרה בבנק, ולהעניק להם כתב שיפוי בנוסח זהה לזה שהוענק לנושאי המשרה והדירקטורים בבנק.

(7) בחודש מאי 1998 החליטו האסיפות הכלליות של בעלי מניות הבנק ובנק טפחות, לאשר כתיבת התחייבויות לשיפוי נושאי משרה, אשר אושרו קודם לכן על ידי ועדות הביקורת והדירקטוריונים שלהן, שעל פיהן נקבע, בין השאר, כדלקמן:

הבנק ובנק טפחות ישפו, באופן בלתי חוזר, כל נושאי משרה בבנקים בשל כל פעולה שעשו בתוקף היותם נושאי משרה, בקשר עם העילות שיפורטו להלן ובגין כל חבות כספית שתוטל עליהם על פי פסק דין, לרבות פסק דין שניתן בפשרה, או פסק בורר שאושר בבית משפט וכן בגין הוצאות משפטיות סבירות שניתן לשפות בגינם בהתאם להוראות פקודת החברות.

השיפוי ינתן לכל נושאי המשרה במצטבר עד לסכום שלא יעלה - בכל בנק בנפרד - על 750 מיליון שקלים חדשים (צמוד למדד מרץ 1998), בגין כל חבות כספית שתגרום לנושא המשרה כתוצאה מפעולה שעשה, הקשורה במישרין או בעקיפין, בתשקיף שפורסם בשנת 1998 או בטיטת תשקיף שהוגשה באותה שנה, בקשר עם הצעת מכר של ניירות ערך של הבנק על ידי המדינה, לרבות ביחס לדיווחים שנתנו הבנקים אחרי תאריך התשקיף בשל כל עניין שהתרחש לפני תאריך התשקיף.

בנוסף, נקבע כי ינתן שיפוי לכל נושאי המשרה במצטבר עד סכום שלא יעלה - על ידי כל בנק בנפרד - על 750 מיליון שקלים חדשים (צמוד למדד מרץ 1998) ביחס לכל פעולה ונושא הקשורים בביטוח הלווים מהבנקים למשכנתאות המוזכרים בתשקיף הנ"ל.

כמו כן, נקבע בכתבי התחייבויות לשיפוי, כי, על אף האמור לעיל, יוגבל סכום השיפוי הכולל שישולם לכל נושאי המשרה במצטבר בגין כל העילות שנכללו בכתב השיפוי - על-ידי כל אחד מהבנקים בנפרד - לסך של 1,000 מיליון שקלים חדשים (צמוד למדד מרץ 1998).

במסגרת מיזוג בנק טפחות לתוך הבנק, נטל על עצמו הבנק התחייבות זו.

(8) בחודש נובמבר 2001 אישרו האסיפות הכלליות של בעלי המניות של בנק טפחות ושל חברה מאוחדת שהייתה בבעלות ושליטה מלאים של בנק טפחות (להלן - "טפחות להנפקות") בקשר עם תשקיף להנפקת איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים של בנק טפחות, מחודש נובמבר 2001 כי טפחות להנפקות תתחייב באופן בלתי חוזר, לשפות כל נושא משרה בה, בשל כל פעולה שעשה בקשר לנושאים המפורטים בכתב השיפוי, בתוקף היותו נושא משרה (להלן: "השיפוי").

השיפוי ינתן בגין כל חבות כספית אם וככל שתוטל על פי פסק דין, לרבות פסק דין שניתן בפשרה או פסק בורר שאושר בידי בית משפט, ובגין כל הוצאות משפטיות סבירות (לרבות שכר טרחת עורך דין ומומחים אחרים), שניתן לשפותו בגין בהתאם להוראות חוק החברות, כל זאת עד לסכום של 1 מיליארד שקלים חדשים, צמוד למדד המחירים לצרכן.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

בנק טפחות התחייב כלפי טפחות להנפקות, שאם לא תוכל לקיים את התחייבויותיה כלפי מקבלי השיפוי, או מי מהם, ישלם בנק טפחות לטפחות הנפקות כל סכום שאותו תיוותר החברה להנפקות חבה כלפי מקבלי השיפוי, מעבר לסכומים ששולמו על ידי טפחות להנפקות.

במסגרת מיזוג בנק טפחות לתוך הבנק, נטל על עצמו הבנק התחייבות זו.

(9) בחודש אוקטובר 2002 אישר דירקטוריון בנק טפחות, לאחר אישור ועדת הביקורת, מתן התחייבות מראש לשיפוי על ידי בנק טפחות לדירקטורים ולנושאי משרה אחרים (להלן ביחד: "נושאי משרה"). בהתאם לכך, בנק טפחות מתחייב, בכפוף לתנאים המפורטים בכתב התחייבות ולהוראות חוק החברות, לשפות את נושאי המשרה בשל כל חבות או הוצאה שהוטלה על נושא המשרה עקב פעולותיו בתוקף היותו נושא משרה בבנק טפחות ובלבד שהפעולות האמורות קשורות, במישרין או בעקיפין, לאחד או יותר מסוג האירועים המפורטים בתוספת לכתב ההתחייבות לשיפוי.

סכום השיפוי שישולם על ידי בנק טפחות לכל נושאי המשרה במצטבר לא יעלה על 25% מההון העצמי של בנק טפחות לפי דוחותיו הכספיים לשנת 2001, כשהוא מותאם למדד המחירים לצרכן החל מחודש דצמבר 2001, או 25% מההון העצמי של בנק טפחות לפי דוחותיו הכספיים האחרונים שיפורסמו סמוך ליום התשלום בפועל בגין השיפוי, הנמוך מבין שניהם.

בחודש נובמבר 2002 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של בנק טפחות את ההחלטה הנ"ל.

במסגרת מיזוג בנק טפחות לתוך הבנק, נטל על עצמו הבנק התחייבות זו.

(10) ביום 30 ביוני 1998 אישרה אסיפה כללית שלא מן המניין של בנק אדנים לאחר אישור דירקטוריון בנק אדנים, ולאחר אישור ועדת הביקורת, כתב התחייבות לשיפוי (להלן: כתב השיפוי) נושאי משרה בבנק אדנים. כתב השיפוי יחול על נושאי משרה, כהגדרתם בסעיף 96 כ"ד לפקודת החברות, אשר במועד אישור כתב השיפוי על ידי האסיפה הכללית (להלן: המועד הקובע), מכהנים בבנק אדנים או שכהונתם נסתיימה בתקופה שאינה קודמת יותר מ-4 שנים למועד הקובע.

על פי כתב השיפוי, בנק אדנים ישפה כל נושאי משרה בבנק אדנים בשל כל חבות כספית שתוטל עליהם על פי פסק דין לרבות בגין הוצאות משפטיות, בגין מעשה או במחדל שעשו במישרין או בעקיפין בעניינים שפורטו בכתב השיפוי, שעיקרם הצעת מכר של ניירות ערך של בנק מזרחי טפחות לציבור על ידי המדינה, על פי תשקיף שפורסם בחודש מאי 1998.

סכום השיפוי על פי כתב השיפוי שישולם על ידי בנק אדנים (בנוסף לסכומים שיתקבלו לפי פוליסת ביטוח נושאי משרה כמפורט להלן) לכל נושאי המשרה במצטבר לא יעלה על 70 מיליון שקלים חדשים, כשסכום זה צמוד למדד המחירים לצרכן האחרון שפורסם לפני המועד הקובע עד למדד שיפורסם לפני מועד התשלום.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

בנק אדנים יפעל ככל האפשר לכך שבמשך תקופה של 10 שנים החל במועד הקובע תירכש על ידי בנק אדנים או עבורו ותעמוד בתוקפה פוליסת ביטוח נושאי משרה שתכסה את העניינים נושא השיפוי ושסכומיה, לרבות סכומי השבה/כינון לא יהיו נמוכים מן הסכומים האמורים לעיל.

ביום 16 בדצמבר 2002 אישרה האסיפה הכללית של בנק אדנים, לאחר אישור ועדת הביקורת ואישור דירקטוריון בנק אדנים, כתב התחייבות לשיפוי (להלן: "כתב השיפוי") נושאי משרה בבנק אדנים. כתב השיפוי יחול על נושאי משרה כהגדרתם בסעיף 1 לחוק החברות התשנ"ט-1999, אשר במועד אישור כתב השיפוי על ידי האסיפה הכללית (להלן: "המועד הקובע") מכהנים בבנק אדנים. על פי כתב השיפוי, בנק אדנים ישפה את כל נושאי המשרה בבנק אדנים בשל כל חבות כספית שתוטל עליהם על פי פסק דין, לרבות בגין הוצאות משפטיות, בגין מעשה או במחדל שעשו במישרין או בעקיפין בעניינים שפורטו בכתב השיפוי, עד לסכומי השיפוי.

סכום השיפוי שישולם על ידי בנק אדנים לכל נושאי המשרה, במצטבר, בגין כל אחד או יותר מסוגי האירועים המפורטים בתוספת לכתב ההתחייבות, לא יעלה על 25% מההון העצמי של בנק אדנים לפי דוחותיו הכספיים לשנת 2001, כשהוא מותאם, מעת לעת, לפי שיעור העלייה במדד לעומת המדד של חודש דצמבר 2001, שפורסם בחודש ינואר 2002 (להלן: "סכום השיפוי הכולל"). במקרה שבו נושא המשרה יקבל שיפוי מאת המבטח של פוליסת ביטוח נושאי המשרה, בגין העניין נושא השיפוי, יינתן השיפוי על ידי בנק אדנים בגובה ההפרש שבין סכום החבות הכספית שהוטלה על נושא המשרה ו/או הוצאות המשפטיות שנושא המשרה הוציא או שחויב בהן, לבין הסכום שהתקבל מאת המבטח בגין אותו עניין, ובלבד שסכום השיפוי שבנק אדנים יחויב בו כאמור לא יעלה על סכום השיפוי הכולל.

החל מחודש דצמבר 2002 בנק אדנים הינו אחד המבטחים בפוליסת ביטוח נושאי משרה, שנרכשה על ידי הבנק עבורו ועבור חברות בנות וקשורות, שתוקפה עד 5 באפריל 2007. במסגרת מיזוג בנק אדנים לתוך הבנק, (ראה ביאור 6 ה. 1), נטל על עצמו הבנק התחייבות זו.

11) כנגד הבנק וחברות מאוחדות שלו קיימות תביעות שונות, בעיקר תביעות של לקוחות, וכן, קיימות בקשות לאישור תביעות כתובענות ייצוגיות. לדעת הנהלת הבנק, המבוססת על דעת הנהלות החברות המאוחדות שלו, וכן על חוות דעת של יועציה המשפטיים באשר להערכת סיכויי התביעות והבקשות לאישור תביעות כתובענות ייצוגיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשה הפרשה, לכיסוי נזקים אפשריים.

להלן פירוט של תובענות מהותיות, שבהן הסכום הנתבע (ללא ריבית והוצאות) גבוה מ-1% מהונו העצמי של הבנק:

א. בחודש מרץ 1999 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תביעה כנגד הבנק, בסכום של 20 מיליוני שקלים חדשים (לצרכי אגרה), בגין נזקים נטענים בסך כ-108 מיליוני שקלים חדשים שנגרמו לתובעים (שהם, חברה בפירוק ומי שהיו בעלי מניותיה), לטענתם, עקב סירובו של הבנק להמשיך ולאשר לחברה התובעת מסגרת אשראי מוסכמת לצורך פעילותה העסקית, הקפאת חשבון החברה התובעת וחילול שיקים שהופקדו לגביה, דבר שהביא לטענת התובעים לקריסת החברה התובעת. בחודש יולי 1999 הוגש כתב הגנה מטעם הבנק הדוחה את טענות התובע בדבר הפרה כביכול של חובות הבנק כתאגיד בנקאי. לטענת הבנק, כל פעולותיו, כנ"ל, בוצעו על ידו, כדין.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

בחודש אפריל 2009, ניתן על ידי בית המשפט המחוזי פסק דין כנגד הבנק, ולפיו חויב הבנק לשלם לתובעת סך של 11.3 מיליון שקלים חדשים בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מיום הגשת התביעה ועד למועד התשלום בפועל. בנוסף חויב הבנק לשלם לתובעת את מחצית הוצאותיה בפועל, בתוספת ריבית והפרשי הצמדה מיום הגשת התביעה ועד לתשלום בפועל, וכן שכר טרחת עורכי דין בסך 150 אלף שקלים חדשים בצרוף מע"מ. בחודש יוני 2009, הגיש הבנק ערעור לבית המשפט העליון, וכן בקשה לעיכוב ביצוע פסק דין, עד למתן החלטת בית המשפט העליון בערעור. בחודש אוגוסט 2009, קיבל בית המשפט העליון את בקשת הבנק, והורה על עיכוב ביצועו של פסק הדין עד להכרעה בערעור.

ב. בחודש דצמבר 2001, הוגש לבית המשפט המחוזי בתל-אביב, כתב תביעה, כנגד הבנק, בסכום של כ-80 מיליוני שקלים חדשים. לטענת התובעים, ביצע פקיד הבנק (שהושעה מעבודתו), בעת שהיה עובד הבנק, בקבוצת חשבונותיהם, פעולות רבות שלא כדין, ללא הרשאתם וללא ידיעתם. התובעים טוענים, כי כתוצאה ממעשים אלו, נקלעו למצוקת אשראי, שחייבה אותם לבצע פעולות פיננסיות, אשר לא היו נעשות אלמלא כן, ואשר גרמו להם, לטענתם, הפסדים ישירים ועקיפים, בהיקפים של עשרות מיליוני שקלים חדשים.

בחודש ינואר 2002, הוגש על ידי הבנק כתב הגנה, שבמסגרתו נטען, כטענות מקדמיות, בין היתר, כי כל טענות התובעים המתייחסות לפעולות שבוצעו לפני למעלה משבע שנים ממועד הגשת התביעה, התיישנו. כמו כן נטען, כי התובעים קיבלו דיווחים על הנעשה בחשבונותיהם, וכי הם מנועים לכפור בנכונות האמור בספרי הבנק. בכתב ההגנה גופו נטען, כי התובעים ידעו ו/או היה עליהם לדעת על הנעשה בחשבונותיהם, וכי למצער הם התרשלו רשלנות רבתי בבדיקת חשבונותיהם, ואפשרו בכך את ביצוע הפעולות הנטענות, והמוכחות על ידי הבנק, בחשבונותיהם. עוד נטען, כי פעולות לא כשרות, ככל שבוצעו, בוצעו על ידי פקיד הבנק באותה עת, על דעתו ובחריגה מהרשאה, והבנק לא יכול היה למנען באמצעים הסבירים הנתונים בידו.

בחודש מאי 2008, הגיש התובע כתב תביעה מתוקן בסכום של כ-102 מיליוני שקלים חדשים, ובעקבותיו הגיש הבנק כתב הגנה מתוקן.

ג. בחודש אפריל 2003 הוגש לבית המשפט המחוזי בתל-אביב כתב תביעה נגד הבנק, לתשלום סך של 12 אלפי שקלים חדשים ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית לתשלום סך כולל של 300 מיליוני שקלים חדשים. לטענת התובעים, על הבנק להשיב להם אישית ולקבוצה כולה חיובים אשר נרשמו ב-7 השנים שקדמו למועד הגשת התביעה בחשבונות המסווגים על ידי הבנק כ"לקוחות משפטיים" בגין "גזברות" ו"יומן", אותם אין הבנק רשאי לגבות בשל אי גילוי נאות מצד הבנק של מהות אותם חיובים. התובעים מבקשים לעצמם, בנוסף לסכום התביעה, שכר עבור טרחתם בהגשת התביעה ושכר לבאי כוחם.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

לאור קביעת בית המשפט המחוזי בפסק דינו מאפריל 2005, כי הסעד שהיה מעניק לו אושרה התובענה כייצוגית, היה סעד המורה לבנק לתקן את ספריו באופן שיבוטלו חיובים שאינם בהתאם לפסק הדין, וכן יורה לבנק לספק מידע ללקוחות בטיפול משפטי על חשבונותיהם בבנק, הרי שהחשיפה לבנק הנה לעלויות הכרוכות בביצוע הוראותיו של בית המשפט ולא לסעד כספי מעבר לתשלום שכר לתובע ובאי כוחו, כאמור לעיל. הבנק מקיים את הוראות פסק הדין מאפריל 2005 ממועד קבלת פסק הדין ואילך.

ד. בחודש אוגוסט 2003, הוגשה לבית המשפט המחוזי בחיפה נגד חמישה בנקים ובכללם הבנק, תובענה ובקשה להכיר בתובענה כתובענה ייצוגית (להלן: "התביעה"). סכום התביעה הושאר לשיקול דעת בית המשפט. בחודש דצמבר 2003, הגישו התובעים תביעה מתוקנת, כשלטענתם, הבנק אינו מקיים את האמור בתיקון מס' 2 לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (גילוי נאות ומסירת מסמכים), התשס"ג-2003, כפי שתוקנו על ידי נגיד בנק ישראל, בחודש אוגוסט 2003. לטענתם, כאשר הפקידו שיקים בבנק, לא הודיעו להם כי בגין הפעולה תיגבה מהם עמלת רישום פעולה בחשבון. לטענת הבנק, קיים הבנק את כללי הגילוי הנאות החדשים, כאמור בתיקון מס' 2 לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (גילוי נאות ומסירת מסמכים), התשס"ג-2003 הנזכר לעיל, כלפי התובעים וכלפי לקוחותיו בכלל. ביום 1 במרץ 2009 דחה בית המשפט את בקשת התובעים להכיר בתובענה כתובענה ייצוגית.

ה. בחודש מרץ 2004 הוגשה לבית המשפט המחוזי בנצרת תובענה ובקשה להכיר בתובענה כתובענה ייצוגית נגד בנק טפחות (להלן: "התביעה"). התביעה הוגשה מטעם לווים של בנק טפחות, בסכום מוערך כולל של כ-69 מיליוני שקלים חדשים,

בגין חיוב לכאורה בריבית פיגורים עודפת מעבר למותר על פי החוק ובחיוב בעמלה במקרים שבהם הוראת הקבע של ההחזר השוטף של ההלוואה שנטלו הלווים מבנק טפחות לא כובדה. לטענת התביעה יש לראות גם עמלה זו כריבית פיגורים כך שעמלה זו, יחד עם ריבית הפיגורים שבנק טפחות מחייב בגין תקופת הפיגורים, מהווים חריגה מתקרת ריבית הפיגורים המותרת, על פי חוק הריבית, התשי"ז-1957 וחקיקת המשנה על פיו.

בחודש ינואר 2007 החליט בית המשפט העליון למחוק על הסף את הבקשה לאישור תובענה ייצוגית, והורה לצדדים להגיש את עמדתם ביחס לשאלת השלכותיו של חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006, על ההליך בתיק זה. בחודש מאי 2007 החליט בית המשפט העליון כי הטיפול בערעור זה יותלה עד להכרעת בית המשפט בתביעה על בסיס עילה זהה כנגד הבנק, אשר הוגשה לבית המשפט המחוזי בחיפה על ידי חלק מן התובעים בהליך הנוכחי, בחודש יוני 2006 והמפורטת בסעיף 11)!. להלן. עוד נקבע בהחלטה, כי אם יוגש ערעור על ההחלטה שתתקבל בתביעה הזו המתנהלת בבית המשפט המחוזי בחיפה, לכשתינתן החלטה כאמור, ניתן יהיה לדון בשני הערעורים יחד.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

1. בחודש אוקטובר 2004 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תביעה כנגד הבנק וכנגד בנק טפחות וכן בקשה לאשר אותה כתביעה ייצוגית. בהתאם לנטען בכתב התביעה ובבקשה לאישורה כתביעה ייצוגית, התובעים טוענים, כי מניותיהם נרכשו מהם בכפיה ובשווי נמוך משוויין ההוגן של המניות, במסגרת הליך הצעת הרכש שפרסם הבנק ביום 24 ביוני 2004, לרכישת מניות בנק טפחות, אף שאחד התובעים נענה, חלקית, להצעת הרכש. לפיכך, עתרו התובעים, בין היתר, לקבל סעד של הערכה לפי סעיף 338 לחוק החברות, התשנ"ט-1999.
- בהצעת הרכש, הציע הבנק לרכוש מציבור המחזיקים במניות בנק טפחות את כלל מניותיהם, אשר מספרן עמד על 6,909,842 מניות, תמורת סכום של 49.5 שקלים חדשים למניה (לאחר תיקון הצעת הרכש).
- נכון למועד הצעת הרכש, שוויו המאזני של הונו העצמי של בנק טפחות עמד על כ-2.06 מיליארדי שקלים חדשים, ושווי של בנק טפחות, הנגזר מהמחיר למניה לפיו התבצעה הצעת הרכש, היה כ-2.4 מיליארדי שקלים חדשים. השווי הגלום בהצעת הרכש הסתכם בכ-118% מהונו העצמי (החשבונאי) של בנק טפחות, ליום 31 במרץ 2004.
- לטענת התובעים, סכום תביעתם האישית עומד על סך של כ-171 אלפי שקלים חדשים, ועבור כלל התובעים אותם הם מבקשים לייצג, סכום התביעה מוערך על ידם בסך של כ-2,149 מיליוני שקלים חדשים.
- בחודש פברואר 2009, דחה בית המשפט את בקשת התובעים להכיר בתביעתם כתביעה ייצוגית.
- בחודש מרץ 2009, הגישו התובעים ערעור על החלטת בית המשפט.
- בחודש דצמבר 2009, מחק בית המשפט העליון את הערעור, ללא צו להוצאות.
2. בחודש מרץ 2005, הוגשה כנגד הבנק, לבית המשפט המחוזי בתל אביב, תובענה על סך של 6 מיליוני שקלים חדשים ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית בסכום הנע בין 50 מיליוני שקלים חדשים, נזק ישיר מהפירעון הכפוי של הלוואות במטבע חוץ, כמפורט להלן, לבין 500 מיליוני שקלים חדשים, הכוללים תוספת בגין נזקים לכאורה אשר נוצרו כתוצאה מהנזק הראשוני (להלן: "התביעה").
- לטענת התובע, הבנק ביצע פירעון כפוי של הלוואות במטבע חוץ, בטרם סיום תקופת ההלוואה, בניגוד להוראת הלקוח, בשיאו של הפיחות הזמני בשקל בסתיו 1998, כאשר חודשים ספורים לאחר מכן, השקל התייצב, יוסף וחזר לשערים המקוריים. לטענת התובע, כתוצאה מהפירעון הכפוי של הלוואותיו, נוצרה יתרת חוב בחשבונו, שהובילה למניעת ביצוע פעולות בחשבונו, ולהגדלת נזקו.
- בחודש אוקטובר 2005, הגיש הבנק תגובה לבקשה לאישור התביעה כתביעה ייצוגית וטען כי פעל כדין. בחודש דצמבר 2008 דחה בית המשפט את הבקשה לאישור התובענה כתביעה ייצוגית.
- בחודש פברואר 2009, הגיש התובע בקשה לפטור מאגרה ומהפקדת ערבון בערעור שהוא מבקש להגיש על החלטת בית המשפט לדחות את בקשתו להכיר בתביעה כתביעה ייצוגית.
- בחודש נובמבר 2009, דחה בית המשפט את ערעורו של התובע.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ח. בחודש אפריל 2006, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב, תביעה בסכום של 100 מיליוני שקלים חדשים, בגין נזקים לכאורה שנגרמו לתובעים, כתוצאה ממצג שווא לכאורה שהוצג להם על ידי עובדת סניף גבעתיים של הבנק, שפוטרה מאז מעבודתה בבנק. לטענת התובעים, הפקידו בבנק במהלך השנים סכומי כסף גבוהים בסך מיליוני שקלים, וביצעו פעולות השקעה רבות באפיקי השקעה מגוונים, בעיקר על ידי קשר טלפוני יום-יומי עם עובדת סניף הבנק, אשר ביצעה הוראותיהם ודיווחה להם על ביצוע ההוראות ועל היתרות בחשבונותיהם. התובעים טוענים כי על פי דיווחי עובדת סניף הבנק אשר טיפלה בחשבונותיהם, בסוף שנת 2003 הגיעו היתרות בחשבונותיהם לסך של 91 מיליוני שקלים חדשים. בהסתמך על מידע זה, התקשרו התובעים לטענתם בהסכם לרכישת בית בעלות של למעלה מ-10 מיליוני שקלים חדשים. ואולם, טוענים התובעים, בדיעבד ולאחר כריתת הסכם רכישת הבית, גילו כי הדיווחים שמסרה להם עובדת הבנק היו שקריים וכי בפועל לא בוצעו בחשבונותיהם פעולות השקעה, ולמעשה בחשבונות קיימת יתרת חובה. משכך, נגרמו לתובעים לטענתם נזקים כבדים, והסכום הנתבע על ידם מורכב מהיתרה האחרונה שדווחה להם כי קיימת בחשבונותיהם בבנק, בסך של 91 מיליוני שקלים חדשים, מהנזקים שנגרמו להם בגין ביטול הסכם רכישת הבית ומנזק נטען של עוגמת נפש. בחודש יולי 2006 הגיש הבנק כתב הגנה, ובו טען, בין היתר, כי התובעים לא מסוגלים היו לפרט ואף לא הוכיחו אילו הוראות השקעה ניתנו על ידם, ובפועל לא בוצעה בחשבונות התובעים ולו פעולת השקעה אחת בשוק ההון בתקופה הנטענת, וממילא לא נצטברו בחשבונותיהם היתרות הנטענות. עוד טען הבנק, כי התשואות הנטענות על ידי התובעים - העומדות על אלפי אחוזים, בקצב צמיחה של למעלה מ-30 מיליוני שקלים חדשים לשנה - הינן בלתי סבירות ובלתי מתקבלות על הדעת, קל וחומר עבור משקיעים אשר אינם בעלי מומחיות בתחום וכאשר ההון העצמי ההתחלתי של התובעים בבנק הסתכם בסך של כ-150 אלפי שקלים חדשים בלבד. עוד טוען הבנק כי הדיווחים אשר ניתנו לתובעים על ידי עובדת הבנק לגבי סכומי העתק אשר נצטברו בחשבונותיהם, ככל שניתנו דיווחים כאלה, אף הם אינם הגיוניים ואינם סבירים בעליל, וניתנו על דעתה של עובדת הבנק בלבד, תוך הצגת מצגי שווא וביצוע מעשי מרמה והונאה ללא הסכמתו של הבנק, ללא ידיעתו, ומבלי שיכול היה למנוע זאת באמצעים הסבירים העומדים לרשותו.

ט. בחודש יוני 2006, הוגשה לבית המשפט המחוזי בחיפה תובענה ובקשה להכיר בה כתביעה ייצוגית, בסכום של כ-57 מיליוני שקלים חדשים, כנגד הבנק, בגין חיוב לווים אשר הלוואותיהם (הלוואות צמודות מדד) מצויות בפיגור ונושאות ריבית פיגורים, ששיעורה עולה לכאורה על השיעור הקבוע בחוק הריבית תשי"ז-1957 ובצו הריבית שהותקן על פיו. לטענת התובעים, סעיף הפיגורים בהסכם ההלוואה, הקובע כי בעת פיגור יעמיד הבנק ללווים הלוואה בלתי צמודה, הינו בלתי חוקי לכאורה, בהיותו סותר את צו הריבית. עוד טוענים התובעים כי חיובם בעמלה בגין אי כיבוד הוראת הקבע, בנוסף לריבית הפיגורים, הינו שלא כדין לכאורה, בהיות עמלת אי כיבוד הוראת קבע ריבית פיגורים לכל דבר ועניין.

הבנק הגיש בקשה לסילוק בקשת התובעים לאישור התביעה כתובענה ייצוגית על הסף, וטען כי פעל והינו פועל כדין.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

י. בחודש יוני 2006, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה להכיר בה כתביעה ייצוגית, בסכום של 233 מיליוני שקלים חדשים, כנגד מדינת ישראל - אגף ההוצאה לפועל, כל המערכת הבנקאית, חברות הביטוח וקופות הגמל.

התובעים טוענים כי בהיותם זוכים על פי פסקי דין, פתחו תיקים נגד חייבים שונים בלשכת ההוצאה לפועל, ובמסגרתם הטילו עיקולים שונים באמצעות לשכת ההוצאה לפועל על נכסים שונים הנמצאים בידי צד שלישי (הבנקים, חברות הביטוח וקופות הגמל), אולם אלה, לטענתם, מסרו להם מידע חלקי, מטעה ולוקה בחסר, בהיותם בלתי ערוכים לכאורה למתן תשובות באמצעות המדיה האלקטרונית, למרות שגבו מהזוכים (התובעים) תשלום בגין כל תשובה, שלא כדין לטענתם.

הנתבעים, ביניהם הבנק, הגישו בקשה לסילוק על הסף של הבקשה להכיר בתביעה כתובענה ייצוגית. בית המשפט דחה את בקשת הבנק לדחיית התביעה נגדו על הסף, אולם קיבל את בקשת חברות הביטוח, ודחה את הבקשה נגדן על הסף. הבנק הגיש בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון.

יא. בחודש יולי 2006, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה להכיר בה כתביעה ייצוגית, בסכום של מעל 2.5 מיליוני שקלים חדשים, כנגד הבנק, בגין חיוב לקוחות הבנק בעמלות דמי ניהול פיקדון ניירות ערך, כהגדרתן בתעריפון העמלות של הבנק, בסכומים הגבוהים מאלה להם זכאי הבנק, על פי תעריפיו שלו עצמו, וזאת שלא כדין לכאורה.

בחודש ינואר 2007, הגיש הבנק תגובה לבקשת אישור התביעה כתובענה ייצוגית. בתגובה טוען הבנק, כי לא רק שטענות התובע עומדות בניגוד גמור לאמור בתעריפון הבנק, אלא הן אף עומדות בניגוד להיגיון ולשכל הישר. עוד טוען הבנק, כי למבקש אין עילת תביעה ולו לכאורה, קל וחומר שאין לו כל בסיס לתביעה אישית כנגד הבנק. כמו כן, טוען הבנק כי על פניה, התובענה איננה מתאימה להתברר כתובענה ייצוגית, וכי המבקש לא עמד אף לא באחד מתנאי הסף אשר בהם הוא נדרש לעמוד על פי חוק תובענות ייצוגיות, על מנת שבקשתו לתביעה ייצוגית תתקבל. בתיק נשמעו הראיות והוגשו לבית המשפט סיכומים, הן מטעם התובע והן מטעם הבנק.

יב. בחודש דצמבר 2007 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב, תביעה נגד הבנק ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית, בסך של כ- 114 מיליון שקלים חדשים לתובעים שתי עילות תביעה. לפי העילה הראשונה, המוערכת בכ- 54 מיליון שקלים חדשים חייב הבנק לווים בפרמיות ביטוח נכס, בנוסף לביטוח הנכס שרכשו התובעים באופן עצמאי, באופן כפוי ושלא כדין לכאורה. לפי העילה השנייה, המוערכת בכ- 60 מיליון שקלים חדשים חייב הבנק את לקוחותיו באופן כפוי בפרמיות ביטוח בהתאם למלוא ערך הנכס ולא בהתאם ליתרת ההלוואה, קרי: בסכום העולה על סכום החוב.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

י"ג. בחודש ינואר 2008 הוגשה לבית המשפט מחוז מרכז בפתח תקווה, תביעה נגד הבנק ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית, בסך של כ – 237 מיליון שקלים חדשים.

לטענת התובע, הבנק נוהג להפחית את שיעורי הריבית ששילם על פיקדונות קצרי מועד מתחדשים, על סמך צפי בלתי מחייב באשר להפחתת ריבית בנק ישראל. לעומת זאת, כאשר היה צפי דומה להעלאת הריבית על ידי בנק ישראל, אזי הריבית על הפיקדונות לא הועלתה על ידי הבנק אלא רק לאחר המועד שבו העלה בנק ישראל בפועל את הריבית.

כמו כן, טוען התובע, כי התנהגות הבנק לקתה בשרירות לב וכי הבנק הטעה את לקוחותיו הן בשלב הטרום חוזי – בכך שלא גילה ללקוחותיו שיש לו מבחנים שונים שעה שריבית בנק ישראל הועלתה, לעומת אלה שהחיל שעה שריבית בנק ישראל הופחתה, והן בשלב החוזי – בכך שלא יידע את לקוחותיו על כך שהפחית את הריבית על פיקדונות כאמור, על פי צפי להפחתת ריבית בנק ישראל ולא על פי הפחתתה בפועל של ריבית בנק ישראל.

התובע טוען כי בכך הפר הבנק גם את חובת הגילוי המוטלת עליו על פי חוק הבנקאות (שירות ללקוח). כן טוען התובע, כי אם ייקבע שעל פי תנאי החוזה בין הבנק ללקוח הבנק רשאי היה להפחית את הריבית כראות עיניו, כלשון התובע, הרי שמדובר בתנאי מקפח בחוזה אחד.

בחודש מאי 2008 הגיש הבנק תגובה לבקשה בה דחה את טענות הלקוח וטען כי הטענה לפיה על הבנק לשנות את הריבית על הפיקדונות בריבית קבועה לפי ריבית בנק ישראל בלבד, טענה זו מופרכת, עומדת בניגוד להסכמי הלקוח עם הבנק ובניגוד להגיון ולשכל הישר. עוד טען הבנק כי טענת התובע בדבר הצפי משוללת יסוד אף היא שכן הריבית על הפיקדונות נגזרת משורה של שיקולים כלכליים ומקרו כלכליים, שיקולים מסחריים של הבנק ושיקולים הנוגעים ללקוחות עצמם.

י"ד. בחודש מרץ 2008 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תביעה נגד הבנק ובקשה להכיר בה כתביעה ייצוגית, בסכום העולה על 2.5 מיליון שקלים חדשים (כמוגדר בכתב התביעה). התובעים טוענים כי הבנקים הפרו את דיני ההגבלים העסקיים והגבילו את עצמם כך שהתחרות בין הבנקים בכל הקשור לעמלות שונות פחתה. הבנקים, נטען בתביעה, העבירו ביניהם מידע הנוגע לעמלות השונות המחויבות על ידם. לטענת התובעים, בכך נפגעה התחרות בשוק הבנקאות והלקוחות כדוגמת התובעים חויבו בתשלום עמלות גבוהות מאשר היו משולמות על ידם אילו היו פועלים הבנקים כדין. בחודש נובמבר 2009, ניתנה החלטת בית המשפט, לפיה ההליכים המשפטיים יעוכבו בשלב זה למשך שנתיים לפחות.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ט"ו. בחודש אוגוסט 2008 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תביעה נגד הבנק ונגד מזרחי חברה לניהול קופות גמל בע"מ, וכן בקשה להכיר בה כתביעה ייצוגית, בסכום של 374 מיליון שקלים חדשים. התובענה הוגשה גם נגד הממונה על שוק ההון והביטוח כנתבע פורמאלי. התובע, שהיה עמית במספר קופות גמל שהתנהלו על שמו בבנק, טוען כי הבנק נטל לעצמו שלא כדין את כספי התמורה שקיבל בגין העברת השליטה בנכסי קופות הגמל, ניהולם והנאמנות עליהם, לניהול ושליטה של חברות מנהלות, במקום להעבירם לעמיתים של קופות הגמל באופן יחסי לחלקם בנכסי הקופות, הואיל ולטענתו כספי התמורה הינם פירות שנכסי קופות הגמל הניבו ומקורם בזכויות הנובעות מנכסים אלה ולכן לטענתו, זהו רווח השייך לעמיתים בקופות הגמל ולא לבנק.

הממונה על שוק ההון והביטוח התבקש להצטרף כתובע לצד עמיתי קופות הגמל, בטענה שמן הראוי שהממונה ישמיע עמדתו בתובענה, מהבחינה העניינית ומהבחינה הציבורית.

הבנק הגיש תגובה לבקשה, בה נטען, בין היתר, כי מדובר בתביעה מופרכת המעוותת את החוק. הנכס שנמכר הינו עסק ניהול קופות גמל, עסק שהיה בבעלות הבנק. המכירה בוצעה בהתאם לרפורמת בכר ועל פי החקיקה שנחקקה במסגרתה, אשר חייבה את הבנקים למכור את עסק הניהול של קופות הגמל, שהיה כאמור בבעלות הבנק ולא בבעלות העמיתים, ולכן הבנק בלבד זכאי לתמורה המתקבלת ממכירת הנכס שבבעלותו. מהלך המכירה היה בידיעת רשויות המדינה ובראש וראשונה על ידי המפקח על הביטוח אשר בדק את ההסכמים ואישר אותם, לרבות את העובדה הברורה מאליה כי התשלום עבור המכירה מגיע למוכר הנכס, קרי: הבנק.

ט"ז. בחודש נובמבר 2008, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תביעה ובקשה להכיר בה כתביעה ייצוגית, בסכום של 130 מיליון שקלים חדשים, בגין גבית עמלת אי כיבוד או ביטול הוראת קבע, גבית עמלה בגין פעולה שבוטלה ביוזמת הבנק, גבית עמלה בגין אחזור מידע ו/או משיכת מזומן כאשר בעל החשבון אינו מחזיק בכרטיס חיוב, גבית דמי ניהול ניירות ערך ואי זקיפתם כהוצאה המותרת לקיזוז ממס וחייב חשבון העו"ש בסכום המס הנובע מפקדון מט"ח. הבנק הגיש בקשה לסילוק התביעה על הסף בטענה כי לא ניתן להגיש תביעה ייצוגית בגין עילות כה רבות ונפרדות. בחודש אוקטובר 2009, הגיש התובע תגובה לבקשת הבנק למחיקת התביעה והודיע כי הוא מקבל את עמדת הבנק ומבקש למחוק את התובענה. בחודש דצמבר 2009, מחק בית המשפט את התובענה.

י"ז. בחודש נובמבר 2008, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תביעה ובקשה להכיר בה כתביעה ייצוגית, בסכום של 68 מיליון שקלים חדשים, נגד הבנק, בנק לאומי לישראל בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון בע"מ ובנק איגוד בע"מ, בגין גבית מס לכאורה ביתר על הכנסות מסוג ריבית ודיבידנד, בדרך של ניכוי מס במקור. לטענת התובע, הבנקים הנתבעים מחייבים את לקוחותיהם המחזיקים באג"ח או במניות (נשוא התשואה) בחיוב יתר, בגין אי הפחתת העמלה מהתשואה, טרם ניכוי מס במקור. טרם הוגשה תגובת הבנק והבנקים האחרים לבקשה.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

י"ח. בחודש ינואר 2009, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תביעה ובקשה להכיר בה כתביעה ייצוגית, בסכום של 76 מיליון שקלים חדשים, נגד הבנק, בגין חיוב יתר בעמלת מכירה של אופציות על מדד המעו"ף.

הבנק הגיש תגובה לבקשה, במסגרתה טען, בין היתר, כי התובע לא גילה כי קיים הסכם מיוחד בינו לבין הבנק, במסגרתו נקבע מחיר עמלה אחיד לפעולות באופציות. מחיר זה שנקבע לאחר משא ומתן בין הבנק ללקוח הספציפי, העניק למבקש הנחות מפליגות ברוב רובן של העסקאות. משבחר המבקש לפעול במסלול ייחודי של מחיר אחיד לאופציה, יהא שוויה אשר יהא, הרי שתעריפון הבנק אינו חל עליו.

י"ט. ביום 17 במאי 2009 התקבלו בבנק כתב תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית, שהוגשו לבית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו נגד הבנק ונגד בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן: "הבנקים המשיבים").

התביעה מתבססת על קביעת הממונה על הגבלים עסקיים שפורסמה ביום 26 באפריל 2009, שכותרתה "בעניין: הסדרים כובלים בין בנק הפועלים, בנק לאומי, בנק דיסקונט, בנק הפועלים והבנק הבינלאומי שעניינם העברת מידע הנוגעת לעמלות" (ראה להלן בסעיף 13). בתביעה נטען, בהתבסס על קביעת הממונה, כי הבנקים המשיבים היו שותפים להסדר כובל, אשר פגע בתחרות וגרם לתיאום מחירי עמלות, באופן שהתובעים שילמו מחירים מופרזים עבור השירותים שקיבלו.

התובעים העמידו את תביעתם כלפי כל הבנקים המשיבים על סך של 1 מיליארד שקלים חדשים, וזאת, לדבריהם, על פי תחשיב אומדני בלבד ולצורכי העמדתה בגדר סמכותו העניינית של בית המשפט המחוזי. בחודש נובמבר 2009, ניתנה החלטת בית המשפט, לפיה ההליכים המשפטיים יעוכבו בשלב זה למשך שנתיים לפחות.

כ. בחודש יולי 2009, הוגשה לבית המשפט המחוזי בחיפה תביעה בסכום של 80 מיליון דולר לפחות (כמוגדר בתביעה), כנגד הבנק, כנגד נושא תפקיד בבנק, וכנגד בנק לאומי, בנק אוצר החייל, בנק הפועלים, עיריית חיפה, המפקח על הבנקים, כתוצאה מאי העמדת אשראי אשר הובטח לכאורה לתובע ו/או לחברות בשליטתו, שגרם לקריסתם לכאורה. בנוסף לתביעה, הגיש התובע לבית המשפט, גם בקשה לפטור מאגרת בית משפט.

בית המשפט דחה את בקשת התובע לפטור מאגרה, ועל כך הגיש התובע ערעור בחודש דצמבר 2009, דחה בית המשפט המחוזי את ערעור התובע, וקבע כי במידה ולא תשולם אגרה עד סוף חודש ינואר 2010, תימחק התביעה.

בחודש פברואר 2010 מחק בית המשפט המחוזי את התביעה, מאחר שהתובע לא שילם אגרה.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

כ"א. בחודש נובמבר 2009 התקבלה בבנק תובענה בסכום של כ- 804 מיליון שקלים חדשים, אשר הוגשה בדרך של המרצת פתיחה, לבית המשפט המחוזי מחוז מרכז בפתח תקווה, נגד הבנק ונגד בנק הפועלים, בנק לאומי, הבנק הבינלאומי, בנק דיסקונט, בנק מרכזי דיסקונט ובנק אגוד (להלן: "הבנקים המשיבים"). הרקע לתביעה הינו הלואה שקיבלו המבקשות מהבנקים המשיבים בשנת 1999 לצורך רכישת מניות (אשר חלקן של הבנק בה היה בשיעור של 10%), ואשר כנגדה שיעבדו המבקשות את מניותיהן לבנקים המשיבים. הואיל ולא עלה בידי המבקשות להחזיר את חובן, מונה לבקשת הבנקים המשיבים, כונס נכסים על המניות.

המבקשות טוענות כי למרות שעם מינוי כונס הנכסים הוצאו המניות משליטתן, ואף על פי שהחלטה בדבר מועד מכירתן של המניות הייתה נתונה בידי הבנקים המשיבים וכונס הנכסים- המשיכו הבנקים המשיבים לחייב, שלא כדין לטענתן, את המבקשות למשך כל תקופת הכינוס ב"ריבית הפרה" בגין הפיגור בהחזר ההלוואה, סכום שהצטבר, לטענתן, לאורך השנים עד לסכום התובענה. טרם הוגשה תגובה מטעם הבנקים לתובענה.

בחודש ינואר 2010, ניתנה החלטת בית המשפט, לפיה תועבר התובענה לביהור, במסגרת תביעה רגילה לסעד כספי, ותשולם בגינה אגרה על ידי התובעים. בהתאם לכך, הגישו התובעים בחודש פברואר 2010, כתב תביעה בסכום של כ- 829 מיליון שקלים חדשים.

כ"ב. בחודש אוגוסט 2008 הוגשה בקשה לאישור תובענה ייצוגית כנגד חברה בת וכנגד יהבית בע"מ (בפירוק) בבית המשפט המחוזי בירושלים. סכום התובענה כ-181 מיליון ש"ח. בתובענה נטען כי יש לחלק את תמורת מכירת הפעילות של קופות גמל וקרנות התשלמות שנמכרו על ידי החברה הבת, גם לעמיתים. הדיון מצוי בשלבים ראשונים אך להערכת הנהלת החברה הבת, בהסתמך על חוות דעת יועציה המשפטיים, נראה כי סיכויי התביעה קלושים.

בגין כל התביעות בקבוצת הבנק שסכום כל אחת מהן עולה על 2 מיליון שקלים חדשים, לא כולל תביעות שצוינו בסעיף 12 להלן, קיימת חשיפה נוספת שאינה קלושה, ואשר לא בוצעה הפרשה בגינה, בסך כ-91 מיליון שקלים חדשים.

12) כנגד הבנק תלויות בקשות לאישור תביעות ותובענות ייצוגיות שהסכום הנתבע בהן הוא מהותי, כמפורט להלן, אשר לדעת הנהלת הבנק המבוססת על חוות דעת יועציה המשפטיים, לא ניתן בשלב זה להעריך את סיכוייהן, ולפיכך לא בוצעה בגין הפרשה.

א. נגד הבנק ונגד בנקים נוספים הפועלים בתחום המשכנתאות תלויות ועומדות בבתי המשפט המחוזי והעליון שתי בקשות לאישור תובענות כתובענות ייצוגיות, על סך כולל של למעלה ממיליארד וחצי שקלים חדשים. לא ננקב סכום ספציפי הנתבע מכל בנק.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

בתובענות נטען, בעיקר, כי הבנקים גבו עמלות בגין ביטוח נכסים וביטוח חיי לווים ועסקו בתווך בעסקאות ביטוח שלא כדין, כי שיעורי העמלות שגבו הבנקים למשכנתאות הינם מופרזים וכי הבנקים והמבטחים שותפים לקרטל הגורם לתשלום פרמיות ביטוח גבוהות יותר מהפרמיות אותן היו משלמים עבור פוליסות דומות בתנאי שוק חופשי.

הבנקים מכחישים את כל טענות התובעים וטוענים כי אין ממש בטענות. בין היתר, טוענים הבנקים כי פעלו כדין, הן לגבי גביית העמלות, הן לגבי שיעורן של עמלות אלה.

לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת יועציה המשפטיים, בשלב זה לא ניתן להעריך אם התביעות תוכרנה כתביעות ייצוגיות וכן את סיכויי התביעות.

(13) ביום 26 באפריל 2009 התקבלה בבנק קביעה של הממונה על ההגבלים העסקיים לפי סעיף 43(א)(1) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, לפיה בין הבנק לבין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, התקיימו הסדרים כובלים שעניינם העברת מידע הנוגע לעמלות, וזאת מראשית שנות ה-90 ועד תחילת חקירת הרשות בעניין, בחודש נובמבר 2004. המדובר בקביעה אזרחית המהווה ראייה לכאורה לנקבע בה בכל הליך משפטי. בכוונת הבנק להגיש ערר על קביעה זו בסוף חודש מרץ 2010.

לפרטים בדבר תביעה שהוגשה כנגד הבנק בהתבסס על קביעת הממונה על ההגבלים העסקיים, ראה לעיל בסעיף 11(כ).

(14) ביום 13 במאי 2009 התקבל מכתב דרישה מבעל מניות בבנק לפי סעיף 194 לחוק החברות, התשנ"ט-1999, הדורש, כי הבנק יודיע בתוך 45 ימים על הגשת תביעה נגד נושאי המשרה, הדירקטורים ובעלי השליטה בבנק מאז שנת 1990 ולחייבם בתשלום פיצויים ו/או בהשבת כספים לבנק, אם יפסק על ידי בית המשפט (או יוסכם בפשרה), באחת התביעות הייצוגיות התלויות ועומדות כנגד הבנק והנוגעות לעניין, כי על הבנק לשלם ללקוחותיו פיצוי ו/או להשיב להם כספים בגין גביית עמלות שלא כדין. הדרישה מסתמכת על קביעת הממונה על הגבלים עסקיים מיום 26 באפריל 2009.

ביום 1 ביולי 2009 דחה הבנק את הדרישה. לעמדת הבנק, ולאחר היוועצות ביועצים משפטיים חיצוניים, גם לאחר פרסום קביעת הממונה על הגבלים עסקיים, לא עומדת לבנק עילה להגשת תביעה כנגד נושאי המשרה, הדירקטורים ובעלי השליטה בו. בשלב זה טרם התגבשו, ולא ברור כלל אם יתגבשו, הנזקים הנטענים, ובוודאי שלא ידוע, כעת, שיעורו של הנזק, אם אכן יפסק. התובענות הייצוגיות מצויות בשלב מקדמי ביותר, שלב הגשת הבקשה לאישור, וכלל לא ברור אם תאושרנה כתובענות ייצוגיות, וגם אם תאושרנה, האם ימצא הבנק חייב. כמו כן, הגשת התביעה אינה עולה בקנה אחד עם טובת הבנק והיא עומדת בסתירה ישירה לעמדת הבנק לפיה הקביעה שפורסמה שגויה וכי פעולותיו אינן מהוות הסדר כובל, וגם אם היו הן הסדר כובל, הרי שלא נגרם לתובעים הייצוגיים כל נזק.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

15) ביום 18 בנובמבר 2008 חתם הבנק עם כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן: "כאל") ועם דיינרס קלוב ישראל בע"מ, חברה בשליטת כאל (להלן: "דיינרס") - (להלן ביחד: "קבוצת כאל"), על הסכם להנפקה משותפת של כרטיסי חיוב "ויזה", "מסטקארד" ו"דיינרס קלוב", לרבות כרטיסים עם מותג הבנק, אשר יופצו על ידי הבנק ללקוחותיו (להלן בהתאמה: "ההסכם" ו-"הכרטיסים"). במסגרת ההסכם נקבעו זכויות הצדדים וכן נקבעו הסדרי תפעול ומתן שירותים על ידי קבוצת כאל לכרטיסים כמו גם כל יתר התנאים הנוגעים לכך. ההסכם מחליף את הסדרי ההתקשרות הקיימים בין הבנק לבין קבוצת כאל מאז 26 ביולי 1995, ובא במקומם.

במסגרת ההסכם ניתנה לבנק אופציה לרכוש מכול, על דרך של הקצאה, עד 121,978 מניות רגילות של כאל, אשר אילו הוקצו במועד חתימת ההסכם היו מהוות עד 10% מהון המניות הרגילות של כאל בדילול מלא (להלן: "האופציה"). כמות המניות המוקצות במימוש האופציה עשויה להיות מותאמת לשינויים מסוימים בהון כאל שנקבעו בהסכם. כמות המניות המוקצות עשויה להיות גדולה יותר במקרה שקודם למימוש האופציה תבצע כאל הקצאת מניות במחיר המגלם מחיר נמוך משווי שוק, על פי נוסחה הקבועה בהסכם.

כמו כן, כמות המניות עשויה להשתנות בהתאמה במקרה שכול תחליט על איחוד המניות הרגילות שלה למניות בעלות ערך נקוב גדול יותר או על פיצול המניות הרגילות שלה למניות בנות ערך נקוב קטן יותר או על חלוקת מניות הטבה - הכל ממועד חתימת ההסכם ועד מועד שלפני מועד מימוש האופציה. האופציה ניתנת למימוש באופן חד פעמי, לא יאוחר מ-5 שנים ממועד חתימת ההסכם (או בנסיבות מסוימות, תקופה מעט ארוכה יותר), בכל עת לאחר שמחזור שימושי האשראי החודשי הממוצע שביצעו לקוחות הבנק בכרטיסים יגיע להיקף מינימאלי שנקבע בהסכם. כמות המניות הרגילות, אשר תוקצה במסגרת מימוש האופציה תחושב לפי נוסחה שנקבעה בהסכם, בהתאם לפעילות שביצעו מחזיקי הכרטיסים. תמורת מימוש האופציה ישלם הבנק מחיר מימוש על פי נוסחה שנקבעה בהסכם המבוססת על שווי חברה נוכחי. האופציה עשויה להיות מומרת לתשלום במזומן לבנק אם תתעורר מניעה למימושה של האופציה על דרך של הקצאת מניות כאל כאמור, או אם כאל תבחר לעשות כן.

ההסכם הינו לתקופה של 5 שנים ממועד חתימתו. אם תמומש האופציה או תיפדה כאמור, תוארך תקופת ההסכם ל-10 שנים ממועד חתימתו והיא ניתנת להארכות נוספות. ההסכם כפוף לכל הדרישות הרגולטוריות הנדרשות על פי כל דין, ככל שישנן.

להסכם שנחתם, ולאופציה שניתנה לבנק במסגרתו, אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הקבוצה.

16) ביום 13 בנובמבר 2007 חתם הבנק על מזכר עקרונות עם ישראל כרטיס בע"מ ויורפיי (יורוקרד) ישראל בע"מ (להלן: "ישראל כרטיס" ו-"יורפיי", בהתאמה) אשר עיקריו מפורטים להלן. ישראל כרטיס, יורפיי והבנק ינהלו משא ומתן מואץ ביניהם (במגמה לסיימו לפני 10 באפריל 2008, בהתאם לתוספת למזכר העקרונות שנחתמה ביום 3 באפריל 2008) להחלפת הסדרי ההתקשרות הקיימים, בהסכם חדש (לתקופה של 10 שנים) שמטרתו הנפקת כרטיסי אשראי ממותגים "מזרחי-טפחות" וקביעת הסדרי תפעול ומתן שירותים על ידי ישראל כרטיס/או יורפיי לכרטיסי חיוב שיונפקו על ידן ויופצו על ידי הבנק ללקוחותיו (להלן: "ההסכם החדש"). נקבע כי תמורת ההסכם החדש יהיה הבנק זכאי להקצאה, ללא תמורה נוספת, של 3.6% מניות רגילות בישראל כרטיס ויורפיי, זאת כאמור עבור ההסכם החדש וההסדרים במסגרתו.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

כמו כן נקבע כי היה ולא ייחתם ההסכם החדש עד ליום 3 באפריל 2008, יהיה הבנק זכאי להקצאה של 1.8% מניות רגילות בישראל ויורופיי, ובתמורה ימשיך את הסכמי ההתקשרות הקיימים היום לתקופה של 10 שנים מיום חתימת מזכר העקרונות. במקרה זה, יהיה הבנק רשאי להפיץ את הכרטיס הממותג באמצעות כל גורם אחר שיבחר.

יובהר כי סך המניות המרבי שיוקצה לבנק תמורת ההסכמים כאמור יהיה 3.6% ממניות ישראל ויורופיי. המניות יוקצו בכפוף למתן "זכות סירוב ראשונה" מקובלת לבנק הפועלים בע"מ בהעברת המניות על ידי מזרחי טפחות לצד ג' וכן בכפוף לתקופת חסימה, לפיה מזרחי טפחות לא יאה רשאי להעביר את המניות לצד ג' כלשהו (למעט לבנק הפועלים) למשך תקופה של שנה אחת (זכות הסירוב הראשונה ותקופת החסימה האמורות תעמודנה בתוקף כל עוד לא נרשמו מניות ישראל ויורופיי למסחר בבורסה).

ביום 10 באפריל 2008 הודיע הבנק כי המשא ומתן לחתימת הסכם חדש בינו לבין ישראל ויורופיי, לא השתכלל לכלל הסכם מחייב. כפועל יוצא מכך שלא נחתם בין הצדדים הסכם חדש, ימשיכו לחול בין הצדדים הסדרי ההתקשרות הקיימים לתקופה של 10 שנים שתחילתן ביום 13 בנובמבר 2007, והבנק נותר עם 1.8% מניות רגילות בישראל ויורופיי שהוקצו לו ביום 19 בדצמבר 2007, ונרשמו בספרי הבנק בתחילת שנת 2008 בהתאם לשוויין ההוגן הנאמד בכ-37 מיליון שקלים חדשים. בהתאם לכך, הצדדים נשארו מחוייבים למוסכם במזכר העקרונות שנחתם ביניהם ביום 13 בנובמבר 2007.

מזכר העקרונות כפוף לכל הדרישות הרגולטוריות הנדרשות על פי כל דין, ככל שישנן כאלו.

17) חברה לנאמנות שהינה חברה מאוחדת של הבנק, עוסקת בעסקי נאמנות הכוללים, בעיקר, נאמנויות לקרנות נאמנות, למחזיקי איגרות חוב, לבעלי מניות חסומות ולהחזקת חשבונות בנק.

18) במסגרת הסכם שנחתם בשנת 1993 עם נציגות העובדים העמיד הבנק לעובדיו הלוואות לזמן ארוך, בתנאי פירעון כפי שנקבעו בהסכם, הנושאות הצמדה וריבית ששיעורה קבוע. הוסכם, כי אם יתברר במועד הפירעון שההצמדה והריבית שנצברו כאמור, עלו על התשואה המצטברת בקופת גמל מוסכמת, הן תופחתנה בהתאם. השלכות מס, באם תהיינה, בגין הפחתה זו יחולו על הבנק. נערכה הפרשה בגין הפער שנוצר כאמור לעיל. יתרת הלוואות לתאריך המאזן מסתכמת בסך כ-36 מיליון שקלים חדשים.

19) הבנק התחייב כלפי הנאמן לאיגרות החוב ולכתבי התחייבויות הנדחים, שהונפקו על ידי טפחות, חברה להנפקות מקבוצת בנק המזרחי בע"מ, למלא את תנאי התשלום כמצוין באיגרות החוב וכתבי התחייבויות הנדחים. לפרטים נוספים ראה ביאור 11.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

(20) הבנק התחייב כלפי חוסכים בתכניות חסכון מסוימות, שיילוו מהבנק, לתנאים קבועים כדלקמן:

31 בדצמבר		
2008	2009	
-	-	בתנאים רגילים ביום התחייבות למתן האשראי
1,246	1,312	90% משיעור הריבית המקובלת בזמן מתן האשראי ⁽¹⁾
458	465	0.25% פחות מהריבית המקובלת בזמן מתן האשראי ⁽¹⁾
1,704	1,777	

(1) ההתחייבות ניתנת לניצול רק בקיום תנאים מסוימים בהתאם למפורט בתכניות החסכון. העמדת האשראי מסורה בכל עת לשיקול דעתו הבלעדי של הבנק, על פי הנהלים הקיימים בבנק, בהתחשב במאפייני הלקוח, ולאחר שתיבחן לגופה בקשת הלקוח לקבל מהבנק אשראי.

(21) החל מיום 1 ביולי 2004 נכנס לתוקף הסכם חדש לתקופה של שנתיים בין בנק טפחות דאז לבין הממשלה, אשר על פיו, בגין הלוואות סיוע לזכאים שתינתנה מכספי האוצר החל מיום 1 ביולי 2004, יחול שיעור עמלת גבייה שנקבע על פי מכרז שערך משרד האוצר בהשתתפות הבנקים למשכנתאות, הנמוך באופן משמעותי משיעור העמלה בגין הלוואות שניתנו עד ליום 30 ביוני 2004. תוקף הסכם זה הוארך מידי שנה, לאחרונה עד ליום 30 ביוני 2010. בחודש מאי 2008 נכנס לתוקף הסכם חדש בין משרד האוצר לבין הבנקים (ההסכם צפוי להתחדש עד לתקופה מצטברת של 5 שנים לכל היותר), לפיו ההלוואות לזכאים ברמת ניקוד נמוכה ניתנות מכספי הבנק ועל אחריותו. ריבית ההלוואה נקבעת בהתאם לריבית הסיוע מכספי האוצר. תקופות ההלוואה נקבעו ל-25 שנים, 20 שנים, 15 שנים או עד 10 שנים, לפי בחירת הלקוח, ולא יותר מתקופת הסיוע מכספי אוצר. יתר התנאים הם בהתאם למקובל בסיוע מכספי האוצר, לרבות פטור מעמלת פירעון מוקדם. בגין הלוואות לזכאים ברמת ניקוד נמוכה, משלים משרד האוצר לבנקים המבצעים סיוע מכספי בנק, הפרשי ריבית בין הריבית בה תבוצענה הלוואות בפועל לבין הריבית הממוצעת שמפרסם בנק ישראל, בתוספת מרווח. במקביל לביצוע הלוואות כאמור לעיל, רשאים הבנקים להמשיך ולהעמיד לזכאים מקבוצת הדירוג הנמוכה הלוואות מכספי האוצר, בתנאי ההסכם הקודם (משנת 2004), ובכפוף לכך שהיקף הלוואות לקבוצת הזכאים מהדירוג הנמוך לא יעלה על 8% מהיקף סך הלוואות שבוצעו על ידי הבנק לקבוצה זו (מכספי בנק ומכספי תקציב). בנוסף, נקבע לגבי כלל הזכאים, שמי שהיו זכאים לסיוע בתנאי "ריבית שוק", יקבלו החל מיום 1 במאי 2008 את הלוואות הסיוע בריבית שתיקבע בהתאם לריבית הממוצעת על משכנתאות לתקופת ההלוואה (בכפוף לתקופות שהוגדרו, כאמור לעיל), כפי שתהיה ידועה ביום הביצוע. בתחילת שנת 2010 פנה משרד האוצר לבנק בבקשה להחיל את הסכם 2008 גם על אוכלוסיות נוספות.

להערכת הנהלת הבנק, השפעת המכרז החדש צפויה למתן בשנים הבאות את הירידה בשיעורי ההכנסה על הלוואות חדשות בתיק האשראי לזכאים, שנבעה ממכרזי האוצר הקודמים. זאת, במקביל להגדלת החלק שבאחריות הבנק בתיק אשראי זה.

הכנסות הבנק בגין כלל פעילות הלוואות לזכאים באחריות המדינה הסתכמו בשנת 2009 בכ- 107 מיליוני שקלים חדשים, בהשוואה לכ- 102 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2008.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ליום 31 בדצמבר

(במיליוני שקלים חדשים)

ה. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון
(א) היקף הפעילות על בסיס מאוחד

2009					
חוזי סחורות סך הכל	חוזים בגין מניות ואחרים	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	שקל - מדד אחר	
1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים					
א. נגזרים מגזרים⁽¹⁾					
1,330	-	-	-	-	1,330
חוזי forward					
1,926	-	-	-	1,926	-
Swaps					
3,256	-	-	-	1,926	1,330
סך הכל					
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם הבנק					
1,926	-	-	-	1,926	-
הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע					
ב. נגזרים ALM⁽¹⁾					
54,099	763	188	46,174	2,567	4,407
חוזי Forward					
-	-	-	-	-	-
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:					
1,176	-	-	1,176	-	-
אופציות שנכתבו					
1,024	-	-	1,024	-	-
אופציות שנקנו					
-	-	-	-	-	-
חוזי אופציה אחרים:					
12,883	-	105	12,778	-	-
אופציות שנכתבו					
14,153	-	103	14,050	-	-
אופציות שנקנו					
35,042	-	-	3,672	10,938	20,432
Swaps					
118,377	763	396	78,874	13,505	24,839
סך הכל					
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם הבנק					
16,373	-	-	-	7,775	8,598
הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע					
ג. נגזרים אחרים⁽¹⁾					
1,875	-	-	1,875	-	-
חוזי Forward					
-	-	-	-	-	-
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:					
14,145	-	11,841	2,304	-	-
אופציות שנכתבו					
14,173	-	11,841	2,332	-	-
אופציות שנקנו					
-	-	-	-	-	-
חוזי אופציה אחרים:					
668	-	473	166	29	-
אופציות שנכתבו					
547	-	372	175	-	-
אופציות שנקנו					
31,408	-	24,527	6,852	29	-
סך הכל					

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ליום 31 בדצמבר

(במיליוני שקלים חדשים)

ה. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א) היקף הפעילות על בסיס מאוחד

2009						
חוזי סחורות סך הכל	חוזים אחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית		
				שקל - מדד אחר	שקל - מדד אחר	
ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט						
906	906	-	-	-	-	נגזרי אשראי בהם הבנק ערב
28	28	-	-	-	-	נגזרי אשראי בהם הבנק מוטב
3,159	-	-	3,159	-	-	חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט
4,093	934	-	3,159	-	-	סך הכל
157,134	1,697	24,923	88,885	15,460	26,169	סך הכל סכום נקוב של מכשירים נגזרים
2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים						
א. נגזרים מגזרים⁽¹⁾						
25	-	-	-	16	9	שווי הוגן ברוטו חיובי
193	-	-	-	133	60	שווי הוגן ברוטו שלילי
ב. נגזרים ALM⁽²⁾						
1,273	12	11	770	63	417	שווי הוגן ברוטו חיובי
1,574	19	11	911	118	515	שווי הוגן ברוטו שלילי
ג. נגזרים אחרים⁽¹⁾						
194	-	134	60	-	-	שווי הוגן ברוטו חיובי
173	-	144	28	1	-	שווי הוגן ברוטו שלילי
ד. נגזרי אשראי						
נגזרי אשראי בהם הבנק ערב						
-	-	-	-	-	-	שווי הוגן ברוטו חיובי
58	58	-	-	-	-	שווי הוגן ברוטו שלילי
1,492	12	145	830	79	426	סך הכל שווי הוגן ברוטו חיובי
1,998	77	155	939	252	575	סך הכל שווי הוגן ברוטו שלילי

(1) למעט נגזרי אשראי.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ליום 31 בדצמבר

(במיליוני שקלים חדשים)

ה. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

(א) היקף הפעילות על בסיס מאוחד

2008					
חוזי סחורות סך הכל	חוזים אחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
				שקל - מדד אחר	שקל - מדד אחר
1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים					
א. נגזרים מגזרים⁽¹⁾					
1,030	-	-	-	-	1,030
חוזי forward					
1,180	-	-	-	1,180	-
Swaps					
2,210	-	-	-	1,180	1,030
סך הכל					
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם הבנק					
1,180	-	-	-	1,180	-
הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע					
ב. נגזרים ALM⁽¹⁾					
176	-	-	176	-	-
חוזי Futures					
58,865	146	640	41,582	6,079	10,418
חוזי Forward					
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:					
411	-	35	376	-	-
אופציות שנכתבו					
711	-	78	633	-	-
אופציות שנקנו					
-	-	-	-	-	-
חוזי אופציה אחרים:					
16,652	-	615	16,037	-	-
אופציות שנכתבו					
16,898	-	515	16,383	-	-
אופציות שנקנו					
38,496	-	-	4,679	16,570	17,247
Swaps					
132,209	146	1,883	79,866	22,649	27,665
סך הכל					
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם הבנק					
17,941	-	-	-	9,679	8,262
הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע					
ג. נגזרים אחרים⁽¹⁾					
1,841	-	-	1,841	-	-
חוזי Forward					
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:					
6,722	6	5,068	1,648	-	-
אופציות שנכתבו					
6,764	6	5,068	1,690	-	-
אופציות שנקנו					
חוזי אופציה אחרים:					
3,451	12	631	2,370	438	-
אופציות שנכתבו					
3,157	12	367	2,340	438	-
אופציות שנקנו					
21,935	36	11,134	9,889	876	-
סך הכל					

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ליום 31 בדצמבר

(במיליוני שקלים חדשים)

ה. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

(א) היקף הפעילות על בסיס מאוחד

2008						
חוזי סחורות סך הכל	חוזים ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית		
				שקל - מדד אחר	שקל - מדד אחר	
ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט						
913	913	-	-	-	-	נגזרי אשראי בהם הבנק ערב
51	51	-	-	-	-	נגזרי אשראי בהם הבנק מוטב
2,326	-	-	2,326	-	-	חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט
3,290	964	-	2,326	-	-	סך הכל
159,644	1,146	13,017	92,081	24,705	28,695	סך הכל סכום נקוב של מכשירים נגזרים
2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים						
א. נגזרים מגדרים⁽¹⁾						
41	-	-	-	-	41	שווי הוגן ברוטו חיובי
140	-	-	-	117	23	שווי הוגן ברוטו שלילי
ב. נגזרים ALM⁽²⁾⁽¹⁾						
2,609	1	219	1,580	212	597	שווי הוגן ברוטו חיובי
2,347	1	244	1,257	244	601	שווי הוגן ברוטו שלילי
ג. נגזרים אחרים⁽¹⁾						
737	8	111	618	-	-	שווי הוגן ברוטו חיובי
738	8	112	618	-	-	שווי הוגן ברוטו שלילי
ד. נגזרי אשראי						
נגזרי אשראי בהם הבנק ערב						
-	-	-	-	-	-	שווי הוגן ברוטו חיובי
80	80	-	-	-	-	שווי הוגן ברוטו שלילי
3,387	9	330	2,198	212	638	סך הכל שווי הוגן ברוטו חיובי
3,305	89	356	1,875	361	624	סך הכל שווי הוגן ברוטו שלילי

(1) למעט נגזרי אשראי.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ליום 31 בדצמבר

(במיליוני שקלים חדשים)

ה. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)
 (ב) סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה על בסיס מאוחד

2009					
סך הכל	אחרים	ממשלות		בנקים	בורסות
		ובנקים מרכזיים	דילרים / ברוקרים		
1,492	360	-	16	953	163 ⁽¹⁾
65	42	-	-	23	-
1,427	318	-	16	930	163
10,828	2,148	-	204	8,363	113 ⁽²⁾
12,255	2,466	-	220	9,293	276

2008					
סך הכל	אחרים	ממשלות		בנקים	בורסות
		ובנקים מרכזיים	דילרים / ברוקרים		
3,387	784	-	25	2,441	137 ⁽¹⁾
12,521	2,912	-	69	9,469	71 ⁽²⁾
15,908	3,696	-	94	11,910	208

(1) מתוך זה שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים משובצים בסך מיליון שקלים חדשים (בשנת 2008 - 2 מיליוני שקלים חדשים) ויתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 1,491 מיליוני שקלים חדשים הכלולה בסעיף נכסים אחרים (שנת 2008 - 3,385 מיליוני שקלים חדשים).

(2) סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ליום 31 בדצמבר

(במיליוני שקלים חדשים)

ה. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)
 ג) פירוט מועדי פירעון - סכומים נקובים: יתרות לסוף השנה על בסיס מאוחד

2009					
סך הכל	מעל חמש שנים	מעל שנה ועד חמש שנים	מעל שלושה חודשים ועד שנה		עד שלושה חודשים
			26,169	4,615	
15,460	3,156	2,423	7,286	2,595	אחר
88,885	759	1,941	29,307	56,878	חוזי מטבע חוץ
24,923	-	235	280	24,408	חוזים בגין מניות
1,697	170	763	25	739	חוזי סחורות ואחרים
157,134	8,700	15,001	44,659	88,774	סך הכל

2008					
סך הכל	מעל חמש שנים	מעל שנה ועד חמש שנים	מעל שלושה חודשים ועד שנה		עד שלושה חודשים
			28,695	4,212	
24,705	2,463	1,379	12,231	8,632	אחר
92,081	704	3,301	29,348	58,728	חוזי מטבע חוץ
13,017	-	1,096	706	11,215	חוזים בגין מניות
1,146	222	741	1	182	חוזי סחורות ואחרים
159,644	7,601	16,088	54,130	81,825	סך הכל

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ה. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

3. תאור המכשירים הנגזרים והסיכונים הגלומים בפעילות זו:

(1) כללי

פעילותו של הבנק במכשירים נגזרים, כגון חוזים עתידיים ועסקאות אקדמה, אופציות והחלפות פיננסיות, מתבצעת הן כמתווך עבור לקוחותיו והן עבור עצמו, כחלק מניהול הנכסים וההתחייבויות שלו ובין השאר למזער חשיפות הבנק לסיכוני שוק.

2. סוגי הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים ותיאורם

העסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים כוללות חוזי מטבע, חוזי ריבית וחוזים אחרים וכן חוזים עבור לקוחות בשוק המעו"ף, על מדדים ונכסים שונים, כמפורט להלן:

- עסקאות אקדמה (Forward) וחוזים עתידיים (Futures):
חוזה בין שני צדדים, לרכישה ולמכירה של כמות מוגדרת של סחורות, מטבעות, ריביות או מכשירים פיננסיים אחרים (להלן – נכסי בסיס), שיבוצעו בתאריך עתידי ובמחיר מוגדר מראש.
- עסקאות החלפה (Swap):
חוזים להחלפת כמות מוגדרת של נכסי בסיס במועד העסקה, עם התחייבות הדדית להחליף חזרה בתאריך עתידי את הפריטים שהוחלפו.
- אופציות (Options):
חוזים המקנים, תמורת תשלום פרמיה, את הזכות לרכוש (Call) או למכור (Put) נכסי בסיס במחיר, בכמות ובזמן נקובים מראש.
- נגזרי אשראי:
חוזים המקנים, תמורת תשלום פרמיה חד פעמית או תקופתית, את הזכות לקבלת תשלום במקרה של שינוי בדירוג אשראי, אי יכולת לעמוד בהתחייבויות או כל אירוע אשראי אחר, המתייחס למדינה או לחברה, כפי שנקבע בחוזה.
- עסקאות למסירה מיידית (Spot):
עסקאות חליפין בין שני מטבעות, על פי שער מוסכם מראש, לביצוע תוך שני ימי עסקים.

ביאור 19 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

3. סיכונים הגלומים בפעילות במכשירים נגזרים

במסגרת פעילותו במכשירים פיננסיים נגזרים נחשף הבנק לסיכוני אשראי, לסיכוני שוק הכוללים סיכוני ריבית וסיכוני בסיס, לסיכוני נזילות ולסיכונים תפעוליים, כמפורט להלן:

(א) חשיפת האשראי במכשירים נגזרים, המוגדרת בהוראות המפקח על הבנקים כ-"חשיפת אשראי נוכחית", מתבטאת בסכום ההפסד האפשרי המירבי שיהיה לבנק אם הצד הנגדי לא יעמוד בתנאי העיסקה, וזאת לאחר ניכוי הסכמי קיזוז בני אכיפה ומבלי להתחשב בבטחונות. בנגזרי אשראי שכותב הבנק, חשיפת האשראי מתבטאת בסכום אותו יתחייב הבנק לשלם בקרות האירוע שנקבע בחוזה. לצורך ניהול חשיפות האשראי הגלומות במכשירים הפיננסיים הנגזרים במהלך חיי העיסקה, נאמד גודל החשיפה במחיר התקשרות בעיסקה הפוכה לתקופה שנתרה לחיי העיסקה. דרישת הבטחונות נקבעת על פי סוג הלקוח, ולעיתים בשיעור קבוע מסכום מסגרת האשראי שנקבעה לאותו לקוח. במקרים אחרים נקבעת החשיפה על פי שיטת התרחישים המבוססת על מודל בלק ושולס. הבטחונות הנדרשים על ידי הבנק כוללים בדרך כלל בטחונות נזילים, כגון ניירות ערך, פיקדונות וכד', המוערכים לבטחון בהתאם למקדמי הבטחון השונים הנהוגים בבנק.

(ב) סיכוני השוק עימם מתמודד הבנק במכשירים נגזרים, נובעים מרגישות שונה שלהם לשינויים בלתי צפויים בריבית, בשיעור האינפלציה, בשערי החליפין ובמדדים פיננסיים אחרים. הבנק מנהל את סיכוני השוק הגלומים במכשירים נגזרים על ידי שילובם של מכשירים אלה במסגרת ניהול החשיפה לסיכוני שוק של כלל פעילויות הבנק.

(ג) סיכון נזילות במכשירים נגזרים נובע מהסיכון להיעדר יכולת לסגור במהירות חשיפה על ידי סילוק במזומן או על ידי יצירת חשיפה הפוכה. המכשירים הנגזרים והשפעתם על צרכי הנזילות, הם חלק אינטגרלי מניהול סיכוני הנזילות של הבנק לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 342.

(ד) סיכון תפעולי במכשירים נגזרים נובע מהסיכון לתפעול שגוי של העסקאות, החל ממועד קשירתן ועד לסליקתן, הן בשל טעויות אנוש והן כתוצאה מכשל מיכוני.

ביאור 20 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

1. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומן עתידי, מהוון בריבית נכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי.

אומדן של השווי ההוגן באמצעות הערכת תזרים המזומן העתידי וקביעת שיעור ריבית הנכיון היא סובייקטיבית. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ליום המאזן. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים ליום המאזן ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה, או שאינם נושאים ריבית, או מכשירים צמודים למדד המחירים לצרכן לטווחים הקצרים מאלו שבהם מתבצעות עסקאות דומות בפועל. בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או שישולמו אגב הפעילות העסקית, וכמו כן הם אינם כוללים את השפעת המס. יתר על כן, הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי ההוגן יתכן שלא ימומש, מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפירעון. בשל כל אלו, יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בביאור זה כדי להצביע על שווי הבנק כעסק חי. כמו כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות ההערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, יש להיזהר בעת עריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

2. השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

- (א) חישוב השווי ההוגן נערך על ידי ההנהלות בקבוצת הבנק בהתחשב באומדן ביחס לאפשרות של פירעון מוקדם.
- (ב) פיקדונות הציבור, פיקדונות בבנקים, אשראי לממשלה, אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים - שיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים, לפי שיעורי ריבית שבהם, להערכת ההנהלות בקבוצת הבנק, ניתן היה לבצע עסקאות דומות בתאריך המאזן. בעסקאות הנושאות ריבית משתנה מופרד הפער בין המרווח על בסיס הריבית המשתנה בעסקה לבין המרווח בעסקאות דומות במועד הדיווח. בחישוב השווי ההוגן מטופל פער זה כרכיב בריבית קבועה.
- (ג) ניירות ערך סחירים, לרבות ניירות ערך מגובי נכסים, ראה ביאור 1 ח'.
- (ד) השקעות בתאגידים אשר לא ניתן לצטט להן מחיר שוק אינן נכללות בביאור זה לפי שוויין ההוגן, אלא לפי העלות (בניכוי הפרשות לירידת ערך), שלפי הערכת ההנהלה אינה נמוכה משווייה ההוגן של ההשקעה.
- (ה) אשראי לציבור - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומן עתידיים, מנוכים בשיעור נכיון מתאים. בהלוואות ריבית משתנה מופרד הפער בין המרווח על בסיס הריבית המשתנה בעסקה לבין המרווח בהלוואות דומות במועד הדיווח. בחישוב השווי ההוגן מטופל פער זה כרכיב בריבית קבועה. יתרת האשראי פולחה לפי רמות הסיכון של הלקוחות ליום המאזן, ובמשכנתאות לפי קטגוריות הומוגניות, לגביהן חושב התזרים של התקבולים העתידיים (קרן וריבית).

ביאור 20 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

תקבולים אלה הונו בשיעור ריבית שבהם להערכת הבנק ניתן יהיה לבצע עסקאות דומות בתאריך המאזן ואשר משקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי ללקוח ברמת סיכון דומה, ובמשכנתאות לפי קבוצות הומוגניות.

בהלוואות מסויימות שניתנו בבנק ובחברה בת בריבית משתנה בתדירות של עד שלשה חודשים, בעיקר בהלוואות לדיור, היתרה במאזן מהווה קירוב לשווי הוגן.

(ו) השווי ההוגן של חובות בעייתיים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית נכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. בכל מקרה, שיעורי נכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את חברות קבוצת הבנק, בהעמדת אשראים ביום המאזן. תזרימי המזומן העתידיים של חובות בעייתיים חושבו לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

ירידה בשיעורי הנכיון ב-1% משפיע על עלייה בשווי ההוגן של החובות הבעייתיים בקבוצה בכ-68 מיליוני שקלים חדשים. האשראי שאינו נושא הכנסה בכל מגזרי הצמדה, הונו בבנק בריבית שקלית לא צמודה.

ההפרשה הכללית והנוספת לחובות מסופקים לא נוכתה מיתרות האשראי, לצורך חישוב תזרים המזומנים והערכת השווי ההוגן.

(ז) מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי וכן התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - היתרה בדוחות הכספיים ליום המאזן מהווה קירוב לשווי ההוגן.

(ח) מכשירים נגזרים - מכשירים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים פנימיים, ועברו הליך תיקוף על ידי גורם מקצועי שמונה לכך בבנק.

ביאור 20 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

3. להלן מידע בדבר הערכת שווים ההוגן של מכשירים פיננסיים:

מאוחד								
31 בדצמבר 2008				31 בדצמבר 2009				
יתרה במאזן				יתרה במאזן				
שווי הוגן	סך הכל	(2)	(1)	שווי הוגן	סך הכל	(2)	(1)	
								נכסים פיננסיים
11,038	11,038	5,705	5,333	11,039	11,011	3,167	7,844	מזומנים ופיקדונות בבנקים
9,259	9,259	948	8,311	7,557	7,557	942	6,615	ניירות ערך
								ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת
12	12	-	12	307	307	-	307	הסכמי מכר חוזר
⁽³⁾ 89,216	⁽³⁾ 88,923	59,947	⁽³⁾ 28,976	96,390	95,249	83,697	11,552	אשראי לציבור
2	2	2	-	303	301	297	4	אשראי לממשלה
26	26	-	26	28	28	-	28	השקעה בחברות מוחזקות
3,999	3,999	-	3,999	2,260	2,260	-	2,260	נכסים פיננסיים אחרים
113,552	113,259	66,602	46,657	117,884	116,713	88,103	28,610	סך כל הנכסים הפיננסיים
								התחייבויות פיננסיות
92,640	91,779	70,016	21,763	96,719	95,021	72,932	22,089	פיקדונות הציבור
1,910	1,867	1,630	237	1,958	1,899	1,715	184	פיקדונות מבנקים
276	242	237	5	234	209	205	4	פיקדונות הממשלה
								ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת
972	972	-	972	-	-	-	-	הסכמי רכש חוזר
6,677	6,837	6,837	-	8,856	8,166	8,166	-	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
⁽³⁾ 6,156	⁽³⁾ 6,156	-	⁽³⁾ 6,156	5,321	5,321	1	5,320	התחייבויות פיננסיות אחרות
108,631	107,853	78,720	29,133	113,088	110,616	83,019	27,597	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות

(1) מכשירים פיננסיים שבהם היתרה במאזן היא אומדן לשווי הוגן. לפרטים נוספים ראה 2 לעיל.

(2) מכשירים פיננסיים אחרים.

ביאור 20 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

3. להלן מידע בדבר הערכת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים:

בנק								
31 בדצמבר 2008				31 בדצמבר 2009				
		יתרה במאזן				יתרה במאזן		
שווי הוגן	סך הכל	(2)	(1)	שווי הוגן	סך הכל	(2)	(1)	
נכסים פיננסיים								
10,494	10,475	4,633	5,842	8,583	8,564	734	7,830	מזומנים ופיקדונות בבנקים
5,742	5,742	932	4,810	5,380	5,380	888	4,492	ניירות ערך
								ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת
12	12	-	12	307	307	-	307	הסכמי מכר חוזר
79,592	79,346	56,743	22,603	90,909	89,772	79,152	10,620	אשראי לציבור
2	2	2	-	303	301	297	4	אשראי לממשלה
167	167	129	38	397	397	357	40	השקעה בחברות מוחזקות
3,922	3,922	-	3,922	2,168	2,168	-	2,168	נכסים פיננסיים אחרים
99,931	99,666	62,439	37,227	108,047	106,889	81,428	25,461	סך כל הנכסים הפיננסיים
התחייבויות פיננסיות								
82,906	82,142	64,624	17,518	88,247	86,487	64,722	21,765	פיקדונות הציבור
2,833	2,792	1,978	814	6,515	6,396	6,141	255	פיקדונות מבנקים
268	234	233	1	231	207	205	2	פיקדונות הממשלה
								ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת
972	972	-	972	-	-	-	-	הסכמי רכש חוזר
4,271	4,430	4,430	-	5,308	4,825	4,825	-	איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
5,179	5,179	-	5,179	4,303	4,303	-	4,303	התחייבויות פיננסיות אחרות
96,429	95,749	71,265	24,484	104,604	102,218	75,893	26,325	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות

(1) מכשירים פיננסיים שבהם היתרה במאזן היא אומדן לשווי הוגן. לפרטים נוספים ראה 2 לעיל.

(2) מכשירים פיננסיים אחרים.

ביאור 21 - בעלי עניין וצדדים קשורים - מאוחד

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. יתרות

ליום 31 בדצמבר 2009								
צדדים קשורים				בעלי עניין				
המוחזקים על ידי הבנק				מחזיקי מניות בעלי שליטה				
חברות כלולות		⁽⁴⁾ אחרים		דירקטורים ומנהל כללי		דירקטורים ומנהל כללי		
היתרה	הגבוהה	היתרה	הגבוהה	היתרה	הגבוהה	היתרה	הגבוהה	
ביותר	ביותר	ביותר	ביותר	ביותר	ביותר	ביותר	ביותר	
במשך	במשך	במשך	במשך	במשך	במשך	במשך	במשך	
השנה ⁽¹⁾	השנה ⁽¹⁾	השנה ⁽¹⁾	השנה ⁽¹⁾	השנה ⁽¹⁾	השנה ⁽¹⁾	השנה ⁽¹⁾	השנה ⁽¹⁾	
נכסים								
30	25	85	41	5	5	-	-	אשראי לציבור
12	12	-	-	-	-	-	-	השקעות בחברה כלולה (לרבות כתבי התחייבויות נדחים)
התחייבויות								
6	1	23	9	22	22	32	32	פיקדונות הציבור
-	-	-	-	65	42	2,996	2,996	מניות (כלול בהון העצמי) ⁽²⁾
1	-	107	40	3	3	1	-	מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ⁽³⁾

(1) על בסיס יתרות לסוף כל חודש.

(2) סיכויי אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, כפי שחושב לצורך מגבלות של לווה בודד.

(3) חלקם של בעלי עניין וצדדים קשורים בהון הבנק.

(4) תאגיד שבעל עניין מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק או מכח ההצבעה בו, או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים שלו.

ביאור 21 - בעלי עניין וצדדים קשורים – מאוחד (המשך)

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

א. יתרות

ליום 31 בדצמבר 2008							
צדדים קשורים				בעלי עניין			
המוחזקים על ידי הבנק				מחזיקי מניות בעלי שליטה דירקטורים ומנהל כללי אחרים ⁽⁴⁾			
חברות כלולות							
היתרה	היתרה	היתרה	היתרה	היתרה	היתרה	היתרה	היתרה
הגבוהה	הגבוהה	הגבוהה	הגבוהה	הגבוהה	הגבוהה	הגבוהה	הגבוהה
ביותר	ביותר	ביותר	ביותר	ביותר	ביותר	ביותר	ביותר
לתאריך	לתאריך	לתאריך	לתאריך	לתאריך	לתאריך	לתאריך	לתאריך
במשך	במשך	במשך	במשך	במשך	במשך	במשך	במשך
השנה ⁽¹⁾	השנה ⁽¹⁾	השנה ⁽¹⁾	השנה ⁽¹⁾	השנה ⁽¹⁾	השנה ⁽¹⁾	השנה ⁽¹⁾	השנה ⁽¹⁾
נכסים							
50	31	100	75	6	5	6	-
אשראי לציבור							
השקעות בחברה כלולה							
11	11	-	-	-	-	-	-
(לרבות כתבי התחייבויות נדחים)							
התחייבויות							
3	2	59	5	8	7	22	22
פיקדונות הציבור							
-	-	-	-	65	65	2,719	2,719
מניות (כלול בהון העצמי) ⁽²⁾							
1	1	177	107	3	3	1	1
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ⁽³⁾							

(1) על בסיס יתרות לסוף כל חודש.

(2) סיכויי אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, כפי שחושב לצורך מגבלות של לווה בודד.

(3) חלקם של בעלי עניין וצדדים קשורים בהון הבנק.

(4) תאגיד שבעל עניין מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק או מכח ההצבעה בו, או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים שלו.

ביאור 21 - בעלי עניין וצדדים קשורים – מאוחד (המשך)

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. בדוח רווח והפסד

תוצאות פעולות מימון (לפני הפרשה לחובות מסופקים) והוצאות תפעוליות בעסקאות של הבנק וחברות מאוחדות שלו עם בעלי עניין וצדדים קשורים :

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2007			2008			2009		
צדדים קשורים המוחזקים על ידי הבנק			צדדים קשורים המוחזקים על ידי הבנק בעלי עניין			צדדים קשורים המוחזקים על ידי הבנק בעלי עניין		
חברות כלולות	אחרים	בעלי שליטה	חברות כלולות	אחרים	בעלי שליטה	חברות כלולות	אחרים	בעלי שליטה
4	9	-	4	(13)	-	3	11	-
-	4	-	-	2	1	-	-	-
4	5	-	4	(15)	(1)	3	11	-
-	16	-	-	18	-	-	29	-

ג. הטבות לבעלי עניין (מהבנק ומחברות מוחזקות):

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר						
2007		2008		2009		
סך הטבות	סך מקבלי הטבות	סך הטבות	סך מקבלי הטבות	סך הטבות	סך מקבלי הטבות	סך מקבלי הטבות
שכר לדירקטורים ומנהל כללי						
יושב ראש הדירקטוריון ומנהל כללי המועסקים בבנק ⁽¹⁾						
13	2	11	2	21	2	-
-	-	-	-	-	-	-
דירקטורים המועסקים בקבוצת הבנק						
דירקטורים שאינם מועסקים בקבוצת הבנק						
2	12	5	12	5	13	-

(1) בהתאם להסכם העסקתו זכאי המנהל הכללי לאופציות לרכישת מניות הבנק, בהתאם לתוכניות אשר אושרו בועדת הביקורת ובדירקטוריון של הבנק ביום 30 בנובמבר 2008. לפרטים ראה ביאור 16 א.1.

למיטב ידיעתו של הבנק, עסקאות עם צדדים קשורים נעשו במהלך העסקים הרגיל, בתנאי שוק ובתנאים דומים לתנאי עסקאות עם גורמים שאינם קשורים בבנק. ההכנסה או ההוצאה הקשורה בעסקאות אלה כלולה בסעיפים המתאימים בדוח רווח והפסד.

ביאור 22 - רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

		הבנק			מאוחד		
2007	2008	2009	2007	2008	2009		
א. בגין נכסים⁽¹⁾							
3,804	4,478	4,379	4,087	4,953	4,544	מאשראי לציבור	
(1)	1	(4)	(1)	1	(4)	מאשראי לממשלה	
84	124	(82)	84	125	(80)	מפיקדונות בבנק ישראל וממזומנים	
(163)	(479)	(127)	(239)	(487)	(66)	מפיקדונות בבנקים	
5	1	3	5	1	3	מניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	
173	(12)	112	174	67	225	מאגרות חוב	
3,902	4,113	4,281	4,110	4,660	4,622		
ב. בגין התחייבויות⁽¹⁾							
(2,074)	(1,992)	(2,324)	(2,048)	(2,085)	(2,316)	על פיקדונות הציבור	
(22)	(18)	(15)	(22)	(17)	(15)	על פיקדונות הממשלה	
(40)	(8)	-	(40)	(8)	-	על פיקדונות מבנק ישראל	
(141)	501	258	(160)	467	374	על פיקדונות מבנקים	
-	(7)	-	-	(7)	-	מניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	
(319)	(412)	(458)	(460)	(604)	(692)	על אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים	
(2,596)	(1,936)	(2,539)	(2,730)	(2,254)	(2,649)		
ג. בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ופעילויות גידור							
(44)	(426)	79	(44)	(426)	59	הכנסות (הוצאות), נטו, בגין מכשירים נגזרים-ALM ⁽²⁾	
403	54	6	403	67	6	הכנסות, נטו, בגין מכשירים נגזרים אחרים	
359	(372)	85	359	(359)	65		
ד. אחר							
81	85	92	85	92	95	עמלות מעסקי מימון	
						הכנסות מימון מגביית ריבית פגורים	
45	47	35	45	47	35	מהלוואות לבודדים	
124	106	120	126	108	120	הכנסות ריבית בגין חובות בעייתיים	
54	30	101	57	21	137	הכנסות מימון אחרות	
(25)	(30)	(39)	(26)	(26)	(40)	הוצאות מימון אחרות	
279	238	309	287	242	347		
1,944	2,043	2,136	2,026	2,289	2,385	סך כל הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים	
(8)	5	(5)	(20)	12	2	מזה: הפרשי שער, נטו	

(1) כולל מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור.

(2) מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

ביאור 22 - רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק			מאוחד			
2007	2008	2009	2007	2008	2009	
ה. פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באיגרות חוב						
הכנסות מימון על בסיס צבירה מאיגרות חוב:						
175	(14)	107	176	64	220	זמינות למכירה
(2)	2	5	(2)	3	5	למסחר
173	(12)	112	174	67	225	סך הכל כלול ברווח מפעילות מימון בגין נכסים
הכנסות מימון אחרות:						
26	15	31	26	15	67	רווחים ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה
(114)	(215)	(47)	(114)	(215)	(47)	הפרשה לירידת ערך איגרות חוב זמינות למכירה
(2)	3	5	(2)	3	5	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב למסחר, נטו
(90)	(197)	(11)	(90)	(197)	25	סך הכל כלול בהכנסות מימון אחרות
83	(209)	101	84	(130)	250	סך הכל מהשקעות באיגרות חוב
ו. פירוט ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הרווח מפעילות מימון						
33	(136)	(26)	33	(136)	(26)	הכנסות (הוצאות) מימון בגין נכסים (סעיף א')

ביאור 23 - עמלות תפעוליות לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק			מאוחד			
2007	2008	2009	2007	2008	2009	
212	229	248	212	236	268	דמי ניהול חשבון ⁽¹⁾
109	111	121	109	115	129	הפרשי המרה
84	89	95	84	108	130	הכנסות מכרטיסי אשראי
110	112	117	116	121	124	טיפול באשראי ובעריכת חוזים
13	16	17	13	16	17	שירותים ממוחשבים, מידע ואישורים
42	38	35	44	40	37	פעולות סחר חוץ ושירותים מיוחדים במטבע חוץ
189	193	221	205	218	268	הכנסות מפעולות בניירות ערך
105	102	107	112	110	111	עמלות גביה על אשראי מכספי האוצר
⁽²⁾ 26	⁽²⁾ 21	23	⁽²⁾ 26	⁽²⁾ 23	28	עמלות הפצת קרנות נאמנות
-	-	-	42	38	40	עמלות הפצת ביטוח דירות
54	48	43	72	79	78	עמלות הפצת ביטוח חיים
⁽²⁾ 21	-	-	⁽²⁾ 28	-	-	דמי ניהול קופות גמל
⁽²⁾ 20	⁽²⁾ 23	26	⁽²⁾ 20	⁽²⁾ 34	49	דמי תפעול קופות גמל
16	15	21	25	23	28	עמלות אחרות
1,001	997	1,074	1,108	1,161	1,307	סך כל העמלות התפעוליות

(1) במטבע ישראלי ובמטבע חוץ.

(2) סווג מחדש.

ביאור 24 - רווחים מהשקעות במניות, נטו

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק			מאוחד			
2007	2008	2009	2007	2008	2009	
9	18	100	9	17	100	רווחים ממכירת מניות זמינות למכירה
(1)	(3)	(13)	(1)	(3)	(13)	הפרשה לירידת ערך של מניות זמינות למכירה
57	32	27	57	32	27	דיבדנד ממניות זמינות למכירה
65	47	114	65	46	114	סך הכל רווחים מהשקעות במניות, נטו

ביאור 25 - הכנסות אחרות לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

		הבנק			מאוחד		
(1) 2007	(1) 2008	2009	(1) 2007	(1) 2008	2009		
-	-	-	-	-	8	עודף הכנסות מיעודה לפיצויים על הוצאות להשלמת עתודות לפיצויים	
1	1	1	-	-	-	דמי ניהול מחברות מאוחדות	
3	3	5	3	3	5	הכנסות משרותי אבטחה	
-	-	-	5	4	5	שכר נאמנות	
-	-	-	5	4	8	דמי ניהול	
4	6	5	4	11	17	אחרות	
8	10	11	17	22	43	סך כל ההכנסות האחרות	

(1) סווג מחדש.

ביאור 26 - משכורות והוצאות נלוות לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

		הבנק			מאוחד		
(3)2007	(3) 2008	2009	(3)2007	(3) 2008	2009		
787	785	815	835	883	945	משכורות (לרבות מענקים)	
18	14	58	18	15	59	הוצאה הנבעת מעסקאות תשלום מבוסס מניות ⁽¹⁾	
115	129	165	122	146	185	פיצויים, תגמולים, פנסיה, קרן השתלמות וחופשה	
173	190	224	179	207	250	ביטוח לאומי ומס שכר	
13	10	12	13	14	19	הוצאות נלוות אחרות	
						השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות, עקב שינויים	
2	2	2	2	8	2	בשכר בשנת החשבון	
-	-	170	-	-	170	הוצאות פרישה מרצון ⁽²⁾	
1,108	1,130	1,446	1,169	1,273	1,630	סך כל המשכורות וההוצאות הנלוות	
38	34	34	54	49	48	מזה: משכורות והוצאות נלוות בחו"ל	

(1) ראה ביאור 16 א.

(2) ראה ביאור 16 י.

(3) סווג מחדש.

ביאור 27 - הוצאות אחרות לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק			מאוחד			
2007	2008	2009	2007	2008	2009	
41	45	50	46	57	62	שיווק ופרסום
36	35	36	37	42	47	תקשורת
25	21	15	30	50	82	מחשב
18	18	19	20	23	25	משרדיות
15	13	19	16	15	20	ביטוח
61	69	68	67	78	79	משפטיות, ביקורת חשבונות וייעוץ מקצועי
2	5	5	3	6	6	שכר חברי דירקטוריון ודמי השתתפות בישיבות
7	6	6	7	7	8	הדרכה והשתלמויות
37	28	26	37	28	26	עמלות
31	35	37	32	36	37	רכב ונסיעות
(1) 5	(1) 9	14	(1) 5	(1) 9	14	הפחתת מוניטין
(1) 47	(1) 55	46	(1) 48	(1) 56	47	שונות
325	339	341	348	407	453	סך כל ההוצאות האחרות

(1) סווג מחדש

ביאור 28 - הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

הבנק			מאוחד			
2007	2008	2009	2007	2008	2009	
						א. ההרכב
						מיסים שוטפים -
307	303	373	339	359	410	בגין שנת החשבון
(1)	(8)	(15)	-	(10)	(18)	בגין שנים קודמות
306	295	358	339	349	392	סך כל המיסים השוטפים
						שינויים במיסים נדחים -
29	9	(111)	29	7	(106)	בגין שנת החשבון
335	304	247	368	356	286	סך כל הפרשה למיסים על הכנסה
-	7	3	6	12	7	מזה - הפרשה למיסים בחו"ל (כולל מיסים נדחים)

ביאור 28 - הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות (המשך) לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. התאמה בין סכום המס התיאורטי, שהיה חל אילו הרווח מפעולות רגילות היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטוטורי, החל על בנק בישראל, לבין ההפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות, כפי שנזקפה בדוח רווח והפסד:

הבנק			מאוחד			
2007	2008	2009	2007	2008	2009	
38.53%	36.80%	36.21%	38.53%	36.80%	36.21%	שיעור המס הסטטוטורי החל על בנק בישראל
365	295	252	405	357	302	סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי
						מס (חסכון מס) בגין:
(33)	-	-	(39)	-	-	תוספת (ניכוי) בשל אינפלציה
						הכנסות חברות בת:
-	-	-	(5)	(5)	(6)	בארץ
-	-	-	(1)	(5)	(3)	בחו"ל
(7)	5	7	(7)	5	6	הפרשה מיוחדת ונוספת לחובות מסופקים
(2)	(1)	(10)	(2)	(1)	(10)	הכנסות פטורות
(4)	(3)	(2)	(4)	(3)	(2)	הפרשי תיאום פחת, הפחתות ורווח הון
4	13	7	5	14	8	הוצאות אחרות לא מוכרות
7	10	2	7	10	2	הפרשי עיתוי והפסדים שלא נרשמו בגינם מיסים נדחים
12	6	-	12	7	-	מס רווח על מס שגר, נטו ⁽¹⁾
(1)	(8)	(15)	-	(10)	(18)	מיסים בגין שנים קודמות
3	-	10	3	-	11	שינוי יתרת מיסים נדחים עקב שינוי בשיעור המס
(9)	(13)	(4)	(6)	(13)	(4)	הפרשי תיאום נכסים כספיים והפרשים אחרים, נטו
335	304	247	368	356	286	סך כל ההפרשה למיסים על הכנסה

(1) ראה סעיף ד', להלן.

ביאור 28 - הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות (המשך) לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ג. ביום 25 ביולי 2005 התקבל בכנסת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מספר 147) התשס"ה-2005 (להלן: "התיקון"). התיקון קובע כי יוגבר קצב הפחתת שיעור מס החברות, כמפורט להלן: בשנת 2006 - 31% (במקום 32%), בשנת 2007 - 29%, בשנת 2008 - 27%, בשנת 2009 - 26% ומשנת 2010 ואילך - 25%.

ביום 27 ביוני 2006 חתם שר האוצר על צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (תיקון), התשס"ו-2006, הקובע כי שיעור מס הרווח יופחת משיעור של 17% לשיעור של 15.5% באופן המפורט בצו.

ביום 14 ביולי 2009, עבר בכנסת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט - 2009, אשר קבע, בין היתר, הפחתה הדרגתית נוספת של שיעור מס החברות עד ל- 18% בשנת המס 2016 ואילך. כמו כן, פורסם ביום 1 ביולי 2009 ברשומות צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (הוראת שעה), התשס"ט - 2009, וביום 31 בדצמבר 2009 פורסם תיקון לצו כאמור. בהתאם לצו המתוקן, יעמוד מס הרווח, בכל אחת מהשנים 2009 ו-2010, על שיעור ממוצע של 16%.

בעקבות התיקונים האמורים, שונו שיעורי המס הסטטוטורי החלים על תאגידים בנקאיים, והם יעמדו על השיעורים כדלקמן:

שנת המס	שיעור המס הסטטוטורי
2009	36.21%
2010	35.34%
2011	34.20%
2012	33.33%
2013	32.47%
2014	31.60%
2015	30.74%
2016 ואילך	29.00%

השפעת השינוי במס השכר החל מיום 1 ביולי 2009 הביאה לגידול בהוצאות השכר בשנת 2009 בסך של כ-7 מיליון שקלים חדשים. כמו כן, השפעת השינוי בשיעורי המס על יתרות המיסים הנדחים גרמה להוצאת מס בסך של כ-10 מיליון שקלים חדשים בשנת 2009.

ד. ביום 26 בפברואר 2008 התקבל בכנסת חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) (תיקון מס' 20) (הגבלת תקופת התחולה), התשס"ח - 2008 (להלן - "התיקון"), לפיו תחולתו של חוק התיאומים בשל אינפלציה תסתיים בשנת המס 2007, ומשנת המס 2008 לא יחולו עוד הוראות החוק, למעט הוראות המעבר שמטרתן למנוע עיוותים בחישובי המס.

ביאור 28 - הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות (המשך) לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

בהתאם לתיקון, החל משנת המס 2008, לא מחושבת עוד התאמה של ההכנסות לצרכי מס לבסיס מדידה ריאלי. כמו כן, הופסקה ההצמדה למדד של סכומי הפחת על נכסים קבועים ושל סכומי הפסדים מועברים לצרכי מס. סכומים אלה הותאמו עד למדד של סוף שנת המס 2007, והצמדתם למדד הופסקה ממועד זה ואילך. במסגרת התיקון בוצעו גם תיקונים להגדרות "רווח" ו"שכר" בחוק מס ערך מוסף. בהתאם לתיקונים, בחישוב הרווח לצרכי מס רווח מנוכה מס השכר ששולם על ידי המוסד הכספי. כמו כן, תשלום חלק המעביד בדמי ביטוח ששילם בעד עובדו לפי חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995 (להלן: חוק הביטוח לאומי), מחויב במס שכר. השפעת ביטול חוק התאומים בשל אינפלציה, נכון ליום 31 בדצמבר 2009, מוערכת בהקטנת הרווח הנקי של הבנק בכ-19 מיליוני שקלים חדשים בגין כל עליית מדד שנתית בשיעור 1%.

ה. לבנק שומות סופיות או שנחשבות ככאלה עד וכולל שנת המס 2007. לבנק אדנים לשעבר שומות סופיות עד וכולל שנת המס 2006. לבנק יהב שומות סופיות עד וכולל שנת 2002.

ו. בעקבות מיזוג חברת ההשקעות עם הבנק, נכלל בשנת 2004 נכס מס ("מס נדחה") בסך 25 מיליוני שקלים חדשים, בגין הפסדים צבורים בחברת ההשקעות הניתנים לקיזוז לצרכי מס כנגד רווחי הבנק במשך 10 שנים. מלבד זאת, הפסדים נוספים לצרכי מס בהיקף כולל של כ-51 מיליוני שקלים חדשים שנצברו בחברת ההשקעות, מקוזזים אף הם לצרכי מס, בהתקיים תנאים מסויימים שנקבעו באישור נציבות מס הכנסה, במשך תקופה של 10 שנים. בגין סכומים אלו לא נרשמו מסים נדחים. ביום 6 במרץ 2006 התקבל אישור מרשויות מס הכנסה, על עמידה בתנאי המיזוג של חברת ההשקעות של בנק המזרחי בע"מ.

ז. בעקבות מיזוג "טפחות" בנק למשכנתאות לישראל בע"מ ביום 1 בינואר 2005, התקבל ביום 4 בפברואר 2007 אישור מרשויות מס הכנסה, על עמידה בתנאי המיזוג.

ח. במסגרת מיזוג בנק אדנים למשכנתאות בע"מ (הושלם ביום 23 בפברואר 2009), התקבל ביום 1 בפברואר 2009 אישור מרשויות מס הכנסה על עמידה בתנאי המיזוג. יצוין כי כאמור לעיל בסעיף ה', לבנק אין שומות סופיות לשנת 2009.

ט. סכום ההתאמה של נכסים לא כספיים שהפחתתם לא תותר בניכוי כהוצאה לצרכי מס בעתיד ושביגיה נקבע, שאין ליצור עתודה למסים נדחים:

הבנק		מאוחד		
2008	2009	2008	2009	
54	53	54	53	יתרה לתחילת השנה
(1)	(1)	(1)	(1)	הסכום שלא הותר בשנת החשבון
53	52	53	52	יתרה לסוף השנה

ביאור 28 - הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות (המשך) לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

י. יתרות מיסים נדחים לקבל ועתודה למיסים נדחים

הבנק		מאוחד						
31 בדצמבר		31 בדצמבר						
שיעור מס ממוצע ב-%		יתרות		שיעור מס ממוצע ב-%		יתרות		
2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	
מיסים נדחים בגין:								
-	35.3	-	10	35.9	35.3	10	10	הפרשה ספציפית לחובות מסופקים ⁽¹⁾
34.6	35.3	23	67	34.6	35.3	30	72	הפרשה לחופשה, מענקי יובל וזכויות עובדים ⁽¹⁾
35.1	32.6	148	179	35.1	32.6	153	179	עודף עתודה לזכויות עובדים בעת פרישה, נטו ⁽¹⁾
35.9	35.3	36	32	35.9	35.3	36	32	ניירות ערך אחרים ⁽³⁾⁽¹⁾
25.0	18.0	(11)	(15)	25.0	18.0	(11)	(15)	התאמת נכסים לא כספיים בני פחת ⁽²⁾
35.9	35.3	(14)	57	35.9	35.3	(14)	57	אחר- מפריטים כספיים ⁽⁴⁾⁽²⁾⁽¹⁾
35.9	35.3	16	16	35.9	35.3	20	19	אחר- מפריטים לא כספיים, נטו ⁽¹⁾
35.8	34.7	198	346	35.7	34.7	224	354	סך כל המיסים הנדחים

מיסים נדחים שנכללו -

35.3	34.0	237	383	35.3	34.0	263	391	(1) במיסים נדחים לקבל במסגרת סעיף "נכסים אחרים"
25.0	27.9	(39)	(37)	25.0	27.9	(39)	(37)	(2) כעתודה למיסים נדחים במסגרת סעיף "התחייבויות אחרות"
35.8	34.7	198	346	35.7	34.7	224	354	מיסים נדחים, נטו

(3) שינויים בסעיף זה בסך 34 מיליוני שקלים חדשים הנובעים מהתאמת ניירות ערך זמינים למכירה לשווי הוגן (שנה קודמת - 66 מיליוני שקלים חדשים) נקפו לסעיף נפרד בהון העצמי.

(4) שינויים בסעיף זה בסך 7 מיליוני שקלים חדשים הנובעים מרווחים נטו מגידור תזרים מזומנים (שנה קודמת - 28 מיליוני שקלים חדשים) נקפו לסעיף נפרד בהון העצמי.

ביאור 29 - רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות לאחר מס לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

			מאוחד			
			הבנק			
2007	2008	2009	2007	2008	2009	
333	-	-	385	-	-	רווחים ממכירת פעילות קופות הגמל ⁽¹⁾
3	-	-	3	-	-	רווח ממכירת מניות של חברות מוחזקות
11	-	-	21	3	-	רווח הון ממכירת בניינים וציוד
-	(1)	-	-	(1)	-	הפסד הון ממכירת בניינים וציוד
ביטול הפרשה (הפרשה) להפסדים צפויים על בניינים העומדים						
(14)	1	(2)	(14)	1	(2)	למכירה ונכסים בשכירות שאינם בשימוש
333	-	(2)	395	3	(2)	רווח (הפסד) לפני מיסים
הפרשה למיסים על רווח מפעולות בלתי רגילות:						
8	-	-	32	1	-	מיסים שוטפים
123	-	-	123	-	-	מיסים נדחים
131	-	-	155	1	-	סך כל ההפרשה למיסים
202	-	(2)	240	2	(2)	רווח לאחר מיסים
חלק ברווחים נטו, מפעולות בלתי רגילות של חברות מאוחדות,						
25	1	-	-	-	-	לאחר מיסים
חלקם של בעלי מניות חיצוניים ברווחים מפעולות בלתי רגילות						
-	-	-	(13)	(1)	-	של חברות מאוחדות, לאחר מיסים
227	1	(2)	227	1	(2)	רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים

(1) לענין מכירת פעילות קופות הגמל ראה ביאור 6 ה. (2).

ביאור 30 - רווח למניה רגילה לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

מאוחד		
סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)		
2007	2008	2009

הרווח הנקי בחישוב הרווח למניה:

רווח בסיסי			
681	601	532	רווח נקי מפעולות רגילות
227	1	(2)	רווח מפעולות בלתי רגילות, לאחר מיסים
908	602	530	סך הכל רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של התאגיד הבנקאי

רווח מדולל			
681	601	532	רווח נקי מפעולות רגילות
227	1	(2)	רווח מפעולות בלתי רגילות, לאחר מיסים
908	602	530	סך הכל רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של התאגיד הבנקאי

הרווח למניה:

רווח בסיסי			
3.08	2.7	2.39	רווח נקי מפעולות רגילות
1.03	0.01	(0.01)	רווח מפעולות בלתי רגילות, לאחר מיסים
4.11	2.71	2.38	סך הכל רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של התאגיד הבנקאי

רווח מדולל			
3.03	2.68	2.38	רווח נקי מפעולות רגילות
1.01	0.01	(0.01)	רווח מפעולות בלתי רגילות, לאחר מיסים
4.04	2.69	2.37	סך הכל רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של התאגיד הבנקאי

2007	2008	2009	
			(1) ממוצע משוקלל של מספר המניות
220,692,404	222,440,565	222,860,761	ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימש בחישוב הרווח הבסיסי
224,888,741	223,784,023	223,506,949	ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימש בחישוב המדולל

(1) ללא 2,500,000 מניות שנרכשו על ידי הבנק ברכישה עצמית. לפרטים, ראה ביאור 13.

ביאור 31 - מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים - מאוחד

מגזרי הפעילות של קבוצת הבנק

הבנק מנהל את פעילותו בשישה מגזרי פעילות עיקריים, הנבדלים ביניהם במאפייני הלקוחות וסוגי השירותים הבנקאיים הנדרשים להם וביחידה הארגונית האחראית לטיפול בכל אחד מהמגזרים. הגדרת מגזרי הפעילות מבוססת על המבנה הארגוני של הבנק, כמפורט להלן. הפעילות בששת מגזרי הפעילות כוללת את כל תחומי הפעילות הבנקאית, לרבות מתן שירותים פיננסיים בסיסיים (הלוואות ופיקדונות), פעילות בניירות ערך עבור לקוחות, פעילות במכשירים נגזרים וכן שירותים בנקאיים ייחודיים המיועדים לענות על צרכים בתחומי פעילות מוגדרים. הפעילות במגזרים השונים מתבצעת באמצעות סניפי הבנק, חדר העסקאות, המוקדים העסקיים, יחידות המטה בבנק והחברות הבנות בארץ ובחוץ לארץ.

מגזרי הפעילות של הבנק הם:

מגזר משקי הבית - באחריות החטיבה הקמעונאית. המגזר כולל את הלקוחות הפרטיים הקטנים ואת תחום המשכנתאות. במסגרת החטיבה ניתנים ללקוחות המגזר שרותי בנקאות ומוצרים פיננסיים מתאימים, לרבות בתחום המשכנתאות.

מגזר עסקים קטנים - באחריות החטיבה הקמעונאית, המטפלת גם בלקוחות עסקיים קטנים, המתאפיינים בהיקף חבות נמוך מ-6 מיליוני שקלים חדשים, במחזור מכירות נמוך מ-30 מיליוני שקלים חדשים וביתרת נכסים נזילים נמוכה מ-10 מיליוני שקלים חדשים. ללקוחות המגזר ניתנים שרותי בנקאות ומוצרים פיננסיים, לרבות שרותי בנקאות מסחרית בהתאם לצורכיהם.

בנקאות פרטית - הטיפול בבנקאות הפרטית נמצא באחריות סקטור פעילות בינלאומית ובנקאות פרטית בחטיבה הפיננסית. על לקוחות סקטור בנקאות פרטית נמנים בעיקר לקוחות פרטיים שלהם היקפי נכסים נזילים (בעיקר פיקדונות לטווחים קצרים והשקעות בניירות ערך) בסכומים העולים על 2.5 מיליוני שקלים חדשים. ללקוחות מגזר זה, המתאפיינים בעושר פיננסי גבוה, מציע הבנק נגישות לשירותים ומוצרים ייחודיים בתחומי הפעילות בשוק ההון, הייעוץ וניהול ההשקעות.

בנקאות מסחרית - הטיפול בלקוחות המגזר, חברות פרטיות וציבוריות בגודל בינוני (Middle Market) ובהיקף בינוני של חבות, מתבצע בחטיבה לבנקאות עסקית, בעיקר בסקטור עסקים, הפועל באמצעות שישה מוקדים עסקיים הפרוסים ברחבי הארץ. לקוחות עסקיים משויכים לסקטור עסקים בעיקר על פי תבחינים הכוללים היקף חבות שבין 6 ל-25 מיליוני שקלים חדשים, מחזור מכירות בין 30 לבין 120 מיליוני שקלים חדשים, או יתרת נכסים נזילים בין 10 לבין 40 מיליוני שקלים חדשים. לקוחות המגזר הפועלים בענף הנדל"ן, מקבלים שירות מסקטור בניה ונדל"ן שבחטיבה העסקית, המתמחה במתן שירותים ייחודיים לענף זה.

בנקאות עסקית - סקטור תאגידי גדולים שבחטיבה העסקית, אחראי על מגזר הבנקאות העסקית, בו מתרכז הטיפול בלקוחות העסקיים הגדולים ביותר. התבחינים שעל פיהם מתקבלת החלטה לשייך לקוח לסקטור תאגידי כוללים היקף חבות הגבוה מ-25 מיליוני שקלים חדשים, מחזור מכירות מעל 120 מיליוני שקלים חדשים, או יתרת נכסים נזילים בהיקף של למעלה מ-40 מיליוני שקלים חדשים. מגזר זה מספק את מכלול השירותים הבנקאיים והפיננסיים לחברות מהגדולות במשק, במגוון ענפי המשק, ובהיקפי חבות גבוהים באופן יחסי. לקוחות המגזר הפועלים בענף הנדל"ן, מקבלים שירות מסקטור בניה ונדל"ן שבחטיבה העסקית, המתמחה במתן שירותים ייחודיים לענף זה.

ניהול פיננסי - הפעילות במגזר זה כוללת, בין היתר, את ניהול הנכסים וההתחייבויות והחשיפות לסיכונים שוק, ניהול תיק הנוסטרו, ניהול הנזילות ופעילות חדר העסקאות בשוקי הכספים וההון. המגזר באחריות החטיבה הפיננסית, למעט השקעות בתאגידים ריאליים אשר באחריות החטיבה העסקית.

ביאור 31 - מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים - מאוחד (המשך)

המוצרים העיקריים המוצעים במסגרת מגזרי הפעילות השונים של הבנק הם:

- **בנקאות ופיננסים** - מכלול השירותים הבנקאיים המוצעים ללקוחות פרטיים ולתאגידים, לרבות ניהול חשבונות עו"ש וחח"ד, העמדת אשראי וערביות לסוגיהם, קבלת פיקדונות, פעילות סחר חוץ ('יבוא, יצוא, אשראי דוקומנטרי וכדומה), פעילות במכשירים נגזרים, לרבות מסחר במטבעות ובריבית ועוד.
- **שוק ההון** - פעילות בניירות ערך עבור לקוחות בבורסות בארץ ובעולם, שירותי תפעול לקופות גמל והפצה של קרנות נאמנות (ניהול קופות גמל וקרנות נאמנות עד למכירתן), המשמשות אפיקי השקעה ללקוחות הבנק.
- **כרטיסי אשראי** - מכלול המוצרים הפיננסיים והשירותים הבנקאיים הניתנים בקשר עם כרטיסי האשראי המונפקים ללקוחות הבנק על ידי חברות כרטיסי האשראי בארץ.
- **משכנתאות** - הלוואות לדיור המובטחות במשכון דירת מגורים, הן מכספי הבנק והן במסגרת תכניות הסיוע הממשלתיות.
- **בנייה ונדל"ן** - פעילות בנקאית מול חברות בתחום הנדל"ן, וכן שירותים בנקאיים "יחודיים בתחום הנדל"ן, לרבות מימון הקמת פרויקטים של נדל"ן בשיטת הליווי הסגור.

העקרונות על פיהן מיוחסות היתרות, ההכנסות וההוצאות ללקוחות במערכת הם כדלקמן:

- הכנסות ריבית מאשראי והוצאות ריבית על פיקדונות מיוחסות ישירות ללקוח. בגין אשראי מיוחסת ללקוחות הוצאה בגובה עלות המקורות, כנגד זיכוי בין-מגזרי למגזר הניהול הפיננסי. בגין פיקדונות מיוחסת ללקוחות הכנסה בגובה עלות המקורות, כנגד חיוב בין-מגזרי למגזר הניהול הפיננסי. כל אחד מהמגזרים מזוכה בגין ההון המיוחס לפעילותו, כנגד חיוב מגזר הניהול הפיננסי. צריכת ההון נמדדת על פי ההיקף הממוצע נכסי הסיכון המנוהלים במגזר (החישוב עד תום שנת 2009 בוצע במונחי באזל I).
- בפעילות במכשירים נגזרים מיוחסת ללקוח רווחיות בגובה המרווח המגולם במחיר המכשיר הנגזר המצוטט ללקוח. רווחים הנובעים משינויים בשווי ההוגן של הנגזרים מיוחסים לניהול הפיננסי.
- רווחים והפסדים מהשקעות הבנק בניירות ערך ומפוזיציות אסטרטגיות מיוחסים לניהול הפיננסי.
- ההפרשה לחובות מסופקים מיוחסת ישירות ללקוחות שבגינם היא בוצעה.
- הכנסות מעמלות והכנסות אחרות משויכות ספציפית ללקוחות.
- הוצאות שכר, אחזקת מבנים והוצאות אחרות המשויכות ספציפית לסניפים, מועמסות על לקוחות הסניף.
- הוצאות השכר של עובדי המטה, הוצאות האחזקה וההוצאות האחרות שאינן מתייחסות ספציפית לסניפים, מועמסות על הלקוחות בהתאם לבסיסי העמסה מתאימים.
- הוצאות המיוחסות ישירות לסניפי הבנק, לרבות משכורות ונלוות, שכר דירה ואחזקה, יוחסו למגזרים השונים כהוצאות בין-מגזריות, בהתאם לשייך המגזרי של הלקוחות המטופלים באותם סניפים.

ביאור 31 - מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים - מאוחד (המשך)

- ההפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות יוחסה באופן יחסי ללקוחות לפי שעור המס האפקטיבי, ובהתחשב בהשפעות מס המתייחסות למגזרים מסוימים ולא לכלל פעילות הבנק.
- התשואה להון מחושבת כיחס שבין הרווח הנקי לבין ההון העצמי המיוחס. ההון העצמי מיוחס על בסיס נכסי הסיכון הממוצעים של הלקוחות (החישוב עד תום שנת 2009 בוצע במונחי באזל I).
- יתרות מאזניות ויתרות נכסים בניהול שויכו ספציפית ללקוחות.
- הרכוש הקבוע מיוחס בהתאם למפתחות העמסה מתאימים.

על מנת לנתח את תוצאות פעילות הבנק על פי חיתוכים רלוונטיים, שויכו הלקוחות ליחידות הארגוניות האחראיות על הטיפול בהם. הנתונים המוצגים להלן לפי מגזרי פעילות מבוססים על המבנה הארגוני של הבנק, על שיוך הלקוחות ליחידות השונות ומכאן למגזרי הפעילות, ועל ייחוס התוצאות והיתרות ללקוחות ולמגזרים במערכת מדידת הרווחיות.

ביאור 31 - מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים - מאוחד (המשך) לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. מידע על מגזרי הפעילות

סך הכל מאוחד	ניהול פיננסי	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	עסקים קטנים	בנקאות פרטית	משקי בית	
							רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
2,385	(1,326)	610	203	301	(37)	2,634	מחיצוניים
-	1,533	(31)	(65)	(4)	79	(1,512)	בינמגזרי
2,385	207	579	138	297	42	1,122	רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
1,464	144	215	48	199	55	803	הכנסות תפעוליות ואחרות
3,849	351	794	186	496	97	1,925	סך הכנסות
375	-	194	14	72	1	94	הפרשה לחובות מסופקים
							הוצאות תפעוליות ואחרות
2,640	247	224	67	429	54	1,619	מחיצוניים
-	7	75	65	(43)	1	(105)	בינמגזרי
2,640	254	299	132	386	55	1,514	סך הכל הוצאות תפעוליות אחרות
834	97	301	40	38	41	317	רווח מפעולות רגילות לפני מיסים
286	33	103	13	14	14	109	הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
548	64	198	27	24	27	208	רווח מפעולות רגילות לאחר מיסים
							חלק בהפסדים, נטו, מפעולות רגילות של חברות מוחזקות
(1)	(1)	-	-	-	-	-	לאחר השפעת מס
							חלקם של בעלי מניות חיצוניים ברווחים נטו מפעולות
(15)	(12)	-	-	-	-	(3)	רגילות לאחר מיסים של חברות מאוחדות
532	51	198	27	24	27	205	רווח נקי מפעולות רגילות
(2)	(2)	-	-	-	-	-	הפסד מפעולות בלתי רגילות לאחר מס
530	49	198	27	24	27	205	רווח נקי
8.5%	10.1%	10.7%	10.1%	7.3%	40.8%	6.3%	תשואה להון
117,603	20,249	26,617	4,099	4,930	1,762	59,946	יתרה ממוצעת של נכסים
110,862	32,952	15,258	2,259	6,136	6,596	47,661	יתרה ממוצעת של התחייבויות
96,118	7,550	27,601	3,976	4,892	989	51,110	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון (באזל 1) ⁽¹⁾
83,644	4,091	32,235	4,710	4,504	848	37,256	נכסי סיכון (באזל 2) (יתרת סוף)
64,143	64,143	-	-	-	-	-	יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות
110,475	23,744	48,933	1,897	7,185	6,584	22,132	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
95,249	-	20,661	4,198	4,928	1,368	64,094	אשראי לציבור (יתרת סוף)
95,021	16,979	16,055	3,355	6,412	6,256	45,964	פקדונות הציבור (יתרת סוף)
23,281	-	124	42	334	-	22,781	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בנייהול

(1) כולל יתרות חוץ-מאזניות, כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

ביאור 31 - מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים - מאוחד (המשך) לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009

סכומים מדווחים, (במיליוני שקלים חדשים)

ג. מידע על הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים

סך הכל מאוחד	ניהול פיננסי	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	עסקים קטנים	בנקאות פרטית	משקי בית	
1,373	-	359	94	223	14	683	מרווח מפעילות מתן אשראי
460	-	78	9	35	24	314	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
552	207	142	35	39	4	125	אחר
2,385	207	579	138	297	42	1,122	סך הכל

ד. מידע על אזורים גאוגרפיים⁽¹⁾

סך הנכסים ליום 31 בדצמבר 2009	רווח נקי לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009	הכנסות לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009 ⁽²⁾	
111,946	477	3,675	ישראל
6,493	53	174	מחוץ לישראל
118,439	530	3,849	סך הכל מאוחד

- (1) ההכנסות והנכסים לפי אזורים גיאוגרפיים יוחסו על בסיס מיקום משרדי הקבוצה.
 (2) כולל רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים והכנסות תפעוליות אחרות.

ביאור 31 - מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים - מאוחד (המשך) לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. מידע על מגזרי פעילות

סך הכל מאוחד	ניהול פיננסי ⁽¹⁾	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	עסקים קטנים	בנקאות פרטית ⁽¹⁾	משקי בית	
							רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
2,289	(1,259)	753	267	69	(154)	2,613	מחיצוניים
-	1,276	(212)	(119)	260	215	(1,420)	בינמגזרי
2,289	17	541	148	329	61	1,193	רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
1,229	123	146	48	181	61	670	הכנסות תפעוליות ואחרות
3,518	140	687	196	510	122	1,863	סך הכנסות
395	13	180	25	79 ⁽¹⁾	1	97 ⁽¹⁾	הפרשה לחובות מסופקים
							הוצאות תפעוליות ואחרות
2,153	213	190	54	380	57	1,259	מחיצוניים
-	24	67	55	(41)	1	(106)	בינמגזרי
2,153	237	257	109	339	58	1,153	סך הכל הוצאות תפעוליות אחרות
970	(110)	250	62	92	63	613	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים
356	(42)	88	23	35	23	229	הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
614	(68)	162	39	57	40	384	רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מיסים
							חלק בהפסדים, נטו, מפעולות רגילות של חברות
(1)	(1)	-	-	-	-	-	מוחזקות לאחר השפעת מס
							חלקם של בעלי מניות חיצוניים ברווחים, נטו מפעולות
(12)	-	-	-	-	-	(12)	רגילות לאחר מיסים של חברות מאוחדות
601	(69)	162	39	57	40	372	רווח נקי (הפסד) מפעולות רגילות
1	1	-	-	-	-	-	רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מס
602	(68)	162	39	57	40	372	רווח נקי (הפסד)
10.4%	(14.3%)	8.9%	14.3%	13.8%	70.9%	13.7%	תשואה להון
101,846	17,213	23,358	4,831	5,470	1,440	49,534	יתרה ממוצעת של נכסים
95,830	29,210	13,801	2,103	6,317	6,367 ⁽¹⁾	38,032	יתרה ממוצעת של התחייבויות
88,624	8,569	27,246	4,077	6,188	843	41,701	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽²⁾
51,087	51,087	-	-	-	-	-	יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות
96,399	22,416	36,310	1,599	9,180 ⁽¹⁾	5,481 ⁽¹⁾	21,413	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
88,923	-	22,699	4,545	4,955	1,350 ⁽¹⁾	55,374	אשראי לציבור (יתרת סוף)
91,779	16,044	13,655	2,510	6,591	6,809 ⁽¹⁾	46,170	פקדונות הציבור (יתרת סוף)
20,657	-	119	36	153	-	20,349	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול

(1) סווג מחדש

(2) כולל יתרות חוץ מאזניות, כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

ביאור 31 - מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים – מאוחד (המשך) לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ג. מידע על הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים

סך הכל מאוחד	ניהול פיננסי	בנקאות עסקית ⁽³⁾	בנקאות מסחרית	עסקים קטנים	בנקאות פרטית	משקי בית ⁽³⁾	
1,291	-	316	101	203	22	649	מרווח מפעילות מתן אשראי
649	-	92	17	76	35	429	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
349	17	133	30	50	4	115	אחר
2,289	17	541	148	329	61	1,193	סך הכל

ד. מידע על אזורים גאוגרפיים⁽¹⁾

סך הנכסים ליום 31 בדצמבר 2008 ⁽³⁾	רווח נקי לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008	הכנסות לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008 ⁽²⁾	
107,925	654	3,516	ישראל
6,961	(52)	2	מחוץ לישראל
114,886	602	3,518	סך הכל מאוחד

- (1) ההכנסות והנכסים לפי אזורים גאוגרפיים יוחסו על בסיס מיקום משרדי הקבוצה.
 (2) כולל רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים והכנסות תפעוליות אחרות.
 (3) סווג מחדש.

ביאור 31 - מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים – מאוחד (המשך) לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ב. מידע על מגזרי פעילות

סך הכל מאוחד	חטיבה פיננסית			בנקאות מסחרית	בנקאות עסקיות	עסקים קטנים	בנקאות פרטיות	משקי בית	
	ניהול פיננסי	פעילות בינלאומית	חטיבה פיננסית						
									רווח (הפסד) מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
2,026	(124)	(105)	657	185	(309)	(100)	1,822		מחיצוניים
-	340	96	(195)	(70)	586	149	(906)		בינמגזרי
									רווח (הפסד) מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
2,026	216	(9) ⁽²⁾	462	115	277	49	916		מחיצוניים
1,190	146	56	163	42	173	21	589		הכנסות תפעוליות ואחרות
3,216	362	47	625	157	450	70	1,505		סך הכנסות
228	-	3	77	7	74	-	67		הפרשה לחובות מסופקים
									הוצאות תפעוליות ואחרות
1,938	167	130	133	124	361	11	1,012		מחיצוניים
-	28	-	68	(9)	(26)	1	(62)		בינמגזרי
1,938	195	130	201	115	335	12	950		סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות
1,050	167	(86)	347	35	41	58	488		רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מיסים
368	59	(30)	121	12	15	20	171		הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות
682	108	(56)	226	23	26	38	317		רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מיסים
									חלק בהפסדים, נטו, מפעולות רגילות של חברות מוחזקות לאחר השפעת מס
(1)	(1)	-	-	-	-	-	-		רווח נקי (הפסד) מפעולות רגילות
681	107	(56)	226	23	26	38	317		רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מס
227	9	-	5	1	39	52	121		רווח נקי (הפסד)
908	116	(56)	231	24	65	90	438		תשואה להון
17.2%	26.3%	(24.0%)	13.0%	9.2%	21.6%	-	19.2%		
94,044	18,955	5,873	17,499	4,349	4,938	-	42,430		יתרה ממוצעת של נכסים
88,713	23,082	5,999	12,240	2,167	9,796	2,210	33,219		יתרה ממוצעת של התחייבויות
80,796	8,681	3,456	26,298	3,801	4,561	-	33,999		יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾
45,472	45,472	-	-	-	-	-	-		יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות
92,803	16,716	780	36,582	1,941	14,964	4,582	17,238		יתרה ממוצעת של ניירות ערך ⁽³⁾
74,320	-	4,412	17,412	4,087	4,806	-	43,603		אשראי לציבור (יתרת סוף)
75,290 ⁽³⁾	17,192 ⁽³⁾	5,481 ⁽³⁾	10,753	2,432	6,497 ⁽³⁾	2,204	30,731		פקדונות הציבור (יתרת סוף)
17,431	-	-	113	50	158	-	17,110		יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול

(1) כולל יתרות חוץ מאזניות, כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

(2) כולל הפרשה בסך 114 מיליוני שקלים חדשים לירידת ערך השקעות בניירות ערך מגובי נכסים.

(3) סווג מחדש.

ביאור 31 - מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים – מאוחד (המשך) לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ג. מידע על הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים

סך הכל מאוחד	ניהול פיננסי	פעילות בינלאומית	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	עסקים קטנים	בנקאות פרטית	משקי בית	
1,139	-	88	312	80	168	-	491	מרווח מפעילות מתן אשראי
600	-	17	72	18	86	47	360	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
287	216	(114)	78	17	23	2	65	אחר
2,026	216	(9)	462	115	277	49	916	סך הכל

ד. מידע על אזורים גאוגרפיים ⁽¹⁾

סך הנכסים ליום 31 בדצמבר 2007	רווח נקי לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007	הכנסות לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007 ⁽²⁾	
90,886	993	3,214	ישראל
4,431	(85)	2	מחוץ לישראל
95,317	908	3,216	סך הכל מאוחד

- (1) ההכנסות והנכסים לפי איזורים גאוגרפיים יוחסו על בסיס מיקום משרדי הקבוצה.
 (2) כולל רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים והכנסות תפעוליות אחרות.

ביאור 32 - מידע על בסיס נתונים נומינליים - הבנק

(במיליוני שקלים חדשים)

ליום 31 בדצמבר				
	2008	2009		
	102,144	109,463	סך כל הנכסים	
	96,432	103,158	סך כל ההתחייבויות	
	5,712	6,305	סך כל ההון העצמי	
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר				
	2007	2008	2009	
	947	614	540	רווח נקי נומינלי